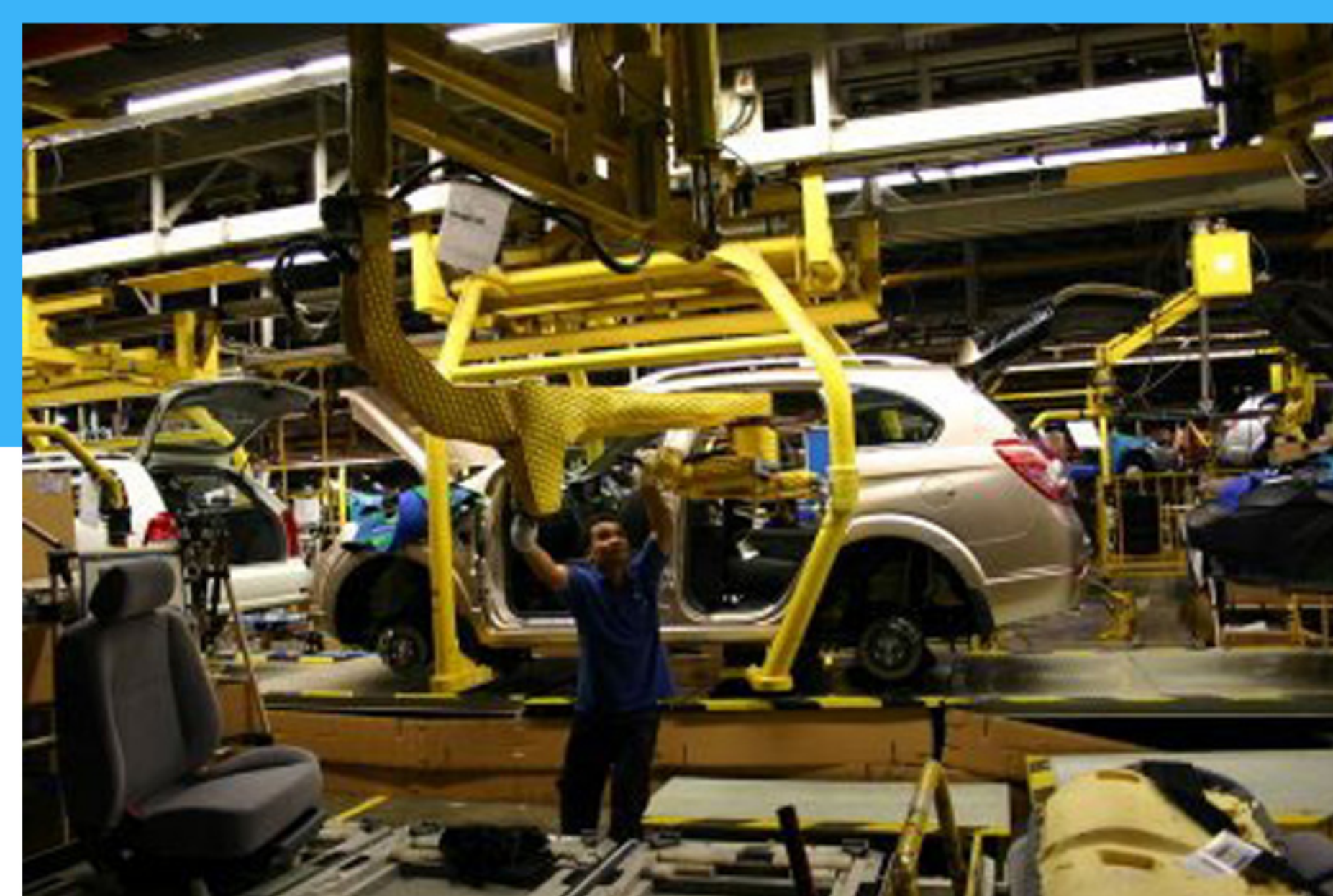

รายงานการติดตามประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศ ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ และติดตามความก้าวหน้าปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กันยายน ๒๕๕๕

ส รุ ป สำหรับผู้บริหาร

ส่วนที่ ๑

ผลสำเร็จของการพัฒนาในระยะ
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

ส่วนที่ ๑

บทที่ ๑

ผลการพัฒนาในระยะ ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ

ฉบับที่ ๑๐

ส่วนที่ ๒

การติดตามผลการประยุกต์ใช้หลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ ๒

บทที่ ๒

การติดตามผลการขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

ส่วนที่ ๓

การประเมินผลสำเร็จ
ของยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาฯ
ฉบับที่ ๑๐

ส่วนที่ ๓

บทที่ ๓

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและ
สังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

ส่วนที่ ๓

บทที่ ๔

ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
และสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ

ส่วนที่ ๓

บทที่ ๕

ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ
ให้สมดุลและยั่งยืน

ส่วนที่ ๓

บทที่ ๖

ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลาย
ทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของ
ฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ ๓

บทที่ ๗

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาล
ในการบริหารจัดการประเทศ

ส่วนที่ ๔

กระหนาบการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ

ฉบับที่ ๑๐

ส่วนที่ ๔

บทที่ ๘

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ส่ว น ที่ ๕

การติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อน
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ

ส่วนที่ ๕

บทที่ ๙

การติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อน
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ

ภาคผนวก

- ๑ การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
- ๒ การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔

คำนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๔๙-๒๕๕๔) เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะปานกลาง ภายใต้แนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” พร้อมทั้งอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวปฏิบัติควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบองค์รวม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานการพึ่งตนเอง และมีภูมิคุ้มกันที่ดี มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยทุกคน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๖๐) ประกาศใช้เมื่อ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง ยึดแนวคิดการพัฒนาอย่างบูรณาการเป็นองค์รวม ที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและเตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศสามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม กำหนดวิสัยทัศน์มุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของคนและสังคมไทย

การติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นภารกิจหลักของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง และเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับรู้ในการประชุมประจำปีของสำนักงานฯ และรายงานเสนอคณะรัฐมนตรีทุกปี สำหรับในปี ๒๕๕๕ การดำเนินงานภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ได้สิ้นสุดลง และเป็นปีแรกของการพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สำนักงานฯ จึงได้จัดทำรายงานการติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ และติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ เพื่อรายงานผลการดำเนินงานใน ๕ ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ **ส่วนที่ ๑** ผลสำเร็จของการพัฒนาในระยะ ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ทั้งการบรรลุเป้าหมายหลักของการพัฒนา ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ และผลกระทบในภาพรวม **ส่วนที่ ๒** การติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง **ส่วนที่ ๓** การประเมินผลสำเร็จของยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ทั้ง ๕ ยุทธศาสตร์ รวมทั้งประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในระยะต่อไป **ส่วนที่ ๔** การประเมินผลกระทบการพัฒนาด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และ **ส่วนที่ ๕** การติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ

สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสาร “รายงานการติดตามประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ และติดตามความก้าวหน้าปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑” ฉบับนี้ จะสร้างความรู้ ความเข้าใจในการติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศ และนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศให้เกิดขึ้นกับทุกภาคส่วนของสังคม มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กันยายน ๒๕๕๕

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สรุปสำหรับผู้บริหาร

ก – ณ

ส่วนที่ ๑ ผลสำเร็จของการพัฒนาในระยะ ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

บทที่ ๑ ผลการพัฒนาในระยะ ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

๑	วัตถุประสงค์หลักและเป้าหมายการพัฒนาประเทศ	๑
๒	การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐สู่การปฏิบัติ	๕
๓	ผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐	๙
๔	ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป	๑๙

ส่วนที่ ๒ : การติดตามผลการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ ๒ การติดตามผลการขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

๑	การขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐	๑
๒	ผลจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐	๙
๓	การขยายผลการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระยะต่อไป	๑๒
๔	ข้อเสนอแนะ	๑๓

ส่วนที่ ๓ : การประเมินผลสำเร็จของยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

บทที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

๑	บทนำ	๑
๒	ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้	๒
๓	ผลการดำเนินงานที่สำคัญ	๑๕
๔	ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป	๓๑

บทที่ ๔ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ

๑	บทนำ	๑
๒	ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์	๒
๓	ผลการดำเนินงานที่สำคัญ	๑๐
๔	ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป	๑๕

บทที่ ๕ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน

๑	บทนำ	๑
๒	สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจในภาพรวม	๒
๓	การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์	๓
๔	ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์	๖
๕	ผลการดำเนินงานที่สำคัญ	๑๙
๖	ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป	๒๘

บทที่ ๖ ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๑	บทนำ	๑
๒	สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๒
๓	การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์	๓
๔	ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์	๖
๕	ผลการดำเนินงานที่สำคัญ	๑๒
๖	ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป	๒๕

บทที่ ๗ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ

๑	บทนำ	๑
๒	สถานการณ์ด้านธรรมาภิบาล	๓
๓	การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์	๔
๔	ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์	๖
๕	ผลการดำเนินงานที่สำคัญ	๑๓
๖	ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป	๑๖

ส่วนที่ ๔ : การประเมินผลกระทบการพัฒนาด้วยตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันในสังคมไทย

บทที่ ๘ ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

๑	บทนำ	๑
๒	ผลกระทบการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐	๑
๓	สถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยพื้นฐานที่สร้าง ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย	๓
๔	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๒๘

ส่วนที่ ๕ : การติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ

บทที่ ๙ การติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ

๑	บทนำ	๑
๒	การดำเนินมาตรการ/โครงการสำคัญที่สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาสำคัญ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑	๒
๓	กลไกการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑	๑๒
๔	การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ในระยะต่อไป	๑๔

ภาคผนวก

- ๑ การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
- ๒ การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔

สรุปสำหรับผู้บริหาร

๑ การติดตามประเมินผลในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ ซึ่งครอบคลุมช่วงระยะเวลาของปีงบประมาณ ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๙ – ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะปานกลางที่ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ประเทศที่มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยทุกคน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวปฏิบัติควบคู่กับการพัฒนาแบบบูรณาการที่ยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน พร้อมทั้งเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทยทุกภาคส่วน

ผลการพัฒนาในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เป็นผลการดำเนินงานในช่วงปีปฏิทินระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๙ – ๒๕๕๔ ประเทศไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ อาทิ วิกฤตเศรษฐกิจโลก ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ความขัดแย้งทางการเมือง และปัญหาความรุนแรงทางภาคใต้ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้จัดทำรายงานการติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นภารกิจหนึ่งของสำนักงานให้ประชาชนรับทราบ รายงานการติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศประกอบด้วย ๕ ส่วน ได้แก่ **ส่วนที่ ๑** ผลสำเร็จของการพัฒนาในระยะ ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ทั้งการบรรลุเป้าหมายหลักของการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ และผลกระทบในภาพรวม **ส่วนที่ ๒** การติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง **ส่วนที่ ๓** การประเมินผลสำเร็จของยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ทั้ง ๕ ยุทธศาสตร์ รวมทั้งประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในระยะต่อไป **ส่วนที่ ๔** การประเมินผลกระทบการพัฒนาด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย และ **ส่วนที่ ๕** การติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ

๒ ผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

๒.๑ การขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สังคมไทยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางทุกภาคส่วน เกิดความก้าวหน้า เป็นผลจากการสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างทั่วถึง ภาคีการพัฒนาต้นตอและนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง อาทิ ภาครัฐได้นำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนงาน โครงการต่างๆ ขณะที่ภาคเอกชนและวิสาหกิจชุมชนได้ปรับกลยุทธ์การลงทุนเพื่อให้ธุรกิจมีภูมิคุ้มกันจากความเสี่ยง ภาคประชาชนและชุมชนปรับวิถีการดำรงชีวิตให้สามารถพึ่งตนเองมากขึ้น การยึดมั่นและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชน ชุมชน และประเทศชาติ ส่งผลให้สังคมไทยเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันสูงขึ้นหลายด้าน และสามารถปรับตัวรับกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ การ

ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีความก้าวหน้าและก่อให้เกิดผลด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๒.๑.๑ ประชาชนมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปประยุกต์ใช้ ส่งผลให้เกิดภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ สังคม และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างพอประมาณ และมีเหตุผล

๑) การขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความก้าวหน้าในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ และ ๙ ได้สร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างทั่วถึง ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถึงร้อยละ ๙๘ และมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร้อยละ ๗๕ ได้รับข้อมูลจากทางราชการมากที่สุด ประกอบกับมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นจำนวนมาก ทำให้การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีความก้าวหน้ามากขึ้นในหลากหลายกลุ่ม ทั้งบ้าน วัด โรงเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาคประชาสังคม นอกจากนี้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่ยอมรับในเวทีระหว่างประเทศตลอด ๑๕ ปีที่ผ่านมา

๒) การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการดำเนินงานต่อเนื่อง ในมิติการพัฒนาพบว่า **ด้านเศรษฐกิจ** ภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจไทยสูงขึ้น เนื่องจากดำเนินนโยบายที่เหมาะสม ทำให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างมั่นคง ใช้พลังงานทางเลือกและประหยัดพลังงานเพิ่มขึ้น เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายเนื่องจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้มีความมั่นคงทางการเงินมากขึ้น แต่ระดับการออมและการพึ่งพาต่างประเทศเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อภูมิคุ้มกันของประเทศ **ด้านสังคม** สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันสูงขึ้นสามารถพึ่งตนเองได้ แต่ความรู้และคุณธรรมเป็นประเด็นท้าทายสำหรับสังคมไทย **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักจึงมีความพอประมาณและมีเหตุผล

๒.๑.๒ ภาคีการพัฒนามีความตื่นตัวในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๑) **ภาครัฐ** มีการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เนื่องจากรัฐบาลทุกชุดได้แถลงนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินต่อรัฐสภาที่มุ่งพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐

๒) **ภาคเอกชน** ตื่นตัวในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวาง โดยดำเนินธุรกิจบนพื้นฐานของคุณธรรม มุ่งหวังกำไรระยะยาวให้การดำเนินธุรกิจเกิดความยั่งยืนรับผิดชอบต่อสังคม และนำไปเชื่อมโยงกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาชุมชน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

๓) **ภาคประชาชน/ชุมชน** ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังและต่อเนื่อง นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันทั้งความเอื้ออาทร ช่วยเหลือกันและกัน การมีคุณธรรม ความรอบคอบ ความพอประมาณ มีเหตุผล สามารถลดภาระหนี้สิน พึ่งตนเองได้ และมีภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่องในหลากหลายรูปแบบ ชุมชนเชื่อมโยงไปสู่

ภาคธุรกิจ ผลิตสินค้าที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกับเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถผลิตสินค้าจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ

๒.๑.๓ การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระยะต่อไป ประชาชน/ชุมชน มีแนวโน้มที่จะขยายผลการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น และมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้วางแนวทางในประเด็นสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่ การขับเคลื่อน ด้านการศึกษา การขยายผลที่เน้นกลุ่มเด็กและเยาวชน ชุมชน ประชาสังคม และธุรกิจ การเผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง และการเปิดเวทีสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ

๒.๑.๔ ข้อเสนอแนะ ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญในระยะต่อไป

๑) การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินการส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านมา ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในด้านการให้ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่ในด้านการสร้างความตระหนักในความสำคัญของการประยุกต์ใช้ยังไม่มี ความก้าวหน้ามากนัก ทำให้เป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น การดำเนินงานในระยะต่อไปจึงควรเน้นการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ทุกภาคส่วน ผ่านสื่อ/วิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยยกตัวอย่างกรณีที่ประสบความสำเร็จอย่างเห็นได้ชัด ให้เกิดแรงบันดาลใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง

๒) การจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในระยะยาว ให้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกันทุกระดับ และภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการกำหนดการดำเนินงานประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมของประเทศ

๓) การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาครัฐควรได้รับการส่งเสริมมากขึ้น การดำเนินงานของภาครัฐด้านเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชน ขณะที่การประยุกต์ใช้ในหน่วยงานภาครัฐเองยังมีไม่มากนัก ดังนั้น จึงควรกำหนดแนวทางและวิธีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในองค์กรภาครัฐให้มากขึ้น เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ทุกภาคส่วน

๒.๒ ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย

ในช่วงระยะเวลา ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ แม้ว่าสังคมไทยประสบกับความผันผวนทางเศรษฐกิจ สังคม และภัยพิบัติทางธรรมชาติ แต่การพัฒนาที่เน้นสร้างภูมิคุ้มกันอย่างต่อเนื่องในระยะที่ผ่านมา ทำให้สามารถปรับตัวรับมือกับภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นได้ในหลายด้าน สะท้อนจากความอยู่เย็นเป็นสุขโดยรวมของคนไทยมีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

๒.๒.๑ ความอยู่เย็นเป็นสุขอยู่ในระดับปานกลางในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จากที่อยู่ในระดับต้องปรับปรุงร้อยละ ๖๖.๔๗ ในปี ๒๕๔๙ ในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๗๐.๒๕ ในปี ๒๕๕๔ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้สังคมไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ เพิ่มขึ้น เกิดจากเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและเป็นธรรมมากขึ้น ชุมชนเข้มแข็งและเกื้อกูลกัน คนไทยมีสุขภาพและความอบอุ่นในครอบครัวมากขึ้น ขณะที่สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย สำหรับปัจจัยจุดรั้งความอยู่เย็นเป็นสุขใน

สังคมไทยเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน และความขัดแย้งรุนแรงในสังคม ทำให้ระดับของสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลลดลงอย่างต่อเนื่อง

๒.๒.๒ เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ความเข้มแข็งของชุมชน การมีสุขภาวะสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ รวมทั้งความอบอุ่นในครอบครัวเพิ่มขึ้น ดัชนีที่ปรับขึ้นมาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมที่มีบทบาทนำในการสร้างสุขให้สังคมไทย ค่าดัชนีเพิ่มจากร้อยละ ๗๐.๕๑ ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๗๗.๖๐ ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เนื่องจากความยากจนลดลง การออมเพิ่มขึ้น และระดับราคาอยู่ภายใต้การควบคุม ดัชนีชุมชนเข้มแข็งเพิ่มจากร้อยละ ๓๓.๗๔ เป็นร้อยละ ๗๖.๔๗ ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน จากการที่ชุมชนมีความมั่นคง คนในชุมชนมีการเรียนรู้และจัดสวัสดิการในชุมชนเพิ่มขึ้น ขณะที่สุขภาวะของคนไทยมีระดับการพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๗๒.๕๕ จากการที่คนไทยมีอายุยืนยาว อัตราการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลงเมื่อเทียบกับปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ส่วนสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลเพิ่มเป็นร้อยละ ๗๐.๕๘ จากพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น สัตว์น้ำเศรษฐกิจที่จับได้ในอ่าวไทยมีปริมาณมากขึ้น และสถานการณ์ด้านมลภาวะดีขึ้น สำหรับครอบครัวแม้จะมีความอบอุ่นเพิ่มเป็นร้อยละ ๖๕.๑๗ ครอบครัวสามารถพึ่งตนเอง มีรายได้และที่อยู่อาศัยมั่นคง การหย่าร้างลดลง อย่างไรก็ตาม ระดับการพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

๒.๒.๓ สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลเป็นปัจจัยเดียวที่ส่งผลให้ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยลดลง ดัชนีสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลลดลงจากระดับปานกลางที่ร้อยละ ๗๕.๔๒ ในระยะปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๕๓.๗๕ ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ทำให้การพัฒนาตกลงไปอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากสังคมไทยช่วงปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๓ มีความขัดแย้งอย่างรุนแรงภายในประเทศ และภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทยอยู่ระดับต่ำ รวมทั้งมีการร้องเรียนเพิ่มขึ้นทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองผู้บริโภค

๒.๓ การบรรลุเป้าหมายหลักของการพัฒนา

๒.๓.๑ การพัฒนาคุณภาพคน การดำเนินการพัฒนาคนและสังคมไทยในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ได้รับบริการทางสังคมครอบคลุมประชากรเพิ่มขึ้น ระบบบริการต่างๆ ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น แต่ผลการพัฒนายังดำเนินการได้ไม่ถึงเป้าหมายที่กำหนด คนไทยมีโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น ระดับการศึกษาเฉลี่ยอยู่ที่ ๙ ปี อย่างไรก็ตาม คุณภาพการศึกษายังเป็นปัญหาต่อเนื่อง สะท้อนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐานและมีแนวโน้มลดลง คะแนนสอบวิชาหลักต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีพยังคงเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน แต่นักเรียนสายอาชีพต่อสายสามัญเป็น ๓๗ : ๖๓ กำลังคนระดับสูงด้านการพัฒนาคิดค้นนวัตกรรมมีจำนวนน้อย บุคลากรวิจัยและพัฒนา มีเพียง ๙ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ ๑๐ คน ปัญหาอาชญากรรมสำคัญมีแนวโน้มลดลง คดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศลดลงจาก ๖๙.๓๐ คดีต่อประชากรแสนคนปี ๒๕๔๙ เหลือ ๓๙.๗๖ คดีในปี ๒๕๕๔ ส่วนคดีเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินลดลงจาก ๑๒๒.๔๐ คดีต่อประชากรแสนคนปี ๒๕๔๙ เหลือ ๗๘.๘๘ คดีในปี ๒๕๕๔ ยกเว้นคดียาเสพติดเป็นปัญหาหลักและมีแนวโน้มรุนแรงจาก ๑๗๖.๒๐ คดีต่อประชากรแสนคนปี ๒๕๔๙ เป็น ๕๓๙.๙๑ คดีในปี ๒๕๕๔

๒.๓.๒ การพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน ชุมชนที่มีความเข้มแข็งสามารถจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกมีร้อยละ ๓๕ จากหมู่บ้านทั้งหมด ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้ทุกหมู่บ้านมีการจัด

สวัสดิการให้แก่สมาชิก ชุมชนที่จัดทำแผนชุมชนในระดับดีมาก ซึ่งต้องผ่านเกณฑ์ตัวแทนครัวเรือนมีส่วนร่วมจัดทำแผนมากกว่าร้อยละ ๗๐ ของครัวเรือนทั้งหมด มีจำนวน ๕๓,๕๒๘ หมู่บ้าน หรือร้อยละ ๗๖.๓๙ ของหมู่บ้านทั้งหมด ต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่กำหนดให้ทุกชุมชนมีการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม การขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุนเป็นไปตามเป้าหมาย ในระยะ ๔ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สมาชิกในชุมชนมีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนในชุมชนเพิ่มขึ้น เนื่องจากตลอดช่วงเวลาของแผนฯ ทุกรัฐบาลให้ความสำคัญกับจัดตั้งและพัฒนาแหล่งทุนในชุมชน จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้งสิ้น ๗๙,๒๕๕ กองทุน ใน ๗๔,๙๕๔ หมู่บ้าน หรือมีอัตราส่วนมากกว่า ๑ กองทุน : ๑ หมู่บ้าน กองทุนที่เข้มแข็งได้รับการจัดตั้งเป็นสถาบันการเงินชุมชนทำหน้าที่เป็นธนาคารในชุมชนร้อยละ ๒.๗๘ ของกองทุนทั้งหมด ๒,๒๐๔ กองทุนในปี ๒๕๕๔

๒.๓.๓ การพัฒนาเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน มีความก้าวหน้าในการสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจที่บรรลุเป้าหมายเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้เสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี อัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ ๑.๒๐ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ ๒.๐๐ จากการขยายตัวของภาวะเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศ หนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศร้อยละ ๔๐.๕๒ อยู่ในกรอบวินัยทางการคลังและเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ แม้ว่าหนี้ภายในประเทศเพิ่มขึ้นจากการกู้เพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณและการฟื้นฟูเศรษฐกิจตามโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เงินเฟ้อต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ปัจจัยสำคัญเป็นราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศชะลอตัวในทิศทางเดียวกับราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ประกอบกับมาตรการภาครัฐที่ชะลอการเรียกเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงจากน้ำมันเบนซินและน้ำมันดีเซลและลดอัตราการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซล การใช้พลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๒.๑๗ เมื่อเทียบกับสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ และสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๘ โดยเฉพาะการใช้พลังงานหมุนเวียนจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมีอัตราการขยายตัวถึงร้อยละ ๕๙.๖๔ สำหรับเป้าหมายการออมในประเทศ ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และการใช้พลังงานในภาคขนส่ง แม้จะไม่บรรลุผลแต่มีทิศทางการปรับตัวดีขึ้น

การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย บรรลุเป้าหมายการเพิ่มการส่งออกของไทยในตลาดโลกจากร้อยละ ๑.๐๘ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๑.๑๙ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เนื่องจากอุปสงค์ต่างประเทศขยายตัวตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกและมาตรการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการขยายตลาดส่งออกอย่างต่อเนื่อง ขณะที่เป้าหมายอื่นๆ ไม่บรรลุผล ได้แก่ การลดต้นทุนโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ แม้ว่าผู้ประกอบการพยายามลดต้นทุนโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและระบบที่ทันสมัยในการบริหารจัดการการขนส่งและสินค้าคงคลัง ส่งผลให้สัดส่วนดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ เฉลี่ยประมาณร้อยละ ๐.๓ ต่อปี แต่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เช่นเดียวกับการเพิ่มผลิตภาพการผลิตรวม ค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา มีเพียงร้อยละ ๐.๒๔ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี ๒๕๕๒ อุปสงค์ในประเทศต่อภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และการเพิ่มการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ผลการดำเนินงานยังห่างเป้าหมาย เป็นข้อจำกัดของเศรษฐกิจไทยที่จะพึ่งตนเองและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับตลาดโลก

นอกจากนี้ การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนายังไม่ก้าวหน้า ทั้งการเพิ่มผลผลิตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ดำเนินการได้ร้อยละ ๓๖.๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี ๒๕๕๔ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ ๔๐ และการกระจายรายได้

ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ ๒๐ ของประชากร กับกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๒๐ ยังแตกต่างกัน ๑๑.๓๑ เท่า ในปี ๒๕๕๒ สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่เกิน ๑๐ เท่า

๒.๓.๔ การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติบรรลุเป้าหมายการคุ้มครองพื้นที่ป่าให้คงความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ป่าในปี ๒๕๕๓ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๓.๕๖ ของพื้นที่ประเทศ ขณะที่พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเป็นร้อยละ ๒๐.๒๒ ของพื้นที่ประเทศ การฟื้นฟูพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายดำเนินการได้ ๔.๗๓ ล้านไร่ ต่ำกว่าเป้าหมายเล็กน้อย ส่วนการออกกรรมสิทธิ์ที่ดินดำเนินการได้ ๑๕.๐๔ ล้านไร่ บรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ การเพิ่มพื้นที่ชลประทานสามารถดำเนินการได้ ๒๙.๖๐ ล้านไร่ในปี ๒๕๕๔ สูงกว่าเป้าหมายของแผนฯ ๘๑๓,๐๐๐ ไร่ การบริหารจัดการลุ่มน้ำอย่างบูรณาการอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการและพัฒนาลุ่มน้ำทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำ มีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ได้ร้อยละ ๒๖ ของปริมาณขยะทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นการคัดแยกและนำกลับคืนวัสดุรีไซเคิลร้อยละ ๘๓ ส่วนที่เหลือเป็นการนำขยะอินทรีย์มาหมักทำปุ๋ยหรือผลิตก๊าซชีวภาพ และการนำขยะมูลฝอยมาผลิตเป็นพลังงานเชื้อเพลิงทดแทน การลดปริมาณนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรยังไม่บรรลุเป้าหมาย การรักษาคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำต่างๆ ให้มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๕ ยังไม่บรรลุเป้าหมาย

๒.๓.๕ การเสริมสร้างธรรมาภิบาล ภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ต่ำกว่าปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ มีคะแนนเฉลี่ย ๓.๔๒ ยังไม่บรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ขณะที่ธรรมาภิบาลของภาคเอกชนไทยดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากปัจจัยที่ใช้ในการจัดลำดับธรรมาภิบาลภาคเอกชนไทยในช่วง ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ปรับดีขึ้น ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ความน่าเชื่อถือของผู้บริหารบริษัท การเอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อม และผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๗.๖๕ เป็นไปตามเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม การลดอัตราค่าจ้างคนภาครัฐยังไม่บรรลุเป้าหมาย แม้ภาครัฐจะจัดทำยุทธศาสตร์ปรับขนาดค่าจ้างคนและดำเนินโครงการเกษียณก่อนกำหนดอย่างต่อเนื่อง แต่ค่าจ้างคนภาครัฐยังคงขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๖๖ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จากค่าจ้างคนทั้งสิ้น ๑.๒๖ ล้านคนในปี ๒๕๔๙ เพิ่มขึ้นเป็น ๑.๒๙ ล้านคนปี ๒๕๕๔ เนื่องจากค่าจ้างคนส่วนท้องถิ่นเพิ่มตามการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น และได้จัดตั้งองค์กรอิสระเพิ่มขึ้น

๒.๔ ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์

๒.๔.๑ การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

๑) คนไทยได้รับการยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตให้ดีขึ้น ได้รับหลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึง ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ในหลายรูปแบบ อาทิ ประกันสังคม สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ประกันสุขภาพถ้วนหน้า ครอบคลุมคนไทยร้อยละ ๙๙.๓๖ ปี ๒๕๕๓ สุขภาพโดยรวมของคนไทยจึงดีขึ้น ส่งผลให้คนไทยมีอายุคาดหมายเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม คนไทยส่วนใหญ่มีแนวโน้มเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะโรคที่ป้องกันได้ ๕ อันดับแรก ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หลอดเลือดในสมองตีบ หัวใจ และมะเร็ง อันเนื่องมาจากพฤติกรรมเสี่ยงที่ทำลายสุขภาพ ขณะที่เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสทางการศึกษาทุกช่วงวัย ส่งผลให้ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเท่าเทียมกันทั่วประเทศ เนื่องจากค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙

๒) ผลการพัฒนาทำให้แรงงานไทยมีงานทำ แต่อาจขาดแคลนแรงงานในอนาคต เนื่องจากไม่สามารถทดแทนกำลังแรงงานสูงอายุที่กำลังจะเกษียณ และการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี แม้ว่าแรงงานไทยจะได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด และโครงสร้างตลาดมีความไม่สมดุลระหว่างความต้องการและการผลิตกำลังคน อาจเกิดปัญหาการว่างงานควบคู่กับการขาดแคลนกำลังคนในบางสาขา ประกอบกับโครงสร้างประชากรมีความไม่สมดุล ประชากรวัยเด็กและวัยทำงานมีแนวโน้มลดลง ส่งผลกระทบเชิงลบต่อผลิตภาพการผลิตและแรงงานภาคเกษตร นอกจากนี้ นโยบายการลงทุนภาครัฐ และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ทำให้แรงงานสามารถเคลื่อนย้ายอย่างเสรี เปิดโอกาสให้แรงงานคุณภาพย้ายไปทำงานในประเทศที่ให้ผลตอบแทนสูง ความต้องการนำเข้าแรงงานจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นทั้งแรงงานที่มีทักษะ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และไร้ฝีมือ

๓) ประเทศไทยตระหนักในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประชากรวัยเด็กเริ่มลดลง ขณะที่ประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น ส่วนวัยทำงานต้องรับภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้น การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอาจนำไปสู่ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม อาทิ ผลผลิตรวมของประเทศลดลง ครอบครัวยากจนมากขึ้น นอกจากนี้ โครงสร้างครอบครัวที่เปลี่ยนไปจากอดีต มีวิถีการดำเนินชีวิตเป็นปัจเจกมากขึ้น ผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะอยู่คนเดียวเพิ่มขึ้น ดังนั้น ประเทศไทยจึงเริ่มเตรียมความพร้อมให้กับคนไทยและระบบสาธารณสุขการต่างๆ เพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ช่วงต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เป็นต้นมา อาทิ การจ้างงานผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ การส่งเสริมและต่อยอดให้มีการเรียนรู้จากผู้สูงอายุ การให้บริการสาธารณสุข การฝึกอาชีพให้ผู้สูงอายุ รวมถึงการสร้างหลักประกันรายได้หลังเกษียณ ด้วยการออมผ่านเครื่องมือระยะยาว

๒.๔.๒ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ

๑) ชุมชนมีการเสริมสร้างและใช้ประโยชน์ทุนในชุมชน ทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางสิ่งแวดล้อมมาสร้างให้เกิดประโยชน์ในชุมชนมากขึ้นและมีรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการรวมกลุ่มทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ต่อชุมชนเพิ่มจากร้อยละ ๙๓.๓๐ ของครัวเรือนในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๙๙.๐๓ ในปี ๒๕๕๔ และสามารถดูแลผู้ด้อยโอกาสทางสังคม อาทิ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และเด็กกำพร้า ได้ถึงร้อยละ ๙๕.๕๖ ของหมู่บ้านทั้งหมด เสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจในรูปของสหกรณ์ เพิ่มจากปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ จำนวน ๗,๓๕๑ แห่ง เป็น ๗,๗๓๙ แห่งในปี ๒๕๕๔ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีความเข้มแข็งมากขึ้น สามารถยกระดับเป็นสถาบันการเงินชุมชนได้ร้อยละ ๒.๗๘ ของกองทุนหมู่บ้านทั้งหมดในปี ๒๕๕๔ หรือ ๒,๒๐๔ กองทุน สามารถลดภาระดอกเบี้ยจากหนี้ในระบบ ส่งเสริมการออม ควบคู่กับการสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน และนำรายได้มาจัดเป็นสวัสดิการตอบแทนแก่สมาชิก วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ๕๐,๑๓๔ แห่งในปี ๒๕๕๐ เป็น ๗๑,๔๗๐ แห่งในปี ๒๕๕๔ และองค์กรชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ จำนวน ๒,๔๗๑ แห่งเป็น ๖,๕๖๖ แห่งในปี ๒๕๕๔ และมีสมาชิก ๑.๓๔ ล้านคน การขึ้นทะเบียนป่าชุมชนเพิ่มในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จำนวน ๗๕๐,๓๕๔ ไร่ ๗ งาน ๑๒๙.๙ ตารางวา มีผู้เข้าร่วม ๑,๖๓๓ หมู่บ้าน เป็นการเสริมสร้างทุนทางสิ่งแวดล้อมให้ชุมชนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน

๒) ชุมชนได้เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ได้เรียนรู้ผ่านปราชญ์ชาวบ้านและศูนย์เรียนรู้ของชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ถึงปัจจุบันมีหมู่บ้านร้อยละ ๓๗.๘๒ ที่มีการเรียนรู้ในชุมชนและขยายเครือข่ายการเรียนรู้ในลักษณะศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ทำให้คนในชุมชน

สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิด พฤติกรรม และนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ การจัดสวัสดิการที่ดำเนินการโดยชุมชนและสามารถยกระดับเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชน ในปี ๒๕๕๔ มีกองทุนสวัสดิการชุมชน ๓,๒๑๔ แห่งเพิ่มจากปี ๒๕๕๐ ที่มีเพียง ๖๕๖ แห่ง ผู้นำในชุมชนและกลุ่มต่างๆ ในชุมชนผ่านการประเมินตามมาตรฐานงานชุมชน (มชช.) มากกว่า ๖๖,๐๐๐ ราย แสดงถึงความเข้มแข็งของผู้นำและองค์กรชุมชน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ แต่มีข้อจำกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการจัดบริการสาธารณะพื้นฐานที่มักให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลักในประเภทก่อสร้าง ปรับปรุง สะพาน ถนน

๒.๔.๓ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน

๑) โครงสร้างเศรษฐกิจให้มีฐานการพัฒนาที่ครอบคลุม ทั้งถึงและยั่งยืน อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดี เป็นปัจจัยสนับสนุนการจ้างงานภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจไทยยังคงพึ่งพาเศรษฐกิจโลกค่อนข้างมาก ขณะที่ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนด คนยากจนและการถือครองรายได้ของประชากรดีขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับช่วงก่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สะท้อนถึงความจำเป็นของการสร้างฐานการพัฒนาที่ครอบคลุม ทั้งถึงและยั่งยืนอย่างต่อเนื่องในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

๒) เศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างต่อเนื่อง เป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายและการรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัด รวมทั้งการบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาคอย่างระมัดระวังหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจของไทยในปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมา ระดับราคาหรืออัตราเงินเฟ้อ อัตราการว่างงาน และสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่ำกว่าเป้าหมาย^๑ ขณะที่การออมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศแม้จะเพิ่มขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ แต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องส่งเสริมการออมและเพิ่มทางเลือกในการระดมทุนจากทุกภาคส่วน ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเกินดุลต่อเนื่องและทุนสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นตามลำดับ สะท้อนถึงสมรรถนะที่ดีขึ้นของเศรษฐกิจไทย แม้ว่าประเทศไทยจะประสบปัญหาภัยธรรมชาติ^๒ และความไม่สงบทางการเมืองในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เศรษฐกิจไทยสามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็วชี้ให้เห็นความเข้มแข็งของพื้นฐานเศรษฐกิจไทยและความสามารถในการรองรับความผันผวนจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศได้เป็นอย่างดี

๓) การค้าการลงทุนระหว่างประเทศยังต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกซึ่งมีความผันผวนสูง ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ประเทศในภูมิภาคเอเชียมีบทบาทต่อการค้าการลงทุนของไทยมากขึ้น เป็นผลจากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป อย่างไรก็ตาม การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การส่งออกของไทยในตลาดโลกปรับตัวดีขึ้นและบรรลุเป้าหมายที่กำหนด การลงทุนภายในประเทศลดลงเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมจาก

^๑ แม้ว่ารัฐบาลได้กู้เงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและชดเชยการขาดดุลงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็งก็ตาม

^๒ วิกฤตน้ำท่วมใหญ่ปลายปี ๒๕๕๔ ส่งผลกระทบเศรษฐกิจขยายตัวเพียงร้อยละ ๐.๑ ในปี ๒๕๕๔ การผลิตภาคอุตสาหกรรมเสียหายจากนิคมอุตสาหกรรมถูกน้ำท่วมถึง ๗ แห่ง มูลค่าความเสียหาย ๔.๐๔ แสนล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานผลิตทั้งในและต่างประเทศ เกษตรกรได้รับผลกระทบ ๑.๗ ล้านราย พื้นที่เพาะปลูก ๑๓ ล้านไร่ มูลค่าการส่งออกในไตรมาสที่ ๔ ปี ๒๕๕๔ หดตัวร้อยละ ๕.๒ ลดลงจากไตรมาส ๓ ที่ขยายตัวร้อยละ ๒๗.๓

ความไม่มั่นใจของนักลงทุนต่อศักยภาพของเศรษฐกิจไทยในอนาคต นอกจากนี้ ประเทศไทยยังต้องเผชิญความท้าทายด้านการค้าการลงทุนในอนาคตทั้งการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการลงทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพและสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เป็นประเด็นพัฒนาสำคัญในระยะปานกลางและระยะยาวสำหรับประเทศไทย

๔) ปัจจัยสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มุ่งสู่การเพิ่มผลผลิตในเชิงคุณภาพ เพื่อให้หลุดพ้นจากกับดักของประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) โดยเฉพาะการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม และต้นทุนด้านโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ดังนั้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งคุณภาพและปริมาณ การสร้างความมั่นคงทางพลังงาน การเพิ่มประสิทธิภาพตลาดแรงงาน และการพัฒนาคุณภาพแรงงานไทยเป็นประเด็นพัฒนาสำคัญสำหรับประเทศไทยในอนาคต ต้องดำเนินการควบคู่กับการบริหารจัดการความเสี่ยงของประเทศ เพื่อรองรับความผันผวนจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติซึ่งมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น

๒.๔.๔ การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๑) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การจัดทำระบบฐานข้อมูลและความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสมบูรณ์ระดับประเทศยังอยู่ในระยะเริ่มต้น การเติบโตของอุตสาหกรรมที่ขาดการควบคุมมลพิษไม่เป็นไปตามกฎหมายกำหนด ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศเกินมาตรฐาน การปนเปื้อนโลหะหนักและสารอินทรีย์ระเหยง่ายของน้ำผิวดิน น้ำใต้ดินและน้ำทะเล ปัญหาขยะและกากของเสียชุมชน การนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์มีเพียงร้อยละ ๒๖ และมีแนวโน้มคงที่ในช่วง ๓ ปี เมื่อเทียบกับปริมาณขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ การจัดการขยะชุมชนและของเสียอันตรายยังดำเนินการได้น้อย สถานที่คัดแยกและกำจัดไม่เพียงพอ พื้นที่ดินเสื่อมโทรมในระดับรุนแรงและระดับวิกฤต ๓๕.๙๗ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๒๔ ของพื้นที่ประเทศ ทำให้ต้องใช้สารเคมีทางการเกษตรในปริมาณสูงสำหรับปรับปรุงคุณภาพดิน การนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรเพิ่มขึ้นทุกปี จาก ๓.๖๓ ล้านตันในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็น ๕.๘ ล้านตันในปี ๒๕๕๔ ปัญหามลพิษที่เกิดจากแหล่งน้ำที่มีคุณภาพเสื่อมโทรมเพิ่มขึ้น คุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปมีเพียงร้อยละ ๗๗ ในปี ๒๕๕๔ ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ๑๐๑ แห่ง แต่สามารถรองรับน้ำเสียได้เพียงร้อยละ ๒๓ ของน้ำทิ้งจากชุมชน รวมทั้งปัญหามลภาวะทางอากาศที่เกิดจากฝุ่นละอองขนาดเล็กมีค่าสูงกว่ามาตรฐาน หมอกควันและไฟป่าจากการเผาในพื้นที่โล่ง ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้นจาก ๓.๐๔ ตันต่อคนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๓.๑๐ ตันต่อคนในปี ๒๕๕๓

๒) ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมส่งผลให้ระบบนิเวศเสียสมดุล พื้นที่ป่าลดลงอย่างต่อเนื่องในปี ๒๕๕๓ เหลือเพียงร้อยละ ๓๓.๕๖ ของพื้นที่ประเทศ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่จะรักษาสมดุลของระบบนิเวศ พื้นที่ป่าชายเลนมีเพียง ๑.๕๓ ล้านไร่อยู่ในระดับต่ำ และเสื่อมโทรม ไม่สามารถเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนได้ เนื่องจากยังมีปัญหาการบุกรุกถือครองพื้นที่อย่างไม่ถูกต้อง ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ขณะที่ปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง และภัยธรรมชาติเกิดขึ้นบ่อยครั้งและรุนแรง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งลดความอุดมสมบูรณ์ แหล่งปะการังและหญ้าทะเลมีสภาพเสื่อมโทรม โดยเฉพาะแนวปะการังฝั่งอันดามันมีสภาพเสื่อมโทรมถึงร้อยละ ๕๐ หญ้าทะเลฝั่งอ่าวไทยเสื่อมโทรมร้อยละ ๔๐ ความหลากหลายทางชีวภาพถูกทำลายลงอย่างรวดเร็วจากการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ทำให้จำนวนและชนิด

พันธุ์ของสัตว์ป่าและพืชหายากอยู่ในภาวะใกล้สูญพันธุ์ พืชหายากและใกล้สูญพันธุ์มี ๑,๔๐๗ ชนิด สัตว์ที่มีกระดูกสันหลังและใกล้สูญพันธุ์มี ๘๔ ชนิด

๓) ความหลากหลายทางชีวภาพยังคงถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง การเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนใช้ประโยชน์จากป่าทั้งทางตรงและทางอ้อมมากขึ้น ในรูปของที่อยู่อาศัย แหล่งอาหารในชุมชน การตัดไม้เพื่อการค้า การใช้และเผาพื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร และการเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตชนิดต่างๆ

๒.๔.๕ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ

๑) ประชาชนมีความรู้และมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น แต่ความสมานฉันท์ของคนในชาติเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข ดัชนีประชาธิปไตยของประเทศไทยซึ่งจัดทำโดย The Economist Intelligence Unit พบว่าในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีคะแนนดีขึ้นเป็น ๖.๕๕ จาก ๑๐ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๕๘ จาก ๑๖๗ ประเทศ ดีกว่าปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ซึ่งมีเพียง ๕.๖๗ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๙๐ ปัจจัยที่ส่งผลให้ค่าดัชนีประชาธิปไตยของประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็นกระบวนการเลือกตั้งและสิทธิเสรีภาพของประชาชน อย่างไรก็ตาม คะแนนดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ต้องได้ ๘ คะแนนขึ้นไปจึงจะเป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ นอกจากนี้ ประชาชนตื่นตัวมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจผ่านการใช้สิทธิในการเลือกตั้งเพิ่มขึ้น จากผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากร้อยละ ๗๒.๕๖ ในปี ๒๕๔๘ เป็นร้อยละ ๗๕.๐๓ ปี ๒๕๕๔ นับเป็นอัตราสูงที่สุดตลอดช่วงที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม สังคมไทยตกอยู่ในภาวะวิกฤตจากความขัดแย้งทางการเมืองที่เริ่มรุนแรงมาตั้งแต่ปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ และได้กระจายไปในทุกภาคส่วนทั่วประเทศ ขณะที่สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงยืดเยื้อเป็นระยะเวลา ๘ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ถึงปัจจุบัน เกิดความไม่สงบรวม ๑๑,๐๗๔ เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิต ๔,๘๔๖ ราย และได้รับบาดเจ็บ ๗,๙๘๕ ราย ส่งผลให้ไทยถูกจัดเป็นประเทศที่มีดัชนีวัดความสงบสุขอยู่ในระดับต่ำ มีลำดับลดลงจากลำดับที่ ๑๐๕ ในปี ๒๕๕๐ มาอยู่ลำดับที่ ๑๐๗ จากการจัดอันดับประเทศทั่วโลกจำนวน ๑๕๓ ประเทศ

๒) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของภาครัฐลดลงช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ขณะที่ขีดความสามารถพัฒนาระบบราชการไทยมีคะแนนโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น แต่ยังอยู่ในลำดับต่ำ International Institute for Management Development (IMD) ได้ประเมินว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการของภาครัฐมีลำดับลดลงจากที่ ๒๐ ในปี ๒๕๔๔ เป็นที่ ๒๓ ปี ๒๕๕๔ ปัจจัยที่ส่งผลให้การบริหารจัดการของภาครัฐมีลำดับลดลง ได้แก่ การบริหารสถาบัน^๓ กฎหมายด้านธุรกิจ และการบริหารด้านสังคม มีเพียงฐานะการคลังจากการที่ภาครัฐสามารถบริหารการคลังให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ขณะที่ขีดความสามารถของภาคราชการมีคะแนนโดยเฉลี่ยเพิ่มจาก ๒.๘๙ คะแนน จาก ๑๐ คะแนน เป็น ๓.๐๒ คะแนน ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน แต่ยังคงอยู่ในลำดับต่ำ อย่างไรก็ตาม ระบบราชการไทยยังมีปัญหาความโปร่งใสตรวจสอบได้ และการทุจริตและประพฤติมิชอบที่อยู่ในลำดับ ๔๑ และลำดับ ๔๒ จากทั้งหมด ๕๘ ประเทศ สะท้อนถึงความอ่อนแอของระบบราชการไทยที่ต้องเร่งปรับปรุงด้านคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาความโปร่งใสและตรวจสอบได้ภายใต้หลักธรรมาภิบาลและมีระบบตรวจสอบการดำเนินงาน

^๓ การบริหารสถาบันเป็น ๑ ใน ๕ ของเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพภาครัฐ ประกอบด้วยตัวชี้วัดย่อย ๑๕ ตัว อาทิ กฎหมายและระเบียบต่างๆ ความยืดหยุ่นของนโยบายรัฐบาล ระบบราชการ การบริการสาธารณะ ความโปร่งใส การทุจริตคอร์รัปชัน

๓) **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นแต่ยังคงอาศัยเงินอุดหนุนจากส่วนกลาง ขณะที่การถ่ายโอนภารกิจไม่เป็นไปตามเป้าหมาย** มีการปรับปรุง พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๙ เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างการถ่ายโอนงาน - คน - เงิน ส่งผลให้การกระจายอำนาจทางการคลังเป็นไปอย่างต่อเนื่อง อปท. มีรายได้ต่อรายได้สุทธิของภาครัฐบาลเพิ่มจากร้อยละ ๒๔.๑๐ หรือ ๓.๒ แสนล้านบาท ในปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๒๖.๑๔ หรือ ๔.๓ แสนล้านบาท ปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ อปท. จัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้น แต่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ต้องอาศัยการจัดสรรรายได้จากรัฐบาล อย่างไรก็ตาม รัฐบาลปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน และกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ ให้ อปท. มีรายได้เพิ่มขึ้นและลดการพึ่งรายได้และเงินอุดหนุนจากรัฐบาล สำหรับการถ่ายโอนภารกิจให้กับ อปท. ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ส่วนราชการ ส่วนราชการอิสระและรัฐวิสาหกิจ ๑๕ กระทรวง ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจให้แก่ อปท. ๑๑๔ กิจกรรม/โครงการ ผลการดำเนินการเมื่อสิ้นปี ๒๕๕๓ มีภารกิจที่ถ่ายโอนแล้วร้อยละ ๕๐.๐๐ อยู่ระหว่างดำเนินการร้อยละ ๓๒.๔๖ และยังไม่ดำเนินการถ่ายโอนร้อยละ ๑๗.๕๔ เนื่องจากบุคลากรไม่มีความพร้อม คุณสมบัติของบุคลากรไม่ตรงกับความต้องการของ อปท. และความล่าช้าของการแก้ไขกฎหมายและระเบียบต่างๆ

๔) **ธรรมาภิบาลของภาคธุรกิจเอกชนดีขึ้น** IMD ประเมินว่า ปัจจัยส่วนใหญ่ที่ใช้ในการจัดลำดับธรรมาภิบาลภาคเอกชนไทยในช่วง ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ปรับดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเลื่อนมาอยู่ลำดับที่ ๒๐ จากลำดับที่ ๓๖ ความน่าเชื่อถือของผู้บริหารบริษัทอยู่ลำดับที่ ๑๔ จากลำดับที่ ๒๙ การเอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ลำดับที่ ๒๓ จากลำดับที่ ๓๗ และผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคมลำดับ ๑๔ จากลำดับที่ ๓๗ ปัจจัยที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ กฎหมายทางการค้าที่ป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม เมื่อพิจารณาจากการประเมินของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยด้านการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พบว่า ธรรมาภิบาลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไทยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ๗๑ คะแนน จาก ๑๐๐ คะแนน ของบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด ๔๐๒ บริษัท ปี ๒๕๔๙ เพิ่มขึ้นเป็น ๗๗ คะแนน ของบริษัทจดทะเบียน ๔๔๗ บริษัท ในปี ๒๕๕๔ สิทธิของผู้ถือหุ้นและการเปิดเผยข้อมูล ความโปร่งใสมีคะแนนสูงสุด ขณะที่บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริษัทมีคะแนนน้อยที่สุด

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ผลการพัฒนาสามารถบรรลุเป้าหมายหลักของแผนฯ เป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าเศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒.๖ ต่ำกว่าในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ที่ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕.๗ แต่เศรษฐกิจมีความก้าวหน้าในการสร้างภูมิคุ้มกันสามารถรับมือและฟื้นตัวอย่างรวดเร็วจากวิกฤตเศรษฐกิจการเงินโลกและวิกฤตการเมืองภายในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี อัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ ๑.๒๐ ดุลบัญชีเดินสะพัดยังคงเกินดุลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทยดีขึ้นอันเนื่องมาจากการดำเนินการเสริมสร้างสุขภาพอนามัย ทำให้คนไทยร้อยละ ๙๙.๓๖ มีหลักประกันสุขภาพ เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสทางการศึกษาทุกช่วงวัย ปัญหาความยากจนลดลง ขณะที่ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างคนจนกับคนรวยมีแนวโน้มดีขึ้น การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่งผลให้ระบบนิเวศมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ ๓๒.๗ ของพื้นที่ประเทศ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๓๓.๖ ในปี ๒๕๕๓ อย่างไรก็ตาม มีหลายประเด็นที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ควรให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ซึ่ง

อุปสรรคสำคัญ เนื่องจากสถานการณ์ความผันผวนทางการเมืองภายในประเทศ ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ วิกฤตเศรษฐกิจโลกและราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้น การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๓ ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีหลายประเด็นที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย จึงควรให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง อาทิ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ความสมดุลของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ ปัญหาลพิษ และการทุจริตคอร์รัปชัน ขณะเดียวกัน สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ต้องเผชิญในอนาคต ทั้งวิกฤตโลกร้อน ภัยธรรมชาติ การขาดแคลนอาหารและพลังงาน เป็นปัจจัยกระตุ้นให้การพัฒนาในระยะต่อไปต้องปรับแนวคิดสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิต เพิ่มความเป็นธรรมในสังคม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมกับเตรียมความพร้อมรองรับภัยธรรมชาติ และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญต่อไป ดังนี้

๓.๑ พัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับช่วงวัย ให้คนไทยมีศักยภาพในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดแบบสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ควบคู่กับการเสริมสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศให้พร้อมรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในอนาคต

๓.๒ เสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม มุ่งพัฒนาระบบบริการทางสังคมให้มีคุณภาพ เท่าเทียมและเป็นธรรมมากขึ้น กระจายผลประโยชน์การพัฒนาอย่างเป็นธรรมระหว่างสาขาการผลิตและธุรกิจ ปรับโครงสร้างภาษีทั้งระบบให้สนับสนุนการกระจายรายได้และเป็นเครื่องมือสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรและการถือครองทรัพย์สิน พัฒนาศักยภาพและส่งเสริมสิทธิของท้องถิ่นและชุมชนในการเข้าถึง ใช้ประโยชน์ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้อย่างเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ

๓.๓ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความสมดุล ยกระดับผลิตภาพการผลิตและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งปรับโครงสร้างการผลิตของประเทศสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ เน้นการสร้างมูลค่าบนฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ การสร้างความเข้มแข็งภาคเกษตรที่ให้ความสำคัญทั้งเกษตรกรที่พึ่งตนเองและเชิงพาณิชย์ รวมทั้งการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่า ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน พัฒนาอุตสาหกรรมที่เน้นความยั่งยืน โดยนำแนวคิดอุตสาหกรรมสีเขียวและเมืองอุตสาหกรรมนิเวศมาประยุกต์ใช้ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคนิยม มุ่งใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างองค์ความรู้และบุคลากรด้านการออกแบบและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ใช้ภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ส่งเสริมการอนุรักษ์และประหยัดการใช้พลังงาน ทั้งมาตรการด้านสังคม กฎหมาย และการบริหาร และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาพลังงานทดแทนทุกรูปแบบ ศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทดแทนที่ทันสมัย ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะและความรู้ด้านการผลิตพลังงานทดแทน

๓.๔ พัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมให้ทั่วถึงและเพียงพอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เพียงพอกับความต้องการ ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เน้นรูปแบบการขนส่งที่ประหยัดต้นทุนพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ในห่วงโซ่อุปทานโดยเฉพาะโลจิสติกส์ภาคเกษตร รวมทั้ง ขยายระบบผลิตน้ำและโครงข่ายการให้บริการน้ำอุปโภคบริโภคทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพตามมาตรฐานสากลให้ครอบคลุมประชาชนทุกพื้นที่

๓.๕ เตรียมการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้เป็นเชิงรุก โดยเน้นการเร่งพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะ ทักษะทั้งด้านภาษาและมาตรฐานฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน พร้อมรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พัฒนามาตรฐานธุรกิจและวิชาชีพ เร่งพัฒนาระบบการขนส่งของประเทศให้มีคุณภาพบริการและความปลอดภัยที่ได้มาตรฐานสากลเพื่อเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมของประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค

๓.๖ เตรียมความพร้อมในการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ให้มีความสำคัญกับการวางแผนรองรับและจัดการปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัว สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและท้องถิ่นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและรับภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนากลไกและมาตรการลดก๊าซเรือนกระจก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ

๓.๗ พัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและวัฒนธรรมธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนไทย สร้างความสมานฉันท์ พัฒนากลไกการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี เสริมสร้างกระบวนการตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบโดยมุ่งพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรเอกชน/ภาคประชาสังคมกับภาควิชาการ ให้เป็นเครือข่ายที่กว้างขวาง พร้อมทั้งพัฒนากระบวนการบริหารจัดการให้เกิดการปฏิบัติงานแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงจากส่วนกลางสู่ภูมิภาคและพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

๔ การติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ไปสู่การปฏิบัติเป็นกระบวนการสำคัญ ที่ต้องผลักดันให้ทุกภาคส่วนในสังคมรับรู้ เข้าใจ ตระหนักถึงภารกิจและความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาที่มีความสำคัญ ๙ ประเด็น สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นปีแรกของการประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ มีการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

๔.๑ การดำเนินงานของ สศช. ได้จัดตั้งคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกลไกกำกับการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และเริ่มกระบวนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ มีกิจกรรมที่ดำเนินการ ได้แก่ (๑) จัดทำคู่มือการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ เป็นเครื่องมือสร้างความรู้ความเข้าใจให้ภาคีการพัฒนานำไปประยุกต์ใช้ (๒)หารือกับผู้แทนหน่วยงานกลาง อาทิ สำนักงานประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อร่วมบูรณาการแนวทางการขับเคลื่อน

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (๓) ประสานกับผู้แทนภาคเอกชนในการกำหนดแนวทางการดำเนินการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญ (๔) จัดประชุมหารือร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อกำหนดแนวทางประชาสัมพันธ์การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (๕) เตรียมการจัดประชุมหารือกับภาคีต่างๆ ระดับภาค เพื่อร่วมกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญในพื้นที่ และ (๖) จัดการประชุมประจำปี ๒๕๕๕ เรื่อง อนาคตประเทศไทยบนเส้นทางสีเขียว นอกจากนี้ยังได้จัดทำโครงการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและโครงการศึกษาปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ที่ดำเนินการโดยที่ปรึกษาและธนาคารโลก เพื่อเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

๔.๒ การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ได้มีการแปลงแผนสู่การปฏิบัติโดยกำหนดแผนงาน/โครงการและจัดตั้งคณะกรรมการระดับต่างๆ เพื่อผลักดันประเด็นการพัฒนาสำคัญ ๙ ประเด็นในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานแผนงาน/โครงการบางส่วนเป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สรุปได้ดังนี้

๔.๒.๑ การพัฒนาคนเพื่อเสริมสร้างทุนทางปัญญาอย่างยั่งยืน ภายใต้การดำเนินงาน/โครงการที่หลากหลาย อาทิ การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการสมวัย การสร้างโอกาสทางการศึกษาให้เด็กและเยาวชน ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาทิ สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน การผลิตครูพันธุ์ใหม่ การจัดตั้งศูนย์กลางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาวิจัย ดำเนินโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว และกำหนดกลไกการดำเนินงาน อาทิ คณะกรรมการบริหารนโยบายเพื่อกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติ สำหรับนโยบายคอมพิวเตอร์พกพา (แท็บเล็ต) ต่อ ๑ นักเรียน คณะกรรมการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบระดับชาติ

๔.๒.๒ การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทย ได้แก่ การดำเนินการบริหารจัดการหนี้สาธารณะ พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากชีวมวลเพื่อสร้างต้นแบบโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาด ๑ เมกกะวัตต์ สร้างความเป็นมืออาชีพด้านการจัดการโลจิสติกส์ในสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรม ปลุกพืชอาหารและพืชทดแทนพลังงานในที่ดินราชพัสดุ กำหนดนโยบายและมาตรการบริหารจัดการมลพิษเพื่อป้องกัน ควบคุม ลดและขจัดมลพิษที่เหมาะสม พัฒนามาตรฐานระบบการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อการคุ้มครองภายในประเทศและรองรับประชาคมอาเซียน จัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ยกระดับราคาสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้เกษตรกร ส่งเสริมการผลิตและใช้พลังงานทดแทน พัฒนาระบบราคาพลังงานทดแทนที่เหมาะสม เป็นธรรม พัฒนาการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการผลไม้อย่างเป็นระบบ และกำหนดกลไกการดำเนินงาน อาทิ คณะกรรมการกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบโลจิสติกส์อุตสาหกรรม ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ (กบส.)

๔.๒.๓ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และส่งเสริมบทบาทภาคประชาสังคมและธุรกิจเอกชนให้เป็นพลังร่วมในการพัฒนาสังคมไทย ดำเนินการพัฒนางานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบที่มีการบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรชีวภาพระดับชุมชนและท้องถิ่น สนับสนุนให้เกษตรกร มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ พัฒนาระบบการจัดการด้านยาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน การป้องกันเอดส์และโรคในกลุ่มผู้ใช้แรงงานให้ครอบคลุมทุกนิคมอุตสาหกรรม สภาองค์กรนายจ้าง/ลูกจ้าง และกลุ่มผู้ประกอบการค้า

๔.๒.๔ การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและระบบการแข่งขันที่เป็นธรรม มีกิจกรรมที่สำคัญ อาทิ การเตรียมความพร้อมสู่การนำมาตรฐานการบัญชีสากลมาใช้กับรัฐวิสาหกิจ จัดตั้งกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานของรัฐวิสาหกิจ ผลักดันนโยบาย แผน และมาตรการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมระดับชาติ ศึกษาประเมินศักยภาพ และเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการระบบขนส่งของไทย พัฒนาธุรกิจบริการสู่มาตรฐานคุณภาพและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการให้มีความรู้ด้านการบริหารจัดการ/พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์/การตลาดสมัยใหม่ กำหนดกลไก อาทิ คณะกรรมการบริหารกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานของรัฐวิสาหกิจ

๔.๒.๕ การส่งเสริมความร่วมมืออย่างเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาทั้งระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาค มีกิจกรรมที่สำคัญ อาทิ การพัฒนาศักยภาพการค้าชายแดนและภูมิภาค การร่วมมือเพื่อการพัฒนา/ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบอนุภูมิภาค

๔.๒.๖ การเตรียมความพร้อมของไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อาทิ สร้างความตระหนักและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ทั้งการบริหารจัดการสินค้า การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน การขยายตลาด และการพัฒนาทางด้านกฎหมายการค้าระหว่างประเทศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พัฒนาขีดความสามารถผู้ประกอบการไทยในการขยายธุรกิจสู่ภูมิภาคอาเซียน และเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงาน ได้จัดตั้งกลไก อาทิ คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ คณะกรรมการอาเซียนด้านการเงินการคลัง

๔.๒.๗ การบริหารจัดการน้ำและที่ดินเพื่อสนับสนุนความมั่นคงด้านอาหารและการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ดำเนินการกิจกรรม อาทิ การพัฒนาระบบโครงข่ายกระจายน้ำและความมั่นคงด้านน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้น้ำ พัฒนาและรณรงค์การใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า ศึกษาระบบประปาหมู่บ้านให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่พื้นที่ห่างไกล สร้างระบบป้องกันน้ำท่วมตามแนวคลองประปา การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่เมืองและชนบทให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่สมบูรณ์ การจัดการที่ดินชายฝั่งทะเล การวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยกัดเซาะชายฝั่งทะเลอ่าวไทย และกำหนดกลไก อาทิ คณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ คณะกรรมการพัฒนาที่ดิน

๔.๒.๘ การยกระดับขีดความสามารถในการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ มีกิจกรรมที่สำคัญ อาทิ ศึกษาและประเมินพื้นที่เสี่ยงที่มีความเปราะบางต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของระบบนิเวศแหล่งน้ำและระบบนิเวศเกษตร สสำรวจและศึกษาธารณีสถานชายฝั่งทะเลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อลดผลกระทบพื้นที่เสี่ยงน้ำทะเลท่วม พัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งทะเล พัฒนาระบบการวิเคราะห์ภัยคุกคามและติดตามประเมินผลโครงการลดก๊าซเรือนกระจก วางมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพผู้สูงอายุจากมลพิษและภาวะภัยพิบัติที่เกิดจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการสาธารณภัยแห่งชาติ และคลังข้อมูลสาธารณภัยแห่งชาติ

๔.๒.๙ การบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม อาทิ สร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เจริญรูก สนับสนุนการเสริมสร้างสวัสดิการทางสังคมให้แก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพอย่างทั่วถึง จัดตั้งศูนย์อำนวยการส่งเสริมบทบาท อปท. และประชาชนในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (ศพท.)

๔.๓ การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ในระยะต่อไป สศช. กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ในระยะต่อไป ดังนี้

๔.๓.๑ การผลักดันแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ อย่างต่อเนื่อง สศช. ดำเนินการร่วมกับเครือข่าย/กลไกที่มีอยู่ทั้งระดับชาติ กระทรวง และพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน การบูรณาการ การสร้างความเป็นเจ้าของและร่วมกันขับเคลื่อนตามบทบาทหน้าที่ของทุกภาคส่วนสอดคล้องกับการจัดสรรงบประมาณ ผลักดันให้หน่วยงานและภาคีร่วมกันขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และสร้างกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ให้ความสำคัญกับการสร้างกลไกขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ที่ใช้จังหวัดเป็นจุดประสานการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

๔.๓.๒ การผลักดันให้การติดตามประเมินผลเป็นกระบวนการที่สามารถดำเนินการไป พร้อมกับการขับเคลื่อนทั้งระดับชาติและพื้นที่ ทั้งการสร้างเครือข่ายฐานข้อมูลกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูล อาทิ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข ธนาคารแห่งประเทศไทย การพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยทั้งในระดับประเทศและจังหวัด โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน

ส่ว น ที่ ๑

ผลสำเร็จของการพัฒนาในระยะ ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๔) เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะปานกลาง ภายใต้แนวคิดที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา พร้อมทั้งอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวปฏิบัติควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบองค์รวม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานการพึ่งตนเอง และมีภูมิคุ้มกันที่ดี มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยทุกคน การติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ผลการพัฒนาประเทศในภาพรวมมีดังนี้

๑. การพัฒนาคุณภาพคนและชุมชน คนไทยได้รับบริการทางสังคมครอบคลุมประชากรเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนด คนไทยมีโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น ระดับการศึกษาเฉลี่ยอยู่ที่ ๙ ปี อย่างไรก็ตาม คุณภาพการศึกษายังเป็นปัญหาต่อเนื่อง สะท้อนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐานและมีแนวโน้มลดลง คะแนนสอบวิชาหลักต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีพยังคงเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานแต่สัดส่วนนักเรียนสายอาชีพต่อสายสามัญเป็น ๓๗ : ๖๓ บุคลากรการวิจัยและพัฒนามีส่วนต่ำกว่าเป้าหมาย ปัญหาอาชญากรรมสำคัญและคดีเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินมีแนวโน้มลดลง ยกเว้นคดียาเสพติดที่ยังเป็นปัญหาหลักและมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น

สำหรับการพัฒนาชุมชน การขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุนเป็นไปตามเป้าหมาย สมาชิกในชุมชนมีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนในชุมชนเพิ่มขึ้น ให้ความสำคัญกับจัดตั้งและพัฒนาแหล่งทุนในชุมชน จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ๗๙,๒๕๕ กองทุน ใน ๗๔,๙๕๔ หมู่บ้าน กองทุนที่เข้มแข็งได้รับการจัดตั้งเป็นสถาบันการเงินชุมชนทำหน้าที่เป็นธนาคารในชุมชนร้อยละ ๒.๙๔ ของกองทุนทั้งหมด ชุมชนที่มีความเข้มแข็งสามารถจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกมีร้อยละ ๓๕ จากจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้ทุกหมู่บ้านมีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ชุมชนที่จัดทำแผนชุมชนในระดับดีมาก ซึ่งต้องผ่านเกณฑ์ตัวแทนครัวเรือนมีส่วนร่วมจัดทำแผนมากกว่าร้อยละ ๗๐ ของครัวเรือนทั้งหมด มีจำนวน ๕๓,๕๒๘ หมู่บ้าน หรือร้อยละ ๗๖.๓๙ ของหมู่บ้านทั้งหมด ต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่กำหนดให้ทุกชุมชนมีการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

๒. ความสมดุลและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ มีความก้าวหน้าในการสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจที่บรรลุเป้าหมายเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้เสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่ อัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ ๑.๒๐ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ ๒.๐๐ จากการขยายตัวของภาวะเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศ สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศร้อยละ ๔๐.๕๒ อยู่ในกรอบวินัยทางการคลังและเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ แม้ว่าหนี้ภายในประเทศจะเพิ่มขึ้นจากการกู้เพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณและการฟื้นฟูเศรษฐกิจตามโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เงินเฟ้อต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ปัจจัยสำคัญมาจากราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศชะลอตัวในทิศทางเดียวกับราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ประกอบกับมาตรการภาครัฐที่ชะลอการเรียกเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงจากน้ำมันเบนซินและน้ำมันดีเซลและลด

อัตราการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซล การใช้พลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๒.๑๗ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๘ การเพิ่มสัดส่วนการส่งออกของไทยในตลาดโลกจากร้อยละ ๑.๐๘ ในปี ๒๕๕๙ เป็นร้อยละ ๑.๑๙ บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากอุปสงค์ต่างประเทศขยายตัวตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกและมาตรการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการขยายตลาดส่งออกอย่างต่อเนื่อง สำหรับเป้าหมายการออมในประเทศ ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และการใช้พลังงานในภาคขนส่ง แม้จะไม่บรรลุผลแต่มีทิศทางการปรับตัวดีขึ้น เป้าหมายที่ไม่บรรลุผล ได้แก่ การลดสัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ การเพิ่มผลิตภาพการผลิตรวม ค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา สัดส่วนอุปสงค์ในประเทศต่อภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และการเพิ่มสัดส่วนการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ การสร้างความเข้มแข็งให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการลดความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างกลุ่มคนในสังคม

๓. การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม บรรลุเป้าหมายการคุ้มครองพื้นที่ป่าให้คงความอุดมสมบูรณ์ สามารถเพิ่มพื้นที่ป่าได้เป็นร้อยละ ๓๓.๕๖ พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเป็นร้อยละ ๒๐.๒๒ ของพื้นที่ประเทศ ขยายพื้นที่ชลประทานได้สูงกว่าเป้าหมายของแผน ๘๑๓,๐๐๐ ไร่ เป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนและเหมาะสมแก่การเกษตร การออกกรรมสิทธิ์ที่ดินดำเนินการได้ ๑๕.๐๔ ล้านไร่ บรรลุเป้าหมาย ส่วนการฟื้นฟูพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายดำเนินการได้มากขึ้นแต่ยังต่ำกว่าเป้าหมายเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม การดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุผล ปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการนำกลับมาใช้ประโยชน์ยังมีน้อย การลดปริมาณน้ำเข้าปยุและสารเคมีทางการเกษตรยังไม่บรรลุเป้าหมาย ส่งผลให้คุณภาพแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปอยู่ในระดับต่ำไม่สามารถบรรเทาปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้น

๔. การเสริมสร้างธรรมาภิบาล ลำดับธรรมาภิบาลภาคเอกชนไทยดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๗.๖๕ เป็นไปตามเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม ภาพลักษณ์การคอร์ปชั่นของประเทศยังไม่บรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีคะแนนเฉลี่ย ๓.๔๒ ขณะที่ การลดอัตราค่าจ้างคนภาครัฐยังไม่บรรลุเป้าหมาย แม้ภาครัฐจะจัดทำยุทธศาสตร์ปรับขนาดค่าจ้างคนและดำเนินโครงการเกษียณก่อนกำหนดอย่างต่อเนื่อง แต่ค่าจ้างคนภาครัฐยังคงขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๖๖ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จากค่าจ้างคนทั้งสิ้น ๑.๒๖ ล้านคนในปี ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นเป็น ๑.๒๙ ล้านคนปี ๒๕๕๔ เนื่องจากค่าจ้างคนส่วนท้องถิ่นเพิ่มตามการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น และได้จัดตั้งองค์กรอิสระเพิ่มขึ้น

บทที่ ๑

ผลการพัฒนาในระยะ ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

๑. วัตถุประสงค์หลักและเป้าหมายการพัฒนาประเทศ

๑.๑ สถานการณ์ก่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) ได้นำมาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ มุ่งการพัฒนาที่มี “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลระหว่างสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๕.๗ ต่อปี เศรษฐกิจมีความมั่นคง สามารถแก้ปัญหาที่สืบเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ ให้ลุล่วง และสร้างฐานเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก เพิ่มโอกาสการมีงานทำ กระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากที่สร้างงาน รายได้ และโอกาสให้ผู้มีรายได้น้อยและคนยากจนเข้าถึงแหล่งเงินทุนและบริการต่างๆ ของรัฐอย่างทั่วถึง ส่งผลให้ความยากจนลดลงเหลือร้อยละ ๑๑.๓ ของประชากรทั้งประเทศ

ขณะเดียวกัน ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น จากการเสริมสร้างสุขภาพอนามัย การมีหลักประกันสุขภาพทั้งปริมาณและคุณภาพ ครอบคลุมประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศถึงร้อยละ ๙๖.๓ ขณะที่ภาครัฐได้ดำเนินการอย่างจริงจังในการปราบปรามยาเสพติด การบริหารจัดการภาครัฐมีภาพลักษณ์ดีขึ้น ภาคเอกชนมีส่วนร่วมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจไทยยังไม่แข็งแกร่งและอ่อนไหวต่อความผันผวนจากปัจจัยภายนอก ประกอบกับคุณภาพการศึกษายังเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคนไทย ความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ต้องเร่งดำเนินการแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมมีแนวโน้มสูงขึ้น ส่งผลต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นอกจากนี้ ยังต้องปรับปรุงความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐอย่างต่อเนื่อง

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สังคมไทยได้นำมาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกภาคส่วน ส่งผลให้ประเทศไทยเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันสูงขึ้นหลายด้าน และสามารถปรับตัวรับกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนได้จากดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยโดยรวมอยู่ระหว่างร้อยละ ๖๖-๗๐ เป็นผลจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ความเข้มแข็งของชุมชน การมีสุขภาพดี ความอบอุ่นในครอบครัวเพิ่มขึ้น และสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลเป็นเพียงปัจจัยเดียวที่ส่งผลให้ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยลดลง สอดคล้องกับการติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่เศรษฐกิจไทยขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒.๖๒ เป็นผลจากปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจโลกในปี ๒๕๕๑ ทำให้เศรษฐกิจไทยหดตัวลงร้อยละ ๒.๓๓ และอุทกภัยที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๕๔ ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวเพียงร้อยละ ๐.๑ คุณภาพชีวิตของคนไทยดีขึ้น มีหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลาย และความยากจนลดลง แต่ต้องให้ความสำคัญต่อเนื่องกับการพัฒนาคุณภาพคนและสังคม การสร้างความปลอดภัยในชีวิตและ

ทรัพยากร และความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย

๑.๒ วัตถุประสงค์หลัก

ทิศทางการพัฒนาในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) ประเทศไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต แสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความสำคัญในการนำทุนของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่ง เป็นเสมือนเสาหลักในการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดวัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ไว้ดังนี้

๑.๒.๑ เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่างสมดุลระหว่างการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๑.๒.๒ เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจคุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นำไปสู่การพึ่งตนเองและลดความยากจนอย่างบูรณาการ

๑.๒.๓ เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิตทำให้มูลค่าการผลิตสูงขึ้น

๑.๒.๔ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน

๑.๒.๕ เพื่อสร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งสร้างกลไกในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ประชาชนในทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม

๑.๒.๖ เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ และการดำรงชีวิตของคนไทยทั้งรุ่นปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสร้างกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของชาติอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

๑.๒.๗ เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

๑.๓ เป้าหมายการพัฒนา

๑.๓.๑ การพัฒนาคุณภาพคน

๑) **เป้าหมายเชิงคุณภาพ** คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย

๒) **เป้าหมายเชิงปริมาณ** จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นเป็น ๑๐ ปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับสูงกว่าร้อยละ ๕๕ เพิ่มกำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ ของกำลังแรงงานทั้งประเทศ จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็น ๑๐ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน อายุคาดหมายเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นเป็น ๘๐ ปี ลดอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ ๕ อันดับแรก ได้แก่ โรคหัวใจ โรคความดัน โรคเบาหวาน โรคหลอดเลือดสมองตีบ โรคเนื้องอกร้าย (มะเร็ง) ผู้อยู่ในเศรษฐกิจนอกระบบได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึง และลดคดีอาชญากรรมลงร้อยละ ๑๐

๑.๓.๒ การพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน

๑) **เป้าหมายเชิงคุณภาพ** ให้ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข มีกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและจัดสวัสดิการชุมชน มีความมั่นคงด้านอาหาร มีคุณภาพในการดำรงชีวิตภายใต้ศักยภาพของฐานทรัพยากรและวิถีวัฒนธรรมที่ดีงามในชุมชน มีการบริหารจัดการที่ดี สามารถพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และนำไปสู่การลดปัญหาความยากจน

๒) **เป้าหมายเชิงปริมาณ** ทุกชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนชุมชนไปประกอบการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งขยายโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนที่ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจ

๑.๓.๓ การพัฒนาเศรษฐกิจ

๑) **การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย** ผลิตภาพการผลิตรวมสูงขึ้นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี ชีตความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น การส่งออกในตลาดโลกเพิ่มขึ้น การใช้ปัจจัยการผลิตมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๐.๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และต้นทุนด้านโลจิสติกส์ลดลงเป็นร้อยละ ๑๓ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ภายในปี ๒๕๕๔ โครงสร้างเศรษฐกิจระหว่างภาคเศรษฐกิจภายในประเทศกับภาคการค้าระหว่างประเทศมีความสมดุล อุปสงค์ในประเทศต่อภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพิ่มเป็นร้อยละ ๗๕ ภายในปี ๒๕๕๔ และฐานการผลิตภาคเกษตรและเกษตรแปรรูปมีขนาดใหญ่ขึ้น ภาคการผลิตเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มเป็นร้อยละ ๑๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ภายในปี ๒๕๕๔

๒) **การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ** อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยร้อยละ ๓.๐ - ๓.๕ ต่อปี อัตราการว่างงานไม่เกินร้อยละ ๒ ของกำลังแรงงาน การบริหารการคลังมีประสิทธิภาพหนี้สาธารณะมีไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ การออมรวมของประเทศมีร้อยละ ๓๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภายในปี ๒๕๕๔ การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเฉลี่ยต่อปีไม่เกินร้อยละ ๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และการใช้พลังงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น การใช้พลังงานมีความยืดหยุ่นไม่เกิน

๑ : ๑ ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ การใช้พลังงานหมุนเวียนเพิ่มเป็นร้อยละ ๘.๐ และลดการใช้พลังงานในภาคการขนส่งเหลือร้อยละ ๓๐ ของการใช้พลังงานทั้งหมด

๓) การสนับสนุนให้เกิดแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นฐานที่ใหญ่ขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์และบริการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ และการกระจายรายได้ดีขึ้น ในกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ ๒๐ แรกมีไม่เกิน ๑๐ เท่าของรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๒๐ ภายในปี ๒๕๕๔

๑.๓.๔ การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๑) การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งการคุ้มครองพื้นที่ป่าให้คงความอุดมสมบูรณ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๓ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๘ ของพื้นที่ประเทศ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ ๒.๙ ล้านไร่ และการฟื้นฟูพื้นที่ดินที่มีปัญหา เช่น พื้นที่ดินเปรี้ยว ดินเค็ม ดินขาดสารอินทรีย์ ไม่ต่ำกว่า ๑๐.๐ ล้านไร่ และลดพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายไม่ต่ำกว่า ๕.๐ ล้านไร่

๒) การตอบสนองความต้องการและความจำเป็นในการดำรงชีวิต โดยการออกกรรมสิทธิ์ที่ดิน ๑๐.๐ ล้านไร่ จัดสรรที่ทำกินให้ผู้ไร้ที่ทำกินไม่น้อยกว่า ๗๐๐,๐๐๐ ราย มีการบริหารจัดการลุ่มน้ำอย่างบูรณาการ ๒๕ ลุ่มน้ำ และเพิ่มพื้นที่ชลประทานไม่น้อยกว่า ๘๐๐,๐๐๐ ไร่ จัดการขยะมูลฝอยด้วยการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของเสียอันตรายจากชุมชนและอุตสาหกรรมได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ ๘๐ มีระบบเรียกคืนซากของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ใช้แล้วโดยผู้ผลิตและผู้นำเข้า ลดการนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรไม่เกินปีละ ๓.๕ ล้านตัน รวมทั้งมีระบบจัดการสารเคมีอย่างครบวงจร ควบคุมรักษาคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติให้อยู่ในเกณฑ์พอใช้และดี รวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๕ พื้นที่คุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก และควบคุมคุณภาพอากาศทั้งในเขตเมือง ชนบท และเขตอุตสาหกรรมให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

๓) การวางรากฐานการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ ด้วยการสร้างระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่สมบูรณ์ระดับประเทศ มีกลไก ระบบ ระเบียบควบคุมการเข้าถึง การใช้ และการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ให้เกิดเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเองที่มีความมั่นคงด้านอาหารและสุขภาพจากการจัดการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ ชุมชน

๑.๓.๕ การเสริมสร้างธรรมาภิบาล

๑) ธรรมาภิบาลของประเทศทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนเปรียบเทียบกับนานาชาติดีขึ้น มีคะแนนระดับความโปร่งใสไม่น้อยกว่า ๕.๐ คะแนน ภายในปี ๒๕๕๔

๒) ประชาชนมีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในระบอบการบริหารจัดการประเทศเพิ่มขึ้น ทั้งการมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ด้านการพัฒนาและการวางแผนของภาครัฐเพิ่มขึ้น

๓) การลดกำลังคนภาครัฐการให้ได้รับร้อยละ ๑๐ ภายใน ๕ ปี ให้มีขนาดเล็กลง มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และสมรรถนะสูงขึ้น สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินงานของทุกหน่วยราชการ

๔) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดหารายได้ มีอิสระในการพึ่งตนเองมากขึ้น สามารถเพิ่มบทบาทในการจัดบริการสาธารณะให้ประชาชนในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ และมีขีดความสามารถในการบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

๕) การศึกษาวิจัยพัฒนาองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมประชาธิปไตย วัฒนธรรมธรรมาภิบาล และวัฒนธรรมสันติวิธีเพิ่มขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

๒ การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สู่การปฏิบัติ

๒.๑ การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ กับแผนระดับต่างๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

รัฐบาลจัดทำแผนบริหารราชการแผ่นดิน ๔ ปี ที่ใช้เป็นกรอบการบริหารราชการภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยบูรณาการการดำเนินงานในแนวนาระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเชื่อมโยงบทบาทภาคีการพัฒนาต่างๆ ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาที่มีความสำคัญลำดับสูงในยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ และส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการเป็นแผน ๔ ปีที่สอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน ดำเนินงานพัฒนาในส่วนกลางและเชื่อมโยงสู่ระดับพื้นที่ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดที่จัดให้มีขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ทำให้จังหวัดสามารถยื่นคำของบประมาณต่อสำนักงบประมาณได้โดยตรง ส่งผลให้การพัฒนาระดับพื้นที่สามารถดำเนินการได้ทั้งแนวนาและแนวตั้ง แปลงสาระสำคัญในแผนพัฒนาประเทศสู่พื้นที่ได้ชัดเจน และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้จริง

๒.๒ การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

ทิศทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ได้นำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดทำแผนบริหารราชการแผ่นดิน ส่วนราชการได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี รวมทั้งจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีสนับสนุนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของแผนบริหารราชการแผ่นดิน ทำให้จัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ อย่างต่อเนื่อง การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณ ๒๕๕๐-๒๕๕๔ การพัฒนาสังคม ได้รับการจัดสรรงบประมาณเฉลี่ยต่อปีงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดสูงที่สุดร้อยละ ๒๗.๑๔ เป็นการจัดสรรในยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้เฉลี่ยร้อยละ ๒๖.๓๖ และยุทธศาสตร์การสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานประเทศเฉลี่ยร้อยละ ๒.๒๙ รองลงมาเป็นธรรมาภิบาลเฉลี่ยร้อยละ ๑๓.๔๐ ในยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ ความมั่นคงและความสงบสุขของสังคมเฉลี่ยร้อยละ ๘.๓๕ และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเฉลี่ยร้อยละ ๖.๐๖ ตามด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ ในยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืนเฉลี่ยร้อยละ ๙.๓๑ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพฯ ได้รับการจัดสรรน้อยที่สุดเฉลี่ยร้อยละ ๒.๗๖

ตารางที่ ๑ งบประมาณตามยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (๒๕๕๐ – ๒๕๕๔)

หน่วย : พันล้านบาท

การจัดสรรงบประมาณ	ปีงบประมาณ				
	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
๑. เศรษฐกิจ	๑๘๘.๑๒ (๙.๓๕)	๑๘๒.๘๘ (๘.๔๒)	๒๓๕.๐๓ (๙.๕๔)	๑๘๕.๗๑ (๘.๑๔)	๓๐๓.๓๕ (๑๑.๐๘)
๑.๑ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน	๑๘๘.๑๒ (๙.๓๕)	๑๘๒.๘๘ (๘.๔๒)	๒๓๕.๐๓ (๙.๕๔)	๑๘๕.๗๑ (๘.๑๔)	๓๐๓.๓๕ (๑๑.๐๘)
๒. สังคม	๕๕๐.๗๔ (๒๗.๓๗)	๖๒๓.๐๙ (๒๘.๖๘)	๖๔๓.๔๔ (๒๖.๑๓)	๖๒๖.๐๖ (๒๗.๔๓)	๗๑๓.๗๓ (๒๖.๐๘)
๒.๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้	๔๙๓.๑๒ (๒๙.๔๘)	๕๖๓.๒๖ (๒๕.๙๓)	๕๘๖.๔๖ (๒๓.๘๒)	๖๑๓.๑๕ (๒๖.๘๖)	๗๐๓.๗๑ (๒๕.๗๑)
๒.๒ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานประเทศ	๕๗.๖๒ (๓.๖๘)	๕๙.๘๓ (๓.๖๐)	๕๖.๙๘ (๒.๙๒)	๑๒.๙๑ (๐.๗๖)	๑๐.๐๒ (๐.๔๘)
๓. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๔๗.๒๒ (๓.๐๑)	๕๐.๗๔ (๓.๐๖)	๗๕.๖๙ (๓.๘๘)	๓๐.๕ (๑.๗๙)	๓๖.๙๙ (๑.๗๙)
๓.๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	๔๗.๒๒ (๓.๐๑)	๕๐.๗๔ (๓.๐๖)	๗๕.๖๙ (๓.๘๘)	๓๐.๕ (๑.๗๙)	๓๖.๙๙ (๑.๗๙)
๔. ธรรมาภิบาล (การส่งเสริมธรรมาภิบาล การบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม)	๒๑๗.๑๘ (๑๐.๗๙)	๒๖๐.๕๙ (๑๑.๙๙)	๔๑๒.๔๘ (๑๖.๗๕)	๓๐๕.๙๗ (๑๓.๔๐)	๓๘๕.๒๒ (๑๔.๐๘)
๕. การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น	๑๔๐.๖๗ (๖.๙๙)	๑๔๙.๓๘ (๖.๘๘)	๑๖๘.๙๒ (๖.๘๖)	๑๐๙.๕๗ (๔.๘๐)	๑๓๐.๐๔ (๔.๗๕)
๖. ความมั่นคงและความสงบสุขของสังคม	๑๔๕.๖๕ (๗.๒๔)	๒๑๙.๖๙ (๑๐.๑๑)	๒๑๔.๒๔ (๘.๗๐)	๑๘๘.๔๕ (๘.๒๖)	๒๐๓.๔๕ (๗.๔๓)
๗. รายจ่ายอื่นๆ (รายการบริหารจัดการหนี้ภาครัฐ เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น และรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลัง)	๑๗๖.๖๔ (๗.๗๘)	๑๗๓.๖๓ (๗.๙๙)	๒๐๑.๙๑ (๘.๒๐)	๒๕๓.๗๓ (๑๑.๑๒)	๒๙๗.๒๓ (๑๐.๘๖)
งบประมาณรวม	๑,๕๖๖.๒ (๑๐๐.๐๐)	๑,๖๖๐.๐ (๑๐๐.๐๐)	๑,๙๕๑.๗ (๑๐๐.๐๐)	๑,๗๐๐.๐ (๑๐๐.๐๐)	๒,๐๗๐.๐ (๑๐๐.๐๐)

ที่มา : เอกสารงบประมาณฉบับที่ ๔ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔: สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : ๑. ตัวเลขในวงเล็บแสดงร้อยละ

๒. คิดเฉพาะงบอุดหนุน

๒.๓ การปรับปรุงแก้ไขและการออกกฎหมายในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ หน่วยงานภาครัฐได้ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัย พร้อมรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และเป็นการวางรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ ทั้งการบริหารจัดการประเทศภาพรวมและมีทิศเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีผลการดำเนินการปรับปรุงและเร่งผลักดันออกกฎหมายในด้านต่างๆ ดังนี้

๒.๓.๑ ด้านเศรษฐกิจ มุ่งปรับกฎหมายเดิมที่ใช้มานานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะเงื่อนไขการประกอบธุรกรรมทางเศรษฐกิจที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และเป็นไปตามมาตรฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติที่เน้นการจูงใจด้านการลงทุน การอำนวยความสะดวกในการประกอบการ และการให้หลักประกันต่อทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งส่งเสริมธุรกิจก่อสร้าง นอกจากนี้ การบัญญัติกฎหมายใหม่ได้สนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจมุ่งสู่การค้าและบริการ มีการกำกับดูแลและส่งเสริมธุรกิจภาคบริการที่สำคัญและมีศักยภาพสูง การบริหารจัดการทางการค้า เพื่อสร้างหลักประกันในการให้ความคุ้มครองผู้ประกอบการภายในประเทศ รวมทั้งผลักดันให้กฎหมายที่มีอยู่แล้วมีผลบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำแนกได้ดังนี้

๑) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๒๔ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๓ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๓ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๔๔ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๗) พ.ศ.๒๕๔๗ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า พ.ศ.๒๕๔๒ โดยเฉพาะในประเด็นพฤติกรรมอำนาจเหนือตลาด เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการออกประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ที่ ส.๓/๒๕๕๐ เรื่อง นโยบายส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจโลจิสติกส์ ประกาศ ณ วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐

๒) บัญญัติกฎหมายใหม่ ได้แก่ พระราชบัญญัติมาตรการปกป้องจากการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก พ.ศ.๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๐ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ... ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ... ร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการน้ำ พ.ศ. ...

๓) ผลักดันให้มีผลบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ.๒๕๔๒ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๔๔ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๑ ร่างกฎกระทรวงการคลังว่าด้วยการออก การโอน การวางหลักประกัน และการจำนำตราสารหนี้ เป็นต้น

๒.๓.๒ ด้านสังคม การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายมุ่งการสร้างหลักประกันทางสุขภาพ ตระหนักถึงคุณค่าและการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาไทยด้านการแพทย์ การจัดการเชิงสถาบันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่สหกรณ์ ขณะที่การออกกฎหมายใหม่มุ่งส่งเสริมสุขภาพเชิง “รุก” และการป้องกัน การส่งเสริมการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและยกระดับคุณภาพชีวิต การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับสูงให้สอดคล้องกับความต้องการของการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ โดยมีการปรับปรุงแก้ไขบัญญัติกฎหมายใหม่ และประกาศใช้กฎหมาย มีดังนี้

๑) **ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย** ได้แก่ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓ และพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ มีการปรับปรุงเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๙ เป็นต้น

๒) **บัญญัติกฎหมายใหม่** ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๓ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ พระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๔ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๔ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๑ เป็นต้น

๒.๓.๓ ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการสร้างหลักประกันและเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์ พันธุ์ รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างสมดุลในระบบนิเวศที่อยู่ในภาวะเสี่ยงสูง มีการปรับปรุงแก้ไข และผลักดันออกกฎหมายโดยเร็ว ดังนี้

๑) **ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย** ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๖ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๘ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๒๘ พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. (หลังจากพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ พ.ศ. ๒๕๓๒) เป็นต้น

๒) **เร่งผลักดันการออกกฎหมาย** ได้แก่ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พ.ศ. ๒๕๓๒ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๓๒ โดยยกเลิกข้อความในมาตรา ๓๐ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดการของเสียอันตรายจากซากผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้ว พ.ศ. ... เป็นต้น

๒.๓.๔ ด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาล มุ่งปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐโดยรวม และการจัดสรรงบประมาณให้เกิดความคล่องตัว บังเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งสร้างหลักประกันให้กับประชาชนในการเข้าถึงข่าวสาร ข้อมูลที่จำเป็นและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารงานสาธารณะได้อย่างเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายรวม ๔ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๓ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๑

๓ ผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

๓.๑ การขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สังคมไทยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางทุกภาคส่วน เกิดความก้าวหน้า เป็นผลจากการสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างทั่วถึง ภาคีการพัฒนาต้นต้วและนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง อาทิ ภาครัฐได้นำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนงาน โครงการต่างๆ ขณะที่ภาคเอกชนและวิสาหกิจชุมชนได้ปรับกลยุทธ์การลงทุนเพื่อให้ธุรกิจมีภูมิคุ้มกันจากความเสี่ยง ภาคประชาชนและชุมชนปรับวิถีการดำรงชีวิตให้สามารถพึ่งตนเองมากขึ้น การยึดมั่นและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชน ชุมชน และประเทศชาติ ส่งผลให้สังคมไทยเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันสูงขึ้นหลายด้าน และสามารถปรับตัวรับกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีความก้าวหน้าและก่อให้เกิดผลด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๓.๑.๑ ประชาชนมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปประยุกต์ใช้ ส่งผลให้เกิดภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ สังคม และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างพอประมาณ และมีเหตุผล

๑) การขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความก้าวหน้าในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ และ ๙ ได้สร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างทั่วถึง ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถึงร้อยละ ๙๘ และมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร้อยละ ๗๕ ได้รับข้อมูลจากทางราชการมากที่สุด ประกอบกับมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นจำนวนมาก ทำให้การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีความก้าวหน้ามากขึ้นในหลากหลายกลุ่ม ทั้งบ้าน วัด โรงเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาคประชาสังคม นอกจากนี้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่ยอมรับในเวทีระหว่างประเทศตลอด ๑๕ ปีที่ผ่านมา

๒) การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการดำเนินงานต่อเนื่อง ในมิติการพัฒนาพบว่า **ด้านเศรษฐกิจ** ภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจไทยสูงขึ้น เนื่องจากดำเนินนโยบายที่เหมาะสม ทำให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างมั่นคง ใช้พลังงานทางเลือกและประหยัดพลังงานเพิ่มขึ้น เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายเนื่องจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้มีความมั่นคงทางการเงินมากขึ้น แต่ระดับการออมและการพึ่งพาต่างประเทศเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อภูมิคุ้มกันของประเทศ **ด้านสังคม** สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันสูงขึ้นสามารถพึ่งตนเองได้ แต่ความรู้และคุณธรรมเป็นประเด็นท้าทายสำหรับสังคมไทย **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักจึงมีความพอประมาณและมีเหตุผล

๓.๑.๒ ภาคีการพัฒนาที่มีความตื่นตัวในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๑) **ภาครัฐ** มีการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เนื่องจากรัฐบาลทุกชุดได้แถลงนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินต่อรัฐสภา

ที่มุ่งพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐

๒) ภาคเอกชน ตื่นตัวในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวาง โดยดำเนินธุรกิจบนพื้นฐานของคุณธรรม มุ่งหวังกำไรระยะยาวให้การดำเนินธุรกิจเกิดความยั่งยืน รับผิดชอบต่อสังคม และนำไปเชื่อมโยงกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาชุมชน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

๓) ภาคประชาชน/ชุมชน ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันทั้งความเอื้ออาทร ช่วยเหลือกันและกัน การมีคุณธรรม ความรอบคอบ ความพอประมาณ มีเหตุผล สามารถลดภาระหนี้สิน พึ่งตนเองได้ และมีภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่องในหลากหลายรูปแบบ ชุมชนเชื่อมโยงไปสู่ภาคธุรกิจ ผลิตสินค้าที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกับเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถผลิตสินค้าจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ

๓.๑.๓ การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระยะต่อไป ประชาชน/ชุมชน มีแนวโน้มที่จะขยายผลการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น และมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้วางแนวทางในประเด็นสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่ การขับเคลื่อนด้านการศึกษา การขยายผลที่เน้นกลุ่มเด็กและเยาวชน ชุมชน ประชาสังคม และธุรกิจ การเผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง และการเปิดเวทีสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ

๓.๑.๔ ข้อเสนอแนะ ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญในระยะต่อไป

๑) การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินการส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านมา ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในด้านการให้ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่ในด้านการสร้างความตระหนักในความสำคัญของการประยุกต์ใช้ยังไม่มี ความก้าวหน้ามากนัก ทำให้เป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น การดำเนินงานในระยะต่อไปจึงควรเน้นการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ทุกภาคส่วนผ่านสื่อ/วิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยยกตัวอย่างกรณีที่ประสบความสำเร็จอย่างเห็นได้ชัด ให้เกิดแรงบันดาลใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง

๒) การจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในระยะยาว ให้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกันทุกระดับ และภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการกำหนดการดำเนินงานประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมของประเทศ

๓) การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาครัฐควรได้รับการส่งเสริมมากขึ้น การดำเนินงานของภาครัฐด้านเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชน ขณะที่การประยุกต์ใช้ในหน่วยงานภาครัฐเองยังมีไม่มากนัก ดังนั้น จึงควรกำหนดแนวทางและวิธีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในองค์กรภาครัฐให้มากขึ้น เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ทุกภาคส่วน

๓.๒ ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย

ในช่วงระยะเวลา ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ แม้ว่าสังคมไทยประสบกับความผันผวนทางเศรษฐกิจ สังคม และภัยพิบัติทางธรรมชาติ แต่การพัฒนาที่เน้นสร้างภูมิคุ้มกันอย่างต่อเนื่องในระยะที่ผ่านมา ทำให้สามารถปรับตัวรับกับภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นได้ในหลายด้าน สะท้อนจากความอยู่เย็นเป็นสุขโดยรวมของคนไทยมีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

๓.๒.๑ ความอยู่เย็นเป็นสุขอยู่ในระดับปานกลางในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
จากที่อยู่ในระดับต้องปรับปรุงร้อยละ ๖๖.๔๗ ในปี ๒๕๔๙ ในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๗๐.๒๕ ในปี ๒๕๕๔ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้สังคมไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ เพิ่มขึ้น เกิดจากเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและเป็นธรรมมากขึ้น ชุมชนเข้มแข็งและเกื้อกูลกัน คนไทยมีสุขภาพและความอบอุ่นในครอบครัวมากขึ้น ขณะที่สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย สำหรับปัจจัยจุดรั้งความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน และความขัดแย้งรุนแรงในสังคม ทำให้ระดับของสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลลดลงอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ ๒ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

องค์ประกอบหลัก	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐				
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
๑. การมีสุขภาพ	๗๑.๔๐	๗๑.๑๖	๗๒.๒๓	๗๐.๘๙	๗๐.๒๑	๗๒.๕๕
๒. ครอบครัวอบอุ่น	๖๒.๒๔	๖๑.๖๕	๖๓.๙๗	๖๓.๑๘	๖๓.๐๘	๖๕.๑๗
๓. ชุมชนเข้มแข็ง	๓๓.๗๔	๔๖.๓๘	๕๕.๗๓	๖๐.๘๙	๖๖.๐๗	๗๖.๔๗
๔. เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	๗๐.๕๑	๗๔.๖๓	๗๑.๐๐	๗๒.๕๔	๗๘.๐๗	๗๗.๖๐
๕. สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศสมดุล	๖๙.๗๐	๖๔.๔๑	๖๖.๙๖	๖๔.๘๖	๖๓.๙๖	๗๐.๕๘
๖. สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	๗๕.๔๒	๗๐.๔๕	๗๔.๙๕	๖๐.๓๗	๕๕.๗๐	๕๓.๗๕
ภาพรวมดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข	๖๖.๔๗	๖๖.๐๓	๖๘.๐๕	๖๕.๗๙	๖๖.๘๙	๗๐.๒๕

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : ระดับดีมาก = ร้อยละ ๙๐.๐ - ๑๐๐

ระดับดี = ร้อยละ ๘๐.๐ - ๘๙.๙

ระดับปานกลาง = ร้อยละ ๗๐.๐ - ๗๙.๐

ระดับต้องปรับปรุง = ร้อยละ ๖๐.๐ - ๖๙.๙

ระดับแรงแก้ไข ≤ ร้อยละ ๕๙.๙

๓.๒.๒ เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ความเข้มแข็งของชุมชน การมีสุขภาพ สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ รวมทั้งความอบอุ่นในครอบครัวเพิ่มขึ้น ดัชนีที่ปรับขึ้นมาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมที่มีบทบาทในการสร้างสุขให้สังคมไทย ค่าดัชนีเพิ่มจากร้อยละ ๗๐.๕๑ ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๗๗.๖๐ ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เนื่องจากความยากจนลดลง การออมเพิ่มขึ้น และระดับราคาอยู่ภายใต้การควบคุม ดัชนีชุมชนเข้มแข็งเพิ่มจากร้อยละ ๓๓.๗๔ เป็นร้อยละ ๗๖.๔๗ ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน จากการที่ชุมชนมีความมั่นคง คนในชุมชนมีการเรียนรู้และจัดสวัสดิการในชุมชนเพิ่มขึ้น ขณะที่สุขภาพของคนไทยมีระดับการพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๗๒.๕๕ จากการที่คนไทยมีอายุยืนยาว อัตราการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลงเมื่อเทียบกับปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ส่วนสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลเพิ่มเป็นร้อยละ ๗๐.๕๘ จากพื้นที่

ป่าเพิ่มขึ้น สัตว์น้ำเศรษฐกิจที่จับได้ในอ่าวไทยมีปริมาณมากขึ้น และสถานการณ์ด้านมลภาวะดีขึ้น สำหรับครอบครัวแม้จะมีความอบอุ่นเพิ่มเป็นร้อยละ ๖๕.๑๗ ครอบครัวสามารถพึ่งตนเอง มีรายได้และที่อยู่อาศัยมั่นคง การหย่าร้างลดลง อย่างไรก็ตาม ระดับการพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

๓.๒.๓ สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลเป็นเพียงปัจจัยเดียวที่ส่งผลให้ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยลดลง ดัชนีสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลลดลงจากระดับปานกลางที่ร้อยละ ๗๕.๔๒ ในระยะปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๕๓.๗๕ ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ทำให้การพัฒนาตกลงไปอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากสังคมไทยช่วงปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๓ มีความขัดแย้งอย่างรุนแรงภายในประเทศ และภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทยอยู่ระดับต่ำ รวมทั้งมีการร้องเรียนเพิ่มขึ้นทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองผู้บริโภค

๓.๓ การบรรลุเป้าหมายหลักของการพัฒนา

๓.๓.๑ การพัฒนาคุณภาพคน การดำเนินการพัฒนาคนและสังคมไทยในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ได้รับบริการทางสังคมครอบคลุมประชากรเพิ่มขึ้น ระบบบริการต่างๆ ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น แต่ผลการพัฒนายังดำเนินการได้ไม่ถึงเป้าหมายที่กำหนด คนไทยมีโอกาสด้านการศึกษาสูงขึ้น ระดับการศึกษาเฉลี่ยอยู่ที่ ๙ ปี อย่างไรก็ตาม คุณภาพการศึกษายังเป็นปัญหาต่อเนื่อง สะท้อนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐานและมีแนวโน้มลดลง คะแนนสอบวิชาหลักต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีพยังคงเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน แต่นักเรียนสายอาชีพต่อสายสามัญเป็น ๓๗ : ๖๓ กำลังคนระดับสูงด้านการพัฒนาคิดค้นนวัตกรรมมีจำนวนน้อย บุคลากรการวิจัยและพัฒนา มีเพียง ๙ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ ๑๐ คน ปัญหาอาชญากรรมสำคัญมีแนวโน้มลดลง คดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศลดลงจาก ๖๙.๓๐ คดีต่อประชากรแสนคนปี ๒๕๔๙ เหลือ ๓๙.๗๖ คดีในปี ๒๕๕๔ ส่วนคดีเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินลดลงจาก ๑๒๒.๔๐ คดีต่อประชากรแสนคนปี ๒๕๔๙ เหลือ ๗๘.๘๘ คดีในปี ๒๕๕๔ ยกเว้นคดียาเสพติดเป็นปัญหาหลักและมีแนวโน้มรุนแรงจาก ๑๗๖.๒๐ คดีต่อประชากรแสนคนปี ๒๕๔๙ เป็น ๕๓๙.๙๑ คดีในปี ๒๕๕๔

๓.๓.๒ การพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน ชุมชนที่มีความเข้มแข็งสามารถจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกมีร้อยละ ๓๕ จากหมู่บ้านทั้งหมด ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้ทุกหมู่บ้านมีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ชุมชนที่จัดทำแผนชุมชนในระดับดีมาก ซึ่งต้องผ่านเกณฑ์ตัวแทนครัวเรือนมีส่วนร่วมจัดทำแผนมากกว่าร้อยละ ๗๐ ของครัวเรือนทั้งหมด มีจำนวน ๕๓,๕๒๘ หมู่บ้าน หรือร้อยละ ๗๖.๓๙ ของหมู่บ้านทั้งหมด ต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่กำหนดให้ทุกชุมชนมีการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม การขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุนเป็นไปตามเป้าหมาย ในระยะ ๔ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สมาชิกในชุมชนมีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนในชุมชนเพิ่มขึ้น เนื่องจากตลอดช่วงเวลาของแผนฯ ทุกรัฐบาลให้ความสำคัญกับจัดตั้งและพัฒนาแหล่งทุนในชุมชน จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้งสิ้น ๗๙,๒๕๕ กองทุน ใน ๗๔,๙๕๔ หมู่บ้าน หรือมีอัตราส่วนมากกว่า ๑ กองทุน : ๑ หมู่บ้าน กองทุนที่เข้มแข็งได้รับการจัดตั้งเป็นสถาบันการเงินชุมชนทำหน้าที่เป็นธนาคารในชุมชนร้อยละ ๒.๗๘ ของกองทุนทั้งหมด ๒,๒๐๔ กองทุนในปี ๒๕๕๔

๓.๓.๓ การพัฒนาเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน มีความก้าวหน้าในการสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจที่บรรลุเป้าหมายเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้เสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี อัตราการว่างงานอยู่

ที่ร้อยละ ๑.๒๐ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ ๒.๐๐ จากการขยายตัวของภาวะเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศ หนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศร้อยละ ๔๐.๕๒ อยู่ในกรอบวินัยทางการคลังและเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ แม้ว่าหนี้ภายในประเทศเพิ่มขึ้นจากการกู้เพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณและการฟื้นฟูเศรษฐกิจตามโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เงินเฟ้อต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ปัจจัยสำคัญเป็นราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศชะลอตัวในทิศทางเดียวกับราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ประกอบกับมาตรการภาครัฐที่ชะลอการเรียกเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงจากน้ำมันเบนซินและน้ำมันดีเซลและลดอัตราการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซล การใช้พลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๒.๑๗ เมื่อเทียบกับสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ และสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๘ โดยเฉพาะการใช้พลังงานหมุนเวียนจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมีอัตราการขยายตัวถึงร้อยละ ๕๙.๖๔ สำหรับเป้าหมายการออมในประเทศ ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และการใช้พลังงานในภาคขนส่ง แม้จะไม่บรรลุผลแต่มีทิศทางการปรับตัวดีขึ้น

การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย บรรลุเป้าหมายการเพิ่มการส่งออกของไทยในตลาดโลกจากร้อยละ ๑.๐๘ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๑.๑๙ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เนื่องจากอุปสงค์ต่างประเทศขยายตัวตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกและมาตรการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการขยายตลาดส่งออกอย่างต่อเนื่อง ขณะที่เป้าหมายอื่นๆ ไม่บรรลุผล ได้แก่ การลดต้นทุนโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ แม้ว่าผู้ประกอบการพยายามลดต้นทุนโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและระบบที่ทันสมัยในการบริหารจัดการการขนส่งและสินค้าคงคลัง ส่งผลให้สัดส่วนดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ เฉลี่ยประมาณร้อยละ ๐.๓ ต่อปี แต่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เช่นเดียวกับการเพิ่มผลิตภาพการผลิตรวม ค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพียงร้อยละ ๐.๒๔ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี ๒๕๕๒ อุปสงค์ในประเทศต่อภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และการเพิ่มการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ผลการดำเนินงานยังห่างเป้าหมาย เป็นข้อจำกัดของเศรษฐกิจไทยที่จะพึ่งตนเองและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับตลาดโลก

นอกจากนี้ การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนายังไม่ก้าวหน้า ทั้งการเพิ่มผลผลิตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ดำเนินการได้ร้อยละ ๓๖.๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี ๒๕๕๔ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ ๔๐ และการกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ ๒๐ ของประชากร กับกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๒๐ ยังแตกต่างกัน ๑๑.๓๑ เท่า ในปี ๒๕๕๒ สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่เกิน ๑๐ เท่า

๓.๓.๔ การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติบรรลุเป้าหมายการคุ้มครองพื้นที่ป่าให้คงความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ป่าในปี ๒๕๕๓ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๓.๕๖ ของพื้นที่ประเทศ ขณะที่พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐.๒๒ ของพื้นที่ประเทศ การฟื้นฟูพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายดำเนินการได้ ๔.๗๓ ล้านไร่ ต่ำกว่าเป้าหมายเล็กน้อย ส่วนการออกกรรมสิทธิ์ที่ดินดำเนินการได้ ๑๕.๐๔ ล้านไร่ บรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ การเพิ่มพื้นที่ชลประทานสามารถดำเนินการได้ ๒๙.๖๐ ล้านไร่ในปี ๒๕๕๔ สูงกว่าเป้าหมายของแผนฯ ๘๑๓,๐๐๐ ไร่ การบริหารจัดการลุ่มน้ำอย่างบูรณาการอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการและพัฒนาลุ่มน้ำทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำ มีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ได้ร้อยละ ๒๖ ของปริมาณขยะทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นการคัดแยกและนำกลับคืนวัสดุรีไซเคิลร้อยละ ๘๓ ส่วนที่เหลือเป็นการนำขยะอินทรีย์มาหมักทำปุ๋ยหรือผลิตก๊าซชีวภาพ และการนำขยะมูลฝอยมาผลิตเป็นพลังงานเชื้อเพลิงทดแทน การลดปริมาณน้ำเข้าปุ๋ยและสารเคมี

ทางการเกษตรยังไม่บรรลุเป้าหมาย การรักษาคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำต่างๆ ให้มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๕ ยังไม่บรรลุเป้าหมาย

๓.๓.๕ การเสริมสร้างธรรมาภิบาล ภาพลักษณ์การคอร์ปชั่นของประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ต่ำกว่าปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ มีคะแนนเฉลี่ย ๓.๔๒ ยังไม่บรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ขณะที่ธรรมาภิบาลของภาคเอกชนไทยดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากปัจจัยที่ใช้ในการจัดลำดับธรรมาภิบาลภาคเอกชนไทยในช่วง ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ปรับดีขึ้น ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ความน่าเชื่อถือของผู้บริหารบริษัท การเอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อม และผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๗.๖๕ เป็นไปตามเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม การลดอัตราค่าจ้างคนภาครัฐยังไม่บรรลุเป้าหมาย แม้ภาครัฐจะจัดทำยุทธศาสตร์ปรับขนาดกำลังคนและดำเนินโครงการเกษียณก่อนกำหนดอย่างต่อเนื่อง แต่กำลังคนภาครัฐยังคงขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๖๖ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จากกำลังคนทั้งสิ้น ๑.๒๖ ล้านคนในปี ๒๕๔๙ เพิ่มขึ้นเป็น ๑.๒๙ ล้านคนปี ๒๕๕๔ เนื่องจากกำลังคนส่วนท้องถิ่นเพิ่มตามการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น และได้จัดตั้งองค์กรอิสระเพิ่มขึ้น

๓.๔ ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์

๓.๔.๑ การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

๑) คนไทยได้รับการยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตให้ดีขึ้น ได้รับหลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึง ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ในหลายรูปแบบ อาทิ ประกันสังคม สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ประกันสุขภาพถ้วนหน้า ครอบคลุมคนไทยร้อยละ ๙๙.๓๖ ปี ๒๕๕๓ สุขภาพโดยรวมของคนไทยจึงดีขึ้น ส่งผลให้คนไทยมีอายุคาดหมายเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม คนไทยส่วนใหญ่มีแนวโน้มเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะโรคที่ป้องกันได้ ๕ อันดับแรก ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หลอดเลือดในสมองตีบ หัวใจ และมะเร็ง อันเนื่องมาจากพฤติกรรมเสี่ยงที่ทำลายสุขภาพ ขณะที่เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสทางการศึกษาทุกช่วงวัย ส่งผลให้การศึกษาเฉลี่ยของคนไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเท่าเทียมกันทั่วประเทศ เนื่องจากค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙

๒) ผลการพัฒนาทำให้แรงงานไทยมีงานทำ แต่อาจขาดแคลนแรงงานในอนาคต เนื่องจากไม่สามารถทดแทนกำลังแรงงานสูงอายุที่กำลังจะเกษียณ และการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี แม้ว่าแรงงานไทยจะได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด และโครงสร้างตลาดมีความไม่สมดุลระหว่างความต้องการและการผลิตกำลังคน อาจเกิดปัญหาการว่างงานควบคู่กับการขาดแคลนกำลังคนในบางสาขา ประกอบกับโครงสร้างประชากรมีความไม่สมดุล ประชากรวัยเด็กและวัยทำงานมีแนวโน้มลดลง ส่งผลกระทบเชิงลบต่อผลิตภาพการผลิตและแรงงานภาคเกษตร นอกจากนี้ นโยบายการลงทุนภาครัฐ และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ทำให้แรงงานสามารถเคลื่อนย้ายอย่างเสรี เปิดโอกาสให้แรงงานคุณภาพย้ายไปทำงานในประเทศที่ให้ผลตอบแทนสูง ความต้องการนำเข้าแรงงานจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นทั้งแรงงานที่มีทักษะ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และไร้ฝีมือ

๓) ประเทศไทยตระหนักในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประชากรวัยเด็กเริ่มลดลง ขณะที่ประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น ส่วนวัยทำงานต้องรับภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้น การเข้าสู่

สังคมผู้สูงอายุอาจนำไปสู่ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม อาทิ ผลผลิตรวมของประเทศลดลง ครอบคลุมขาดความอบอุ่น นอกจากนี้ โครงสร้างครอบครัวที่เปลี่ยนไปจากอดีต มีวิถีการดำเนินชีวิตเป็นปัจเจกมากขึ้น ผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะอยู่คนเดียวเพิ่มขึ้น ดังนั้น ประเทศไทยจึงเริ่มเตรียมความพร้อมให้กับคนไทยและระบบสาธารณสุขการต่างๆ เพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ช่วงต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เป็นต้นมา อาทิ การจ้างงานผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ การส่งเสริมและต่อยอดให้มีการเรียนรู้จากผู้สูงอายุ การให้บริการสาธารณสุข การฝึกอาชีพให้ผู้สูงอายุ รวมถึงการสร้างหลักประกันรายได้หลังเกษียณ ด้วยการออมผ่านเครื่องมือระยะยาว

๓.๔.๒ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ

๑) ชุมชนมีการเสริมสร้างและใช้ประโยชน์ทุนในชุมชน ทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางสิ่งแวดล้อมมาสร้างให้เกิดประโยชน์ในชุมชนมากขึ้นและมีรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการรวมกลุ่มทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ต่อชุมชนเพิ่มจากร้อยละ ๙๓.๓๐ ของครัวเรือนในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๙๙.๐๓ ในปี ๒๕๕๔ และสามารถดูแลผู้ด้อยโอกาสทางสังคม อาทิ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และเด็กกำพร้า ได้ถึงร้อยละ ๙๕.๕๖ ของหมู่บ้านทั้งหมด เสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจในรูปของสหกรณ์ เพิ่มจากปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ จำนวน ๗,๓๕๑ แห่ง เป็น ๗,๗๓๙ แห่งในปี ๒๕๕๔ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีความเข้มแข็งมากขึ้น สามารถยกระดับเป็นสถาบันการเงินชุมชนได้ร้อยละ ๒.๗๘ ของกองทุนหมู่บ้านทั้งหมดในปี ๒๕๕๔ หรือ ๒,๒๐๔ กองทุน สามารถลดภาระดอกเบี้ยจากหนี้ในระบบ ส่งเสริมการออมควบคู่กับการสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน และนำรายได้มาจัดเป็นสวัสดิการตอบแทนแก่สมาชิก วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ๕๐,๑๓๔ แห่งในปี ๒๕๕๐ เป็น ๗๑,๔๗๐ แห่งในปี ๒๕๕๔ และองค์กรชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มอย่างต่อเนื่องจากสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ จำนวน ๒,๔๗๑ แห่งเป็น ๖,๕๖๖ แห่งในปี ๒๕๕๔ และมีสมาชิก ๑.๓๔ ล้านคน การขึ้นทะเบียนป่าชุมชนเพิ่มในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จำนวน ๗๕๐,๓๕๔ ไร่ ๗ งาน ๑๒๙.๙ ตารางวา มีผู้เข้าร่วม ๑,๖๓๓ หมู่บ้าน เป็นการเสริมสร้างทุนทางสิ่งแวดล้อมให้ชุมชนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน

๒) ชุมชนได้เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ได้เรียนรู้ผ่านปราชญ์ชาวบ้านและศูนย์เรียนรู้ของชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ถึงปัจจุบันมีหมู่บ้านร้อยละ ๓๗.๘๒ ที่มีการเรียนรู้ในชุมชนและขยายเครือข่ายการเรียนรู้ในลักษณะศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ทำให้คนในชุมชนสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิด พฤติกรรม และนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ การจัดสวัสดิการที่ดำเนินการโดยชุมชนและสามารถยกระดับเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชน ในปี ๒๕๕๔ มีกองทุนสวัสดิการชุมชน ๓,๒๑๔ แห่งเพิ่มจากปี ๒๕๕๐ ที่มีเพียง ๖๕๖ แห่ง ผู้นำในชุมชนและกลุ่มต่างๆ ในชุมชนผ่านการประเมินตามมาตรฐานงานชุมชน (มชช.) มากกว่า ๖๖,๐๐๐ ราย แสดงถึงความเข้มแข็งของผู้นำและองค์กรชุมชน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ แต่มีข้อจำกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการจัดบริการสาธารณะพื้นฐานที่มักให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลักในประเภทก่อสร้าง ปรับปรุง สะพาน ถนน

๓.๔.๓ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน

๑) โครงสร้างเศรษฐกิจให้มีฐานการพัฒนาที่ครอบคลุม ทัวถึงและยั่งยืน อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดี เป็นปัจจัย

สนับสนุนการจ้างงานภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจไทยยังคงพึ่งพาเศรษฐกิจโลกค่อนข้างมาก ขณะที่ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนด คนยากจนและการถือครองรายได้ของประชากรดีขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับช่วงก่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สะท้อนถึงความจำเป็นของการสร้างฐานการพัฒนาที่ครอบคลุม ทั้งถึงและยั่งยืนอย่างต่อเนื่องในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

๒) เศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างต่อเนื่อง เป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายและการรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัด รวมทั้งการบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาคอย่างระมัดระวังหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจของไทยในปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมา ราคาสินค้าหรืออัตราเงินเฟ้อ อัตราการว่างงาน และสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่ำกว่าเป้าหมาย^๑ ขณะที่การออมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศแม้จะเพิ่มขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ แต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องส่งเสริมการออมและเพิ่มทางเลือกในการระดมทุนจากทุกภาคส่วน ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเกินดุลต่อเนื่องและทุนสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นตามลำดับ สะท้อนถึงสมรรถนะที่ดีขึ้นของเศรษฐกิจไทย แม้ว่าประเทศไทยจะประสบปัญหาภัยธรรมชาติ^๒ และความไม่สงบทางการเมืองในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เศรษฐกิจไทยสามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็วชี้ให้เห็นความเข้มแข็งของพื้นฐานเศรษฐกิจไทยและความสามารถในการรองรับความผันผวนจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศได้เป็นอย่างดี

๓) การค้าการลงทุนระหว่างประเทศยังต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกซึ่งมีความผันผวนสูง ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ประเทศในภูมิภาคเอเชียมีบทบาทต่อการค้าการลงทุนของไทยมากขึ้น เป็นผลจากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป อย่างไรก็ตาม การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การส่งออกของไทยในตลาดโลกปรับตัวดีขึ้นและบรรลุเป้าหมายที่กำหนด การลงทุนภายในประเทศลดลงเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมจากความไม่มั่นใจของนักลงทุนต่อศักยภาพของเศรษฐกิจไทยในอนาคต นอกจากนี้ ประเทศไทยยังต้องเผชิญความท้าทายด้านการค้าการลงทุนในอนาคตทั้งการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการลงทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพและสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เป็นประเด็นพัฒนาสำคัญในระยะปานกลางและระยะยาวสำหรับประเทศไทย

๔) ปัจจัยสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มุ่งสู่การเพิ่มผลผลิตในเชิงคุณภาพ เพื่อให้หลุดพ้นจากกับดักของประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) โดยเฉพาะการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม และต้นทุนด้านโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ดังนั้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งคุณภาพและปริมาณ การสร้างความมั่นคงทางพลังงาน การเพิ่มประสิทธิภาพตลาดแรงงาน และการพัฒนาคุณภาพแรงงานไทยเป็นประเด็นพัฒนาสำคัญสำหรับประเทศไทยในอนาคต ต้องดำเนินการควบคู่กับการบริหารจัดการความเสี่ยงของประเทศ เพื่อรองรับความผันผวนจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติซึ่งมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น

^๑ แม้ว่ารัฐบาลได้กู้เงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและชดเชยการขาดดุลงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็งก็ตาม

^๒ วิกฤตน้ำท่วมใหญ่ปลายปี ๒๕๕๔ ส่งผลกระทบเศรษฐกิจขยายตัวเพียงร้อยละ ๐.๑ ในปี ๒๕๕๔ การผลิตภาคอุตสาหกรรมเสียหายจากนิคมอุตสาหกรรมถูกน้ำท่วมถึง ๗ แห่ง มูลค่าความเสียหาย ๔.๐๔ แสนล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานการผลิตทั้งในและต่างประเทศ เกษตรกรได้รับผลกระทบ ๑.๗ ล้านราย พื้นที่เพาะปลูก ๑๓ ล้านไร่ มูลค่าการส่งออกในไตรมาสที่ ๔ ปี ๒๕๕๔ หดตัวร้อยละ ๕.๒ ลดลงจากไตรมาส ๓ ที่ขยายตัวร้อยละ ๒๗.๓

๓.๔.๔ การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๑) **การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร** การจัดทำระบบฐานข้อมูลและความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสมบูรณ์ระดับประเทศยังอยู่ในระยะเริ่มต้น การเติบโตของอุตสาหกรรมที่ขาดการควบคุมมลพิษไม่เป็นไปตามกฎหมายกำหนด ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศเกินมาตรฐาน การปนเปื้อนโลหะหนักและสารอินทรีย์ระเหยง่ายของน้ำผิวดิน น้ำใต้ดินและน้ำทะเล ปัญหาขยะและกากของเสียชุมชน การนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์มีเพียงร้อยละ ๒๖ และมีแนวโน้มคงที่ในช่วง ๓ ปี เมื่อเทียบกับปริมาณขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ การจัดการขยะชุมชนและของเสียอันตรายยังดำเนินการได้น้อย สถานที่คัดแยกและกำจัดไม่เพียงพอ พื้นที่ดินเสื่อมโทรมในระดับรุนแรงและระดับวิกฤต ๓๕.๙๗ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๒๔ ของพื้นที่ประเทศ ทำให้ต้องใช้สารเคมีทางการเกษตรในปริมาณสูงสำหรับปรับปรุงคุณภาพดิน การนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรเพิ่มขึ้นทุกปี จาก ๓.๖๓ ล้านตันในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็น ๕.๘ ล้านตันในปี ๒๕๕๔ ปัญหามลพิษที่เกิดจากแหล่งน้ำที่มีคุณภาพเสื่อมโทรมเพิ่มขึ้น คุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปมีเพียงร้อยละ ๗๗ ในปี ๒๕๕๔ ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ๑๐๑ แห่ง แต่สามารถรองรับน้ำเสียได้เพียงร้อยละ ๒๓ ของน้ำทิ้งจากชุมชน รวมทั้งปัญหามลภาวะทางอากาศที่เกิดจากฝุ่นละอองขนาดเล็กมีค่าสูงกว่ามาตรฐาน หมอกควันและไฟป่าจากการเผาในที่โล่ง ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้นจาก ๓.๐๔ ตันต่อคนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๓.๑๐ ตันต่อคนในปี ๒๕๕๓

๒) **ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมส่งผลให้ระบบนิเวศเสียสมดุล** พื้นที่ป่าลดลงอย่างต่อเนื่องในปี ๒๕๕๓ เหลือเพียงร้อยละ ๓๓.๕๖ ของพื้นที่ประเทศ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่จะรักษาสมดุลของระบบนิเวศ พื้นที่ป่าชายเลนมีเพียง ๑.๕๓ ล้านไร่อยู่ในระดับต่ำ และเสื่อมโทรม ไม่สามารถเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนได้ เนื่องจากยังมีปัญหาการบุกรุกถือครองพื้นที่อย่างไม่ถูกต้อง ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ขณะที่ปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง และภัยธรรมชาติเกิดขึ้นบ่อยครั้งและรุนแรง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งลดความอุดมสมบูรณ์ แหล่งปะการังและหญ้าทะเลมีสภาพเสื่อมโทรม โดยเฉพาะแนวปะการังฝั่งอันดามันมีสภาพเสื่อมโทรมถึงร้อยละ ๕๐ หญ้าทะเลฝั่งอ่าวไทยเสื่อมโทรมร้อยละ ๔๐ ความหลากหลายทางชีวภาพถูกทำลายลงอย่างรวดเร็วจากการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ทำให้จำนวนและชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่าและพืชหายากอยู่ในภาวะใกล้สูญพันธุ์ พืชหายากและใกล้สูญพันธุ์มี ๑,๔๐๗ ชนิด สัตว์ที่มีกระดูกสันหลังและใกล้สูญพันธุ์มี ๘๔ ชนิด

๓) **ความหลากหลายทางชีวภาพยังคงถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง** การเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนใช้ประโยชน์จากป่าทั้งทางตรงและทางอ้อมมากขึ้น ในรูปของที่อยู่อาศัย แหล่งอาหารในชุมชน การตัดไม้เพื่อการค้า การใช้และเผาพื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร และการเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตชนิดต่างๆ

๓.๔.๕ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ

๑) **ประชาชนมีความรู้และมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น แต่ความสมานฉันท์ของคนในชาติเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข** ดัชนีประชาธิปไตยของประเทศไทยซึ่งจัดทำโดย The Economist Intelligence Unit พบว่าในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีคะแนนดีขึ้นเป็น ๖.๕๕ จาก ๑๐ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๕๘ จาก ๑๖๗ ประเทศ ดีกว่าปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ซึ่งมีเพียง ๕.๖๗ คะแนน อยู่ใน

ลำดับที่ ๙๐ ปัจจัยที่ส่งผลให้ค่าดัชนีประชาธิปไตยของไทยเพิ่มขึ้นเป็นกระบวนการเลือกตั้งและสิทธิเสรีภาพของประชาชน อย่างไรก็ตาม คะแนนดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ต้องได้ ๘ คะแนนขึ้นไปจึงจะเป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ นอกจากนี้ ประชาชนตื่นตัวมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจผ่านการใช้สิทธิในการเลือกตั้งเพิ่มขึ้น จากผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากร้อยละ ๗๒.๕๖ ในปี ๒๕๔๘ เป็นร้อยละ ๗๕.๐๓ ปี ๒๕๕๔ นับเป็นอัตราสูงที่สุดตลอดช่วงที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม สังคมไทยตกอยู่ในภาวะวิกฤตจากความขัดแย้งทางการเมืองที่เริ่มรุนแรงมาตั้งแต่ปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ และได้กระจายไปในทุกภาคส่วนทั่วประเทศ ขณะที่สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงยืดเยื้อเป็นระยะเวลา ๘ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ถึงปัจจุบัน เกิดความไม่สงบรวม ๑๑,๐๗๔ เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิต ๔,๘๔๖ ราย และได้รับบาดเจ็บ ๗,๙๘๕ ราย ส่งผลให้ไทยถูกจัดเป็นประเทศที่มีดัชนีวัดความสงบสุขอยู่ในระดับต่ำ มีลำดับลดลงจากลำดับที่ ๑๐๕ ในปี ๒๕๕๐ มาอยู่ลำดับที่ ๑๐๗ จากการจัดอันดับประเทศทั่วโลกจำนวน ๑๕๓ ประเทศ

๒) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของภาครัฐลดลงช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ขณะที่ขีดความสามารถการพัฒนาระบบราชการไทยมีคะแนนโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น แต่ยังอยู่ในลำดับต่ำ International Institute for Management Development (IMD) ได้ประเมินว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการของภาครัฐมีลำดับลดลงจากที่ ๒๐ ในปี ๒๕๔๙ เป็นที่ ๒๓ ปี ๒๕๕๔ ปัจจัยที่ส่งผลให้การบริหารจัดการของภาครัฐมีลำดับลดลง ได้แก่ การบริหารสถาบัน^๓ กฎหมายด้านธุรกิจ และการบริหารด้านสังคม มีเพียงฐานะการคลังจากการที่ภาครัฐสามารถบริหารการคลังให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ขณะที่ขีดความสามารถของภาคราชการมีคะแนนโดยเฉลี่ยเพิ่มจาก ๒.๘๙ คะแนน จาก ๑๐ คะแนน เป็น ๓.๐๒ คะแนน ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน แต่ยังอยู่ในลำดับต่ำ อย่างไรก็ตาม ระบบราชการไทยยังมีปัญหาความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และการทุจริตและประพฤติมิชอบที่อยู่ในลำดับ ๔๑ และลำดับ ๔๒ จากทั้งหมด ๕๘ ประเทศ สะท้อนถึงความอ่อนแอของระบบราชการไทยที่ต้องเร่งปรับปรุงด้านคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาความโปร่งใสและตรวจสอบได้ภายใต้หลักธรรมาภิบาลและมีระบบตรวจสอบการดำเนินงาน

๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นแต่ยังคงอาศัยเงินอุดหนุนจากส่วนกลาง ขณะที่การถ่ายโอนภารกิจไม่เป็นไปตามเป้าหมาย มีการปรับปรุง พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๙ เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างการถ่ายโอนงาน - คน - เงิน ส่งผลให้การกระจายอำนาจทางการคลังเป็นไปอย่างต่อเนื่อง อปท. มีรายได้ต่อรายได้สุทธิของภาครัฐบาลเพิ่มจากร้อยละ ๒๔.๑๐ หรือ ๓.๒ แสนล้านบาท ในปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๒๖.๑๔ หรือ ๔.๓ แสนล้านบาท ปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ อปท. จัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้น แต่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ต้องอาศัยการจัดสรรรายได้จากรัฐบาล อย่างไรก็ตาม รัฐบาลปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน และกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ ให้ อปท. มีรายได้เพิ่มขึ้นและลดการพึ่งรายได้และเงินอุดหนุนจากรัฐบาล สำหรับการถ่ายโอนภารกิจให้กับ อปท. ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ส่วนราชการ ส่วนราชการอิสระและรัฐวิสาหกิจ ๑๕ กระทรวง ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจให้แก่ อปท. ๑๑๔ กิจกรรม/โครงการ ผลการดำเนินการเมื่อสิ้นปี ๒๕๕๓ มีภารกิจที่ถ่ายโอนแล้วร้อยละ ๕๐.๐๐ อยู่ระหว่างดำเนินการร้อยละ ๓๒.๔๖ และยังไม่ดำเนินการถ่ายโอนร้อยละ ๑๗.๕๔ เนื่องจาก

^๓ การบริหารสถาบันเป็น ๑ ใน ๕ ของเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพภาครัฐ ประกอบด้วยตัวชี้วัดย่อย ๑๕ ตัว อาทิ กฎหมายและระเบียบต่างๆ ความยืดหยุ่นของนโยบายรัฐบาล ระบบราชการ การบริการสาธารณะ ความโปร่งใส การทุจริตคอร์รัปชัน

บุคลากรไม่มีความพร้อม คุณสมบัติของบุคลากรไม่ตรงกับความต้องการของ อปท. และความล่าช้าของการแก้ไขกฎหมายและระเบียบต่างๆ

๔) ธรรมชาติของภาคธุรกิจเอกชนดีขึ้น IMD ประเมินว่า ปัจจัยส่วนใหญ่ที่ใช้ในการจัดลำดับธรรมชาติภาคเอกชนไทยในช่วง ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ปรับดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ความน่าเชื่อถือของผู้บริหารบริษัท การเอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อมและผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคม ปัจจัยที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ กฎหมายทางการค้าที่ป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม เมื่อพิจารณาจากการประเมินของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย ด้านการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พบว่า ธรรมชาติของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไทยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ๗๑ คะแนน จาก ๑๐๐ คะแนน ของบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด ๔๐๒ บริษัท ปี ๒๕๔๙ เพิ่มขึ้นเป็น ๗๗ คะแนน ของบริษัทจดทะเบียน ๔๙๗ บริษัท ในปี ๒๕๕๔ สิทธิของผู้ถือหุ้นและการเปิดเผยข้อมูล ความโปร่งใสมีคะแนนสูงสุด ขณะที่บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริษัทมีคะแนนน้อยที่สุด

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ผลการพัฒนาสามารถบรรลุเป้าหมายหลักของแผนฯ เป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าเศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒.๖ ต่ำกว่าในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ที่ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕.๗ แต่เศรษฐกิจมีความก้าวหน้าในการสร้างภูมิคุ้มกันสามารถรับมือและฟื้นตัวอย่างรวดเร็วจากวิกฤตเศรษฐกิจการเงินโลกและวิกฤตการเมืองภายในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี อัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ ๑.๒๐ ดุลบัญชีเดินสะพัดยังคงเกินดุลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทยดีขึ้นอันเนื่องมาจากการดำเนินการเสริมสร้างสุขภาพอนามัย ทำให้คนไทยร้อยละ ๙๙.๓๖ มีหลักประกันสุขภาพ เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสทางการศึกษาทุกช่วงวัย ปัญหาความยากจนลดลง ขณะที่ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างคนจนกับคนรวยมีแนวโน้มดีขึ้น การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่งผลให้ระบบนิเวศมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ ๓๒.๗ ของพื้นที่ประเทศ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๓๓.๖ ในปี ๒๕๕๓ อย่างไรก็ตาม มีหลายประเด็นที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ควรให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ซึ่งอุปสรรคสำคัญ เนื่องจากสถานการณ์ความผันผวนทางการเมืองภายในประเทศ ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ วิกฤตเศรษฐกิจโลกและราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้น การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๔ ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีหลายประเด็นที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย จึงควรให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง อาทิ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ความสมดุลของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ ปัญหาลพิษ และการทุจริตคอร์รัปชัน ขณะเดียวกัน สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ต้องเผชิญในอนาคต ทั้งวิกฤตโลกร้อน ภัยธรรมชาติ การขาดแคลนอาหารและพลังงาน เป็นปัจจัยกระตุ้นให้การพัฒนาในระยะต่อไปต้องปรับแนวคิดสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิต เพิ่มความเป็นธรรมในสังคม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมกับเตรียมความพร้อมรองรับภัยธรรมชาติ และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญต่อไป ดังนี้

๔.๑ พัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับช่วงวัย ให้คนไทยมีศักยภาพในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดแบบสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ควบคู่กับการเสริมสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศให้พร้อมรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในอนาคต

๔.๒ เสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม มุ่งพัฒนาระบบบริการทางสังคมให้มีคุณภาพ เท่าเทียมและเป็นธรรมมากขึ้น กระจายผลประโยชน์การพัฒนาอย่างเป็นธรรมระหว่างสาขาการผลิตและธุรกิจ ปรับโครงสร้างภาษีทั้งระบบให้สนับสนุนการกระจายรายได้และเป็นเครื่องมือสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรและการถือครองทรัพย์สิน พัฒนาศักยภาพและส่งเสริมสิทธิของท้องถิ่นและชุมชนในการเข้าถึง ใช้ประโยชน์ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้อย่างเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ

๔.๓ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความสมดุล ยกระดับผลิตภาพการผลิตและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งปรับโครงสร้างการผลิตของประเทศสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ เน้นการสร้างมูลค่าบนฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ การสร้างความเข้มแข็งภาคเกษตรที่ให้ความสำคัญทั้งเกษตรที่พึ่งตนเองและเชิงพาณิชย์ รวมทั้งการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่า ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน พัฒนาอุตสาหกรรมที่เน้นความยั่งยืน โดยนำแนวคิดอุตสาหกรรมสีเขียวและเมืองอุตสาหกรรมนิเวศมาประยุกต์ใช้ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคนิยม มุ่งใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างองค์ความรู้และบุคลากรด้านการออกแบบและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ใช้ภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ส่งเสริมการอนุรักษ์และประหยัดการใช้พลังงาน ทั้งมาตรการด้านสังคม กฎหมาย และการบริหาร และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาพลังงานทดแทนทุกรูปแบบ ศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทดแทนที่ทันสมัย ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะและความรู้ด้านการผลิตพลังงานทดแทน

๔.๔ พัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมให้ทั่วถึงและเพียงพอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เพียงพอับความต้องการ ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เน้นรูปแบบการขนส่งที่ประหยัดต้นทุนพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ในห่วงโซ่อุปทานโดยเฉพาะโลจิสติกส์ภาคเกษตร รวมทั้ง ขยายระบบผลิตน้ำและโครงข่ายการให้บริการน้ำอุปโภคบริโภคทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพตามมาตรฐานสากลให้ครอบคลุมประชาชนทุกพื้นที่

๔.๕ เตรียมการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้เป็นเชิงรุก โดยเน้นการเร่งพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะ ทักษะทั้งด้านภาษาและมาตรฐานฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน พร้อมรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พัฒนามาตรฐานธุรกิจและวิชาชีพ เร่งพัฒนาระบบการขนส่งของประเทศให้มีคุณภาพบริการและความปลอดภัยที่ได้มาตรฐานสากลเพื่อเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมของประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค

๔.๖ เตรียมความพร้อมในการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ให้ความสำคัญกับการวางแผนรองรับและจัดการปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัว สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและท้องถิ่นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนากลไกและมาตรการลดก๊าซเรือนกระจก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ

๔.๗ พัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและวัฒนธรรมธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนไทย สร้างความสมานฉันท์ พัฒนากลไกการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี เสริมสร้างกระบวนการตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบโดยมุ่งพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรเอกชน/ภาคประชาสังคมกับภาควิชาการ ให้เป็นเครือข่ายที่กว้างขวาง พร้อมทั้ง พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้เกิดการปฏิบัติงานแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงจากส่วนกลางสู่ภูมิภาคและพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่ว น ที่ ๒

การติดตามผลการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีความก้าวหน้าในหลายๆ ด้าน **ทุกภาคส่วนมีความรู้ความเข้าใจ และตื่นตัวในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**ไปสู่การปฏิบัติและสามารถดำเนินการเป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง ซึ่งนำไปสู่การยอมรับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเวทีระหว่างประเทศ ตลอดจน **ภาคีการพัฒนาให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น** อาทิ ภาครัฐดำเนินการผ่านการบริหารการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จะมีการเปลี่ยนรัฐบาลถึง ๕ ชุด แต่รัฐบาลทุกชุดก็ได้แถลงนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินต่อรัฐสภาโดยมุ่งพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง ภาคเอกชนดำเนินธุรกิจที่มุ่งความยั่งยืนและรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น หลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ และภาคประชาชน/ชุมชนมีภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้นจากการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพตามวิถีความพอเพียงในหลากหลายรูปแบบ นอกจากนี้ ได้มีการศึกษาวิจัยถึงแนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในธุรกิจต่างๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและกำหนดวิธีการประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม

ผลการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในภาคส่วนต่างๆ ทำให้มีภูมิคุ้มกันและสามารถป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของสถานการณ์ภายนอกและภายในประเทศ ดังนี้ **เศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพแข็งแกร่งเป็นภูมิคุ้มกันความผันผวนของเศรษฐกิจโลก** เพราะมีการบริหารความเสี่ยงที่รอบคอบ ได้ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่รักษาวินัยทางการเงินการคลัง ดำเนินนโยบายการเงินที่สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจอย่างเหมาะสม ทันต่อเหตุการณ์ ดำเนินมาตรการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการขยายตลาดการส่งออกอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้นจากการลดต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย พร้อมกับการเชื่อมโยงสู่ธุรกิจชุมชน ทำให้เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง การรณรงค์การประหยัดพลังงาน และการส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือกของรัฐบาล **ภาคประชาชนและชุมชนปรับวิถีการดำรงชีวิตให้มีภูมิคุ้มกันและพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น** ส่งผลให้มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีหนี้สินลดลง และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มากขึ้น โดยการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค สร้างจิตสำนึกของประชาชนและชุมชนในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม พร้อมทั้งแก้ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าและความยากจน ด้วยการจัดสรรที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชน ให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดิน

บทที่ ๒

การติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

การพัฒนาประเทศไทยได้เศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ และหลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ ได้อัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปณิธานนำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เกิดความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้นเป็นลำดับ เกิดความตื่นตัวในภาคีการพัฒนาต่างๆ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐบาลได้กำหนดให้การบริหารราชการแผ่นดินต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง^๑

๑ การขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

การขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีความก้าวหน้าและก่อให้เกิดผลด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๑.๑ การสร้างความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ และ ๙ ทำให้เกิดการยอมรับและเชื่อมั่นอย่างกว้างขวางในระดับประเทศสู่นานาชาติ

๑.๑.๑ ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ทุกภาคส่วนมีความตื่นตัวในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ ก้าวหน้ากว่าช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ และ ๙ ที่เป็นระยะแรกของการพัฒนาประเทศตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง การขับเคลื่อนได้มุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถดำเนินการเป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง ผลการสำรวจของโครงการ พ.ศ.พอเพียง ปี ๒๕๕๐ พบว่า ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถึงร้อยละ ๙๘ และมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร้อยละ ๗๕^๒ การสำรวจการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในระดับองค์กร/กลุ่ม/ศูนย์/สถานศึกษา ปี ๒๕๕๕^๓ พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากหน่วยงานราชการมากที่สุด รองลงมาเป็น การฝึกอบรม / ศึกษาด้วยตนเอง และส่วนใหญ่ได้รับการอบรมหรือศึกษาดูงานประมาณ ๑-๕ ครั้ง

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๘ (๑) และ ๘๓

^๒ โครงการวิจัยประเมินผลโครงการ “พ.ศ.พอเพียง” โดย The Nielsen Company, ๒๕๕๑ จำนวนตัวอย่าง ๑,๒๓๒ ตัวอย่าง

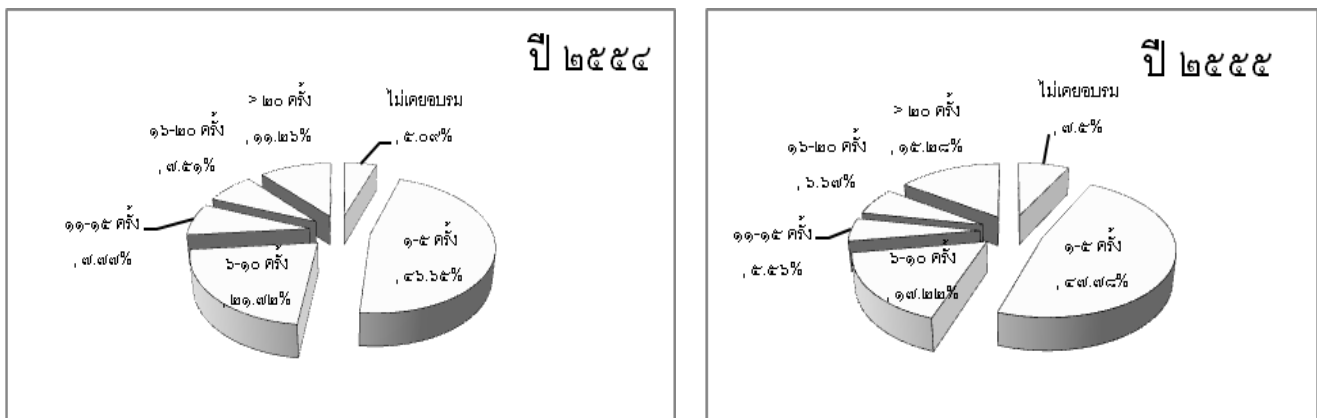
^๓ โครงการติดตามประเมินผลการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้และขับเคลื่อนในระดับองค์กร/กลุ่ม/ศูนย์/สถานศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี ๒๕๕๕ จำนวนตัวอย่าง ๓๗๐ ตัวอย่าง

ตารางที่ ๑ : แหล่งเรียนรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อันดับ	แหล่งเรียนรู้	ร้อยละ
๑	หน่วยงานราชการ	๔๙.๖๓
๒	ฝึกอบรม / ศึกษาดูงาน ด้วยตนเอง	๒๐.๐๐
๓	โทรทัศน์ / วิทยุ / หนังสือพิมพ์ / นิตยสารต่างๆ	๑๔.๘๑
๔	ผู้นำชุมชน / ปราชญ์ชาวบ้าน / พระ / มัสยิด	๖.๓๐
๕	องค์กรพัฒนาที่ไม่ใช่หน่วยงานราชการ / เอนิจโอ	๖.๓๐
๖	หน่วยงานธุรกิจเอกชน	๑.๘๕
๗	เพื่อนบ้านด้วยกัน	๑.๑๑
	รวม	๑๐๐

ที่มา : การสำรวจการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้และขับเคลื่อนในระดับองค์กร/กลุ่ม/ศูนย์/สถานศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำรวจในปี ๒๕๕๕

แผนภาพที่ ๑ การอบรมหรือศึกษาดูงาน ปี ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๕

ที่มา : การสำรวจการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้และขับเคลื่อนในระดับองค์กร/กลุ่ม/ศูนย์/สถานศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำรวจในปี ๒๕๕๕

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๕

๑.๑.๒ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่ยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ เริ่มในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ การประชุมองค์ครั้งที่ ๑๐ ปี ๒๕๔๓ ได้มีแถลงการณ์แสดงความสำนึกในพระราชมหกรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานแนวพระราชดำริเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นพื้นฐานของแนวคิดด้านการพัฒนาในยุคโลกาภิวัตน์ เน้นความพอดีและการพึ่งตนเองเป็นหลัก มุ่งแสวงหาความสมดุลและความเที่ยงธรรม รวมถึงการนำแนวคิดมาเป็นหลักในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศ และการประชุมรัฐสภาอาเซียนในปี ๒๕๔๔ ที่ประชุมมีมติยอมรับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาประเทศสมาชิกในภูมิภาค ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติได้จัดทำรายงานการพัฒนาคนฉบับภาษาไทยและอังกฤษ เผยแพร่แก่ประเทศสมาชิก ๑๖๖ ประเทศทั่วโลก ที่เสนอแนวทางการพัฒนาประเทศและพัฒนาคนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยมีเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทาง ข้อคิดเห็นเชิงนโยบาย แนวทางการนำไปประยุกต์ใช้

สำหรับประเทศไทย และแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ นายโคฟี อันนัน อดีตเลขาธิการสหประชาชาติ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ และได้มีปาฐกถาถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นปรัชญาที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทยและนานาประเทศ สามารถเริ่มได้จากการสร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเอง หมู่บ้าน และเศรษฐกิจในวงกว้าง

ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติได้จัดทำรายงานการพัฒนาคนของประเทศไทยประจำปี ๒๕๕๐ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการขับเคลื่อนการพัฒนาคนและประเทศ และในปี ๒๕๕๔ การสัมมนาระดับนานาชาติ CAUX Round Table ที่สหรัฐอเมริกา นักวิชาการไทยได้นำเสนอการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระบบการศึกษาไทย โดยบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นที่สนใจของนักวิชาการต่างชาติเป็นอย่างมาก

๑.๒ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขยายวงกว้างในทุกภาคส่วน ผลจากการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ช่วงปี ๒๕๔๔-๒๕๔๘ การพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด^๔ แต่มีการสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวางในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ และ ๙ ประกอบกับมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง อาทิ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สถาบันพระปกเกล้า และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีความก้าวหน้ามากขึ้น ดังนี้

๑.๒.๑ แต่ละกลุ่มภาคีมีวัตถุประสงค์ในการประยุกต์ใช้ที่หลากหลาย ส่วนใหญ่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน การสำรวจการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้และขับเคลื่อนในระดับองค์กร/กลุ่ม/ศูนย์/สถานศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี ๒๕๕๕ พบว่า ระดับองค์กร/กลุ่ม/ศูนย์/สถานศึกษา มีวัตถุประสงค์หลักที่มุ่งให้คนในองค์กร/กลุ่มนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต/มีคุณธรรม จริยธรรม กลุ่มธุรกิจ ชุมชน เอกชนและกลุ่มผู้ประกวดการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) มีวัตถุประสงค์หลักที่มุ่งลดรายจ่ายและสร้างรายได้/แก้ปัญหาหนี้สินด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ทำบัญชีครัวเรือน ปลูกผักสวนครัวไว้บริโภค

^๔ ดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยดัชนี ๗ มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ จริยธรรมและวัฒนธรรม สังคม การศึกษา การบริหารจัดการภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาเพิ่มเติมได้จาก โครงการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, คณะทำงานวิชาการ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๐

ตารางที่ ๒ : วัตถุประสงค์หลักในการปรับใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกรายกลุ่ม

หน่วย : ร้อยละ

วัตถุประสงค์หลัก	ธุรกิจขนาดย่อม	ธุรกิจชุมชนและเอกชน	ผู้ประกอบการประยุกต์ใช้ปรัชญา ของ กปร.	สถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างของ ศธ.	ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน	ศูนย์เรียนรู้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และ ผู้ใหญ่บ้าน	วุฒิสภาธนาคารสมอง
ลดการพึ่งพาจากปัจจัยภายนอก	๑.๕๖	-	๘.๓๓	-	๗.๑๔	๘.๓๓	๗.๕๐
สร้างการเรียนรู้แก่ผู้เรียน/ผู้ฝึกอบรม	-	-	-	๑๕.๗๙	-	๔.๑๗	๖.๒๕
ลดความเสี่ยงและป้องกันผลกระทบในด้านต่างๆ	-	๒๒.๒๒	-	๒.๖๓	๒๑.๔๓	๒.๐๘	๓.๗๕
ลดรายจ่ายและสร้างรายได้/แก้ปัญหาหนี้สิน	๓๙.๐๖	๔๘.๑๕	๗๕.๐๐	๒.๖๓	๑๔.๒๙	๒๐.๘๓	๒๒.๕๐
คนในองค์กรนำหลักปรัชญา มาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต/มีคุณธรรม จริยธรรม	๕๙.๓๘	๒๙.๖๓	๑๖.๖๗	๗๘.๙๕	๕๗.๑๔	๖๐.๔๒	๕๗.๕๐
อื่นๆ						๔.๑๗	๒.๕๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา : การสำรวจการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้และขับเคลื่อนในระดับองค์กร/กลุ่ม/ศูนย์/สถานศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำรวจในปี ๒๕๕๕

เมื่อประยุกต์ใช้แล้ว ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสูงถึงร้อยละ ๖๘.๘๒ ในด้านผลการดำเนินงานหรือผลผลิตมีประสิทธิภาพ/คุณภาพ รองลงมาเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านการนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิต/ครอบครัวร้อยละ ๖๗.๓๙ และเป็นวิถีชีวิตหรือค่านิยมของชุมชนมากที่สุดในกลุ่มธุรกิจขนาดย่อม ธุรกิจชุมชน และเอกชน ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ใหญ่บ้าน และวุฒิสภาธนาคารสมอง สำหรับสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างและศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านมีความยั่งยืนในระดับสูง และผู้ประกอบการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร. ส่วนใหญ่มีความยั่งยืนระดับปานกลาง ทุกภาคมีความยั่งยืนในระดับที่เป็นวิถีชีวิตหรือค่านิยมของชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะภาคเหนือสูงที่สุดถึงร้อยละ ๔๕.๐๗ รองลงมาได้แก่ภาคใต้ ร้อยละ ๔๒.๒๒

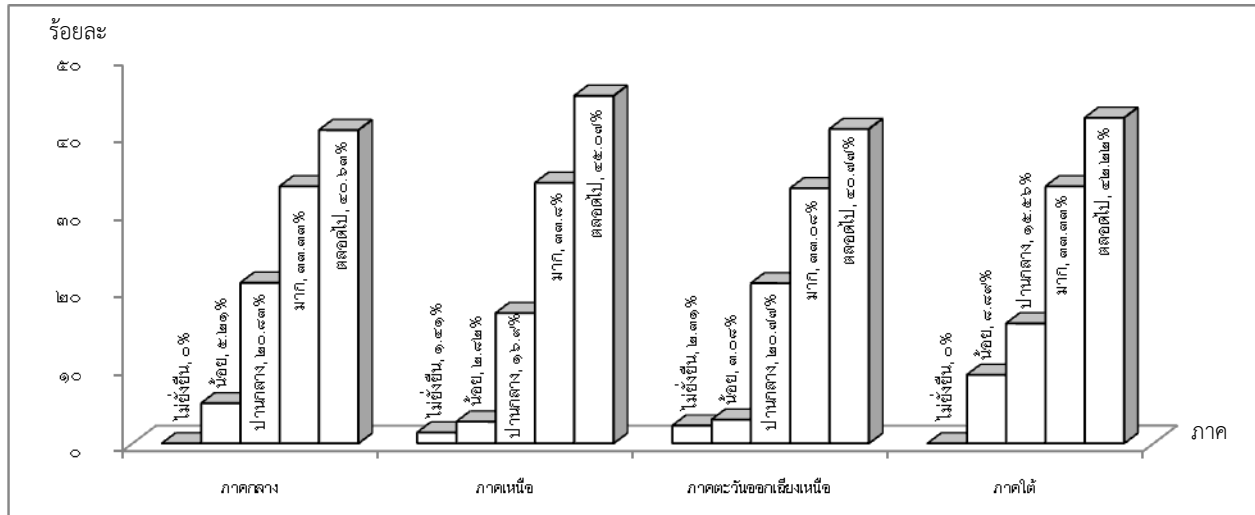
ตารางที่ ๔ : ความยั่งยืนของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกรายกลุ่ม

หน่วย : ร้อยละ

ระดับความยั่งยืน	ธุรกิจขนาดย่อม	ธุรกิจชุมชนและเอกชน	ผู้ประกอบการประยุกต์ใช้ปรัชญา ของ กปร.	สถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างของ ศธ.	ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน	ศูนย์เรียนรู้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และ ผู้ใหญ่บ้าน	วุฒิสภาธนาคารสมอง
ไม่ยั่งยืน	๑.๓๗	-	๖.๖๗	๑.๙๒	-	๑.๔๙	๑.๑๖
น้อย	๔.๑๑	๒.๘๖	๖.๖๗		๑๕.๓๘	๒.๙๙	๘.๑๔
ปานกลาง	๒๗.๔๐	๑๑.๔๓	๔๐.๐๐	๑๙.๒๓	๗.๖๙	๕.๙๗	๒๓.๒๖
มาก	๒๑.๙๒	๓๗.๑๔	๑๓.๓๓	๔๘.๐๘	๕๓.๘๕	๓๕.๘๒	๓๑.๔๐
ตลอดไป (กลายเป็นวิถีชีวิตหรือค่านิยมของชุมชน)	๔๕.๒๑	๔๘.๕๗	๓๓.๓๓	๓๐.๗๗	๒๓.๐๘	๕๓.๗๓	๓๖.๐๕
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา : การสำรวจการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้และขับเคลื่อนในระดับองค์กร/กลุ่ม/ศูนย์/สถานศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำรวจในปี ๒๕๕๕

แผนภาพที่ ๒ ความยั่งยืนของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกรายภาค

ที่มา : การสำรวจการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้และขับเคลื่อนในระดับองค์กร/กลุ่ม/ศูนย์/สถานศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำรวจในปี ๒๕๕๕

๑.๓ ภาคการพัฒนาให้ความสำคัญขับเคลื่อนเป็นรูปธรรมมากขึ้น

๑.๓.๑ ภาครัฐดำเนินการผ่านการบริหารการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง แม้ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีการเปลี่ยนรัฐบาลถึง ๕ ชุด^๕ แต่รัฐบาลทุกชุดก็ได้แถลงนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินต่อรัฐสภาโดยมุ่งพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ เป็นการให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจ อาทิ โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หนังสือการ์ตูนสอนเศรษฐศาสตร์ “ขบวนการเศรษฐกิจเข้มแข็ง ตอน ตะลุยปีศาจเงินเพื่อกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง การวิจัยการส่งเสริมและสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ของการจัดการเรียนรู้ในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม อาทิ การปกป้องสิ่งแวดล้อม สนับสนุนชีววิถีเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของกรมสรรพสามิต ประชาคมเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ป่าของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช การเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันรักษาตามแนวพระราชดำริของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน อาทิ การสานสายใย ร้อยใจชุมชน ภายใต้แผนแม่บทการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของการไฟฟ้านครหลวง ปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔ ของการไฟฟ้านครหลวง การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ด้วยเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาไทยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และการ

^๕ รัฐบาลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ได้แก่ รัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายสมัคร สุนทรเวช นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

ส่งเสริมคุณภาพชีวิต อาทิ กองทุนเพื่อผู้ใช้แรงงานของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และการรณรงค์การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าของการประปานครหลวง

๑.๓.๒ ภาคเอกชนดำเนินธุรกิจที่มุ่งความยั่งยืนและรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น หลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ ธุรกิจต่างๆ ได้ให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น ธุรกิจขนาดใหญ่หลายแห่ง อาทิ เครือซีเมนต์ไทย เครือเจริญโภคภัณฑ์ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้ทบทวนและปรับกลยุทธ์ให้กิจการมีภูมิคุ้มกันต่อความเสี่ยงและความผันผวนของเศรษฐกิจโลก เช่น การลดจำนวนบริษัทในเครือ ประเมินความสามารถในการลงทุนให้ไม่เป็นการมากเกินไป เป็นต้น และผลสำรวจของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริหารระดับสูงที่เป็นสมาชิกสมาคมฯ ระบุว่า ร้อยละ ๘๔ ของผู้บริหารระดับสูงที่เป็นสมาชิกสมาคมฯ เห็นว่า การดำเนินธุรกิจตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้มูลค่าหุ้นของบริษัทดีขึ้น ขณะที่ ร้อยละ ๘๐ เห็นว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมการดำเนินธุรกิจ และร้อยละ ๘๘ เห็นว่า การดำเนินธุรกิจตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้บริษัทสามารถดึงดูดผู้ลงทุนได้ดีขึ้น

ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ธุรกิจทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดย่อม ดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น ด้วยการตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม มุ่งหวังกำไรระยะยาว เพื่อให้เกิดความยั่งยืน องค์กรธุรกิจต้นตัวในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และนำไปเชื่อมโยงกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาชุมชน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากโครงการต่างๆ ที่ธุรกิจเอกชนดำเนินการร่วมกับชุมชน อาทิ การก่อตั้ง CSR Club โดยบริษัท ๒๗ แห่งในตลาดหลักทรัพย์ เริ่มดำเนินการในปี ๒๕๕๒ ร่วมกันจัดกิจกรรมที่สร้างสมดุลระหว่างสังคมเมืองและชนบท โครงการ ๑ ไร่ ๑ แสน และโครงการหนึ่งบริษัทหนึ่งตำบล ของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยร่วมกับมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เริ่มดำเนินการในปี ๒๕๕๔ ที่มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกรหรือประชาชนฐานรากให้เข้มแข็งด้วยตนเอง และโครงการรักษำป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง โดยบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เริ่มดำเนินการในปี ๒๕๕๐ มีเป้าหมายในการสร้างเสริมศูนย์เรียนรู้การพัฒนาชุมชนใน ๘๔ ตำบลทั่วประเทศ ดำเนินการได้แล้ว ๘๗ ตำบล และสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด

นอกจากนี้ ตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ได้มีการศึกษาวิจัยถึงแนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในธุรกิจต่างๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและกำหนดวิธีการประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม การพัฒนากลไกเพื่อการบริหารจัดการคลังสต็อกอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในระบบเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาอุตสาหกรรมอาหาร

ตัวอย่างธุรกิจที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้
บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)

ความพอประมาณ	ความมีเหตุผล	การมีภูมิคุ้มกัน
๑. มุ่งพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน - สร้างวัฒนธรรมธุรกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสังคม - กำหนดทิศทางและเป้าหมายธุรกิจที่คำนึงถึงความสมดุลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและศักยภาพองค์กร ๒. มุ่งส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืน - ต้นแบบธุรกิจสถานีบริการน้ำมันชุมชน - บริการและผลิตภัณฑ์จากชนบทสู่เมือง - ส่งเสริมการผลิต/ใช้พลังงานจากพืช	๑. ยึดถือนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดีของคณะกรรมการบริษัท ๒. ยึดมั่นในกรอบและกระบวนการตัดสินใจลงทุน ๓. ยึดหลักการวางแผนธุรกิจที่เป็นระบบ มีเหตุผล รอบคอบ	๑. ส่งเสริมระบบการบริการความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร ๒. การวางแผนเตรียมพร้อมรับมือภาวะวิกฤติต่างๆ ๓. มีระบบการตรวจสอบและควบคุมภายในที่เข้มแข็ง และสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย - มีช่องทางการแจ้งเบาะแสสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย - มุ่งการใช้สารสนเทศในการปฏิบัติงาน ๔. บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่โปร่งใสเปิดเผย และตรวจสอบได้

เงื่อนไขความรู้	๑. ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ - การบริหารองค์ความรู้ขององค์กร - พัฒนาศักยภาพบุคลากร ๒. ส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ๓. ส่งเสริมการแบ่งปันและการถ่ายทอดความรู้สู่สังคม
เงื่อนไขคุณธรรม	๑. คัดสรรบุคลากรให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กร มุ่งพัฒนาพนักงานให้เป็นคนดี มีความรู้ และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ๒. สร้างจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์แก่พนักงานทุกคน ๓. ดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม - ดูแลชุมชนรอบข้างอย่างเป็นครอบครัวเดียวกัน ๔. สร้างเครือข่ายความรับผิดชอบต่อสังคม เสริมสร้างจิตสำนึกให้ธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อสังคม ๕. ส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาเป็นหลักในการปฏิบัติงาน ๖. มีส่วนร่วมเผยแพร่แนวทางการดำเนินชีวิต/ธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : การประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๒ โดย สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

หมายเหตุ : บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ชนะเลิศการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๒ ของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในประเภทธุรกิจขนาดใหญ่

๑.๓.๓ ภาคประชาชน/ชุมชนมีภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้นจากการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพตามวิถีความพอเพียงในหลากหลายรูปแบบ ตลอด ๑๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘-๑๐ ประชาชน/ชุมชนมีการรับรู้และเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวางจากช่องทางต่างๆ อาทิ สื่อ การดูงาน ผู้นำชุมชน และนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งความเอื้ออาทร ช่วยเหลือกันและกัน การมีคุณธรรม ความรอบคอบ ความพอประมาณ มีเหตุผล ทำให้สามารถลดภาระหนี้สิน พึ่งตนเองได้ และมีภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้น รวมทั้งใช้ในการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่องและหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะภาค

การเกษตร อาทิ การใช้เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ วนเกษตร และศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ความก้าวหน้าในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาคประชาชนสะท้อนได้จากผู้เข้าประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ สำนักงาน กปร. ครั้งที่ ๑ ในปี ๒๕๕๐ ประเภทประชาชนทั่วไปมีผู้เข้าประกวดสูงสุด รองลงมาเป็นเกษตรทฤษฎีใหม่ และครั้งที่ ๒ ในปี ๒๕๕๒ ประเภทประชาชนทั่วไปมีผู้เข้าประกวดสูงสุด รองลงมาเป็นชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ตามลำดับ ขณะที่การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนภายใต้โครงการชุมชนพอเพียง โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี ๒๕๕๓-๒๕๕๔ ในการสำรวจครั้งที่ ๑ ประชาชนเลือกการเกษตรเป็นโครงการชุมชนพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนมากที่สุดถึงร้อยละ ๓๓.๔ และเพิ่มเป็นร้อยละ ๔๑.๙ ในการสำรวจครั้งที่ ๒ ส่วนการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือปรับใช้ในระดับปานกลางถึงมากที่สุดร้อยละ ๘๓.๗ รองลงมาเป็นภาคเหนือร้อยละ ๘๓.๓ ภาคกลางร้อยละ ๘๑.๘ ภาคใต้ร้อยละ ๘๑.๔ และกรุงเทพมหานครร้อยละ ๘๐.๕

สำหรับสถาบันทางสังคมในส่วนของ บ้าน วัด โรงเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคประชาสังคม^๖ “บ้าน” หรือประชาชน ผลการสำรวจของโครงการ พ.ศ.พอเพียงปี ๒๕๕๐ พบว่า ประชาชนร้อยละ ๖๖ เคยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในบางกิจกรรม และร้อยละ ๒๙ ตั้งใจที่จะปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต “วัด” หรือองค์กรศาสนา การสำรวจและจัดระดับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในวัดที่จังหวัดอุบลราชธานี ๔๐ แห่ง^๗ วัดที่มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีถึง ๒๓ แห่ง แบ่งเป็นการประยุกต์ใช้ในระดับเข้าข่าย ๑๑ แห่ง ระดับเข้าใจ ๑๑ แห่ง ระดับเข้าถึง ๑ แห่ง^๘ สำหรับ “โรงเรียน” หรือสถาบันการศึกษา มีโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างมี ๑๓๕ แห่งปี ๒๕๕๐ และปี ๒๕๕๒ มีโรงเรียนผ่านเกณฑ์เพิ่มขึ้นเป็น ๑,๒๖๑ แห่ง และมีสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาผ่านเกณฑ์ ๘๒ แห่ง^๙

ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการประยุกต์ใช้ เป็นทัศนคติและค่านิยมของบุคลากร อาทิ การไม่เห็นความสำคัญ ไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม และความขัดแย้งของสมาชิก มีแนวทางแก้ไขด้วยการให้ความรู้ในวิธีการต่างๆ อาทิ จัดอบรม ศึกษาดูงาน ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนเกิดความ

^๖ ครั้งที่ ๑ มีผู้เข้าประกวดประเภทประชาชนทั่วไป ๖๗๐ ราย เกษตรทฤษฎีใหม่ ๓๔๑ ราย จากผู้เข้าประกวดทั้งหมด ๑,๑๕๖ ราย ครั้งที่ ๒ มีผู้เข้าประกวดประเภทประชาชนทั่วไป ๕๓๗ ราย ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ๔๐๗ ราย และเกษตรทฤษฎีใหม่ ๒๙๗ ราย จากผู้เข้าประกวดทั้งหมด ๑,๒๔๑ ราย (ประเภทชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงมีเฉพาะในการประกวดครั้งที่ ๒)

^๗ ศ.ดร. อภิชัย พันธเสน “เหลียวหลังเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในทศวรรษหน้า” (๒๕๔๖-๒๕๖๕)

^๘ พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล, การศึกษาวิธีการเผยแพร่แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระสงฆ์ในจังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร และนครพนม, ๒๕๕๒

^๙ ระดับของการวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียง แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) ระดับเข้าข่าย หมายถึง มีการใช้ “วิธีปฏิบัติ” เพื่อลดความเสี่ยงพยายามรับมือ ต่อสู้กับปัญหา เพื่อความอยู่รอด อันเป็นสัญชาตญาณของสิ่งมีชีวิต ทำให้เกิดการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเอง ครอบครัว หรือชุมชน ๒) ระดับเข้าใจ ให้ความสำคัญกับ “วิถีความคิด” มีการนำความคิดเรื่องความพอประมาณมาใช้เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และ ๓) ระดับเข้าถึง เป็นระดับที่ผ่านการปฏิบัติเป็นประจำจากพื้นฐานความเข้าใจ จนเป็นวิถีชีวิต เป็นวิถีปฏิบัติโดยธรรมชาติ ทำให้ชีวิตอยู่อย่างมีเหตุผล นอกจากนี้ ยังสามารถเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นเรียนรู้ได้ ศึกษาเพิ่มเติมได้จากวิเคราะห์นโยบายรัฐในระดับต่างๆ รวมทั้งภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาสังคม จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.๒๕๔๐-๒๕๔๙) และวิเคราะห์นโยบายมหภาคของรัฐในมิติต่างๆ จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.๒๕๔๐-๒๕๔๙) โดย ศ.ดร. อภิชัย พันธเสน, ๒๕๕๒

^{๑๐} “จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ...กว่า ๑ ทศวรรษ” (๒๕๕๕) โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ มูลนิธิเศรษฐกิจพอเพียง

ตระหนักเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการประยุกต์ใช้ ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้การประยุกต์ใช้เกิดความสำเร็จ ได้แก่ ผู้นำองค์กรมีความเข้มแข็ง เสียสละ ซื่อสัตย์ มุ่งมั่นร้อยละ ๗๑.๓๕ โดยเฉพาะในกลุ่มศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และผู้ใหญ่บ้าน รองลงมาเป็นความสามัคคี เสียสละ ซื่อสัตย์ มุ่งมั่นของคนในองค์กร/กลุ่มร้อยละ ๖๙.๔๖ สำหรับแนวทางการส่งเสริมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้เป็นการศึกษาเรียนรู้การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สอดแทรกในหลักสูตรการศึกษา เป็นต้น

๒ ผลจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในภาคส่วนต่างๆ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีผลต่อการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของสถานการณ์ภายนอกและภายในประเทศ ดังนี้

๒.๑ เศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพแข็งแกร่งเป็นภูมิคุ้มกันความผันผวนของเศรษฐกิจโลก ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เศรษฐกิจของประเทศได้รับผลกระทบจากความไม่แน่นอนในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจสหรัฐฯ และวิกฤตหนี้สาธารณะของสหภาพยุโรปที่กระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน ประกอบกับเหตุการณ์ภัยพิบัติอุทกภัยที่เกิดขึ้นในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี ๒๕๕๔ ส่งผลกระทบต่อการชะงักงันของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แต่เศรษฐกิจไทยสามารถผ่านวิกฤติดังกล่าวมาได้ มีภูมิคุ้มกันในการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่การเผชิญวิกฤติเศรษฐกิจปี ๒๕๔๐ การบริหารความเสี่ยงที่รอบคอบ ใช้กฎกติกาที่เข้มงวด การเพิ่มความสามารถภาคการส่งออก ประกอบกับการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ทำให้เศรษฐกิจไทยสามารถฟื้นตัวได้รวดเร็วแม้ต้องเผชิญวิกฤตต่างๆ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

๒.๑.๑ การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจโดยรักษาวินัยทางการเงินการคลัง ทำให้เสถียรภาพเศรษฐกิจไทยอยู่ในเกณฑ์ดีได้อย่างต่อเนื่อง วิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปี ๒๕๕๑ ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศหดตัวลงร้อยละ ๒.๓๓ ในปี ๒๕๕๒ แต่สามารถขยายตัวถึงร้อยละ ๗.๘๑ ในปี ๒๕๕๓ และสามารถเพิ่มเงินสำรองระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่องจาก ๘๗.๔๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ๒๕๕๐ เป็น ๑๗๕.๑๒ ปี ๒๕๕๔ หนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่เพิ่มจากร้อยละ ๓๗.๙๖ ในปี ๒๕๕๐ เป็น ๔๓.๘๕ ปี ๒๕๕๒ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจลดลงร้อยละ ๔๐.๓๐ ในปี ๒๕๕๔ อยู่ภายในกรอบความยั่งยืนทางการคลังที่กำหนดไม่เกินร้อยละ ๖๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี ๒๕๕๐-๒๕๕๓ และร้อยละ ๖๐ ในปี ๒๕๕๔ ภาระหนี้ภาครัฐไม่เกินร้อยละ ๑๕ ของงบประมาณรายจ่าย

การดำเนินนโยบายการเงินที่สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจอย่างเหมาะสม ทันท่วงที เหตุการณ์ อาทิ การปรับลดอัตราดอกเบี้ยเมื่อปลายปี ๒๕๕๑ เพื่อกระตุ้นอุปสงค์ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ การเพิ่มอัตราดอกเบี้ยในช่วงครึ่งหลังของปี ๒๕๕๓ เพื่อลดภาวะเงินเฟ้อ และการลดอัตราดอกเบี้ยอีกครั้งเมื่อปลายปี ๒๕๕๔ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจหลังเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ รวมทั้งปรับปรุงกฎเกณฑ์การกำกับดูแลสถาบันการเงินให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยเฉพาะการปล่อยสินเชื่อ การบริหารความเสี่ยง และการเสริมสร้างธรรมาภิบาล

๒.๑.๒ การเพิ่มความสามารถในการส่งออกให้กับระบบเศรษฐกิจไทย โดยดำเนินมาตรการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการขยายตลาดการส่งออกอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยลดลงจาก

๑๓.๙๙ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๖.๗๙ ในช่วง ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ แต่มีการกระจายตัวไปสู่ตลาดที่ไม่ใช่ตลาดหลักมากขึ้น อาทิ อาเซียน จีน อินเดีย ฮองกง และแอฟริกา

๒.๑.๓ เกษตรกรพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้มากขึ้นจากการลดต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย พร้อมกับการเชื่อมโยงสู่ธุรกิจชุมชน ทำให้เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน^{๑๑} พบว่า เกษตรกรนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมของศูนย์ฯ ไปใช้ประโยชน์ มีต้นทุนการผลิตลดลง และมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น ด้านพืชมีต้นทุนลดลงร้อยละ ๕๘ และมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๘ ด้านประมงมีต้นทุนลดการผลิตลงร้อยละ ๔๗ และมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๙ และด้านปศุสัตว์มีต้นทุนการผลิตเท่าเดิม เนื่องจากเกษตรกรยังจำเป็นต้องซื้ออาหารเสริมและมีค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง แต่มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๒ การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เกษตรกรสามารถลดรายจ่ายฟุ่มเฟือยลงได้ทั้งหมดถึงร้อยละ ๔๙ ลดได้บางส่วนร้อยละ ๓๐ และเกษตรกรมีความมั่นคงทางการเงินมากขึ้น นอกจากนี้ ชุมชนได้เชื่อมโยงไปสู่ภาคธุรกิจ ทั้งธุรกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชน มีการลงทุนผลิตสินค้าที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกับเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถผลิตสินค้าสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ อาทิ เครื่องสำอาง สบู่ ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร เพิ่มรายได้สู่ชุมชนพร้อมกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และเสริมภูมิคุ้มกันชุมชนให้เข้มแข็ง

๒.๑.๔ การใช้พลังงานทางเลือกและการประหยัดพลังงานเพิ่มขึ้น การรณรงค์การประหยัดพลังงาน และการส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือกของรัฐบาล อาทิ การลดภาษีสรรพสามิตของน้ำมันแก๊สโซฮอล์ ๙๑ และ ๙๕ การสนับสนุนให้รถโดยสารสาธารณะเปลี่ยนมาใช้แก๊สธรรมชาติ การส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนที่ผลิตจากวัสดุเหลือใช้ ทำให้การใช้พลังงานหมุนเวียนของประเทศเพิ่มจากร้อยละ ๘.๔ ของการใช้พลังงานทั้งหมดในปี ๒๕๕๐ เป็นร้อยละ ๙.๔ ปี ๒๕๕๔

๒.๑.๕ ระดับการออมและการพึ่งเศรษฐกิจในประเทศต่ำ ขณะที่การพึ่งทุนและแรงงานสูง เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อภูมิคุ้มกันของประเทศระยะยาว ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ การออมของประเทศมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ ๓๑.๕๘ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปี ๒๕๕๐ เป็นร้อยละ ๒๘.๙๐ ปี ๒๕๕๔ ต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่กำหนดร้อยละ ๓๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภายในปี ๒๕๕๔ อาจเป็นข้อจำกัดการลงทุนของประเทศในอนาคต ขณะที่การดำเนินนโยบายสร้างฐานเศรษฐกิจในประเทศให้เข้มแข็ง เพื่อลดความเสี่ยงจากการพึ่งภาคการค้าระหว่างประเทศยังไม่บรรลุผล อุปสงค์ในประเทศต่อภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศในปี ๒๕๕๔ เป็นร้อยละ ๖๑.๘ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้เพิ่มเป็นร้อยละ ๗๕.๐ นอกจากนี้ ผลกระทบการผลิตรวมต่อการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นร้อยละ ๘.๘ ขณะที่ทุนและแรงงานมีร้อยละ ๗๒.๕ และ ๑๘.๓ ตามลำดับ เป็นข้อจำกัดต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยบนฐานความรู้ ซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันประเทศในระยะยาว

๒.๒ ภาคประชาชนและชุมชนปรับวิถีการดำรงชีวิตให้มีภูมิคุ้มกันและพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น การยึดมั่นและปรับใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชน ชุมชน และประเทศชาติ แต่ความรู้และคุณธรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไขของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะคุณภาพการศึกษาและธรรมาภิบาล เป็นประเด็นท้าทายสำหรับสังคมไทย

^{๑๑} ดำเนินการในปี ๒๕๕๓ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนที่จัดตั้งขึ้นในปี ๒๕๕๒

๒.๒.๑ คนไทยสามารถพึ่งตนเองได้เพิ่มขึ้น มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และมีหนี้สินลดลง มีความสามารถในการดำเนินชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าครัวเรือนมีหนี้สินลดลงจากร้อยละ ๖๓.๓ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในปี ๒๕๕๐ เป็นร้อยละ ๕๕.๘ ปี ๒๕๕๔ ภาครัฐได้สนับสนุนให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุและคนพิการ ส่งเสริมให้ประชาชนจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ประชาชนมีรายได้ที่เพียงพอ และสามารถวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ มีสติ หากมีส่วนที่เหลือก็ให้เก็บออมไว้เผื่อใช้ในอนาคต นอกจากนี้ ภาครัฐได้สร้างภูมิคุ้มกัน ด้วยการให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึง อาทิ การขยายสิทธิประโยชน์ในการประกันสังคมให้แก่แรงงานนอกระบบ การออกพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานที่บ้าน การขยายหลักประกันสุขภาพให้ครอบคลุมผู้ป่วยโรคไต โรคตับ โรคหัวใจ และโรคเอดส์

๒.๒.๒ ความรู้และคุณธรรมของคนไทยเป็นประเด็นท้าทายสำหรับสังคมไทย แม้ว่าคนไทยจะได้รับโอกาสทางการศึกษามากขึ้น อาทิ การให้บริการการศึกษา 15 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การสนับสนุนอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน แต่คุณภาพการศึกษายังเป็นปัญหาต่อเนื่อง แม้ว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยจะปรับตัวดีขึ้นก็ตาม แต่ยังอยู่ในเกณฑ์การผ่านร้อยละ 50 อาจกล่าวได้ว่าคนไทยขาดภูมิคุ้มกันในการพัฒนาทักษะและความรอบรู้อย่างเหมาะสมในการดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ และพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งพัฒนาให้คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงสามารถอ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพเศรษฐกิจสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างซับซ้อน รวมถึงวัฒนธรรมจากโลกภายนอกด้วย นอกจากนี้ รัฐควรเร่งเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างต่อเนื่องและจริงจัง คะแนนภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทยไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก อยู่ในระดับ ๓.๓-๓.๕ ตลอดช่วงปี ๒๕๕๐-๒๕๕๔^{๑๒} และต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่ ๕.๐ ภายในปี ๒๕๕๔ ประกอบกับ ความโปร่งใสตรวจสอบได้และการทุจริตประพตมิชอบของภาครัฐของไทยอยู่ในระดับต่ำ และมีแนวโน้มลดลงจากอันดับที่ ๓๘ และ ๓๙ ในปี ๒๕๕๐ เป็นอันดับที่ ๔๑ และ ๔๒ ในปี ๒๕๕๔ ตามลำดับ^{๑๓} เพื่อให้สังคมไทยอยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุข มีความสามัคคีปรองดอง มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

๒.๓ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถสร้างภูมิคุ้มกันด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

๒.๓.๑ การฟื้นฟูทรัพยากรและอนุรักษ์ให้มีความอุดมสมบูรณ์และคงความหลากหลายทางชีวภาพ ภายใต้การบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยการปลูกและฟื้นฟูป่าให้เป็นแหล่งต้นน้ำ สามารถเพิ่มพื้นที่ป่าจากร้อยละ ๓๒.๖๖ ในปี ๒๕๕๐ เป็นร้อยละ ๓๓.๕๖ ของพื้นที่ประเทศ ในปี ๒๕๕๔ ดำเนินการเก็บกักน้ำด้วยการก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า โครงการแก้มลิง รวมทั้งการบริหารจัดการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สามารถเพิ่มพื้นที่ชลประทานทั้งหมดได้ ๑.๖๑ ล้านไร่ เพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมทั้งป้องกันความเสียหายจากอุทกภัยและดินถล่ม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและระบบนิเวศ

^{๑๒} คะแนนภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย จัดทำโดยสถาบัน Transparency International มีคะแนนระหว่าง ๐-๑๐ คะแนน ๑๐ หมายถึง ไม่มีการคอร์รัปชัน

^{๑๓} ลำดับความโปร่งใสตรวจสอบได้ และลำดับการทุจริตประพตมิชอบ จัดทำโดยสถาบัน International Institute for Management Development โดยในปี ๒๕๕๐ มีจำนวนประเทศทั้งหมด ๕๕ ประเทศ และปี ๒๕๕๔ มีจำนวนประเทศทั้งหมด ๕๙ ประเทศ

๒.๓.๒ การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการสร้างจิตสำนึกของประชาชนและชุมชนในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความสัมพันธ์ของระบบนิเวศ ได้จัดตั้งกลุ่มเครือข่ายดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ชุมชนสามารถใช้เป็นแหล่งรายได้ และอาหารอย่างพอประมาณ มีเหตุผล พึ่งตนเองได้ และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของชุมชน พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้คนในชุมชนดูแลรักษาที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่คู่ชุมชน

๒.๓.๓ การพัฒนาระบบการจัดการร่วมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ แก้ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าและความยากจน ด้วยการจัดสรรที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชน ให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดิน รวมทั้งการจัดให้มีโฉนดชุมชนในที่ดินของรัฐที่ไม่มีสภาพป่าแล้ว เพื่อการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างไม่ขัดสน จนต้องเบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน และการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม

๓ การขยายผลการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระยะต่อไป

การขยายผลการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ทุกภาคส่วนสามารถน้อมนำไปปฏิบัติเพื่อความมั่นคงและมีภูมิคุ้มกันที่ดี ประชาชน/ชุมชน มีแนวโน้มที่จะขยายผลการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น และมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้วางแนวทางในประเด็นสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่

๓.๑ การขับเคลื่อนด้านการศึกษา เพื่อวางรากฐานตั้งแต่วัยเด็ก ในการพัฒนานิสัยอยู่อย่างพอเพียง มุ่งพัฒนาวิทยาการที่จะขยายผลไปสู่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับ สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับเด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เชื่อมโยงหลักสูตรการเรียนการสอนระดับพื้นฐานกับอุดมศึกษาให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน พัฒนาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน พัฒนาข้อมูลด้านการศึกษาที่สนับสนุนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และขยายผลสู่ผู้ปกครองและชุมชน

๓.๒ การขยายผลที่เน้นกลุ่มเด็กและเยาวชน ชุมชนและประชาสังคม และธุรกิจ สำหรับเด็กและเยาวชน เน้นการบ่มเพาะพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงทั้งในและนอกระบบโรงเรียน อาทิ การขับเคลื่อนผ่านแกนนำเด็กและเยาวชน การเปิดเวที การขับเคลื่อนผ่านสื่อสาธารณะที่หลากหลาย อาทิ เฟซบุ๊กและทวิตเตอร์ ในรูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน การนำเสนอในรูปแบบการ์ตูน เกมส์ กราฟฟิก และขยายผลไปสู่กลุ่มครูและผู้ปกครอง **ชุมชนและประชาสังคม** สนับสนุนให้ชุมชนได้ร่วมคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือทำ รับผิดชอบ และร่วมแก้ปัญหา เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันบนพื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นผู้ประสาน ๓ กลุ่ม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชนและองค์กรชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และสถาบันการศึกษา และ**ภาคธุรกิจ** ส่งเสริมการบริหารความเสี่ยงและสร้างภูมิคุ้มกันการเปลี่ยนแปลงให้เข้มแข็ง ด้วยการยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและคุณธรรม ต่อด้านคอร์รัปชัน การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม เชื่อมโยงเป้าหมายทางธุรกิจกับการพัฒนาประเทศ ปรับแนวคิดให้สามารถทำงานร่วมกับชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันการศึกษาได้อย่างเป็นพันธมิตร

๓.๓ การเผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยนำประสบการณ์และความสำเร็จของการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคส่วนและพื้นที่ต่างๆ เป็นต้นแบบในการเผยแพร่ให้แก่ประเทศที่สนใจ

๓.๔ การเปิดเวทีสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ ทั้งระดับประเทศ ภาค จังหวัด และชุมชนท้องถิ่น เป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ต่อยอดองค์ความรู้สู่การปฏิบัติจริง และสร้างเครือข่ายขยายผลการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวปฏิบัติในทุกกระดับ

๔ ข้อเสนอแนะ ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญในระยะต่อไป

๔.๑ การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินการส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านมา ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในด้านการให้ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่ในด้านการสร้างความตระหนักในความสำคัญของการประยุกต์ใช้ยังมีความก้าวหน้ามากนัก ทำให้เป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น การดำเนินงานในระยะต่อไปจึงควรเน้นการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ทุกภาคส่วน ผ่านสื่อ/วิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยยกตัวอย่างกรณีที่ประสบความสำเร็จอย่างเห็นได้ชัด ให้เกิดแรงบันดาลใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง

๔.๒ การจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในระยะยาว ให้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกันทุกระดับ และภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการกำหนดการดำเนินงานประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมของประเทศ

๔.๓ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาครัฐควรได้รับการส่งเสริมมากขึ้น การดำเนินงานของภาครัฐด้านเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชน ขณะที่การประยุกต์ใช้ในหน่วยงานภาครัฐเองยังมีไม่มากนัก ดังนั้น จึงควรกำหนดแนวทางและวิธีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในองค์กรภาครัฐให้มากขึ้น เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ทุกภาคส่วน

ส่วนที่ ๓

การประเมินผลสำเร็จของยุทธศาสตร์ ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

ผลการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีความสำคัญกับการนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพ ทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างระบบโครงสร้าง กลไกและกระบวนการบริหารพัฒนาประเทศให้อยู่บนหลักธรรมาภิบาลและประชาธิปไตย ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศทั้ง ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาด้านสติปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์ และคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง มีความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ ควบคู่กับการผลิตและพัฒนาครู แรงงานได้รับการศึกษาและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับฝีมือแรงงานให้สูงขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ส่งเสริมกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมตามศักยภาพ และรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคต คนไทยได้รับหลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึงในหลายรูปแบบและครอบคลุม ระบบบริการต่างๆ ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น สุขภาพโดยรวมของคนไทยจึงดีขึ้น ส่งผลให้คนไทยมีอายุคาดหมายเฉลี่ยสูงขึ้น คนไทยมีหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลายประเภทครอบคลุมทั่วถึงและมีคุณภาพมากขึ้น มีการขยายระบบประกันสังคมให้ครอบคลุมแรงงานนอกระบบ การจัดสวัสดิการและสงเคราะห์แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทั้งผู้สูงอายุที่มีหลักประกันด้านรายได้และสวัสดิการ

อย่างไรก็ตาม คุณภาพการศึกษายังเป็นปัญหาต่อเนื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน และมีแนวโน้มลดลง การผลิตกำลังคนยังไม่สอดคล้องกับความต้องการแรงงานทั้งปริมาณและคุณภาพ กำลังคนระดับสูงด้านการพัฒนาคิดค้นนวัตกรรมมีจำนวนน้อย บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา มีเพียง ๙ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน คนไทยยังคงมีแนวโน้มเจ็บป่วยด้วยโรคที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพเพิ่มขึ้น ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หลอดเลือดสมอง หัวใจ และมะเร็ง ขณะที่โรคซึมเศร้าซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยังมีปัญหาการกระจายและขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์

๒. การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ

ชุมชนมีความเข้มแข็งมีการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น มีการตั้งองค์กรสวัสดิการชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และบางแห่งสามารถยกระดับเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ทุกคนได้รับผลประโยชน์จากสวัสดิการที่ชุมชนมีส่วนร่วม สมาชิกในชุมชนมีโอกาสเรียนรู้กับปราชญ์ชาวบ้านและในศูนย์เรียนรู้ของชุมชนสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดและพฤติกรรมผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติจริง และนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้กว้างขวางมากขึ้น เกิดการรวมกลุ่มกันสร้างความมั่นคงทาง

เศรษฐกิจของชุมชนในรูปวิสาหกิจชุมชนและนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และ ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนในระดับสูง

อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ คือ ความขัดแย้งทางการเมืองส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความสามัคคีในชุมชน เสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์ยังมีความผันผวนเนื่องจากขาดความสามารถในการบริหาร รวมทั้งชุมชนไม่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนได้อย่างเต็มที่

๓. การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน

เศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถรักษาเสถียรภาพภายในและภายนอกประเทศอย่างต่อเนื่อง เป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายและการรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัด รวมทั้งการบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาคอย่างระมัดระวัง ส่งผลให้ระดับราคา อัตราการว่างงาน และสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศบรรลุเป้าหมาย ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเกินดุลต่อเนื่องและทุนสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นตามลำดับ สะท้อนถึงสมรรถนะที่ดีขึ้นของเศรษฐกิจไทย ขณะที่การส่งออกของไทยในตลาดโลกปรับตัวดีขึ้นและบรรลุเป้าหมายที่กำหนด จากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

อย่างไรก็ตาม การออมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศแม้ว่าจะเพิ่มขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ แต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมาย การลงทุนภายในประเทศลดลงจากความไม่มั่นใจของนักลงทุนต่อศักยภาพของเศรษฐกิจไทย ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศยังไม่บรรลุเป้าหมาย อีกทั้งต้องเร่งปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ ทั้งการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา และต้นทุนด้านโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ การสร้างความมั่นคงทางพลังงาน นอกจากนี้ ประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเตรียมรับมือกับผลกระทบจากภัยธรรมชาติซึ่งมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น

๔. การพัฒนาฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

การฟื้นฟูและส่งเสริมการปลูกป่าประเภทต่างๆ ทำให้พื้นที่ป่าและป่าอนุรักษ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่จะรักษาสมดุลของระบบนิเวศ การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่เกษตรด้วยการเพิ่มพื้นที่ชลประทาน แหล่งน้ำ และระบบส่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคสามารถเพิ่มพื้นที่ชลประทานได้สูงกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ การแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชนที่ยากจน และแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า โดยออกกรรมสิทธิ์ที่ดินเพิ่มขึ้นในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพเป็นไปตามเป้าหมาย มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพระดับประเทศ การจัดตั้งเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเองที่อาศัยองค์ความรู้และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพเพื่อการพึ่งตนเอง แก้ไขปัญหาความยากจน และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ได้จัดทำแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับตำบล และการจัดการทรัพยากรชีวภาพในพื้นที่ป่าชุมชน

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีประเด็นที่ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง การแก้ปัญหาคุณภาพดินเสื่อมโทรมจากการใช้ปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรยังดำเนินการได้น้อย การจัดการปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินและมลภาวะทางอากาศที่เกิดจากฝุ่นละอองขนาดเล็กและหมอกควันในหลายพื้นที่

๕. การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ

ประชาชนมีความรู้และมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น ค่าดัชนีประชาธิปไตยของประเทศไทยมีคะแนนดีขึ้น กว่าปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เกิดจากปัจจัยกระบวนการเลือกตั้งและสิทธิเสรีภาพของประชาชน แต่ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดให้ได้ ๘ คะแนนขึ้นไป จึงจะเป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์ ธรรมาภิบาลของภาคธุรกิจเอกชนดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ขณะที่ขีดความสามารถของภาคราชการในการสร้างความโปร่งใสและป้องกันการทุจริตยังต้องปรับปรุง สะท้อนถึงความอ่อนแอของระบบราชการไทยที่ต้องเร่งปรับปรุงในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาความโปร่งใสและตรวจสอบได้ภายใต้หลักธรรมาภิบาลและมีระบบตรวจสอบการดำเนินงาน สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลให้ไทยถูกจัดเป็นประเทศที่มีดัชนีวัดความสงบสุขอยู่ในระดับต่ำ การถ่ายโอนภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นล่าช้า โดยเฉพาะบุคลากรและงบประมาณ เนื่องจากบุคลากรไม่มีความพร้อม มีปัญหาในการปรับตัว คุณสมบัติของบุคลากรที่จะโอนย้ายไม่ตรงกับความต้องการของ อปท. และภาครัฐไม่ได้สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีความประสงค์จะย้ายมาทำงานกับท้องถิ่น

บทที่ ๓

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทย สู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

๑ บทนำ

แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนใน ๓ มิติ เริ่มจากการพัฒนาคนให้มี **คุณธรรมนำความรู้** มุ่งให้เกิดการเสริมสร้างความรู้ตามความเหมาะสมของคนทุกกลุ่มทุกวัย ควบคู่กับการพัฒนาด้านจิตใจ เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ก้าวสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง และสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศ ขณะเดียวกัน **มุ่งเสริมสร้างคนไทยให้มีสุขภาวะที่ดี** มีการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน ควบคู่กับการเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ที่มุ่งการเสริมสร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง การคุ้มครองทางเศรษฐกิจและสังคม การดำรงชีวิตที่ปลอดภัย น่ายุ่ รวมทั้งการขยายโอกาสการเข้าถึงบริการสังคมสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งผู้สูงอายุ คนพิการ สตรี และผู้ด้อยโอกาส โดยกำหนดเป้าหมาย ดังนี้

๑.๑ เป้าหมาย

๑.๑.๑ เป้าหมายเชิงคุณภาพ

๑) คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

๑.๑.๒ เป้าหมายเชิงปริมาณ

- ๑) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น ๑๐ ปี
- ๒) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับสูงกว่าร้อยละ ๕๕
- ๓) เพิ่มกำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ ของกำลังแรงงานทั้งประเทศ
- ๔) บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็น ๑๐ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน
- ๕) อายุคาดหมายเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นเป็น ๘๐ ปี
- ๖) ลดอัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ ๕ อันดับแรก ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หลอดเลือดในสมองตีบ หัวใจ เนื้องอกร้าย (มะเร็ง)
- ๗) ผู้อยู่ในเศรษฐกิจนอกระบบได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึง
- ๘) ลดคดีอาชญากรรมลงร้อยละ ๑๐

๑.๒ แนวทางการพัฒนา

๑.๒.๑ การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน มุ่งพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีจิตใจที่ดีงาม อยู่ในกรอบของศีลธรรม มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความพร้อมด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผ่านระบบการศึกษาที่มุ่งการเรียนรู้ทั้งวิชาการและการปฏิบัติ ควบคู่กับการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ต่างๆ จัดการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ สร้างวัฒนธรรมเรียนรู้ตลอดชีวิต จัดการความรู้ด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ระดับชุมชนถึงประเทศ และปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยกับการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ขณะเดียวกัน พัฒนาสมรรถนะและทักษะแรงงานให้รองรับการแข่งขันของประเทศ เร่งสร้างกำลังคนที่มีความเป็นเลิศในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและความรู้ใหม่ที่ใช้ในการพัฒนาประเทศ

๑.๒.๒ การเสริมสร้างสุขภาวะคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ มุ่งพัฒนาระบบสุขภาพอย่างครบวงจร ทั้งการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา การฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจ พัฒนาคุณภาพบริการและบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข พลิกฟื้นแหล่งอาหารตามธรรมชาติให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตโดยเฉพาะกลุ่มคนยากจนและด้อยโอกาส และสนับสนุนให้คนไทยลด ละ เลิกพฤติกรรมสุ่มเสี่ยงทางสุขภาพ ควบคู่กับการดูแลสุขภาพที่เหมาะสมตามช่วงวัย พัฒนาการแพทย์ทางเลือกและการแพทย์แผนไทย

๑.๒.๓ การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข โดยเสริมสร้างครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง สนับสนุนให้ทุกคนได้รับหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลายอย่างทั่วถึง ส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีความปลอดภัย น่าอยู่ และสงบสุข บนพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคม และเร่งขยายโอกาสการเข้าถึงบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสให้ทั่วถึง

๒ ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

๒.๑ ผลการพัฒนาโดยรวม

๒.๑.๑ การพัฒนาคน

การพัฒนาคนไทยด้านการศึกษา การเรียนรู้และการพัฒนาทักษะฝีมือมีความก้าวหน้าแต่การพัฒนาเชิงคุณภาพยังเป็นปัญหาสำคัญ คนไทยมีโอกาสด้านการศึกษาสูงขึ้น ระดับการศึกษาเฉลี่ยอยู่ที่ ๙ ปี มีเด็กเข้าเรียนทุกระดับชั้นสูงขึ้น เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาด้านสติปัญญา (IQ) ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และการบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรมในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับวัย เปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการ การศึกษา กีฬา และวัฒนธรรม สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม รวมทั้งปรับโครงสร้างหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษามากขึ้น ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ ควบคู่กับการผลิตและพัฒนาครู นอกจากนี้ แรงงานมีการศึกษาเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เชื่อมโยงระบบการเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริงร่วมกับภาคเอกชนและชุมชน อบรมเพื่อยกระดับฝีมือแรงงานให้สูงขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ส่งเสริมกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้มีความเหมาะสมตามศักยภาพ เตรียมความพร้อมการจัดทำ

มาตรฐานฝีมือแรงงาน พัฒนาระบบคุณวุฒิการศึกษาและคุณวุฒิวิชาชีพ เป็นเกณฑ์ในการรับรองสมรรถนะของแรงงานที่จบการศึกษาในแต่ละสาขาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคต อย่างไรก็ตาม คุณภาพการศึกษายังเป็นปัญหาต่อเนื่องสะท้อนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐานและมีแนวโน้มลดลง คะแนนสอบวิชาหลักต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ เช่นเดียวกับการประเมินในระดับนานาชาติที่ขีดความสามารถในการแข่งขันบนเวทีโลกของไทยอยู่ในอันดับต่ำ การผลิตกำลังคนยังไม่สอดคล้องกับความต้องการแรงงานทั้งปริมาณและคุณภาพ ผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีพเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานแต่นักเรียนสายอาชีพต่อสายสามัญอยู่ที่ ๓๗ : ๖๓ กำลังคนระดับสูงด้านการพัฒนาคิดค้นนวัตกรรมมีจำนวนน้อย บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา มีเพียง ๙ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน

คนไทยมีหลักประกันสุขภาพแต่ต้องให้ความสำคัญกับการป้องกันโรคโดยเฉพาะโรคที่เกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ นโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลา ๑๐ ปี ได้ส่งผลให้ประชาชนชาวไทยเกือบทั้งหมดมีหลักประกันสุขภาพ การสำรวจในปี ๒๕๕๓ พบว่า ประชาชนร้อยละ ๙๙.๓๖ มีหลักประกันสุขภาพ อย่างไรก็ตาม คนไทยยังคงมีแนวโน้มที่จะเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นด้วยโรคที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพทั้งการบริโภคและการใช้ชีวิต ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หลอดเลือดในสมองตีบ หัวใจ และมะเร็ง ขณะที่สุขภาพจิตเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะโรคซึมเศร้า ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การกระจายบุคลากรทางการแพทย์มีความไม่เท่าเทียมกันในแต่ละภูมิภาค และการพัฒนาโครงสร้างหลักประกันสุขภาพของประเทศให้เกิดความยั่งยืนเชิงการคลังเป็นประเด็นท้าทายสำคัญในอนาคต การขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์อาจสูงขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเพิ่มขึ้นของผู้ป่วยต่างชาติ และการไหลออกของบุคลากรทางการแพทย์บางส่วนไปสู่ประเทศที่ให้ผลตอบแทนสูงหลังการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นอกจากนี้ คนไทยมีหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลายประเภท ครอบคลุมทั่วถึง และมีคุณภาพมากขึ้น มีการขยายระบบประกันสังคมให้ครอบคลุมแรงงานนอกระบบ การจัดสวัสดิการและสงเคราะห์แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทั้งผู้สูงอายุที่มีหลักประกันด้านรายได้และสวัสดิการ ส่งผลให้ผู้สูงอายุ ๖.๕๒ ล้านคนได้รับเบี้ยยังชีพ ส่วนผู้พิการได้รับการดูแลจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการถึง ๙.๕ แสนคน

๒.๑.๒ การพัฒนาสังคม

โครงสร้างประชากรไทยเข้าสู่ภาวะไม่สมดุลทั้งปริมาณและคุณภาพ ประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานเริ่มลดลง เป็นผลมาจากความก้าวหน้าของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มสตรีที่ได้รับการศึกษาสูง แต่งงานช้าลง และทำงานนอกบ้านเพิ่มขึ้น ทำให้อัตราเจริญพันธุ์ของสตรีไทยลดลงต่ำกว่าระดับทดแทน ปัจจุบันอยู่ที่ ๑.๖๐ ความก้าวหน้าด้านสาธารณสุขสามารถลดภาวะการตายของมารดาและทารก การส่งเสริมสุขภาพและการรักษาพยาบาลที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี ทำให้คนไทยมีอายุยืนยาวส่งผลให้โครงสร้างประชากรไทยเริ่มเปลี่ยนไปสู่ภาวะที่ไม่สมดุลและมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และอาจขาดแคลนแรงงานในอนาคต

การสร้างสังคมไทยสู่สังคมแห่งการเรียนรู้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา และการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการเรียนรู้ของคนไทย รวมทั้งการขับเคลื่อนและผลักดันนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้คนไทยตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสามารถเข้าถึงบริการแหล่งเรียนรู้ได้หลากหลาย โดยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบ นอก ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และโครงการต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและชุมชน สามารถเลือกช่องทางการศึกษาและเรียนรู้เพื่อแสวงหาองค์ความรู้ต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย อาทิ การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ห้องสมุดประชาชน ศูนย์การเรียนรู้เทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศระดับชุมชน

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมเป็นไปอย่างต่อเนื่องแต่สังคมไทยยังประสบวิกฤตค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายในการสร้างสัมพันธภาพ และความอบอุ่น นำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ทั้งการให้ความรู้ตามหลักวิชาการและหลักคำสอนทางศาสนาในการดูแล เลี้ยงดูบุตรหลานให้เหมาะสมตามช่วงวัย การเปิดพื้นที่สาธารณะสำหรับทำกิจกรรมทางสังคมและศาสนา ร่วมกันของครอบครัว การขยายพื้นที่สารสนเทศและพื้นที่สาธารณะให้เด็กและเยาวชน แต่การเลื่อนไหลทางวัฒนธรรม การหลั่งไหลของข้อมูลข่าวสารรอบด้านที่ขาดการคัดกรองอย่างเหมาะสม แรงบีบคั้นทางเศรษฐกิจ และสังคม การขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ ส่งผลให้สถาบันครอบครัวมีความเปราะบาง การหย่าร้างมีมากขึ้นจาก ๔.๖๕ ต่อพันครัวเรือนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๔.๙๒ ในปี ๒๕๕๔ อย่างไรก็ตาม ดัชนีครอบครัวอบอุ่นปรับเพิ่มจากร้อยละ ๖๒.๒๔ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๖๕.๑๗ ในปี ๒๕๕๔ รวมทั้งมีการใช้ความรุนแรงของเด็กและเยาวชนมากขึ้น ครอบครัวแตกแยกและขาดความอบอุ่น ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมสุ่มเสี่ยงในการก่อปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด เด็กเร่ร่อน และพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพิ่มขึ้น อัตราฆาตกรรมอายุต่ำกว่า ๒๐ ปีต่อประชากรพันคนในวัยเดียวกันสูงขึ้นจาก ๔๘.๙๐ ในปี ๒๕๔๗ เป็น ๕๐.๑๐ ในปี ๒๕๕๑

อาชญากรรมในสังคมมีแนวโน้มลดลงแต่ยาเสพติดทวีความรุนแรง รวมทั้งความขัดแย้งในสังคมคงมีอยู่ต่อเนื่อง การเสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมแบบบูรณาการ การบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งการส่งเสริมการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกอย่างจริงจังในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส เด็ก และสตรี ส่งผลให้ปัญหาอาชญากรรมสำคัญมีแนวโน้มลดลง คดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศลดลงจาก ๖๙.๓๐ คดีต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๔๙ เหลือ ๓๙.๗๖ คดี ในปี ๒๕๕๔ ส่วนคดีเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินลดลงจาก ๑๒๒.๔๐ คดีต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๔๙ เหลือ ๗๘.๘๘ คดี ในปี ๒๕๕๔ ยกเว้นคดียาเสพติดยังเป็นปัญหาหลักและมีแนวโน้มรุนแรงจาก ๑๗๖.๒๐ คดีต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๕๓๙.๙๑ คดี ในปี ๒๕๕๔ ประชากรในวัยแรงงานและวัยเรียนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มขึ้น ส่วนความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เหตุการณ์ความรุนแรงเริ่มลดลงตามลำดับหลังปี ๒๕๕๐ ที่มีเหตุการณ์ความรุนแรง ๒,๑๕๑ ครั้งลดลงเหลือ ๘๗๑ ครั้งในปี ๒๕๕๓ นอกจากนี้ความขัดแย้งในความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกัน มีการแบ่งสี แบ่งฝ่าย และการชุมนุมประท้วงเป็นระยะอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ จนถึงปัจจุบัน จึงเป็นปัญหาสำคัญของชาติที่ประชาชนและทุกภาคส่วนจำเป็นต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีและสมานฉันท์

คนไทยมีหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลายครอบคลุมทั่วถึงและมีคุณภาพสูงขึ้นทั้งหลักประกันการศึกษา และหลักประกันสุขภาพที่ครอบคลุมถึงร้อยละ ๙๙.๓๖ ของประชากร การสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุน การขยายประเภทของประโยชน์ทดแทนแก่ผู้ใช้แรงงานนอกระบบซึ่งสมัครเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม การจัดสวัสดิการและสงเคราะห์แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาส

โดยสรุป การดำเนินงานพัฒนาคนและสังคมไทยด้านความครอบคลุมของการได้รับบริการทางสังคมมีมากขึ้น ระบบบริการต่างๆ ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น แต่ผลการพัฒนายังดำเนินการได้ไม่ถึงเป้าหมายที่กำหนด การพัฒนาในระยะต่อไปต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพและโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรและบริการอย่างเป็นธรรม รวมทั้งการพัฒนาคนไทยให้สามารถปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีคุณภาพเป็นประเด็นที่ต้องเร่งดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๒.๒ การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์

๒.๒.๑ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก ๘.๗ ปีในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เป็น ๙.๐ ปีในปี ๒๕๕๓ แต่ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ ๑๐ ปี

๒.๒.๒ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษมีแนวโน้มลดลง มีเพียงวิชาวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ที่เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์มีคะแนนร้อยละ ๑๖ – ๓๔ ส่วนภาษาไทยและสังคมศาสตร์มีคะแนนสูงกว่าร้อยละ ๔๐ แต่ยังต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ และต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้สูงกว่าร้อยละ ๕๕

๒.๒.๓ กำลังแรงงานที่มีคุณภาพ มีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมต้นขึ้นไปเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ ๔๐.๓๓ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๔๑.๗๐ และ ๔๗.๔๕ ในปี ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๔ ตามลำดับ แต่ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ ๖๐

๒.๒.๔ บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา มีเพิ่มขึ้นจาก ๖.๗๐ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๕๐ เป็น ๙.๐๑ คน ในปี ๒๕๕๒ ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ๑๐ คน

๒.๒.๕ อายุคาดหมายเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มจากช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ที่ ๗๔.๓๐ ปี เป็น ๗๕.๖๐ ปี แต่ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ ๘๐ ปี

๒.๒.๖ การเจ็บป่วยมีสูงขึ้นด้วยโรคที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพ จากการสำรวจอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรค ๕ อันดับ ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หลอดเลือดในสมองตีบ หัวใจและมะเร็งสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพ ทั้งการบริโภคอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการต่ำ เสพสิ่งเสพติด ขาดการออกกำลังกาย อัตราการเป็นโรคทั้ง ๕ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อเปรียบเทียบอัตราการเจ็บป่วยแต่ละโรคในช่วงแรกและช่วงท้ายของแผน พบว่า อัตราการเจ็บป่วยด้วยเบาหวาน หลอดเลือดในสมองตีบ และมะเร็งเพิ่มขึ้นในอัตราสูง ส่วนการเจ็บป่วยด้วยโรคหัวใจและความดันโลหิตสูงเพิ่มในอัตราลดลง

ตารางที่ ๑ : การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ในช่วง
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

รายการ	แผนฯ ๑๐					เป้าหมาย แผนฯ ๑๐
	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	
๑. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย(อายุ ๑๕-๕๔ ปี) (ปี)	๘.๗	๘.๘	๘.๙	๙.๐	-	๑๐ ปี
๒. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับ (ร้อยละ)						สูงกว่า ร้อยละ ๕๕
<u>ประถมศึกษาปีที่ ๖</u>						
ภาษาไทย	๓๖.๕๘	๔๒.๐๒	๓๘.๕๘	๓๑.๒๒	๕๐.๐๔	
คณิตศาสตร์	๔๗.๕๔	๔๓.๗๖	๓๕.๘๘	๓๔.๘๕	๕๒.๒๒	
ภาษาอังกฤษ	-	-	๓๑.๗๕	๒๐.๙๙	๓๘.๓๗	
วิทยาศาสตร์	๔๙.๕๗	๕๑.๖๘	๓๘.๖๗	๔๑.๕๖	๔๐.๘๒	
สังคมศึกษา	-	-	๓๓.๙๐	๔๗.๐๗	๕๒.๒๒	
<u>มัธยมศึกษาปีที่ ๓</u>						
ภาษาไทย	-	๔๑.๐๔	๓๕.๓๕	๔๒.๘๐	๔๘.๑๑	
คณิตศาสตร์	-	๓๒.๖๔	๒๖.๐๕	๒๔.๑๘	๓๒.๐๘	
ภาษาอังกฤษ	-	๓๔.๕๖	๒๒.๕๔	๑๖.๑๙	๓๐.๔๙	
วิทยาศาสตร์	-	๓๙.๓๙	๒๙.๑๖	๒๙.๑๗	๓๒.๑๙	
สังคมศึกษา	-	๔๑.๓๗	๓๙.๗๐	๔๐.๘๕	๔๒.๗๓	
<u>มัธยมศึกษาปีที่ ๖</u>						
ภาษาไทย	๕๐.๗๐	๔๖.๔๒	๔๖.๔๗	๔๒.๖๑	๔๑.๘๘	
คณิตศาสตร์	๓๒.๔๙	๓๕.๙๘	๒๘.๕๖	๑๔.๙๙	๒๒.๗๓	
ภาษาอังกฤษ	๓๐.๙๓	๓๐.๖๔	๒๓.๙๘	๑๙.๒๒	๒๒.๘๐	
วิทยาศาสตร์	๓๔.๖๒	๓๓.๖๕	๒๙.๐๖	๓๐.๙๐	๒๗.๙๐	
สังคมศึกษา	๓๗.๗๖	๓๔.๖๗	๓๖.๐๐	๔๖.๕๑	๓๓.๓๙	
รายการ	แผนฯ ๑๐					เป้าหมาย แผนฯ ๑๐
	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	
๓. กำลังแรงงานที่มีคุณภาพ โดยมีการศึกษาตั้งแต่ ระดับมัธยมต้นขึ้นไป (ร้อยละของกำลังแรงงาน ทั้งประเทศ)	๔๑.๖๕	๔๒.๙๐	๔๔.๗๑	๔๕.๓๖	๔๗.๔๕	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐
๔. บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา (คนต่อ ประชากร ๑๐,๐๐๐ คน)	๖.๗	-	๙.๐-	-	-	๑๐ คน ต่อ ประชากร ๑๐,๐๐๐ คน
๕. อายุคาดหมายเฉลี่ยของคนไทย (ปี)	๗๕.๖๐	๗๕.๖๐	๗๕.๖๐	๗๕.๖๐	-	๘๐ ปี
๖. อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ ๕ อันดับ แรก (ต่อประชากรแสนคน)						ลดลง
• เบาหวาน (อัตราการเพิ่ม)	๖๕๐.๔๓	๖๗๕.๗๔ (๓.๘๙)	๗๓๖.๔๘ (๘.๙๙)	๙๕๔.๑๘ (๒๙.๕๖)	-	
• ความดันโลหิตสูง (อัตราการเพิ่ม)	๗๗๘.๑๒	๘๖๐.๕๓ (๑๐.๕๙)	๙๘๑.๔๔ (๑๔.๐๕)	๑,๓๔๙.๓๙ (๓๗.๔๘)	-	
• หลอดเลือดสมอง	๒๐๕.๔๕	๒๑๖.๕๘	๒๒๗.๑๙	๑๑๗.๙๖	-	

รายการ	แผนฯ ๑๐					เป้าหมาย แผนฯ ๑๐
	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	
(อัตรการเพิ่ม)		(๕.๔๒)	(๔.๙๐)	(-๔๘.๐๘)		
• หัวใจ	๖๘๗.๗๒	๗๔๙.๕๔	๗๙๓.๐๓	๑,๐๕๖.๑๐	-	
(อัตรการเพิ่ม)		(๘.๙๙)	(๕.๘๐)	(๓๓.๑๗)		
• เนื้ออกร้าย (มะเร็ง)	๑๓๐.๗๕	๑๓๓.๐๕	๑๓๓.๐๕	๒๕๖.๐๕	-	
(อัตรการเพิ่ม)		(๒.๖๕)	(-๐.๘๗)	(๙๒.๔๕)		

๒.๒.๗ การขยายประเภทของประโยชน์ทดแทนแก่ผู้ใช้แรงงานนอกระบบซึ่งสมัครเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม การจัดสวัสดิการและสงเคราะห์แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีความหลากหลาย

๒.๒.๘ ปัญหาอาชญากรรมมีแนวโน้มลดลง คดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศลดลงจาก ๖๖.๖๘ คดีต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๔๙ เหลือ ๔๓.๔๘ คดีในปี ๒๕๕๓ ส่วนคดีเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์ลดจาก ๑๑๗.๗๗ คดีในปี ๒๕๔๙ เหลือ ๘๔.๔๖ คดีในปี ๒๕๕๓ แต่ปัญหายาเสพติดมีความรุนแรงจาก ๑๖๙.๕๔ คดีต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๓๙๕.๓๙ คดีในปี ๒๕๕๓

๒.๓ ผลการพัฒนากายใต้แนวทางการพัฒนาของยุทธศาสตร์

๒.๓.๑ เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาด้านสติปัญญา (IQ) ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และการบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรมในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับวัย รวมถึงการเปิดพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ทั้งด้านวิชาการ การศึกษา กีฬา และวัฒนธรรม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม ส่งผลให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

๒.๓.๒ คนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น แต่คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ สะท้อนได้จากการดำเนินนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาของภาครัฐ ส่งผลให้จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยที่มีอายุ ๑๕-๕๙ ปีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก ๘.๖๐ ปีในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เป็น ๙.๐๐ ปีในปี ๒๕๕๓ แต่ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ ๑๐ ปี อย่างไรก็ตาม เด็กที่เข้าเรียนในโรงเรียนเพิ่มขึ้นในทุกระดับชั้นจากร้อยละ ๘๔.๐๐ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๘๗.๙๐ ในปี ๒๕๕๓

แม้ว่าภาครัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา ทั้งการปรับโครงสร้างหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษามากขึ้นและให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ ควบคู่กับการผลิตและพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ แต่ผลการพัฒนาในช่วงที่ผ่านมา พบว่า มีปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียน พิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ประกอบกับความสามารถของผู้เรียนในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ใช้วิจารณญาณ และคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมอยู่ในระดับต่ำ ในปี ๒๕๔๙ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกระดับชั้นโดยเฉลี่ยเป็นร้อยละ ๓๗.๖๔ ลดลงเหลือร้อยละ ๒๙.๐๖ ในปี ๒๕๕๓ ขณะที่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์

หากพิจารณาผลการประเมินเชิงคุณภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก การจัดอันดับความสามารถทางการศึกษาในระดับนานาชาติ โดย IMD (The International Institute for Management Development) พบว่า ภาพรวมประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๒๗ ขณะที่ขีดความสามารถด้านการศึกษาของประเทศไทยอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจ จากลำดับที่ ๔๖ ในปี ๒๕๕๐ เป็น

ลำดับที่ ๕๑ ในปี ๒๕๕๔ จาก ๕๕ และ ๕๙ ประเทศ ซึ่งเหนือกว่าอินโดนีเซีย (ลำดับที่ ๕๓) ฟิลิปปินส์ (ลำดับที่ ๕๗) และอินเดีย (ลำดับที่ ๕๙) แต่ยังด้อยกว่าสิงคโปร์ (ลำดับที่ ๑๐) ไต้หวัน (ลำดับที่ ๒๕) และฮ่องกง (ลำดับที่ ๒๘) ค่อนข้างมาก

ตารางที่ ๒ : ชีตความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านการศึกษ ปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔

หน่วย : อันดับ

ประเทศ	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
สิงคโปร์	๑๑	๑๑	๑๓	๑๓	๑๐
ไต้หวัน	๑๘	๑๙	๒๗	๒๓	๒๕
ญี่ปุ่น	๑๙	๒๒	๒๖	๒๙	๓๔
ฮ่องกง	๒๕	๒๔	๒๙	๓๐	๒๘
มาเลเซีย	๓๑	๓๐	๓๐	๓๓	๓๕
เกาหลี	๒๙	๓๕	๓๖	๓๕	๒๙
จีน	๔๔	๔๒	๔๙	๔๖	๔๓
ไทย	๔๖	๔๓	๔๗	๔๗	๕๑
อินโดนีเซีย	๕๑	๔๙	๕๕	๕๕	๕๓
ฟิลิปปินส์	๕๒	๕๒	๕๔	๕๖	๕๗
อินเดีย	๕๔	๕๔	๕๗	๕๘	๕๙

ที่มา : IMD World competitiveness Yearbook

หมายเหตุ : ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๑ เปรียบเทียบจากทั้งหมด ๕๕ ประเทศ

ปี ๒๕๕๒-๒๕๕๔ เปรียบเทียบจากทั้งหมด ๕๗, ๕๘ และ ๕๙ ประเทศ

นอกจากนี้ การประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์การความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Cooperation and Development: OECD) ภายใต้โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment: PISA) เพื่อประเมินการรู้เรื่อง ๓ ด้าน ได้แก่ การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ว่ามีศักยภาพที่จะใช้ความรู้ และทักษะที่ได้เรียนไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างต่อเนื่องและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ในปี ๒๕๕๒ ผลการประเมินนักเรียนไทยอยู่ในกลุ่มต่ำ และมีคะแนนต่ำกว่าที่ OECD กำหนดไว้ ๕๐๐ คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยการอ่าน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็น ๔๒๑ ๔๑๙ และ ๔๒๕ คะแนนตามลำดับ

๒.๓.๓ การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตส่งผลให้คนไทยสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่าง หลากหลาย ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนได้ ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนและผลักดันนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมไทยให้ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบ นอก ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และโครงการต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการ ของประชาชนและชุมชน ที่ส่งผลให้คนไทยแต่ละกลุ่มเป้าหมายและช่วงอายุสามารถเข้าถึงบริการทาง การศึกษาและแหล่งเรียนรู้ได้ตามความต้องการและความเหมาะสมของตนเอง สามารถเลือกช่องทาง การศึกษาและเรียนรู้เพื่อแสวงหาองค์ความรู้ต่างๆ ได้หลากหลาย อาทิ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ห้างสมุด พิพิธภัณฑ์ เรือ/รถห้องสมุดเคลื่อนที่ นอกจากนี้ มีแนวทางใน การส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกำหนดให้การส่งเสริมการอ่านเป็น วาระแห่งชาติ กำหนดให้วันที่ ๒ เมษายนของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน และให้ปี ๒๕๕๒-๒๕๖๑ เป็นทศวรรษ แห่งการอ่านของประเทศ รวมทั้งได้รณรงค์เพื่อสร้างกระแสสังคมในการ “รักการอ่าน” ผ่านสื่อต่างๆ

๒.๓.๔ การผลิตและพัฒนากำลังคนไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ สะท้อนจากนักเรียนสายอาชีพต่อสายสามัญในปี ๒๕๕๒ เป็น ๓๗:๖๓ ขณะที่ความต้องการแรงงานสายอาชีพมีถึงร้อยละ ๖๐ ของความต้องการแรงงานทั้งหมด สำหรับการผลิตบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่อสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เป็น ๓๓:๖๗ ในปี ๒๕๕๔ คุณภาพของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาไม่สามารถสนองความต้องการของสถานประกอบการ โดยเฉพาะด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

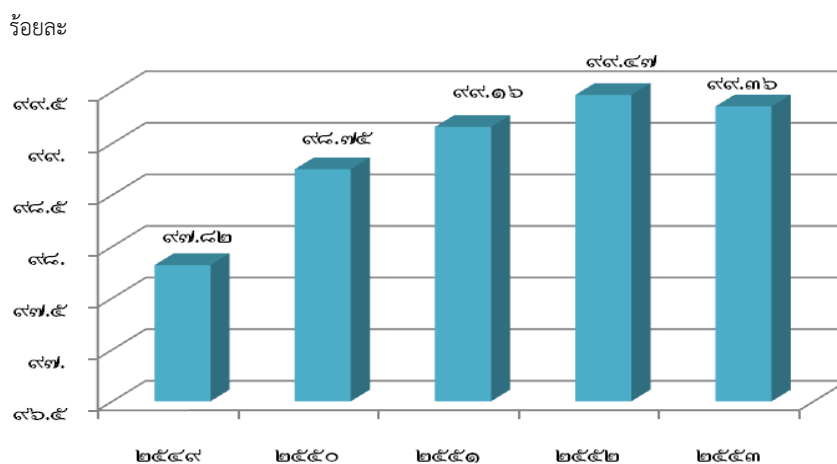
บุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาเพิ่มจาก ๖.๗๐ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คนในปี ๒๕๕๐ เป็น ๙.๐๑ คนในปี ๒๕๕๒ หากพิจารณานักวิจัย พบว่า อยู่ในภาวะขาดแคลนมีเพียง ๓.๓๐ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน และการจัดอันดับขีดความสามารถด้านการพัฒนากำลังคนของไทยโดย World Economic Forum ในปี ๒๕๕๓ ไทยด้อยกว่าประเทศสมาชิกในอาเซียน โดยเฉพาะการอำนวยความสะดวกด้านการวิจัย และการบริการการอบรม และการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการลงทุนเพื่อพัฒนาคน

๒.๓.๕ กำลังแรงงานระดับกลางมีการศึกษาสูงขึ้น แต่มีปัญหาด้านคุณภาพที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน การสนับสนุนด้านการศึกษาและการพัฒนาเพื่อยกระดับความรู้ความสามารถของคนไทยในทุกช่วงวัย ส่งผลให้กำลังแรงงานระดับกลางที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ ๔๐.๓๓ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๔๑.๗๐ และ ๔๗.๔๕ ในปี ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๔ ตามลำดับ แต่การพัฒนาที่ผ่านมามีข้อจำกัดด้านทักษะฝีมือและคุณภาพแรงงานในภาพรวม เป็นผลจากคุณภาพการศึกษา การฝึกอบรมและการพัฒนาคนที่ไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการของตลาดแรงงาน

๒.๓.๖ คนไทยได้รับหลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึง และมีอายุยืนยาว แต่เจ็บป่วยด้วยโรคที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพ และมีปัญหาสุขภาพจิต

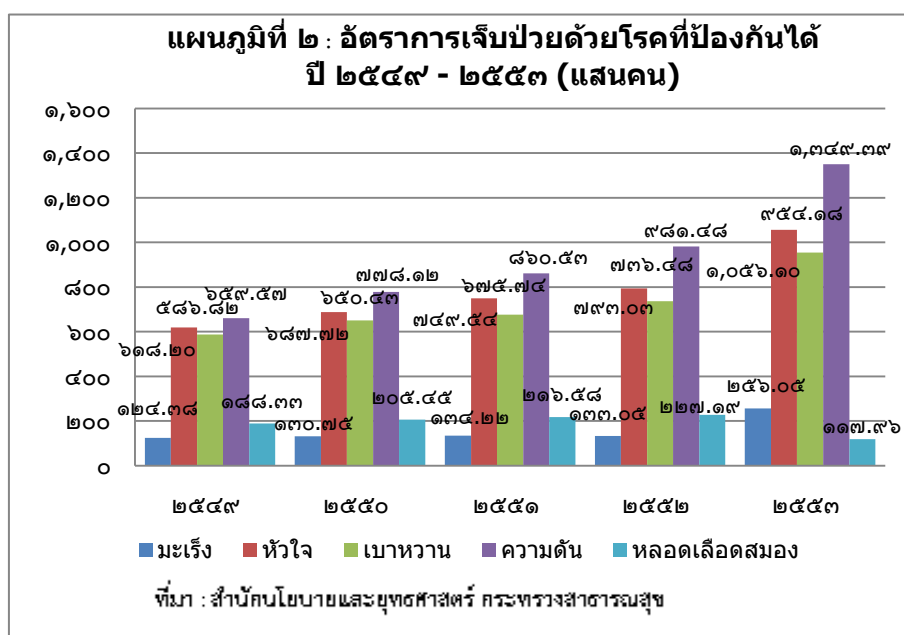
๑) คนไทยได้รับหลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึง คนไทยมีหลักประกันสุขภาพเพิ่มจากร้อยละ ๙๗.๘๒ ของประชากรผู้มีสิทธิทั้งประเทศในปี ๒๕๔๙ ในปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๙๙.๓๖ ในปี ๒๕๕๓ ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ครอบคลุมคนไทยประมาณ ๖๓.๐๖ ล้านคน ภายใต้ระบบประกันสังคม ระบบสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า แต่มีกลุ่มที่ไม่ลงทะเบียนสิทธิและกลุ่มรอพิสูจน์สถานะอีก ๑.๒๓ ล้านคน

แผนภูมิที่ ๑ : ประชาชนไทยที่มีหลักประกันสุขภาพ ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๓

ที่มา : สำนักหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

๒) คนไทยมีแนวโน้มเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นด้วยโรคที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ โดยเฉพาะโรคที่สามารถลดความเสี่ยงของการเกิดโรคได้ หากมีพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพที่ดี ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หลอดเลือดในสมองตีบ หัวใจ และมะเร็ง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงที่ทำลายสุขภาพ ทั้งการบริโภคและการใช้ชีวิต เช่น บริโภคอาหารจานด่วนประเภททอด ปิ้งย่าง อาหารรสจัด โดยเฉพาะหวานและเค็มจัด ไม่นิยมบริโภคผักผลไม้ ดื่มสุราและสูบบุหรี่เป็นประจำ มีความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตมากเกินไป การเคลื่อนไหวร่างกายมีน้อย และมีความเครียดสูง อุบัติการณ์ของการเกิดโรคดังกล่าวมักสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางสุขภาพของผู้ป่วยซึ่งได้กระทำต่อเนื่องเป็นเวลานานและไม่อาจปรับเปลี่ยนให้เกิดผลได้ในทันที และมักเกิดกับผู้สูงอายุ การควบคุมอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมจึงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทยที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และจำเป็นต้องมีการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องอย่างทัน่วงทีเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาสุขภาวะของคนไทยในอนาคต

๓) คนไทยมีปัญหาสุขภาพจิตและอัตราการฆ่าตัวตายสูงขึ้น ผู้ป่วยทางสุขภาพจิตปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๓ มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย แต่ผู้ป่วยโรคซึมเศร้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก ๑๘๕.๙๘ เป็น ๒๔๑.๓๗ คนต่อประชากรแสนคน ในช่วงเวลาเดียวกัน ผู้ป่วยโรคซึมเศร้ามีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายสำเร็จมากกว่าคนทั่วไปถึง ๒๐ เท่า ปัจจุบันสามารถเข้าถึงบริการและได้รับการรักษาเพียงร้อยละ ๑๑ เท่านั้น เมื่อพิจารณาอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จของคนไทย พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มจาก ๕.๗๕ คนต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๕.๙๐ คนในปี ๒๕๕๓ สาเหตุมาจากความวิตกกังวล ซึมเศร้า และโรคจิต ผู้ฆ่าตัวตายสำเร็จประมาณ ๙ ใน ๑๐ มีความเจ็บป่วยทางจิตเวช โดยเฉพาะโรคซึมเศร้า ผลกระทบจากปัญหาสุขภาพจิตไม่เพียงแต่จะมีผลต่อผู้ป่วยและผู้ที่เกี่ยวข้อง หากส่งผลกระทบต่อทางจิตใจต่อคนในครอบครัว และก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมหาศาล ทั้งประสิทธิภาพการทำงานและการสร้างรายได้ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยแรงงาน

ตารางที่ ๔ : การฆ่าตัวตายและการเจ็บป่วยด้านจิตเวช ปี ๒๕๔๙-๒๕๕๓

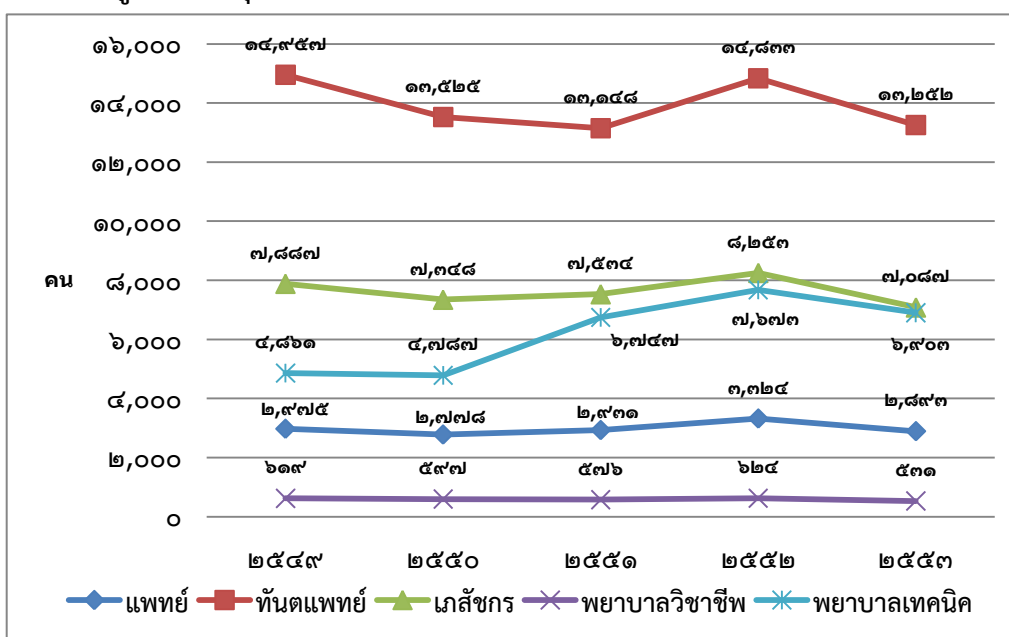
หน่วย : แสนคน

ปัญหาสุขภาพจิต	แผนฯ ๙	แผนฯ ๑๐			
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓
การฆ่าตัวตายสำเร็จ	๕.๗๕	๕.๙๖	๕.๙๘	๕.๗๒	๕.๙๐
ผู้เจ็บป่วยด้วยโรคจิต	๖๔๐.๖๑	๕๘๑.๑๙	๖๑๔.๒๖	๕๗๘.๑๕	๕๖๔.๘๙
ผู้เจ็บป่วยด้วยโรคจิตกึ่งวกล	๕๔๘.๘๓	๕๘๐.๑๔	๕๓๕.๔๘	๕๒๗.๒๖	๕๑๑.๔๐
ผู้เจ็บป่วยด้วยโรคซึมเศร้า	๑๘๕.๙๘	๑๙๖.๑๐	๒๓๓.๘๕	๒๖๐.๗๘	๒๔๑.๓๗

ที่มา: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

๔) บุคลากรทางการแพทย์และพยาบาลมีแนวโน้มขาดแคลนในอนาคต แม้ว่าภาพรวมระดับประเทศบุคลากรทางการแพทย์มีภาระดูแลประชาชนในอัตราที่ลดลง แพทย์ ๑ คนดูแลประชากร ๒,๙๗๕ คน ในปี ๒๕๔๙ เป็น ๒,๘๙๓ คนในปี ๒๕๕๓ และพยาบาลวิชาชีพ ๑ คนดูแลประชากร ๖๑๙ คน ในปี ๒๕๔๙ เป็น ๕๓๑ คนในปี ๒๕๕๓ แต่การกระจายบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขมีความไม่เท่าเทียมกันในแต่ละภูมิภาค ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ ปี ๒๕๕๓ กรุงเทพมหานครมีอัตราแพทย์ ๑ คนต่อประชากร ๑,๐๕๒ คน ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็น ๔,๙๔๗ คน นอกจากนี้ บุคลากรทางการแพทย์ทำงานในภาคเอกชนที่เติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้บุคลากรที่อยู่ในภาครัฐต้องรับภาระหนักในการดูแลประชาชน ประกอบกับระบบตลาดเสรีจูงใจให้แพทย์มุ่งเรียนต่อในสาขาที่มีค่าตอบแทนสูง แต่มีภาระงานน้อย ทำให้ขาดแคลนบุคลากรในสาขาที่จำเป็น ซึ่งมีค่าตอบแทนต่ำหรือต้องรับภาระงานสูง การขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ในอนาคตมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นจากปัจจัยสำคัญ ๒ ประการ ได้แก่ การขยายตัวของอุปสงค์ด้านบริการทางการแพทย์ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และการเข้ามาของผู้ป่วยชาวต่างชาติที่มีกำลังซื้อสูงซึ่งเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ และการลดลงของอุปทานบุคลากรทางการแพทย์หลังการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่เกิดจากการไหลออกของกลุ่มที่มีโอกาสและศักยภาพในการประกอบอาชีพในประเทศอื่นๆ ที่ได้รับผลตอบแทนสูง

แผนภูมิที่ ๓ : บุคลากรทางการแพทย์ ๑ คนต่อประชากร ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๓

ที่มา: สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

๒.๓.๗ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง แต่ครอบคลุมเพียงบาง บทบาทสถาบันศาสนาในการนำหลักธรรมสู่การดำเนินชีวิตมีน้อย และให้ความสำคัญกับสื่อสร้างสรรค์มากขึ้น

๑) สถาบันครอบครัวมีความเปราะบางท่ามกลางการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรม และการหลั่งไหลของข้อมูลข่าวสารรอบด้านที่ขาดการคัดกรองอย่างเหมาะสม เด็กและเยาวชนจึงมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีความเสี่ยงและใช้ความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและทุนมนุษย์ของประเทศ อัตราการหย่าร้างของครอบครัวสูงขึ้นจาก ๔.๖๕ ต่อพันครัวเรือนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๔.๙๒ ในปี ๒๕๕๔ เนื่องจากการบีบคั้นทางเศรษฐกิจและสังคม การขาดความรู้และทักษะการใช้ชีวิตคู่ แต่ไม่กระทบกับความอบอุ่นในครอบครัว ครอบครัวแตกแยกและขาดความอบอุ่นได้ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีปัญหาหลากหลายโดยเฉพาะการปรับตัวและความฉลาดทางอารมณ์และความรุนแรง เช่น ปัญหาเด็กและเยาวชนในคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ๑๐,๒๗๙ คดีในปี ๒๕๕๐ เป็น ๑๔,๖๙๕ คดีในปี ๒๕๕๓ เด็กเร่ร่อนและถูกทอดทิ้งในสถานสงเคราะห์ สถานแรกรับและสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากประมาณ ๑๕,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๔๙ เป็น ๓๐,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๕๒ และความขัดแย้งของนักเรียนต่างสถาบันที่ใช้ความรุนแรงจากการใช้อาวุธอันตราย เป็นสาเหตุการตายของเยาวชนก่อนวัยอันควร

๒) สถาบันศาสนาต้องให้ความสำคัญกับการเผยแผ่หลักธรรมสู่วิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนให้มากขึ้น ในปี ๒๕๕๓ วัดที่มีพระสงฆ์ทั่วประเทศมี ๓๗,๐๗๕ วัด มีพระภิกษุ ๒๕๘,๑๖๓ รูป สามเณร ๗๐,๔๐๘ รูป เพิ่มจากปี ๒๕๕๐ ที่มีพระสงฆ์ใน ๓๕,๒๗๑ วัด พระภิกษุ ๒๙๑,๑๑๖ รูป สามเณร ๗๐,๐๘๑ รูป อย่างไรก็ตาม การใช้ประโยชน์จากศาสนสถานและบุคลากรอยู่ในวงแคบ จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุเป็นหลัก ขณะที่วิถีชีวิตของคนไทยต้องดิ้นรนประกอบอาชีพ ทำให้การประกอบศาสนกิจลดลง จำเป็นจะต้องคิดริเริ่มจูงใจให้ประชาชนประกอบศาสนกิจเพิ่มขึ้น และการเผยแผ่แนวปฏิบัติทางศาสนาให้เข้าถึงประชาชนกลุ่มต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น

๓) สื่อมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ขณะที่สื่อสร้างสรรค์มีน้อย สื่อในปัจจุบันเป็นสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อเด็กทั้งด้านความคิดและการกระทำ เด็กใช้เวลากับสื่อหลายประเภทมากขึ้น ลักษณะการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงสูง อาทิ การใช้เวลากับสื่อต่างๆ มีมากกว่า ๖-๗ ชั่วโมงต่อวัน ดูโทรทัศน์ราว ๓ ชั่วโมง อินเทอร์เน็ตกว่า ๒ ชั่วโมง และโทรศัพท์กว่า ๑ ชั่วโมงครึ่ง ส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตในร้านบริการเพื่อเล่นเกมร้อยละ ๘๖ สนทนาออนไลน์ร้อยละ ๔๙ ส่งอีเมลร้อยละ ๔๔ เพื่อการศึกษาเพียงร้อยละ ๑๔ และมีเด็กเล่นเกมออนไลน์คอมพิวเตอร์ เป็นประจำร้อยละ ๒๐ ใช้เวลาเฉลี่ยวันละ ๒ ชั่วโมง เกิดปัญหาเด็กติดเกมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรุนแรง นอกจากนี้ พบว่า เด็กร้อยละ ๓๐ มีอาการเครียดและปัญหาทางอารมณ์ และ ๓๗ คนในแสนคนพยายามฆ่าตัวตาย โดยเฉพาะกลุ่มอายุ ๑๙-๒๕ ปีมีถึง ๗๕ คนในแสนคน รวมทั้งมีปัญหาการออกจากการเรียนกลางคัน ตลอดจนผลสัมฤทธิ์การศึกษาดำ ส่งผลให้เยาวชนขาดคุณภาพทั้งทักษะ ความรู้ วินัยและมีพฤติกรรมรุนแรง

๔) เด็กและเยาวชนกำลังประสบวิกฤตค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมและมีพฤติกรรมเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อทุนมนุษย์ ข้อมูลจากสำนักอนามัยเจริญพันธุ์ กรมอนามัย พบว่า การท้องในวัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในปี ๒๕๕๓ มีวัยรุ่นเพศหญิงตั้งครรภ์ ๕๑ คนต่อวัยรุ่นหญิงอายุระหว่าง ๑๕-๑๙ ปี ๑,๐๐๐ คน สูงจากปี ๒๕๔๗ ที่มีวัยรุ่นหญิงตั้งครรภ์ ๔๘.๙๐ คน ขณะที่ ประเทศในภูมิภาคเอเชีย อาทิ ญี่ปุ่น

มีประมาณ ๑๐ คน สิงคโปร์เป็น ๕ คน การตั้งครุฑของวัยรุ่นไทยอยู่ในอันดับ ๓ รองจากประเทศพม่าและกัมพูชา

๒.๓.๘ หลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมมีความหลากหลายและครอบคลุมกว้างขวาง

๑) ครั้วเรือนที่เป็นหนี้มีแนวโน้มลดลง แต่หนี้สินต่อครั้วเรือนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง การก่อหนี้ส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ จากการกู้เพื่อซื้อบ้านและที่ดิน รวมทั้งการอุปโภคบริโภค ครั้วเรือนมีหนี้สินลดจากร้อยละ ๖๖.๔๐ ในปี ๒๕๔๗ เหลือร้อยละ ๖๐.๙๐ ในปี ๒๕๕๒ แต่หนี้สินเฉลี่ยต่อครั้วเรือนเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจาก ๑๐๔,๕๗๑ บาทต่อครั้วเรือนในปี ๒๕๔๗ เป็น ๑๓๔,๖๙๙ บาท ในปี ๒๕๕๒ ครั้วเรือนที่เป็นหนี้ในระบบมีร้อยละ ๗๘.๐๐ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๘๒.๕๐ ในปี ๒๕๕๒ สำหรับครั้วเรือนที่เป็นหนี้นอกระบบมีร้อยละ ๗.๖๐ และเป็นหนี้ทั้งในและนอกระบบมีร้อยละ ๙.๖๐ คิดเป็นมูลค่าหนี้สินในระบบ ๑๒๗,๗๑๕ บาทต่อครั้วเรือน และหนี้นอกระบบ ๖,๙๘๔ บาทต่อครั้วเรือน การเป็นหนี้ในระบบเพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งเป็นผลจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมา เช่น กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนสวัสดิการชุมชน การแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ การจัดหาแหล่งเงินเพื่อที่อยู่อาศัยโครงการบ้าน ธอส. เป็นต้น ทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการกู้ยืมเพิ่มขึ้น และลดต้นทุนในการกู้ยืม เปลี่ยนจากการกู้ยืมนอกระบบมากู้ยืมในโครงการดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม การก่อหนี้ส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ และลูกหนี้ในระบบมีแนวโน้มลดลง แต่การก่อหนี้ในระบบยังเป็นประเด็นที่ต้องเฝ้าระวัง เนื่องจากผู้ก่อหนี้ในระบบส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีรายได้น้อย ขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันจึงไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ และมักมีปัญหาการชำระหนี้ นอกจากนี้ ยังต้องเผชิญกับความไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสัญญาการชดใช้หนี้และการติดตามทวงถามหนี้

๒) คนไทยมีการศึกษาเฉลี่ยสูงขึ้น จากการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้โครงการเรียนฟรี ๑๕ ปี แต่คุณภาพการศึกษาที่สะท้อนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำมาโดยตลอด จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยที่มีอายุ ๑๕-๕๙ ปี เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ๘.๖ ปีในปี ๒๕๔๘ เป็น ๙.๐ ปีในปี ๒๕๕๓ แต่ยังต่ำกว่าระดับการศึกษาภาคบังคับ และไม่บรรลุตามเป้าหมายจำนวน ๑๐ ปี ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) อย่างไรก็ตาม การขยายโอกาสทางการศึกษาส่งผลให้อัตราณักเรียนที่เข้าเรียนในระบบโรงเรียนต่อประชากรในกลุ่มอายุ ๓-๑๗ ปีทุกระดับชั้นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ ๘๔.๐๒ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๘๗.๙๙ ในปี ๒๕๕๓

๓) ผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมเพิ่มขึ้น ในปี ๒๕๕๒ แรงงานที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคมมี ๙,๓๖๐,๑๑๙ คน และเพิ่มเป็น ๙,๖๘๕,๓๘๙ คนในปี ๒๕๕๓ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๔๘ และได้ให้สิทธิประโยชน์จากการประกันสังคมรวมทั้งหมด ๔๓,๑๐๕.๖๒ ล้านบาท ประกอบด้วย (๑) การจ่ายเงินสิทธิประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วย ตาย พุพพลภาพและคลอดบุตร ๒๙,๘๖๙.๑๔ ล้านบาท มีผู้ประกันตนที่มาใช้บริการ ๓๐,๘๘๘,๔๓๕ ราย (๒) การจ่ายเงินสิทธิประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ ๘,๙๔๑.๐๙ ล้านบาท มีผู้ให้บริการ ๑,๓๖๙,๙๑๓ คน และ (๓) การจ่ายเงินสิทธิประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน ๔,๒๙๕.๓๙ ล้านบาท มีผู้ให้บริการ ๘๙,๙๖๘ คน

๔) การคุ้มครองแรงงานเด็กและสตรีมีการปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานมากขึ้น แรงงานสตรีและเด็กในและนอกระบบที่นายจ้างปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานคิดเป็นร้อยละ ๙๑.๐๒ ในปี ๒๕๕๒ และเพิ่มเป็นร้อยละ ๙๖.๒๒ ในปี ๒๕๕๓ ที่ประกอบด้วย แรงงานสตรีในระบบ ๑,๒๔๑,๗๑๕ คน แรงงานสตรีนอกระบบ ๑๓,๕๐๕ คน แรงงานเด็กในระบบ ๔,๒๒๐ คน และแรงงานเด็กนอกระบบ ๑๑๕ คน

๒.๓.๙ ความขัดแย้งในสังคมไทยและปัญหายาเสพติดเป็นเรื่องที่ต้องเร่งแก้ไข

๑) ความไม่สงบและความขัดแย้งในสังคมไทยยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีลักษณะยืดเยื้อต่อเนื่อง ในปี ๒๕๔๗ เกิดเหตุ ๑,๐๗๘ ครั้ง เพิ่มขึ้นเป็น ๒,๑๕๑ ครั้งในปี ๒๕๕๐ และเริ่มลดลง ในปี ๒๕๕๓ มีเหตุเกิดขึ้นรวม ๘๗๑ ครั้ง แม้ว่าเหตุการณ์รุนแรงเริ่มลดลงแต่ทวีความรุนแรงมากขึ้น พิจารณาได้จากผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากเหตุการณ์มีเพิ่มขึ้นในปี ๒๕๕๓ มีผู้เสียชีวิตรวม ๔๔๘ ราย บาดเจ็บ ๘๙๒ ราย นอกจากนี้ ยังมีการชุมนุมประท้วงเป็นระยะอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ จนถึงปัจจุบัน เป็นความขัดแย้งทางความคิดด้านการเมืองที่แตกต่างกัน และมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความรุนแรง จึงเป็นปัญหาสำคัญของชาติที่ประชาชนและทุกภาคส่วนจำเป็นต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีและสมานฉันท์ รวมทั้งพิจารณาถึงการบังคับใช้กฎหมาย

๒) ปัญหาอาชญากรรมสำคัญมีแนวโน้มลดลง แต่คดียาเสพติดยังเป็นปัญหาหลักและมีแนวโน้มรุนแรง คดีชีวิต ร่างกาย และเพศลดลงจาก ๖๙.๓๐ คดีต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๔๙ เหลือ ๓๙.๗๖ คดีในปี ๒๕๕๔ ส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินลดลงจาก ๑๒๒.๔๐ คดีต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๗๘.๘๘ คดีในปี ๒๕๕๔ ขณะที่การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนลดลงจากร้อยละ ๑๑.๘๕ ของคดีทั้งหมดในปี ๒๕๔๙ เหลือร้อยละ ๑๑.๗๗ ในปี ๒๕๕๔ อาชญากรรมเป็นปัญหาสังคมที่ต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง ภายใต้สถานการณ์ที่มีสิ่งยั่วยุ ค่านิยมที่เสื่อมถอยและมีความเคร่งเครียดสูงในสังคม สำหรับคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ๑๗๖.๒๐ คดีต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๕๓๙.๙๑ คดีในปี ๒๕๕๔ มีประชากรวัยแรงงานและวัยเรียนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มขึ้น รายงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดปี ๒๕๕๔ มีเด็กที่อายุต่ำกว่า ๑๐ ปีเกี่ยวข้องกับคดียาเสพติด ในด้านการครอบครองเพื่อเสพและจำหน่าย การจำหน่ายและการผลิต ขณะที่กลุ่มอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปและโดยเฉพาะอายุ ๒๐-๒๔ ปี เกี่ยวข้องกับยาเสพติดสูงที่สุด เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มจาก ๑,๔๒๘ คดีในปี ๒๕๔๙ เป็น ๑,๗๒๕ คดีในปี ๒๕๕๔ สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลจำเป็นต้องเร่งรัดการจับกุมผู้ค้ายาเสพติดโดยเฉพาะผู้ค้ารายใหญ่ พร้อมกับดำเนินมาตรการป้องกันโดยการสร้างครอบครัวอบอุ่นเพื่อป้องกันและเฝ้าระวังไม่ให้เด็กและเยาวชนต้องเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และเสริมสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งควบคู่กันไป

๓) คดีเด็กและเยาวชนได้มีการนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้โดยไม่ต้องฟ้องร้อง ด้วยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวเป็นการหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมมุ่งให้กลับตัวเป็นคนดีโดยไม่จำเป็นต้องฟ้องศาลตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖๓ ในปี ๒๕๕๒ มีคดีที่นำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกและการจัดการความขัดแย้งมาใช้แล้วบรรลุผลสำเร็จ ๔,๐๐๖ คดี และเพิ่มเป็น ๔,๗๕๑ คดีในปี ๒๕๕๓ หรือ คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๙ และ ๙๙.๒

๒.๓.๑๐ การขยายโอกาสการเข้าถึงบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสมีความก้าวหน้าแต่ยังไม่ทั่วถึงและเพียงพอ

๑) **ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น** จากร้อยละ ๖.๓ ในปี ๒๕๔๕ เป็นร้อยละ ๗.๗๐ หรือ ๐.๕๔ ล้านคนในปี ๒๕๕๐ เป็นผลจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างครอบครัว เนื่องจากมีบุตรน้อย และอยู่เป็นโสด ประชากรวัยแรงงานย้ายถิ่นไปทำงานทำในเมือง ทำให้ผู้สูงอายุต้องอยู่โดยลำพัง ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวเกือบครึ่งมีปัญหาในการดำรงชีวิต และต้องการผู้ดูแลเมื่อเจ็บป่วย อย่างไรก็ตาม ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดูแลเบื้องต้น ให้บริการในรูปแบบศูนย์อเนกประสงค์ และศูนย์บริการทางสังคม แต่มีอยู่ค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณาแนวโน้มการเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบของประเทศไทยในระยะเวลาอันใกล้ คาดว่าปัญหาการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนมีแนวโน้มสูงขึ้น หากไม่มีการเตรียมระบบรองรับที่ดี

๒) **ผู้พิการขึ้นทะเบียนรับสวัสดิการเพิ่มขึ้น แต่ไม่ทั่วถึง** คนพิการได้ขึ้นทะเบียนเพิ่มจาก ๔๒,๓๐๘ คนในปี ๒๕๔๔ เป็น ๕๙๐,๘๘๓ คนในปี ๒๕๕๔ อย่างไรก็ตาม การสำรวจความพิการและภาวะทุพพลภาพในปี ๒๕๕๐ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ผู้พิการทั่วประเทศมีถึง ๑๙ ล้านคน แสดงว่าบางส่วนยังเข้าไม่ถึงสวัสดิการ ขณะที่ผู้พิการมีฐานะทางเศรษฐกิจบางส่วนไม่ประสงค์รับเบี้ยคนพิการ

๓ ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

๓.๑ การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน

๓.๑.๑ การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีจิตใจที่ดีงาม อยู่ในกรอบของศีลธรรม และมีจิตสาธารณะ

๑) **ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา ร่วมกันพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม** ห่วงไกลอบายมุขและยาเสพติด ด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งในครอบครัว ชุมชน และสังคม รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการ อาทิ สร้างเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวภายใต้โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จัดกิจกรรมศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ๕,๙๑๑ แห่งทั่วประเทศ ตั้งศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ผ่านโครงการ Stop Teen Mom เพื่อรณรงค์ป้องกันและลดปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น ให้ความรู้ผ่านสื่อวีดิทัศน์และอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา ๒๐๐ แห่ง ใน ๑๘ จังหวัด ขยายศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์และศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิดเพิ่มขึ้น สนับสนุนมาตรการสกัดกั้นยาเสพติด รวมถึงจัดตั้งหมู่บ้านและชุมชนสีขาวจำนวน ๔๘,๘๐๘ แห่ง

๒) **การปลูกฝังทัศนคติและการเรียนรู้ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม** มีการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ ส่งเสริมการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลทั่วประเทศ ๓,๗๐๐ แห่ง เป็นช่องทางแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ และจัดกิจกรรมจิตอาสาและพัฒนาชุมชน/สังคม ๗๑๒ โครงการ มีเด็กและเยาวชนเข้าร่วม ๑๐๑,๗๖๐ คน และเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครนิกอานเพื่อการบำบัดสำหรับเด็กพิเศษ

๓.๑.๒ การสร้างและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความพร้อมด้านสติปัญญา อารมณ์และศีลธรรม

๑) **การพัฒนาเด็กเริ่มตั้งแต่ในครรภ์มารดาจนเติบโตตามวัยอย่างเหมาะสมและพร้อมเรียนรู้** ด้วยการส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาเหมาะสมตามวัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวและสังคมได้อย่างปกติสุข ที่ได้ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๙ โดยอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ๑,๕๐๐ คน เพื่อถ่ายทอดความรู้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัยสู่พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กและผู้ที่เกี่ยวข้องผ่านหนังสือเล่มแรก จัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๙,๔๘๑ ศูนย์ สนับสนุนอาหารเสริมและสื่ออุปกรณ์เพื่อการพัฒนาเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน ๑,๑๗๐ แห่ง สำหรับเด็ก ๔๕,๒๐๗ คน จัดอบรมให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง พี่เลี้ยง และผู้ดำเนินการในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนให้มีทักษะในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้อง ๑๐,๒๐๐ คน เปิดพื้นที่และส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการด้านสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ทั้งด้านความดี ความเก่ง และความสุข เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ ถึงปัจจุบัน ในพื้นที่ ๑,๔๐๐ ตำบล ๗๕ จังหวัด และ ๕๐ ชุมชนในกรุงเทพมหานคร มีเด็กเข้าร่วมกิจกรรมกว่า ๒๐๐,๐๐๐ คน ส่งผลให้เด็กและเยาวชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เสนอความคิดเห็นและการแสดงเชิงสร้างสรรค์

๒) **การขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็ก เยาวชน ประชากรในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส** ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาให้ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ครอบคลุมค่าเล่าเรียน หนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ภายใต้ “โครงการเรียนฟรี เรียนดี ๑๕ ปีอย่างมีคุณภาพ” เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๒ ส่งผลให้นักเรียนได้รับประโยชน์ไม่ต่ำกว่า ๑๒ ล้านคนต่อปี ทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ เด็กพิการได้เรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่อ่อนประถมศึกษาจนถึงปริญญาตรี มีนักเรียนพิการขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเข้าร่วมกว่า ๒๐,๐๐๐ คน มีโรงเรียนที่มีการเรียนร่วม ๑๕,๕๓๐ แห่ง และนักเรียน ๑๘๙,๔๓๗ คน สำหรับการให้ทุนการศึกษาและการสนับสนุนกองทุนกู้ยืมทางการศึกษา ทำให้เด็กและเยาวชนไทยมีโอกาสมั่นคงเพิ่มขึ้นในการเข้าศึกษาในระบบ

๓) **การพัฒนาหลักสูตรทั้งในและนอกระบบให้หลากหลาย เน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสำคัญ รวมทั้งพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ** ส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง และเสริมสร้างทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรมโดยใช้กระบวนการลูกเสือ การดำเนินโครงการต่างๆ ที่สำคัญ อาทิ ประกาศจุดเน้นด้านคุณภาพผู้เรียนแต่ละช่วงชั้น มุ่งกระบวนการเรียนรู้ และปรับเวลาการสอน เนื้อหาสาระกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน มี Student Channel และ Thai Teacher TV ปรับคุณภาพสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ๗,๐๐๐ แห่ง และโรงเรียนดีประจำอำเภอ ๒,๕๐๐ แห่ง ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างเข้มข้น และเน้นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ รวมทั้งจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานคุณวุฒิสาขาววิชาต่างๆ แล้ว ๑๐ สาขา นอกจากนี้ ได้พัฒนาคุณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้วยการจัดหาคอมพิวเตอร์ให้นักเรียน ๒๖๐,๐๐๐ ชุด ในปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ จัดหาระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และพัฒนาเนื้อหาทางอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักสูตร สนับสนุนการผลิตและพัฒนาครู

อย่างเป็นระบบ นำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๕ ปี ๒,๕๐๐ คน ครูพันธุ์ใหม่ ๓๐,๐๐๐ คน คืนครูให้กับนักเรียน ๓๐,๙๒๓ คน พัฒนาครูด้วยระบบ e-Training ๓๓๘,๓๒๙ คน และพัฒนาครูและผู้บริหารในทุกเขตพื้นที่การศึกษา รวม ๔๑๗,๘๘๙ คน

๔) การสร้างเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น ได้ส่งเสริมความร่วมมือกับสถานประกอบการพัฒนาอาชีวศึกษา กำหนดเส้นทางอาชีพที่ชัดเจน หากพิจารณาผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษาต่อสามัญศึกษาเป็น ๓๗ : ๖๓ ในปี ๒๕๕๒ ขณะที่เป้าหมายยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๖๑) ที่กำหนดสัดส่วนไว้ที่ ๖๐ : ๔๐ รวมทั้งจัดบริการเพื่อสังคมภายใต้โครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน เพื่อลดรายจ่ายและสร้างรายได้ให้กับชุมชน ที่ต้องติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

๓.๑.๓ การพัฒนาสมรรถนะและทักษะแรงงานให้รองรับการแข่งขันของประเทศ

๑) การเพิ่มพูนความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงานเพื่อเสริมสร้างผลิตภาพแรงงานให้สูงขึ้น มีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

๑.๑) การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน ให้แรงงานมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และมีความพร้อมในการประกอบอาชีพ ในปี ๒๕๕๐-๒๕๕๔ มีแรงงานที่ผ่านการฝึกเตรียมเข้าทำงาน ทั้งสิ้น ๗๓,๔๘๔ คน และผ่านการพัฒนาทักษะฝีมือเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพและส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ๓๓๙,๔๘๕ คน

๑.๒) การพัฒนาการศึกษาเชื่อมโยงกับชุมชน ที่ส่งเสริมการเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง ภายใต้โครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ส่งผลให้ช่างประจำชุมชน ๓,๖๐๐ คนได้รับการยกระดับฝีมือและมีทักษะในการประกอบอาชีพอิสระ มีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้น และนักศึกษาอาชีวะ ๕,๗๒๗ คน มีทักษะและประสบการณ์ในการทำงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ

๒) การจัดระบบการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพทั้งความรู้ ความสามารถและทักษะที่สอดคล้องกับวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑) การพัฒนาการศึกษาพร้อมกับภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทั้งในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา สำหรับระดับอาชีวศึกษาจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ในสถานประกอบการ ๒๓ แห่ง มีผู้เรียน ๔,๓๗๘ คน ส่วนระดับอุดมศึกษามีการส่งเสริมระบบสหกิจศึกษา เพื่อขยายผลการเชื่อมโยงสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้สามารถผลิตผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ ได้จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ ๕๖ แห่ง ส่งผลให้เกิดการจ้างงาน ๑,๔๐๐ คน

๒.๒) การยกระดับฝีมือและศักยภาพแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการ ด้วยการเพิ่มเติมความรู้ ความสามารถและทักษะด้านอาชีพให้แรงงานมีศักยภาพสูงขึ้นในการทำงาน สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและรองรับการแข่งขัน แรงงานที่ผ่านการฝึกอบรมยกระดับฝีมือและพัฒนาศักยภาพแรงงานในช่วงปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ มีจำนวน ๖๑๔,๐๗๖ คน และแรงงานที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานในปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ มีจำนวน ๑๗๕,๙๒๒ คน

๒.๓) การจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานที่นำมาใช้ประกอบการกำหนดค่าจ้าง ภาครัฐได้ร่วมกับกลุ่มอุตสาหกรรม สมาคมวิชาชีพดำเนินการพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงานในสาขาต่างๆ ที่

กำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานแล้ว ๑๙๐ สาขา และสามารถนำมาใช้ในการกำหนดค่าจ้างที่สอดคล้องกับมาตรฐานฝีมือแรงงานตามระดับและอาชีพต่างๆ แล้ว ๒๒ สาขาใน ๖ กลุ่มสาขาอาชีพ ได้แก่ ช่างเครื่องกล ภาควิศวกรรม ช่างไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ ช่างอุตสาหกรรม ช่างอุตสาหกรรมศิลป์ และช่างก่อสร้าง

๒.๔) การจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพที่ยกระดับการพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสูง คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ (ร่าง) พระราชบัญญัติการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ทำหน้าที่พัฒนาและบริหารจัดการระบบคุณวุฒิวิชาชีพให้มีเอกภาพและได้มาตรฐานสากล นำไปสู่การยกระดับการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และเตรียมความพร้อมรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี นอกจากนี้ ได้จัดทำร่างกรอบคุณวุฒิแห่งชาติให้เป็นกลไกเชื่อมโยงระบบคุณวุฒิการศึกษาและระบบคุณวุฒิวิชาชีพ สำหรับเป็นเกณฑ์การรับรองสมรรถนะของแรงงานที่จบการศึกษาแต่ละสาขาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

๒.๕) การสนับสนุนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีงานทำเหมาะสมตามศักยภาพ ด้วยการออกกฎกระทรวงที่กำหนดจำนวนคนพิการที่นายจ้างหรือสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับเข้าทำงาน จำนวนเงินหรือนายจ้างสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุนส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๔ มีสาระสำคัญที่กำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานภาครัฐซึ่งมีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปรับคนพิการที่สามารถทำงานได้ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใดในอัตราส่วนลูกจ้างทุกหนึ่งร้อยคนต่อคนพิการหนึ่งคน และเศษของหนึ่งร้อยคนถ้าเกินห้าสิบคนต้องรับคนพิการเพิ่มอีกหนึ่งคน ในกรณีที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการใดที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงานตามที่กำหนด ให้ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเป็นรายปี โดยคำนวณจากอัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานที่ใช้บังคับครั้งล่าสุด คูณด้วยสามร้อยหกสิบห้าและจำนวนคนพิการที่ไม่ได้รับเข้าทำงาน ในช่วงที่ผ่านมา มีคนพิการได้รับการส่งเสริมเข้าทำงาน ๒,๔๙๔ ราย

๓.๑.๔ การเร่งสร้างกำลังคนที่มีความเป็นเลิศในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ

๑) การผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพบนฐานการพึ่งตนเองทางวิทยาการสมัยใหม่ โดยขับเคลื่อนนโยบาย/ยุทธศาสตร์ที่สนับสนุนการพัฒนากำลังคนโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การผลิตนักวิจัยและพัฒนา อาทิ การปฏิรูประบบการวิจัยของประเทศ ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ผลการดำเนินงานที่สำคัญ มีดังนี้

๑.๑) การพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นรูปธรรม ได้สนับสนุนและพัฒนาโรงเรียนวิทยาศาสตร์และห้องเรียนวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่อง อาทิ โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ พัฒนาโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยทั้ง ๑๒ แห่งให้เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค และนำร่องโรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์จำนวน ๕ แห่ง ในปัจจุบันมีห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๑๕๖ แห่ง ควบคู่กับการจัดตั้งห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย ของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวน ๗ แห่ง ที่มีส่วนผลักดันให้การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์สอดคล้องกับความต้องการของประเทศในอนาคต

นอกจากนี้ หน่วยงานต่างๆ ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี อาทิ ทุนการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทุนเรียนดีวิทยาศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในปี ๒๕๕๒ และ ๒๕๕๓ สนับสนุนทุนการศึกษาจำนวน ๕๐๐ คน และ ๔๗๐ คน ตามลำดับ ส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี (พสวท.) ทั้งในและต่างประเทศ ๙๙๐ ทุน และผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สควค.) จำนวน ๖๔๓ ทุน

๑.๒) การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา อาทิ วิจัยและพัฒนานวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ ส่งเสริมโครงการวิทยาศาสตร์ ทุนย่นต์ และสื่อการเรียนการสอนให้กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีผลงานทั้งสิ้น ๒,๘๓๑ ผลงาน วิจัยเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สามารถใช้งานได้กับภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ ๒๒๘ โครงการ และวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ๖๔ โครงการ รวมถึงส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติในการผลิตกำลังคนระดับสูงสาขาต่างๆ เพื่อตอบสนองการพัฒนาชุมชน อุตสาหกรรมและระบบนวัตกรรม นำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีระดับนานาชาติ ปี ๒๕๕๒ ได้คัดเลือกมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ๙ แห่ง ปี ๒๕๕๓ เสนอการวิจัย ๙๒๑ โครงการ และปี ๒๕๕๔ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ๒,๐๐๐ ล้านบาท

ส่วนการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาของไทยอยู่ในระดับต่ำเฉลี่ยร้อยละ ๐.๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายการลงทุนที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ ๐.๕ ขณะที่ การลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐ เป็น ๔๐ : ๖๐

๒) การสร้างปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาวิทยาการทุกสาขาให้เป็นระบบ เน้นการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง กำหนดมาตรการจูงใจ และกระจายแหล่งเรียนรู้ให้กว้างขวางในทุกภูมิภาค โดย

๒.๑) การกำหนดมาตรการจูงใจที่เอื้อประโยชน์ต่อการวิจัยและพัฒนาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะมาตรการภาษี อาทิ ยกเว้นภาษีเงินได้แก่บริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ๒ เท่าของรายจ่ายที่เป็นค่าจ้างทำการวิจัยและพัฒนาให้แก่หน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชน กำหนดนโยบายส่งเสริมการลงทุนเพื่อพัฒนาทักษะเทคโนโลยีและนวัตกรรม อาทิ ยกเว้นภาษีนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์ และภาษีเงินได้นิติบุคคลรวมสูงสุด ๘ ปี มีนโยบายส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาระหว่างภาคอุตสาหกรรมและสถาบันการศึกษา อาทิ ยกเว้นภาษีเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ทำวิจัยและพัฒนา รวมทั้งภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา ๓ ปีเป็นร้อยละ ๗๐ ของมูลค่าเงินลงทุนในการวิจัยและพัฒนาแต่ไม่เกิน ๑๐ ล้านบาท

๒.๒) การพัฒนาและยกระดับศูนย์ความเป็นเลิศ โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อลดการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ และเป็นศูนย์การศึกษา วิจัย และฝึกอบรมระดับสูงในอนุภูมิภาคและภูมิภาค ที่ผลิตกำลังคนระดับสูง ถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ภาคเอกชน ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) มีศูนย์ความเป็นเลิศจำนวน ๑๑ ศูนย์ ได้แก่ นวัตกรรมทางเคมี การจัดการของเสียอันตราย เทคโนโลยีพลังงาน นวัตกรรมเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว เทคโนโลยีชีวภาพทางการแพทย์ ฟิสิกส์ อนามัยสิ่งแวดล้อมและพิษวิทยา ปิโตรเลียมและวัสดุขั้นสูง

ด้านเทคโนโลยีชีวภาพเกษตร ความหลากหลายทางชีวภาพ และคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ มีหน่วยงานวิจัยในเครือข่าย ๑๐๐ หน่วย กระจายอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานวิจัยต่างๆ ทั่วประเทศกว่า ๓๐ สถาบัน

๓.๑.๕ การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๑) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อนำสังคมไทยไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ได้ส่งเสริมการขยายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ พัฒนา/ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ พัฒนาระบบเครือข่ายเพื่อการศึกษาแห่งชาติ พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ๗,๔๐๙ แห่ง สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ๘๗๙ แห่ง มีภาคีเครือข่ายต่างๆ ได้เข้าร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทั่วประเทศ ๑๐,๗๘๖ ภาคี จัดการศึกษาอาชีวศึกษา ๖๙,๘๐๘ ภาคี จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในลักษณะศูนย์การเรียนรู้บ้านมีผู้เรียน ๒๑๖ คน มีศูนย์การเรียนรู้ในสถานประกอบการ ๒๓ แห่ง มีผู้เรียน ๔,๓๗๘ คน ศูนย์การเรียนรู้เทคโนโลยีโอกาสและภูมิสารสนเทศระดับชุมชน ๕ ศูนย์ และมีห้องสมุดประชาชนจังหวัด ๗๑ แห่ง ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ๖๙๖ แห่ง ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ๘๒ แห่ง และการจัดกิจกรรมเรือห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับให้บริการประชาชน นอกจากนี้ ได้ส่งเสริมและรณรงค์ให้คนไทยตระหนักถึงความสำคัญการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านสื่อต่างๆ อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ นิทรรศการ/กิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน ส่งผลให้คนไทยสามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มากขึ้น

๒) การพัฒนารูปแบบและหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ได้พัฒนาหลักสูตร/สื่อ และกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย อาทิ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่มีความยืดหยุ่นและเน้นการบูรณาการเนื้อหาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต สามารถเทียบโอนผลการเรียนของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตรการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตพื้นที่สูงที่มีรูปแบบเฉพาะสำหรับชาวไทยภูเขาที่ไม่รู้หนังสือในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ด้วยระบบวิทยุและโทรทัศน์แบบออนไลน์ เผยแพร่เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาผ่านเครือข่ายสากลอินเทอร์เน็ต ๕ เว็บไซต์ ส่งเสริมให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ตำบล/แขวงและศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทั่วประเทศเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรม และส่งเสริมให้ผู้มีจิตอาสา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และข้าราชการบำนาญเป็นอาสาสมัคร กศน. ในชุมชน ปัจจุบันมีอาสาสมัคร กศน. ทั่วประเทศมี ๒๕,๐๔๒ คน

๓) การพัฒนาและปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้ส่งเสริมให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต การกำหนดมาตรการทางภาษีเชิงรุกเพื่อสนับสนุนการอ่าน ซึ่งผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน พ.ศ.๒๕๕๓ ที่ส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้และขับเคลื่อนสังคมไทยให้มีจิตสำนึกของการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาระบบสืบค้นฐานข้อมูลเครือข่ายห้องสมุดในประเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย โดยความร่วมมือระหว่าง UniNet และห้องสมุดมหาวิทยาลัย/สถาบันทั่วประเทศ ปัจจุบันมีฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้บริการสืบค้น ๑๕ ฐาน และมีบทความในฐานข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ ๑๔,๖๖๕,๒๐๐ รายการ รวมทั้งมีความถี่ของผู้ใช้บริการต่อปีกว่า ๑๔ ล้านครั้ง

๓.๑.๖ การจัดการองค์ความรู้ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑) การจัดการ พัฒนาต่อยอด ใช้ประโยชน์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ส่งเสริมการจัดการองค์ความรู้ในท้องถิ่นอย่างบูรณาการและยั่งยืน ส่งเสริมบทบาทของวุฒิสภาในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการแผนชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวุฒิสภาฯ กับชุมชนท้องถิ่น เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ ใน ๔ ภาค ๑๘ จังหวัด เผยแพร่งานวิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมที่พร้อมให้บริการ ๑๐ เรื่อง ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรมภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ๒๕๕๕ สาขาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จำนวน ๗ โครงการ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ทั้งดนตรี นาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์พื้นบ้าน โดยบูรณาการไว้ในกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๓๑,๘๒๑ แห่ง จัดตั้งศูนย์ดนตรีประจำเขตพื้นที่การศึกษา ๑๘๕ แห่ง ศูนย์ดนตรีตำบล ๒,๒๓๕ แห่ง และจัดมหกรรมดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้านร่วมกับงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาคและระดับชาติ รวมทั้งจัดงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญของการสืบทอด อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ และสำนึกในความเป็นไทย

๒) การจัดการความรู้ระดับประเทศ ดำเนินการต่อเนื่อง สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาที่สามารถเพิ่มผลผลิตการผลิต พัฒนาคุณภาพชีวิต อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ควบคู่กับการพัฒนานวัตกรรมที่นำไปสู่การพึ่งตนเอง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกบนฐานของการพึ่งตนเองตามศักยภาพ อาทิ ผลงานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ด้านพิษวิทยาสิ่งแวดล้อม เคมี วิทยาศาสตร์ชีวการแพทย์ นอกจากนี้ ในช่วงเวลา ๒ ปีที่ผ่านมา มีการนำผลงานวิจัยและพัฒนาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ สาธารณประโยชน์และองค์ความรู้ ๑,๐๘๑ เรื่อง การตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารวิชาการทั้งในและต่างประเทศรวม ๔,๕๗๗ เรื่อง และมีผลงานวิจัยที่ยื่นขอจดสิทธิบัตรทั้งในและต่างประเทศรวม ๔๑๔ เรื่อง รวมทั้งสนับสนุนด้านการเงินและวิชาการแก่ผู้ประกอบการในการพัฒนานวัตกรรมเชิงพาณิชย์ ๑๘๘ โครงการ จำนวนเงิน ๑๓๕.๘๔ ล้านบาท ส่งผลให้เกิดการลงทุนเกี่ยวกับธุรกิจนวัตกรรมในประเทศ ๒,๗๖๔.๕๖ ล้านบาท อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในภาพรวมของการนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์พบว่ายังอยู่ในระดับต่ำ และงานวิจัยที่ดำเนินการบนพื้นฐานที่เหมาะสมกับบริบทไทยยังมีน้อย

๓.๒ การเสริมสร้างสุขภาวะคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ มุ่งพัฒนาให้ทุกคนมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ พร้อมเป็นกำลังของชาติในอนาคต คนไทยมีโอกาเข้าถึงบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึง แต่การเจ็บป่วยด้วยโรคที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

๓.๒.๑ การพัฒนาระบบสาธารณสุขให้สามารถจัดบริการอย่างมีคุณภาพ

๑) การสร้างโอกาสให้คนไทยเข้าถึงบริการสุขภาพอย่างทั่วถึง ภาครัฐได้วางรากฐานการยกระดับคุณภาพบริการของระบบบริการสุขภาพทั้งระบบ มีการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุข ที่มุ่งพัฒนาระบบบริการสุขภาพทุกระดับ ควบคู่กับการพัฒนาระบบส่งต่อและระบบข้อมูลสุขภาพให้มีประสิทธิภาพ และการปฏิรูปคุณภาพระบบสาธารณสุข โดยผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมทั้งการศึกษาวินิจฉัยและพัฒนาเทคโนโลยีทางการแพทย์ ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ๒๕๕๕ ดำเนินการที่สำคัญ เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล พัฒนาระบบบริการระดับทุติยภูมิ

ระดับตติยภูมิ ศูนย์การแพทย์เฉพาะทาง พัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยและการแพทย์ฉุกเฉินในเครือข่ายบริการสุขภาพ เป็นต้น สร้างโอกาสการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน และพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการให้ดีขึ้น

๒) การพัฒนาระบบประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ที่จัดตั้งสำนักงานพัฒนาระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๓ เป็นกลไกระดับชาติทำหน้าที่วางแผนการเงินการคลังด้านสุขภาพของประเทศในระยะยาว พัฒนาข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพ ระบบจ่ายเงิน และระบบตรวจสอบให้เกิดประสิทธิภาพและโปร่งใส พัฒนาระบบวินิจัยโรคร่วม เพื่อการประเมินงบประมาณด้านสุขภาพที่ต้องจัดสรรให้กับหน่วยบริการให้ตรงกับความต้องการ และสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายสุขภาพให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

๓) การเร่งผลิตบุคลากรทางการแพทย์เพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศ ภาครัฐได้เร่งผลิตบุคลากรทางการแพทย์ อาทิ แพทย์ชนบทที่จบการศึกษา ๔๑๑ คน จากเป้าหมาย ๔๓๑ คน การผลิตแพทย์ ๑ คน ๑ อำเภอ และการผลิตพยาบาล ๑ รุ่น ๑ ตำบลของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้ทุกโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีพยาบาลปฏิบัติงาน โดยตั้งเป้าหมายรับนักศึกษา ในระยะเวลา ๔ ปี จำนวน ๑๐,๐๐๐ คน รวมทั้งการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเติมเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๓,๐๐๐ คน ที่จบการศึกษาในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔

๔) การพัฒนาศักยภาพการเฝ้าระวังและการจัดการโรคอุบัติใหม่และโรคระบาด ข้ำ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ป้องกัน แก้ไข และเตรียมพร้อมรับมือปัญหาโรคไข้หวัดนกและการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๓) เป็นแผนแม่บทในการป้องกันและควบคุมโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ ให้ความสำคัญกับการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคระดับชุมชน/ท้องถิ่น โดยสร้าง "เครือข่ายทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว" ทั้งระดับตำบลและอำเภอให้เป็นด่านแรกในการควบคุมและป้องกันโรคสำคัญ

๓.๒.๒ การพลิกฟื้นแหล่งอาหารตามธรรมชาติให้เพียงพอกับการดำรงชีวิต ส่งเสริมการบริโภคที่ปลอดภัย การใช้สมุนไพรและภูมิปัญญาไทยเพื่อการสร้างสุขภาวะ

๑) การสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารให้ชุมชนพึ่งตนเองมากขึ้น ได้ตราพระราชบัญญัติคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านอาหาร ครอบคลุมห่วงโซ่อาหารอย่างมีประสิทธิภาพและบูรณาการหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนทำการเกษตร เพื่อเป็นแหล่งอาหารของชุมชน ลดการพึ่งพาอาหารจากภายนอกและมีอาหารสำรองเมื่อเกิดภาวะวิกฤต

๒) การสนับสนุนการใช้สมุนไพรเพื่อสร้างสุขภาวะให้คนไทย ได้บรรจุยาสมุนไพรที่มีประสิทธิภาพในการรักษาโรคเข้าไว้ในบัญชียาหลัก ๑๙ รายการ เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพและเผยแพร่ภูมิปัญญาไทยในการป้องกันและรักษาสุขภาพ รวมทั้งส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการการแพทย์แผนไทยในการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์สุขภาพนานาชาติ เพื่อสร้างรายได้แก่ประเทศที่ไม่ส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงบริการของผู้ป่วยชาวไทย

๓.๒.๓ การสนับสนุนให้คนไทยลด ละ เลิกพฤติกรรมสุ่มเสี่ยงทางสุขภาพ

๑) **การเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชนในการสร้างสุขภาพที่ดีให้กับประชาชน** ดำเนินการส่งเสริมสุขภาพเชิงรุกโดยให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ๙๕๓,๔๗๐ คนทั่วประเทศเยี่ยมบ้านและให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เช่น หญิงตั้งครรภ์ หญิงหลังคลอด เด็กช่วงอายุแรกเกิด - ๖ ปี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมให้มีการดำเนินการหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานสุขภาพศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในพื้นที่เป้าหมาย ๓๐๔ หมู่บ้าน ๗๗ จังหวัด ให้ประชาชนได้รับการพัฒนาสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ได้นำกระบวนการสมัชชาสุขภาพที่เป็นการทำงานร่วมกันของภาคีทุกภาคส่วนมาใช้ในการขับเคลื่อนประเด็นสำคัญในการสร้างสุขภาพที่ดีของประชาชน

๒) **การสร้างวิถีชีวิตพอเพียงเพื่อการมีสุขภาพดี** จัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพดีวิถีชีวิตไทย พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๖๓ เป็นกรอบแนวทางที่จะลดการเกิดโรควิถีชีวิตที่สำคัญ ๕ โรค ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หลอดเลือดในสมองตีบ หัวใจ และมะเร็ง ด้วยการส่งเสริมให้บริโภคอย่างเหมาะสม ออกกำลังกายที่เพียงพอ และการจัดการอารมณ์ให้เหมาะสม พัฒนาหมู่บ้านและชุมชนต้นแบบโครงการสนองน้ำพระราชหฤทัยในหลวงทรงห่วงใยสุขภาพประชาชน จัดทำเกณฑ์การพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนที่ให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เป็นแม่ข่าย หรือแกนนำในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดอย่างน้อย ๑ หมู่บ้าน/ชุมชน ต่อ ๑ รพ.สต. และดำเนินการสร้างชุมชนต้นแบบการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรพื้นบ้านและอาหารท้องถิ่นตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

๓) **การส่งเสริมการออกกำลังกาย สนับสนุนให้ประชาชนเลิกสูบบุหรี่ และควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์** ได้สร้างกระแสสังคมโดยจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น มหกรรมการออกกำลังกาย รณรงค์องค์กรไร้พุง จัดการแข่งขันกีฬาและนันทนาการแก่เด็กและเยาวชนเพื่อปลูกฝังการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ขยายพื้นที่เพื่อเพิ่มโอกาสการออกกำลังกายทั้งในสวนสาธารณะและพื้นที่ได้ทางด่วน รณรงค์ให้ท้องถิ่นจัดตั้งชมรมสร้างสุขภาพในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ได้ออกพระราชบัญญัติแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่กำหนดสถานที่ห้ามดื่มและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จัดทำยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗ เพื่อรณรงค์ให้มีการขยายเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายทั้งในโรงพยาบาล โรงเรียน สถานือนามัย โรงแรม ในปี ๒๕๕๓ ได้ขยายเขตปลอดบุหรี่เพิ่มขึ้น ๑,๐๖๐ แห่ง

๓.๒.๔ การพัฒนาแพทย์ทางเลือกและแพทย์แผนไทย

๑) **การส่งเสริมให้มีโรงพยาบาลแพทย์แผนไทยให้บริการอย่างเป็นระบบ** เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิจัยและพัฒนา และอนุรักษ์ส่งเสริมภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านอย่างเป็นรูปธรรม ได้จัดตั้งโรงพยาบาลแพทย์แผนไทยที่จังหวัดสกลนครเป็นแห่งแรก เกิดจากความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ทั้งวัด ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันวิชาการ และหน่วยงานภาครัฐ กระทรวงสาธารณสุขได้คัดเลือกโรงพยาบาลอีก ๙ แห่งเป็นต้นแบบการให้บริการแพทย์แผนไทยเต็มรูปแบบ ตรวจรักษาผู้ป่วยทุกสิทธิการรักษาด้วยแพทย์แผนไทยผสมผสานกับแพทย์แผนปัจจุบันตามความสมัครใจของผู้ป่วย ได้แก่ โรงพยาบาลพระปกเกล้า (นนทบุรี) โรงพยาบาลอุ้มทอง (สุพรรณบุรี) โรงพยาบาลวังน้ำเย็นและโรงพยาบาลวัฒนานคร (สระแก้ว) โรงพยาบาลขุนหาญ (ศรีสะเกษ) โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเด่นชัย (แพร่) โรงพยาบาลเทิง (เชียงราย) โรงพยาบาลท่าโรงช้าง (สุราษฎร์ธานี) และสถาบันการแพทย์แผนไทย (กรุงเทพมหานคร) ใช้

งบประมาณพัฒนาแหล่งละ ๑ ล้านบาท และเพิ่มบุคลากรด้านแพทย์แผนไทย เช่น แพทย์แผนไทย เกษัชกร พยาบาลวิชาชีพแหล่งละ ๑๘ คน

๒) การส่งเสริมการใช้และการพัฒนามาตรฐานการบริการแพทย์แผนไทย ให้ใช้ ยาไทยและสมุนไพรไทยในสถานบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้น พัฒนามาตรฐานการบริการแพทย์แผนไทย ที่ส่งเสริมให้ โรงพยาบาลชุมชน ๗ แห่งที่มีการผลิตยาจากสมุนไพรให้ได้มาตรฐานหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิต (Good Manufacturing Practice: GMP) และหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตยา (Pharmaceutical Inspection Co-operation Scheme: PIC/S)

๓.๓ การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข

๓.๓.๑ การเสริมสร้างครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง มีสัมพันธภาพที่ดี เกิดความอบอุ่น รักษา สืบทอดวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดีสู่คนรุ่นต่อไป โดย

๑) การเสริมสร้างพ่อแม่ให้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ปลอดภัย และมั่นคงภายในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวรู้บทบาทหน้าที่ ประกอบด้วย

๑.๑) การส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวเพื่อวางรากฐานที่ เข้มแข็งในวัยเด็ก ภายใต้โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยาม มกุฎราชกุมาร ด้วยการ “เล่นิทาน อ่าน และเล่นกับลูก” เพื่อวางรากฐานที่เข้มแข็งในช่วง ๖ ปีทองของชีวิต เด็กไทยทุกคน การดำเนินงานได้สร้างการเรียนรู้ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองมีความเข้าใจและตระหนักในบทบาท ของตนเองในการเป็นผู้สร้างและเสริมพัฒนาการของลูกให้เติบโตอย่างเต็มศักยภาพในทุกด้าน ในปี ๒๕๕๒ ได้ ดำเนินการนำร่อง ๘ จังหวัด และขยายพื้นที่เพิ่มในปี ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๔ ปีละ ๑๑ จังหวัด รวมเป็นพื้นที่ ดำเนินการแล้วทั้งสิ้น ๓๐ จังหวัด

๑.๒) การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัย ภายใต้ศูนย์ ๓ วัย สานสายใยรักแห่งครอบครัว ในพระอุปถัมภ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ เป็นศูนย์กลาง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนทุกช่วงวัย เปิดดำเนินการแล้ว ๔๒ แห่ง มีผู้รับบริการทั้งสิ้น ๗๑๗,๕๔๖ คน

๑.๓) การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้สายใยรักแห่งครอบครัวให้เป็นศูนย์ต้นแบบ ที่จังหวัดราชบุรี ในพระราชูปถัมภ์ฯ การดำเนินโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวในพื้นที่ ๔ ภาค เป็นศูนย์ ข้อมูลและสารสนเทศงานโครงการ ฝึกอบรมและพัฒนา จัดบริการแก่กลุ่มเป้าหมายตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ จำนวน ๑๐๗,๔๑๖ คน สนับสนุนกิจกรรมศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ๕,๙๑๑ แห่งทั่วประเทศ มีครอบครัวเข้าร่วม กิจกรรมประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ครอบครัว

๒) การส่งเสริมให้ครอบครัวนำความรู้ที่เป็นทักษะการดำรงชีวิตมาอบรม กลุ่ม เกลา และชี้แนะบุตรหลาน โดยทำกิจกรรมทางสังคมและศาสนาร่วมกัน จัดสรรเวลาสำหรับการพูดคุยกับ บุตรหลานอย่างสม่ำเสมอ ควบคู่กับการเปิดพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมของครอบครัว และสร้างค่านิยม ครอบครัวอบอุ่นผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย

๒.๑) การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในทุกระดับการศึกษา มี นักเรียนและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายคุณธรรม และศูนย์การเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่พุทธมณฑล ปี ๒๕๕๒ จำนวน ๕๗,๔๘๕ คน และเพิ่มเป็น ๕๗,๘๖๙ คน ในปี ๒๕๕๓ สนับสนุนกิจกรรมปฏิบัติธรรมและ

ครอบครัวอบอุ่นด้วยพระธรรม มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในปี ๒๕๕๒ จำนวน ๑๗๔,๓๗๐ คน และปี ๒๕๕๓ เพิ่มขึ้นเป็น ๑๗๙,๐๐๐ คน

๒.๒) การส่งเสริมการศึกษาศาสนาพุทธภายใต้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ได้จัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพิ่ม จากปี ๒๕๕๒ จำนวน ๒๑๑ แห่ง เป็น ๓,๔๗๓ แห่งทั่วประเทศในปี ๒๕๕๓ มีนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มจากปี ๒๕๕๒ จำนวน ๖๘๑,๓๔๑ คน เป็น ๑,๐๗๔,๙๓๘ คนในปี ๒๕๕๓

๒.๓) การสร้างศาสนสถานทุกศาสนาเป็นศูนย์กลางของชุมชน ภายใต้โครงการลานบุญ ลานปัญญา พลิกฟื้นวิถีชีวิตไทย วิถีธรรมในอดีตให้คืนกลับมาสู่สังคมไทย ให้ศาสนสถานของทุกศาสนาเป็นศูนย์กลางของชุมชน เป็นพื้นที่สร้างสรรค์ ศูนย์การเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญา เพื่อเสริมสร้างปัญญาให้กับคนในชุมชน โดยดำเนินการในพื้นที่ ๗๕ จังหวัดๆ ละ ๘ แห่ง รวม ๖๐๐ แห่งทั่วประเทศ ประกอบด้วย ศาสนสถานของศาสนาพุทธ ๔๖๓ แห่ง ศาสนาอิสลาม ๗๕ แห่ง ศาสนาคริสต์ ๕๙ แห่ง ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ๑ แห่ง และศาสนาซิกข์ ๒ แห่ง

๒.๔) การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เยาวชนมุสลิมภายใต้โครงการศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด เป็นศูนย์อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักคำสอนทางศาสนาอิสลาม กระจายอยู่ในชุมชนมุสลิมทั่วประเทศ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ ได้จัดตั้งและจัดสรรเงินอุดหนุนศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิดทั้งสิ้น ๘๒๒ แห่ง เพิ่มจากปี ๒๕๕๒ จำนวน ๖๓ แห่ง

๓) การเร่งขยายพื้นที่สารสนเทศ และพื้นที่สาธารณะให้เด็กและเยาวชน สามารถแสดงออกทางความคิดและจินตนาการได้อย่างอิสระและเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ประกอบด้วย

๓.๑) การพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสู่ประชาชน การเรียนรู้ การพัฒนาองค์ความรู้ต่างๆ และการเผยแพร่ความรู้ไปสู่ประชาชน ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ปัจจุบันมีจำนวน ๘๗๙ ศูนย์ และจัดทำโครงการถนนไร้สาย: อินเทอร์เน็ตไร้สายความเร็วสูงสู่ชุมชน ภายใต้นโยบายบรอดแบนด์แห่งชาติ ทำให้ประชาชนทุกคนและทุกพื้นที่ มีโอกาสเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่เป็นแหล่งความรู้ ข้อมูลข่าวสารและบริการสาธารณะต่างๆ เป็นการใช้อยู่อย่างจากเทคโนโลยี ขณะนี้ได้มีการนำร่องติดตั้งจุดให้บริการครอบคลุมพื้นที่ ๑๙๓ ตำบล ๑,๘๓๖ หมู่บ้าน และผลักดันการสร้างลูกเสือบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการร่วมมือกันส่งเสริม ปกป้องให้สังคมไทย เกิดความตระหนักในการรับรู้และใช้งานข้อมูลข่าวสารบนโลกออนไลน์อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์

๓.๒) การจัดพื้นที่สาธารณะให้กับเด็กและเยาวชน ภายใต้โครงการปาฏิหาริย์แห่งชีวิต ในพระดำริของทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาสิริวัฒนาพรรณวดี ให้เด็กและเยาวชนอายุ ๑๓ - ๑๘ ปีได้มีโอกาสและมีพื้นที่ในการแสดงออกตามความสามารถและความสนใจ ในกระบวนการวัฒนธรรมอันดีงาม และเกิดการรวมกลุ่ม ในปี ๒๕๕๒ มีเด็กและเยาวชนเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการให้และการเสียสละ ๑๐,๙๒๕ คน สำหรับปี ๒๕๕๓ มีผู้เข้าร่วม ๑๒,๐๐๐ คน

๓.๓) การขับเคลื่อนประเด็น “จังหวัดน่าอยู่สำหรับเด็กและเยาวชน” และ “กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน” ให้ทุกจังหวัดจัดสภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับเด็กและเยาวชน พัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนใน ๘๗๘ อำเภอ และ ๗๕ จังหวัด ด้วยการส่งเสริมให้ท้องถิ่นร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ในปี ๒๕๕๓ สภาเด็กและเยาวชนได้ร่วมกันจัดกิจกรรมรวม ๒๒๘ โครงการ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม ๔๖,๑๘๓ คน

๓.๔) การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตำบลทุกตำบลทั่วประเทศ ให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเอง ชุมชน และท้องถิ่น ปัจจุบันได้จัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลแล้ว ๓,๕๐๐ แห่ง ใน ๗๕ จังหวัดทั่วประเทศ

๓.๓.๒ ทุกคนได้รับหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลายอย่างทั่วถึง

๑) การสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุน ประกอบด้วย

๑.๑) การเข้าถึงแหล่งทุนภายใต้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อลดการกู้ยืมเงินนอกระบบและเพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชุมชนในการประกอบอาชีพ ที่กระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานราก ในช่วงปี ๒๕๕๒-๒๕๕๔ กองทุนหมู่บ้านมี ๗๙,๒๕๕ กองทุน สมาชิก ๑๒.๘ ล้านคน เงินทุนหมุนเวียนประมาณ ๑.๖ แสนล้านบาท

๑.๒) กองทุนเศรษฐกิจพอเพียง ได้ริเริ่มดำเนินงานในปี ๒๕๕๓ ใช้แนวทางเดียวกับโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชนที่ดำเนินมาก่อน ด้วยการจัดสรรงบประมาณตรงให้หมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศเพื่อยกระดับชุมชน เสริมสร้างให้เข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๒-๒๕๕๔ ได้จัดสรรงบประมาณโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชนให้แก่หมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ รวม ๗๕,๒๗๕ หมู่บ้าน/ชุมชน ๘๖,๑๙๘ โครงการ เป็นเงิน ๑๙,๑๒๘.๓๙ ล้านบาท

๑.๓) การแก้ปัญหาหนี้นอกระบบเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่มีหนี้ไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท เป็นหนี้ในระบบธนาคารเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ของประชาชน ผลการดำเนินงาน ณ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้อนุมัติสินเชื่อลูกหนี้นอกระบบ ๔๔๘,๔๔๙ ราย รวมเป็นเงินให้กู้ ๔๒,๕๔๙.๔๐ ล้านบาท

๑.๔) การจัดหาแหล่งเงินเพื่อที่อยู่อาศัย ได้ดำเนินโครงการบ้าน ธอส. เป็นที่อยู่อาศัยหลังแรก ช่วยเหลือประชาชนที่ต้องการมีกรรมสิทธิ์ในบ้านหลังแรกได้เข้าถึงแหล่งทุน ผลการดำเนินงาน ในปี ๒๕๕๔ มีประชาชนยื่นกู้ประมาณหนึ่งหมื่นราย รวมวงเงินกว่า ๑๔,๐๐๐ ล้านบาท

๑.๕) การสนับสนุนสินเชื่อให้กับสหกรณ์หรือกลุ่มออมทรัพย์ที่เป็นกลไกหลักในการดำเนินโครงการของชุมชน ในปี ๒๕๕๓ ได้สนับสนุนงบประมาณ ๓,๐๐๐ ล้านบาท และงบพัฒนาระบบงานในเมือง ๑๔๔.๑๗ ล้านบาท งบบริหารจัดการปรับปรุงชุมชน ๑๑๖.๓๑ ล้านบาท ได้ดำเนินการยกระดับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้เป็นสถาบันการจัดการเงินทุนของชุมชน ๗๕ แห่ง และพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน ๑๐,๕๐๐ คน ปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๕,๘๙๑ กลุ่ม

๒) การขยายการคุ้มครองทางสังคมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย

๒.๑) การเพิ่มประสิทธิภาพหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ได้พัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมาตรฐาน ให้ประชาชนเข้าถึงบริการเพิ่มขึ้นปี ๒๕๕๒ ได้รับงบประมาณรายหัว ๒,๒๐๒ บาท เป็น ๒,๔๐๑.๓๓ บาทในปี ๒๕๕๓ หรือเพิ่มขึ้น ๑๙๙ บาท และจัดสรรเพิ่มเติมสำหรับให้บริการแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ไตวายเรื้อรัง และให้บริการควบคุม ป้องกัน และรักษาโรคเรื้อรัง มีผลให้ครอบคลุมสิทธิหลักประกันสุขภาพ ณ เดือน มกราคม ๒๕๕๓ ถึงร้อยละ ๙๙.๓๐ นอกจากนี้ ได้ดำเนินการลดความซ้ำซ้อนของการใช้สิทธิระหว่างสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประกันสังคม และสวัสดิการรักษายาบาล

ข้าราชการ ด้วยการใช้บัตรประชาชนแทนบัตรทอง สามารถสร้างความสะดวกและลดขั้นตอนในการลงทะเบียนของผู้มีสิทธิในหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

๒.๒) การจัดการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายภายใต้โครงการเรียนฟรี ๑๕ ปี ครอบคลุมผู้ที่อยู่ในวัยเรียนทั้งหมด ตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษา ด้วยการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนใน ๕ รายการ ได้แก่ ค่าเล่าเรียนที่อุดหนุนรายหัว หนังสือเรียน เครื่องแบบนักเรียน อุปกรณ์การเรียน และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในปี ๒๕๕๓ ได้จัดสรรงบประมาณให้ ๗๓,๔๙๔.๕๑ ล้านบาท มีนักเรียนได้รับประโยชน์ ๑๒.๔๘ ล้านคน

๒.๓) การขยายระบบการประกันสังคมครอบคลุมแรงงานนอกระบบ ตามมาตรา ๔๐ ของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ โดยประกาศใช้พระราชกฤษฎีกา กำหนดหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบ ประเภทของประโยชน์ทดแทน หลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนของบุคคลซึ่งสมัครเป็นผู้ประกันตน พ.ศ. ๒๕๕๔ เพื่อปรับเปลี่ยนสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ใช้แรงงานนอกระบบใน ๔ กรณี ได้แก่ เงินทดแทนการขาดรายได้กรณีประสบอันตรายหรือบาดเจ็บ พุพพลภาพ เสียชีวิต และบำเหน็จชราภาพ รวมทั้งดำเนินการสนับสนุนให้มีสวัสดิการแรงงานในสถานประกอบการ ๑๕,๕๒๖ แห่ง เป็นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้ใช้แรงงาน เช่น จัดสวัสดิการนอกเหนือกฎหมายกำหนด ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด จัดตั้งมุนมแม่ และให้บริการกองทุนเงินกู้เพื่อผู้ใช้แรงงาน เป็นต้น

๒.๔) การสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยให้ผู้มีรายได้น้อย ดำเนินการบ้านเอื้ออาทร ในปี ๒๕๕๔ ก่อสร้างแล้วเสร็จ ๒๔๐,๑๘๖ หน่วย ให้ผู้ได้สิทธิแล้ว ๑๗๔,๕๔๕ หน่วย และมีการดำเนินการบ้านมั่นคงเพื่อให้คนยากจนในชุมชนแออัดมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๕๔ ได้อนุมัติบ้านมั่นคงจากงบประมาณโครงการไทยเข้มแข็ง ๑๓๗ โครงการ ใน ๓๘๙ ชุมชน ครอบคลุม ๑๓,๗๑๕ ครัวเรือน วงเงินรวม ๙๑๖.๖๒ ล้านบาท และให้สินเชื่อเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยภายใต้โครงการบ้านมั่นคงเป็นเงินรวม ๔,๕๙๐.๔๖ ล้านบาท มีผู้รับประโยชน์ ๓๐๑ องค์กร ใน ๑,๑๙๕ ชุมชน ครอบคลุม ๒๖,๕๖๖ ครัวเรือน

๓) การส่งเสริมการออมระดับครัวเรือน ประกอบด้วย

๓.๑) การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อช่วยเหลือพึ่งพากัน ได้รับงบประมาณสมทบในอัตรา ๑ : ๑ เพื่อส่งเสริมให้เกิดระบบการออมและการช่วยเหลือพึ่งพากันของคนในชุมชน ผลการดำเนินงานในปี ๒๕๕๓ มีกองทุนจัดตั้งแล้ว ๓,๔๔๓ กองทุน มีกองทุนที่รัฐบาลจัดงบประมาณสมทบแล้ว ๒,๐๔๘ กองทุน มีสมาชิกของกองทุนรวม ๑.๒ ล้านคน

๓.๒) การประกาศใช้พระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ มีผลบังคับใช้ในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๕ เป็นการออมเพื่อการชราภาพหรือบำนาญของประชาชน สำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระและแรงงานนอกระบบให้มีหลักประกันความมั่นคงในชีวิตหลังเกษียณ

๓.๓) การสนับสนุนการออมในรูปแบบการประกันชีวิตแบบบำนาญ ที่ส่งเสริมให้ประชาชนออมไว้ใช้หลังเกษียณ โดยเพิ่มวงเงินการหักลดหย่อนภาษีบุคคลธรรมดาสำหรับค่าเบี้ยประกันชีวิตจากเดิมไม่เกินหนึ่งแสนบาทเป็นสามแสนบาท มีผลบังคับใช้สำหรับเงินได้พึงประเมินประจำปีภาษี ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

๓.๓.๓ การดำรงชีวิตที่มีความปลอดภัย น่ายุ และสงบสุขบนพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคม สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างมีสุขและได้รับการคุ้มครองสิทธิต่างๆ อย่างเป็นธรรม

๑) การเสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมแบบบูรณาการและบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งส่งเสริมการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกอย่างจริงจัง ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส เด็กและสตรี ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ประกอบด้วย

๑.๑) การจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายที่ดำเนินการเป็นอิสระ ด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายของประเทศ ปรับปรุงและบัญญัติกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ รับฟังความคิดเห็นของผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายนั้นประกอบการพิจารณา

๑.๒) การใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก ดำเนินการสนับสนุนการขับเคลื่อนกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของชุมชน ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการจัดการความขัดแย้งของชุมชน มีกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานครอบคลุม ๗๕ จังหวัด จำนวน ๓๘๒ คน

๑.๓) การคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสตรี ด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มีบทบัญญัติที่กำหนดให้นำเด็กที่ถูกจับกุมส่งศาลเยาวชนและครอบครัวทันทีภายใน ๒๔ ชั่วโมง ศาลสามารถสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กโดยไม่ต้องมีการฟ้องร้องดำเนินคดี และใช้วิธีการบำบัดเยียวาเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษทางอาญา จัดตั้งห้องสอบสวนพิเศษสำหรับเด็กในสถานีตำรวจ กระจายอำนาจและบทบาทการคุ้มครองและพัฒนาเด็กไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดตั้งคณะกรรมการระดับท้องถิ่นเพื่อคุ้มครองเด็ก ประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ มีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองลูกจ้างด้านต่างๆ เช่น การคุกคามทางเพศ การคุ้มครองสิทธิประโยชน์และหลักประกัน รวมทั้งห้ามมิให้มีการจ้างเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี เป็นต้น ประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมในครอบครัว นอกจากนี้ ได้ใช้มาตรการต่างๆ ได้แก่ การรณรงค์ยุติการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก เยาวชน และสตรีทั่วประเทศ การจัดตั้งศูนย์พึ่งได้ในโรงพยาบาล และการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกกระทำรุนแรงโดยสหวิชาชีพ

๑.๔) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเฝ้าระวังเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้สร้างเครือข่ายประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์เฝ้าระวังเหตุร้ายภาคประชาชนจากกลุ่มวิทย์สมัครเล่นและกลุ่มอาสาสมัครรักษาความปลอดภัยชุมชน/บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ๒,๘๖๙ คน เสริมสร้างศักยภาพของกองกำลังประจำถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พัฒนาศักยภาพและเพิ่มประสิทธิภาพผู้นำหน่วยชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และฝึกอบรม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ รวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งสิ้น ๑,๘๖๙ คน นอกจากนี้ ได้จัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกเป็นธรรมภาคประชาชนระดับตำบล เป็นการนำบุคคลที่มีความรู้ด้านกฎหมาย และสมาชิกของชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการ จำนวน ๑๑๗ ศูนย์ใน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๑.๕) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดำเนินการสกัดกั้นการนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดนปราบปรามเครือข่าย/กลุ่มค้ายาเสพติด จัดระเบียบสังคมและพื้นที่เสี่ยงใกล้

สถานศึกษา นำผู้เสพเข้าสู่ระบบบำบัดรักษาที่เหมาะสม และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ภายใต้โครงการหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่งได้พระราชทานเงินกองทุนให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ จนถึงปี ๒๕๕๔ รวม ๑๒,๑๘๙ หมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับอาเซียนในแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อต่อสู้กับการผลิต การค้า และการใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายนำไปสู่การเป็นเขตปลอดยาเสพติดภายในปี ๒๕๕๘

๒) การเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ภายใต้กรอบกฎหมาย จารีตประเพณี วัฒนธรรมของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สร้างความตระหนักถึงคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทั้งของตนเองและผู้อื่น ส่งเสริมความเสมอภาคของบทบาทหญิงและชาย โดยเฉพาะบทบาทผู้หญิงในการบริหารและการปกครองทุกระดับให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในทุกระดับโดยใช้หลักคุณธรรมและจริยธรรมเป็นเครื่องมือ ประกอบด้วย

๒.๑) การส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งทางการเมือง เกิดความตระหนัก มีจิตสำนึก และความเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างถูกต้อง ได้ตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง ในปี ๒๕๕๒ มีโครงการได้รับการสนับสนุน ๒๖๒ โครงการ งบประมาณ ๘๙,๓๐๒,๘๑๐ บาท และปี ๒๕๕๓ มีโครงการได้รับการสนับสนุน ๒๕๐ โครงการ งบประมาณ ๕๙,๖๕๖,๑๗๙ บาท จัดทำโครงการประชาธิปไตยชุมชน ปี ๒๕๕๓ มีตำบลต้นแบบประชาธิปไตยชุมชน ๓๑๙ ตำบล ครอบคลุมทั้ง ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ งบประมาณ ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการเมืองและติดตามประเมินผล ตามภูมิภาคต่างๆ ๒๘ จังหวัด งบประมาณ ๑,๖๕๓,๙๐๐ บาท

๒.๒) การส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย ได้แต่งตั้งผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย และจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายในหน่วยงานภาครัฐ แล้ว ๑๓๑ หน่วยงาน พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านสตรี โดยจัดเก็บข้อมูลแยกเพศข้าราชการ และผู้รับบริการของแต่ละหน่วยงาน และประกาศใช้พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้มีทางเลือกในการใช้คำนำหน้านามตามความสมัครใจสอดคล้องกับการเลือกใช้นามสกุลตามกฎหมายว่าด้วยชื่อบุคคล

๓.๓.๔ การเร่งขยายโอกาสการเข้าถึงบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสให้ทั่วถึง

๑) การจัดสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้สูงอายุทั้งหลักประกันรายได้ และสวัสดิการสังคม ผลการดำเนินงานที่สำคัญ ประกอบด้วย

๑.๑) การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ได้ปรับแนวคิดจากเดิมที่เป็นการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน เป็นเรื่องของสิทธิและสวัสดิการที่ผู้มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปทุกคนพึงได้รับ เดือนละ ๕๐๐ บาท ส่งผลให้มีผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้นจาก ๑.๗๖ ล้านคนในปี ๒๕๕๑ เป็น ๖.๕๒ ล้านคนในปี ๒๕๕๔ ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ เห็นชอบให้กำหนดอัตราเบี้ยยังชีพรายเดือนของผู้สูงอายุเป็นแบบขั้นบันไดตามอายุ ๖๐-๗๐-๘๐-๙๐ ปี ทำให้ได้รับเบี้ยยังชีพ ๖๐๐-๗๐๐-๘๐๐-๑,๐๐๐ บาท ตามลำดับ มีผลตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป

๑.๒) การสงเคราะห์ค่าจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี ได้ปรับจากเดิมที่เป็นการช่วยเหลือค่าจัดการศพเฉพาะผู้สูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปที่มีฐานะยากจน เป็นผู้สูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปทุกคน

รายละเอียด ๒,๐๐๐ บาท มีผลให้มีผู้ได้รับสิทธิการช่วยเหลือค่าจัดการศพผู้สูงอายุเพิ่มจาก ๒๒,๐๔๖ ราย เป็นเงิน ๔๔.๐๙ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๒ เป็น ๙๑,๓๓๙ ราย เป็นเงิน ๑๘๒.๖๗ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๓

๑.๓) การพัฒนาอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เป็นการดูแลช่วยเหลือ ค้ำครอง และพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในชุมชนโดยกลไกของชุมชน มีอาสาสมัครจากคนในชุมชนที่ได้ผ่านการฝึกอบรมมาดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ขาดผู้ดูแลและช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ในปี ๒๕๕๔ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ดำเนินโครงการแล้ว ๔,๔๗๖ แห่ง มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) ๕๔,๙๙๑ คน ให้การดูแลผู้สูงอายุ ๖๙๓,๗๘๒ ราย

๒) การจัดสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้พิการ ประกอบด้วย

๒.๑) การจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ ได้ปรับจากการสงเคราะห์เบี้ยความพิการสำหรับผู้พิการที่ฐานะยากจน เป็นการจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการให้กับผู้ที่มีบัตรประจำตัวคนพิการทุกคน เดือนละ ๕๐๐ บาท ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๓ ส่งผลให้มีผู้พิการที่ได้รับเบี้ยความพิการเพิ่มจาก ๒๕๕,๔๗๕ คนในปี ๒๕๕๒ เป็น ๘๓๕,๐๖๒ คนในปี ๒๕๕๓ และ ๙๕๓,๗๒๖ คนในปี ๒๕๕๔

๒.๒) การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการให้เรียนฟรี ตั้งแต่ชั้นก่อนประถมศึกษาถึงปริญญาตรี ในปี ๒๕๕๓ มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ๑๕,๕๓๐ แห่ง นักเรียน ๑๘๙,๔๓๗ คน ได้รับงบประมาณสนับสนุน ๑,๔๙๖.๔๘ ล้านบาท มีนักเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษสามารถเข้าเรียนต่อในระดับปริญญาตรีสูงขึ้นจาก ๑๙,๙๑๔ คนในปี ๒๕๕๒ เป็น ๒๐,๙๘๑ คนปี ๒๕๕๓

๒.๓) การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาคนพิการโดยชุมชน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒-๒๕๕๔ จำนวน ๑๐๒ ศูนย์ในพื้นที่ ๕๑ จังหวัด และดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน ในพื้นที่ ๑๕๗ อำเภอ ๗๕ จังหวัด และ ๕๐ เขตของกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ ได้พัฒนาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ช่วยเหลือคนพิการ (อพมก.) ๓,๓๐๕ คน เพื่อช่วยเหลือคนพิการให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ผลการดำเนินงานต่างๆ ทำให้มีคนพิการได้รับประโยชน์ ๑๖๙,๐๐๐ คน

๓) การจัดสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้ฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพคนเร่ร่อน และกลุ่มเสี่ยง ด้วยการให้ความช่วยเหลือให้มีคุณภาพชีวิต สามารถช่วยเหลือตนเองได้ไม่กลับไปเร่ร่อนหรือถูกล่อลวงเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ ประกอบด้วย

๓.๑) การช่วยเหลือ ค้ำครองและฟื้นฟูคนเร่ร่อนไร้บ้าน ในบ้านมิตรไมตรี ๔ แห่งในกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ นครราชสีมา และนครศรีธรรมราช เป็นบ้านพักชั่วคราว ให้บริการด้านปัจจัยสี่ ฝึกอบรมวิชาชีพ ประสานจัดหางาน ติดตามหาครอบครัว และส่งกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคม ในปี ๒๕๕๓ ได้ให้ความช่วยเหลือแก่คนเร่ร่อนไร้บ้านจำนวน ๕๙๘ คน

๓.๒) การป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มจะเข้ามาเร่ร่อนในเมืองใหญ่ เช่น ผู้มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ ไม่มีอาชีพและรายได้ที่แน่นอน ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือประสบภาวะการถูกละเลย เป็นต้น ในปี ๒๕๕๓ ได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมวิชาชีพแก่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ๓๓ จังหวัด จำนวน ๒,๐๐๐ คน

๔ ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป

๔.๑ ส่งเสริมการเพิ่มประชากร ด้วยการส่งเสริมคู่สมรสที่มีความพร้อมให้มีบุตรเพิ่มขึ้น การส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพ การส่งเสริมอนามัยการเจริญพันธุ์ของประชากรในแต่ละช่วงวัย นำไปสู่การปรับโครงสร้างประชากรของประเทศให้มีความสมดุลทั้งปริมาณและคุณภาพ

๔.๒ พัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ และการเตรียมคนไทยสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่สามารถพัฒนา ยกระดับศักยภาพและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาค้นคว้าให้มีศักยภาพในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดแบบสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ควบคู่กับการเสริมสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาและแหล่งเรียนรู้ในระดับชุมชน

๔.๓ เร่งพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสูงขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เตรียมพร้อมรับกับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในด้านมาตรฐานฝีมือแรงงาน ทักษะภาษา ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน

๔.๔ เร่งจัดทำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติและกรอบคุณวุฒีย่อยที่เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล เป็นเกณฑ์ในการรับรองสมรรถนะความรู้ความสามารถของกำลังคนของประเทศ ให้มีเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพที่ชัดเจน และมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๔.๕ ส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม โดยพัฒนาความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพตนเอง พัฒนาระบบและกลไกการเฝ้าระวังทางสุขภาพ พัฒนานโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพ ส่งเสริมสุขภาพเชิงรุก และพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพอย่างทั่วถึง

๔.๖ มุ่งสร้างความตระหนักในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม มีวิจารณญาณ และรู้เท่าทัน ควบคู่กับการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่ทันสมัยเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง และบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง สนับสนุนให้เด็ก เยาวชน และประชาชนรู้จักคิดและสร้างภูมิคุ้มกันจากสื่อที่มีหลากหลายในสังคมโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต ในทางที่จะเป็นประโยชน์มากกว่าการดำเนินการปิดกั้นการเข้าถึงเทคโนโลยีหรือข้อมูลต่างๆ

๔.๗ เร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจแก่กลุ่มเป้าหมายตาม พ.ร.บ.กองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๔ และเตรียมพร้อมระบบบริหารจัดการที่ต้องมีความโปร่งใส มีการลงทุนที่ปลอดภัย มีผลตอบแทนสอดคล้องกับสิทธิประโยชน์ที่จะต้องจ่าย รวมทั้งมีงบประมาณสมทบที่เพียงพอ

๔.๘ ปรับปรุง/เชื่อมโยงสิทธิในการรักษาพยาบาลของข้าราชการ ระบบประกันสังคม และหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และให้ความเท่าเทียมเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

๔.๙ เร่งรัดให้มีการออกพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปและพัฒนากระบวนยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. เพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกระบวนยุติธรรมที่ดำเนินการเป็นอิสระให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้

๔.๑๐ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นแกนหลักในการบูรณาการการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และธำรงไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติในระดับพื้นที่ ให้ทุกส่วนราชการและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

บทที่ ๔

ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ

๑ บทนำ

การพัฒนาประเทศให้สมดุลและยั่งยืนต้องอาศัยทุนของประเทศ ทั้งทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาทุนทางสังคมให้เข้มแข็งจะต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพคนให้เป็นคนที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกสาธารณะ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง นำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในและระหว่างชุมชน เป็นพลังของการพัฒนาประเทศ ชุมชนเกิดขึ้นจากการรวมตัวของผู้คนในชนบทและเมือง ในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด ในอาชีพหนึ่งหรือในความสนใจร่วมกันของคนหลายอาชีพ ดังนั้น การเสริมสร้างให้ชุมชนมีการรวมตัวอย่างเข้มแข็ง ร่วมคิด ร่วมเรียนรู้สู่การปฏิบัติ มีกระบวนการเรียนรู้และการจัดการองค์ความรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสมสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตบนฐานทรัพยากร ภูมิปัญญา และวิถีวัฒนธรรมชุมชน จึงได้ัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน มุ่งสู่ความสุขที่เกิดจาก **ความสมดุล ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้** เพื่อเสริมสร้างให้สังคมไทยอยู่เย็นเป็นสุข

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จึงมุ่งส่งเสริมให้ชุมชนสามารถเรียนรู้และจัดกิจกรรมผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้รู้จักพึ่งตนเอง พึ่งกันและกัน และเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายกับชุมชนอื่น ๆ บนพื้นฐานความหลากหลายของวัฒนธรรม ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข อนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในการดำรงชีวิต สามารถแก้ไขปัญหาความยากจน และสร้างภูมิคุ้มกัน

๑.๑ เป้าหมาย

๑.๑.๑ **เป้าหมายเชิงคุณภาพ** ให้ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข มีกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดสวัสดิการชุมชน มีความมั่นคงด้านอาหาร มีคุณภาพในการดำรงชีวิตภายใต้ศักยภาพของฐานทรัพยากรและวิถีวัฒนธรรมที่ดำรงในชุมชน มีการบริหารจัดการที่ดี มีความสามารถในการพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงในบริบทสังคมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และนำไปสู่การลดปัญหาความยากจน

๑.๑.๒ **เป้าหมายเชิงปริมาณ** ให้ทุกชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนชุมชนไปประกอบการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุนที่ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจ

๑.๒ แนวทางการพัฒนา

๑.๒.๑ การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง มุ่งส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นขั้นตอน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เสริมสร้างศักยภาพชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถพัฒนาต่อยอดนำไปสู่การพึ่งตนเอง และสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง

๑.๒.๒ การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐาน ศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ สนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการ สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน และส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสร้างระบบบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชนควบคู่กับการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด และทักษะในการประกอบอาชีพ

๑.๒.๓ การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกับทรัพยากร ธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ อนุรักษ์ ปันฟู พัฒนา ใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ รวมทั้งการสร้างกลไกในการปกป้อง คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

๒

ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์

๒.๑ ผลการพัฒนาโดยรวม

๒.๑.๑ กระบวนการชุมชนเข้มแข็งดำเนินการต่อเนื่อง

ผลการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ได้เสริมสร้างทุนทางสังคมของชุมชน มีการรวมตัวของชุมชนกระจายไปทุกภูมิภาค และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา เช่น จัดทำแผนชุมชนโดยมีเวทีแลกเปลี่ยนร่วมกันคิด ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ที่นำไปสู่การสร้างเป้าหมาย ร่วมของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเป็นที่มาของการประกาศและบังคับใช้พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ มีจุดมุ่งหมายให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามความหลากหลายของวิถีชีวิต วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ก่อให้เกิดกระแสการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างความ เข้มแข็งด้วยกระบวนการแผนชุมชนเพิ่มขึ้น จัดทำแผนชุมชนถึงร้อยละ ๙๘.๕๐ เป็นหมู่บ้านที่มีการจัดทำแผน ชุมชนในระดับดีมากถึงร้อยละ ๗๖.๓๙ และชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์ สาธิตหมู่บ้าน และปราชญ์ชาวบ้าน รวมทั้งกระบวนการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ ร้อยละ ๓๗.๘๒ ของหมู่บ้าน ทั้งหมด ประชาชนรวมกลุ่มช่วยเหลือเกื้อกูลกันดูแลสวัสดิการชุมชนทำให้ทุกคนในชุมชนได้รับประโยชน์และมี ส่วนร่วมทั้งการเป็นผู้ให้และผู้รับอย่างมีศักดิ์ศรี จัดตั้งกองทุนสวัสดิการของชุมชน ๓,๒๑๔ กองทุน มีสมาชิก ๑,๒๙๘,๕๕๐ คน และครัวเรือนถึงร้อยละ ๙๙.๐๐ เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ ส่วนหนึ่ง เป็นการเชื่อมโยงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน สถาบัน ทางศาสนาและสถานศึกษา (บวร) ในการ

ร่วมพัฒนาชุมชน สะท้อนให้เห็นว่าคนในชนบทมีพื้นฐานของวิถีชีวิตที่มีความเอื้ออาทรและเสียสละเพื่อส่วนรวมเป็นทุนทางสังคมที่ยังมีอยู่มากในเขตชนบท

อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งทางการเมืองส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนและวิถีชุมชน เนื่องมาจากการชุมนุมประท้วงและการก่อความรุนแรงในเหตุการณ์ต่างๆ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงและความสามัคคีของคนในชุมชน เป็นเหตุให้เกิดความแตกแยกทางความคิดของคนในชุมชน ส่งผลต่อการพัฒนา เกิดความแตกแยกและความสมานฉันท์ในชุมชน นำมาซึ่งการสร้างเครือข่ายทางสังคมแบบแบ่งแยกเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีค่านิยมและบรรทัดฐานที่แตกต่างกัน ขาดการยอมรับซึ่งกันและกัน ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของคนในสังคมโดยรวม และมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา สะท้อนให้เห็นถึงความเสี่ยงต่อความเข้มแข็งของชุมชน รวมถึงทุนทางสังคมในการมีค่านิยมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกันภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

๒.๑.๒ เศรษฐกิจในชุมชนได้รับการพัฒนาให้มั่นคงทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้มากขึ้น

ทุนทางเศรษฐกิจเกิดจากการที่ชุมชนรวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่เป็นทางการเพิ่มขึ้น จัดการทุนของชุมชนในการผลิตสินค้าและการบริการอื่นๆ สร้างรายได้และครอบครัวและชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง มีวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียน ๗๑,๔๗๐ แห่งในปี ๒๕๕๔ มีสมาชิก ๑.๒๑ ล้านราย รวมทั้งจัดตั้งองค์กรชุมชนในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันและเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เช่น กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มอาชีพ เป็นต้น ซึ่งมีมากถึง ๑๑๕,๐๔๙ แห่ง มีสมาชิกรวม ๒๘,๗๘๕.๕๗ ล้านคน และมีเงินออม ๔๙,๓๙๒.๗๕ ล้านบาท

อย่างไรก็ตาม ประชาชนยังขาดความรู้ความสามารถในการบริหารธุรกิจ สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่มีเสถียรภาพทางการเงินระดับมั่นคงดีมากและระดับมั่นคงดีมีความผันผวน ลดลงจากร้อยละ ๒๘.๖๕ เป็นร้อยละ ๑๙.๐๙ ขณะเดียวกัน การผูกขาดทางการค้าของธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทยเป็นอุปสรรคต่อการสร้างโอกาสทางธุรกิจสำหรับรายย่อยและเศรษฐกิจชุมชนให้สามารถพัฒนาได้ช้ากว่าธุรกิจขนาดใหญ่ เศรษฐกิจชุมชน หรือ วิสาหกิจขนาดเล็กหรือขนาดย่อม ๒.๒ ล้านรายจาก ๒.๘ ล้านรายอยู่นอกระบบ มีผลิตภาพต่ำ เข้าถึงเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารได้น้อย มีอำนาจต่อรองน้อยในเชิงนโยบาย และเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านภาษีและแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีข้อจำกัด ขณะที่การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนยังก้าวหน้าช้า จึงไม่สามารถเป็นแหล่งสร้างงานและรายได้หลักของประชาชนในชุมชน สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการมุ่งพัฒนาให้ชุมชนสามารถสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งด้วยการพัฒนาศักยภาพในการผลิต การตลาด อย่างจริงจังให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ

๒.๑.๓ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเผชิญปัญหาหลายด้าน

ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติในระดับชุมชนได้สร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกระบวนการชุมชนให้เข้มแข็ง ได้ส่งเสริมชุมชน ดูแล อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นตนเอง ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์ของชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์ของชุมชน ด้วยการปลูกป่า การรักษาแหล่งน้ำ อนุรักษ์สัตว์ป่ามีสูงถึงร้อยละ ๙๘.๘๗ ในปี ๒๕๕๔

อย่างไรก็ตาม ชุมชนยังไม่สามารถเข้าถึงการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเต็มที่โดยเฉพาะคนยากจนที่อาศัยและพึ่งพาป่าเป็นแหล่งอาหารสำคัญ ทำให้ชุมชนสูญเสียความสามารถใน

การพึ่งตนเองต้องอาศัยแหล่งอาหารจากภายนอกชุมชนที่มีต้นทุนสูง ขณะที่การพัฒนาเศรษฐกิจมุ่งการขยายตัวเชิงปริมาณ ทำให้กลุ่มทุนตักตวงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป การพัฒนาอุตสาหกรรมรุกไล่พื้นที่เกษตรกรรมและแหล่งทำมาหากินเกิดเป็นต้นทุนของชุมชน ก่อให้เกิดมลพิษส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชน และอิทธิพลของกลุ่มทุนต่อนโยบายต่างๆ ส่งผลให้ชุมชนมีช่องทางน้อยลงในการทำมาหากินในท้องถิ่นและไม่สามารถดูแล รักษา อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเต็มที่

**ตารางที่ ๑ : การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ
ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐**

รายการ	แผนฯ ๑๐				
	ปี ๒๕๕๐	ปี ๒๕๕๑	ปี ๒๕๕๒	ปี ๒๕๕๓	ปี ๒๕๕๔
1. หมู่บ้านที่มีแผนชุมชน (ร้อยละ)	๘๗.๔๐	-	๙๒.๑๓	-	๙๘.๕๐
- แผนระดับดีมาก	๔๓.๓๕	-	๗๖.๑๒	-	๗๖.๓๙
- แผนระดับดี	๓๔.๑๙	-	๒๐.๙๙	-	๒๐.๗๕
- แผนระดับพอใช้	๒๒.๔๖	-	๒.๘๘	-	๒.๘๖
๒. หมู่บ้านที่มีการเรียนรู้โดยชุมชน (ร้อยละ)	๓๖.๒๖	-	๓๖.๖	-	๓๗.๘๒
๓. ผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้านเฉลี่ยต่อหมู่บ้าน (คน)	๓๒	-	๓๓	-	๓๓
๔. องค์การชุมชนรวมทุกประเภท (แห่ง)	๔๘,๗๗๔	๖๔,๙๕๒	๗๙,๑๘๔	๘๙,๗๗๕	๑๑๕,๐๔๙
สมาชิกองค์การชุมชน (ล้านคน)	๙,๐๔๓.๘๗	๑๖,๖๖๕.๒๗	๒๐,๐๐๑.๑๓	๒๐,๘๖๘.๒๗	๒๘,๗๘๕.๕๗
เงินออม (ล้านบาท)	๑๓,๑๒๖.๓๕	๑๕,๗๙๘.๘๗	๑๕,๓๒๑.๑๗	๑๕,๓๖๖.๐๙	๔๙,๓๙๒.๗๕
๕. กลุ่มสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่มีเสถียรภาพทางการเงิน มั่นคงดีและดีมาก(ร้อยละ)	๓๗.๔๘	๓๖.๖๒	๒๓.๒๗	๒๘.๖๕	๑๙.๐๙
๖. กองทุนสวัสดิการชุมชน					
- จำนวน (กองทุน)	๖๕๖	๑,๖๐๐	๒,๘๕๕	๓,๔๔๓	๓,๒๑๔
- สมาชิก (ราย)	๑,๐๖๓,๗๔๘	๔๔๕,๒๖๓	๙๒๙,๙๙๒	๑,๔๔๖,๒๖๒	๑,๒๔๘,๕๕๐
- เงินกองทุน (ล้านบาท)	๒๒๒.๘๘	๑๖๓.๑๙	๕๕๖.๒๗	๗๙๐.๗๓	๔๒๒.๓๐
๗. ครุว์เรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนหรือหมู่บ้านต่อครุว์เรือน ทั้งประเทศ (ร้อยละ)	๙๔.๙	๙๕.๗	๙๖. ๖	๙๖.๙	๙๗.๗
๘. ครุว์เรือนที่เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ(ร้อยละ)	๙๕.๓	๙๖.๐	๙๘.๔	๙๘.๖	๙๙.๐
๙. คนในครุว์เรือนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการ อนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือท้องถิ่น (ร้อยละ)	๙๗.๔๖	๙๖.๒๖	๙๘.๒๐	๙๘.๓๙	๙๘.๘๗
๑๐. วิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน					
- จำนวน (แห่ง)	๕๐,๑๓๔	๕๙,๗๐๖	๖๖,๐๒๒	๖๙,๘๒๓	๗๑,๔๗๐
- สมาชิก (ราย)	๘๓๐,๒๓๙	๑,๐๐๕,๓๕๙	๑,๐๐๙,๒๙๙	๑,๑๗๙,๐๗๖	๑,๒๑๐,๑๗๗

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

หมายเหตุ : * ข้อมูลจำนวนองค์กร สมาชิกและเงินออมขององค์กรชุมชนปี ๒๕๕๔ เป็นข้อมูลสะสม ณ เดือนมีนาคม ๒๕๕๕

** ข้อมูลจำนวนกองทุน จำนวนสมาชิกและจำนวนเงินกองทุนการจัดสวัสดิการของชุมชนปี ๒๕๕๔ เป็นข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

๒.๒ ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

๒.๒.๑ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งความเข้มแข็งของกระบวนการชุมชน การเรียนรู้ร่วมกัน และการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

๑) การจัดทำแผนชุมชนครอบคลุมเกือบทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ ผลการส่งเสริมกระบวนการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมมีความก้าวหน้า เป็นพื้นฐานของการสร้างกระบวนการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถวิเคราะห์ปัญหาชุมชน และร่วมกันแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหารวมทั้งใช้เป็นฐานเชื่อมโยงการทำงานกับหน่วยอื่นๆ การจัดทำแผนชุมชนได้ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มเป็น ๗๐,๐๗๓ หมู่บ้าน ในปี ๒๕๕๔ คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๕๐ ของหมู่บ้านในชนบททั้งหมด เป็นหมู่บ้านที่มีการจัดทำแผนชุมชนในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๓๙ ของหมู่บ้านที่มีแผนชุมชน และหมู่บ้านที่มีแผนชุมชนในระดับดี คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๗๕ เนื่องจากได้มีการส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่แผนระดับดีมากอย่างต่อเนื่อง^๑

ตารางที่ ๒ : หมู่บ้านที่มีแผนชุมชนแยกตามระดับของแผนชุมชน ปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔

จำนวนแผนชุมชน	๒๕๕๐		๒๕๕๒		๒๕๕๔	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนหมู่บ้านที่มีแผนชุมชน	๖๙,๓๖๔	๘๗.๔	๖๕,๕๒๙	๙๒.๑๓	๗๐,๐๗๓	๙๘.๕๐
- แผนระดับดีมาก	๓๐,๐๘๓	๔๓.๓๕	๔๙,๘๘๓	๗๖.๑๒	๕๓,๕๒๘	๗๖.๓๙
- แผนระดับดี	๒๓,๗๒๗	๓๔.๑๙	๑๓,๗๕๗	๒๐.๙๙	๑๔,๕๔๑	๒๐.๗๕
- แผนระดับพอใช้	๑๕,๕๕๔	๒๒.๔๖	๑,๘๘๙	๒.๘๘	๒,๐๐๔	๒.๘๕

ที่มา : สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

๒) การจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หมู่บ้านที่มีการเรียนรู้ร่วมกับปราชญ์ชาวบ้านหรือศูนย์เรียนรู้ของชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ ๓๖.๒๖ ของหมู่บ้านทั้งหมดในปี ๒๕๕๐ เป็น ร้อยละ ๓๗.๘๒ ในปี ๒๕๕๔ เป็นผลจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนได้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ผ่าน “ศูนย์การเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ของชุมชนหรือศูนย์สาธิตของหมู่บ้าน” เพื่อการพัฒนาชุมชน การพัฒนาอาชีพ การออมทรัพย์ของหมู่บ้าน ร้านค้าของหมู่บ้าน การศึกษาเพื่อชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น /ชาวบ้าน การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย นอกจากนี้ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในเรื่องต่างๆ อาทิ การจัดทำแผนชุมชน และการสร้างเครือข่ายการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน อย่างไรก็ตาม ผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นเฉลี่ยต่อหมู่บ้านมีจำนวนคงที่เพียง ๓๓ คน

^๑ กรมการพัฒนาชุมชนกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพแผนชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6 ตัวชี้วัด ดังนี้ (1) ใช้ข้อมูลพื้นฐาน จปฐ. กชช. 2ค และ/หรือข้อมูลบัญชีรายครัวเรือนร้อยละ 70 ขึ้นไปร่วมวิเคราะห์และจัดทำแผนชุมชน (2) ตัวแทนครัวเรือนชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำแผนมากกว่าร้อยละ 70 ของครัวเรือนทั้งหมด (3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมจัดทำแผนตั้งแต่ต้น (4) มีแผนชุมชนเป็นลายลักษณ์อักษร (5) มีกระบวนการจัดทำแผนชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (6) มีกิจกรรมพึ่งตนเอง (ทำเอง) อย่างน้อยร้อยละ 30 ของกิจกรรมแผนในแผนชุมชน และมีการนำไปปฏิบัติจริงร้อยละ 30 ของกิจกรรมพึ่งตนเอง ทั้งนี้ แผนระดับดีมาก ต้องผ่านตัวชี้วัดทั้ง 6 ตัวชี้วัด ระดับดี ผ่านตัวชี้วัด 5 ใน 6 ตัวชี้วัด และระดับพอใช้ผ่านตัวชี้วัด 4 ตัวชี้วัด ใน 6 ตัวชี้วัด

ตารางที่ ๓ : หมู่บ้านที่มีการเรียนรู้โดยชุมชนและผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น /ชาวบ้าน

การเรียนรู้	๒๕๕๐	๒๕๕๒	๒๕๕๔
หมู่บ้านที่มีการเรียนรู้โดยชุมชน (ร้อยละ)	๓๖.๒๖	๓๖.๖	๓๗.๘๒
ผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ^๒ เฉลี่ยต่อหมู่บ้าน	๓๒	๓๓	๓๓
หมู่บ้านทั้งหมด	๖๙,๗๖๓	๗๑,๑๓๐	๗๑,๑๓๗

ที่มา : หมู่บ้านชนบทไทย (กชช. ๒ ค.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

๓) การช่วยเหลือเกื้อกูลและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของคนในชนบทมีสูง แต่การดำเนินงานยังขาดความรู้ความสามารถ

(๑) การเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการของชุมชนมีอย่างต่อเนื่องแต่ยังขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน ชุมชนในชนบทหรือนอกเขตเทศบาลมีความเอื้ออาทรต่อคนในชุมชนระดับสูง นำผลประโยชน์หรือผลกำไรบางส่วนจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนตั้งแต่ร้อยละ ๕ - ๑๕ ของผลกำไรสุทธิเป็นกองทุนสวัสดิการของชุมชน สำหรับช่วยเหลือสมาชิกของกลุ่มในการรักษาพยาบาล ค่าทำศพ และช่วยเหลือคนยากจน จึงเป็นการสร้างหลักประกันแก่คนในชุมชน ทำให้ได้รับประโยชน์และมีโอกาสเข้าร่วมเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลและอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มีผู้สมัครเป็นสมาชิกกองทุนจำนวนมาก แต่ขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน เงินกองทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๓ จาก ๒๒๒.๘๘ ล้านบาท เป็น ๗๙๐.๗๓ ล้านบาท แต่ลดลงในปี ๒๕๕๔ เป็น ๔๒๒.๓๓ ล้านบาท สะท้อนให้เห็นถึงการขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการเงินกองทุนซึ่งอาจส่งผลถึงความยั่งยืนของกองทุน

ตารางที่ ๔ : กองทุน สมาชิก และเงินกองทุนจัดสวัสดิการชุมชน

ปี	กองทุน (กองทุน)	สมาชิก (ราย)	เงินกองทุน (ล้านบาท)
๒๕๕๐	๖๕๖	๑,๐๖๓,๗๔๘	๒๒๒.๘๘
๒๕๕๑	๑,๖๐๐	๔๔๕,๒๖๓	๑๖๓.๑๙
๒๕๕๒	๒,๘๕๕	๙๒๙,๙๙๒	๕๕๖.๒๗
๒๕๕๓	๓,๔๔๓	๑,๔๔๖,๒๖๒	๗๙๐.๗๓
๒๕๕๔	๓,๒๑๔	๑,๒๙๘,๕๕๐	๔๒๒.๓๐

ที่มา : ศูนย์ข้อมูล สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

^๒ จำนวนผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ประชาชนชาวบ้าน ครอบคลุมด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม แพทย์แผนไทย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองทุน/ธุรกิจชุมชน ศิลปกรรม ภาษา/วรรณกรรม ปรัชญา /ศาสนา /ประเพณี และด้านโภชนาการ

(๒) การจัดกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้านเพิ่มขึ้น สังคมชนบทมีความสามัคคี มีวิถีชีวิตที่พึ่งพากันเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ของชุมชน และพัฒนาหมู่บ้าน ครั้วเรือนเข้าร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้านมากถึงร้อยละ ๙๙ ของครั้วเรือนทั้งหมดในปี ๒๕๕๔ เป็นการร่วมแรงเงิน หรือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการสร้าง ซ่อมแซมถนน ลอกคลอง กำจัดขยะ แสดงถึงวิถีชีวิตที่มีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ยึดมั่นจารีตประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น

ตารางที่ ๕ : ครั้วเรือนที่เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน รายภาคและครั้วเรือน

หน่วย : ร้อยละ

ภาค	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
เหนือ	๙๕.๙	๙๖.๓	๙๘.๘	๙๙.๒	๙๙.๔
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๙๗.๑	๙๗.๐	๙๙.๗	๙๙.๗	๙๙.๘
กลาง	๙๒.๕	๙๔.๔	๙๖.๙	๙๗.๔	๙๘.๓
ใต้	๙๓.๗	๙๕.๒	๙๖.๖	๙๖.๘	๙๗.๕
ครั้วเรือนเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ	๙๕.๓	๙๖.๐	๙๘.๔	๙๘.๖	๙๙.๐
ครั้วเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน	๙๕.๐๐	๙๕.๗	๙๖.๖	๙๖.๙	๙๗.๗

ที่มา : รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย (จปฐ.) ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๔ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

(๓) การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนมีมากขึ้น ครั้วเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕ ของครั้วเรือนทั้งหมด ปี ๒๕๕๔ มีครั้วเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนถึงร้อยละ ๙๗.๗ ของครั้วเรือนทั้งหมด เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและจดทะเบียน เช่น มูลนิธิ สหกรณ์ กลุ่มพัฒนาอาชีพ หรือรูปแบบอื่นๆ ที่ไม่ได้จดทะเบียน รวมเป็นกลุ่มอาชีพ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนหรือกองทุนเฉพาะกิจ หรือองค์กรประชาชนต่างๆ เช่น อาสาพัฒนาชุมชน คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน กลุ่มเยาวชน เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีการพึ่งพาซึ่งกันและกันยังมีอยู่กว้างขวาง

๒.๒.๒ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน มีความหลากหลาย รวมตัวเป็นเครือข่ายและมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๑) การจัดตั้งองค์กรชุมชนเพื่อเข้าร่วมกระบวนการพัฒนามีรูปแบบหลากหลาย มีสมาชิกและเงินออมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือกันเองและเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ประชาชนร่วมกันจัดตั้งองค์กรชุมชนเพิ่มขึ้นในระดับท้องถิ่น ปี ๒๕๕๐ มี ๖๔,๙๕๒ ชุมชน เป็น ๑๑๕,๐๔๙ ชุมชน (องค์กร) ในปี ๒๕๕๔ และสมาชิกเพิ่มจาก ๙.๘๐ ล้านคน เพิ่มเป็น ๒๘.๗๙ ล้านคน ในช่วงเดียวกัน เป็นการบ่งชี้ว่า ประชาชนให้ความสนใจและต้องการรวมกลุ่มเพื่อมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาในรูปแบบที่หลากหลาย มีเงินออมในปี ๒๕๕๔ รวม ๔๙,๓๙๒.๗๕ ล้านบาท

ตารางที่ ๖ : องค์กร สมาชิกและเงินออมขององค์กรชุมชนที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนา ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๔

ประเภท	องค์กร (แห่ง)				สมาชิก (ล้านคน)					เงินออม (ล้านบาท)				
	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
๑.กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ	๒๒,๓๙๖	๒๗,๕๒๑	๐,๑๙๘	๓๗,๖๙๖	๑,๒๕	๒,๕๑	๓.๐๑	๓.๑๒	๗.๓๘	๘๓๑.๔๗	๘๓๕.๖๓	๗๘๔.๐๔	๗,๙๗๐.๖๓	๒,๕๔๓.๙๗
๒.กลุ่มวัฒนธรรม/ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑,๕๘๓	๑,๘๒๒	๑,๙๕๓	๒,๔๔๔	๐.๘๔	๐.๒๑	๐.๒๑	๐.๓๓	๐.๓๑	๑๖๓.๘๕	๑๗๓.๖๑	๑๗๓.๕๔	๑๗๔.๐๗	๘๕.๒๔
๓.กลุ่มสวัสดิการชุมชน	๑๑,๔๘๘	๑๖,๔๖๖	๑๙,๕๑๓	๒๖,๓๔๗	๐.๙๙	๑.๙๑	๒.๙๐	๓.๒๐	๔.๙๐	๑๔๑.๑๕	๗๕๓.๓๓	๖๕๓.๓๘	๒๘๔.๗๖	๗,๖๒๘.๔๐
๔.กลุ่มสิ่งแวดล้อม/ทรัพยากรที่อยู่อาศัย	๔,๐๖๖	๕,๓๗๒	๕,๖๗๗	๖,๕๖๖	๐.๑๗	๐.๕๒	๑.๑๓	๑.๒๔	๑.๓๔	๕๒.๘๗	๑๖๗.๓๕	๑๗๖.๘๕	๑๘๘.๙๑	๕๔๗.๓๔
๕.กลุ่มองค์กรการเงิน	๒๒,๗๘๙	๒๖,๔๕๐	๒๗,๙๐๑	๓๒,๖๖๑	๖.๔๗	๑๑.๑๕	๑๒.๔๗	๑๒.๔๓	๑๓.๙๓	๑๑,๙๑๔.๕๒	๑๓,๖๔๐.๕๔	๑๓,๓๙๓.๕๔	๑๓,๖๖๙.๗๘	๓๖,๓๔๔.๘๑
๖.กลุ่มสื่อชุมชน	๑๒๙	๑๔๔	๑๔๓	๑๖๑	๐.๐๔	๐.๐๕	๐.๐๕	๐.๐๕	๐.๐๒	๐.๘๒	๑.๐๙	๑.๐๙	๑.๓๗	๙.๖๖
๗.กลุ่มประชาสังคม	๓๔๔	๓๗๒	๓๕๒	๓๗๒	๐.๐๔	๐.๐๘	๐.๐๙	๐.๐๘	๐.๐๘	๒๑.๑๘	๖๑.๖๔	๖๒.๒๔	๖๐.๘๕	๓๕.๑๕
๘.อื่นๆ	๒,๑๕๗	๖๓๗	๔,๐๘๘	๘,๘๐๒	๐.๐๑	๐.๒๓	๐.๑๔	๐.๔๒	๐.๘๑	๐.๔๙	๑๖๔.๖๗	๗๖.๕๐	๑๘๘.๒๘	๒,๑๙๘.๓๙
รวม	๖๔,๙๕๒	๗๙,๑๘๔	๘๙,๗๗๕	๑๑๕,๐๙๙	๙.๘๐	๑๖.๖๗	๒๐.๐๐	๒๐.๘๗	๒๘.๗๙	๑๓,๑๒๖.๓๕	๑๕,๗๙๘.๘๗	๑๕,๓๒๑.๑๗	๒๒,๕๓๙.๖๔	๔๙,๓๙๒.๗๕

ที่มา : ศูนย์ข้อมูล สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

หมายเหตุ : ข้อมูลจำนวนองค์กร สมาชิกและเงินออมขององค์กรชุมชนปี ๒๕๕๔ เป็นข้อมูลสะสม ณ เดือนมีนาคม ๒๕๕๕

๒) วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน^๓ เพิ่มขึ้น นับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจาก ๕๐,๑๓๔ แห่ง ปี ๒๕๕๐ เป็น ๗๑,๔๗๐ แห่ง ปี ๒๕๕๔ และมีสมาชิกเพิ่มจาก ๘๓๐,๒๓๙ ราย ในปี ๒๕๕๐ เป็น ๑,๒๑๐,๑๗๗ ราย ในปี ๒๕๕๔ วิสาหกิจชุมชนเป็นการดำเนินการร่วมกันของชุมชนอย่างเป็นทางการ เพื่อจัดการทุนของชุมชน ทั้งเงิน ทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม การดำเนินงานด้านการผลิต อาทิ การผลิตพืช การผลิตปศุสัตว์ ผลิตภัณฑ์อาหาร ทอผ้า หรือการให้บริการต่างๆ เช่น ออมทรัพย์ชุมชน ร้านค้าชุมชน เป็นต้น

ตารางที่ ๗ : สมาชิกวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนปี ๒๕๕๐-๒๕๕๔

ภาค	วิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย (แห่ง)					สมาชิก (ราย)				
	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
วิสาหกิจชุมชน	๔๙,๙๖๖	๕๙,๔๙๐	๖๕,๗๗๓	๖๙,๕๕๒	๗๑,๑๙๐	๘๒๗,๗๐๘	๑,๐๐๑,๖๘๗	๑,๑๐๕,๒๔๒	๑,๑๗๔,๔๒๙	๑,๒๐๕,๔๗๐
เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน	๑๖๘	๒๑๖	๒๔๙	๒๗๑	๒๘๐	๒,๕๓๑	๓,๖๗๒	๔,๐๕๗	๔,๖๔๗	๔,๗๐๗
รวม	๕๐,๑๓๔	๕๙,๗๐๖	๖๖,๐๒๒	๖๙,๘๒๓	๗๑,๔๗๐	๘๓๐,๒๓๙	๑,๐๐๕,๓๕๙	๑,๑๐๙,๒๙๙	๑,๑๗๙,๐๗๖	๑,๒๑๐,๑๗๗

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

^๓ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หมายถึง คณะบุคคลที่รวมกลุ่มกันมีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

๓) กลุ่มสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรมีเสถียรภาพทางการเงินลดลง จากการประเมินเสถียรภาพทางการเงินของกลุ่มสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรระดับมั่นคงดีมาก^๔ และระดับมั่นคงดี^๕ ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีความผันผวนและลดลงเป็นอย่างมากเมื่อเทียบกับช่วงระยะ ๒ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ลดลงจากปี ๒๕๕๐ ซึ่งมีถึงร้อยละ ๓๗.๔๘ เป็นร้อยละ ๑๙.๐๙ ในปี ๒๕๕๔ เนื่องจากผลผลิตเกิดความเสียหายจากอุทกภัย ทำให้สมาชิกไม่มีเงินชำระหนี้ เงินทุนของกลุ่มเกษตรกรลดลง ส่งผลให้กลุ่มเกษตรกรขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจ

ตารางที่ ๘ : กลุ่มสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ที่มีเสถียรภาพทางการเงินระดับมั่นคงดีมากและมั่นคงดี

หน่วย : ร้อยละ

ประเภท	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
รวมทั้งหมด	๓๗.๔๘	๓๖.๖๒	๒๓.๒๗	๒๘.๖๕	๑๙.๐๙
กลุ่มสหกรณ์	๔๑.๗๕	๔๐.๖๔	๒๘.๓๔	๓๕.๖๘	๒๖.๗๓
กลุ่มเกษตรกร	๓๑.๓๙	๓๐.๕๕	๑๕.๔๔	๑๗.๖๘	๗.๐๑

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒.๒.๓ จัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์ของชุมชนเพิ่มขึ้น การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมดูแล อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติโดยการปลูกป่า การรักษาแหล่งน้ำ อนุรักษ์สัตว์ป่า มีสูงถึงร้อยละ ๙๘.๘๗ ในปี ๒๕๕๔

ตารางที่ ๙ : ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือท้องถิ่น

หน่วย : ร้อยละ

ภาค	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
เหนือ	๙๗.๗๔	๙๕.๗๓	๙๘.๕๘	๙๘.๘๙	๙๙.๒๒
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๙๙.๔๑	๙๘.๐๐	๙๙.๕๗	๙๙.๖๐	๙๙.๗๓
กลาง	๙๔.๘๕	๙๔.๔๑	๙๖.๖๕	๙๗.๐๘	๙๘.๑๒
ใต้	๙๕.๗๕	๙๕.๑๑	๙๖.๑๔	๙๖.๓๒	๙๗.๑๖
คนในครัวเรือนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือท้องถิ่น	๙๗.๔๖	๙๖.๒๖	๙๘.๒๐	๙๘.๓๙	๙๘.๘๗

ที่มา : รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย (จปฐ.) ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๔ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

^๔ กลุ่มที่มีเสถียรภาพทางการเงินในระดับมั่นคงดีมาก หมายถึง สามารถรับผลกระทบจากความผันผวนของภาวะธุรกิจได้ดี

^๕ กลุ่มที่มีเสถียรภาพทางการเงินในระดับมั่นคงดี หมายถึง สามารถรับผลกระทบจากความผันผวนทางธุรกิจได้ แต่ไม่เต็มที่ทุกด้าน ซึ่งต้องระมัดระวังความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในบางด้าน

๓ ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

ในช่วงระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (๒๕๕๐ – ๒๕๕๔) มีผลการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ดังนี้

๓.๑ การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง

มุ่งส่งเสริมการรวมกลุ่มเรียนรู้การทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของชุมชน จัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างครบวงจร พัฒนาศักยภาพความพร้อมของชุมชนและการสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีความก้าวหน้าในการดำเนินงานสำคัญ ดังนี้

๓.๑.๑ การรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของชุมชน สามารถบริหารจัดการด้วยตนเอง ได้อย่างยั่งยืน ได้มีการดำเนินงานในรูปแบบที่หลากหลาย ให้คนในชุมชนเข้ามาร่วมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ดังนี้

๑) การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ได้พัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ เป็นการเสริมสร้างวิถีชีวิตที่เหมาะสม เป็นชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเอง ในปี ๒๕๕๒-๒๕๕๔ มีหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ๒,๗๙๓ หมู่บ้าน จำแนกเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบระดับพออยู่ พอกิน ๑,๕๘๗ หมู่บ้าน ระดับอยู่ดี กินดี ๖๒๖ หมู่บ้าน และระดับมีศรีสุข ๕๘๐ หมู่บ้าน ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ได้ริเริ่มการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ในการขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่และส่งเสริมบทบาทวุฒิสภา ธนาคารสมองในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในระดับชุมชน ท้องถิ่น ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวุฒิสภาฯ กับชุมชนท้องถิ่น เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ มีพื้นที่ดำเนินการกระจายอยู่ใน ๔ ภาค ๑๘ จังหวัด ได้แก่ เชียงราย พะเยา ลำปาง แพร่ กาฬสินธุ์ นครราชสีมา มหาสารคาม ชัยภูมิ เพชรบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี จันทบุรี ชลบุรี สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล และพัทลุง

๒) ชุมชนได้รับการยกระดับตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นโครงการที่ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการ เช่นเดียวกับโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) และโครงการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (โครงการพพพ.) ที่มุ่งขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนในหมู่บ้านร่วมกันบริหารจัดการและพัฒนาศักยภาพของตนเองเพิ่มขึ้นเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย สร้างโอกาสให้หมู่บ้านและชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านและชุมชนด้วยตนเอง เป็นพลังสำคัญในการต่อสู้ความยากจน สร้างประโยชน์และความเข้มแข็งให้แก่หมู่บ้านอย่างยั่งยืน มีหมู่บ้านที่ได้ทำประชาคมเสนอโครงการและผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกลั่นกรองโครงการระดับจังหวัด ๒,๑๙๒ หมู่บ้าน ๒,๕๔๒ โครงการ จำนวนเงินทั้งสิ้น ๖๒๘.๕๐ ล้านบาท แต่ได้ยุติการดำเนินโครงการครั้งสิ้นสุดวาระรัฐบาล วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔

๓) การจัดทำแผนชุมชนสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนชัดเจนยิ่งขึ้น ได้สนับสนุนให้มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บนพื้นฐานของข้อมูลชุมชน เกิดการคิด วิเคราะห์ คาดการณ์ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหา และสามารถวางแผนกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนของตนเองได้ในทุกมิติ ขณะนี้การจัดทำแผนชุมชนได้ดำเนินการครอบคลุมในทุกพื้นที่ มีการกำหนดเกณฑ์เพื่อประเมินคุณภาพ แผนชุมชนที่มีคุณภาพระดับดีมาก มี ๕๓,๕๒๘ แห่ง ระดับดี ๑๔,๕๔๑ แห่ง และระดับพอใช้

๒,๐๐๔ แห่ง สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนชุมชนไปใช้ในการจัดทำแผนงานโครงการ ได้ดำเนินการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจผู้บริหารเทศบาล ในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริมการจัดทำและนำแผนชุมชนไปสู่กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด สนับสนุนการขับเคลื่อนแผนชุมชนสู่การพัฒนาท้องถิ่นและจังหวัด ด้วยกระบวนการชุมชน โดย (๑) ให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรอำนวยการบูรณาการจัดทำและทบทวนปรับปรุงแผนชุมชนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง (๒) จัดสรรงบประมาณสนับสนุนกระบวนการแผนชุมชนประจำปี และ (๓) ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด พัฒนาศักยภาพ ทักษะ ความรู้ ผู้นำหมู่บ้าน และผู้นำชุมชนให้เป็นแกนนำที่เข้มแข็ง และส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือภาคประชาชน ในการพัฒนาจังหวัด

๔) การพึ่งพาตนเองของชุมชนได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวาง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาของชุมชนให้นำไปสู่ “พื้นที่ตำบลจัดการตัวเอง” จัดตั้งและพัฒนาสภาองค์กรชุมชนปีละ ๑,๕๐๐ ตำบล เป็นการเสริมสร้างพื้นฐานความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ดำเนินการต่อเนื่องทุกปี ตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ – ๒๕๕๔ ใช้งบประมาณทั้งสิ้น ๑,๖๖๐.๔๑๐ ล้านบาท มีตำบลที่มีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลแล้ว ๒,๙๕๓ แห่ง จัดทำแผนการขับเคลื่อนตำบลจัดการตนเอง และมีผลการดำเนินงานเป็นรูปธรรม ๒,๘๙๑ ตำบล ใน ๗๗ จังหวัด ชุมชนสามารถประสานเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรชุมชนให้ร่วมกันแก้ปัญหาของตนเอง รวมถึงปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ในปี ๒๕๕๔ เกิดศูนย์ภัยพิบัติโดยชุมชน ๘๐ ศูนย์ใน ๒๒ จังหวัด ชุมชนได้ส่งสมประสบการณ์อันนำไปสู่การปฏิรูปองค์กรชุมชน โดยมีเป้าหมายหลักให้ “ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง” ที่มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของกระบวนการพัฒนาต่าง ๆ ที่ชุมชนท้องถิ่นสามารถเป็นหลักในการคิดและจัดการแก้ปัญหาของตนเอง

๓.๑.๒ การจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างครบวงจร ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ได้สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ รวมทั้งการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนให้เป็นระบบ ผลการดำเนินงานที่สำคัญ มีดังนี้

๑) ข้อมูลชุมชนได้รับการพัฒนาให้เป็นระบบสารสนเทศชุมชนด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการพัฒนาแม่ข่ายการจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัย โดยประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ชุมชนบริหารจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ สามารถขยายผลความสำเร็จได้ ประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการจัดการข้อมูล การบริหารจัดการน้ำ การผลิต และเครือข่าย ผ่านกิจกรรมที่ได้ดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำของชุมชนและสมาชิกในชุมชน การดำเนินงานเริ่มจากการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ให้ชุมชนรวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้ต่างๆ ซึ่งมีอยู่กระจัดกระจายในชุมชน มาจัดเก็บ ผลิต ดูแล และจัดการเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประยุกต์ด้านระบบจัดการฐานข้อมูลและเว็บไซต์ชุมชน ให้ชุมชนสามารถใช้ข้อมูล ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการจัดการชุมชน ได้สำรวจเส้นทางน้ำ ทำแผนที่แนวเขตป่าอนุรักษ์ ข้อมูลตำแหน่งฝ่ายชะลอความชุ่มชื้น และจัดการทรัพยากรท้องถิ่น นำไปปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต แก้ปัญหารายได้-รายจ่าย-หนี้สินครัวเรือน และอาชีพ ด้วยระบบบัญชีครัวเรือน บัญชีชุมชน และฐานข้อมูลครัวเรือน สนับสนุนการพัฒนาชุมชนตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการทรัพยากรน้ำให้เป็นแม่ข่ายทางความคิดและการปฏิบัติที่สามารถจัดการข้อมูล วางแผน บริหารจัดการ และเป็นชุมชนแม่ข่าย

เชิงคุณภาพ ส่งเสริมความรู้ด้านการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการข้อมูลของชุมชน เกิดฝ่ายชะลอน้ำ สระเพื่อสำรองน้ำในพื้นที่ การรวมกลุ่มการผลิต กองทุนหมุนเวียนเพื่อการผลิตเกษตรทฤษฎีใหม่ เกิดเครือข่ายการดำเนินงานในกลุ่มเยาวชน ประชาชนในพื้นที่ และชุมชนข้างเคียงในพื้นที่ดำเนินการ ๒๐ แห่ง เพื่อขยายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปสู่เครือข่ายการจัดการทรัพยากรน้ำชุมชน ส่งผลให้เศรษฐกิจระดับชุมชนมีความยั่งยืน

๒) การเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนมี

กระบวนการที่ชัดเจน ยึดหลักการพึ่งพาตนเอง พัฒนาระบบการบูรณาการแผนชุมชน พัฒนาระบบรับรองมาตรฐานแผนชุมชน เกิดศูนย์เรียนรู้ชุมชนอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการบูรณาการแผนชุมชนสู่แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดและประเทศ พัฒนาระบบรับรองมาตรฐานแผนชุมชน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถผู้นำชุมชนและทีมสนับสนุนในการส่งเสริมกระบวนการแผนชุมชน มาตรฐานแผนชุมชนประกอบด้วย ตัวชี้วัดและเกณฑ์ ๕ ตัวชี้วัด ได้แก่ การจัดทำแผนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้ การใช้ประโยชน์ และรูปเล่มของแผนชุมชน ในปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔ ชุมชนมีแผน ๖๙,๑๑๐ แผน แผนชุมชนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานแผนชุมชน มี ๑๑,๑๖๕ แผน ส่งเสริมหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมความรู้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการจัดเวทีประชาคม การศึกษาดูงาน การพัฒนาศักยภาพผู้นำ และการจัดการองค์ความรู้ รวมทั้ง ส่งเสริมอาชีพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและครอบครัว นำไปสู่การพึ่งตนเอง ในปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔ มีผู้ที่ได้รับประโยชน์ ๓,๗๓๕ คน

๓.๑.๓ การสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ด้วยการเสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ทั้งจัดบริการทางสังคมในชุมชน นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เชื่อมโยงบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน สถาบัน ทางศาสนาและสถานศึกษาในการสืบสานวัฒนธรรมจารีตประเพณี รวมถึงเฝ้าระวังช่วยเหลือเยียวยาเมื่อชุมชนเผชิญกับภัยพิบัติต่างๆ ผลการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ ขับเคลื่อนการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จัดอบรมผู้บริหารและบุคลากร อบต. ตามโครงการพัฒนาผู้นำ และ อบต.ต้นแบบเผชิญวิกฤตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๒๐๗ คน จัดฝึกอบรมการเสริมสร้างความรู้ขีดความสามารถท้องถิ่นอำเภอ/จังหวัดในการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๙๕๒ คน จัดตั้งศูนย์อำนวยการส่งเสริมบทบาท อบต. และประชาชนในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (ศพท.) และจัดทำแนวทางในการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารงานของ อบต. ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดพิมพ์หนังสือเผยแพร่ผลการดำเนินงานของ อบต.ต้นแบบในการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๘,๐๐๐ เล่ม ส่งให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดทุกจังหวัด อบต.ทุกแห่ง และภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง จัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๕๗ นอกจากนี้ สนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนาสวัสดิการชุมชน ได้พัฒนาความเข้มแข็งของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลที่มีการจัดตั้งแล้วให้มีคุณภาพในการบริหารจัดการ สามารถดูแลสมาชิกและผู้ด้อยโอกาสได้กว้างขวาง สนับสนุนการขยายผลการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนให้ครอบคลุมตำบลทั่วประเทศ จัดตั้งและพัฒนากลไกการขับเคลื่อนและกลไกการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด ในปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๔ สนับสนุนการพัฒนาและการสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีการจัดตั้งแล้ว ๓,๒๖๙ ตำบล / เมือง

๓.๒ การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน สนับสนุนการรวมกลุ่มของชุมชนและร่วมมือกับเครือข่ายภาคีการพัฒนาในการสร้างงาน และนำภูมิปัญญาไทยมาเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน สนับสนุนการรวมกลุ่มของชุมชน การนำภูมิปัญญาไทยมาใช้ในการเพิ่มคุณค่าสินค้า สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ พัฒนาระบบการบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชน ควบคู่กับการสร้างผู้ประกอบการใหม่ ผลการดำเนินงานที่สำคัญประกอบด้วย

๓.๒.๑ ชุมชนได้รับการสนับสนุนให้รวมกลุ่มรูปแบบต่างๆ และพัฒนาเครือข่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมการเกษตรหรือกิจกรรมอื่นๆ ที่หลากหลาย บนฐานทรัพยากรในชุมชนให้เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคภายในชุมชน และเชื่อมโยงเครือข่ายสู่ตลาดภายในและภายนอกชุมชน ได้พัฒนาศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้สูงขึ้น มีความพร้อมในการยกระดับเป็นสถาบันการจัดการเงินชุมชน ดำเนินการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔ จำนวน ๖๗๕ รุ่น รุ่นละ ๔๐ คน รวม ๒๗,๐๐๐ คน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้รับประโยชน์ ๕,๔๐๐ กลุ่ม สนับสนุนการระดมทุนในชุมชนเป็นแหล่งทุนในการประกอบอาชีพ ส่งเสริมให้ชุมชนดำเนินกิจกรรมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ในปี ๒๕๕๓ มีกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ๒๓,๐๖๐ กลุ่ม มีสมาชิก ๒.๖๒ ล้านคน และมีเงินสัจจะสะสม ๑๗,๕๐๓.๔๐ ล้านบาท นอกจากนี้ รัฐบาลได้มีนโยบายสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ ๑ ล้านบาท เริ่มดำเนินการในปี ๒๕๔๔ ปัจจุบันมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ๗๙,๒๕๕ กองทุน สมาชิก ๘.๕๓ ล้านคน ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ๗๖,๗๔๕ กองทุน และพัฒนาเป็นสถาบันการเงิน ๖๗๙ แห่ง ส่วนใหญ่สมาชิกกู้ยืมไปประกอบอาชีพเกษตร ๑.๗๘ ล้านราย ค่าขาย ๑.๓๐ ล้านราย อุตสาหกรรม ๙,๗๗๑ ราย และช่าง ๙,๐๖๔ ราย การเสริมสร้างศักยภาพของกองทุน ที่ผ่านมารัฐบาลได้เพิ่มทุนให้กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว ๒ ระยะ ในระยะที่ ๑ ระหว่างปี ๒๕๔๖-๒๕๔๘ เพิ่มทุนให้แก่กองทุนที่มีบริหารจัดการที่ดี (AAA) กองทุนละ ๑ แสนบาท จำนวน ๒๓,๒๔๗ กองทุน และระยะที่ ๒ ระหว่างปี ๒๕๕๐-๒๕๕๕ เพิ่มทุนให้กับกองทุนที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแล้วตามขนาดสมาชิก ๓ ระดับ เป็นกองทุนที่มีสมาชิก ๕๐-๑๕๐ คน เพิ่มทุนให้ ๒๐๐,๐๐๐ บาทต่อกองทุน กองทุนที่มีสมาชิก ๑๕๑-๓๕๐ คน เพิ่มทุนให้ ๔๐๐,๐๐๐ บาทต่อกองทุน และกองทุนที่มีสมาชิก ๓๕๑ คนขึ้นไป เพิ่มให้ ๖๐๐,๐๐๐ บาทต่อกองทุน ณ เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๕ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้อนุมัติการโอนเงินเพิ่มทุนแก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว ๑๐ ครั้ง รวมทั้งสิ้น ๗๒,๔๕๓ กองทุน คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๔๒ ของกองทุนทั้งหมด วงเงิน ๑๗,๒๐๗.๒๐ ล้านบาท

๓.๒.๒ การสนับสนุนการนำภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาสทางการตลาดสูง ได้ส่งเสริมให้ประชาชนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดมูลค่าเพิ่ม มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและต้องการของผู้บริโภค จัดระบบการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างเทคโนโลยีและการจัดการ ควบคู่ไปกับการสนับสนุนด้านการตลาด เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน เชื่อมโยงผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ตลาดระดับภาค ให้ประชาชนรู้จักผลิตภัณฑ์ชุมชนมากขึ้น เกิดการเจรจาซื้อขาย สินค้าระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายโดยตรง รวมทั้งนำสินค้าชุมชนมาขายในร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ ตลอดจนให้ประชาชนเข้าถึงและได้บริโภคสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญา การดำเนินงานในปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔ ให้ผู้ผลิตผู้ประกอบการชุมชน จำนวน ๑,๒๐๐ กลุ่ม จัดกิจกรรมแสดงและจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในระดับภาค รวม ๔ ภาค คัดเลือกกลุ่มผู้ผลิต/ผู้ประกอบการร้านค้าชุมชนที่มีความพร้อม และมีศักยภาพสูงเข้าร่วมกิจกรรม จัดแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์

จัดกิจกรรมแสดงผลงานเครือข่ายองค์ความรู้ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการจำหน่าย โดยใช้งบประมาณ ๒๒๘.๙๘๗ ล้านบาท

๓.๒.๓ การพัฒนาระบบการบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชน ควบคู่กับการสร้างผู้ประกอบการใหม่ ด้วยการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด องค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น พัฒนามาตรฐานสินค้า ได้ดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพกลุ่มอาชีพ ด้านการบริหารจัดการ การผลิต การตลาด และการจัดการทุน จัดอบรมเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่ต้องดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมจำนวน ๗๕๐ คน รวม ๒๕๐ รุ่น ในพื้นที่ทุกจังหวัด รวมทั้งคัดเลือกกลุ่มผู้ผลิตชุมชนที่ลงทะเบียนผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ OTOP ปี ๒๕๕๐ และ ปี ๒๕๕๒ จำนวน ๕,๕๐๐ กลุ่ม กลุ่มละ ๓ คน รวม ๑๕,๐๐๐ คน เข้าฝึกอบรมทักษะการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ การผลิต การตลาด การจัดการทุน และจัดทำแผนธุรกิจการเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพ เป็นชุมชนที่มีศักยภาพในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐาน กลุ่มอาชีพมีรายได้คุ้มทุนตามแผนธุรกิจ ดำเนินการในปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ ใช้งบประมาณ ๑๖๑.๗๑๓ ล้านบาท

๓.๓ การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่าง สันติและเกื้อกูลกัน ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวน อนุรักษ์ พัฒนา ใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดย

๓.๓.๑ การสร้างความตระหนักรู้ของชุมชนในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิต กระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรของท้องถิ่นให้ชุมชนที่มีศักยภาพมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ พัฒนาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กรม ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ดำเนินการส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ เน้นภาคเศรษฐกิจฐานรากในด้านเกษตรกรรม และผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งภาคเศรษฐกิจระบบ ตลาดซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการขับเคลื่อน เช่น การท่องเที่ยว และการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากสำหรับ แก้ไขปัญหาความยากจน และการจัดการสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดการพัฒนาที่ มีความสมดุล มั่งคั่ง และยั่งยืน ใช้งบประมาณทั้งสิ้น ๘,๖๔๒.๖๐๘๗ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ ได้ ดำเนินการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าในที่สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาความ ยากจนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๖๐๐ แห่ง แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภคให้แก่ ประชาชน ดำเนินการทั้งหมด ๒,๕๓๕ โครงการ ใน ๒,๘๐๔ หมู่บ้าน จัดสรรเงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการ บำรุงรักษาด้านสิ่งแวดล้อม ก่อสร้างและซ่อมแซมฝายต้นน้ำลำธารตามแนวพระราชดำริ “โครงการ ๘๐ พรรษา ๘๐ ฝาย” โดยซ่อมแซมและสร้างฝายรวม ๖,๔๑๗ ฝาย และรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอัน เนื่องมาจากพระราชดำริ มีการปลูกหญ้าแฝกทั้งหมด ๑,๖๐๔,๔๖๒ กล้า พร้อมทั้งอบรมให้ความรู้หลักสูตร การปลูกหญ้าแฝกให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่ มีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

๓.๓.๒ การสนับสนุนกลไกชุมชนและเครือข่ายในการจัดการและปกป้องทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สร้างกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับหญ้าแฝกเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนมีความตระหนักถึง ประโยชน์ของการปลูกหญ้าแฝก และความสำคัญของการอนุรักษ์ดินและน้ำและสนับสนุนทรัพยากร ดำเนินงานให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม ปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลาย

สูง พื้นที่วิกฤติ พื้นที่สูง พื้นที่ดินที่มีปัญหาต่อการใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรม ปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔ มีการปลูกหญ้าแฝกทั้งหมด ๘,๗๔๖,๓๓๑ กิ่ง

๓.๓.๓ เสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้สนับสนุนแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมและกระตุ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหาลพิษ และบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม ทั้งระบบกำจัดขยะมูลฝอย และการบำบัดน้ำเสีย

๔ ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป

ชุมชนเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศในระยะต่อไป ควรมุ่งพัฒนาแผนชุมชนให้มีคุณภาพ สร้างค่านิยมที่ดีแก่ชุมชน สนับสนุนภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง สร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง รวมทั้งพัฒนาศักยภาพในการผลิต การตลาด และการสนับสนุนชุมชนเข้ามามีบทบาทในการดูแล อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นตนเองอย่างจริงจัง มีข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้

๔.๑ การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง สนับสนุนให้มีกระบวนการจัดทำแผนชุมชนอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงแผนระดับต่างๆ เข้าด้วยกันและนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถเชื่อมโยงทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในโลก อาเซียน และอนุภูมิภาค โดยเฉพาะการผลักดันให้มีการจัดการความรู้ในชุมชนโดยการเพิ่มบทบาทองค์กรสถาบันการศึกษาให้มีส่วนสนับสนุนชุมชนให้เข้มแข็ง ขณะเดียวกัน เสริมสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้มีคุณค่าร่วมและตระหนักถึงผลประโยชน์ของสังคม โดยเฉพาะการสร้างค่านิยมใหม่ที่ยอมรับร่วมกันบนฐานของความไว้วางใจและเกื้อกูลกันในสังคม ปลูกฝังกระบวนการคิดในการเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน อยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อและวัฒนธรรมที่หลากหลาย การยอมรับข้อจำกัดความแตกต่างของอัตลักษณ์และความคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างกลุ่มในพื้นที่ การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และรื้อฟื้นค่านิยมที่ดีและสร้างค่านิยมใหม่ที่เป็นที่ยอมรับบนพื้นฐานของความไว้วางใจ เกิดความร่วมมือ แบ่งปันและเอื้ออาทรกันในสังคม

๔.๒ การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน ที่สนับสนุนการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการของภาคีการพัฒนาทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันวิชาการ เพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงศักยภาพ ความพร้อมและฐานทรัพยากรในท้องถิ่น รวมทั้ง พัฒนาศักยภาพความรู้ด้านการตลาด ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่กลุ่มอาชีพ โดยเฉพาะการสนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และเกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรร่วมกัน เชื่อมโยงภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น พัฒนาต่อยอดสู่วิสาหกิจชุมชน สนับสนุนการพัฒนากลุ่มอาชีพที่ครบวงจรทั้งห่วงโซ่มูลค่า และยกระดับคุณภาพมาตรฐานการผลิตและการบริการให้เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ ขณะเดียวกัน ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน โดยสนับสนุนทั้งเงินลงทุน โอกาสทางการตลาด องค์ความรู้ โดยมีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

๔.๓ การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง สันติและเกื้อกูลกัน ส่งเสริมให้ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนท้องถิ่น ภาครัฐและภาคีการพัฒนาอื่นๆ เป็นผู้หนุนเสริม ศักยภาพชุมชน อำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถดำเนินการได้ด้วยตัวเอง รวมทั้ง สนับสนุนให้มี เครือข่ายในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ สร้างจิตสำนึก และตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตของชุมชนอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมและพัฒนา ศักยภาพของ ท้องถิ่นและชุมชนให้เข้มแข็งและส่งเสริมสิทธิชุมชนในการเข้าถึง ใช้ประโยชน์ และบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ขณะเดียวกัน ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมและบังคับใช้อย่างเสมอภาคเป็นธรรม เพื่อลดความขัดแย้ง แก้ไขปัญหา ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน รวมทั้งจัดทำกฎหมายรองเพื่อ สนับสนุนชุมชนในการร่วมอนุรักษ์ ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

บทที่ ๕

ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน

๑ บทนำ

การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อให้ประเทศดำรงอยู่อย่างมั่นคงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องสร้างความแข็งแกร่งให้แก่โครงสร้างต่างๆ ภายในประเทศให้สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น และสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีของประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่าสินค้าและบริการบนฐานความรู้ นวัตกรรม และการเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิต การสร้างภูมิคุ้มกัน และการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งการสร้างระบบการแข่งขันที่เป็นธรรมทั้งการค้าและการลงทุน ตลอดจนสร้างกลไกการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม มีเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

๑.๑ เป้าหมาย

๑.๑.๑ การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย ผลิตภาพการผลิตรวมสูงขึ้นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี ขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น การส่งออกในตลาดโลกเพิ่มขึ้น การใช้ปัจจัยการผลิตมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๐.๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และต้นทุนด้านโลจิสติกส์ลดลงเหลือร้อยละ ๑๓ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภายในปี ๒๕๕๔ โครงสร้างเศรษฐกิจระหว่างภาคเศรษฐกิจภายในประเทศกับภาคการค้าระหว่างประเทศมีความสมดุล อุปสงค์ภายในประเทศต่อภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพิ่มเป็นร้อยละ ๗๕ ภายในปี ๒๕๕๔ และฐานการผลิตภาคเกษตรและเกษตรแปรรูปมีขนาดใหญ่ขึ้น ภาคการผลิตเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มเป็นร้อยละ ๑๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศภายในปี ๒๕๕๔

๑.๑.๒ การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยร้อยละ ๓.๐ - ๓.๕ ต่อปี อัตราการว่างงานไม่เกินร้อยละ ๒ ของกำลังแรงงาน การบริหารการคลังมีประสิทธิภาพ หนี้สาธารณะไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ การออมรวมของประเทศมีร้อยละ ๓๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภายในปี ๒๕๕๔ การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเฉลี่ยต่อปีไม่เกินร้อยละ ๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และการใช้พลังงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น การใช้พลังงานมีความยืดหยุ่นไม่เกิน ๑ : ๑ ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ การใช้พลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๘.๐ และลดการใช้พลังงานในภาคการขนส่งเหลือร้อยละ ๓๐ ของการใช้พลังงานทั้งหมด

๑.๑.๓ การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์และบริการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ รวมทั้งมีการกระจายรายได้ดีขึ้น กลุ่มที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ ๒๐ แรกมีไม่เกิน ๑๐ เท่าของรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๒๐ ภายในปี ๒๕๕๔

๑.๒ แนวทางการพัฒนา

๑.๒.๑ การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย มุ่งปรับโครงสร้างภาคเกษตร ให้เป็นแหล่งผลิตอาหารที่มั่นคงและปลอดภัยที่สำคัญของโลก เป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบที่สนับสนุนสาขาการผลิตอื่น และผลิตสินค้าเกษตรที่มีโอกาสใหม่ ปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรม ให้เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูงของภูมิภาคและโลก วางรากฐานการผลิตอุตสาหกรรมใหม่ที่มีศักยภาพและแนวโน้มที่ดี ปรับโครงสร้างภาคบริการ ให้เป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของประเทศ และมีขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ และพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต ทั้งพัฒนากำลังคน สนับสนุนการทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรม พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โลจิสติกส์ และดำเนินนโยบายการค้าระหว่างประเทศ ส่งเสริมการลงทุน และสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

๑.๒.๒ การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ เน้นการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ บริหารการคลังให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการออมและเพิ่มทางเลือกการระดมทุนในประเทศ เพื่อลดความเสี่ยงจากการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดและดุลการชำระเงิน พร้อมทั้งเป็นการสนับสนุนเงินทุนไปสู่ภาคเศรษฐกิจจริงอย่างเหมาะสม เร่งการปรับโครงสร้างการผลิตกระจายความเจริญและความเป็นธรรมไปสู่ภาคส่วนต่างๆ ของสังคม ให้ประชาชนมีหลักประกันในชีวิต และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและเร่งรัดการใช้พลังงานทดแทน เป็นการประหยัดเงินตราต่างประเทศในการนำเข้าพลังงาน ลดต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของประชาชน และลดมลพิษที่เกิดจากการใช้พลังงานในกระบวนการผลิตและบริการของประชาชน

๑.๒.๓ การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม มุ่งส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรมในประเทศ ให้ผู้ประกอบการขนาดเล็กและผู้ประกอบการใหม่สามารถประกอบธุรกิจในระบบได้อย่างเสรีและเป็นธรรม ป้องกันการผูกขาดและไม่ให้เกิดการกระทำอันไม่เป็นธรรม กระจายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไปสู่ภูมิภาคอย่างสมดุลและเป็นธรรม ให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงบริการอย่างทั่วถึง เพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ เพิ่มประสิทธิภาพและความครอบคลุมของการให้บริการของระบบการเงินฐานราก ให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก และดำเนินนโยบายการคลังที่ส่งเสริมการกระจายรายได้และกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

๒ สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจในภาพรวม

เศรษฐกิจในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒.๖ ต่ำกว่าในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ที่ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕.๗ เนื่องจากผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจโลก ค่าเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐ ที่แข็งค่าขึ้น ความไม่สงบภายในประเทศจากปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง และภัยธรรมชาติ ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยชะลอตัวลงในระยะ ๓ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ โดยเฉพาะในปี ๒๕๕๒ ที่เศรษฐกิจไทยหดตัวต่ำสุดร้อยละ ๒.๓ ก่อนที่จะฟื้นตัวตามภาวะเศรษฐกิจโลกในปี ๒๕๕๓ ในอัตราสูงถึงร้อยละ ๗.๘ และ

ในช่วงปลายปี ๒๕๕๔ ประเทศไทยประสบภาวะอุทกภัยที่ส่งผลกระทบในวงกว้าง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิตในเขตนิคมอุตสาหกรรมหลักและห่วงโซ่อุปทานของภาคการผลิต ส่งผลให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี ๒๕๕๔ ขยายตัวเพียงร้อยละ ๐.๑ ในปี ๒๕๕๔

ฐานะทางการคลังของไทยในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ยังอยู่ในกรอบความยั่งยืนทางการคลัง สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๓๖.๙ ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เป็นร้อยละ ๔๒.๒ ขณะที่ภาระหนี้ต้องบประมาณลดลงจากร้อยละ ๑๑.๓ เหลือร้อยละ ๑๐.๐ อย่างไรก็ตาม งบประมาณต้องบประมาณลดลงต่อเนื่องเหลือเพียงร้อยละ ๑๖.๔ ในปีสุดท้ายของแผนฯ เทียบกับร้อยละ ๒๓.๙ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายในกรอบความยั่งยืนทางการคลังที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ เช่นเดียวกับดุลงบประมาณที่ไม่สามารถรักษาสอดคล้องตามกรอบความยั่งยืนทางการคลัง มีการขาดดุลเพิ่มขึ้นจาก ๑.๕ แสนล้านบาทในปีแรกของแผนฯ เป็น ๔.๐ แสนล้านบาทในปีสุดท้ายของแผนฯ

อัตราเงินเพื่อเฉลี่ยอยู่ในระดับทรงตัวร้อยละ ๒.๗๘ เทียบกับร้อยละ ๒.๙๐ ในช่วงแผนฯ ๙ การส่งออกยังคงขยายตัวในระดับสูงตามภาวะเศรษฐกิจและมีสัดส่วนต่อ GDP เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๖๖.๕ ในช่วงแผนฯ ๙ เป็นร้อยละ ๗๐.๕ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สะท้อนถึงการพึ่งพาเศรษฐกิจโลกในสัดส่วนสูงขึ้น ขณะที่การจ้างงานในภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ ๔๐.๒ ในช่วงแผนฯ ๙ เหลือเพียงร้อยละ ๓๙.๐ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เช่นเดียวกับการจ้างงานในภาคบริการที่ลดลงจากร้อยละ ๔๔.๒ ในช่วงแผนฯ ๙ เป็นร้อยละ ๔๑.๔ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ส่วนการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มจากร้อยละ ๑๕.๖ ในช่วงแผนฯ ๙ เป็นร้อยละ ๑๙.๕ บ่งชี้ถึงความสำคัญของภาคอุตสาหกรรมและบริการในโครงสร้างเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

โดยสรุป ภาวะเศรษฐกิจในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีความผันผวน และชะลอตัวลงเมื่อเทียบกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ มีปัจจัยสำคัญมาจากภาวะเศรษฐกิจโลก สถานการณ์ทางการเมืองในประเทศและภัยธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการฟื้นตัวที่รวดเร็วของไทยในภาวะวิกฤตต่างๆ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ชี้ให้เห็นถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยมีความเข้มแข็งและเสถียรภาพ

๓ การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืนกำหนดเป้าหมายสำคัญทั้งการปรับโครงสร้างการผลิต การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ และการแข่งขันที่เป็นธรรม ผลการดำเนินงานมีความก้าวหน้าในการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็ง และการมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากปัจจัยภายนอกประเทศ ขณะที่การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุล มีผลิตภาพเพิ่มขึ้น และการสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจยังมีความก้าวหน้าไม่มากเท่าที่ควร

๓.๑ การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทยมีความก้าวหน้าไม่มากนัก ผลิตภาพการผลิตรวมเฉลี่ยเป็นร้อยละ ๐.๒๓ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้สูงขึ้นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากวิกฤตเศรษฐกิจในช่วงปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๒ และเหตุการณ์อุทกภัยในช่วงปลายปี ๒๕๕๔ ขณะที่ค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพียงร้อยละ ๐.๒๔ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี ๒๕๕๒ ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ ๐.๕ สำหรับการส่งออกของไทยในตลาดโลกเพิ่มจากร้อยละ ๑.๐๘ ในปี ๒๕๕๔ เป็นร้อยละ ๑.๑๙ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ บรรลุตามเป้าหมายของแผน เป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์จาก

ต่างประเทศตามภาวะการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกและรัฐบาลดำเนินมาตรการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการขยายตลาดการส่งออกอย่างต่อเนื่อง ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี ๒๕๕๓ อยู่ที่ร้อยละ ๑๕.๒ เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ ๑๕.๑ ในปี ๒๕๕๒ เมื่อพิจารณาแนวโน้มระยะยาวของต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP ของประเทศไทยในช่วงปี ๒๕๔๔ – ๒๕๕๓ พบว่า มีแนวโน้มลดลงเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๐.๓ ต่อปี เป็นการลดลงแบบขั้นบันไดตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ กล่าวได้ว่าเป็นผลรวมกันของประสิทธิภาพในการจัดการโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการที่ดีขึ้นจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ระบบบริหารจัดการที่ทันสมัยในการขนส่งและจัดการสินค้าคงคลังในสถานประกอบการ และการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจภายใต้สถานการณ์เศรษฐกิจที่ถดถอยในช่วงที่ผ่านมา นอกจากนี้ อุปสงค์ในประเทศต่อภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายร้อยละ ๗๕ มีเพียงร้อยละ ๖๑.๘ ในปี ๒๕๕๔ การผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเป็นร้อยละ ๑๒.๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ ๑๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

๓.๒ การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจมีความก้าวหน้า ระบบเศรษฐกิจไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีเสถียรภาพในระดับสูง อัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ ๑.๒๐ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ ๒.๐๐ หนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นร้อยละ ๔๐.๕๒ ต่ำกว่ากรอบความยั่งยืนทางการคลังที่กำหนดไม่เกินร้อยละ ๖๐ แม้ว่ารัฐบาลได้กู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณ กระตุ้นเศรษฐกิจภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ขณะที่ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลร้อยละ ๔.๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดให้ขาดดุลไม่เกินร้อยละ ๒ ส่วนระดับราคาสินค้าและบริการทั่วไปในปี ๒๕๕๔ อยู่ที่ระดับร้อยละ ๓.๘ สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดร้อยละ ๓.๐ – ๓.๕ เป็นผลมาจากอุปสงค์ภายในประเทศและสินค้าหมวดอาหารปรับสูงขึ้น ขณะที่ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ ๒.๘ สำหรับการออมภาคครัวเรือน ภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชนลดลงเป็นร้อยละ ๒๘.๙ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี ๒๕๕๓ ต่ำกว่าเป้าหมายที่ร้อยละ ๓๕.๐ การใช้พลังงานหมุนเวียนในปี ๒๕๕๔ คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕ ของการใช้พลังงานทั้งหมด เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นร้อยละ ๑๗.๓๘ ของการใช้พลังงานทั้งหมด บรรลุเป้าหมายที่ให้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๘ สำหรับความยืดหยุ่นของการใช้พลังงานในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เฉลี่ยอยู่ที่ ๑.๘ : ๑ เกินจากเป้าหมายของแผนที่กำหนดไว้ที่ ๑ : ๑ ส่วนการใช้พลังงานในภาคขนส่งในปี ๒๕๕๔ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗ ของการใช้พลังงานทั้งหมด ยังคงสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ ๓๐

๓.๓ การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนายังมีความก้าวหน้าไม่มากเท่าที่ควร ผลผลิตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในปี ๒๕๕๔ เป็นร้อยละ ๓๖.๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ ๔๐ และลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี ๒๕๔๙ ขณะที่การดำเนินการมาตรการบรรเทาผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย แม้ความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนในชั้นรายได้ลดลง แต่ส่วนแบ่งรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ ๒๐ ของประชากรมีมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๒๐ ของประชากร ถึง ๑๑.๓๑ เท่า ในปี ๒๕๕๒ สูงกว่า ๑๐ เท่า ซึ่งเป็นเป้าหมายของแผน

ตารางที่ ๑ เป้าหมายการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

	แผนฯ ๙		แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐						เป้าหมาย แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
	ปีสุดท้าย แผนฯ ๙	เฉลี่ย แผนฯ ๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	เฉลี่ย ๕ ปี แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐	
๑. การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย									
๑.๑ ผลิตภาพการผลิตรวม (ร้อยละ)	๒.๔๑	๓.๓๒	๒.๑๖	-๐.๒๗	-๔.๒๓	๕.๐๘	-๑.๖๗	๐.๒๓	เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๓ เพิ่มขึ้น
๑.๒ การส่งออกในตลาดโลก (ร้อยละ)	๑.๐๘	๑.๐๘	๑.๑๑	๑.๑๒	๑.๒๔	๑.๒๘	๑.๒๖	๑.๑๙	
๑.๓ การลงทุนเพื่อวิจัยและพัฒนา ต่อ GDP (ร้อยละ)	na	๐.๒๕	๐.๒๑	na	๐.๒๔	na	na	๐.๒๓	ร้อยละ ๐.๕ ภายในปี ๒๕๕๔
๑.๔ ต้นทุนด้านโลจิสติกส์ต่อ GDP (ร้อยละ)	๑๗.๘	๑๖.๗	๑๗.๑	๑๗.๑	๑๕.๑	๑๕.๒	๑๔.๕*	๑๕.๘	ร้อยละ ๑๓ ภายในปี ๒๕๕๔
๑.๕ อุปสงค์ในประเทศต่อภาค เศรษฐกิจระหว่างประเทศ (ร้อยละ)	๖๙.๑๐	๗๑.๕๗	๖๖.๖๒	๖๓.๙๖	๗๔.๘๑	๖๗.๕๔	๖๑.๗๖	๖๖.๙๔	ร้อยละ ๗๕ ภายในปี ๒๕๕๔
๑.๖ การผลิตภาคเกษตรและ อุตสาหกรรมเกษตร (ร้อยละ)	๑๒.๔	๑๓.๒	๑๒.๑	๑๒.๓	๑๒.๗	๑๑.๖	๑๒.๒	๑๒.๒	เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ ๑๕ ของ GDP ในปี ๒๕๕๔
๒. การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ									
๒.๑ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปโดยเฉลี่ย (ร้อยละ)	๔.๗๐	๒.๙๐	๒.๒๐	๕.๔๐	-๐.๙๐	๓.๓๐	๓.๘๐	๒.๕๐	เฉลี่ยร้อยละ ๓.๐-๓.๕ ต่อปี
๒.๒ อัตราว่างงานต่อกำลังแรงงาน (ร้อยละ)	๑.๕๐	๒.๒๐	๑.๔๐	๑.๔๐	๑.๕๐	๑.๐๐	๐.๖๘	๑.๒๐	
๒.๓ หนี้สาธารณะต่อ GDP (ร้อยละ)	๔๐.๔๘	๔๗.๕๓	๓๘.๘๑	๓๘.๒๓	๔๓.๘๘	๔๒.๓๘	๔๐.๗๘	๔๐.๘๒	ไม่เกินร้อยละ ๕๐
๒.๔ การออมต่อ GDP (ร้อยละ)	๒๙.๓๘	๒๘.๑๗	๓๓.๔๗	๓๐.๙๒	๓๐.๒๐	๓๐.๙๔	-	๓๑.๓๘	ร้อยละ ๓๕ ภายในปี ๒๕๕๔
๒.๕ ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP (ร้อยละ)	๑.๑๐	๑.๔๖	๖.๓๓	๐.๗๔	๘.๓๕	๔.๐๘	๓.๔๕	๔.๕๙	ขาดดุลเฉลี่ย ไม่เกิน ร้อยละ ๒ ต่อปี
๒.๖ ความยืดหยุ่นการใช้พลังงาน เฉลี่ย	๐.๒๗	๐.๘๕	๐.๕๐	๐.๖๔	-๐.๕๓	๐.๖๘	๗.๘๓	๑.๘๒	ไม่เกิน ๑:๑
๒.๗ การใช้พลังงานหมุนเวียนต่อการ ใช้พลังงานทั้งหมด (ร้อยละ)	๑๗.๓๘	๑๗.๒๖	๑๗.๙๕	๑๘.๕๘	๑๘.๖๗	๑๙.๑๐	๑๙.๔๙	๑๘.๗๘	เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ ๘
๒.๘ การใช้พลังงานในสาขาขนส่ง ต่อการ ใช้พลังงานทั้งหมด (ร้อยละ)	๓๖.๓	๓๗.๑	๓๖.๔๐	๓๕.๑๐	๓๖.๒๐	๓๕.๐๐	๓๕.๗๐	๓๕.๖๘	เหลือร้อยละ ๓๐
๓. การสนับสนุนให้เกิดแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม									
๓.๑ ผลิตภัณฑ์และบริการของ SME ต่อ GDP (ร้อยละ)	๓๘.๙๐	๓๙.๘๘	๓๘.๗๐	๓๘.๑๐	๓๗.๘๐	๓๗.๑๐	๓๖.๖๐	๓๗.๖๖	ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๔๐ ไม่เกิน ๑๐ เท่า ภายในปี ๒๕๕๔
๓.๒ รายได้ของกลุ่มรายได้สูงสุด ร้อยละ ๒๐ แรกต่อรายได้กลุ่ม ต่ำสุดร้อยละ ๒๐	๑๓.๙๒	๑๓.๐๘	๑๒.๔๗	na	๑๑.๓๑	na	na	๑๑.๘๙	

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : * ตัวเลขประมาณการ

๔ ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์

๔.๑ การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพมีหลายประเด็นที่ยังต้องเร่งดำเนินการ

๔.๑.๑ ผลิตภาพการผลิตรวมในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ค่อนข้างผันผวน เนื่องจากได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจในปี ๒๕๕๐ เหตุการณ์สึนามิที่ประเทศญี่ปุ่นในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ และเหตุการณ์อุทกภัยในปลายปี ๒๕๕๔ ผลิตภาพการผลิตรวมของไทยขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ ๐.๒๓ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ ๓ ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สาขาเกษตรหัตถ์ร้อยละ ๒.๐๔ ขณะที่สาขาอุตสาหกรรมและบริการขยายตัวร้อยละ ๐.๖๙ และ ๐.๓๗ ตามลำดับ

หากพิจารณาโครงสร้างการขยายตัวของเศรษฐกิจ การเพิ่มของผลิตภาพการผลิตรวมต่อการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นเพียงร้อยละ ๘.๘ ขณะที่ทุนและแรงงานมีถึงร้อยละ ๗๒.๕ และ ๑๘.๓ ตามลำดับ ชี้ให้เห็นว่าทุนและแรงงานยังเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ดังนั้น การปรับปรุงผลิตภาพการผลิตรวมของประเทศให้สูงขึ้นทำให้เศรษฐกิจขยายตัวได้อย่างยั่งยืนและมั่นคง ทดแทนความผันผวนที่เกิดจากทุนและแรงงานซึ่งมีลักษณะที่แปรผันและเชื่อมโยงกับภาวะเศรษฐกิจโลกสูง

ตารางที่ ๒ การขยายตัวของผลิตภาพการผลิตรวมรายสาขา ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

ภาคการผลิต	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
เกษตร	๐.๕๖	-๓.๕๓	-๐.๓๓	-๑.๑๒	-๗.๓๘	๒.๑๖
อุตสาหกรรม	๓.๖๑	๒.๗๐	๒.๖๐	-๗.๐๒	๑๐.๕๑	-๕.๓๗
บริการและอื่นๆ	๒.๙๐	๑.๙๙	-๑.๐๓	-๒.๙๓	๒.๗๒	๑.๐๙
รวม	๒.๔๑	๒.๑๖	-๐.๒๗	-๔.๒๓	๕.๑๔	-๑.๖๗

ที่มา : สำนักบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : ผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity: TFP)

ตารางที่ ๓ ผลิตภาพแรงงานตามสาขาการผลิต ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : บาท

สาขาการผลิต	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
เกษตรกรรม	๒๕,๗๘๘	๒๕,๘๔๗	๒๖,๒๐๗	๒๖,๕๖๙	๒๖,๒๑๙	๒๖,๖๗๑
นอกภาคเกษตรกรรม	๑๗,๑,๔๖๕	๑๗,๒,๒๔๐	๑๗,๘,๓๑๘	๑๖,๘,๒๘๑	๑๗,๙,๔๒๙	๑๗,๘,๒๒๐
• เหมืองแร่	๑,๕๙๐,๕๗๐	๑,๕๐๗,๘๙๗	๑,๖๔๔,๗๔๔	๑,๘๗๗,๐๕๑	๒,๔๘๑,๓๗๙	๑,๙๘๒,๒๐๖
• อุตสาหกรรม	๒๘๘,๕๓๐	๓๐๐,๑๐๗	๓๒๑,๑๖๗	๓๐๖,๑๑๑	๓๕๐,๒๐๔	๓๒๗,๐๘๙
• การก่อสร้าง	๔๕,๖๐๖	๔๖,๗๗๗	๔๒,๙๙๔	๔๑,๔๙๑	๔๓,๓๒๙	๔๐,๘๔๓
• สาธารณูปโภค	๑,๒๖๘,๒๐๐	๑,๓๙๕,๐๕๗	๑,๓๘๗,๓๗๗	๑,๔๕๖,๖๐๙	๑,๕๘๗,๕๒๑	๘๖๕,๑๙๗
• การขนส่ง	๓๘๐,๑๙๔	๔๐๘,๓๒๙	๓๘๔,๘๖๙	๓๖๒,๖๐๔	๓๘๘,๕๖๐	๔๗๑,๔๔๘
• การค้าและการธนาคาร	๑๑๙,๗๔๒	๑๒๕,๐๑๒	๑๒๓,๖๕๓	๑๑๘,๖๕๘	๑๑๙,๘๒๓	๑๒๘,๔๔๔
• การบริการและอื่นๆ	๙๙,๕๙๕	๙๙,๔๖๓	๙๗,๕๕๓	๙๓,๗๐๑	๙๕,๓๑๙	๙๖,๕๗๔
ผลิตภาพแรงงานรวม	๑๑๓,๖๑๘	๑๑๗,๔๙๒	๑๑๗,๙๑๕	๑๑๓,๐๖๒	๑๒๐,๘๓๔	๑๑๙,๕๘๑

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : ผลิตภาพแรงงานตามสาขาการผลิตเท่ากับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศตามสาขาการผลิตหารด้วยผู้มีงานทำตามสาขาการผลิต

๔.๑.๒ การส่งออกของไทยในตลาดโลกเพิ่มขึ้นจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ จากร้อยละ ๑.๐๘ เป็นเฉลี่ยร้อยละ ๑.๑๙ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ บรรลุตามเป้าหมาย จากการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์จากต่างประเทศตามภาวะการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก และการดำเนินมาตรการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการขยายตลาดการส่งออกอย่างต่อเนื่อง แม้อัตราการขยายตัวเฉลี่ยลดลงจากร้อยละ ๑๓.๙๙ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๖.๗๙ ในช่วง ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ แต่การส่งออกกระจายไปสู่ตลาดที่ไม่ใช่ตลาดหลักมากขึ้น อาทิ อาเซียน จีน อินเดีย ฮองกง และแอฟริกา ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการใช้ประโยชน์ข้อตกลงการค้าเสรี โดยเฉพาะประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สำหรับสินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ รถยนต์และส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ อัญมณีและเครื่องประดับ และยางพารา

ตารางที่ ๔ การส่งออกสินค้าไปประเทศต่างๆ ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
สหรัฐอเมริกา	๑๕.๐	๑๒.๖	๑๑.๔	๑๐.๙	๑๐.๓	๙.๖
ญี่ปุ่น	๑๒.๖	๑๑.๘	๑๑.๓	๑๐.๓	๑๐.๕	๑๐.๕
EU (๒๗)	๑๓.๙	๑๔.๑	๑๓.๒	๑๑.๙	๑๑.๒	๑๐.๖
อาเซียน (๙)	๒๐.๘	๒๑.๓	๒๒.๕	๒๑.๓	๒๒.๗	๒๓.๗
ตะวันออกกลาง	๔.๖	๕.๑	๕.๕	๕.๗	๕.๐	๔.๗
ออสเตรเลีย	๓.๓	๓.๙	๔.๕	๕.๖	๔.๘	๓.๕
จีน	๙.๐	๙.๖	๙.๑	๑๐.๖	๑๑.๐	๑๒.๐
อินเดีย	๑.๔	๑.๗	๑.๙	๒.๑	๒.๓	๒.๓
ฮ่องกง	๕.๕	๕.๖	๕.๗	๖.๒	๖.๗	๗.๒
เกาหลีใต้	๒.๑	๑.๙	๒.๑	๑.๙	๑.๙	๒.๐
ไต้หวัน	๒.๖	๒.๒	๑.๕	๑.๕	๑.๗	๑.๗
แอฟริกา	๒.๖	๓.๐	๓.๘	๔.๒	๓.๕	๓.๔
อื่น ๆ	๖.๖	๗.๒	๗.๕	๗.๘	๘.๔	๘.๘

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

๔.๑.๓ การลงทุนจากต่างประเทศยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจไทย แม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจโลกตกต่ำ วิกฤตน้ำท่วม การลดลงของขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย และการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้การลงทุนจากต่างประเทศค่อนข้างผันผวน ในปี ๒๕๕๔ มีมูลค่า ๒๙๑,๘๖๖ ล้านบาท ลดลงร้อยละ ๒๓.๓๒ จากปี ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ประเทศที่เข้ามาลงทุนมากที่สุด ได้แก่ ญี่ปุ่นในสาขาการผลิต รถยนต์ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สิงคโปร์และเกาหลีใต้ขยายการลงทุนในไทยอย่างต่อเนื่อง สำหรับสหรัฐอเมริกาและยุโรปมีการขยายการลงทุนลดลงเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจและวิกฤตหนี้สาธารณะภายในภูมิภาค

อย่างไรก็ตาม นโยบายการส่งเสริมให้นักธุรกิจไทยไปลงทุนในต่างประเทศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และแสวงหาตลาด รวมทั้งทรัพยากร ทำให้การลงทุนในต่างประเทศของไทยขยายตัวอย่างต่อเนื่องในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ การลงทุนในต่างประเทศเป็น ๓๒๔,๒๕๕ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๔ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๘๘.๖๙ จากปี ๒๕๔๙ สาขาที่มีการลงทุนมากที่สุด ได้แก่ สาขาการเงินและประกันภัย

สาขาการผลิต และการทำเหมือง มีการลงทุนมากในประเทศอาเซียน โดยเฉพาะสิงคโปร์และเมียนมาร์ รวมทั้งประเทศออสเตรเลีย แคนาดา และฮ่องกง

ตารางที่ ๕ การลงทุนจากต่างประเทศ

ประเภทธุรกิจ	มูลค่า (ล้านบาท)					
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓ p	๒๕๕๔ p
A เกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง	-๙๕.๙๔	๙๖.๒๔	๓๑๗.๖๑	๒๔๙.๙๘	-๙.๐๖	๖๕๗.๖๑
B การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๙,๗๑๑.๒๙	๔๕,๓๓๒.๓๔	-๑๗๖.๓๐	๒๒,๐๑๑.๖๖	๒๕,๖๕๕.๔๗	๑๒,๘๙๐.๘๗
C การผลิต	๑๙๕,๗๒๖.๔๗	๑๕๕,๓๓๕.๔๑	๑๖๒,๐๙๔.๙๐	๘๒,๘๑๒.๖๑	๑๖๐,๖๙๑.๖๖	๑๙๑,๙๑๑.๘๓
D ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำและระบบการปรับอากาศ	๑๓,๔๐๕.๗๕	๑,๑๘๑.๐๐	๖,๖๓๘.๙๓	๗,๖๐๕.๗๓	-๓,๒๗๐.๗๕	๒,๘๕๓.๒๙
F การก่อสร้าง	-๓,๕๖๐.๕๙	๑,๐๙๖.๔๖	-๙๖๒.๖๗	๔๓.๖๗	๖๓๕.๓๗	๘๖๑.๙๑
G การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์	๓๒,๘๓๕.๖๑	-๙,๒๘๖.๒๔	๔,๒๔๐.๓๙	๑๑,๘๔๕.๙๐	๘๗๔.๐๒	-๑๕,๗๕๐.๗๙
H การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	๓,๑๑๕.๖๒	-๑,๕๐๘.๔๙	๑๔,๘๙๐.๒๓	๔,๐๑๑.๔๗	-๕,๙๓๖.๑๘	๒,๙๐๕.๕๐
I ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๔,๖๙๘.๘๘	๕,๗๓๒.๗๓	-๑,๙๕๗.๖๓	๑,๕๗๙.๖๒	-๙๗๓.๕๓	๔๐๑.๓๒
K กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	๒๖,๘๕๔.๗๙	๙๗,๙๓๐.๑๓	๕๗,๖๕๔.๙๙	๙,๔๐๔.๗๕	๗๕,๓๗๖.๓๓	๕๑,๔๕๓.๕๙
L กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	๕๓,๔๗๖.๘๑	๓๘,๐๓๑.๖๕	๓๙,๘๑๓.๑๐	๒๖,๒๗๖.๗๓	๒๕,๓๔๕.๐๐	๒๗,๕๘๘.๗๒
อื่นๆ	๒๓,๗๕๓.๘๒	๕๘,๑๖๕.๔๘	-๘๙๙.๕๘	๕๙๔.๖๗	๓๐,๐๑๘.๘๑	๑๖,๐๙๑.๙๖
รวม	๓๕๙,๙๒๖.๔๙	๓๙๒,๑๐๖.๗๐	๒๘๑,๖๕๓.๘๘	๑๖๖,๔๓๖.๘๐	๓๐๘,๔๐๗.๑๕	๒๙๑,๘๖๕.๘๑
อัตราการขยายตัว	๙๗.๗๖	๘.๒๑	-๓๙.๒๒	-๖๙.๒๓	๔๖.๐๓	-๕.๖๗
อัตราการขยายตัวเทียบกับปี ๒๕๔๙						-๒๓.๓๐

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ๖ การลงทุนของคนไทยในต่างประเทศ

ประเภทธุรกิจ	มูลค่า (ล้านบาท)					
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓ p	๒๕๕๔ p
A เกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง	-๔๖๒.๗๒	๐.๐๐	๑๔๐.๒๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๒๓.๖๐
B การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๑๓,๑๔๓.๕๕	๓๒,๓๐๙.๔๒	๓๒,๔๙๖.๓๗	๔๖,๒๐๐.๘๘	๙๕,๓๒๓.๔๗	๗๕,๕๔๐.๔๒
C การผลิต	๒๐,๖๗๗.๒๒	-๓๓,๘๕๒.๐๙	๔๘,๐๒๔.๐๐	๒๗,๒๕๐.๑๙	๓๔,๙๘๕.๑๔	๗๖,๙๕๑.๑๗
D ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำและระบบการปรับอากาศ	๔,๐๕๘.๐๔	-๑๔๔.๖๖	๙,๖๓๖.๗๐	๒,๓๔๔.๗๗	๔,๓๕๙.๙๗	๓,๕๔๐.๕๗
F การก่อสร้าง	๑,๑๓๐.๕๖	๒,๕๐๙.๒๒	๑,๔๖๕.๖๗	๑,๒๓๘.๐๗	-๓,๒๔๙.๐๕	๖,๑๒๑.๐๗
G การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์	-๕,๑๑๓.๖๔	๕,๕๘๕.๙๓	๓๐,๙๐๘.๕๘	-๒๒๓.๗๙	๑๔,๑๐๐.๗๔	๒๙,๘๗๔.๕๕
H การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	-๑๙๐.๙๑	๔,๔๑๕.๖๕	๓,๒๕๕.๖๒	๕,๘๐๖.๒๐	๕,๒๓๕.๗๔	๓๑๘.๑๕
I ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๕๕๖.๔๖	-๑,๙๓๐.๔๖	๒,๐๒๑.๑๗	-๑,๗๓๕.๕๗	-๕๘๙.๙๕	๒,๘๒๘.๙๐
K กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	๕,๗๙๒.๘๒	๘๐,๔๕๑.๔๓	๕๙,๒๘๐.๔๕	๕๙,๖๖๐.๒๒	๑๔,๕๗๘.๑๑	๑๐๒,๙๐๓.๕๐
L กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	๕๖๑.๙๑	๙,๓๙๗.๕๘	-๑๑,๕๑๒.๑๔	๑,๗๖๑.๖๗	๒,๙๙๕.๒๑	๒๒,๐๙๔.๑๒
อื่นๆ	-๓,๔๙๔.๒๔	๔,๙๒๐.๐๗	-๔๐,๕๗๖.๗๖	๗๔๐.๑๒	๓,๘๓๖.๓๓	๔,๐๕๙.๓๘
รวม	๓๖,๖๕๙.๐๖	๑๐๓,๖๖๒.๑๐	๑๓๕,๑๓๙.๘๖	๑๔๓,๐๔๒.๗๖	๑๗๑,๕๗๕.๗๐	๓๒๔,๒๕๕.๔๓
อัตราการขยายตัว	๔๑.๙	๖๔.๖๔	๒๓.๒๙	๕.๕๒	๑๖.๖๓	๔๗.๐๙
อัตราการขยายตัวเทียบกับปี ๒๕๔๙						๘๘.๖๙

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

๔.๑.๔ ความสามารถในการแข่งขันของไทยดีขึ้นจากปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ผลการจัดลำดับของสถาบันนานาชาติเพื่อการพัฒนาการจัดการระหว่างประเทศ (International Institute for Management Development: IMD) ในปี ๒๕๕๔ ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันอยู่ในลำดับที่ ๒๗ ปรับดีขึ้นจากปี ๒๕๔๙ ที่อยู่ในลำดับที่ ๓๒ โดยมีปัจจัยสนับสนุนสำคัญมาจากการปรับดีขึ้นของสมรรถนะทางเศรษฐกิจและประสิทธิภาพของภาคเอกชน

ตารางที่ ๗ ความสามารถในการแข่งขันของประเทศในแต่ละด้าน ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : อันดับ

ปี	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
อันดับรวม	๓๒	๓๓	๒๗	๒๖	๒๖	๒๗
๑. สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	๒๑	๑๕	๑๒	๑๔	๖	๑๐
๑.๑ เศรษฐกิจในประเทศ	๕๕	๔๗	๔๘	๔๘	๓๕	๒๗
๑.๒ การค้าระหว่างประเทศ	๑๕	๑๓	๒๑	๑๖	๕	๖
๑.๓ การลงทุนระหว่างประเทศ	๔๗	๔๕	๔๗	๔๖	๓๘	๓๔
๑.๔ การจ้างงาน	๖	๖	๔	๔	๓	๓
๑.๕ ระดับราคา	๙	๖	๔	๕	๔	๒๓
๒. ประสิทธิภาพของภาครัฐ	๒๑	๒๗	๒๒	๑๗	๑๘	๒๓
๒.๑ ฐานการคลัง	๒๑	๑๖	๒๙	๒๐	๑๔	๑๑
๒.๒ นโยบายการคลัง	๔	๖	๕	๘	๗	๗
๒.๓ กรอบการบริหารด้านสถาบัน	๒๕	๔๕	๔๐	๒๖	๓๒	๓๕
๒.๔ กฎหมายด้านธุรกิจ	๓๓	๓๗	๒๙	๒๙	๒๘	๓๙
๒.๕ กรอบการบริหารด้านสังคม	๓๙	๔๐	๓๖	๒๖	๓๓	๔๗
๓. ประสิทธิภาพของภาคเอกชน	๒๘	๓๔	๒๕	๒๕	๒๐	๑๙
๓.๑ ผลผลิตภาพและประสิทธิภาพ	๔๘	๔๘	๔๘	๕๐	๔๙	๓๓
๓.๒ ตลาดแรงงาน	๖	๗	๓	๗	๒	๒
๓.๓ การเงิน	๔๑	๔๔	๓๑	๒๒	๑๘	๑๙
๓.๔ การบริหารจัดการ	๒๖	๓๕	๑๙	๑๕	๑๓	๑๖
๓.๕ ทัศนคติและค่านิยม	๒๐	๓๐	๒๐	๑๙	๑๙	๑๖
๔. โครงสร้างพื้นฐาน	๔๘	๔๘	๓๙	๔๒	๔๖	๔๗
๔.๑ สาธารณูปโภคพื้นฐาน	๓๘	๓๕	๒๙	๒๙	๒๖	๒๔
๔.๒ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี	๔๘	๔๘	๔๓	๓๖	๔๘	๕๒
๔.๓ โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์	๕๓	๔๙	๓๗	๔๐	๔๐	๔๐
๔.๔ สุขภาพและสิ่งแวดล้อม	๔๘	๔๘	๔๗	๕๐	๕๑	๕๔
๔.๕ การศึกษา	๔๘	๔๖	๔๓	๔๗	๔๗	๕๑

ที่มา : IMD Yearbook ๒๐๐๖, ๒๐๐๗, ๒๐๐๘, ๒๐๐๙, ๒๐๑๐, ๒๐๑๑, ๒๐๑๒

๔.๑.๕ ค่าใช้จ่ายการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ในปี ๒๕๕๒ ค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนาเป็น ๒๑,๔๙๓.๕๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๔ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี ๒๕๔๘ ที่เป็น ๑๖,๖๖๖.๗๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๓ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เนื่องจากค่าใช้จ่ายการวิจัยและพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ขยายตัวโดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๕๘.๙๘ ในปี ๒๕๔๘ เป็นร้อยละ ๖๐.๘๐ ในปี ๒๕๕๒ ขณะที่ภาคเอกชนแม้จะมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาลดลงจากร้อยละ ๔๑.๐๒ เป็นร้อยละ ๓๙.๒๐ ในช่วงเวลาเดียวกัน แต่มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น

๔.๑.๖ ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลงจากเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ แต่ยังคงสูงกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เล็กน้อย ในปี ๒๕๕๔ ประเทศไทยจะมีต้นทุนโลจิสติกส์คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ลดลงจากปี ๒๕๔๙ ปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ มีสาเหตุสำคัญจากอุทกภัยในช่วงไตรมาสที่ ๓ และ ๔ ของปี ๒๕๕๔ ทำให้พื้นที่ราบลุ่มภาคกลางซึ่งเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมและเป็นแหล่งการผลิตสินค้าต้นน้ำที่สำคัญ เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ได้รับความเสียหายอย่างรุนแรง ส่งผลให้คลังสินค้าและสินค้าคงคลังในพื้นที่อุทกภัยได้รับความเสียหาย ต่อเนื่องไปถึงการหยุดชะงักของกระบวนการส่งผ่านสินค้าไปยังอุตสาหกรรมต่อเนื่องและผู้บริโภค ส่งผลให้อุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำขาดแคลนสินค้าวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิต เป็นสาเหตุที่ทำให้ต้นทุนโลจิสติกส์ลดลงในปี ๒๕๕๔ เมื่อพิจารณาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ต้นทุนโลจิสติกส์มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการดีขึ้น อาทิ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและระบบบริหารจัดการขนส่งและสินค้าคงคลังที่ทันสมัย รวมทั้งการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจภายใต้สถานการณ์เศรษฐกิจที่ถดถอยในช่วงที่ผ่านมา

ตารางที่ ๘ ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

ประเภทต้นทุน	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔ (ประมาณการ)
ต้นทุนด้านโลจิสติกส์	๑๗.๘	๑๗.๑	๑๗.๑	๑๕.๑	๑๕.๒	๑๔.๕
- ต้นทุนด้านการขนส่งสินค้า	๘.๒	๗.๗	๘.๒	๗.๑	๗.๒	๗.๒
- ต้นทุนด้านการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง	๘.๐	๗.๘	๗.๓	๖.๖	๖.๗	๖.๐
- ต้นทุนด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์	๑.๖	๑.๖	๑.๖	๑.๔	๑.๓	๑.๓

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๔.๑.๗ โครงสร้างเศรษฐกิจระหว่างเศรษฐกิจภายในประเทศและการค้าระหว่างประเทศ ไม่สอดคล้องตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ และสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ โดยเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ประเทศไทยมีอุปสงค์ภายในประเทศคิดเป็นร้อยละ ๖๖.๙๔ ของภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และในปี ๒๕๕๔ อุปสงค์ภายในประเทศคิดเป็นร้อยละ ๖๑.๗๖ ของภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ ๗๕ และลดลงจากปี ๒๕๔๙ ที่เป็นร้อยละ ๖๙.๑๐ เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศได้รับผลกระทบทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในประเทศ อาทิ เหตุการณ์สึนามิที่ประเทศญี่ปุ่นในเดือนมีนาคมปี ๒๕๕๔ ที่ส่งผลให้ผลผลิตภาคอุตสาหกรรมของไทยในไตรมาสที่ ๒ หดตัว ความไม่แน่นอนในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจสหรัฐฯ และวิกฤตหนี้สาธารณะของสหภาพยุโรปที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน ประกอบกับเหตุการณ์ภัยพิบัติอุทกภัยในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี ๒๕๕๔ ขยายวงกว้างในหลายพื้นที่ของประเทศ โดยเฉพาะพื้นที่ภาคกลางที่ได้รับความเสียหายมาก ส่งผลต่อการชะงักงันของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะการเพาะปลูกข้าวและปศุสัตว์ และภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับความเสียหายอย่างรุนแรงโดยเฉพาะการผลิตรถยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเกิดปัญหาการกระจายสินค้า ส่งผลให้การบริโภคและการลงทุนภาคเอกชนหดตัวลงในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี ๒๕๕๔ ขณะที่ภาคบริการก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน โดยเฉพาะการท่องเที่ยวและการค้า ส่วนเสถียรภาพเศรษฐกิจในประเทศโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี อัตราการว่างงานอยู่ในระดับต่ำ แม้ว่าอัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นตามต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น

ตารางที่ ๙ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
อัตราการขยายตัว	๕.๑	๕.๐	๒.๕	-๒.๓	๗.๘	๐.๑
แหล่งที่มาของการขยายตัว						
อุปสงค์ภายในประเทศ	๒.๘	๑.๙	๒.๑	-๒.๐	๕.๐	๑.๕
• การบริโภคภาคเอกชน	๑.๗	๐.๙	๑.๔	-๐.๖	๒.๕	๐.๗
• การบริโภคภาครัฐบาล	๐.๒	๐.๘	๐.๔	๐.๗	๐.๖	๐.๑
• การลงทุนสินทรัพย์สินถาวร	๐.๙	๐.๓	๐.๓	-๒.๐	๑.๙	๐.๗
การส่งออกสุทธิ (อุปสงค์ภายนอก)	๔.๑	๓.๐	-๑.๐	๓.๔	-๐.๕	-๐.๖
• การส่งออกสินค้าและบริการ	๕.๖	๔.๙	๓.๖	-๙.๐	๙.๕	๖.๕
• การนำเข้าสินค้าและบริการ	๑.๕	๑.๙	๔.๖	-๑๒.๕	๑๐.๐	๗.๒
• ส่วนเปลี่ยนแปลงสินค้าคงเหลือ	-๑.๗	-๐.๒	๑.๓	-๓.๙	๓.๓	-๐.๗

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๔.๑.๘ โครงสร้างการผลิตของประเทศทั้งภาคเกษตรกรรมและบริการไม่เปลี่ยนแปลง

๑) ภาคเกษตรกรรม ในปี ๒๕๕๔ ประเทศไทยมีการผลิตในสาขาเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ ๘.๖๓ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ลดลงจากปี ๒๕๔๙ ที่เป็นร้อยละ ๙.๐๑ แต่มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๑ ไกล่เคียงกับปี ๒๕๔๙ ที่มีการขยายตัวร้อยละ ๕.๐๔ เป็นผลจากผลผลิตสินค้าเกษตรสำคัญมีการขยายตัวดี โดยเฉพาะยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อย และมันสำปะหลัง รวมทั้งสินค้าปศุสัตว์ เช่น ไก่ และไข่ไก่ แม้ว่าปริมาณผลผลิตข้าวจะลดลงจากผลกระทบอุทกภัยในช่วงปลายปี ๒๕๕๔ รวมถึงสินค้าประมงที่ลดลงตามปริมาณผลผลิตกุ้ง อันเป็นผลจากความต้องการของตลาดต่างประเทศลดลง เนื่องจากประสบปัญหาสภาพภูมิอากาศและโรคระบาดในบางพื้นที่

ตารางที่ ๑๐ ผลิตภัณฑ์ประชาชาติจำแนกตามภาคการผลิต ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ล้านบาท

ภาคการผลิต	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ภาคเกษตรกรรม ต่อ GDP (ร้อยละ)	๓๖๕,๔๒๘ (๙.๐๑)	๓๖๙,๗๗๒ (๘.๖๘)	๓๘๕,๒๒๕ (๘.๘๓)	๓๙๐,๓๖๒ (๙.๑๖)	๓๘๑,๔๐๑ (๘.๓๐)	๓๙๖,๙๕๑ (๘.๖๓)
นอกภาคเกษตรกรรม ต่อ GDP (ร้อยละ)	๓,๖๘๙,๐๗๖ (๙๐.๙๙)	๓,๘๘๙,๒๕๔ (๙๑.๓๒)	๓,๙๗๙,๖๐๘ (๙๑.๑๗)	๓,๘๗๒,๗๗๗ (๙๐.๘๔)	๔,๒๑๔,๗๑๑ (๙๑.๗๐)	๔,๒๐๒,๗๐๔ (๙๑.๓๗)
ภาคอุตสาหกรรม ต่อ GDP (ร้อยละ)	๑,๕๘๘,๑๐๕ (๓๙.๑๗)	๑,๖๘๖,๓๗๒ (๓๙.๖๐)	๑,๗๕๑,๔๑๑ (๔๐.๑๓)	๑,๖๔๕,๐๑๕ (๓๘.๕๙)	๑,๘๗๓,๑๗๐ (๔๐.๗๖)	๑,๗๙๓,๓๕๘ (๓๘.๙๙)
ภาคบริการและอื่นๆ ต่อ GDP (ร้อยละ)	๒,๑๐๐,๙๗๑ (๕๑.๘๒)	๒,๒๐๒,๘๘๒ (๕๑.๗๒)	๒,๒๒๘,๑๙๗ (๕๑.๐๕)	๒,๒๒๗,๗๖๒ (๕๒.๒๖)	๒,๓๔๑,๕๔๑ (๕๐.๙๕)	๒,๔๐๙,๓๔๖ (๕๒.๓๘)

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒) ภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรในปี ๒๕๕๔ มีการผลิตลดลง คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ลดลงจากปี ๒๕๕๓ ที่เป็นร้อยละ ๑๒.๔ เนื่องจากผลกระทบจากภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะการเกิดอุทกภัยในหลายพื้นที่ของประเทศและการระบาดของศัตรูพืช ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรซึ่งเป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมเกษตรมีปริมาณลดลง ขณะที่อุตสาหกรรมเกษตร อาทิ การป้อนไบโอสบ สิ่งทอในครัวเรือน และยางแผ่นรมควัน มีการผลิตคงที่เพียงร้อยละ ๐.๑ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ตารางที่ ๑๑ โครงสร้างและอัตราการขยายตัวของภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

ภาคการผลิต	โครงสร้างการผลิต						อัตราการขยายตัว					
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
เกษตร	๙.๐	๘.๗	๘.๘	๙.๒	๘.๓	๘.๖	๕.๐	๑.๒	๔.๒	๑.๓	-๒.๓	๔.๑
อุตสาหกรรมอาหาร	๓.๓	๓.๓	๓.๔	๓.๕	๓.๓	๓.๕	๖.๑	๖.๔	๓.๓	๐.๘	๑.๔	๖.๓
อุตสาหกรรมเกษตรอื่นๆ	๐.๑	๐.๑	๐.๑	๐.๑	๐.๑	๐.๑	-๐.๓	-๗.๑	-๒.๒	-๑๓.๙	๓.๗	๔.๔
เกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร	๑๒.๔	๑๒.๑	๑๒.๓	๑๒.๗	๑๑.๖	๑๒.๒	๕.๓	๒.๕	๓.๙	๑.๑	-๑.๓	๔.๗
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๕.๑	๕.๐	๒.๕	-๒.๓	๗.๘	๐.๑

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : อุตสาหกรรมเกษตรอื่นๆ รวมป้อนไบโอสบ สิ่งทอในครัวเรือน และยางแผ่นรมควัน

๓) ภาคบริการ ช่วงปี ๒๕๔๙-๒๕๕๔ เฉลี่ยร้อยละ ๔๙.๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๓.๑ ต่อปี ในปี ๒๕๕๔ การเงินและการธนาคารมีอัตราการขยายตัวสูงสุดถึงร้อยละ ๑๓.๓ รองลงมาเป็นโรงแรมและภัตตาคาร ร้อยละ ๗.๔ ขณะที่สาขาที่มีการหดตัวอย่างมากถึงร้อยละ ๕.๑ ได้แก่ ก่อสร้าง เนื่องจากได้รับผลกระทบโดยตรงจากภัยธรรมชาติ สำหรับการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศได้ฟื้นตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี ๒๕๕๔ มีนักท่องเที่ยว ๑๙.๑ ล้านคน (ขยายตัวร้อยละ ๑๙.๘ จากปี ๒๕๕๓) และสร้างรายได้ ๗๓๔,๕๙๑ ล้านบาท (ขยายตัวร้อยละ ๒๓.๙ จากปี ๒๕๕๓) และคาดว่าในปี ๒๕๕๕ จะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มเป็น ๒๑ ล้านคน เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกที่เป็นตลาดหลักของไทยขยายตัวตามภาวะเศรษฐกิจโลกที่เริ่มฟื้นตัว ทั้งอาเซียน จีน ฮองกง ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และไต้หวัน ประกอบกับปัญหาความไม่สงบภายในประเทศเริ่มคลี่คลาย ทำให้บรรยากาศการท่องเที่ยวกลับคืนสู่ภาวะปกติ แม้ตลาดโลกจะประสบกับวิกฤตการเงินโดยเฉพาะกลุ่มยูโรโซน แต่ไม่ได้เป็นตลาดหลักของไทยจึงไม่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ท่องเที่ยวไทยมากนัก

ตารางที่ ๑๒ โครงสร้างและอัตราการขยายตัวของภาคบริการ ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

สาขาภาคบริการ	สัดส่วนต่อ GDP						อัตราการขยายตัว					
	๒๕๕๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ไฟฟ้า ก๊าซ ประปา	๓๓.๓๓	๓๓.๓๓	๓๓.๓๘	๓๓.๔๙	๓๓.๕๖	๓๓.๕๘	๔.๗	๕.๑	๔.๐	๐.๙	๑๐.๑	๐.๔
ก่อสร้าง	๒.๔๒	๒.๓๖	๒.๑๘	๒.๒๔	๒.๒๒	๒.๑๑	๔.๖	๒.๕	-๕.๓	๐.๔	๖.๘	-๕.๑
ขายส่ง ขายปลีก	๑๓.๘๒	๑๓.๘๘	๑๓.๖๗	๑๓.๙๕	๑๓.๒๙	๑๓.๕๒	๓.๔	๕.๕	๑.๐	-๐.๓	๒.๗	๑.๘
โรงแรมและภัตตาคาร	๓.๗๓	๓.๗๑	๓.๖๘	๓.๗๕	๓.๗๘	๔.๐๕	๑.๑๑	๔.๔	๑.๖	-๐.๓	๘.๕	๗.๔
การขนส่ง	๑๐.๐๖	๑๐.๑๔	๙.๘๕	๙.๗๐	๙.๓๖	๙.๖๑	๖.๒	๖.๐	-๐.๕	-๓.๘	๔.๐	๒.๗
การเงิน การธนาคาร	๓.๔๗	๓.๔๙	๓.๖๙	๓.๙๓	๓.๙๓	๔.๔๕	๓.๒	๕.๖	๘.๓	๔.๐	๗.๘	๑๓.๓
การค้าอสังหาริมทรัพย์	๓.๙๓	๓.๘๖	๓.๘๗	๔.๐๐	๓.๘๕	๓.๙๘	๕.๕	๓.๒	๒.๕	๑.๑	๓.๘	๓.๔
อื่นๆ	๘.๘๐	๘.๗๒	๘.๕๕	๘.๙๓	๘.๗๕	๘.๙๔	-	๔.๐	๐.๖	๒.๐	๕.๗	๒.๒
ภาคบริการ	๔๙.๕๖	๔๙.๔๙	๔๘.๘๗	๕๐.๐๐	๔๘.๗๕	๕๐.๒๓	๔.๕	๔.๙	๑.๒	-๐.๑	๕.๑	๓.๑

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : อื่นๆ ได้แก่ การบริหารราชการแผ่นดิน การศึกษา บริการสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ บริการชุมชนฯ และบริการคนรับใช้

๔.๒ เสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี แต่อาจเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงจากหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้น

๔.๒.๑ การดูแลหนี้สาธารณะสามารถบริหารจัดการให้อยู่ในกรอบวินัยทางการคลังและเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ณ สิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ ประเทศไทยมีหนี้สาธารณะคงค้างรวม ๔,๔๔๘,๒๙๔.๖ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ ๒๕๕๓ ที่มีหนี้สาธารณะคงค้างรวม ๓,๒๓๓,๑๒๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓๙ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของหนี้ภายในประเทศที่รัฐบาลกู้โดยตรงเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณและการบริหารหนี้เงินกู้เพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง อย่างไรก็ตาม หนี้สาธารณะยังอยู่ในกรอบวินัยการคลังที่กำหนดให้ไม่เกินร้อยละ ๖๐ ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ให้สามารถรองรับความจำเป็นในการดำเนินนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงที่ไทยได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโลก

ตารางที่ ๑๓ หนี้สาธารณะในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ - ๒๕๕๔

หน่วย : ล้านบาท

	ณ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๐		ณ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑		ณ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๒		ณ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓		ณ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔	
	จำนวน	%GDP	จำนวน	%GDP	จำนวน	%GDP	จำนวน	%GDP	จำนวน	%GDP
๑.หนี้ที่รัฐบาลกู้โดยตรง	๒,๐๕๑,๓๖๓.๒๖	๒๔.๔๖	๒,๑๖๒,๑๑๐.๖๕	๒๒.๙๘	๒,๕๘๖,๕๑๓.๑๘	๒๙.๔๔	๒,๙๐๗,๔๘๒.๓๑	๒๘.๗๗	๓,๑๘๑,๑๕๘.๘๙	๓๐.๑๘
๒.หนี้รัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นสถาบันการเงิน	๙๐๗,๓๐๙.๒๐	๑๐.๘๒	๙๘๘,๔๓๙.๗๑	๑๐.๕๐	๑,๑๐๘,๕๘๐.๓๒	๑๒.๖๒	๑,๐๘๓,๙๘๒.๕๗	๑๐.๗๓	๑,๐๗๙,๗๔๘.๕๗	๑๐.๒๔
๓.หนี้รัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน	๐	๐.๐๐	๑๐๒,๓๔๖.๒๙	๑.๐๙	๒๐๘,๗๐๒.๐๒	๒.๓๘	๑๗๗,๑๗๙.๔๓	๑.๗๕	๑๕๖,๙๔๑.๙๖	๑.๔๙
๔.หนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟู	๑๘๕,๑๕๔.๔๔	๒.๒๑	๑๓๘,๒๑๘.๖๑	๑.๔๗	๙๘,๑๔๖.๔๘	๑.๑๒	๖๒,๑๐๐.๔๓	๐.๖๑	๓๐,๔๔๕.๑๘	๐.๒๙
๕.หนี้หน่วยงานอื่นของรัฐ	๓๕,๕๙๓.๒๘	๐.๔๒	๑๗,๑๑๖.๑๔	๐.๑๘	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
รวมหนี้สาธารณะคงค้าง	๓,๑๙๔,๒๒๐.๑๘	๓๗.๙๑	๓,๔๐๘,๒๓๑.๔๐	๓๖.๒๒	๔,๐๐๑,๙๔๒.๐๐	๔๕.๕๕	๔,๒๓๐,๖๔๔.๗๔	๔๑.๘๗	๔,๔๔๘,๒๙๔.๖๐	๔๒.๒๐

ที่มา : สำนักบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง www.mof.go.th

หมายเหตุ : สำนักบริหารหนี้สาธารณะได้จัดประเภทหนี้ใหม่ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๔๙

๔.๒.๒ เงินเพื่อต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ในปี ๒๕๕๔ อัตราเงินเพื่อทั่วไปอยู่ที่ร้อยละ ๓.๘ ลดลงจากปี ๒๕๔๙ ที่มีอัตราเงินเพื่อทั่วไปร้อยละ ๔.๗ อย่างไรก็ตาม อัตราเงินเพื่อทั่วไปในปี ๒๕๕๔ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๓ โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของราคาอาหารสดประเภทผักผลไม้ และเนื้อสัตว์ ตลอดจนอาหารสำเร็จรูป เนื่องมาจากสภาพอากาศที่แปรปรวน ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่ได้รับความเสียหายและออกสู่ตลาดน้อยลง ขณะที่ราคาอาหารสำเร็จรูปและเนื้อสัตว์ทรงตัวอยู่ในระดับสูงมาตั้งแต่ต้นไตรมาสที่ ๒ ส่วนราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศขยายตัวในอัตราที่ชะลอลงเป็นไปในทิศทางเดียวกับการชะลอตัวของราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ประกอบกับภาครัฐได้มีการดำเนินมาตรการชะลอการเรียกเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงจากน้ำมันเบนซินและน้ำมันดีเซลเพื่อลดภาระของผู้บริโภค เริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พร้อมทั้งขยายมาตรการลดอัตราการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซล จึงส่งผลให้ราคาในหมวดพลังงานเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๖ ชะลอตัวจากร้อยละ ๙.๗ ในปีก่อนหน้า

ตารางที่ ๑๔ อัตราขยายตัวของดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

ดัชนี	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป	๔.๗	๒.๓	๕.๕	-๐.๙	๓.๓	๓.๘
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม	๔.๖	๔.๐	๑๑.๖	๔.๔	๕.๔	๘.๐
หมวดอื่นๆ ที่มีให้อาหาร	๔.๖	๑.๒	๑.๗	-๔.๘	๒.๑	๑.๓
หมวดพลังงาน	๑๕.๐	๒.๔	๘.๐	-๑๓.๑	๙.๗	๕.๖
หมวดอาหารสด	๗.๕	๖.๕	๑๕.๓	๕.๖	๑๐.๓	๘.๗
ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน	๒.๓	๑.๑	๒.๔	๐.๓	๑.๐	๒.๔

ที่มา : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

๔.๒.๓ ภาวะการจ้างงานเป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่อัตราการว่างงานไม่เกินร้อยละ ๒ ในปี ๒๕๕๔ ประเทศไทยมีผู้มีงานทำ ๓๘.๔๖ ล้านคน เพิ่มจากปี ๒๕๔๙ ที่มี ๓๕.๖๒ ล้านคน อัตราการว่างงานมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ ๑.๕๒ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๐.๖๘ ในปี ๒๕๕๔ เป็นผลจากการขยายตัวของภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศและต่างประเทศ แม้ว่าในไตรมาสสุดท้ายของปี ๒๕๕๔ เศรษฐกิจไทยหดตัวจากเหตุการณ์อุทกภัย แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานมากนัก การจ้างงานในภาคเกษตร สาขาการผลิต และสาขาการบริการชุมชนยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา

ตารางที่ ๑๕ กำลังแรงงาน การมีงานทำ และการว่างงาน ปี ๒๕๔๙ – ๒๕๕๔

หน่วย : ล้านคน

ภาวะการมีงานทำ	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
กำลังแรงงาน	๓๖.๔๓	๓๖.๙๔	๓๗.๗๐	๓๘.๔๓	๓๘.๖๔	๓๘.๙๒
การมีงานทำ	๓๕.๖๒	๓๖.๑๙	๓๖.๙๘	๓๗.๖๘	๓๘.๐๓	๓๘.๔๖
สาขาเกษตรกรรม	๑๔.๑๗	๑๔.๓๑	๑๔.๗๐	๑๔.๖๙	๑๔.๕๕	๑๔.๘๘
นอกเกษตรกรรม	๒๑.๕๒	๒๑.๘๘	๒๒.๓๒	๒๓.๐๑	๒๓.๔๘	๒๓.๕๘
- อุตสาหกรรม	๕.๕๐	๕.๖๒	๕.๔๕	๕.๓๗	๕.๓๕	๕.๓๐
- ก่อสร้าง	๒.๑๕	๒.๑๕	๒.๒๑	๒.๓๐	๒.๓๖	๒.๓๗
- การค้าและธนาคาร	๕.๘๕	๕.๙๒	๖.๑๓	๖.๔๒	๖.๖๐	๖.๔๓
- การบริการและอื่น ๆ	๘.๐๐	๘.๒๖	๘.๕๒	๘.๙๑	๙.๑๘	๙.๔๘
การว่างงาน	๐.๕๕	๐.๕๑	๐.๕๒	๐.๕๗	๐.๔๐	๐.๒๖
อัตราการว่างงาน (%)	๑.๕๒	๑.๓๘	๑.๓๙	๑.๕๐	๑.๐๔	๐.๖๘
การทำงานต่ำระดับ	๐.๕๘	๐.๖๐	๐.๕๑	๐.๖๐	๐.๕๒	๐.๓๘

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

๔.๒.๔ ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี ๒๕๕๔ ประเทศไทยมีดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล ๑๑,๘๖๙.๕๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๔ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๔๙ ที่มีดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล ๒,๓๑๕.๒๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๑ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เป็นผลมาจากการได้เปรียบดุลการค้า แม้ว่าดุลบัญชีเดินสะพัดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี ๒๕๕๔ ลดลงต่อเนื่องจากปี ๒๕๕๒ ที่สูงถึงร้อยละ ๘.๔ และปี ๒๕๕๓ ที่ร้อยละ ๔.๑ อันเป็นผลมาจากการเกินดุลการค้าที่ลดลง

ตารางที่ ๑๖ ดุลบัญชีเดินสะพัด ปี ๒๕๔๙ – ๒๕๕๔

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

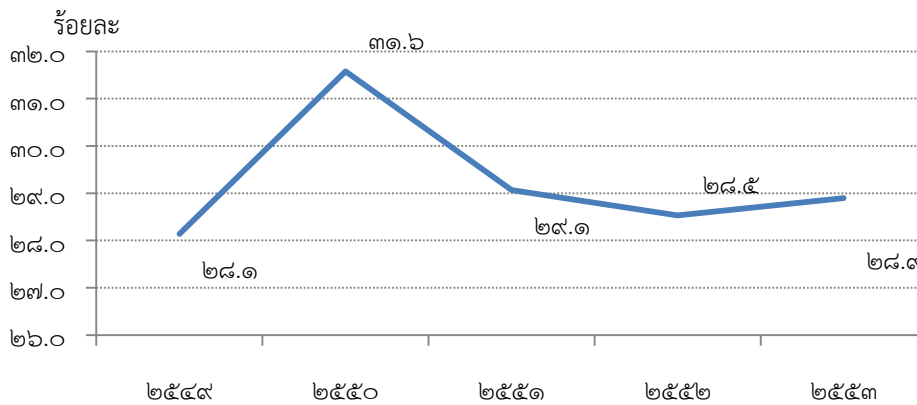
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ดุลการค้า	๑๓,๖๖๙.๕๖	๒๖,๖๔๐.๓๐	๑๗,๓๔๘.๑๑	๓๒,๖๑๙.๖๙	๓๑,๗๕๙.๒๒	๒๓,๕๐๒.๐๓
ดุลบริการ รายได้และเงินโอน	-๑๑,๓๕๔.๓๑	-๑๐,๙๕๘.๕๗	-๑๕,๑๙๐.๗๐	-๑๐,๗๒๓.๙๐	-๑๘,๕๕๓.๒๑	-๑๑,๖๓๒.๕๓
ดุลบัญชีเดินสะพัด	๒,๓๑๕.๒๕	๑๕,๖๘๑.๗๓	๒,๑๕๗.๔๐	๒๑,๘๙๕.๗๘	๑๓,๑๗๖.๐๑	๑๑,๘๖๙.๕๐
สัดส่วนดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP	๑.๑	๖.๓	๐.๗	๘.๔	๔.๑	๓.๔
เงินสำรองระหว่างประเทศ	๖๖,๙๘๔.๗๘	๘๗,๔๕๕.๑๒	๑๑๑,๐๐๘.๐๒	๑๓๘,๔๑๗.๕๙	๑๗๒,๑๒๘.๙๐	๑๗๕,๑๒๓.๗๗

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

๔.๒.๕ การออมในประเทศดีขึ้นในช่วงท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ในปี ๒๕๕๓ การออมของประเทศอยู่ที่ร้อยละ ๒๘.๙ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒๘.๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี ๒๕๕๒ และมีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงปี ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๑ ที่ระดับการออมในทุกภาคส่วนของระบบเศรษฐกิจลดลง เนื่องจากผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโลก การออมภาคครัวเรือนลดลงมีสาเหตุเกิดจากการลดลงของรายได้ ส่วนภาคธุรกิจทั้งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และธุรกิจอื่นๆ มีการออมลดลงตามผลประกอบการของธุรกิจที่ลดลง ขณะที่ภาครัฐมีความจำเป็นต้องดำเนินนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจที่เร่งการใช้จ่ายเพื่อรองรับผลกระทบจากการชะลอของภาวะเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม

ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ เป็นต้นมา ผลของการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกและการดำเนินนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ ส่งผลให้ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจมีการออมเพิ่มขึ้น ในปี ๒๕๕๓ การออมภาคครัวเรือนขยายตัวร้อยละ ๒๖.๑ การออมภาคธุรกิจขยายตัวร้อยละ ๑๕.๑ และการออมภาครัฐเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๑๐๗.๘ จากการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ทั้งภาคการผลิต การลงทุน และการส่งออก ที่ส่งผลต่อภาวะการจ้างงาน และผลประกอบการของภาคธุรกิจ

แผนภูมิที่ ๑ สัดส่วนการออมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๓

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ ๑๗ โครงสร้างและการขยายตัวของการออมของไทยปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๓

หน่วย : ร้อยละ

	๒๕๔๔	๒๕๔๕	๒๕๔๖	๒๕๔๗	๒๕๕๓
โครงสร้างการออม					
ครัวเรือน และสถาบันไม่แสวงกำไร	๓๓.๒	๔๒.๑	๔๒.๖	๕๒.๒	๕๐.๐
ธุรกิจ	๒๖.๗	๒๙.๒	๓๔.๐	๓๖.๑	๓๑.๖
รัฐบาล	๔๐.๑	๒๘.๗	๒๓.๔	๑๑.๗	๑๘.๔
อัตราการขยายตัว					
ครัวเรือน และสถาบันไม่แสวงกำไร	๙.๘	๕๗.๐	-๕.๙	๙.๐	๒๖.๑
ธุรกิจ	๕๙.๕	๓๕.๗	๗.๘	-๕.๓	๑๕.๑
รัฐบาล	๓๘.๘	-๑๑.๔	-๒๔.๐	-๕๕.๗	๑๐๗.๘

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๔.๒.๖ การใช้พลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้พลังงานมีแนวโน้มที่ดีขึ้น การใช้พลังงานหมุนเวียนในปี ๒๕๕๔ คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔๙ ของการใช้พลังงานทั้งหมด เพิ่มจากร้อยละ ๑๗.๓๘ ในปี ๒๕๔๙ อย่างต่อเนื่อง หรือมีอัตราเพิ่มเป็นร้อยละ ๑๒.๑๗ ตามเป้าหมายของแผนที่ต้องการให้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๘ เนื่องจากความต้องการใช้พลังงานเพิ่มขึ้นตามภาวะการฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลให้สาขาเศรษฐกิจที่สำคัญทั้งธุรกิจการค้า บ้านอยู่อาศัย อุตสาหกรรมการผลิต เหมืองแร่ เกษตรกรรม และการขนส่ง มีการใช้พลังงานในรูปน้ำมันสำเร็จรูป ก๊าซธรรมชาติ และไฟฟ้า รวมทั้งพลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการใช้พลังงานหมุนเวียนจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีอัตราการขยายตัวถึงร้อยละ ๕๙.๖๔ จากเฉลี่ย ๑,๐๕๓

พินต้นเทียบเท่าน้ำมันดิบในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นเฉลี่ย ๑,๖๘๑ พินต้นเทียบเท่าน้ำมันดิบในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

ตารางที่ ๑๘ การใช้พลังงานขั้นสุดท้ายจำแนกตามประเภท ปี ๒๕๔๙ – ๒๕๕๔

หน่วย: ร้อยละ

	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
การใช้รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
น้ำมันสำเร็จรูป	๕๐.๐๓	๔๙.๗๙	๔๗.๓๖	๔๗.๔๗	๔๕.๖๗	๔๖.๘๘
ก๊าซธรรมชาติ	๓.๕๓	๔.๐๐	๔.๗๙	๕.๓๕	๕.๔๐	๖.๓๖
ถ่านหิน	๑๑.๘๔	๑๐.๗๖	๑๑.๗๕	๑๑.๒๓	๑๑.๗๓	๙.๓๐
ไฟฟ้า	๑๗.๒๒	๑๗.๔๙	๑๗.๕๒	๑๗.๒๗	๑๘.๑๑	๑๗.๙๗
พลังงานหมุนเวียน	๑๗.๓๘	๑๗.๙๕	๑๘.๕๘	๑๘.๖๗	๑๙.๐๙	๑๙.๔๙
อัตราการเปลี่ยนแปลง	๑.๔	๒.๕	๑.๖	๑.๒	๕.๔	๐.๔
น้ำมันสำเร็จรูป	-๒.๕	๒.๐	-๓.๔	๑.๕	๑.๔	๓.๑
ก๊าซธรรมชาติ	๑๐.๓	๑๖.๑	๒๑.๕	๑๓.๒	๖.๔	๑๘.๒
ถ่านหิน	๑๐.๘	-๖.๘	๑๐.๙	-๓.๒	๑๐.๐	-๒๐.๔
ไฟฟ้า	๕.๔	๔.๒	๑.๗	-๐.๒	๑๐.๔	-๐.๓
พลังงานหมุนเวียน	๑.๖	๕.๙	๕.๒	๑.๗	๗.๗	๒.๕

ที่มา : รายงานพลังงานของประเทศไทย ปี ๒๕๔๘-๒๕๕๔ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน

หมายเหตุ : พลังงานหมุนเวียน ประกอบด้วย พลังงานจากแสงอาทิตย์ พิน แกลบ ถ่าน กากอ้อย วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ชยะ และ ก๊าซชีวภาพ

ประสิทธิภาพการใช้พลังงานในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีค่าความยืดหยุ่นของการใช้พลังงานเฉลี่ยอยู่ที่ ๑.๘ : ๑ เกินจากเป้าหมายของแผนที่กำหนดไว้ที่ ๑ : ๑ เป็นผลมาจากปี ๒๕๕๔ ที่มีประสิทธิภาพการใช้พลังงานลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเติบโตรวดเร็วกว่าแผน เนื่องจากเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ ทำให้เศรษฐกิจชะลอตัวลงมาก ขณะที่การใช้พลังงานในภาคครัวเรือนยังสูงอยู่ อย่างไรก็ตาม ค่าความยืดหยุ่นของการใช้พลังงานเฉลี่ยในช่วง ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ อยู่ที่ ๐.๖ : ๑ ซึ่งไม่เกินจากเป้าหมายของแผนที่กำหนดไว้ที่ ๑ : ๑ รวมทั้งมีประสิทธิภาพการใช้พลังงานที่ดีกว่าในช่วงแผนฯ ๙ ที่มีค่าความยืดหยุ่นของการใช้พลังงานเฉลี่ยอยู่ที่ ๐.๙ : ๑

ตารางที่ ๑๙ ความยืดหยุ่นของการใช้พลังงานในช่วงแผนฯ ๙ และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

	เฉลี่ยแผนฯ ๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	เฉลี่ยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
ความยืดหยุ่นของการใช้พลังงาน	๐.๘๕	๐.๕๐	๐.๖๔	-๐.๕๓	๐.๖๘	๗.๘๓	๑.๘๒

ที่มา : รายงานพลังงานของประเทศไทย ปี ๒๕๔๕-๒๕๕๔ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน

การใช้พลังงานในสาขาการขนส่งปี ๒๕๕๔ ยังคงสูงคิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗ ของการใช้พลังงานทั้งหมด ใกล้เคียงกับปี ๒๕๔๙ ที่คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔ แต่ไม่สามารถลดลงได้ตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เนื่องจากมีการขยายตัวของการใช้ LPG และ NGV โดยเฉพาะ NGV มีการใช้มากที่สุด จากการที่ภาครัฐดำเนินนโยบายส่งเสริมการใช้ NGV อย่างต่อเนื่อง และมีสถานีให้บริการ NGV ที่ครอบคลุมเส้นทางหลัก ในปัจจุบันมีสถานีให้บริการ NGV ทั่วประเทศรวมทั้งสิ้น ๔๖๗ สถานี ประกอบกับ

ราคาน้ำมันที่สูงขึ้น ทำให้ประชาชนบางส่วนหันมาใช้ NGV มากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนเครื่องยนต์ของรถยนต์มาเป็นเครื่องยนต์ที่ใช้ NGV หรือซื้อรถยนต์ใหม่ที่ใช้เครื่องยนต์ NGV ณ สิ้นเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ มีรถยนต์ที่ติดตั้งเครื่องยนต์ที่ใช้ NGV ทั้งสิ้น ๓๐๐,๕๘๑ คัน

ตารางที่ ๒๐ การใช้พลังงานขั้นสุดท้าย จำแนกตามสาขาเศรษฐกิจ ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย: พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ (ktoe)

	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
เกษตรกรรม (ร้อยละ)	๓,๓๑๒ (๕.๒)	๓,๔๔๘ (๕.๓)	๓,๔๔๖ (๕.๒)	๓,๔๗๗ (๕.๒)	๓,๔๙๙ (๕.๐)	๓,๖๘๗ (๕.๒)
เหมืองแร่ (ร้อยละ)	๑๓๐ (๐.๒)	๑๓๑ (๐.๒)	๑๒๑ (๐.๒)	๑๑๐ (๐.๒)	๑๒๓ (๐.๒)	๑๒๑ (๐.๒)
อุตสาหกรรมการผลิต (ร้อยละ)	๒๓,๔๔๒ (๓๗.๑)	๒๓,๕๓๖ (๓๖.๓)	๒๔,๑๙๕ (๓๖.๗)	๒๓,๗๙๘ (๓๕.๗)	๒๕,๒๘๑ (๓๖.๐)	๒๕,๑๓๓ (๓๕.๖)
การก่อสร้าง (ร้อยละ)	๑๓๙ (๐.๒)	๑๑๔ (๐.๒)	๑๐๕ (๐.๒)	๑๕๒ (๐.๒)	๑๖๗ (๐.๒)	๑๑๒ (๐.๒)
บ้านอยู่อาศัย (ร้อยละ)	๙,๐๓๔ (๑๔.๓)	๙,๕๓๓ (๑๔.๗)	๙,๙๕๘ (๑๕.๑)	๑๐,๐๘๙ (๑๕.๑)	๑๐,๙๖๓ (๑๕.๖)	๑๐,๙๖๗ (๑๕.๕)
ธุรกิจการค้า (ร้อยละ)	๔,๒๑๕ (๖.๗)	๔,๔๘๙ (๖.๙)	๔,๙๖๘ (๗.๕)	๔,๙๔๐ (๗.๔)	๕,๖๒๐ (๘.๐)	๕,๓๕๖ (๗.๖)
การขนส่ง (ร้อยละ)	๒๒,๙๘๕ (๓๖.๓)	๒๓,๖๑๕ (๓๖.๔)	๒๓,๐๙๗ (๓๕.๑)	๒๔,๑๓๒ (๓๖.๒)	๒๔,๕๙๔ (๓๕.๐)	๒๕,๑๘๖ (๓๕.๗)
รวม (ร้อยละ)	๖๓,๒๕๗ (๑๐๐.๐)	๖๔,๘๖๖ (๑๐๐.๐)	๖๕,๘๙๐ (๑๐๐.๐)	๖๖,๖๙๘ (๑๐๐.๐)	๗๐,๒๕๗ (๑๐๐.๐)	๗๐,๕๖๒ (๑๐๐.๐)

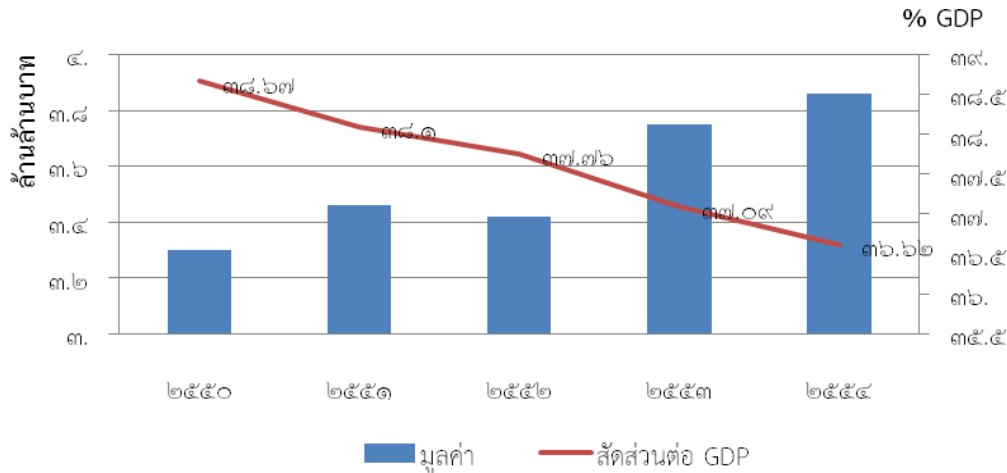
ที่มา : รายงานพลังงานของประเทศไทย ปี ๒๕๔๘-๒๕๕๔ กระทรวงพลังงาน

หมายเหตุ : การใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ขั้นสุดท้าย (Final Commercial Energy Consumption) หมายถึง พลังงานขั้นสุดท้ายที่ผู้บริโภคใช้ ไม่รวมถึงเชื้อเพลิงที่นำไปใช้ในการผลิตพลังงานทุกยูนิต เช่น การใช้ไฟฟ้าที่ผลิตจากก๊าซธรรมชาติ ก็จะคิดเฉพาะปริมาณไฟฟ้าที่ใช้เท่านั้น ไม่รวมก๊าซธรรมชาติภาคครัวเรือน หรือหากนำน้ำมันสำเร็จรูปมาเติมรถยนต์ ก็ให้พิจารณาว่าน้ำมันสำเร็จรูปเป็นพลังงานขั้นสุดท้าย

๔.๓ การกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนายังไม่บรรลุตามเป้าหมายและแนวทาง

๔.๓.๑ บทบาทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแม้จะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น แต่สัดส่วนในโครงสร้างเศรษฐกิจกลับลดลงอย่างต่อเนื่อง และอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่กำหนดให้มูลค่าผลิตภัณฑ์และบริการจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี ๒๕๔๔ ปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีมูลค่ารวม ๓,๘๕๙,๕๘๗.๖ ล้านบาทเพิ่มขึ้นจาก ๓,๒๙๘,๕๒๙.๔ ล้านบาท ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ อย่างไรก็ตาม เมื่อคิดเป็นสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลงจากร้อยละ ๓๘.๗ ในปีแรกของแผนฯ เหลือเพียงร้อยละ ๓๖.๖ ในปีสุดท้ายของแผนฯ การเปรียบเทียบระหว่างปีแรกและปีสุดท้ายของแผนฯ พบว่าสาขาที่มีการขยายตัวสูงที่สุดเป็นไฟฟ้า แก๊สและน้ำประปา และการบริการ ขยายตัวร้อยละ ๑๕.๙ และ ๑๓.๔ ตามลำดับ ขณะที่การก่อสร้างหดตัวร้อยละ ๓.๖ สาเหตุที่ทำให้สัดส่วนของ SMEs ลดลง ขณะที่มูลค่าเพิ่มขึ้น เนื่องจากวิสาหกิจขนาดใหญ่ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสูงถึงร้อยละ ๔๖ เป็นการเฉลี่ยตลอดช่วงแผนฯ และมีอัตราการขยายตัวระหว่างปีแรกและปีสุดท้ายของแผนฯ สูงถึงร้อยละ ๒๑.๖

แผนภูมิที่ ๒ ผลผลิตและบริการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี ๒๕๕๙ – ๒๕๕๔

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๔.๓.๒ ช่องว่างรายได้ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดกับกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดลดลง ช่องว่างรายได้ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๒๐ ลดลงจาก ๑๓.๙๒ เท่า ในปี ๒๕๕๔ เหลือเพียง ๑๑.๓๑ เท่า ในปี ๒๕๕๒ แต่ยังไม่บรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่กำหนดไว้ไม่เกิน ๑๐ เท่า กลุ่มที่มีรายได้สูงสุดมีส่วนแบ่งรายได้ร้อยละ ๕๔.๓๙ ขณะที่กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดมีส่วนแบ่งรายได้เพียงร้อยละ ๔.๕๖ เป็นผลมาจากการดำเนินมาตรการของรัฐที่สำคัญ อาทิ แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ ๑ เพื่อเพิ่มรายได้และลดภาระรายจ่ายของผู้มีรายได้น้อย มาตรการที่มุ่งพัฒนาอาชีพและขีดความสามารถในการบริหารจัดการของชุมชน ส่งผลให้กลุ่มคนที่มีรายได้น้อยมีกำลังซื้อและมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มคนที่มีรายได้สูงและมีกำลังการใช้จ่ายสูง ทำให้ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนในสังคมไทยโดยรวมมีแนวโน้มลดลง

๕ ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

๕.๑ การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย

๕.๑.๑ การปรับโครงสร้างภาคเกษตร มีการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

๑) การสนับสนุนการผลิตและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีโชอาหาร และส่งเสริมการปลูกพืชสำหรับการผลิตพลังงานทดแทน รวมทั้งส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและเพิ่มมูลค่า ได้ดำเนินการส่งเสริมและทดสอบการปลูกพืชพลังงานสำหรับผลิตไบโอดีเซลและเอทานอลด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม ส่งเสริมการผลิตพืชพลังงานทดแทน ใช้กากน้ำตาลเพื่อผลิตเป็นเอทานอล ใช้กากอ้อยเป็นเชื้อเพลิงผลิตพลังงานไฟฟ้า เพิ่มพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ สร้างโรงงานต้นแบบสำหรับสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับยางพารา แปลงสวนยางเป็นทุนให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งทุน พัฒนาการเกษตรและส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกรจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความรู้ด้านการผลิตพืชและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ มีการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทยเพื่อสร้าง

ผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายและมูลค่าเพิ่ม อาทิ อนุรักษ์พันธุ์หม่อนไหม ไม้ย้อมสี ผ้าไหม และภูมิปัญญาหม่อนไหม พัฒนาและผลิตและการกระจายพันธุ์หม่อนไหม และศึกษาวิจัยการผลิตพลาสติกชีวภาพจากชานอ้อย

๒) การส่งเสริมการพัฒนาภาคเกษตรสู่ความยั่งยืน ดำเนินการส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบต่างๆ อาทิ จัดทำศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พัฒนาเกษตรตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ได้จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติและจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๕๔ เป็นกลไกและกรอบแนวทางการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศ มีการดำเนินงานที่สำคัญ เช่น สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์และลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร วิจัยประสิทธิภาพการผลิตข้าวอินทรีย์และกลยุทธการตลาดสินค้าอินทรีย์ พัฒนาระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จัดทำแผนพัฒนาและส่งเสริมตลาดสินค้าอินทรีย์ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘ และเพิ่มศักยภาพให้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ ได้ดำเนินงานสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร ทั้งช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนด้านหนี้สินและที่ดิน ส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เป็นฐานการผลิตและเป็นพลังที่เข้มแข็งที่สามารถพัฒนาภาคเกษตรไปสู่ความยั่งยืน

๓) การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสินค้าอาหารให้เป็นแหล่งผลิตอาหารแปรรูปที่มีคุณภาพมาตรฐานของโลก และมีความปลอดภัยอาหาร มีการวิจัยด้านพืชและเทคโนโลยีการเกษตร ผักกอบรมให้ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรและทักษะการเกษตรอื่นๆ แก่เกษตรกร และพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน ได้จัดทำและดำเนินงานตามยุทธศาสตร์มาตรฐาน ความปลอดภัยสินค้าเกษตร และอาหาร พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๖ และยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการผลิตสินค้าปลอดภัยและได้มาตรฐาน รับรองคุณภาพปัจจัยการผลิต ฟาร์ม โรงงาน และผลผลิตทางการเกษตรให้ได้มาตรฐานสากล พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพข้าวด้วยการจัดประกวดข้าวหอมมะลิและข้าวตราคุณภาพดีเด่น ส่งเสริมการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี (ศูนย์ข้าวชุมชน) พัฒนาและส่งเสริมระบบการตรวจสอบและรับรองคุณภาพข้าวให้ได้มาตรฐาน (GAP) รับรองมาตรฐานข้าวสารบรรจุถุง และพัฒนามาตรฐานการผลิตของโรงสี รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยและน้ำตาล พัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำในหมู่บ้านประมงพื้นบ้าน พัฒนาและปรับปรุงกระบวนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารให้เข้าสู่ระบบการจัดการคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร ควบคุมการผลิตตามมาตรฐาน HACCP นอกจากนี้ ได้สร้างโอกาสการลงทุนและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการตลาดแก่หมู่บ้านและชุมชน รวมถึงสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่อุตสาหกรรมอาหารของไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับภาคเกษตรไทย

๔) การจัดระบบการใช้ที่ดินและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่ มีการจัดหาระบบการถือครองและกำหนดแนวเขตการใช้ที่ดินสำหรับทำกินและเป็นที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเป็นธรรม บริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ พัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่มีต่อประชาชนอันเนื่องมาจากภาวะขาดแคลนน้ำ น้ำท่วม และน้ำกัดเซาะอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และสร้างนิคมการเกษตร

๕) การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และสร้างตราสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปของไทยให้เป็นที่รู้จักและยอมรับของผู้บริโภค ดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมการปลูกข้าวอย่างครบวงจร ตั้งแต่พัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าข้าว ผลิตข้าวหอมมะลิให้ได้มาตรฐานการส่งออกและพัฒนาพันธุ์ข้าวที่มี

ศักยภาพให้เป็นสินค้าที่บ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พัฒนาและยกระดับการผลิตสินค้าอาหารของประเทศไทยให้มีมาตรฐานเป็นสากลและได้รับความนิยมทั่วโลกภายใต้โครงการครัวไทยสู่ครัวโลก บริหารจัดการตลาดผลไม้ และส่งเสริมและขยายตลาดการค้าสินค้าสำคัญ

๖) **การพัฒนาสถาบันเกษตรกร กระบวนการจัดทำแผนชุมชน และวิสาหกิจชุมชนให้เป็นเครือข่ายและเป็นกลไกในการเชื่อมโยงการสร้างมูลค่าสินค้าเกษตร** มีการพัฒนาและฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรและแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร ฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรรายย่อยผ่านกลไกสถาบันเกษตรกร ช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนด้านหนี้สินและที่ดิน ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศัตรูพืช ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปสภาเกษตรกรแห่งชาติ ส่งเสริมผลิตภัณฑ์สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรสู่มาตรฐานสินค้า พัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำในหมู่บ้าน ประมงพื้นบ้าน เพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรด้วยการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ปรับปรุงโรงเรือน และพัฒนากระบวนการผลิตให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานให้แก่สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มอาชีพ เสนอแนะและให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือน เกษตรกร และส่งเสริมผลิตภัณฑ์สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรให้ได้มาตรฐานอาหารและยา และมาตรฐานสินค้าเกษตร

๕.๑.๒ การปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรม มีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

๑) **การเชื่อมต่อห่วงโซ่มูลค่า การรวมกลุ่มอุตสาหกรรม และการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมใหม่ที่มีศักยภาพ** การยกระดับความสามารถระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของภาคอุตสาหกรรมเพื่อลดต้นทุนธุรกิจและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและการจัดการโลจิสติกส์ภายในองค์กรภาคอุตสาหกรรม ได้พัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับโลจิสติกส์อุตสาหกรรม และจัดทำดัชนีต้นทุนโลจิสติกส์อุตสาหกรรมพื้นฐาน จัดทำฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาารวมกลุ่มอุตสาหกรรม พัฒนาระบบการจัดการในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พัฒนาฐานข้อมูลอุตสาหกรรมเชิงเปรียบเทียบสำหรับเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทย และแสวงหาผลประโยชน์จากข้อตกลงการค้าเสรีและการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมเคมีชีวภาพ ศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมครีเอทีฟและครีเอทีฟโนในการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการสร้างงานที่ยั่งยืนในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ พัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมชายแดนไทย-มาเลเซีย และไทย-ประเทศกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง พัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียวโดยพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เน้นการสร้างเครือข่ายสถาบันการศึกษาและชุมชนในการเฝ้าระวังมลพิษจากสถานประกอบการและรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน สร้างความรู้ความเข้าใจในการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน ให้ความรู้และคำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการในการบริหารจัดการทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตและการบำบัดของเสียจากการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของไทย

๒) **การจัดทำระบบวิจัยเชิงประยุกต์เพื่อมุ่งสร้างนวัตกรรม และส่งเสริมบทบาทสถาบันเฉพาะทางที่ชัดเจนในการพัฒนาอุตสาหกรรม รวมทั้งจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและระบบอำนวยความสะดวก** ดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕ ส่งเสริมนวัตกรรมอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน จัดตั้งศูนย์วิเคราะห์และรายงานสถานะและเตือนภัยภาคอุตสาหกรรม จัดตั้งศูนย์สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์

อุตสาหกรรมอาหาร พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลด้วยการพัฒนาห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ทดสอบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จัดตั้งศูนย์เชี่ยวชาญด้านวัสดุสัมผัสและอาหารที่ได้รับการรับรองในอาเซียน พัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทออย่างครบวงจร จัดทำแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและผลผลิตด้านการผลิตสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอแลเครื่องนุ่งห่ม ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอด้วยการบำรุง รักษาเครื่องจักรแบบทวีผล และพัฒนาผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอและผ้าผืนด้วยเทคโนโลยีฟอกย้อม ตกแต่งสำเร็จ เพิ่มประสิทธิภาพอุตสาหกรรมอาหารเพื่อรองรับวิกฤติเศรษฐกิจไทย เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าอาหารคุณภาพด้วยการจัดการห่วงโซ่อุปทาน ศึกษาแนวทางการเจรจาแหล่งกำเนิดสินค้าให้ได้สิทธิประโยชน์ทางอากรขาเข้า ปรับปรุงโครงสร้างพิกัดอัตราศุลกากรสำหรับปัจจัยการผลิตอุตสาหกรรม อาทิ ถังเหล็ก CNG เหล็กและของที่ทำด้วยเหล็กกล้า สีนแร่และหัวแร่ทองแดง

๓) การพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญควบคู่กับการมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะอุตสาหกรรม รวมทั้งผลิตบุคลากรที่มีความต้องการสูงในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาโดยจัดทำแผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา จัดทำฐานข้อมูลอุปสงค์อุปทานกำลังคนเพื่อรองรับการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรม พัฒนาฝีมือและศักยภาพแรงงาน ศึกษาการพัฒนาเทคโนโลยีและกำลังคนเพื่อเข้าสู่อุตสาหกรรมฐานความรู้ และทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน พัฒนาผู้ประกอบการให้ได้มาตรฐานสากล พัฒนาการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมและการให้บริการ และสนับสนุนให้สถานประกอบการและภาคีเครือข่ายพัฒนาฝีมือแรงงาน เพิ่มผลผลิตการผลิตโดยจัดทำและใช้ระบบมาตรฐานฝีมือแรงงาน พร้อมกำหนดอัตราค่าจ้างให้สอดคล้องกับมาตรฐานฝีมือแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ส่งเสริมความสามารถและสมรรถนะบุคลากรท่องเที่ยวของโรงแรมสู่ระดับสากล

๕.๑.๓ การปรับโครงสร้างภาคบริการ มีการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

๑) การฟื้นฟู พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเชิงประวัติศาสตร์ และพัฒนาธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว รวมทั้งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของธุรกิจบริการให้เป็นที่ยอมรับ โดยดำเนินการพัฒนาการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์ จัดตั้งหน่วยงานให้คำปรึกษาด้านการลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จัดตั้งหน่วยงานสนับสนุนธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวให้เข้าถึงแหล่งเงินทุน จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะและพัฒนาผู้ประกอบการซอฟต์แวร์ และยกระดับฝีมือและศักยภาพแรงงานกลุ่มท่องเที่ยวและบริการ

๒) การส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสถานตลาดเดิมและขยายตลาดใหม่ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชนในท้องถิ่น ส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ปรับเปลี่ยนหมุนเวียนตามความเหมาะสมของช่วงเวลาท่องเที่ยว ศึกษาการจัดวางผังเมืองเพื่อการท่องเที่ยวและเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคม ลดความแออัดและมลพิษ พัฒนาระบบขนส่งมวลชนเพื่อการท่องเที่ยวระหว่างเมือง พัฒนาระบบขนส่งมวลชนสำหรับแหล่งท่องเที่ยวระดับรอง และนำร่องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับท้องถิ่นชุมชน ดำเนินการ “เที่ยวไทย ครีกครื้น เศรษฐกิจไทยคึกคัก” โครงการ “ถอดเมืองไทย..ให้หายเหนื่อย” Road Show ในต่างประเทศ ประกันภัยคุ้มครองความปลอดภัยนักท่องเที่ยวต่างชาติในกรณีเกิดจลาจล เฝ้าระวังการหลอกลวงเอาไรด์เอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งขยายฐานตลาดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในกลุ่มคุณภาพและกลุ่มความสนใจพิเศษ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูง โดยร่วมมือกับพันธมิตรทั้งในและนอกอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในการเสนอขายสินค้าคุณภาพและการเข้าร่วมงานเสนอขายเฉพาะกลุ่ม และสร้างการรับรู้ภาพลักษณ์ประเทศไทยในฐานะแหล่งท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่า ผ่านช่องทางสื่อสารทั้ง online และ offline รวมถึงจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อ

กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกิดความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยมากขึ้น ส่งผลให้ประเทศไทยได้รับรางวัลจากนิตยสารชั้นนำท่องเที่ยวเป็นอันดับต้นๆ ต่อเนื่องมากกว่า ๕ ปี เช่น ผลการสำรวจของ Travel and Leisure magazine, Go Asia, MATKA magazine, New York Time Newspaper, Travel News, Sweden and PAKA Gold Awards ทำให้อัตราการเติบโตเฉลี่ยของรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศระหว่างปี ๒๕๕๑-๒๕๕๔ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๗.๘ ต่อปี

๓) การส่งเสริมการลงทุน พัฒนาธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวเพื่อรองรับตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน และสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ธุรกิจ เช่น ธุรกิจบริการสุขภาพ ธุรกิจศูนย์ประชุมและแสดงสินค้า การพำนักระยะยาว การจับจ่ายซื้อสินค้า สินค้าโอท็อป และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นต้น ส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และสุขภาพตามแนวทางพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย และไทย ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการขายด้านการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และสุขภาพเชิงรุก ณ ประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย ทั้งการเจรจาธุรกิจบริการทางด้านการแพทย์ สุขภาพ และการท่องเที่ยว และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และสุขภาพ

๔) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของธุรกิจและบริการที่มีศักยภาพให้เป็นที่ยอมรับ นำเชื่อถือ และตอบสนองความต้องการของตลาดโลก รวมทั้งรองรับนโยบายการเปิดเสรีภาคบริการบนฐานความโดดเด่นทางวัฒนธรรมและความเป็นไทย ได้ดำเนินการพัฒนามาตรฐานและศักยภาพธุรกิจสปาไทยทั้งการพัฒนามาตรฐานการบริการและนวัตกรรมบริการด้วยอัตลักษณ์ไทยสู่สากล และพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งพัฒนาทักษะบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ เป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมสปาไทยทั้งภาคการผลิต และบริการ เน้นการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันในด้านสร้างนวัตกรรมมูลค่าคุณค่าเพิ่ม และเฝ้าระวังการหลอกลวงเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวในการซื้อสินค้าหรือบริการแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะตลาดนักท่องเที่ยวชาวจีน ทำให้นักท่องเที่ยวมีความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวให้แข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้

๕) การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว ทั้งพัฒนาโครงสร้างคมนาคมเพื่อการเข้าถึงและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว มาตรฐานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน และปรับปรุงกฎระเบียบข้อกฎหมาย พัฒนาศักยภาพบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจ และเสริมสร้างขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ และขีดความสามารถในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานการบริการของธุรกิจโรงแรมให้เป็นที่ยอมรับจากสากล ได้ส่งเสริมความสามารถและสมรรถนะบุคลากรท่องเที่ยวของโรงแรมสู่ระดับสากล ทั้งพัฒนาคู่มือสำหรับมาตรฐานการปฏิบัติการฉบับ SMEs Boutique & Chic Hotel (Specialized Hotel) พัฒนาศักยภาพมาตรฐานการปฏิบัติของบุคลากรทางการท่องเที่ยว Thailand Supreme Service และปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ Service Blueprint รวมทั้งพัฒนามาตรฐานและประเมินผลสัมฤทธิ์การบริหารสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างมีเอกภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๕.๑.๔ การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต มีการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

๑) การบริหารความรู้อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ผลิตความรู้ พัฒนากำลังคนสนับสนุนการวิจัย และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ประกอบด้วย การเพิ่มศักยภาพธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยเพื่อบริหารจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรมเกษตร

อินทรีฯ เพิ่มศักยภาพธุรกิจเกษตรอินทรีย์ในประเทศให้เป็นที่ยอมรับและสามารถส่งออกผลิตภัณฑ์สู่ต่างประเทศได้ สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับสูงในสาขาต่างๆ นำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมของประเทศ ภายใต้โครงการสนับสนุนนักเรียนทุนรัฐบาลทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระยะที่ ๓ และระยะที่ ๓ + และพัฒนากำลังคนและส่งเสริมการใช้ประโยชน์แสงซินโครตรอน เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและสนับสนุนความเข้าใจทางด้านเทคโนโลยีซินโครตรอนแก่เยาวชนและนักวิจัยให้เกิดการใช้ประโยชน์แสงซินโครตรอน ส่งเสริมการวิจัย พัฒนา นวัตกรรม และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาสำหรับสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ และผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพไทย เป็นการพัฒนาเทคโนโลยีการใช้วัสดุชีวมวลของประเทศไทยในการผลิตพลาสติกชีวภาพ ตั้งแต่วัตถุดิบต้นน้ำจนถึงผลิตภัณฑ์ปลายน้ำ จัดตั้งบริษัทร่วมทุนในการพัฒนาเทคโนโลยีและหน่วยบ่มเพาะเทคโนโลยี เร่งสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้วยการพัฒนาศูนย์ต้นแบบระบบผลิตเชื้อเพลิงสังเคราะห์จากชีวมวลใช้เป็นศูนย์วิจัยพัฒนาขั้นสูงสำหรับการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตเชื้อเพลิงสังเคราะห์จากชีวมวล พัฒนาระบบมาตรฐานวิทยาสหประชาชาติ ระยะที่ ๓ ที่พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการพัฒนาวัสดุอ้างอิงให้เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ สามารถสนับสนุนการส่งออกสินค้าของประเทศคุ้มครองผู้บริโภคและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และพัฒนาหน่วยวัดแห่งชาติ วัสดุอ้างอิง หรือความสามารถด้านการวัดใหม่ให้เพียงพอตามความต้องการของผู้ใช้บริการในประเทศและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ พัฒนาอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพ ที่มุ่งวิธีการตรวจสอบด้วยการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพตามมาตรฐานสากล (ISO ๑๗๐๘๘) และพัฒนาห้องปฏิบัติการทดสอบการย่อยสลายได้ของพลาสติกชีวภาพให้ได้รับการรับรองระบบคุณภาพตามมาตรฐานสากล ISO/IEC ๑๗๐๒๕ และจัดตั้งอุทยานนวัตกรรมเพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมองค์ความรู้ด้านนวัตกรรมของประเทศ เป็นพื้นที่ในการบ่มเพาะธุรกิจนวัตกรรม และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาระบบนวัตกรรมแห่งชาติ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชนไทย

นอกจากนี้ ได้พัฒนาระบบคุ้มครองสิทธิและการให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง รวมทั้งส่งเสริมให้การจดทะเบียนคุ้มครองสิทธิ และปกป้องสิทธิของทรัพย์สินทางปัญญาในต่างประเทศ อบรมสัมมนาส่งเสริมความรู้ สนับสนุนการสร้างสรรค์ การสร้างเครือข่าย และนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ดำเนินการป้องปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่สร้างความเป็นธรรมทางการค้า ด้วยการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ในการเคารพสิทธิของผู้อื่น ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ มีคำขอที่รับจดทะเบียนและแจ้งข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญาต่อจำนวนการยื่นคำขอ ร้อยละ ๖๗.๔๔ สูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ร้อยละ ๒๒.๖๒ แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของการเข้าสู่ระบบคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา และการสร้างสรรค์ผลงานด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่เพิ่มขึ้น

๒) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการโลจิสติกส์ให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ในด้านการขนส่งทางราง ศึกษาความเหมาะสมและออกแบบเบื้องต้นระบบรถไฟรางคู่เพื่อการขนส่งและการจัดการโลจิสติกส์ จัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาระบบรางและรถไฟความเร็วสูง ศึกษาปรับแผนแม่บทระบบขนส่งมวลชนทางรางในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล บริหารจัดการการดำเนินงานระบบขนส่งมวลชนทางราง ศึกษาความเหมาะสมและออกแบบเบื้องต้นทางรถไฟเชื่อมโยงการขนส่งสินค้าระหว่างท่าเรือฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน และพัฒนาระบบรถไฟไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล **ทางถนน** แก้ไขปัญหาการจราจรในพื้นที่ กทม. ปริมณฑล และเมืองหลัก พัฒนาโครงข่ายทางหลวงชนบทเพื่อการเชื่อมต่อระบบขนส่ง ดำเนินการศึกษากิจการบริหารจัดการระบบรถโดยสารประจำทางและการเดินทางเชื่อมต่อใน

พื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ศึกษาการใช้ระบบตัวร่วมเพื่อส่งเสริมการเดินทางด้วยระบบขนส่งมวลชน การวิเคราะห์ปัจจัยและผลกระทบเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการขนส่งทางถนนไปสู่การขนส่งระบบราง และการขนส่งทางน้ำ และความเหมาะสมในการจัดตั้งสถานีขนส่งสินค้าในเมืองหลักและจังหวัดชายแดน **ทางน้ำ** ดำเนินการก่อสร้างท่าเทียบเรือในหลายพื้นที่ อาทิ ท่าเรือเอนกประสงค์ จังหวัดตราด และท่าเรือเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และดำเนินการศึกษาความเหมาะสมทางเศรษฐกิจและเทคนิคของการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังขั้นที่ ๓ และ**ทางอากาศ** ดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงท่าอากาศยานในหลายพื้นที่ อาทิ ท่าอากาศยาน เชียงใหม่ ท่าอากาศยานนราธิวาส ท่าอากาศยานกระบี่ รวมทั้งพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งในแนวเหนือ – ใต้ แนวตะวันออก – ตะวันตก เชื่อมโยงท่าเรือกับเส้นทางขนส่งในประเทศและภูมิภาค เชื่อมโยงโครงข่ายระบบขนส่งระหว่างประเทศ **การสื่อสารและโทรคมนาคม** มีการพัฒนาและขยายเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา สาธารณสุข สื่อสารและโทรคมนาคม เพื่อให้คนพิการ คนสูงอายุเด็กและผู้ด้อยโอกาสได้เข้าถึง ICT มีการดำเนินโครงการ Cyber Scout ให้มีการใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาเครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ สร้างโครงข่ายเคเบิลใต้น้ำไทย-กัวอ่าวไทย สร้างโครงข่ายระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ยุคที่ ๓ เพื่อขยายระบบสื่อสารสัญญาณสำหรับรองรับการให้บริการโทรคมนาคมทุกประเภท รวมทั้งมีระบบเตือนภัยพิบัติอุทกภัย และติดตั้งและพัฒนาหอเตือนภัย สถานีทวนสัญญาณในพื้นที่เสี่ยงภัย อุทกภัยและแผ่นดินถล่ม **สาธารณสุข** **สาธารณสุข** ได้พัฒนาระบบน้ำประปาโดยก่อสร้างปรับปรุงขยายระบบผลิตน้ำประปาทั้งในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในเขตภูมิภาคและพื้นที่ชนบทให้มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการใช้น้ำของประชาชน ธุรกิจบริการ และอุตสาหกรรม ขยายโครงข่ายน้ำประปาให้ครอบคลุมพื้นที่ชุมชนใหม่ที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำสะอาดสำหรับใช้อุปโภคบริโภค บริหารจัดการลดน้ำสูญเสียในระบบจำหน่าย ผลักดันกฎหมายและการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลกิจการน้ำของประเทศ **โลจิสติกส์** มีการสนับสนุนการปรับปรุงประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ในภาคอุตสาหกรรมผ่านการให้คำปรึกษาเชิงลึกด้านการจัดการโลจิสติกส์ภายในองค์กร ดำเนินการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่ผู้ประกอบการโลจิสติกส์ไทย พัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลการนำเข้า ส่งออกและโลจิสติกส์ ระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและโลจิสติกส์ รวมทั้งพัฒนาศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

๓) การดำเนินนโยบายการค้าระหว่างประเทศ การส่งเสริมการลงทุน และสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน อบรมเตรียมความพร้อมรองรับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นพี่เลี้ยงในการจัดทำแผนธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ ดำเนินการตามกรอบความร่วมมือต่างๆ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) พัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) กรอบความร่วมมือแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC) ดำเนินการจัดตั้งกองทุน FTA เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มผู้ผลิต/กลุ่มผู้ประกอบการทั้งภาคการผลิตและภาคบริการที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า หรือประสงค์จะใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีต่างๆ ในปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔ มีโครงการที่อนุมัติให้ความช่วยเหลือ รวม ๓๑ โครงการ วงเงิน ๒๖๘.๙ ล้านบาท และได้ดำเนินการแล้วเสร็จ ๒๒ โครงการ ส่งเสริมและสนับสนุนโอกาสการค้าและการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายทางการค้าและการลงทุน ดำเนินการให้ความรู้ข้อมูลด้านกฎระเบียบการค้าการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน สิทธิพิเศษทางการค้ากับหน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชน/ผู้ประกอบการในท้องถิ่นในจังหวัดตามแนวชายแดน ดำเนินนโยบายการเปิดเสรีการค้าภายใต้กรอบข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนและกรอบทวิภาคีกับ

ประเทศต่างๆ อาทิ จีน เกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย ญี่ปุ่น เปรู ชิลี รวมทั้งสร้างความร่วมมือความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนและแคนาดา จัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การลงนามบันทึกความเข้าใจกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานราชการ เพื่อสร้างเครือข่ายในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการค้า ส่งเสริมการออกแบบสินค้าของผู้ประกอบการไทย โดยใช้ Demark เป็นเครื่องหมายรับรองผลงานที่โดดเด่นด้านการออกแบบและสร้างความแตกต่างให้กับสินค้าไทย และส่งสินค้าที่ได้รางวัลเข้าร่วมงานแสดงสินค้า Good Design Expo ๒๐๑๑ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศเกาหลี

๕.๒ การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ

๕.๒.๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน มีการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

๑) การรณรงค์ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน ใช้พลังงานทางเลือก ให้คำปรึกษาแก่ครัวเรือน ภาคธุรกิจเอกชน และภาครัฐในการผลิตพลังงานทางเลือกและพลังงานทดแทน รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคขนส่ง อุตสาหกรรม และครัวเรือน อนุรักษ์พลังงานแบบมีส่วนร่วมของโรงงานอุตสาหกรรมและอาคารธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก พัฒนาระบบผลิตพลังงานแสงอาทิตย์ กำหนดมาตรฐานคุณภาพก๊าซธรรมชาติสำหรับยานยนต์ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน ดำเนินมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน อาทิ การผลิตไฟฟ้าและพลังงานความร้อนจากพลังงานทดแทนอื่น สนับสนุนการวิจัยพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับพลังงานทดแทน พลังงานชีวมวล จัดตั้งศูนย์สาธิตและพัฒนาพลังงานทดแทน กระตุ้นให้ผู้ประกอบการกิจการอุตสาหกรรมมีความสนใจปรับเปลี่ยนมาใช้ชีวมวลและถ่านหินสะอาดเป็นเชื้อเพลิง เพิ่มศักยภาพการพัฒนาพลังงานทดแทนจากชีวมวลพลังน้ำขนาดเล็ก และสนับสนุนระบบผลิตก๊าซเชื้อเพลิงร่วมจากเตาแก๊สซีพีเออร์ชีวมวลและก๊าซชีวภาพ และเครื่องคาร์บอนเซอร์ชีวมวล

๒) การส่งเสริมให้ราคาพลังงานภายในประเทศเป็นธรรม เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจและสังคม และให้เกิดการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกลไกการปรับอัตราเงินส่งเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงที่สอดคล้องกับสถานการณ์ราคาพลังงานในตลาดโลก ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย ค่าครองชีพของประชาชน และสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน

๓) การจัดหาแหล่งพลังงานเพิ่มเติม สรรองแหล่งพลังงานให้เพียงพอต่อความต้องการ และวิจัยพัฒนาพลังงานทางเลือกและพลังงานทดแทน ประเมินศักยภาพปิโตรเลียม พยากรณ์ความต้องการใช้ไฟฟ้าในอนาคต พัฒนาระบบฐานข้อมูลปิโตรเลียม และศึกษาจัดทำแผนแม่บทระบบการขนส่งก๊าซปิโตรเลียมเหลวของประเทศไทย

๕.๒.๒ การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ มีการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

๑) การพัฒนาด้านการเงิน พัฒนาและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ระบบการเงินและสถาบันการเงินตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ระยะที่ ๒ พัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินเฉพาะกิจเพื่อให้สามารถตอบสนองการดำเนินงานของรัฐบาล และแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาตลาดทุนไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สร้างช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินให้กับผู้มีรายได้น้อย ผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ สร้างกลไกความร่วมมือทางการลงทุนระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและป้องกันความเสี่ยงจากการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ รวมทั้งปรับปรุงกฎหมาย หลักเกณฑ์ และระเบียบต่างๆ

เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

๒) การพัฒนาด้านการคลัง ออกกฎหมายเพื่อปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษี วิเคราะห์และเสนอแนะนโยบายการคลังภาคสาธารณะ พัฒนาระบบการคลังท้องถิ่น ศึกษาวิเคราะห์ความยั่งยืนทางการคลัง ความเสี่ยง และภาระทางการคลัง จัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลทางการคลัง เสนอแนะการปรับปรุงโครงสร้างภาษีอากรและพัฒนารายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร ศึกษาและเสนอแนะการปรับปรุงหรือทบทวนสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร และศึกษาและเสนอแนะนโยบายภาษีเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม จัดทำแผนการบริหารหนี้สาธารณะและพัฒนาเครื่องมือเพื่อช่วยกำกับและควบคุมวินัยทางการเงินการคลังให้อยู่ในระดับที่ยั่งยืน อาทิ พัฒนาการคำนวณแนวโน้มของหนี้สาธารณะและภาระหนี้ต่อปีให้มีประสิทธิภาพและแม่นยำมากขึ้น พัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของ Portfolio หนี้สาธารณะ และพัฒนาแบบจำลองความเสี่ยงให้ใช้งานได้อย่างสะดวก

๕.๒.๓ การส่งเสริมการออมทั้งระบบของประเทศและการเพิ่มทางเลือกในการระดมทุนในประเทศ รัฐบาลดำเนินมาตรการภาษีในหลายด้านเพื่อส่งเสริมการออมในรูปแบบประกันชีวิตแบบบำนาญที่ให้เพิ่มวงเงินหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับค่าเบี้ยประกันชีวิตแบบบำนาญจากเดิมไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท เป็น ๓๐๐,๐๐๐ บาท มาตรการสร้างวัฒนธรรมการลงทุนผ่านการออมระยะยาวตามแผนพัฒนาตลาดทุนไทย (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๖) ที่ให้นายจ้างและกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการจัดให้มีนโยบายการลงทุนมากกว่าหนึ่งแบบทำให้สมาชิกมีโอกาสเลือกแผนการลงทุนที่สอดคล้องกับความต้องการการลงทุนของตนเอง นอกจากนี้ ได้จัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ออกพันธบัตรออมทรัพย์อัตราดอกเบี้ยสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก สำหรับผู้สูงอายุและผู้มีรายได้น้อย รวมถึงการส่งเสริมการสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเงิน เพื่อสร้างวินัยในการออม

๕.๓ การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม

๕.๓.๑ การส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรมในประเทศ ดำเนินการแก้ไขปัญหาราคาสินค้าให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคเพื่อลดรายจ่ายในการครองชีพ โดยจัดงานธงฟ้าจำหน่ายสินค้าเกษตร สินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การครองชีพในราคาที่ต่ำกว่าตลาดทั่วไปร้อยละ ๒๐-๔๐ ส่งเสริมร้านอาหารที่เข้าร่วมโครงการพันธมิตรธงฟ้า จำหน่ายอาหารปรุงสำเร็จในราคาจาน/ชามละ ๒๐-๒๕ บาท ดำเนินการตรวจสอบราคา ปริมาณสินค้า เครื่องชั่งตวงวัด จัดตั้งหน่วยปฏิบัติการเคลื่อนที่ประจำจุดเป้าหมายตามแหล่งชุมชนต่าง ๆ ตรวจสอบตามข้อร้องเรียนผ่านศูนย์รับเรื่องร้องเรียน ๑๕๖๙ ของกรมการค้าภายใน ดำเนินการเชื่อมโยงการกระจายผลผลิตทางการเกษตร เช่น ไข่ไก่ สุกกร พริก ผัก เป็นต้น จากแหล่งผลิตไปยังผู้ประกอบการ และตลาดผู้บริโภคปลายทาง จัดตั้งตลาดกลางประมุลข้าวสารแห่งแรกที่จังหวัดนครสวรรค์ วางระบบเชื่อมโยงเครือข่ายตลาดกลางฯ ให้เป็นศูนย์กลางการรวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศ และรณรงค์ ประชาสัมพันธ์การบริโภคสินค้าเกษตรผ่านตลาดกลางฯ ส่งเสริมการซื้อขายในระบบตลาดข้อตกลงตามข้อตกลงมาตรฐาน ปัจจุบันมีสินค้าเกษตรที่ทำสัญญาซื้อขายจำนวน ๑๐ รายการ อบรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้นำเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร ผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า

นอกจากนี้ ได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาการประกอบการแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการในพื้นที่เพื่อพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ ให้บริการและ

ลดการตัดราคา ให้ความรู้และคำปรึกษาแนะนำที่ทันสมัยและจำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจทั้งในด้านการบริหารจัดการ การตลาด เทคโนโลยีการผลิต พัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ และนำผลงานวิจัยมาใช้ในการผลิตสินค้าสู่การพาณิชย์แก่ผู้ประกอบการ ส่งเสริมให้สถานประกอบการที่เป็นเครือข่ายประกันสังคมมีแหล่งเงินทุนเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและสามารถดำเนินธุรกิจได้ต่อไป สนับสนุนเงินทุนแก่สถานประกอบการรายใหม่ ที่ชะลอการเลิกจ้างและส่งเสริมให้มีการจ้างงานอย่างต่อเนื่องสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ประกอบการ SMEs ขยายตลาดการค้าและจับคู่ธุรกิจ พัฒนาผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการ SMEs บนพื้นฐานของแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการเติบโตของผู้ประกอบการ SMEs

๕.๓.๒ การดำเนินนโยบายการคลังเพื่อส่งเสริมการกระจายรายได้ แบ่งบทบาทการดำเนินการกิจอย่างชัดเจนระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาลกลาง ดำเนินการกิจร่วมกันในการให้บริการสาธารณะ และดำเนินการกิจร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเชื่อมโยงกัน

๕.๓.๓ การเพิ่มประสิทธิภาพและความครอบคลุมของการให้บริการของระบบการเงิน ฐานรากให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก ใช้สถาบันการเงินเฉพาะกิจเป็นกลไกในการระดมเงินทุนให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและเศรษฐกิจฐานราก

๖ ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป

ผลการพัฒนาในระยะ ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การดำเนินการพัฒนาประเทศหลายด้านประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ในระยะต่อไป มีประเด็นที่ควรจะต้องดำเนินการต่อไป ดังนี้

๖.๑ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความสมดุลและเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิตในประเทศ และระหว่างภาคเศรษฐกิจในประเทศกับภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รวมทั้งยกระดับผลิตภาพการผลิต และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างยั่งยืน ที่เน้นการสร้างมูลค่าบนฐานของความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์

๖.๑.๑ การสร้างความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน ทิศทางการพัฒนาภาคเกษตรระยะต่อไปจำเป็นต้องสร้างความตระหนักและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบในการพัฒนาภาคเกษตรให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืนที่ครอบคลุมทั้งการเกษตรที่พึ่งพาตนเอง การเกษตรในเชิงพาณิชย์ และการเกษตรแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม มีประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

๑) การดูแลและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตร อย่างรู้คุณค่าเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการรักษา ปกป้อง และคุ้มครองพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการเกษตร และให้เกษตรกรรายย่อยมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง รวมถึงการฟื้นฟูคุณภาพดินและการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ

๒) การเพิ่มศักยภาพการผลิตภาคเกษตร ด้วยการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์และสัตว์น้ำ รวมถึงเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓) การส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร อาหารและพลังงานตลอดห่วงโซ่การผลิต บนฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นและความคิดสร้างสรรค์ ด้วยการสนับสนุนการผลิตและบริการในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรและอาหาร การวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่า ยกย่องคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการโลจิสติกส์ของภาคเกษตร

๔) การสร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้แก่เกษตรกรเพื่อลดผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรี ด้วยการพัฒนาระบบการสร้างหลักประกันรายได้ของเกษตรกร จูงใจให้เยาวชนเข้าสู่อาชีพเกษตรกรรม พัฒนาสถาบันเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน

๕) การสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานชีวภาพในครัวเรือน ชุมชนและประเทศ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและความเข้มแข็งให้กับภาคเกษตร ด้วยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการผลิตพลังงานจากพืชพลังงาน จัดระบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่ใช้เป็นทั้งอาหารและพลังงานอย่างเป็นระบบ และปลูกจิตสำนึกการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๖) การปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานของประเทศ ด้วยการเพิ่มบทบาทของภาคีต่างๆ ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและวางแผนการพัฒนาภาคเกษตร ปรับระบบการทำงานของภาครัฐให้มีความร่วมมือและการบูรณาการในการทำงาน พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านอาหารและพลังงาน และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

๖.๑.๒ การพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตรครบวงจร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน อุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตร โดยพัฒนาผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการเกษตรให้สามารถยกระดับมาตรฐานการผลิตเชิงอุตสาหกรรม เพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพให้สูงขึ้น เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจากการเกษตร ขยายโอกาสทางการตลาด ให้แก่อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรกลุ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ ให้เป็นที่รู้จักและเชื่อถือของผู้บริโภคมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มยอดขายและเพิ่มรายได้ของผู้ผลิตให้สูงขึ้น

๖.๑.๓ การสร้างองค์ความรู้และบุคลากรด้านการออกแบบและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ที่ใช้ภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ให้สามารถรองรับการยกระดับอุตสาหกรรมสู่อุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรม แนวสร้างสรรค์ สร้างเครือข่ายและจัดทำฐานข้อมูลบุคลากร/ธุรกิจด้านการสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และฐานข้อมูลทรัพยากรสินทางปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ที่โดดเด่นประเภทต่างๆ ของประเทศ ที่สามารถใช้ประโยชน์เป็นเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับการสร้างผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรมแนวสร้างสรรค์ในสาขาต่างๆ

๖.๑.๔ การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจผู้ผลิตสินค้าและบริการเชิงวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สร้างเครือข่ายผู้ประกอบการสินค้าและบริการเชิงวัฒนธรรมและท่องเที่ยว ในพื้นที่ภูมิภาคต่างๆ และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการเชิงวัฒนธรรมและท่องเที่ยวของพื้นที่ พัฒนาสินค้าอุตสาหกรรมและบริการเชิงวัฒนธรรมและท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้เพิ่มให้กับพื้นที่เป้าหมาย

๖.๑.๕ การสร้างตราสินค้าใหม่ให้แก่ผลิตภัณฑ์บริการที่ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นตัวขับเคลื่อน ภายใต้การพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรม โดยการต่อยอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้วยการสร้างตราสินค้าใหม่ และสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ของผู้ประกอบการ SMEs ระดับแนวหน้าในกลุ่มอุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรมแนวสร้างสรรค์ ซึ่งผ่านการพัฒนาและยกระดับ จนมีผลิตภัณฑ์ที่มีความพร้อมและศักยภาพเติบโตต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการสร้างตราสินค้า ระบบภาพลักษณ์ และบรรจุภัณฑ์อย่างเป็นระบบเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน

๖.๑.๖ การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับภาคอุตสาหกรรม เพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถขยายตัวได้ในระยะยาว โดยจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมในระยะยาว เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ยั่งยืน นำแนวคิดอุตสาหกรรมสีเขียวและเมืองอุตสาหกรรมนิเวศมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา พัฒนาให้ภาคอุตสาหกรรมมีความสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคม

๖.๑.๗ การขยายฐานการผลิตและการตลาดของธุรกิจสาขาบริการที่มีศักยภาพออกสู่ตลาดต่างประเทศ ด้วยการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่การผลิตและบริการ สนับสนุนมาตรการด้านการเงินและภาษีให้ทัดเทียมกับประเทศคู่แข่ง สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมให้กับธุรกิจ ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการพัฒนาสินค้าและบริการ ส่งเสริมการลงทุนธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และกระแสดความต้องการของตลาดโลก ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในตลาดต่างประเทศเพื่อสนับสนุนการขยายตลาดของธุรกิจบริการที่มีศักยภาพของไทย พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีทักษะด้านการสื่อสาร การบริหารจัดการ และความเชี่ยวชาญในสายอาชีพ และพัฒนามาตรฐานธุรกิจและวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล เพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าและการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘

๖.๑.๘ การพัฒนาและสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนการนำทรัพยากรทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการของไทยให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับสากล ซึ่งจะเปิดโอกาสในการขยายการค้า การลงทุนไปสู่ตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ

๖.๑.๙ การเสริมสร้างบรรยากาศการค้า การลงทุนของประเทศ โดยเร่งปฏิรูปกฎหมายและกฎ ระเบียบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาในการจัดทำมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุน ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนอย่างใกล้ชิดเพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างศักยภาพการแข่งขันของภาคธุรกิจ รวมทั้งสนับสนุนการสร้างเครือข่ายทางการค้าและการลงทุนภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ

๖.๑.๑๐ การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ และสนับสนุนผู้ประกอบการออกไปลงทุนในต่างประเทศเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในระยะยาวและสร้างความได้เปรียบด้านต้นทุนในด้านภาษี ระบบสิทธิพิเศษทางการค้า แรงงาน เทคโนโลยี และโลจิสติกส์ รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกรอบการเปิดเสรีทางการค้าต่างๆ และมาตรการรองรับผลกระทบของภาครัฐแก่ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกร และผู้ประกอบการอย่างครอบคลุมและทั่วถึง

๖.๒ การกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาให้มีความเป็นธรรมระหว่างสาขาการผลิตและระหว่างธุรกิจขนาดต่างๆ โดยให้ความสำคัญต่อการยกระดับความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๖.๒.๑ การส่งเสริมการลงทุนแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้วยการปรับปรุงหลักเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุนต่างๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการลงทุนมากขึ้น ควบคู่ไปกับพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เกิดคุณค่าในเชิงพาณิชย์บนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และมีการขยายตลาดอย่างต่อเนื่อง ตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เน้นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

๖.๒.๒ การพัฒนาผู้ประกอบการเดิมและเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ เน้นส่งเสริมการรวมกลุ่มเชื่อมโยงอุตสาหกรรมตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ การพัฒนาบุคลากร และการให้บริการปัจจัยสนับสนุนการดำเนินธุรกิจ โดยอาศัยนวัตกรรม องค์ความรู้ ภูมิปัญญาและธรรมาภิบาลเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและพัฒนา

๖.๒.๓ การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างเท่าเทียมและมีต้นทุนที่เหมาะสม รวมทั้งพัฒนาฝีมือแรงงานระยะสั้นและระยะยาวเพื่อยกระดับความสามารถของกำลังคนทุกระดับในทุกสาขาการผลิตและบริการ

๖.๓ การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ

๖.๓.๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมให้ทั่วถึง และเพียงพอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนวิจัยและพัฒนา และพัฒนานวัตกรรมของภาคเอกชน และการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยและพัฒนาสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และการพัฒนาด้านอื่นๆ ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรวิจัยที่มีบูรณาการระหว่างการเรียนรู้กับการทำงานจริง และมีทักษะและกระบวนการคิดแบบวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

๖.๓.๒ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เพียงพอกับความต้องการ ทั้งการคมนาคมขนส่งทางถนน รถไฟ สายการบินและสนามบิน เส้นทางเดินเรือและท่าเทียบเรือ รวมทั้งสาธารณูปโภคสาธารณูปการ และพลังงานที่จำเป็น

๖.๓.๓ การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ ด้วยการเร่งรัดดำเนินงานตามแผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งระบบราง และระบบขนส่งสินค้าทางชายฝั่ง เพื่อปรับโครงสร้างการขนส่งของประเทศ โดยมุ่งเน้นรูปแบบการขนส่งที่ประหยัดต้นทุนพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบบริหารจัดการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบเชิงบูรณาการทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มศักยภาพของภาคธุรกิจในการรวบรวมและกระจายสินค้าไปยังผู้บริโภค ตลอดจนให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมของประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค และเร่งพัฒนาระบบการขนส่งของประเทศให้มีคุณภาพบริการและความปลอดภัยที่ได้มาตรฐานสากล เพื่อลดต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศรวมทั้งสามารถรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๓.๔ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ในห่วงโซ่อุปทาน โดยเฉพาะกิจกรรมโลจิสติกส์ภาคเกษตรซึ่งอยู่ในช่วงต้นน้ำ ด้วยการบริหารจัดการสินค้าเกษตรภายหลังการเก็บเกี่ยว และการพัฒนาระบบห่วงโซ่ความเย็น การให้ความสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อจัดการระบบโลจิสติกส์ภายในสถานประกอบการและมีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทานการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าและโลจิสติกส์ ด้วยการเร่งผลักดันการพัฒนาระบบ National Single Window : NSW ให้สามารถให้บริการด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเป็นรูปธรรม เร่งรัดการเชื่อมต่อระบบข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนให้เสร็จสมบูรณ์ รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายและระเบียบปฏิบัติของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลิตบุคลากรด้านโลจิสติกส์ที่มีความเป็นมืออาชีพ พัฒนาระบบและบริหารเครือข่ายธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน

๖.๓.๕ การอนุรักษ์และประหยัดการใช้พลังงาน ด้วยการดำเนินมาตรการทั้งด้านสังคม กฎหมาย และการบริหาร เพื่อรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้พลังงานไปสู่พฤติกรรมการใช้พลังงานอย่างประหยัดในชีวิตประจำวัน ผลักดันให้เกิดการนำเอาระบบการจัดการพลังงานมาประยุกต์ใช้ในอาคารควบคุมและโรงงานควบคุมและกำหนด

มาตรฐานการใช้พลังงานสำหรับอาคารก่อสร้างใหม่ และสนับสนุนทั้งด้านการเงิน มาตรการทางภาษี ความรู้ และเทคโนโลยีแก่กิจกรรมที่มีส่วนช่วยอนุรักษ์และประหยัดพลังงาน

๖.๓.๖ การสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาพลังงานทดแทนทุกรูปแบบ ศึกษาปรับปรุงพัฒนา เทคโนโลยีพลังงานทดแทนที่ทันสมัย ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะและความรู้ด้านการผลิตพลังงานทดแทน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพึ่งพาตนเองด้านพลังงานได้อย่างยั่งยืนในอนาคต ทั้งการผลิตกระแสไฟฟ้าจาก พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม ก๊าซชีวภาพ ชีวมวล และขยะ การผลิตไบโอดีเซล เอทานอล และแก๊สโซฮอล สำหรับใช้ในภาคการขนส่งจากปาล์มน้ำมัน น้ำมันปาล์ม และกากน้ำตาลที่เหลือใช้จากการบริโภคและ กิจกรรมอื่นๆ

๖.๓.๗ การขยายระบบผลิตน้ำและโครงข่ายการให้บริการน้ำอุปโภคบริโภคทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพตามมาตรฐานสากลให้ครอบคลุมประชาชนทุกพื้นที่ เร่งผลักดันให้มีกฎหมายและการจัดตั้งองค์กร กำกับดูแลค่าบริการทั้งในด้านน้ำดิบและน้ำอุปโภคบริโภคที่เข้มแข็ง รวมทั้งกำหนดอัตราค่าบริการที่เหมาะสม และเป็นธรรมกับทุกภาคส่วน จัดทำแผนแม่บทการลดอัตราน้ำสูญเสียในระบบจำหน่าย และแผนป้องกันระบบ ประปาและลดผลกระทบต่อการให้บริการน้ำสะอาดในช่วงเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน

๖.๓.๘ การปฏิรูปกฎหมาย กฎ และระเบียบต่างๆ ทางเศรษฐกิจให้ทันสมัยและสนับสนุน กิจกรรมทางเศรษฐกิจ บังคับใช้กฎหมาย กฎ และระเบียบต่างๆ ให้โปร่งใส เป็นเอกภาพ เสมอภาค และ ตรวจสอบได้ เช่น ปรับปรุงกฎระเบียบและข้อกฎหมายให้เอื้อต่อการส่งเสริมการลงทุนธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมากขึ้น ตลอดจนพัฒนาระดับองค์ความรู้และทักษะของบุคลากรการท่องเที่ยวสู่ระดับสากล เพื่อรองรับการขยายตัวของตลาดท่องเที่ยวและการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ เป็นต้น

๖.๔ การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมให้มีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพ

๖.๔.๑ การบริหารจัดการการคลังภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีเสถียรภาพและยั่งยืน เพื่อให้ภาคเอกชนมีความเชื่อมั่นต่อการดำเนินการทางการคลังของภาครัฐ และส่งผลให้เกิดการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน ด้วยการจัดทำและบังคับใช้พระราชบัญญัติการเงินการคลังของ รัฐที่เป็นการกำหนดกรอบวินัยทางการเงินการคลังและหลักเกณฑ์ต่างๆ อาทิ การวางแผนการเงินระยะปานกลาง การจัดทำรายได้ การจัดทำงบประมาณรายจ่าย การบริหารการเงินและทรัพย์สิน การบัญชีกองทุนสาธารณะ การก่อหนี้ การกำหนดวงเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉิน

๖.๔.๒ การส่งเสริมการออมรวมของประเทศ โดยเฉพาะการออมเพื่อการดำรงชีพในยาม ชราภาพ ด้วยการขยายความคุ้มครองประกันสังคมให้ครอบคลุมสิทธิประโยชน์กรณีชราภาพในลักษณะการ ออมเงินระยะยาวเพื่อให้ผู้ประกันตนได้รับเงินบำนาญชราภาพเมื่อพ้นวัยทำงาน และจัดตั้งกองทุนการ ออมแห่งชาติที่เป็นการส่งเสริมการออมภาคครัวเรือน และสนับสนุนให้แรงงานนอกระบบมีรายได้หลังเกษียณ และมีความมั่นคงในชีวิตวัยชรา

๖.๔.๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรและการบริหารงบประมาณ ด้วยการจัดลำดับ ความสำคัญของการจัดสรรงบประมาณรายจ่าย และส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานและการให้บริการขั้นพื้นฐานของภาครัฐเพิ่มขึ้น

บทที่ ๖

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบความหลากหลายทางชีวภาพ และการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๑ บทนำ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ๓ แนวทางหลัก ได้แก่ การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และการพัฒนาที่ยั่งยืน และการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การพัฒนาระบบความหลากหลายทางชีวภาพในระยะยาว เพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ สนับสนุนการดำรงชีพพื้นฐานที่ทั่วถึง ควบคุมปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ และสร้างสรรค์คุณค่าของทรัพยากรชีวภาพ ใช้โอกาสจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นพัฒนาให้สอดคล้องกับพื้นฐานของประเทศ เชื่อมโยงวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับองค์ความรู้และนวัตกรรม ทำให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงคุณค่าของฐานทรัพยากรที่ต้องหวงแหนรักษาไว้ตลอดไป เกิดการบูรณาการที่เชื่อมโยงการเสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประโยชน์กับสังคมทุกระดับ และสร้างสมดุลการพัฒนา นำไปสู่สังคมที่มีความสุขได้อย่างยั่งยืน

๑.๑ เป้าหมาย

๑.๑.๑ การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งการคุ้มครองพื้นที่ป่าให้คงความอุดมสมบูรณ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๓ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๘ ของพื้นที่ประเทศ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ ๒.๙ ล้านไร่ พื้นที่ดินที่มีปัญหา เช่น พื้นที่ดินเปรี้ยว ดินเค็ม ดินขาดสารอินทรีย์ ไม่ต่ำกว่า ๑๐.๐ ล้านไร่ และลดพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายไม่ต่ำกว่า ๕.๐ ล้านไร่

๑.๑.๒ การตอบสนองความต้องการและความจำเป็นในการดำรงชีวิต โดยให้กรรมสิทธิ์ที่ดิน ๑๐.๐ ล้านไร่ จัดสรรที่ทำกินให้ผู้ไร้ที่ทำกินไม่น้อยกว่า ๗๐๐,๐๐๐ ราย บริหารจัดการลุ่มน้ำอย่างบูรณาการ ๒๕ ลุ่มน้ำ และเพิ่มพื้นที่ชลประทานไม่น้อยกว่า ๘๐๐,๐๐๐ ไร่ จัดการขยะมูลฝอยด้วยการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของเสียอันตรายจากชุมชนและอุตสาหกรรมได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ ๘๐ มีระบบเรียกคืนซากของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ใช้แล้วโดยผู้ผลิตและผู้นำเข้า ลดการนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรไม่เกินปีละ ๓.๕ ล้านตัน มีระบบจัดการสารเคมีอย่างครบวงจร ควบคุมรักษาคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติให้อยู่ในเกณฑ์พอใช้และดีรวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๕ พื้นที่คุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก และควบคุมคุณภาพอากาศทั้งในเขตเมือง ชนบท และเขตอุตสาหกรรมให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

๑.๑.๓ การวางรากฐานการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ ด้วยการสร้างระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่สมบูรณ์ระดับประเทศ มีกลไก ระบบ ระเบียบควบคุมการเข้าถึง การใช้ และการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ให้เกิดเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเองที่มีความมั่นคงด้านอาหารและสุขภาพจากการจัดการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ ชุมชน

๑.๒ แนวทางการพัฒนา

๑.๒.๑ การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ ที่มุ่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ ภูมิศาสตร์ และข้อมูลแผนที่ ๑ : ๔,๐๐๐ และสนับสนุนการวิจัยร่วมระหว่างภาควิชาการกับชุมชนท้องถิ่น รวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของชุมชน ส่งเสริมสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรด้วยการกระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรให้ชุมชนท้องถิ่นที่มีศักยภาพ สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วม และพัฒนาระบบการจัดการร่วมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่ให้ความสำคัญกับการกำหนดเขตและการจัดการเชิงพื้นที่

๑.๒.๒ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการปรับแบบแผนการผลิตและพฤติกรรมบริโภคที่ลดผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดนโยบายสาธารณะที่ส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการในการลดมลพิษและควบคุมกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตด้วยการผลักดันให้เกิดระบบประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

๑.๒.๓ การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางหลักในการจัดการความรู้และสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ส่งเสริมการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในการสร้างความมั่นคงของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของชุมชนและสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรชีวภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ

๒ สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมาได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจที่มุ่งการเจริญเติบโตและการแข่งขัน ใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองโดยไม่คำนึงถึงข้อจำกัดของระบบนิเวศ พื้นที่ป่าถูกทำลายจนปัจจุบันเหลือเพียงร้อยละ ๓๓.๕๖ ของพื้นที่ประเทศ ต่ำกว่าระดับที่จะรักษาสมดุลของระบบนิเวศ พื้นที่ป่าชายเลนตั้งแต่ภาคกลางตอนล่าง ภาคตะวันออก ไปจนถึงภาคใต้ทั้งสองฝั่งมีเพียง ๑.๕๓ ล้านไร่อยู่ในระดับต่ำ แม้จะมีการแก้ไขปัญหาค้นหาการบุกรุกทำลายป่า ส่งเสริมให้มีการปลูกป่าเพิ่มขึ้น การสูญเสียพื้นที่ป่าอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการเสื่อมโทรมของพื้นที่ ปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง และภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและรุนแรง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งลดความอุดมสมบูรณ์ อัตราการจับสัตว์น้ำเศรษฐกิจลดลง แหล่งปะการังและหญ้าทะเลมีสภาพเสื่อมโทรม โดยเฉพาะแนวปะการังฝั่งอันดามันมีสภาพเสื่อมโทรมถึงร้อยละ ๕๐ หญ้าทะเลฝั่งอ่าวไทยเสื่อมโทรมร้อยละ ๔๐ ความหลากหลายทางชีวภาพถูกทำลายลงอย่างรวดเร็วจากการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ทำให้จำนวนและชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่า

และพืชหายากอยู่ในภาวะใกล้สูญพันธุ์ พืชหายากและใกล้สูญพันธุ์มี ๑,๔๐๗ ชนิด สัตว์ที่มีกระดูกสันหลังและใกล้สูญพันธุ์มี ๘๔ ชนิด

การขยายตัวของประชากรทำให้ความต้องการพื้นที่เกษตรเพิ่มขึ้น เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำในระดับรุนแรง มีการใช้น้ำเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีขีดจำกัด ขณะที่การพัฒนาระบบจัดการแหล่งน้ำขนาดใหญ่ มีข้อจำกัดด้านพื้นที่ มีการครอบครองการใช้ประโยชน์ ทำให้เกิดกรณีขัดแย้งแย่งชิงน้ำที่มีแนวโน้มรุนแรง ทรัพยากรดินเสื่อมโทรมจากการใช้ที่ดินไม่ถูกต้อง ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง การนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีเพื่อใช้ในภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดปัญหามลพิษ และขาดกลไกการจัดการตั้งแต่การควบคุมกระบวนการผลิต การจัดเก็บ การขนส่ง เกิดการตกค้างและแพร่กระจายของมลพิษ คุณภาพน้ำและอากาศอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน พฤติกรรมการบริโภคและกระแสวัตถุนิยมได้เพิ่มปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียเกินกว่าศักยภาพในการกำจัด ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน

ขณะเดียวกัน ประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีสาเหตุมาจากการเพิ่มอย่างรวดเร็วของปริมาณก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่าของมนุษย์และการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลกว่าร้อยละ ๗๐ ทำให้อุณหภูมิพื้นผิวโลกสูงขึ้น เกิดภาวะโลกร้อนและเกิดการแปรปรวนของฤดูกาล ส่งผลกระทบต่อเนื่องในด้านต่างๆ อาทิ ไฟป่า น้ำป่า ดินถล่ม การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของปริมาณน้ำฝน การเพิ่มของระดับน้ำทะเล ทำให้พื้นที่ชายฝั่งได้รับผลกระทบ คุณภาพน้ำและระบบนิเวศเปลี่ยนแปลง ผลผลิตทางการเกษตรลดลง แหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสียหาย การสูญเสียที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน เกิดโรคระบาดหรือโรคอุบัติใหม่ ผลกระทบเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ประเทศไทยต้องร่วมมือกับประชาคมโลกในการพยายามลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศให้คงไว้ที่ ๔๕๐ ล้านตันเทียบเท่าคาร์บอนไดออกไซด์ ประเทศไทยมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปี ๒๕๔๓ ประมาณ ๒๘๑ ล้านตันเทียบเท่าคาร์บอนไดออกไซด์ต่อปี และมีปริมาณการดูดซับจากภาคป่าไม้ ๕๒ ล้านตัน จึงมีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเท่ากับ ๒๒๙ ล้านตันเทียบเท่าคาร์บอนไดออกไซด์ และมีอัตราการเพิ่มปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นร้อยละ ๓.๘ ต่อปี ภาคพลังงานปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดถึงร้อยละ ๗๐ รองลงมา เป็นภาคเกษตรร้อยละ ๒๓ กระบวนการผลิตในภาคอุตสาหกรรมร้อยละ ๗ และภาคของเสียร้อยละ ๔ มีการดูดซับจากภาคป่าไม้ร้อยละ ๓

การดำเนินงานเพื่อรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขาดการบูรณาการร่วมระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบ ระบบจัดการข้อมูลด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ได้มาตรฐาน ไม่ครอบคลุม ขาดการเชื่อมโยงกับข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ มีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และความไม่เป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากร เนื่องจากกฎหมายมีลักษณะการบริหารจัดการทรัพยากรรายสาขา ขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ และโปร่งใส นำไปสู่ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และส่งผลต่อความสมดุลของระบบนิเวศโดยรวม

๓ การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์นี้มีเป้าหมายสำคัญในการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ การตอบสนองความต้องการและความจำเป็นในการดำรงชีวิต และการวางรากฐานของการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ ผลการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย มีดังนี้

๓.๑ การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ บรรลุเป้าหมายในการคุ้มครองพื้นที่ป่าให้คงความสมบูรณ์ การดำเนินงานเร่งรัดแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ได้ฟื้นฟูและส่งเสริมการปลูกป่าประเภทต่างๆ ทำให้พื้นที่ป่าในปี ๒๕๕๓ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๓.๕๖ ของพื้นที่ประเทศ เป็นไปตามเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๓ ของพื้นที่ประเทศ ขณะที่การขยายพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ในปี ๒๕๕๔ พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเป็นร้อยละ ๒๐.๒๒ ของพื้นที่ประเทศ สูงกว่าเป้าหมายของแผนที่กำหนดให้พื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๘ ส่วนการฟื้นฟูดินที่มีปัญหาให้ไม่ต่ำกว่า ๑๐ ล้านไร่ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ยังดำเนินการได้เพียง ๒.๔๐ ล้านไร่ และพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายให้ไม่ต่ำกว่า ๕ ล้านไร่ ดำเนินการได้ ๔.๗๓ ล้านไร่ ต่ำกว่าเป้าหมายเล็กน้อย

๓.๒ การตอบสนองความต้องการและความจำเป็นในการดำรงชีวิต การให้กรรมสิทธิ์ที่ดินดำเนินการได้ ๑๕.๐๔ ล้านไร่ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้มีการเร่งรัดการให้กรรมสิทธิ์ที่ดิน ๑๐ ล้านไร่ การเพิ่มพื้นที่ชลประทานสามารถดำเนินการได้ ๑.๔๖ ล้านไร่ ปี ๒๕๕๔ มีพื้นที่ชลประทานทั้งประเทศ ๒๙.๖๐ ล้านไร่ เปรียบเทียบกับพื้นที่ชลประทานในที่สุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ซึ่งมี ๒๗.๙๙ ล้านไร่ สูงกว่าเป้าหมายของแผน ๘๑๓,๐๐๐ ไร่ อย่างไรก็ตาม ปริมาณขยะมูลฝอยยังเพิ่มต่อเนื่องทุกปี ในปี ๒๕๕๔ สามารถนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ได้เพียงร้อยละ ๒๖ ของปริมาณขยะทั้งหมด ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของปริมาณขยะทั้งหมด เป็นการคัดแยกและนำกลับคืนมูลฝอยรีไซเคิลร้อยละ ๘๓ นำมูลฝอยอินทรีย์มาหมักทำปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และการหมักเพื่อผลิตก๊าซชีวภาพร้อยละ ๑๔ และการนำมูลฝอยมาผลิตพลังงานไฟฟ้าและเชื้อเพลิงทดแทนร้อยละ ๓ การลดปริมาณนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรไม่เกินปีละ ๓.๕ ล้านตัน ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ยังไม่ประสบผลสำเร็จ การนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีสูงกว่าเป้าหมาย การรักษาคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำต่างๆ ให้มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๕ ไม่บรรลุตามเป้าหมาย

๓.๓ การวางรากฐานการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ บรรลุเป้าหมายด้านการวางโครงสร้างกลไก และการจัดการความรู้ให้เป็นพื้นฐานในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ได้จัดตั้งสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) จัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพระดับประเทศ ๑ ระบบ ประกอบด้วย ข้อมูลสิ่งมีชีวิตในระบบ ๙๗,๒๐๓ รายการ หรือ ๔๑,๖๒๑ ชนิด ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ๔,๑๓๐ รายการ และระบบข้อมูลเศรษฐกิจทรัพยากรชีวภาพ ๘ กลุ่มธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลและการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างหน่วยงานต่างๆ ยังไม่ครบถ้วน จึงไม่สามารถประเมินศักยภาพของประเทศ

การพัฒนากลไกการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ได้มีประกาศระเบียบคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ ตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๕๔ ซึ่งมีแนวปฏิบัติสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ การจัดตั้งเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเองที่อาศัยองค์ความรู้และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพเพื่อการพึ่งตนเอง แก้ไขปัญหาความยากจน และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ได้จัดทำแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับตำบล ๑๕๒ ตำบล ประมาณ ๗๐๐ หมู่บ้าน ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรชีวภาพระดับชุมชนและท้องถิ่นในชุมชนที่มีศักยภาพ ๖๐ ชุมชน ๓๔ จังหวัด และการจัดการทรัพยากรชีวภาพในพื้นที่ป่าชุมชน ๘,๘๐๐ แห่ง นับว่าบรรลุเป้าหมายของแผนที่กำหนดไว้ให้เกิดเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเอง ๑,๕๐๐ ชุมชน

**ตารางที่ ๑ การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของ
ฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔**

เป้าหมาย	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	เป้าหมาย แผนฯ ๑๐
๑. การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ							
๑.๑ พื้นที่ป่าต่อพื้นที่ประเทศ (ร้อยละ)	๓๐.๙๒	-	๓๓.๔๔	-	๓๓.๕๖	-	ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๓ ของพื้นที่ประเทศ
๑.๒ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ (ร้อยละ)	๑๘.๓๕	๑๘.๗๐	๑๙.๑๓	๑๙.๙๙	๒๐.๒๑	๒๐.๒๒	ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๘ ของพื้นที่ประเทศ
๑.๓ พื้นฟูพื้นที่ดินที่มีปัญหา (ล้านไร่)	๑.๑๕	๐.๘๖	๑.๐๕	๐.๑๗	๐.๑๕	๐.๑๘	ไม่ต่ำกว่า ๑๐ ล้านไร่
๑.๔ พื้นฟูพื้นที่มีปัญหการชะล้าง พังทลาย (ล้านไร่)	๑.๒๐	๑.๒๓	๑.๐๔	๑.๐๕	๐.๙๓	๐.๔๙	ไม่ต่ำกว่า ๕ ล้านไร่
๒. การตอบสนองความต้องการและความจำเป็นในการดำรงชีวิต							
๒.๑ กรรมสิทธิ์ที่ดิน (โหนด)	๘๗.๑๗	๙๑.๐๓	๙๖.๖๘	๙๙.๙๓	๙๘.๕๘	๑๐๒.๒๑	ออกกรรมสิทธิ์ที่ดิน ๑๐ ล้านไร่
๒.๒ บริหารจัดการลุ่มน้ำอย่าง บูรณาการและเพิ่มพื้นที่ ชลประทาน							
- การบริหารจัดการลุ่มน้ำ		อยู่ระหว่างดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการและพัฒนา ลุ่มน้ำทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำ					การบริหารจัดการลุ่มน้ำ ๒๕ ลุ่มน้ำ
- พื้นที่ชลประทานทั้งประเทศ (ล้านไร่)	๒๗.๙๙	๒๘.๑๔	๒๘.๓๕	๒๘.๗๒	๒๙.๓๔	๒๙.๖๐	ไม่น้อยกว่า ๘ แสนไร่
- พื้นที่ชลประทานที่เพิ่มขึ้น (ล้านไร่)	๐.๔๘	๐.๑๕	๐.๒๑	๐.๓๗	๐.๖๒	๐.๒๖	
๒.๓ การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ ต่อขยะทั้งหมด (ร้อยละ)	๒๒	๒๒	๒๓	๒๖	๒๖	๒๖	ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของปริมาณขยะทั่ว ประเทศ
๒.๔ ปริมาณการนำเข้าปุ๋ยและสารเคมี ทางการเกษตร (ล้านตัน)	๓.๖๓	๔.๔๗	๓.๙๑	๓.๙๗	๕.๒๙	๕.๘	นำเข้าไม่เกิน ปีละ ๓.๕ ล้านตัน
๒.๕ การรักษาคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำ ต่างๆ (ร้อยละของคุณภาพน้ำอยู่ ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไป)	๗๔	๕๔	๗๖	๖๖	๖๑	๗๗	แหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ใน เกณฑ์พอใช้ขึ้นไปไม่ต่ำ กว่าร้อยละ ๘๕
๓. การวางรากฐานด้านการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ							
๓.๑ มีระบบฐานข้อมูลความ หลากหลายทางชีวภาพที่สมบูรณ์ ระดับประเทศ	-	-	จัดทำระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทาง ชีวภาพ ระดับประเทศและระดับท้องถิ่น				๑ ระบบ
๓.๒ เกิดเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเองที่มี ความมั่นคงด้านอาหารและ สุขภาพจากการจัดการทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพใน ท้องถิ่น		การรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย พัฒนาวิสาหกิจ ชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อย และภาคธุรกิจในกลุ่มการผลิต การค้า และบริการ ที่สามารถสร้างเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น					๑,๕๐๐ ชุมชน

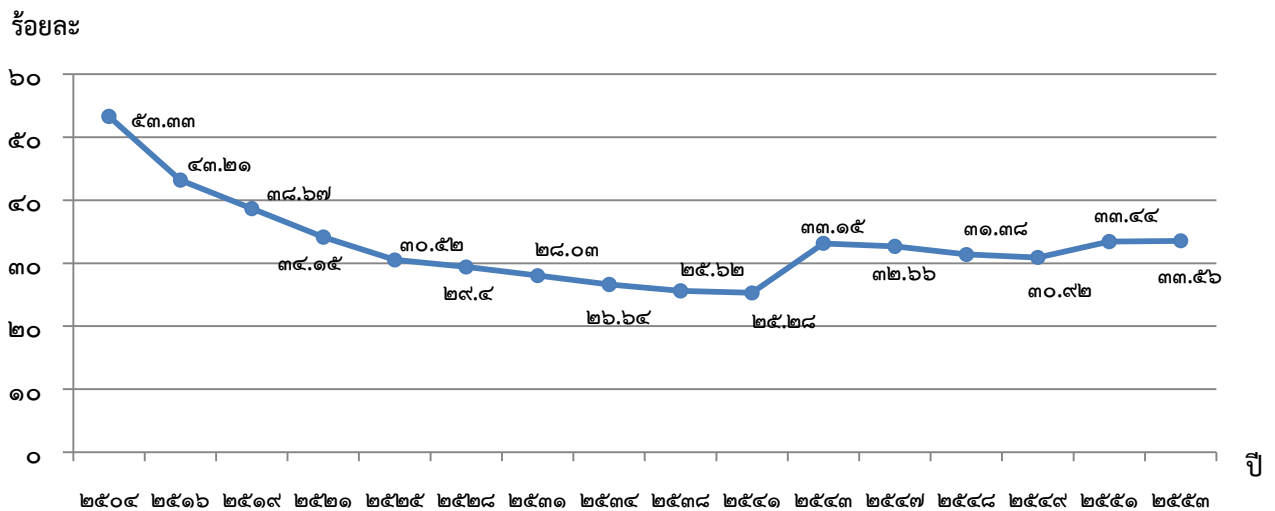
หมายเหตุ : สัญลักษณ์ (-) หมายถึง ไม่มีข้อมูล

๔ ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์

๔.๑ การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ในส่วนการคุ้มครองพื้นที่ป่าเป็นไปตามเป้าหมาย แต่การแก้ไขคุณภาพดินอยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก

๔.๑.๑ การฟื้นฟูพื้นที่ป่าและป่าอนุรักษ์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่สามารถต้านทานการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้จากแรงกดดันทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสูญเสียป่าอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในอดีต ทำให้ประเทศไทยที่เคยมีพื้นที่ป่าถึงร้อยละ ๕๓.๓๓ ของพื้นที่ประเทศ เหลือเพียงร้อยละ ๓๓.๕๖ ในปี ๒๕๕๓ และยังคงตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการถูกบุกรุกคุกคาม ลดความอุดมสมบูรณ์ลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และการทำหน้าที่ให้บริการเชิงนิเวศของพื้นที่ป่า โดยเฉพาะความสามารถในการป้องกันภัยพิบัติ

แผนภูมิที่ ๑ พื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศ ปี ๒๕๐๔ - ๒๕๕๓

ที่มา : กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๔ ภาครัฐได้ประกาศพื้นที่อนุรักษ์เพิ่มขึ้นรวม ๙,๕๕๖.๖๙ ตร.กม. ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มของพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ปัจจุบันจึงมีพื้นที่อนุรักษ์รวมทั้งสิ้น ๑๐๓,๗๒๔.๕๗ ตร.กม คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๒๒ ถือว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม พื้นที่ดังกล่าวเป็นเพียงการสะท้อนเชิงปริมาณของพื้นที่ที่ได้รับการประกาศคุ้มครองตามกฎหมายเท่านั้น มิได้หมายรวมถึงความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่าในเชิงคุณภาพ ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่ายังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ ๒.๒๓ ล้านไร่ พื้นที่ป่าสงวน ๖.๔๐ ล้านไร่ และการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน ๐.๑๒ ล้านไร่

สำหรับพื้นที่ป่าชายเลน ในอดีตได้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพป่าชายเลนเพื่อการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและเชิงเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการทำนาเกลือ ทำให้พื้นที่ป่าชายเลนลดลงจาก ๒ ล้านไร่ ในปี ๒๕๑๘ เหลือเพียงประมาณ ๑.๕๓ ล้านไร่ปี ๒๕๕๒ อย่างไรก็ตาม การได้รับความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายภาคประชาชนในการปลูกป่าชายเลนเพิ่มเติม ทำให้ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มขึ้น รวม ๖๖.๘๘๖ ไร่ คิดเป็นเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๑๓,๓๗๗ ไร่ ในเกือบทุกพื้นที่ ยกเว้นภาคใต้ฝั่งตะวันออก

ตารางที่ ๒ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ของประเทศไทย ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ตร.กม. (ร้อยละ)

ประเภท	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
อุทยานแห่งชาติ	๕๒,๗๗๓.๗๓ (๑๐.๒๘)	๕๔,๗๒๕.๕๓ (๑๐.๖๗)	๕๕,๑๓๕.๓๒ (๑๐.๗๕)	๖๐,๓๒๓.๘๔ (๑๑.๗๖)	๖๐,๓๒๐.๑๑ (๑๑.๗๖)	๖๐,๓๒๓.๘๔ (๑๑.๗๖)
วนอุทยาน	๑,๒๙๘.๘๘ (๐.๒๕)	๑,๒๓๘.๗๙ (๐.๒๔)	๑,๒๓๖.๗๑ (๐.๒๔)	๑,๒๓๘.๓๓ (๐.๒๔)	๑,๒๓๙.๐๐ (๐.๒๔)	๑,๒๓๘.๓๓ (๐.๒๔)
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	๓๕,๗๔๘.๘๑ (๖.๙๗)	๓๖,๒๐๕.๓๗ (๗.๐๖)	๓๖,๕๗๘.๗๒ (๗.๑๓)	๓๖,๙๒๙.๓๗ (๗.๒๐)	๓๖,๙๒๙.๓๗ (๗.๒๐)	๓๖,๙๒๙.๓๗ (๗.๒๐)
เขตห้ามล่าสัตว์ป่า	๔,๓๔๖.๔๖ (๐.๘๕)	๓,๗๗๖.๒๔ (๐.๗๔)	๕,๒๓๓.๐๔ (๑.๐๒)	๔,๐๖๐.๔๒ (๐.๗๙)	๕,๒๓๓.๐๔ (๑.๐๒)	๕,๒๓๓.๐๔ (๑.๐๒)
รวม	๙๔,๑๖๗.๘๘ (๑๘.๓๕)	๙๕,๙๔๕.๙๓ (๑๘.๗๐)	๙๘,๑๘๓.๗๙ (๑๙.๑๓)	๑๐๒,๕๕๑.๙๖ (๑๙.๙๙)	๑๐๓,๗๒๑.๕๒ (๒๐.๒๑)	๑๐๓,๗๒๔.๕๗ (๒๐.๒๒)

ที่มา : กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมายเหตุ : ในวงเล็บหมายถึง ร้อยละของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศทั้งหมด

๔.๑.๒ การแก้ปัญหาคุณภาพดินยังดำเนินการได้น้อยไม่เป็นไปตามเป้าหมาย การลดลงของพื้นที่ป่าและการขยายตัวของพื้นที่ทำการเกษตรจากนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมพืชเศรษฐกิจและพืชพลังงาน ทำให้การถือครองพื้นที่เกษตรเพิ่มจาก ๖๙.๖ ล้านไร่ในปี ๒๕๐๖ เป็น ๑๗๑.๕๘ ล้านไร่ในปี ๒๕๕๒ เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดการเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน การชะล้างพังทลายและดินเสื่อมคุณภาพ ทั้งดินเปรี้ยว ดินเค็มในหลายพื้นที่ พื้นที่ดินเสื่อมโทรมในระดับรุนแรงและระดับวิกฤตในปี ๒๕๕๓ เป็น ๓๕.๙๗ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๒๔ ของพื้นที่ประเทศ มีการเข้าครอบครองใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อนุรักษ์ การขยายตัวของเมือง พื้นที่อุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม การรุกพื้นที่เกษตรกรรม การฟื้นฟูพื้นที่มีปัญหาดำเนินการได้ ๒.๔๐ ล้านไร่ต่ำกว่าเป้าหมายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่กำหนดให้พื้นที่ฟื้นฟูที่มีปัญหาไม่ต่ำกว่า ๑๐.๐ ล้านไร่ ส่วนการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดินได้ปลูกหญ้าแฝก จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่สูงดำเนินการได้ ๔.๗๓ ล้านไร่ ต่ำกว่าเป้าหมายในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เล็กน้อย

ตารางที่ ๓ พื้นที่ที่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรดิน ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : พันไร่

ปัญหา	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	ระยะแผนฯ ๑๐ ๒๕๕๐-๒๕๕๔
การชะล้างพังทลายของดิน	๑,๒๐๓.๖๐	๑,๒๒๘.๒๓	๑,๐๔๐.๗๓	๑,๐๕๐.๗๔	๙๒๖.๒๗	๔๘๖.๒๐	๔,๗๓๒.๑๖
พื้นที่ดินที่มีปัญหา	๑,๑๕๓.๓๐	๘๕๕.๗๒	๑,๐๔๗.๖๕	๑๗๑.๕๐	๑๔๕.๐๓	๑๘๑.๑๐	๒,๔๐๑.๐๐
ดินเค็ม	๔๐.๐๐	๔๑.๐๐	๔๑.๐๐	๔๔.๗๖	๔๕.๘๒	๕๓.๐๕	๒๕๕.๖๓
ดินเปรี้ยว	๖๖.๐๐	๒๓.๑๐	๒๒.๕๐	๓๔.๐๕	๓๔.๒๖	๔๔.๑๖	๑๕๘.๐๗
ดินกรด	-	๘๘.๗๗	๘๒.๗๕	๔๔.๐๙	๖๐.๔๕	๗๙.๖๔	๓๕๕.๗๐
ดินเปรี้ยวดินเค็มภาคใต้	-	๓.๑๕	๔.๕	๔.๕	๔.๕	๔.๒๕	๒๐.๙๐
ดินเสื่อมโทรม (ดินทราย/ดินตื้น)	๑,๐๔๗.๓๐	๖๙๙.๗๐	๘๖๖.๙๐	๔๔.๑๐	-	-	๑,๖๔๐.๗๐

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๔.๒ การตอบสนองความต้องการและความจำเป็นในการดำรงชีวิตเป็นไปตามเป้าหมาย ขณะที่สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากปัญหามลพิษ

๔.๒.๑ การให้เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินและจัดสรรให้แก่ประชาชนที่ยากจนดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการเร่งรัดออกโฉนดที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนถึงปัจจุบันมีพื้นที่ที่มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินทั้งสิ้น ๒๘.๔๗ ล้านแปลง รวมเนื้อที่ ๑๐๒.๒๑ ล้านไร่ และในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ได้ดำเนินการเพิ่มขึ้น ๑๕.๐๔ ล้านไร่ บรรลุเป้าหมายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่กำหนดให้มีการให้กรรมสิทธิ์ที่ดิน ๑๐.๐ ล้านไร่ นอกจากนี้ ได้จัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชนที่ยากจน ให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม ให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง ๑๓๙,๕๑๙ ราย รวมทั้งจัดที่ดินของรัฐ กรณีที่มีการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อแก้ปัญหาความยากจนให้แก่ผู้ยากไร้ รวม ๔๒,๙๔๗ ครัวเรือน จำนวน ๕๑,๐๖๔ แปลง

ตารางที่ ๔ กรรมสิทธิ์ที่ดินทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย: ล้านไร่

	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
พื้นที่ที่ให้เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน (โฉนด)	๘๗.๑๗	๙๑.๐๓	๙๖.๖๘	๙๙.๙๓	๙๘.๕๙	๑๐๒.๒๑

ที่มา : กองแผนงาน กรมที่ดิน

๔.๒.๒ แผนบริหารจัดการลุ่มน้ำอย่างบูรณาการทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำมีความก้าวหน้า การดำเนินการจัดทำแผนการบริหารจัดการและพัฒนาลุ่มน้ำแบบบูรณาการ ๒๕ ลุ่มน้ำหลัก เกิดกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการทุกระดับอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อยู่ระหว่างรวบรวมเสนอแผนประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ให้สำนักงบประมาณพิจารณา การดำเนินงานในปี ๒๕๕๓ ได้ส่งแบบสอบถามให้ประชาชนผู้ใช้น้ำทั่วประเทศ พบว่า กว่าร้อยละ ๙๐ เห็นด้วยที่จะให้ดำเนินโครงการ ถือว่าทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำกรอบแผนงานในการบริหารจัดการและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำ สามารถใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ พื้นฟู จัดหาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน รวมทั้งสอดคล้องกับสถานการณ์และประเด็นปัญหาในแต่ละพื้นที่ โดยจัดทำร่วมกับท้องถิ่น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่และองค์กรเอกชน ขณะนี้อยู่ระหว่างขั้นตอนการของบประมาณเพื่อศึกษาและออกแบบโครงการ ให้ชุมชนทุกระดับมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ ควบคู่ไปกับการใช้มาตรการต่างๆ ให้ครอบคลุมพื้นที่แหล่งน้ำที่ได้รับการจัดการและพื้นฟู ๘.๘ ล้านไร่

๔.๒.๓ การขยายพื้นที่ชลประทานมีเพิ่มขึ้น การประมาณการความต้องการใช้น้ำของประเทศจะเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๑,๒๘๑ ล้าน ลบ.ม. ในระยะ ๓ ปีข้างหน้า และเฉลี่ยปีละ ๒,๑๗๘ ล้าน ลบ.ม. ในระยะ ๕ ปีถัดไป ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสี่ยงจากการขาดแคลนน้ำ และการแย่งชิงน้ำจะมีแนวโน้มสูงขึ้นรัฐบาลจึงได้ดำเนินการจัดหาแหล่งน้ำให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างเพียงพอ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนและเหมาะสมแก่การเกษตร โดยก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก การสูบน้ำด้วยไฟฟ้า และการทำแก้มลิง รวมทั้งแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค สามารถเพิ่มพื้นที่ชลประทานจาก ๒๗.๙๙ ล้านไร่ในปี ๒๕๔๙ เป็น ๒๙.๖๐๓ ล้านไร่ปี ๒๕๕๔ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สามารถเพิ่มพื้นที่ชลประทานได้ ๑.๖๑ ล้านไร่ บรรเทาความขาดแคลนน้ำในภาคเกษตรกรรมและ

อุตสาหกรรม ป้องกันความเสียหายจากอุทกภัยเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นให้เกิดการจ้างงานในพื้นที่

ตารางที่ ๕ พื้นที่โครงการชลประทานประเภทต่างๆ ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ล้านไร่

พื้นที่ โครงการชลประทาน	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ขนาดใหญ่	๑๗.๐๙	๑๗.๑๘	๑๗.๒๙	๑๗.๘๘	๑๗.๙๓	๑๘.๐๔
ขนาดกลาง	๖.๕๔	๖.๕๖	๖.๖๔	๖.๒๐	๖.๒๔	๖.๒๗
ขนาดเล็ก	๐.๕๗	๐.๖๑	๐.๖๒	๐.๘๕	๐.๙๑	๐.๙๘
โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า	๓.๗๙	๓.๘๐	๓.๘๐	๓.๘๐	๔.๒๐	๔.๒๖
โครงการแก้มลิง	-	-	-	-	๐.๐๖	๐.๐๖
รวม	๒๗.๙๙	๒๘.๑๔	๒๘.๓๕	๒๘.๗๒	๒๙.๓๔	๒๙.๖๐

ที่มา : กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๔.๒.๔ การแก้ไขปัญหายกยะมูลฝอยยังดำเนินการได้น้อย ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก ๑๔.๖ ล้านตัน ในปี ๒๕๔๙ เป็น ๑๕.๙๘ ล้านตันในปี ๒๕๕๔ ขณะที่การนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ยังมีน้อยเพียงร้อยละ ๒๖ เท่านั้น และมีแนวโน้มคงที่ในช่วง ๓ ปี ที่ผ่านมา เป็นการคัดแยกและนำกลับรีไซเคิลร้อยละ ๘๓ การนำขยะอินทรีย์มาหมักทำปุ๋ยหรือผลิตก๊าซชีวภาพร้อยละ ๑๔ และการนำขยะมูลฝอยมาผลิตเป็นพลังงานเชื้อเพลิงทดแทนร้อยละ ๓ สำหรับภาคอุตสาหกรรมนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ร้อยละ ๖๗ และนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น รวมทั้งก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้น แต่สามารถรองรับปริมาณขยะได้เพียง ๕.๖๔ ล้านตันต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๕ ของปริมาณที่เกิดขึ้นทั้งหมด มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการของเทศบาล ๑๒๗ แห่ง เติมนับได้เพียง ๑๐๗ แห่ง เพิ่มจากปี ๒๕๕๓ จำนวน ๘ แห่ง แต่ยังไม่เพียงพอในการรองรับปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย รวมถึงองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กขาดความพร้อมในการจัดการขยะมูลฝอย

สำหรับของเสียอันตรายมีปัญหาคัดแยกและสถานที่กำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนไม่เพียงพอ ปริมาณของเสียอันตรายมีปริมาณสูงถึง ๓.๑๙ ล้านตัน รวมถึงปริมาณของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นในช่วงอุทกภัยเมื่อปลายปี ๒๕๕๔ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๓ จากอุตสาหกรรมร้อยละ ๗๖ ชุมชนร้อยละ ๒๓ และร้อยละ ๑ จากขยะมูลฝอยติดเชื้อ **ของเสียอันตรายจากชุมชนมีปริมาณเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๕๑** เป็นต้นมา กว่าร้อยละ ๗๐ ของปริมาณของเสียอันตรายมาจากภาคตะวันออก ภาคกลาง กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่ทิ้งของเสียอันตรายปะปนกับขยะมูลฝอยทั่วไป ระบบเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนและสถานที่กำจัดที่ได้รับอนุญาตถูกต้องตามกฎหมายในปัจจุบันมีเพียง ๓๐ แห่ง มีปัญหาคัดแยกสถานที่กำจัดไม่เพียงพอและไม่เป็นไปตามหลักวิชาการ **สำหรับของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม** มีการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการร้อยละ ๙๗ โรงงานที่จัดการของเสียอันตรายมีทั้งหมด ๓๑๓ แห่ง สามารถรองรับของเสียอันตรายได้ ๗.๗๗ ล้านตันต่อปี ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในภาคกลาง ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมมีภาระค่าใช้จ่ายในการขนส่งเพื่อนำไปกำจัด จึงมีการเก็บไว้ในโรงงานหรือบางส่วนลักลอบนำไปทิ้งในพื้นที่ใกล้ชุมชน ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย

ตารางที่ ๖ ขยะชุมชนและขยะที่ได้รับการบำบัดอย่างถูกวิธี ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

ประเภท	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ขยะชุมชนแต่ละปี (ล้านตัน/ปี)	๑๔.๖	๑๔.๗	๑๕.๐๔	๑๕.๑๑	๑๕.๑๖	๑๕.๙๘
ขยะที่ได้รับการบำบัดอย่างถูกวิธี (ร้อยละ)	๓๖.๐	๓๖.๐	๓๘.๐	๔๐.๐	๓๘.๐	๓๕.๐

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔.๒.๕ ความพยายามลดการนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรยังไม่ได้ผล แม้ว่ารัฐบาลได้ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์และการใช้สารอินทรีย์ทางการเกษตรเพื่อลดการใช้สารเคมี แต่ไม่สามารถลดการใช้ปุ๋ยและสารเคมีโดยรวมได้ เนื่องจากระดับราคาสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นเหตุจูงใจให้เกษตรกรเพิ่มการผลิตสินค้า ส่งผลให้การนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรเพิ่มขึ้นทุกปี จาก ๓.๖๓ ล้านตันในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็น ๕.๘ ล้านตันในปี ๒๕๕๔ สูงกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่กำหนดให้ลดการนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรไม่เกินปีละ ๓.๕ ล้านตันต่อปี ขณะที่คุณภาพดินมีความเสื่อมโทรมเพิ่มขึ้น ทำให้ต้องใช้สารเคมีทางการเกษตรในปริมาณสูงสำหรับปรับปรุงคุณภาพดิน ส่งผลให้มีผู้ป่วยและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสารเคมีเพิ่มจาก ๑,๒๕๑ รายในปี ๒๕๔๙ เป็น ๒,๒๕๐ รายในปี ๒๕๕๔ เกือบร้อยละ ๙๐ ได้รับพิษจากสารอันตรายทางการเกษตร ที่เหลือได้รับพิษจากสารอันตรายในภาคอุตสาหกรรม

ตารางที่ ๗ การนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีเพื่อการเกษตร และผู้ได้รับผลกระทบจากสารเคมี/สารอันตราย ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

รายการ	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ปุ๋ย (ล้านตัน)	๓.๕๓	๔.๓๕	๓.๘๐	๓.๘๓	๕.๑๗	๕.๖๔
สารเคมี (ล้านตัน)	๐.๐๙๕	๐.๑๒	๐.๑๑	๐.๑๔	๐.๑๒	๐.๑๖
ผู้ป่วยและเสียชีวิตจากสารอันตราย (ราย)	๑,๒๕๑	n.a	n.a	n.a	๒,๐๑๕	๒,๒๕๐

ที่มา : สำนักควบคุมพิษและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร และสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค, ๒๕๕๓

๔.๒.๖ คุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปไม่เพิ่มขึ้น ในปี ๒๕๕๐ คุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปมีร้อยละ ๕๔ เทียบกับร้อยละ ๗๗ ในปี ๒๕๔๔ แต่ยังต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่กำหนดให้รักษาคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติให้อยู่ในเกณฑ์พอใช้และดี รวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๕ เนื่องจากการจัดการน้ำเสียจากชุมชนที่เป็นแหล่งกำเนิดน้ำเสียสำคัญยังดำเนินการไม่ทั่วถึง ปัจจุบันมีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ๑๐๑ แห่ง สามารถรองรับน้ำเสียได้เพียง ๓.๒ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวันจากปริมาณที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ๑๔ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ ๒๓ ของน้ำทิ้งจากชุมชน รวมถึงน้ำทิ้งจากกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ อุตสาหกรรมและเกษตรกรรมที่ระบายลงสู่แหล่งน้ำโดยไม่มีการบำบัด ส่งผลต่อเนื่องทำให้คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงเช่นเดียวกัน คุณภาพน้ำทะเลที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปลดลง โดยเฉพาะบริเวณอ่าวไทยตอนในที่รองรับน้ำเสียจากแม่น้ำสายหลักต่างๆ ได้แก่ ปากแม่น้ำเจ้าพระยา ปากแม่น้ำท่าจีน และหลายพื้นที่ ขณะที่อ่าวไทยฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวมีการใช้ประโยชน์มากขึ้น อาทิ ปากแม่น้ำปราณบุรี ปากแม่น้ำชุมพร อ่าวบางน้ำจืดในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปากคลองท่าจีนในจังหวัดภูเก็ต หาดเจ้าไหมในจังหวัดตรัง แหลมฉบังในจังหวัดตราด และปากน้ำระนอง

ตารางที่ ๘ แหล่งน้ำแบ่งตามคุณภาพ ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

ประเภท	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
แหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ดี (DO มากกว่า ๔ มก./ลิตร)	๒๑.๐๐	๑๙.๐๐	๒๓.๐๐	๓๒.๐๐	๑๙.๐๐	๓๒.๐๐
แหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้ (DO ระหว่าง ๓-๔ มก./ลิตร)	๕๓.๐๐	๓๔.๐๐	๕๖.๐๐	๓๔.๐๐	๔๒.๐๐	๔๕.๐๐
แหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมและ เสื่อมโทรมมาก (DO น้อยกว่า ๓ มก./ลิตร)	๒๖.๐๐	๔๗.๐๐	๒๑.๐๐	๓๔.๐๐	๓๙.๐๐	๒๓.๐๐

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔.๒.๗ การดำเนินการควบคุมมลพิษทางอากาศส่งผลให้คุณภาพอากาศมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ยังมีปัญหาในบางพื้นที่ ฝุ่นละอองขนาดเล็กเป็นปัญหาหลัก พื้นที่ที่มีปริมาณฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน ลดลงจากร้อยละ ๕๙.๒๐ ปี ๒๕๔๙ เหลือร้อยละ ๓๙ ปี ๒๕๕๔ สาเหตุหลักเกิดจากยานพาหนะที่ปล่อยมลพิษเกินมาตรฐาน การจราจรที่หนาแน่น สิ่งก่อสร้าง โรงงานอุตสาหกรรม และการเผาในที่โล่ง โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณริมถนนทั้งกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่หลายจังหวัด ส่วนหมอกควันและไฟป่าจากการเผาในที่โล่งเป็นปัญหาสำคัญใน ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบนได้แก่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา น่าน และแพร่ มีปัญหาช่วงฤดูแล้งของทุกปี จากการเผาป่า พื้นที่เกษตร และการเผาขยะในชุมชน อย่างไรก็ตาม ในปี ๒๕๕๔ มีระดับความรุนแรงลดลง เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากปรากฏการณ์ลานีญา ทำให้มีปริมาณน้ำฝนมากกว่าปกติ สำหรับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของภาวะโลกร้อน มีเพิ่มขึ้นจาก ๓.๐๔ ตันต่อคนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๓.๑๐ ตันในปี ๒๕๕๓ ในภาคพลังงาน การผลิต ที่อยู่อาศัยและธุรกิจการค้า

ตารางที่ ๙ สถานะตรวจวัดอากาศที่ PM_{๑๐} เกินมาตรฐานและปริมาณการปล่อย CO_๒ ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
สถานตรวจวัดอากาศที่พบ PM _{๑๐} เกินมาตรฐาน (ร้อยละ)	๕๙.๒๐	๕๙.๒๐	๕๗.๖๙	๔๗.๐๖	๔๙.๑๕	๓๙.๐๐
การปล่อยก๊าซ CO _๒ (ตันต่อคน)	๓.๐๔	๓.๑๑	๓.๑๓	๓.๐๙	๓.๑๐	-

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน

๔.๓ การวางรากฐานการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ

๔.๓.๑ การมีระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่สมบูรณ์ระดับประเทศ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพได้จัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพระดับประเทศ โดยรวบรวมข้อมูลสิ่งมีชีวิตในระบบ ๙๗,๒๐๓ รายการ หรือ ๔๑,๖๒๑ ชนิด ปัจจุบันมีฐานข้อมูลพืชเกษตร พืชไร่ พืชสวน และพืชพื้นเมืองมากกว่า ๒,๐๐๐ ชนิด ข้อมูลพันธุ์ไม้ในป่า ๒,๓๒๓ รายการ และสัตว์ชนิดต่างๆ นอกจากนี้ หน่วยงานต่างๆ ได้ทำการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพและพืชสมุนไพรในพื้นที่ป่า การสำรวจข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพตลอดแนวชายฝั่งทะเล และในพื้นที่วิกฤติด้านสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเหล่านี้ยังไม่ครบถ้วน และกระจุกกระจายอยู่ในหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งมีวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถประเมินศักยภาพของประเทศได้

สำหรับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ได้สำรวจรวบรวมจากสถาบันการศึกษาในประเทศและหน่วยงานต่างๆ พบข้อมูลรวมทั้งสิ้น ๔,๑๓๐ รายการ จำแนกเป็นภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม ๑,๒๕๕ รายการ การแพทย์และสาธารณสุข ๕๒๔ รายการ อาหาร ๙๙๔ รายการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๕๐๖ รายการ และหัตถกรรม ๘๕๑ รายการ โดยเฉพาะการแพทย์แผนไทยและยาแผนโบราณ บันทึกลงในคัมภีร์แพทย์แผนไทยและการขึ้นทะเบียนยาแผนโบราณ ระบุว่า ประเทศไทยได้ใช้สมุนไพรเพื่อสุขภาพประมาณ ๘๐๐-๑,๕๐๐ ชนิด และรายงานของกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มีหมอพื้นบ้านถึง ๒๗,๗๖๐ คน ที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ

๔.๓.๒ การจัดตั้งเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเอง ในช่วงปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๒ ได้จัดตั้งเครือข่ายชุมชนร่วมป้องกันและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ๓๐๐ เครือข่าย ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรชีวภาพระดับชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่ชุมชนที่มีศักยภาพ ๖๐ ชุมชน ๓๔ จังหวัด และจัดการทรัพยากรชีวภาพในพื้นที่ป่าชุมชน ๘,๘๐๐ แห่ง มีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย พัฒนาวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อย และภาคธุรกิจในกลุ่มการผลิต การค้า และบริการ ที่สามารถสร้างเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ในปี ๒๕๕๓ วิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนเพิ่มขึ้น ๘,๔๓๗ แห่ง มีสมาชิก ๑๑๑,๑๗๐ ราย เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนเพิ่มขึ้น ๓๗ แห่ง บรรลุเป้าหมายของแผนที่กำหนดให้เกิดเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเอง ๑,๕๐๐ ชุมชน มีบทบาทในการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนเพื่อการพึ่งตนเอง และการบริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพโดยอาศัยวิทยาการด้านต่างๆ การพัฒนาที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถพัฒนาเทคโนโลยีต่อยอดและสร้างคุณค่าเชิงพาณิชย์ รวมถึงการผลิตจากฐานทรัพยากรชีวภาพและผลิตภัณฑ์ OTOP ของวิสาหกิจชุมชน เสริมสร้างการพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็ง เกิดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพท้องถิ่นบรรเทาปัญหาความยากจน

๕ ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ และการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในปีงบประมาณ ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีความก้าวหน้าจำแนกตามแนวทางการพัฒนา สรุปได้ดังต่อไปนี้

๕.๑ การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ

๕.๑.๑ การพัฒนาฐานข้อมูลและสร้างองค์ความรู้

๑) การพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์และข้อมูลแผนที่มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ สำหรับบริการแก่หน่วยงานที่ต้องการใช้ข้อมูล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้บริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐเพื่อแก้ปัญหาความยากจน โดยจัดทำแผนที่ อ่าน แพล ตีความภาพถ่ายทางอากาศ และใช้ประกอบการพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของบุคคลในเขตที่ดินของรัฐ ๔๔๘ ไร่ คิดเป็นพื้นที่ประมาณ ๑.๑๒ ล้านไร่ หน่วยงานของรัฐมีแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศประกอบการพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของประชาชนในเขตที่ดินของรัฐ ๑,๙๖๘ ไร่ คิดเป็นพื้นที่ ๔,๙๒๐,๐๐๐ ไร่ นำไปสู่การจัดหาที่ดินของรัฐให้ประชาชนทำกินอย่างมีประสิทธิภาพตามมติคณะรัฐมนตรี

๒) **แนวเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินได้มีการเร่งรัดดำเนินการ** ภาครัฐได้จัดทำฐานข้อมูลแนวเขตที่ดินของรัฐที่สอดคล้องกับประกาศของกฎหมายและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในอดีตจากข้อมูลแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศก่อนและหลังการประกาศกฎหมายแต่ละฉบับ โดยจัดทำฐานข้อมูลแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศในแต่ละปี ทำให้ประเทศไทยมีคลังข้อมูลแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศสำหรับใช้ในการพิสูจน์สิทธิที่ดินและตรวจสอบการบุกรุกที่ดินของรัฐ รวมทั้งศึกษา ออกแบบ จัดทำฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ

๓) **การพัฒนาฐานข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ตามระบบภูมิเนเวศ** สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ได้รวบรวมข้อมูลและศึกษาปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพชายฝั่งทะเลด้วยภาพถ่ายดาวเทียมรายละเอียดสูง ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่เสี่ยงอย่างต่อเนื่อง จัดทำรายงานและฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ สำหรับวิเคราะห์การวางแผนจัดการพื้นที่ชายฝั่ง และจัดทำแผนที่ลักษณะการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งในมาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐, ๑:๒๕,๐๐๐ และ ๑:๔,๐๐๐ ในพื้นที่วิกฤติ รวมทั้งแบบจำลองการกัดเซาะชายฝั่งเพื่อการบริหารจัดการในพื้นที่วิกฤติของประเทศไทย นอกจากนี้ได้ดำเนินการจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สำหรับวางแผนพัฒนาจังหวัด ๑๗ จังหวัด ได้แก่ บุรีรัมย์ หนองคาย พระนครศรีอยุธยา สมุทรสาคร ยโสธร ชุมพร ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี ภูเก็ต ลำปาง ตราด สุพรรณบุรี น่าน แพร่ ชัยนาท นครปฐม และประจวบคีรีขันธ์ โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานจังหวัดในการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิสารสนเทศสู่การบริหารจัดการภายใต้ยุทธศาสตร์จังหวัด ศึกษาผลกระทบของมวลน้ำจืดจากอุทกภัยที่มีผลต่อระบบนิเวศป่าชายเลน ติดตามตรวจสอบสถานภาพทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เช่น สัตว์พื้นทะเล แหล่งหญ้าทะเล การกระจายตัวของโลมาและวาฬบริเวณอ่าวไทยตอนบน ติดตามภาพแนวปะการัง เป็นต้น

๕.๑.๒ การส่งเสริมสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร

๑) **การจัดการป่าชุมชนได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง** ได้มีการจดทะเบียนป่าชุมชน ๘,๐๐๐ แห่งที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ พื้นที่ป่าสงวน พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และพื้นที่สาธารณประโยชน์ใน ๖๑ จังหวัดทั่วประเทศ ส่งเสริมชุมชนให้ได้รับรู้หลักการและวิธีการบริหารจัดการป่าชุมชน การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในการบริหารจัดการป่าอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับภูมิประเทศและความต้องการของชุมชน โดยเตรียมความพร้อมของชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลและพื้นที่เป้าหมายจัดตั้งและบริหารจัดการป่าชุมชน พัฒนาอาชีพป่าไม้ รวมทั้งติดตาม นิเทศงานและอำนวยความสะดวกในพื้นที่ ๔๕๐ หมู่บ้าน ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ ๒๐๐ คน และประชาชน ๕,๔๐๘ คน ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ๙ เรื่อง จัดทำแปลงสาธิตระบบวนเกษตร ๑,๑๑๐ ไร่ และบำรุงแปลงสาธิตระบบวนเกษตร ๑,๓๖๐ ไร่ และ ณ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๔ มีการจัดตั้งป่าชุมชนแล้ว ๘,๑๑๙ แห่ง รวมพื้นที่ ๒.๘ ล้านไร่

๒) **การปลูกป่าทดแทนพื้นที่ป่าที่ถูกทำลาย** เป็นการรักษาสมดุสิ่งแวดลอมและฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและบำรุงให้มีความอุดมสมบูรณ์ ในปี ๒๕๕๐-๒๕๕๑ เพิ่มขึ้น ๑๐,๐๐๐ ไร่ ปกกันรักษาพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ๑,๒๒๑ แห่งในส่วนของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยเพิ่มประสิทธิภาพระบบสื่อสารการลาดตระเวน ยานพาหนะ และบุคลากร

๓) การออกโฉนดชุมชนได้ดำเนินการตามนโยบายการกระจายการถือครองที่ดิน และบริหารจัดการที่ดินอย่างยั่งยืนและมั่นคงโดยชุมชน สำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกระเบียบว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ.๒๕๕๓ กำหนดให้มีคณะกรรมการประสานงานเพื่อจัดให้มีโฉนดชุมชน หรือ ปจช. ทำหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบายการดำเนินงานโฉนดชุมชน ขณะนี้ได้ดำเนินการสำรวจและตรวจสอบในพื้นที่ทั่วประเทศ แล้ว ๕๙ ชุมชน ได้ให้ความเห็นชอบให้ดำเนินการโฉนดชุมชนแล้ว ๓๕ ชุมชน นอกจากนี้ ได้แจ้งหน่วยงานที่ดูแลรักษาที่ดินรับดำเนินการตามมติ ปจช. ต่อไป เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ได้มอบโฉนดชุมชนใบแรกให้กับสหกรณ์บ้านคลองโยง จำกัด หมู่ที่ ๘ ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เนื้อที่ ๑,๘๐๓ ไร่ ๓๑ ตารางวา ประชาชนได้รับประโยชน์ ๑๘๐ ครัวเรือน จำนวน ๙๖๙ คน

๔) การจัดตั้งสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) เป็นองค์กรกลาง ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกิน และการไม่สามารถเข้าถึงที่ดินของเกษตรกรรายย่อย และผู้ยากจน โดยทำหน้าที่บริหารจัดการที่ดินสาธารณะประโยชน์ ที่ดินเอกชนปล่อยทิ้งร้าง และปัญหาการต่ออายุประทานบัตรเหมืองแร่ รวมทั้งพิจารณาให้สินเชื่อเพื่อการจัดหาและพัฒนาที่ดินแก่เกษตรกร ผู้ยากจน ผู้ประสงค์จะใช้ประโยชน์ในที่ดิน องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชน โอนหรือรับโอนอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินสิทธิต่างๆ

๕.๑.๓ การพัฒนาระบบการจัดการร่วมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

๑) การกำหนดเขต และการจัดการเชิงพื้นที่ตามสภาพทางภูมิศาสตร์ได้รับ **ความสำคัญ** ที่ดินป่าสงวนแห่งชาติได้รับการจัดการเพื่อลดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระหว่างรัฐกับประชาชน เป็นการช่วยเหลือประชาชนที่ถือครองที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ ให้สามารถอยู่อาศัย/ทำกินได้อย่างถูกต้อง เป็นหลักแหล่ง กรมป่าไม้ ได้ดำเนินการสำรวจและวางแผนกำหนดความเหมาะสมการใช้ที่ดินป่าไม้ สำรวจ ตรวจสอบเพื่อรับรองสิทธิ จัดทำขอบเขตให้ชัดเจน และสำรวจสภาพป่าเสื่อมโทรมเพื่อประกาศเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งมีประชาชนที่ได้รับรองสิทธิทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติอย่างถูกต้องไปแล้ว ๕๓๑,๕๘๘ ราย

การดำเนินงานป้องกันและคุ้มครองพื้นที่ป่าได้แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าแห่งชาติ (คปป.) เพื่อเร่งรัดดำเนินการแก้ปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ โดยได้จัดสรรงบประมาณดำเนินการจัดทำแผนที่และฐานข้อมูลแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ แนวเขตอุทยานแห่งชาติ แนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า แนวเขตห้ามล่าสัตว์ป่า แนวเขตป่าชายเลน และแนวเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าของประเทศ

การจัดทำฐานข้อมูลและวิเคราะห์สำหรับการวางแผนผังเมือง ดำเนินการโดยกรมโยธาธิการและผังเมือง จัดทำผังอนุภาคแต่ละกลุ่มจังหวัด ประกอบการวิเคราะห์การวางแผนผังตามเป้าหมายการพัฒนา ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่รายสาขา พร้อมกลยุทธ์ แผนงานโครงการ สำหรับเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาพื้นที่ให้กับจังหวัด เมือง ชุมชน เพื่อให้เกิดการประสานงานอย่างยั่งยืน

๒) **มาตรการประกาศภาวะฉุกเฉินหยุดใช้ชั่วคราวสำหรับทรัพยากรที่ถูกทำลายสูงได้ถูกกำหนดขึ้น** เพื่อให้ทรัพยากรนั้นได้สร้างใหม่และเกิดความยั่งยืน ในบางพื้นที่ที่มีความสำคัญสูง โดยประกาศเป็นพื้นที่ควบคุมอย่างชัดเจน

การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ในปี ๒๕๕๐-๒๕๕๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินงานในพื้นที่ลุ่ม-ที่ดอน ด้วยการกำหนดให้มีการปรับปรุงแปลงนา เพื่อเพิ่ม

ประสิทธิภาพการผลิตและการกักเก็บน้ำในดิน เขตพื้นที่สูงได้มีการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำทั้งในชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรม ให้ชุมชนมุ่งใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสมกับการปลูกพืชเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน เกษตรพื้นที่สูงได้ดำเนินงานอนุรักษ์และปรับปรุงดิน พร้อมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเกษตรให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ ในปี ๒๕๕๐ ได้ดำเนินการทั้งสิ้น ๑,๒๒๘,๒๓๒ ไร่

๓) **การสร้างกลไกแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี** การดำเนินงานเป็นไปตามแผนงานการประสานการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยการสร้างกลไกแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี ได้ประสานนโยบายการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานของรัฐเพื่อแก้ปัญหาข้อพิพาท/ข้อขัดแย้งเกี่ยวกับที่ดินของรัฐ ระหว่างบุคคลกับหน่วยงานของรัฐให้ได้ข้อยุติหรือคลี่คลายบรรเทาเบาบางลงตามมาตรการของ กพร. ได้ ๘๔๕ เรื่อง

๔) **การฟื้นฟูสภาพป่าให้เกิดความอุดมสมบูรณ์** การดำเนินงานฟื้นฟูป่าเพื่อแก้ปัญหาภาวะโลกร้อน กรมป่าไม้ สำนักส่งเสริมการปลูกป่าส่วนปลูกป่าภาครัฐ ได้ดำเนินงานฟื้นฟูป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและถูกบุกรุกทำลายให้กลับคืนความสมบูรณ์ และพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภาวะโลกร้อนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่มีสภาพป่าเสื่อมโทรม ๓๓ จังหวัด ส่งผลให้พื้นที่ป่าได้รับการฟื้นฟู ๑๓,๐๐๐ ไร่ และบำรุงรักษา ๒๕,๐๐๐ ไร่ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้ดำเนินการแก้ปัญหาความยากจนของราษฎรที่บุกรุกครอบครอง และอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมอย่างถาวร ยุติการขยายตัวของปัญหาการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าไม้ ดำเนินการบริเวณสายโฮ้ เขตป่าสงวนแห่งชาติป่าสายโฮ้ ตำบลท่าก่า อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ได้ปลูกสร้างสวนป่าไม้ยางพารา ปี ๒๕๔๙ จำนวน ๔๐๙ ไร่ สมาชิกเข้าร่วมโครงการ ๒๗ ครอบครัว ครอบคลุมจังหวัดปัตตานีและสงขลา และสร้างแปลงปลูกสร้างสวนป่าไม้ยางพารา ปี ๒๕๕๑ จำนวน ๓๐๐ ไร่ สมาชิกเข้าร่วมโครงการ ๓๒ ครอบครัว ครอบคลุมจังหวัดปัตตานีและสงขลา ปัจจุบันปลูกไปแล้ว ๗๐๙ ไร่ ใช้ระบบหมู่บ้านป่าไม้ดูแลรักษาแปลงปลูก สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ ๕๙ ครอบครัว มีพื้นที่ป่าไม้ยางพาราที่สร้างรายได้ให้กับสมาชิก ขณะที่กรมป่าไม้ร่วมกับมูลนิธิพุทธอุทยานโลกได้ดำเนินการจัดตั้งพุทธอุทยานโลก โดยลงนามบันทึกตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการจัดตั้งพุทธอุทยานโลกในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำเขาค้อ จังหวัดปราจีนบุรี เนื้อที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ ปัจจุบันมีสำนักสงฆ์ที่ตั้งอยู่ในป่าเข้าร่วมโครงการ “พุทธอุทยาน” แล้วกว่า ๖,๐๐๐ แห่ง

๕) **การบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำอย่างบูรณาการ** การจัดทำแผนการบริหารจัดการและพัฒนาลุ่มน้ำแบบบูรณาการ ๒๕ ลุ่มน้ำหลัก กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประสานกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการศึกษาความเหมาะสมและพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำในภาพรวม และพิจารณาแนวทางการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำตามธรรมชาติในชุมชน รวมทั้งการจัดการด้านผังเมืองและโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมเพื่อป้องกันปัญหาอุทกภัยในระยะยาว ขณะที่กรมทรัพยากรน้ำและกรมชลประทานได้มีการดำเนินการเพื่อกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ ได้พิจารณาความชัดเจนของพื้นที่รับผิดชอบทั้งในและนอกเขตชลประทาน จัดทำฐานข้อมูลที่มีความทันสมัยทั้งปริมาณน้ำและความต้องการใช้น้ำ สร้างแบบจำลองด้านอุทกวิทยาเพื่อใช้บริหารจัดการในกรณีวิกฤตและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้ดำเนินการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล ก่อสร้างระบบกระจายน้ำและระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำตามความเหมาะสมของพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๓๒๒ แห่ง ได้พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลให้กับโรงเรียนที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำมีน้ำดื่มและใช้ในการอุปโภคภายใน

โรงเรียน ๑,๕๙๐ แห่ง และจัดหาน้ำสะอาดให้กับหมู่บ้านหาน้ำยากทั่วประเทศ ไม่มีระบบประปาหรือมีแต่ไม่เพียงพอ โดยจัดหาแหล่งน้ำดิบสำหรับอุปโภคบริโภค ๑,๙๕๕ แห่ง

๖) **การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินดำเนินการต่อเนื่อง** กรมทรัพยากรธรณีได้ดำเนินการฟื้นฟูดินที่มีปัญหา ดินเปรี้ยว ดินกรด และดินเค็ม โดยส่งเสริมให้ใช้ปูนมาร์ล เพื่อเพิ่มผลผลิตพื้นที่ดินเปรี้ยว ใช้โดโลไมท์ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด และทดลองปรับสภาพดินเค็มโดยใช้วัสดุทางธรณีวิทยาจำพวกดินเคลย์นาหว่าและแร่เบนโทไนต์ในแปลงนา ฟื้นฟูพัฒนาพื้นที่ดินเค็มโดยเพิ่มการผลิตข้าวในพื้นที่ ส่งเสริมให้ปลูกไม้ยืนต้นเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของดินเค็ม ผลปรากฏว่าในท้องที่ตำบลไฮหย่อง ตำบลแร่ ตำบลพังโคน และตำบลต้นผึ้ง อำเภอฟังโคน จังหวัดสกลนคร ผลผลิตข้าวขาวดอกมะลิให้ผลผลิตเฉลี่ยเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว นอกจากนี้ ได้จัดระบบการใช้น้ำใต้ดินในพื้นที่ ๑๔๙,๕๘๐ ไร่ สำหรับป้องกันการซึมผ่านของน้ำเค็มจากใต้ดิน และขุดบ่อน้ำตื้นเพื่อใช้สำหรับล้างดินเค็มและเป็นแหล่งเลี้ยงปลาทนเค็มเสริมโดยผสมผสานความรู้เรื่องดิน ปฐพีวิทยา ประมงศาสตร์ และธรณีวิทยา เพื่อแก้ปัญหาดินเค็มในมิติต่างๆ รวมทั้งได้มีการสำรวจธรณีฟิสิกส์ วางแผนเจาะบ่อบาดาลในพื้นที่ดินเค็ม จัดทำบ่อบำบัดและกักเก็บน้ำเค็ม พัฒนาที่ดินในพื้นที่เฉพาะ ได้แก่ กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ และฟื้นฟูกลุ่มน้ำแม่ตาบ รวมเป็นพื้นที่ ๓๑,๖๕๙ ไร่

๗) **การจัดการพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งได้ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วม** การบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนได้ดำเนินการใน ๒๔ จังหวัด พื้นที่ ๑.๕๒ ไร่ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นประจำทุกปี แก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง พัฒนาข้อมูลเพื่อสำรวจและศึกษาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล โดยความร่วมมือของกระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกันสำรวจติดตามการกัดเซาะชายฝั่งทะเลอย่างรุนแรงบริเวณพื้นที่รูปตัว ก ครอบคลุมจังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม กรุงเทพมหานคร และบริเวณพื้นที่แหลมตะลุมพุก บ้านนาทับ อำเภอบางพลี จังหวัดนครศรีธรรมราช พร้อมจัดทำแนวทางลดผลกระทบการกัดเซาะชายฝั่ง วิเคราะห์ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการก่อสร้างโครงสร้างป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง นอกจากนี้ ได้สำรวจทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ใช้อากาศยาน โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำรวจข้อมูลพื้นฐาน ลักษณะภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย สำรวจและรวบรวมข้อมูลศักยภาพของพื้นที่ในแต่ละอุทยานแห่งชาติทางทะเล เพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

การจัดทำแผนการใช้อากาศยาน สนับสนุนการบริหารจัดการในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งและพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเลให้มีประสิทธิภาพและเป็นระบบในพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ ชายฝั่งทะเล ๖,๓๒๗ กิโลเมตร และอุทยานแห่งชาติทางทะเล ๒๖ แห่ง คิดเป็นพื้นที่ ๔,๑๘๕,๒๒๔ ไร่ ๓๗๗ เกาะ ผลการสำรวจพบการกัดเซาะชายฝั่งทะเลอ่าวไทยรุนแรงเฉลี่ยมากกว่า ๕ เมตรต่อปี ในพื้นที่วิกฤต ๑๒ จังหวัด ระยะทางรวม ๑๘๐.๙ กิโลเมตร หรือร้อยละ ๑๐.๙ ของแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย การกัดเซาะปานกลาง ๑.๐-๕.๐ เมตรต่อปีใน ๑๔ จังหวัด ระยะทางรวม ๓๐๕.๑ กิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ ๑๘.๔ ของแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย บริเวณที่มีการกัดเซาะรุนแรงมากที่สุดอยู่ที่อ่าวไทยตอนบนตั้งแต่ปากแม่น้ำบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ถึง ปากแม่น้ำท่าจีน และสามารถสรุปพื้นที่กัดเซาะที่อยู่ในระดับชั้นวิกฤตคิดเป็นระยะทาง ๒๔๐ กิโลเมตร กัดเซาะระดับปานกลางคิดเป็นระยะทาง ๓๙๕ กิโลเมตร

๘) **การวางแผนบริหารจัดการทรัพยากรแร่** การสำรวจจัดทำแผนที่ธรณีวิทยา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ประเทศไทยมีทรัพยากรแร่มากกว่า ๔๐ ชนิด สินแร่ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง เช่น เงิน ดีบุก ทองคำ เป็นต้น ดังนั้น ภาครัฐจึงได้เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เช่น เร่งรัดสำรวจทรัพยากรแร่ในพื้นที่นอกเขตหวงห้ามตามกฎหมาย ได้เริ่มดำเนินการสำรวจและประเมินศักยภาพทรัพยากรแร่ในพื้นที่ที่อยู่นอกเขตหวงห้ามตามกฎหมายเป็นอันดับแรก เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๐ ได้เร่งรัดการสำรวจทรัพยากรแร่ทั่วประเทศเพิ่มเติมจากที่ได้ดำเนินการมาแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๓ - ๒๕๔๙ เป็นการกระตุ้นให้มีการค้นพบและ/หรือมีข้อมูลการสำรวจที่จะนำไปสู่การค้นพบแหล่งแร่มากขึ้น เป็นฐานข้อมูลและต้นทุนทางทรัพยากรแร่ของประเทศ เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ในเชิงบูรณาการกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งจำแนกเขตการจัดการด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณีรายจังหวัด ดำเนินการภายใต้แผนปฏิบัติการ ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๑ ของกรมทรัพยากรธรณี

การบริหารจัดการแบบบูรณาการร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ได้แก่ การประเมินต้นทุน และการกำหนดแหล่งอนุรักษ์ ได้จัดทำแผนที่ธรณีวิทยาและทรัพยากรแร่เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรธรณี เพื่อใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า สำรวจและจัดทำแผนที่ธรณีวิทยา ๕๐ ราว ในมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เลย บุรีรัมย์ นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ และยโสธร ยังคงเหลือพื้นที่ที่ต้องเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ อีก ๑๓๙ ราวจากทั้งหมดทั่วประเทศ ๘๓๐ ราว

๙) **ระบบการจัดการและป้องกันภัยพิบัติได้รับการพัฒนา** มาตรการ/แนวทางลดผลกระทบจากธรณีพิบัติภัยได้ดำเนินการโดยกรมทรัพยากรธรณีที่ได้จัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังแจ้งเตือนธรณีพิบัติภัยในพื้นที่ทั่วประเทศจังหวัดละ ๓๐๐ คน และจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมในการเฝ้าระวังแจ้งเตือนภัยประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย แผนที่แหล่งกำเนิดแผ่นดินไหวตามแนวรอยเลื่อนมีพลังในประเทศไทยทั้งหมด และคาบอุบัติซ้ำ สำหรับกำหนดมาตรการลดผลกระทบต่อชุมชนต่างๆ จากแหล่งกำเนิดแผ่นดินไหว แผนที่แสดงการตอบสนองต่อการสั่นสะเทือนของชั้นดินบริเวณภาคเหนือด้านตะวันออก ได้แก่ อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิษณุโลก น่าน แพร่ ลำปาง และพะเยา นอกจากนี้ ได้ปรับปรุงแผนที่ภัยพิบัติแผ่นดินไหวในระดับภาคของประเทศไทย และสมการการลดทอนคลื่นแผ่นดินไหวให้เหมาะสมกับสภาพธรณีวิทยาของประเทศไทย

การบริหารจัดการธรณีวิทยาสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กรมทรัพยากรธรณีได้สำรวจการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำทะเลที่สถานีตรวจวัดระดับน้ำ บริเวณจังหวัดชลบุรี และชุมพร และได้ตรวจวัดการทรุดตัวของพื้นดินในจังหวัดสมุทรปราการและฉะเชิงเทรา พร้อมทั้งเริ่มตรวจวัดการทรุดตัวของพื้นดินจังหวัดสมุทรสาครและกรุงเทพมหานคร ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงธรณีสัณฐานชายฝั่งทะเลบริเวณจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี และชายฝั่งทั่วประเทศ ได้ข้อมูลธรณีวิทยาใต้ผิวดินพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล อัตราการเปลี่ยนแปลงในแนวตั้งของแผ่นดินบริเวณจุดที่ตั้งมาตรวัดระดับน้ำขึ้นน้ำลง และแผนที่แสดงพื้นที่ที่มีโอกาสได้รับผลกระทบและพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมจากการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำทะเล รวมทั้งภาพการกัดเซาะชายฝั่งบริเวณต่างๆ ทั่วประเทศ และได้ปรับปรุงฐานข้อมูลการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งทะเลของประเทศสำหรับบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อป้องกันและบรรเทาอุทกภัย (ดินถล่ม) โดยกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำคูรับน้ำรอบขอบเขา ทำทาง

ลำเลียงร่วมกับการปลูกแฝก และทำร่องตะกอนดิน จัดทำรูปแบบของการอนุรักษ์ดินเพื่อชะลอความเร็วของน้ำที่ไหลมาจากด้านบน กำหนดมาตรการใช้ที่ดินให้ถูกต้องเพื่อรักษาและฟื้นฟูสภาพดินมิให้ถูกทำลาย ปลูกไม้โตเร็วและไม่เศรษฐกิจ ปรับปรุงระบบข้อมูลเครือข่ายและสารสนเทศเกี่ยวกับดินที่สามารถให้บริการแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถเข้าถึงระบบบริการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และให้บริการแผนที่และข้อมูลแผนที่เพื่อให้ชุมชนสามารถใช้แผนที่ในการวางแผนระดับชุมชนสำหรับป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ กรมชลประทานได้ดำเนินการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่เขตเศรษฐกิจ โดยจัดทำระบบป้องกันภัยจากน้ำในพื้นที่เกษตรกรรมและเขตเศรษฐกิจประมาณ ๒ ล้านไร่

การเตรียมปัจจัยสำหรับช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย วาตภัย และโคลนถล่ม โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้ดำเนินการสร้างบ้านพักชั่วคราว ปีละ ๒๐๐ หลัง สำรองที่ศูนย์ ปก. เขต ๑ - ๑๘ ศูนย์ละ ๑๐ หลัง ส่วนกลาง ๒๐ หลัง รวมทั้งสิ้น ๘๐๐ หลัง และฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามประเภทของภัยและสภาพพื้นที่ในระดับกลุ่มจังหวัด จำนวน ๑๘ ศูนย์ ทุกจังหวัด และ ๘๗๘ อำเภอ

๕.๒ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน

๕.๒.๑ การปรับเปลี่ยนแผนการผลิตและพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อลดผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑) นโยบายสาธารณะที่ส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืนในสังคมได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ได้ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งที่ประหยัดพลังงาน ส่งเสริมระบบรางและการขนส่งทางน้ำแทนการขนส่งทางถนน เช่น ลงทุนในระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนเพิ่มขึ้นในสายสีม่วง และสีน้ำเงิน แทนการใช้รถยนต์ส่วนตัวเพื่อประหยัดพลังงานและลดมลพิษ พัฒนาระบบขนส่งมวลชนระบบรางในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล (สายสีแดง) ให้เชื่อมต่อกับโครงข่ายระบบขนส่งมวลชนต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงรถไฟฟ้าทางไกล รถไฟฟ้าชานเมือง รถไฟฟ้าชานเมือง เป็นการแก้ปัญหาการจราจรติดขัดในเขตกรุงเทพมหานครและพื้นที่ต่อเนื่อง และก่อสร้างทางคู่ในเส้นทางรถไฟสายชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นต้น

๒) การผลิตที่สะอาดในภาคอุตสาหกรรม และการบริการได้รับการส่งเสริมได้พัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่สู่กลไกการพัฒนาที่สะอาด จัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินการกลไกการพัฒนาที่สะอาดสำหรับอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และคำนวณค่าการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสำหรับเหมืองแร่ทองคำ ถ่านหิน และหินปูน นอกจากนี้ ได้ยกระดับมาตรฐานสถานประกอบการเหมืองแร่สีเขียว ในปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ มีผู้ผ่านการประเมินเป็นสถานประกอบการชั้นนำ ๗๒ ราย และได้รับรางวัลเหมืองแร่สีเขียว ๑๗ ราย บริหารอุตสาหกรรมแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานให้ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างความเข้มแข็งและขยายเครือข่ายทุกภาคส่วนในการดูแลสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้สถานประกอบการนำระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในการดำเนินงาน มีสถานประกอบการเข้าร่วมประเมินผลการใช้ระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมใน ๔๐ จังหวัด จำนวน ๒๒๐ แห่ง รวมทั้งเพิ่มศักยภาพการผลิตของอุตสาหกรรมสู่หลักการปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อการผลิตอย่างยั่งยืน ในอุตสาหกรรมอาหาร เป็นการยกระดับการแข่งขันอุตสาหกรรมอาหารไทยด้วยการลดต้นทุนและการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรน้ำ พลังงาน และวัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ลดปริมาณการสูญเสียจากการผลิต มีผลิตภัณฑ์อาหารที่มีคุณภาพและ

ต้นทุนการผลิตที่สามารถแข่งขันในตลาดสากล และเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลกในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดภาวะโลกร้อนอย่างเป็นรูปธรรม ปัจจุบันมีโรงงานอุตสาหกรรมอาหารที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น ๑๓๐ โรงงาน โรงงานที่ได้รับการยกระดับ ๒๐ โรงงาน และโรงงานที่ขึ้นทะเบียน Carbon Label มากกว่า ๑๐ โรงงาน พัฒนาผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบมาตรฐานสากลในการจัดทำระบบการจัดการอันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุม และให้ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานระบบการจัดการความปลอดภัยตามมาตรฐานสากล ISO ๒๒๐๐๐ – ๒๐๐๕

๓) การทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรยั่งยืนเพื่อลดการใช้สารเคมีในภาคเกษตรได้ดำเนินการเป็นรูปธรรม จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายผู้ใช้สารอินทรีย์ในการเกษตร จัดตั้งเกษตรอินทรีย์ในโรงเรียน พัฒนาและรับรองมาตรฐานปัจจัยการผลิต และสนับสนุนการวิจัยนวัตกรรมเทคโนโลยีชีวภาพและเกษตรอินทรีย์ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๑๓.๐๐ ล้านไร่ เป็นการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์และลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

๔) มาตรการทางภาษีเพื่อให้เกิดการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืนได้ถูกกำหนดเป็นเครื่องมือการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้ยกร่างพระราชบัญญัติมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ... เป็นกฎหมายแม่บทที่กำหนดกรอบนโยบายการนำมาตรการการคลังมาใช้เป็นเครื่องมือเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศ เป็นประโยชน์ในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ก่อมลพิษหรือทำลายสิ่งแวดล้อมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การผลิตและการบริโภค

๕) ตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เริ่มในภาครัฐตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๔ มีหน่วยงานภาครัฐระดับกรมหรือเทียบเท่าที่มีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๑๗๐ หน่วยงาน และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำข้อกำหนดฉลากเขียวให้ครอบคลุมผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อรองรับแผนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของภาครัฐในระยะต่อไป

๕.๒.๒ การสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้จัดทำแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศในระยะยาว สนับสนุนกลไกและมาตรการลดก๊าซเรือนกระจก ที่ได้รับการรับรองแล้ว ๑๓๒ โครงการ สามารถลดก๊าซเรือนกระจกได้ประมาณ ๗.๖๗ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี ก่อให้เกิดรายได้จากมูลค่าคาร์บอนเครดิตเข้าประเทศ คิดเป็นมูลค่าเทียบเท่าประมาณ ๕,๕๐๐ ล้านบาทต่อปี เกิดรายได้ต่อเนื่องมี ๑๔๓ โครงการ คิดเป็นมูลค่าการลงทุนประมาณ ๔๐,๐๐๐ ล้านบาท ผลจากการลงทุนก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชนใน ๔๔ จังหวัด เป็นการกระจายรายได้ ก่อให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจทั่วประเทศ การประหยัดพลังงานและการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานสามารถสร้างโอกาสให้ประชาชนในชนบทมีไฟฟ้าใช้เพิ่มขึ้น ๖๐๐,๐๐๐ ครัวเรือน การแปลงของเสียเป็นพลังงานโดยเฉพาะการจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียทำให้ประชาชนและชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของภาคเอกชน ลดการร้องเรียนด้านมลพิษ ลดภาระของภาครัฐในการจัดการกับปัญหามลพิษ ได้พัฒนาเทคโนโลยีสะอาดเชิงพาณิชย์ โดยเฉพาะเทคโนโลยีการแปลงน้ำเสียเป็นก๊าซชีวภาพ สามารถขยายกิจการและเผยแพร่ให้ประเทศเพื่อนบ้าน ก่อให้เกิดการถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีสะอาด

นอกจากนี้ ได้เพิ่มทางเลือกในการลดก๊าซเรือนกระจกให้แก่ผู้ประกอบการ ภาคธุรกิจเอกชน และผู้บริโภค ผ่านการพัฒนาฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นท์ ฉลากลดคาร์บอน และเครื่องหมายฉลากสัญลักษณ์ Cool

Mode บนเสื้อผ้าลดโลกร้อน ผู้ประกอบการที่ได้รับอนุมัติให้ขึ้นทะเบียนฉลากลดคาร์บอนมี ๓๙ บริษัท ครอบคลุมสินค้า ๑๕๔ ผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ที่ได้รับฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นท์มี ๑๙๗ ผลิตภัณฑ์ รวมทั้งผู้ประกอบการที่ได้รับฉลากสัญลักษณ์ Cool Mode จำนวน ๖ ราย และสิ่งทอ ๑๘ โครงสร้าง

๕.๒.๒ การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดมลพิษและควบคุมกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต

๑) มาตรฐาน มาตรการ และเกณฑ์การปฏิบัติในการป้องกัน ควบคุมมลพิษ และประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้รับการพัฒนาและประยุกต์ใช้ ได้กำหนดนโยบาย แผน มาตรฐาน มาตรการและเกณฑ์การปฏิบัติในการจัดการมลพิษ การควบคุมการระบายมลพิษด้านต่างๆ ที่รวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูล ยกร่างมาตรฐาน รับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลักดันผ่านคณะกรรมการ ควบคุมมลพิษ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (กก.วล.) และคณะรัฐมนตรี ปัจจุบันมีนโยบาย แผน มาตรฐาน มาตรการและเกณฑ์การปฏิบัติในการจัดการมลพิษ การควบคุมการระบายมลพิษด้านต่างๆ ๖๐ เรื่อง จำแนกเป็น มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านน้ำ อากาศและเสียง มาตรฐานควบคุมการระบายมลพิษ ด้านน้ำ อากาศและเสียง การออกประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนดอัตราค่าบริการสำหรับการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา ๘๘ ของ พรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และหลักเกณฑ์ แผนด้านการจัดการ มลพิษ และการประกาศเขตควบคุมมลพิษ แผนปฏิบัติการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ร่างแผนปฏิบัติการจัดการมลพิษทางอากาศและเสียงในกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ กำหนดเขตควบคุมมลพิษในตำบลมาบตาพุด ห้วยโป่ง เนินพระ ทับมา มาบข่า บ้านฉาง และพื้นที่ ทะเลภายในแนวเขต

๒) กระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการประเมินสิ่งแวดล้อม ระดับยุทธศาสตร์ได้รับการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพ ได้ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ให้มีความสอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เสริมสร้างประสิทธิภาพระบบการติดตามตรวจสอบ การปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างเป็นระบบ

๓) การแก้ปัญหาน้ำเสียให้สามารถนำมาใช้ได้ จัดทำแผนฟื้นฟูและปรับปรุง ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนทั่วประเทศที่ได้ก่อสร้างไว้แล้วประสบปัญหาไม่สามารถใช้การได้ ภายใต้แผนจัดการน้ำเสียชุมชนแห่งชาติ เสริมสร้างสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการน้ำ เสียชุมชน เพิ่มประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ๙๐ แห่ง จากทั้งหมด ๑๐๑ แห่ง สามารถบำบัดน้ำทิ้งได้ตามมาตรฐานกว่าร้อยละ ๘๕ ทำให้ประสิทธิภาพการจัดการน้ำทิ้งเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๐ บริหารจัดการและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสียของท้องถิ่น ๑๘ พื้นที่ ป้องกันและแก้ไขคุณภาพน้ำใน พื้นที่ลุ่มน้ำวิกฤต เน้นการทำงานแบบบูรณาการกับ ๔ กระทรวงหลัก ได้แก่ เกษตรและสหกรณ์ มหาดไทย อุตสาหกรรม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้ปฏิญญาความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไข คุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำวิกฤต เพื่อป้องกัน ควบคุม รักษาและฟื้นฟูคุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำวิกฤต แก้ปัญหา น้ำเสียเร่งด่วน ได้แก่ น้ำเสียบริเวณพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง และแผนการแก้ปัญหา น้ำเสียจากฟาร์มสุกร มีการติดตามตรวจสอบเฝ้าระวังคุณภาพน้ำสายสำคัญของประเทศทั้ง ๔๖ สาย และรายงานผลแก่สาธารณชน อย่างต่อเนื่อง

๔) **กลไกการจัดการขยะชุมชน และของเสียอันตรายได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพ** ได้ส่งเสริมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ลดการเกิดขยะมูลฝอยชุมชนโดยเฉลี่ย ๑.๑๐ กิโลกรัม/คน/วัน นำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ร้อยละ ๒๖ และจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างถูกสุขลักษณะร้อยละ ๓๕ ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรม สร้างระบบ กลไก และมาตรฐานการตรวจสอบระบบขนส่งกากของเสียอันตรายตั้งแต่ต้นทางที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษจนถึงปลายทางที่เป็นสถานที่กำจัด รวมทั้งมีระบบติดตาม ตรวจสอบ และแก้ไขปัญหาการลักลอบทิ้งกากของเสีย

๕) **การควบคุมมลพิษทางอากาศ และเสียงได้ดำเนินการในหลายพื้นที่** ได้ป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงในเขตพื้นที่เมืองและอุตสาหกรรม ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี เชียงใหม่ นครราชสีมา สงขลา สระบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี และสมุทรปราการ ได้ร่วมกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ ตั้งแต่การวางแผนจนถึงการปฏิบัติ ควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษ จัดการมลพิษให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานก่อนระบายออกสู่สิ่งแวดล้อม แก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และภาคใต้ตอนล่างที่มีผลจากสถานการณ์ไฟป่าในประเทศอินโดนีเซีย ติดตั้ง ปรับปรุงสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติ ๖ สถานี ในสมุทรปราการ ระยอง เชียงราย และแม่ฮ่องสอน และพัฒนาเครือข่ายการให้บริหารคลินิกไอเสียให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมใน ๕ จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี นครราชสีมา สงขลา เชียงใหม่ รวม ๑๒๓ แห่ง

๖) **การดำเนินงานในเขตควบคุมมลพิษได้รับการสนับสนุน** แนะนำช่วยเหลือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ๒๓ พื้นที่ ใน ๑๓ จังหวัด และจัดทำแผนปฏิบัติการฯ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ เพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการพื้นที่เขตควบคุมมลพิษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แก้ไขปัญหามลพิษในเขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยอง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารสารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศ โลหะหนักในดินและน้ำใต้ดิน แก้ไขปัญหาการสะสมตะกอนปนเปื้อนจากคลองซากหามาภิบริเวณอ่าวประดู่ จัดการสารเคมีและกรณีเหตุฉุกเฉินสารเคมี จัดการน้ำเสียชุมชน ขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจากชุมชนโดยเฉพาะเทศบาลเมืองมาบตาพุด เสริมสร้างความรู้เครือข่ายอาสาสมัคร “ผู้พิทักษ์สิ่งแวดล้อมระยอง” ในการเฝ้าระวังและตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมและให้คำแนะนำในการทบทวนแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๖ เพื่อปรับปรุงเป็นแผนปฏิบัติการฯ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙

๗) **การแก้ไขปัญหามลพิษเฉพาะเรื่องและอุบัติภัยเหตุฉุกเฉินด้านการจัดการกากของเสียและคุณภาพน้ำได้รับการสนับสนุน** แก้ไขปัญหาการปนเปื้อนมลพิษในสิ่งแวดล้อม เช่น สารตะกั่วในห้วยคลิตี้ จังหวัดกาญจนบุรี โดยศึกษาออกแบบปรับปรุงประสิทธิภาพฝ่ายเพื่อคัดตะกอนที่มีสารตะกั่วปนเปื้อน จัดการตะกอนในหลุมฝังกลบ หาแหล่งที่มาของการปนเปื้อนสารแคดเมียมและแนวทางการฟื้นฟูดินและตะกอนดินในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ตา จังหวัดตาก รับแจ้งข้อมูลเหตุฉุกเฉิน รับแจ้งและดำเนินการเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ และให้ข้อมูลวิธีระงับอุบัติภัยสารเคมี ฐานข้อมูลเคมีภัณฑ์

๘) **การกำกับ ดูแล บังคับใช้และสนับสนุนการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างถูกต้องและเหมาะสม** ดำเนินการตรวจสอบและบังคับการตามกฎหมายในแหล่งกำเนิด ได้แก่ เขตประกอบการอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรม อาคารประเภท ก ที่ดินจัดสรร การเลี้ยงสุกร ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนและยานพาหนะ ถ่ายทอดแนวปฏิบัติด้านกฎหมายและองค์ความรู้ต่างๆ ให้กับเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษและพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นการเสริมสร้างศักยภาพการปฏิบัติหน้าที่ พัฒนาศูนย์ช่วยเหลือให้ปฏิบัติตามกฎหมาย

สิ่งแวดล้อมให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงข้อมูลและจัดการมลพิษ และดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีมีเรื่องร้องเรียนมลพิษ และติดตามผล รวมทั้งประสานแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการบรรเทาความเดือดร้อน

๙) การส่งเสริมให้มีกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อกำหนดจุดยืนเชิงยุทธศาสตร์ต่อพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม ได้อนุมัติกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก และศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๕.๓ การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕.๓.๑ การจัดการองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกัน

๑) การพัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูล ได้จัดตั้งสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) เป็นผู้ประสานงานการพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ รวบรวมและจัดทำระบบบัญชีฐานข้อมูลทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทยทั้งพืช เกษตร ป่าไม้ และสัตว์ พัฒนาระบบเครือข่ายฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพระดับประเทศจากเครือข่ายทั้งสิ้น ๒๐ หน่วยงาน และนำเข้าข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถืออีก ๒๐ แห่งสำหรับผู้สนใจ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้จัดทำฐานข้อมูลสมุนไพรไทยประมาณ ๘๐๐-๑๕๐๐ ชนิด ในพื้นที่คุ้มครองสมุนไพรรวม ๓๕ พื้นที่ จัดทำงานวิจัยด้านการแพทย์แผนไทยและการรวบรวมรายชื่อหมอพื้นบ้าน

๒) การสำรวจและรวบรวมข้อมูลสถานภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ๔๑ แห่ง สถาบันการศึกษาอีก ๘ แห่ง และหน่วยงานต่างๆ รวบรวมองค์ความรู้และข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งสิ้น ๔,๑๓๐ รายการ แบ่งเป็นด้านเกษตรกรรม ๑,๒๕๕ รายการ การแพทย์และสาธารณสุข ๕๒๕ รายการ อาหาร ๙๔๔ รายการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๕๐๖ รายการ และหัตถกรรม ๘๕๑ รายการ ขณะที่กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย จัดทำฐานข้อมูลคลังภูมิปัญญาและฐานข้อมูลประเภทสินค้า OTOP

๓) การสร้างองค์ความรู้ที่เพิ่มคุณค่าทางเศรษฐกิจของทรัพยากรชีวภาพ ได้ศึกษามูลค่าทางเศรษฐกิจของทรัพยากรชีวภาพเกี่ยวกับหลักการและวิธีการประเมินฐานมูลค่าทางเศรษฐกิจของทรัพยากรชีวภาพนำมาใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างชุมชนและภาคส่วนต่างๆ ที่มีส่วนในการวิจัยและพัฒนามูลค่าทางเศรษฐกิจของทรัพยากรชีวภาพ สำรวจและประเมินความหลากหลายทางชีวภาพและการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมพื้นที่ ๒๓ จังหวัด สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศึกษาองค์ความรู้พื้นฐานของสิ่งมีชีวิตที่เชื่อมโยงกับระบบนิเวศ พัฒนาเครื่องมือเพื่อการอนุรักษ์ พันธุ์ และลดผลกระทบจากสภาวะโลกร้อนต่อสิ่งมีชีวิตและระบบนิเวศ อาทิ ดัชนีชีวิต/สัญญาณเตือนภัยทางชีวภาพ การฟื้นฟูป่า/สิ่งมีชีวิตที่กักเก็บคาร์บอน และการจัดการพืช/สัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์

๔) การวิจัยและพัฒนาที่ผสมผสานกับองค์ความรู้ใหม่ได้รับการส่งเสริมเป็นรูปธรรม สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติได้พัฒนาฐานข้อมูลสิ่งมีชีวิตที่น่าไปต่อยอดเชิงเศรษฐกิจ ๔ เรื่อง ได้แก่ ฐานข้อมูลปลิงทะเล ใส่เดือนดินสายพันธุ์ไทย ความหลากหลายทางชีวภาพของเชื้อที่ผลิตเอนไซม์คอลลาจิเนสจากดิน และปัจจัยทางกายภาพที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของสาหร่ายผสมนาง รวมทั้งศึกษาการผลิตแบคทีเรียและเชื้อราที่เป็นประโยชน์ทางการค้า

๕) **ทรัพยากรชีวภาพได้รับการคุ้มครองจากการคุกคามภายนอก** ประเทศไทยได้พิจารณาความเหมาะสมของการลงนามในพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียม พิธีสารนาโงยา-กัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการรับผิดชอบและชดเชยของพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่อยู่ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ไทยเป็นภาคีและได้มีส่วนในการหารือในการประชุม เมื่อปี ๒๕๕๓ เป็นประเทศที่ ๘๓ ที่ได้ลงนามในพิธีสารนาโงยา และเป็นประเทศที่ ๕๐ ที่ได้ลงนามในพิธีสารเสริมนาโงยา-กัวลาลัมเปอร์ รวมทั้งเป็นประเทศแรกในอาเซียน

๖) **ชนิดพันธุ์ของพืชและสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ได้รับการคุ้มครองอย่างต่อเนื่อง** กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ศึกษา ติดตาม สำรวจ และอนุรักษ์โลมาอิรวดีในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่ใกล้สูญพันธุ์ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสภาพเสื่อมโทรมของทรัพยากรลุ่มน้ำ และดำเนินการปลูกป่าชายเลนและป่าพรุ รวมทั้งปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ด้านทรัพยากรสัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อม สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ดำเนินงานศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยงกับระบบนิเวศได้ค้นพบสิ่งมีชีวิตใหม่ของโลก ๒ ชนิด ได้แก่ ส้มกุ้งใบเฟิร์น และหอยนักล่าเชือกเกลียวที่มีสถานภาพเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์

๗) **การสร้างระบบคุ้มครองสิทธิชุมชนและการแบ่งปันผลประโยชน์** คณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ได้ออกประกาศระเบียบคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตั้งแต่วันที่ ๒๕๕๔ แนวทางปฏิบัติได้ถูกกำหนดขึ้นโดยอนุวัติตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

๕.๓.๒ การใช้ความหลากหลายทางชีวภาพสร้างความมั่นคงของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน

๑) **การใช้ความหลากหลายทางชีวภาพสร้างความมั่นคงด้านอาหารและสุขภาพ**
ดำเนินการต่อเนื่อง ได้จัดตั้งเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเองที่อาศัยองค์ความรู้และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพเพื่อการพึ่งตนเอง แก้ปัญหาความยากจน และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ชุมชนที่ร่วมจัดทำแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตำบลมี ๑๕๒ ตำบล ครอบคลุม ๗๐๐ หมู่บ้าน กรมป่าไม้ได้สนับสนุนการจัดการป่าชุมชน ในพื้นที่ป่าชุมชนประมาณ ๘,๐๐๐ แห่ง ชุมชนเหล่านี้มีบทบาทในการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพึ่งตนเองและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น นำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

๒) **ภาคการผลิตและบริการที่ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการได้รับการสนับสนุน**
ได้จัดทำแผนและนาร่องพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานชีวภาพ จัดทำแผนจัดการทรัพยากรชีวภาพที่นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน ได้วิเคราะห์และประเมินสถานภาพ ศักยภาพชุมชนและฐานทรัพยากรชีวภาพ คัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย ๖๐ ชุมชน ๓๔ จังหวัด พัฒนาวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย ในปี ๒๕๕๓ จัดทะเบียนเพิ่มขึ้น ๘,๔๓๗ แห่ง มีสมาชิก ๑๑๑,๑๗๐ ราย วิสาหกิจชุมชนอย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ที่พัฒนาการผลิตจากฐานทรัพยากรชีวภาพ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจัดทำ

โปรแกรมงานวิจัยด้านเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาชุมชนชนบท และโปรแกรมงานวิจัยทรัพยากรชีวภาพ ได้วิจัยพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน สนับสนุนและสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปใช้ในการตัดสินใจและเรียนรู้ในกระบวนการแก้ปัญหาและสร้างเศรษฐกิจเข้มแข็ง

๓) **การบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง** สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สนับสนุนให้ชุมชนใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการยกระดับการผลิตทั้งปริมาณและคุณภาพ กรมพัฒนาชุมชนได้พัฒนากลุ่มอาชีพ OTOP จำนวน ๕,๕๐๐ กลุ่ม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการ การผลิต การตลาด และการจัดการทุน ให้มีการผลิตที่ได้มาตรฐาน โดยจัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และสินค้า OTOP

๕.๓.๓ การพัฒนาขีดความสามารถและสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรชีวภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ

๑) **การสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรชีวภาพสำหรับใช้ประโยชน์เชิงอุตสาหกรรม** สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ดำเนินการวิจัยพัฒนาเพื่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพระดับอุตสาหกรรม อาทิ สารมูลค่าสูง เอนไซม์สำหรับอุตสาหกรรมเกษตร สุขภาพ และการพัฒนากระบวนการผลิตและคัดกรองในระดับอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรในสปาด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ๑๐ วิสาหกิจ อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรด้วยกระบวนการนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตรวจวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ให้สามารถเข้าสู่ตลาดได้ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค) ดำเนินงานวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยีชีวภาพ การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมสู่ภาคสาธารณะและภาคอุตสาหกรรม นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงธุรกิจ

๒) **มาตรฐานความปลอดภัยของอาหารและสมุนไพรได้รับการยกระดับให้สูงขึ้น** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผลิตอาหารปลอดภัยเพื่อส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมและสนับสนุนอาหารปลอดภัย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยด้านความปลอดภัยอาหารและโภชนาการ และให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาระบบงานด้านความปลอดภัยอาหาร สถาบันวิจัยสมุนไพร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ ระบบการตรวจวิเคราะห์คุณภาพวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กำหนดมาตรฐานสมุนไพรและเภสัชตำรับ สร้างมาตรฐานความปลอดภัยและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจ

๓) **การรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้** สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ดำเนินงานด้านวิสาหกิจชุมชน ๔๕ กลุ่ม โดยสนับสนุนให้ชุมชนเกิดการรวมกลุ่ม สร้างเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๔) **การสร้างค่านิยมและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่เป็นจุดแข็งของประเทศไทย** กระทรวงอุตสาหกรรมดำเนินการส่งเสริมพัฒนาสปาไทย เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยนำจุดแข็งของประเทศมาสร้างสรรค์ผลิตสินค้าและบริการ พัฒนามาตรฐานการบริการและนวัตกรรมด้วยอัตลักษณ์ไทยสู่สากล ดำเนินการประยุกต์ใช้งานวิจัยนวัตกรรมอุตสาหกรรมสู่ผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ มีวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชน ได้รับการส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ ๔๐๐ โครงการ

๖ ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป

ผลการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สามารถเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพิ่มพื้นที่ชลประทานเพื่อการเกษตรกรรม เพิ่มปริมาณน้ำใช้ในการอุปโภค บริโภคของประชาชน เป็นน้ำดิบเพื่อการผลิตน้ำประปา มีผลให้การสูบน้ำบาดาลลดลง แก้ปัญหาแผ่นดินทรุดหรือพังทลาย ขณะที่ระบบนิเวศชายฝั่งเริ่มปรากฏผลดีขึ้น เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์พื้นที่บริเวณชายฝั่งต่างๆ ทำให้ระบบนิเวศกลับฟื้นคืนสภาพ เป็นแหล่งทำกินของชาวบ้าน คุณภาพอากาศในเขตเมืองที่มีทิศทางดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การฟื้นฟูพื้นที่ที่มีปัญหา ทั้งดินเปรี้ยว ดินเค็ม และดินขาดสารอินทรีย์ยังไม่ปรากฏผลชัดเจน ส่งผลให้เกษตรกรต้องใช้ปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้น แหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปมีการพัฒนาที่ดีขึ้น นอกจากนี้ การกำจัดขยะอย่างถูกวิธีมีสัดส่วนคงที่ ประกอบกับปริมาณขยะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มของชุมชนเมือง

การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศได้ส่งเสริมสิทธิชุมชนเพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร แต่ขาดการกระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรทำให้ชุมชนท้องถิ่น ไม่สามารถกำหนดความรับผิดชอบเชิงพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติยังคงอยู่ ป่าไม้ถูกบุกรุกทำลายอย่างต่อเนื่อง ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งถูกใช้เกินศักยภาพที่จะฟื้นตัว การจัดการที่ดินดำเนินไปอย่างไม่เป็นเอกภาพ ขาดความเป็นธรรม และไม่สามารถแก้ไขปัญหาผู้ไร้ที่ดินทำกินอย่างยั่งยืน ปัญหามลพิษส่งผลต่อสุขภาพของประชาชน เกิดจากกฎระเบียบในการป้องกัน อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติไม่เหมาะสมและขาดความทันสมัย ข้ำซ้อน การบังคับใช้ไม่จริงจังและต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนยังไม่สัมฤทธิ์ผลให้เห็นชัดเจนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาใช้อย่างยั่งยืน

การผลักดันให้เกิดระบบประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ภายใต้แนวทางการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืนยังไม่บังเกิดผล การขับเคลื่อนกระบวนการผลิตที่สะอาดและตลาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมต้องดำเนินการต่อเนื่อง การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่สามารถใช้ได้อย่างเต็มศักยภาพ เนื่องจากองค์ความรู้จำกัด จากการขาดข้อมูล และการวิจัยพัฒนาขาดความชัดเจนและจริงจังจากภาครัฐในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในช่วงที่ผ่านมา ดังนั้นภาครัฐควรให้ความสำคัญกับประเด็นต่างๆ ดังนี้

๖.๑ ปรับปรุงกฎระเบียบในการป้องกัน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากร ธรรมชาติให้เหมาะสมทันสมัย ลดการข้ำซ้อน และบังคับใช้อย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และยุติธรรม โดยเฉพาะการประเมินผลเชิงพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ให้เห็นเป็นรูปธรรม ลดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และการบุกรุกพื้นที่ป่า

๖.๒ ปรับโครงสร้างการผลิตของประเทศเพื่อเตรียมพร้อมไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรบริโภคนิยม เพื่อลดการใช้วัตถุดิบและของเสียจากกระบวนการผลิตและขยะจากการบริโภค ต้องดำเนินการต่อเนื่องอย่างเข้มข้น พัฒนากลไกและมาตรการลดก๊าซเรือนกระจกในประเทศที่สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนและตอบสนองต่อการปรับตัวของกลไกและมาตรการระหว่างประเทศด้านการลดก๊าซเรือนกระจก ด้วยมาตรการทางกฎหมายและเศรษฐศาสตร์ รวมทั้งเครื่องมือทางสังคม เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคคมนาคมและขนส่ง พัฒนาเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนการอยู่ร่วมกันของอุตสาหกรรมและชุมชนอย่างยั่งยืน

๖.๓ เตรียมความพร้อมในการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ให้ความสำคัญกับการวางแผนรองรับและจัดการปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัว การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและท้องถิ่นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเตรียมความพร้อมรองรับภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง

๖.๔ พัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น แม้จะมีการตั้งหน่วยงานขึ้นมารับผิดชอบ แต่การดำเนินการยังไม่เป็นรูปธรรม ดังนั้น ภาครัฐต้องเร่งผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

บทที่ ๗

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาล ในการบริหารจัดการประเทศ

๑ บทนำ

การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศมุ่งปลูกฝังให้ประชาชนทุกภาคส่วนของสังคมไทยมีพื้นฐานทางจิตใจที่ยึดมั่นใน “คุณธรรม” มีความซื่อสัตย์สุจริต ประพฤติตนได้อย่าง “มีเหตุมีผล” รู้จักสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทยตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ให้มีความสำคัญกับการเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน/ประชาสังคมให้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาประเทศในทุกระดับ ปรับบทบาทของภาคราชการให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส กระจายอำนาจการบริหารสู่ท้องถิ่นให้มีบทบาทรับผิดชอบการพัฒนาในพื้นที่ได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ปฏิรูปกฎหมาย ควบคู่ไปกับการส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เข้มแข็ง สุจริต โปร่งใส เป็นบริษัทภิบาล ดำเนินการรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของประเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการประเทศสู่ความยั่งยืนโดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

๑.๑ เป้าหมาย

๑.๑.๑ ธรรมาภิบาลของประเทศทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติ มีคะแนนระดับความโปร่งใสไม่น้อยกว่า ๕.๐ คะแนน ภายในปี ๒๕๕๔

๑.๑.๒ ประชาชนมีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในระบอบการบริหารจัดการประเทศเพิ่มขึ้น ทั้งการมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ด้านการพัฒนาและการวางแผนของภาครัฐเพิ่มขึ้น

๑.๑.๓ การลดกำลังคนภาคราชการให้ได้ร้อยละ ๑๐ ภายใน ๕ ปี มีขนาดเล็กลง มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และสมรรถนะสูงขึ้น สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินงานของทุกหน่วยราชการ

๑.๑.๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดหารายได้ มีอิสระในการพึ่งตนเองมากขึ้น สามารถเพิ่มบทบาทในการจัดบริการสาธารณะให้ประชาชนในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ และมีขีดความสามารถในการบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

๑.๑.๕ การศึกษาวิจัยพัฒนาองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมประชาธิปไตย วัฒนธรรมธรรมาภิบาล และวัฒนธรรมสันติวิธีเพิ่มขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

๑.๒ แนวทางการพัฒนา

๑.๒.๑ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและวัฒนธรรมธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลุกฝังจิตสำนึก ค่านิยม วัฒนธรรมประชาธิปไตย วัฒนธรรมธรรมาภิบาลแก่เยาวชน และประชาชนทุกกลุ่ม ทุกภาคส่วนในสังคมอย่างต่อเนื่องและจริงจัง พัฒนาภาวะความเป็นผู้นำประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคมไทย และเสริมสร้างการพัฒนาการเมืองให้โปร่งใส สุจริต สนับสนุนการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยและวัฒนธรรมธรรมาภิบาล

๑.๒.๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้สามารถเข้าร่วมในการบริหารจัดการประเทศ ที่ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายภาคประชาชนให้เข้มแข็ง มีบทบาทและส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น เสริมสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการตรวจสอบภาคประชาชน ส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมสันติวิธีและจัดให้มีกลไกแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งอย่างสันติวิธี ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมในทุกขั้นตอน และเร่งรัดการก่อตั้งองค์การภาคสังคมตามรัฐธรรมนูญ

๑.๒.๓ การสร้างภาคราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล เน้นการอำนวยความสะดวกแทนการกำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา มุ่งพัฒนาระบบราชการและข้าราชการให้ทันสมัย โปร่งใส มีขีดสมรรถนะสูงขึ้น และยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ รวมทั้งพัฒนาระบบบริหารจัดการของรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใส

๑.๒.๔ การกระจายอำนาจการบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาค ท้องถิ่น และชุมชนเพิ่มขึ้น ต่อเนื่อง ทั้งการพัฒนาศักยภาพและกระจายอำนาจการตัดสินใจให้ท้องถิ่นมีบทบาทรับผิดชอบในการจัดบริการสาธารณะ แก้ไขปัญหาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ สร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ท้องถิ่น พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

๑.๒.๕ การส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และเป็นบรรษัทภิบาลมากขึ้น มีมาตรการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ธุรกิจเอกชนทั้งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และธุรกิจเอกชนทั่วไปเป็น “บรรษัทภิบาล” เพิ่มขึ้น และสร้างจิตสำนึกในการประกอบธุรกิจอย่างซื่อสัตย์ ยุติธรรมต่อผู้บริโภค และเป็นธรรมกับธุรกิจคู่แข่ง พร้อมทั้งยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อสังคม แบ่งปันผลประโยชน์คืนสู่สาธารณะ ส่งเสริมสถาบันวิชาชีพธุรกิจประเภทต่างๆ ให้มีบทบาทในการสร้างธรรมาภิบาลแก่ภาคธุรกิจมากขึ้น

๑.๒.๖ การปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ และขั้นตอนกระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา ที่เปิดโอกาสให้ภาคีและกลุ่มต่างๆ มีส่วนร่วมในการเสนอแนะและตรากฎหมายเพื่อประสานประโยชน์ของภาคีพัฒนาอย่างเสมอภาค ปฏิรูปกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ลดการใช้ดุลพินิจของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของกลไกการบังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ ให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ประกอบการขนาดเล็กและผู้ประกอบการใหม่

๑.๒.๗ การรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการประเทศ สู่อุทธยาและความยั่งยืน ที่พัฒนาศักยภาพ บทบาท และภารกิจของหน่วยงานด้านการป้องกันประเทศ ความมั่นคง และการรักษาความสงบเรียบร้อยให้มีประสิทธิภาพ มีความพร้อมในการป้องกันประเทศและ

ตอบสนองต่อภัยคุกคามในทุกรูปแบบได้ฉับไว พร้อมทั้งฝึกพลีกำลังภาคส่วนต่างๆ ดำเนินการป้องกันและพัฒนาประเทศให้สามารถพิทักษ์รักษาเอกราช สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์ของชาติ และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งสามารถสร้างความมั่นคงของประเทศและสังคมให้มีความอยู่รอดปลอดภัยโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในทุกระดับ

๒ สถานการณ์ด้านธรรมาภิบาล

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สังคมไทยทุกระดับมีความตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการจัดการให้มีธรรมาภิบาลมากขึ้นทั้งระบบราชการและภาคธุรกิจเอกชน ขณะที่ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและเข้าร่วมในกระบวนการตรวจสอบมากขึ้น สถานการณ์ด้านการบริหารจัดการประเทศที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองสูง แต่การเคารพสิทธิของผู้อื่นลดลง การใช้ความรุนแรงยังปรากฏอยู่ในสังคมไทย ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่นิติบัญญัติและบริหารในลักษณะการใช้สิทธิในการเลือกตั้งเพิ่มขึ้น ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากร้อยละ ๗๒.๕๖ ในปี ๒๕๔๘ เป็นร้อยละ ๗๔.๕๑ ในปี ๒๕๕๐ และร้อยละ ๗๕.๐๓ ในปี ๒๕๕๔ เป็นอัตราสูงที่สุดตลอดช่วงที่ผ่านมา ประชาชนมีความตื่นตัวในการใช้สิทธิแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เรียกร้องความเป็นธรรม มีส่วนร่วมในการตรวจสอบข้าราชการการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญให้สิทธิ ร่วมลงชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ส่งผลให้ค่าดัชนีประชาธิปไตย ในปี ๒๕๕๔ มีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น ๖.๕๕ อยู่ในลำดับที่ ๕๘ จาก ๑๖๗ ประเทศ ยังไม่มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างเต็มที่ ค่าดัชนีและลำดับต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และเวียดนาม

ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยืดเยื้อมาตั้งแต่มกราคม ๒๕๔๗ – สิงหาคม ๒๕๕๔ มีเหตุการณ์ความไม่สงบรวม ๑๑,๐๗๔ เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิต ๔,๘๔๖ ราย ได้รับบาดเจ็บ ๗,๙๙๕ ราย เป็นปัจจัยลบที่ส่งผลให้ไทยถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีระดับดัชนีวัดความสงบสุขอยู่ในลำดับต่ำที่ ๑๐๗ ในปี ๒๕๕๔ มีคะแนน ๒.๒๔๗ จาก ๕ คะแนนเต็ม ต่ำลงจากอันดับที่ ๑๐๕ ในปี ๒๕๕๐ จากการจัดอันดับประเทศทั่วโลกจำนวน ๑๔๔ ประเทศ เป็นลำดับที่ต่ำกว่าประเทศมาเลเซีย เวียดนาม และอินโดนีเซีย

ประสิทธิภาพการทำงานภาครัฐปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ลดลงเมื่อเทียบกับปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ จากการจัดลำดับของสถาบันนานาชาติเพื่อการพัฒนาการจัดการระหว่างประเทศ (International Institute for Management Development : IMD) พบว่า ประสิทธิภาพของภาครัฐมีลำดับลดลงจากลำดับที่ ๒๐ ปี ๒๕๔๙ เป็นลำดับที่ ๒๓ ในปี ๒๕๕๔ เมื่อเปรียบเทียบกับ ๕๙ ประเทศ เนื่องจากปัจจัยการบริหารจัดการของภาครัฐเกือบทุกด้านมีลำดับลดลง อาทิ การบริหารด้านสถาบัน กฎหมายด้านธุรกิจ และการบริหารด้านสังคมในการให้บริการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมที่มีคะแนนลดลงจาก ๖.๐๐ คะแนน ในปี ๒๕๔๙ เป็น ๕.๖๖ คะแนน ในปี ๒๕๕๔ เมื่อพิจารณาขีดความสามารถในการพัฒนาระบบราชการไทยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มจาก ๒.๘๙ คะแนน จาก ๑๐ คะแนน เป็น ๓.๐๒ คะแนน การพัฒนาระบบราชการไทยยังมีปัญหาด้านความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และการทุจริตประพฤติมิชอบที่มีคะแนนอยู่ในลำดับที่ ๔๑ และลำดับที่ ๔๒

ภาพลักษณ์คอร์รัปชันโดยรวมยังไม่ดีขึ้น มีคะแนนอยู่ในช่วง ๓.๓-๓.๕ คะแนนจาก ๑๐ คะแนนในปี ๒๕๕๔ มีคะแนนอยู่ที่ ๓.๔ คะแนน ต่ำกว่า ๓.๖ คะแนน ในปี ๒๕๔๙ ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านทั้งสิงคโปร์ และมาเลเซีย ขณะที่ภาคเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ๒๓ องค์กร เห็นความสำคัญและร่วมมือในการ

ป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันอย่างจริงจัง ได้กระตุ้นจิตสำนึกของคนไทยและระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเพื่อหาแนวทางต่อต้านคอร์รัปชันอย่างเป็นรูปธรรม

ธรรมาภิบาลของภาคเอกชนไทยดีขึ้นต่อเนื่อง จากการจัดอันดับธรรมาภิบาลภาคเอกชนของสถาบันจัดอันดับ IMD ปรากฏว่า ปัจจัยส่วนใหญ่ที่ใช้ในการจัดลำดับธรรมาภิบาลภาคเอกชนไทยในช่วง ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ปรับดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเลื่อนมาอยู่ลำดับที่ ๒๐ จากลำดับที่ ๓๖ ความน่าเชื่อถือของผู้บริหารบริษัทอยู่ลำดับที่ ๑๔ จากลำดับที่ ๒๙ การเอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ลำดับที่ ๒๓ จากลำดับที่ ๓๗ และผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคมลำดับ ๑๔ จากลำดับที่ ๓๗ ปัจจัยที่ยังต้องปรับปรุง ได้แก่ กฎหมายทางการค้าที่ป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม และความชัดเจนของกฎหมายในการกำหนดสิทธิของผู้ถือหุ้น ขณะที่ผลการประเมินของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการไทย พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไทยมีธรรมาภิบาลเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากคะแนนเฉลี่ย ๗๑ คะแนน จาก ๑๐๐ คะแนนของบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด ๔๐๒ บริษัท ในปี ๒๕๕๔ เพิ่มขึ้นเป็น ๗๗ คะแนนของบริษัทจดทะเบียน ๔๙๗ บริษัท ในปี ๒๕๕๔ ปัจจัยที่มีคะแนนสูง ได้แก่ สิทธิของผู้ถือหุ้นและการเปิดเผยข้อมูล ความโปร่งใส ขณะที่บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริษัทมีคะแนนน้อยที่สุดและลดลง

๓ การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์

การพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีเป้าหมายที่สำคัญ ด้านภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน ธรรมาภิบาลของประเทศทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน การลดกำลังคนภาครัฐ และการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการพัฒนาตามเป้าหมายสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ ๑ การพัฒนาตามยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการจัดการประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ และ ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

รายการ	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐					เฉลี่ย แผนฯ ๑๐	เป้าหมาย แผนฯ ๑๐
	๒๕๕๔	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔		
๑.คะแนนภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย	๓.๖๐	๓.๓๐	๓.๕๐	๓.๔๐	๓.๕๐	๓.๔๐	๓.๔๒	เป้าหมายไม่น้อยกว่า ๕ คะแนนภายใน ปี ๒๕๕๔
๒. ลำดับธรรมาภิบาลภาคเอกชนของไทย	๓๑	๓๔	๒๒	๒๒	๑๙	๒๒	๒๔	เพิ่มขึ้น
๓. กำลังคนภาครัฐ (คน) อัตราการเปลี่ยนแปลง	๑,๒๕๘,๙๑๙ [*] ๓.๑	๑,๒๗๕,๓๕๐ [*] ๑.๓๑	๑,๒๗๑,๖๒๐ [*] - ๐.๒๙	๑,๒๘๐,๔๕๖ [*] ๐.๖๙	๑,๒๙๒,๔๖๖ [*] ๐.๙๔	n.a.	๐.๖๖ (๒๕๕๐-๕๓)	ลดกำลังคนภาครัฐให้ได้ร้อยละ ๑๐ภายใน ๕ ปี
๔. อัตราการเปลี่ยนแปลงรายได้ท้องถิ่นจัดเก็บเอง (ร้อยละ)	๗.๗๔	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๒๔.๘๗	๓๓.๑๐	๗.๖๕	เพิ่มขึ้น
รายได้ท้องถิ่นจัดเก็บเอง (ล้านบาท)	๒๙,๑๑๐	๓๒,๐๒๑	๓๕,๒๒๓	๓๘,๗๔๕	๒๙,๑๑๐	๓๘,๗๔๕	๓๔,๗๖๙	

หมายเหตุ * ในปี ๒๕๕๒ ไม่รวมปัจจัย “ผู้บริหารสามารถสร้างมูลค่าให้ผู้ถือหุ้นเพียงใด” และ “ความเอาใจใส่เกี่ยวกับสุขภาพ ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม”

๓.๑ คะแนนภาพลักษณ์การคอร์ปชั่นของไทยในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ต่ำกว่าปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ดัชนีภาพลักษณ์การคอร์ปชั่นของไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีคะแนนอยู่ระหว่าง ๓.๓ - ๓.๕ คะแนน ในปี ๒๕๕๔ คะแนนภาพลักษณ์การคอร์ปชั่นเป็น ๓.๔ คะแนน อยู่ในอันดับที่ ๘๐ จาก ๑๘๓ ประเทศ และเป็นอันดับที่ ๑๐ จาก ๒๖ ประเทศในเอเชียต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่กำหนดไม่น้อยกว่า ๕ คะแนน และต่ำกว่า ๓.๖ คะแนนในปี ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เมื่อเปรียบเทียบกับในกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า ไทยมีคะแนนภาพลักษณ์การคอร์ปชั่นต่ำกว่าประเทศประเทศสิงคโปร์ที่มีคะแนน ๙.๒ คะแนน ประเทศบรูไนและมาเลเซียที่ได้คะแนน ๕.๒ และ ๔.๓ ตามลำดับ แต่ดีกว่าอินโดนีเซีย (อันดับ ๑๐๐) เวียดนาม (อันดับ ๑๑๒) และฟิลิปปินส์ (อันดับ ๑๒๙) สะท้อนให้เห็นถึงการทุจริตที่เป็นปัญหาเรื้อรังของสังคมไทยที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ขณะที่ระบบการตรวจสอบมีข้อจำกัดไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานและความไม่เป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้มีต้นทุนการพัฒนาสูง เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ตารางที่ ๒ คะแนนภาพลักษณ์การคอร์ปชั่นในกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๔

ประเทศ	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐					อันดับปี ๒๕๕๔
	๒๕๔๔	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	
สิงคโปร์	๙.๔	๙.๓	๙.๒	๙.๒	๙.๓	๙.๒	๕
บรูไน	n.a.	n.a.	n.a.	๕.๕	๕.๕	๕.๒	๔๔
มาเลเซีย	๕.๐	๕.๑	๕.๑	๔.๕	๔.๔	๔.๓	๖๐
ไทย	๓.๖	๓.๓	๓.๕	๓.๔	๓.๕	๓.๔	๘๐
อินโดนีเซีย	๒.๔	๒.๓	๒.๖	๒.๘	๒.๘	๓.๐	๑๐๐
เวียดนาม	๒.๖	๒.๖	๒.๗	๒.๗	๒.๗	๒.๙	๑๑๒
ฟิลิปปินส์	๒.๕	๒.๕	๒.๓	๒.๔	๒.๔	๒.๖	๑๒๙
ลาว	๒.๖	๑.๙	๒.๐	๒.๐	๒.๑	๒.๒	๑๕๔
กัมพูชา	๒.๑	๒.๐	n.a.	๒.๐	๒.๑	๒.๑	๑๖๔
เมียนมาร์	๑.๙	๑.๔	๑.๓	๑.๔	๑.๔	๑.๕	๑๘๐

ที่มา : Corruption Perception Index : CPI, Transparency International : TI www.Transparency.org (๒๐๐๖ - ๒๐๑๑)

หมายเหตุ : คะแนนมีค่า ๐ - ๑๐ ถ้าได้คะแนน ๑๐ หมายถึง การคอร์ปชั่นต่ำหรือการบริหารงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างโปร่งใส

๓.๒ ธรรมชาติของประเทศไทยในภาพรวมดีขึ้นต่อเนื่อง ข้อมูลธรรมชาติของประเทศไทยโดยสถาบันจัดอันดับของ IMD พบว่า ลำดับธรรมชาติของประเทศไทยในภาพรวมดีขึ้น เนื่องจากปัจจัยที่ใช้ในการจัดลำดับธรรมชาติของประเทศไทยดีขึ้น ทั้งความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ความน่าเชื่อถือของผู้บริหารบริษัท การเอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อมและผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคม

๓.๓ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ การจัดเก็บรายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๗.๖๕ ต่อปี ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ บรรลุเป้าหมายที่กำหนด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บรายได้เพิ่มจาก ๒๙,๑๑๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๔๔ เป็น ๓๘,๗๔๕ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๔ แม้ว่าในปี ๒๕๕๓ การจัดเก็บรายได้ของ อบท.หดตัวถึงร้อยละ ๒๔.๘๗ เนื่องจากไม่สามารถจัดเก็บรายได้ตามโครงสร้างภาษีใหม่ ด้านภาษีที่ดินและสิ่ง

ปลูกสร้าง และภาษีป้าย อย่างไรก็ตาม ในปี ๒๕๕๔ อปท. สามารถจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๓๓.๑๐ หรือเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๗.๖๕ ต่อปี

๓.๔ การปรับลดกำลังคนภาครัฐยังไม่บรรลุเป้าหมาย แม้ว่าภาครัฐได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ การปรับขนาดกำลังคนภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๑ และดำเนินโครงการเกษียณก่อนกำหนดมาอย่างต่อเนื่อง กำลังคนภาครัฐในภาพรวมยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ๑,๒๕๘,๙๑๙ คน ในปี ๒๕๔๙ เป็น ๑,๒๙๒,๔๖๖ คน ในปี ๒๕๕๓ อัตราขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๖๖ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้ลดกำลังคนภาครัฐลงร้อยละ ๑๐ ภายในระยะ ๕ ปี เป็นผลมาจากการเพิ่มอัตรากำลังของข้าราชการ ส่วนท้องถิ่นและข้าราชการในองค์กรอิสระ จากนโยบายการกระจายอำนาจของภาครัฐที่ให้กระจายภารกิจและ บุคลากรสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น และการจัดตั้งองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ส่งผลให้ ข้าราชการส่วนท้องถิ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๑.๒๖ ปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๑๕.๐๗ ในปี ๒๕๕๓ ขณะที่ข้าราชการในองค์กรอิสระขยายตัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๔๐

๔ ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์

๔.๑ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ จนถึงรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมประชาธิปไตยและมีการตื่นตัวทางการเมือง ได้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างกว้างขวาง ทำให้ดัชนีประชาธิปไตยของไทย จัดทำโดย The Economist Intelligence Unit^๑ มีลำดับและคะแนนดีขึ้น จาก ๕.๖๗ คะแนน จาก ๑๐ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๙๐ ในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็น ๖.๕๕ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๕๘ จาก ๑๖๗ ประเทศ แต่จัดอยู่ในกลุ่ม ๕๓ ประเทศที่มีประชาธิปไตยเสื่อมถอย แม้ว่าคะแนนดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานและมีแนวโน้มถดถอยจากคะแนนสำหรับประเทศที่ถือว่าเป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ ที่ต้องเป็น ๘ คะแนนขึ้นไป อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีค่าดัชนีและลำดับที่ดีกว่าประเทศในกลุ่มอาเซียน อาทิ อินโดนีเซีย (ลำดับ ๖๐) มาเลเซีย (ลำดับ ๗๑) ฟิลิปปินส์ (ลำดับ ๗๕) และสิงคโปร์ (ลำดับ ๘๑) และเวียดนาม (ลำดับ ๑๔๓) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ไทยมีคะแนนต่ำในการทำงานของรัฐบาล และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตารางที่ ๓ ดัชนีประชาธิปไตยของไทยและกลุ่มประเทศอาเซียน

ประเทศ	๒๕๔๙		๒๕๕๑		๒๕๕๓		๒๕๕๔	
	ลำดับ	คะแนนรวม	ลำดับ	คะแนนรวม	ลำดับ	คะแนนรวม	ลำดับ	คะแนนรวม
ไทย	๙๐	๕.๖๗	๕๔	๖.๘๑	๕๗	๖.๕๕	๕๘	๖.๕๕
มาเลเซีย	๘๑	๕.๙๘	๖๘	๖.๓๖	๗๑	๖.๑๙	๗๑	๖.๑๙
อินโดนีเซีย	๖๕	๖.๔๑	๖๙	๖.๓๔	๖๐	๖.๕๓	๖๐	๖.๕๓
ฟิลิปปินส์	๖๓	๖.๔๘	๗๗	๖.๑๒	๗๔	๖.๑๒	๗๕	๖.๑๒
สิงคโปร์	๘๔	๕.๘๙	๘๒	๕.๘๙	๘๒	๕.๘๙	๘๑	๕.๘๙
เวียดนาม	๑๔๕	๒.๗๕	๑๔๙	๒.๕๓	๑๔๐	๒.๙๔	๑๔๓	๒.๙๖
ลาว	๑๕๕	๒.๑	๑๕๗	๒.๑	๑๕๖	๒.๑	๑๕๖	๒.๑

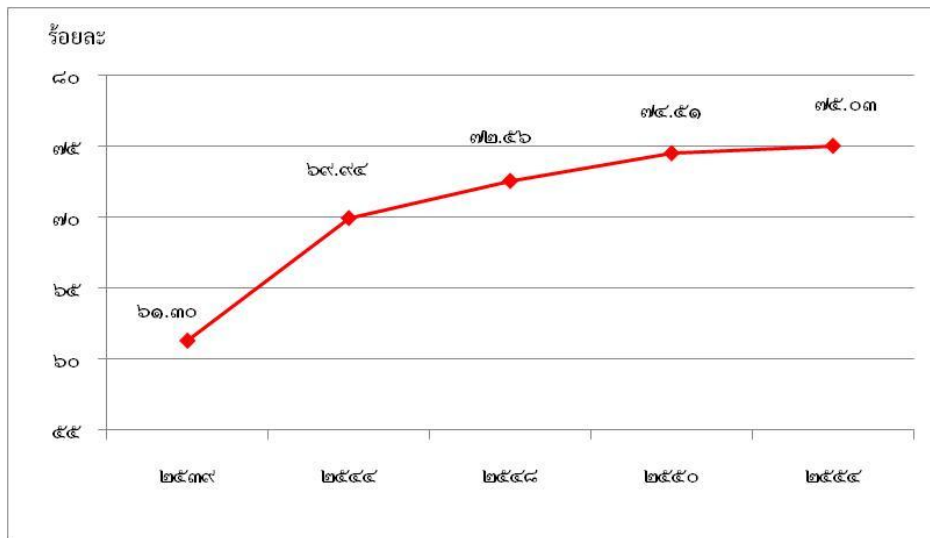
ที่มา : The Economist Intelligence Unit

หมายเหตุ : ประชาธิปไตยตามมาตรฐานสากล = ๘ - ๑๐ คะแนน
เพิ่งเริ่มต้นเป็นประชาธิปไตย = ๔ - ๕.๙ คะแนน

เป็นประชาธิปไตยเฉพาะรูปแบบ = ๖ - ๗.๙ คะแนน
เผด็จการ = ต่ำกว่า ๔ คะแนน

นอกจากนี้ ประชาชนตื่นตัวมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจผ่านการใช้สิทธิในการเลือกตั้งเพิ่มขึ้น ผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากร้อยละ ๗๒.๕๖ ในปี ๒๕๔๘ เป็นร้อยละ ๗๔.๕๑ ในปี ๒๕๕๐ และร้อยละ ๗๕.๐๓ ในปี ๒๕๕๔ นอกจากนี้ ประชาชนมีการใช้สิทธิแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การรวมตัวเรียกร้องความเป็นธรรม การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบข้าราชการการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญให้สิทธิ และการร่วมลงชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งการเสนอให้แก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ สะท้อนให้เห็นความตื่นตัวของประชาชนในการร่วมบริหารประเทศมีสูงขึ้น

แผนภูมิที่ ๑ การใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๓๙ - ๒๕๕๔

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๔.๒ ความสมานฉันท์ของคนในชาติเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข สังคมไทยประสบปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคน เนื่องจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะความขัดแย้งในการขอแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ การเรียกร้องประชาธิปไตยของภาคประชาชน การยุบพรรคและตัดสิทธินักการเมือง นำไปสู่การชุมนุมประท้วงที่รุนแรงตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ และเกิดการแตกแยกในสังคมเป็นหลายกลุ่ม ขณะที่สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ชายแดนภาคใต้มีความรุนแรงและยืดเยื้อ จากข้อมูลของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๔๗ – สิงหาคม ๒๕๕๔ มีเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้รวมทั้งสิ้น ๑๑,๐๗๔ เหตุการณ์ ผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บประมาณ ๑๒,๘๔๑ ราย เป็นผู้เสียชีวิต ๔,๘๔๖ ราย และผู้ได้รับบาดเจ็บ ๗,๙๙๕ ราย อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งในการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่มีการร้องทุกข์และอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนลดลงจาก ๑.๐๒ คดีต่อประชากรแสนคนปี ๒๕๔๙ เหลือ ๐.๙๕ คดี ในปี ๒๕๕๔ หรือคิดเป็นอัตราเรื่องร้องทุกข์และอุทธรณ์เฉลี่ย ๑.๑๑ คดีต่อประชากรแสนคน ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

ความขัดแย้ง ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง และความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยืดเยื้อมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน การสำรวจความเห็นของนักธุรกิจและผู้ประกอบการในภูมิภาคอาเซียน ๔๐๕ คน ในปี ๒๕๕๔ ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจอาเซียน เกี่ยวกับประเทศในอาเซียนที่น่าลงทุนมากที่สุด พบว่า ประเทศไทยได้คะแนน ๖.๐๔ คะแนน จาก ๑๐ คะแนน อยู่ในอันดับที่ ๔ ขณะที่อินโดนีเซียเป็นประเทศที่น่าลงทุนมากที่สุด ๖.๕๙ คะแนน รองลงมาคือเวียดนาม ๖.๒๙ คะแนน และ

สิงคโปร์ ๖.๐๗ คะแนน ปัจจัยที่นักลงทุนให้ความเห็นตรงกันว่าความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง และการทุจริตคอร์รัปชันเป็นอุปสรรคสำคัญของการลงทุน

๔.๓ ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีลำดับดัชนีความสงบสุขระดับต่ำ จากความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองและเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ ดัชนีความสงบสุขของประเทศไทยในปี ๒๕๕๔ มีลำดับลดลงจากลำดับที่ ๑๐๕ ในปี ๒๕๕๐ มีคะแนน ๒.๔๙๑ มาอยู่ในอันดับที่ ๑๐๗ มีคะแนน ๒.๒๔๗ เนื่องจากปัจจัยทางลบที่ส่งผลต่อดัชนีความสงบสุข ได้แก่ ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหลายครั้ง เหตุการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาอาชญากรรม การละเมิดสิทธิมนุษยชน และเหตุการณ์ความไม่สงบที่ก่อให้เกิดความรุนแรง ส่งผลให้ภาครัฐต้องใช้งบประมาณเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่า ประเทศไทยมีความสงบสุขต่ำกว่าประเทศมาเลเซียที่อยู่ในลำดับที่ ๑๙ มีคะแนน ๑.๔๖๗ เวียดนามอยู่ในลำดับที่ ๓๐ คะแนน ๑.๖๗๐ และอินโดนีเซียอยู่ในลำดับที่ ๖๘ คะแนน ๑.๙๗๙

ตารางที่ ๔ ดัชนีความสงบสุขของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔

ประเทศ	๒๕๕๐		๒๕๕๑		๒๕๕๒		๒๕๕๓		๒๕๕๔	
	ลำดับ	คะแนน	ลำดับ	คะแนน	ลำดับ	คะแนน	ลำดับ	คะแนน	ลำดับ	คะแนน
ญี่ปุ่น	๕	๑.๔๑๓	๕	๑.๓๕๘	๗	๑.๒๗๒	๓	๑.๒๔๗	๓	๑.๒๘๗
มาเลเซีย	๓๗	๑.๗๔๔	๓๘	๑.๗๒๑	๒๖	๑.๕๖๑	๒๒	๑.๕๓๙	๑๙	๑.๔๖๗
สิงคโปร์	๒๙	๑.๖๙๒	๒๙	๑.๖๗๓	๒๓	๑.๕๓๓	๓๐	๑.๖๒๔	๒๔	๑.๕๘๕
เวียดนาม	๓๕	๑.๗๒๙	๓๗	๑.๗๒๐	๓๙	๑.๖๖๔	๓๘	๑.๖๙๑	๓๐	๑.๖๗๐
อินโดนีเซีย	๗๘	๒.๑๑๑	๖๘	๑.๙๖๓	๖๗	๑.๘๕๓	๖๗	๑.๙๔๖	๖๘	๑.๙๗๙
ไทย	๑๐๕	๒.๔๙๑	๑๑๘	๒.๔๒๔	๑๑๘	๒.๓๕๓	๑๒๔	๒.๓๙๓	๑๐๗	๒.๒๔๗
กัมพูชา	๘๕	๒.๑๙๗	๙๑	๒.๑๗๙	๑๐๕	๒.๑๗๙	๑๑๑	๒.๒๕๒	๑๑๕	๒.๓๐๑
พม่า	๑๐๘	๒.๕๒๔	๑๒๖	๒.๕๙๐	๑๒๖	๒.๕๐๑	๑๓๒	๒.๕๘๐	๑๓๓	๒.๕๓๘
ฟิลิปปินส์	๑๐๐	๒.๔๒๘	๑๑๓	๒.๓๘๕	๑๑๔	๒.๓๒๗	๑๓๐	๒.๕๗๔	๑๓๖	๒.๕๗๔

ที่มา : Institute for Economics and Peace สืบค้นได้จาก <http://www.economicsandpeace.org/WhatWeDo/GPI>

หมายเหตุ : ค่าคะแนนดัชนีความสงบสุขมีค่าตั้งแต่ ๑-๕ โดยคะแนนเท่ากับ ๑ คือมีความสงบสุขมาก

๔.๔ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ลดลงจากปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ สถาบัน IMD ประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย พบว่า ขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยโดยรวมดีขึ้น จากลำดับที่ ๒๙ ในปี ๒๕๔๙ เป็นลำดับที่ ๒๗ ในปี ๒๕๕๔ แต่ประสิทธิภาพของภาครัฐมีลำดับลดลงจากลำดับที่ ๒๐ เป็นลำดับที่ ๒๓ ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน เนื่องจากการบริหารจัดการภาครัฐเกือบทุกด้านเป็นปัญหา ได้แก่ การบริหารสถาบัน^๑ กฎหมายด้านธุรกิจ และการบริหารด้านสังคม มีเพียงการบริหารการคลังที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นจากอันดับอันดับที่ ๒๑ ในปี ๒๕๔๙ มาอยู่ในอันดับ ๑๑ ในปี ๒๕๕๔ ขณะที่นโยบายการคลังที่มีลำดับลดลงจากลำดับที่ ๔ เป็นลำดับที่ ๗ แต่ก็ยังอยู่ในลำดับที่ดี

^๑ การบริหารสถาบันเป็น ๑ ใน ๕ ของเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพภาครัฐ ประกอบด้วยตัวชี้วัดย่อย ๑๕ ตัว อาทิ กฎหมายและระเบียบต่างๆ ความยืดหยุ่นของนโยบายรัฐบาล ระบบราชการ การบริการสาธารณะ ความโปร่งใส การทุจริตคอร์รัปชัน

ตารางที่ ๕ การจัดลำดับประสิทธิภาพภาครัฐ ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

รายการ	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐				
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ลำดับความสามารถในการแข่งขัน	๒๙	๓๓	๒๗	๒๖	๒๖	๒๗
ประสิทธิภาพของภาครัฐ	๒๐	๒๗	๒๒	๑๗	๑๘	๒๓
ฐานะการคลัง	๒๑	๑๖	๒๙	๒๐	๑๔	๑๑
- การบริหารการคลังของรัฐ (ร้อยละ)	๕.๘๘	๕.๕๗	๔.๖๑	๕.๐๔	๖.๓๗	๖.๒๕
นโยบายการคลัง	๔	๖	๕	๘	๗	๗
- การจัดเก็บภาษีเงินได้ของภาครัฐ (สัดส่วนต่อ GDP)	๑๘.๕๑	๑๗.๕๘	๑๗.๐๓	๑๗.๐๓	๑๗.๐๓	๑๖.๖๖
กรอบการบริหารด้านสถาบัน (ลำดับ)	๒๕	๔๕	๔๐	๒๖	๓๒	๓๕
- กรอบกฎหมายและระเบียบต่างๆ (คะแนน)	๔.๖๐	๓.๒๓	๓.๗๘	๔.๗๘	๔.๐๙	๔.๓๒
- ความยืดหยุ่นของนโยบายรัฐบาล (คะแนน)	๕.๘๕	๓.๓๘	๔.๓๔	๔.๙๔	๔.๑๑	๔.๕๙
กรอบกฎหมายด้านธุรกิจ	๓๓	๓๗	๒๙	๒๙	๒๘	๓๙
- เอื้อประโยชน์ต่อการลงทุน (คะแนน)	๖.๙๖	๕.๓๓	๖.๒๒	๖.๕๕	๖.๖๒	๗.๐๘
กรอบการบริหารด้านสังคม (ลำดับ)	๓๙	๔๐	๓๖	๒๖	๓๓	๔๗
- การให้บริการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (คะแนน)	๖.๐๐	๕.๓๒	๕.๗๑	๖.๕๔	๖.๒๑	๕.๖๖
- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (คะแนน)	๖.๘๔	๖.๐๙	๖.๓๗	๖.๔๘	๖.๘๕	๖.๕๐

ที่มา : IMD, World Competitiveness Yearbook (๒๐๐๖ - ๒๐๑๑)

๔.๕ ขีดความสามารถการพัฒนาระบบราชการไทยมีคะแนนโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น แต่ยังอยู่ในลำดับต่ำ จากการประเมินของ สถาบัน IMD พบว่า ขีดความสามารถในการพัฒนาระบบราชการไทยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มจาก ๒.๘๙ คะแนน จาก ๑๐ คะแนนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๓.๐๒ คะแนนในปี ๒๕๕๔ แต่ยังอยู่ในลำดับต่ำ ระบบราชการแม้จะอยู่ในลำดับที่ดี แต่มีลำดับเพิ่มขึ้นจากลำดับที่ ๒๑ เป็นลำดับที่ ๒๕ ขณะที่การพัฒนา ระบบราชการไทยมีปัญหาความโปร่งใส ตรวจสอบได้ แม้มีคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่อยู่ในลำดับสูงที่ ๔๑ ส่วนการทุจริตและประพฤติมิชอบมีคะแนนลดลงและอยู่ลำดับที่ ๔๒ ภาครัฐได้พยายามพัฒนาระบบราชการไทย คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยในช่วงปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๕ ประกอบด้วย การยกระดับการให้บริการและการทำงาน ปรับรูปแบบการทำงานเป็นเชิงบูรณาการ มุ่งสู่ การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง บุคลากรมีความพร้อมและความสามารถในการเรียนรู้ ปรับตัว และการสร้าง ระบบการกำกับดูแลตนเองที่ดี

ตารางที่ ๖ ขีดความสามารถการพัฒนาระบบราชการของไทย ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

ประเด็น	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐				
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ความโปร่งใส ตรวจสอบได้	๕๒ (๓.๑๓)	๓๘ (๓.๙๒)	๔๖ (๒.๗๐)	๒๙ (๓.๙๗)	๓๓ (๓.๗๐)	๔๑ (๓.๕๗)
การให้บริการสาธารณะ ^๒	๔๑ (๒.๙๑)	๓๖ (๒.๙๖)	๓๘ (๒.๕๘)	n.a.	n.a.	n.a.
ระบบราชการ	๒๑ (๓.๖๔)	๓๔ (๒.๕๘)	๒๑ (๓.๑๑)	๒๓ (๒.๙๐)	๒๔ (๓.๒๐)	๒๕ (๓.๖๘)
การทุจริตและประพฤติมิชอบ	๔๘ (๑.๘๘)	๓๙ (๒.๐๐)	๔๑ (๑.๙๕)	๔๑ (๑.๙๑)	๔๐ (๑.๗๙)	๔๒ (๑.๘๐)
คะแนนเฉลี่ย	๒.๘๙	๒.๘๗	๒.๕๙	๒.๙๓	๒.๙๐	๓.๐๒
จำนวนประเทศ	๖๑	๕๕	๕๕	๕๗	๕๘	๕๙

ที่มา : IMD, World Competitiveness Yearbook (๒๐๐๖ - ๒๐๑๑)

หมายเหตุ : ๑. ตัวเลขในวงเล็บเป็นค่าคะแนน

๒. IMD ไม่ได้ประเมินปัจจัยการให้บริการสาธารณะตั้งแต่ปี ๒๕๕๒

๔.๖ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถหารายได้เองเพิ่มขึ้น ขณะที่การถ่ายโอนภารกิจและบุคลากรไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

๔.๖.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นแต่ยังคงพึ่งเงินอุดหนุนจากส่วนกลาง การที่รัฐปรับโครงสร้าง กลไก และหลักเกณฑ์การจัดสรรทรัพยากรภาครัฐให้กระจายอำนาจการตัดสินใจสู่ภูมิภาค ท้องถิ่นและชุมชนเพิ่มขึ้น ได้ปรับปรุง พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๙) เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างการถ่ายโอนงาน - คน - เงิน ลดภาระทางการเงินของประเทศ และทำให้การกระจายอำนาจลุล่วง ส่งผลให้การกระจายอำนาจทางการคลังเป็นไปอย่างต่อเนื่อง อปท. มีรายได้ต่อรายได้สุทธิของภาครัฐบาลเพิ่มจากร้อยละ ๒๔.๑๐ หรือ ๓.๒ แสนล้านบาท ในปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๒๖.๑๔ หรือ ๔.๓ แสนล้านบาทในปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บส่วนใหญ่มาจากภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีโรงเรือนและที่ดิน รวมทั้งภาษียานยนต์และล้อเลื่อนเพิ่มจาก ๒๙.๑ ล้านบาท ในปี ๒๕๔๙ เป็น ๓๘.๗ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๔

ในทางปฏิบัติ อปท. จัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้น แต่ไม่เพียงพอกับการดำเนินงาน ต้องพึ่งการจัดสรรรายได้จากรัฐบาล ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ อปท. มีรายได้รวม ๔๓๑.๒๖ พันล้านบาท แบ่งเป็นรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บ เป็นเงิน ๓๘.๗๕ พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๓.๑๐ ของรายได้ที่จัดเก็บในปี ๒๕๕๓ จากการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ โดยกระจายอำนาจทางการคลัง ขยายฐานภาษีใหม่ และเพิ่มอัตราภาษีให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ เป็นเงิน ๒๑๘.๖๑ พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๗.๑๑ ส่วนที่เหลือเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ๑๗๓.๙๐ พันล้านบาท เพิ่มจากปีงบประมาณ ๒๕๕๓ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๓ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้จัดทำร่างกฎหมายพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.... เพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา และกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ ทั้งฐานภาษี อัตราภาษี และการดำเนินการต่างๆ ให้สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. เพื่อให้ อปท. มีรายได้ที่สอดคล้องกับการให้บริการสาธารณะที่มีคุณภาพ และพึ่งงบประมาณและเงินอุดหนุนจากรัฐบาลน้อยลง

ตารางที่ ๗ รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐				
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
- รายได้จัดเก็บเอง/จัดหาเอง	๒๙,๑๑๐	๓๒,๐๒๑	๓๕,๒๒๓	๓๘,๗๔๕	๒๙,๑๑๐	๓๘,๗๔๕
- รายได้ที่รัฐเก็บให้	๑๑๐,๑๙๐	๑๒๐,๗๒๘	๑๒๘,๖๗๖	๑๔๐,๖๗๙	๑๒๖,๕๘๙	๑๔๘,๑๐๙
- รายได้ที่รัฐแบ่งให้	๖๑,๘๐๐	๖๕,๓๐๐	๖๕,๐๐๐	๗๑,๙๐๐	๔๕,๔๐๐	๗๐,๕๐๐
- เงินอุดหนุน	๑๒๖,๐๑๓	๑๓๙,๓๗๔	๑๔๗,๘๔๐	๑๖๓,๐๕๗	๑๓๙,๘๙๕	๑๗๓,๙๐๐
รายได้รวมของ อปท.	๓๒๗,๑๑๓	๓๕๗,๔๒๔	๓๗๖,๗๔๐	๔๑๔,๓๘๒	๓๔๐,๙๙๕	๔๓๑,๒๕๕
รายได้รวมของรัฐบาล	๑,๓๖๐,๐๐๐	๑,๔๒๐,๐๐๐	๑,๔๙๕,๐๐๐	๑,๖๐๔,๖๔๐	๑,๓๕๐,๐๐๐	๑,๖๕๐,๐๐๐
รายได้รวมของ อปท./รายได้รวมของรัฐบาล	๒๔.๑๐	๒๕.๑๗	๒๕.๒๐	๒๕.๘๒	๒๕.๒๖	๒๖.๑๔
รายได้จัดเก็บเองหรือจัดหาเอง/รายได้รวมของ อปท.	๘.๙๐	๘.๙๖	๙.๓๕	๙.๓๕	๘.๕๔	๘.๙๘

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานกฤษฎีกา

๔.๖.๒ การถ่ายโอนภารกิจให้กับ อบท. ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ส่วนราชการ ๓๗ กรม ส่วนราชการอิสระและรัฐวิสาหกิจ ใน ๑๕ กระทรวง ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจให้แก่ อบท. จำนวน ๔๔ ภารกิจ ๑๑๔ กิจกรรม/โครงการ ผลการดำเนินการถ่ายโอนภารกิจตามแผนปฏิบัติการดังกล่าว ณ สิ้นปี ๒๕๕๓ พบว่า มีภารกิจที่ถ่ายโอนแล้ว ๕๗ กิจกรรม/โครงการ ทอยถ่ายโอนหรืออยู่ระหว่างดำเนินการ ๓๗ กิจกรรม/โครงการ และยังไม่ดำเนินการถ่ายโอน ๒๐ กิจกรรม/โครงการ นอกจากนี้ การถ่ายโอนบุคลากรจากส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคลงสู่ท้องถิ่นยังมีความล่าช้า เนื่องจากบุคลากรไม่มีความพร้อม มีปัญหาการปรับตัว ทักษะการทำงาน หรือคุณสมบัติของบุคลากรที่โอนย้ายไม่ตรงกับความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่ภาครัฐไม่ได้สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรย้ายมาทำงานกับท้องถิ่น และความล่าช้าของการแก้ไขกฎหมาย และระเบียบต่างๆ ที่จำเป็น ทั้งกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กฎหมายรายได้ท้องถิ่น กฎหมายราชการส่วนท้องถิ่น และระเบียบพัสดุ ส่งผลให้ อบท. ไม่สามารถดำเนินการภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๗ ธรรมชาติของภาคธุรกิจเอกชนไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ พัฒนาดีขึ้น

๔.๗.๑ ธรรมชาติภาคเอกชนไทยเลื่อนลำดับดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการประเมินของสถาบัน IMD พบว่า ปัจจัยส่วนใหญ่ที่ใช้ในการจัดลำดับธรรมชาติภาคเอกชนไทยในช่วง ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ปรับดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเลื่อนมาอยู่ลำดับที่ ๒๐ จากลำดับที่ ๓๖ ความน่าเชื่อถือของผู้บริหารบริษัทอยู่ลำดับที่ ๑๔ จากลำดับที่ ๒๙ การเอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ลำดับที่ ๒๓ จากลำดับที่ ๓๗ และผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคมลำดับ ๑๔ จากลำดับที่ ๓๗ สำหรับปัจจัยที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ กฎหมายทางการค้าที่ป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมซึ่งอยู่อันดับที่ ๔๓ จากลำดับที่ ๕๐ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน พบว่า ประเทศไทยมีลำดับรองจากมาเลเซียและสิงคโปร์ในเกือบทุกปัจจัย ยกเว้น การให้ความสำคัญกับลูกค้าที่ไทยมีลำดับดีกว่า

ธรรมชาติภาคเอกชนในสายตานักลงทุนต่างประเทศปรับตัวดีขึ้น เป็นผลจากการดำเนินงานของภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ด้วยมาตรการส่งเสริมกรรมการและผู้บริหารรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ และผู้บริโภคมากขึ้น รวมทั้ง การร่วมมือผลักดันให้มีธรรมชาติและรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น อาทิ การร่วมเป็นภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ๒๓ องค์กร ได้แก่ สภาหอการค้าไทย หอการค้าต่างประเทศ สมาคมธนาคารไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นต้น นอกจากนี้ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถของผู้บริหาร/กรรมการของบริษัทให้มีธรรมชาติมากขึ้น เป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีในสายตาของผู้ลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ยกย่องบรรษัทภิบาลให้ก้าวหน้าทัดเทียมกับระดับสากล

ตารางที่ ๘ ธรรมชาติของภาคเอกชนของไทยแยกตามปัจจัย ปี ๒๕๔๔ – ๒๕๕๔

หน่วย : อันดับ

ปัจจัยที่ใช้ในการจัดลำดับ	๒๕๔๔	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
๑. มีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ถือหุ้นในกฎหมายชัดเจนมากน้อยเพียงใด	๓๕	๔๓	๒๙	๑๙	๑๗	๓๐
๒. ความน่าเชื่อถือของผู้บริหารของบริษัท	๒๙	๒๖	๑๗	๑๐	๑๑	๑๔
๓. ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง	๓๖	๓๓	๒๙	๒๙	๒๓	๒๐
๔. กรรมการบริษัทมีบทบาทในการรักษาผลประโยชน์ของบริษัทมากน้อยเพียงใด	๒๕	๓๘	๑๐	๒๑	๑๐	๑๗
๕. ผู้บริหารสามารถสร้างมูลค่าให้ผู้ถือหุ้นเพียงใด ^๒	๓๓	๔๕	๒๗	n.a.	n.a.	n.a.
๖. ความเอาใจใส่เกี่ยวกับสุขภาพ ความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อม	๓๗	๓๕	๒๑	n.a.	๒๔	๒๓
๗. ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคมเพียงใด	๓๗	๓๓	๑๗	๑๔	๑๑	๑๔
๘. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและพนักงานมีมากน้อยเพียงใด	๒๓	๒๓	๒๐	๒๘	๒๒	๒๑
๙. การให้ความสำคัญแก่ลูกค้า	๔	๒๑	๘	๘	๖	๔
๑๐. กฎหมายการแข่งขันทางการค้าสามารถป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมได้เพียงใด	๕๐	๔๓	๔๑	๔๐	๔๐	๔๓
๑๑. การนำหลักจรรยาบรรณมาใช้ในบริษัท	๓๕	๓๑	๒๗	๒๕	๒๒	๒๙
จำนวนประเทศที่จัดลำดับ	๖๐	๕๕	๕๕	๕๗	๕๘	๕๙

ที่มา : IMD, World Competitiveness Yearbook (๒๐๐๑-๒๐๑๑)

หมายเหตุ : ๑. อันดับที่ ๑ หมายถึง ดีที่สุด อันดับสุดท้ายของจำนวนประเทศที่นำมาจัดอันดับ หมายถึง ต่ำที่สุด

๒. IMD ไม่ได้รายงานปัจจัยด้านผู้บริหารสามารถสร้างมูลค่าให้ผู้ถือหุ้นตั้งแต่ปี ๒๕๕๒

๔.๗.๒ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไทยมีบรรษัทภิบาลสูงขึ้นต่อเนื่อง สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors : IOD)^๒ ได้ประเมินและจัดทำรายงานการพัฒนาการด้านการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พบว่า ธรรมชาติของบรรษัทภิบาลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไทยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ๗๑ คะแนน จาก ๑๐๐ คะแนน ของบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด ๔๐๒ บริษัท ในปี ๒๕๔๔ เพิ่มขึ้นเป็น ๘๐ คะแนน ของบริษัทจดทะเบียน ๔๘๐ บริษัท ในปี ๒๕๕๓ และลดลงเป็น ๗๗^๓ คะแนน ของบริษัทจดทะเบียน ๔๙๗ บริษัท ในปี ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นคะแนนตามหลักเกณฑ์ใหม่ หากใช้หลักเกณฑ์เดิมของปี ๒๕๕๓ คะแนนเฉลี่ยภาพรวมของบริษัทจดทะเบียนเป็น ๘๒ คะแนน ผลการสำรวจชี้ให้เห็นว่าบรรษัทภิบาลในบริษัทจดทะเบียนไทยได้พัฒนาดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณามีแนวโน้มดีขึ้น โดยเฉพาะสิทธิของผู้ถือหุ้นที่มีคะแนนเฉลี่ย ๙๐ คะแนน และการเปิดเผยข้อมูลความโปร่งใส มีคะแนนเฉลี่ย ๘๙ คะแนน ยกเว้นบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริษัท^๓ ที่มีคะแนนน้อยที่สุดและลดลงจาก ๗๐ คะแนน ในปี ๒๕๔๔ เป็น ๖๑ คะแนน ในปี ๒๕๕๔ แสดงว่าการปฏิบัติหน้าที่ของบริษัทยังไม่ได้ตระหนักถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเท่าที่ควร ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเด็นด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจที่สามารถดำเนินการได้ทันที อาทิ จัดฝึกอบรม

^๒ ปี ๒๕๕๔ เป็นคะแนนเฉลี่ยภาพรวมของบริษัทจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ใหม่ที่เพิ่มเกณฑ์การประเมินเป็น ๑๔๘ ข้อจากเดิม ๑๓๒ ข้อ ให้ครอบคลุมประเด็นการดำเนินธุรกิจภายใต้แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม และมีการปรับน้ำหนักความสำคัญของแต่ละหมวดใหม่

^๓ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะครอบคลุมถึง ลูกค้า ผู้บริหาร เจ้าหนี้ พนักงานของบริษัท และสังคมโดยรวม

พนักงานในเรื่องความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม กำหนดนโยบายการไม่ล่วงละเมิดลิขสิทธิ์และสิทธิมนุษยชน และการกำหนดนโยบายการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน

ตารางที่ ๙ บรรษัทภิบาลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไทย ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๕๔

เกณฑ์การพิจารณา	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐			
	๒๕๕๙	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
- สิทธิของผู้ถือหุ้น	๗๑	๘๖	๙๑	๙๑	๙๐
- การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน	๗๕	-	๘๓	๘๔	๘๕
- บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริษัท	๗๐	-	๗๙	๗๔	๖๑
- การเปิดเผยข้อมูล ความโปร่งใส	๘๒	๘๘	๙	๘๘	๘๙
- ความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริษัท	๕๘	๕๗	๖๘	๖๓	๖๔
คะแนนเฉลี่ยรวม	๗๑	๗๕	๘๒	๘๐	๗๗^๑
บริษัทจดทะเบียนทั้งหมด (บริษัท)	๔๐๒	๔๔๘	๒๙๐	๔๘๐	๔๙๗
จำนวนคำถาม	๑๓๒	๑๓๒	๑๓๒	๑๓๒	๑๔๘

ที่มา : สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors : IOD)

หมายเหตุ : ๑. ปี ๒๕๕๐ งดเว้นการสำรวจ เพื่อปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการพิจารณา

๒. เกณฑ์การพิจารณาแต่ละด้านมีคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน

๓. ปี ๒๕๕๔ มีการเพิ่มเกณฑ์ใหม่ ๑๖ ข้อ ใน ๓ หมวด และมีการปรับน้ำหนักความสำคัญของแต่ละหมวดใหม่

๕ ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

๕.๑ การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยได้ดำเนินการในทุกระดับ ประชาชนรับรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยอย่างกว้างขวาง จัดตั้งศูนย์พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ศพป.) ขับเคลื่อนการพัฒนาการเมือง จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ๑๕ แห่ง ทำหน้าที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในพื้นที่ และมีอาสาสมัครประชาธิปไตย (อสพป.) ๑๕,๙๑ ล้านคนเป็นแกนนำการดำเนินงาน ตั้งศูนย์เฝ้าระวังการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสถาบันและอาสาสมัครปกป้องสถาบัน (อสป.) ใน ๗๕ จังหวัด รวมทั้งมีอาสาสมัครเอกลักษณ์ของชาติ ขณะเดียวกัน ได้จัดเวทีประชาธิปไตยชุมชน เปิดโอกาสให้กลุ่มต่างๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง พัฒนางค์กรนักเรียนให้เข้มแข็ง ยึดมั่นในหลักการตามวิถีประชาธิปไตย ปลุกจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนมีความซื่อสัตย์สุจริต เคารพกฎหมาย มีความรับผิดชอบ และประชาสัมพันธ์การเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย คัดเลือกครอบครัว ชุมชน โรงเรียน และข้าราชการเป็นต้นแบบที่มีความซื่อสัตย์สุจริต และดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตย จัดทำแผนพัฒนาการเมืองแบบมีส่วนร่วม จัดตั้งสภาพัฒนาการเมืองเป็นองค์กรหลักดำเนินงานตามแผนพัฒนาการเมือง คัดเลือกโรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่างที่ดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยจนประสบผลสำเร็จ จำนวน ๑๒๑ แห่ง และเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ คำนึงมวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่เยาวชนและประชาชนทุกภาคส่วน รวมทั้งประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ ความเข้าใจในยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายรัฐบาลให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทุกระดับอาชีพ ทุกภาคใน ๗๖ จังหวัด

๕.๒ ภาคประชาชนมีโอกาสร่วมบริหารจัดการประเทศในหลายด้าน ทั้งมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาตั้งแต่ระดับชุมชนถึงประเทศ จัดทำและดำเนินโครงการบริการสาธารณะของ

ภาครัฐ ร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการระดับชาติที่มุ่งแก้ปัญหาสำคัญของการพัฒนาประเทศ ร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ เฝ้าระวังการทุจริต เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมด้วยการได้รับความช่วยเหลือด้านกฎหมาย จัดให้มีช่องทางร้องทุกข์ สร้างเครือข่ายยุติธรรมชุมชน และจัดตั้งกองทุนยุติธรรมช่วยเหลือและคุ้มครองสิทธิในการดำเนินคดีของคนยากจน จัดทำแผนปฏิรูปสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์สำหรับแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทย คณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและการศึกษาแก้ไขรัฐธรรมนูญ จัดทำเว็บไซต์ (www.publicconsultation.opm.go.th) รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนต่อการดำเนินโครงการต่างๆ ของรัฐ โครงการที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชนผ่านเว็บไซต์มี ๑,๔๙๒ โครงการ จากที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ ๑,๘๘๙ โครงการ จัดทำฐานข้อมูลระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งจัดระบบให้บริการออกใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ ที่สามารถทำงานร่วมกันได้โดยผู้ให้บริการต่างรายกัน ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ พร้อมทั้งผลักดันหลักเกณฑ์และประกาศต่างๆ ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ไปสู่การปฏิบัติให้เป็นจริง

๕.๓ ภาครัฐและรัฐวิสาหกิจมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ปรับปรุงการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้มีคุณภาพสูงขึ้น ดำเนินงานแบบบูรณาการ พัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐ ปรับปรุงการบริการสาธารณะให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ลดขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ พัฒนาระบบประเมินผลการปฏิบัติงานภารกิจให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ประเมินความคุ้มค่าการปฏิบัติงานภารกิจของรัฐที่ใช้ประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ เสริมสร้างธรรมาภิบาล และมีระบบการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ ส่งเสริมธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๔ จำนวน ๖๔๕ ราย ขยายเครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่างๆ ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศรวม ๑,๐๓๘ หน่วยงาน ทั้งราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและระดับจังหวัด บูรณาการและถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารของราชการทางการปกครองและพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศหน่วยงานของรัฐให้ประชาชนได้รับความสะดวก สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างระบบธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถให้บริการร่วมแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวกัน

๕.๔ การกระจายอำนาจบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาคท้องถิ่นและชุมชนมีความก้าวหน้า ปรับระบบงบประมาณระดับจังหวัดแบบบูรณาการในพื้นที่ตั้งแต่ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่มีการจัดสรรเงินงบประมาณภายใต้แผนงานบริหารจังหวัดแบบบูรณาการเป็นครั้งแรก กระจายอำนาจการคลังสู่ท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถดำเนินการกิจตามอำนาจหน้าที่ โดยกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรภาษีและเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔ และปรับปรุง พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๔๙) เพื่อแก้ปัญหาความไม่สอดคล้องภารกิจการถ่ายโอนงาน – คน – เงิน จัดทำคู่มือและอบรมผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของ อปท. ให้เข้าใจและเตรียมความพร้อมที่จะรับโอนภารกิจ สามารถจัดบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทบทวนและปรับบทบาทกระทรวง กรม จังหวัด และ อปท. ในการขับเคลื่อนการพัฒนาและสนับสนุนการปฏิบัติงานระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด สร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานขั้นพื้นฐานและการประเมินแผนเพื่อการจัดบริการสาธารณะในระดับจังหวัด

ดำเนินการในปี ๒๕๕๑ – ๒๕๕๓ เป็นการพัฒนาระบบประเมินผลการจัดบริการสาธารณะของ อบท. เพิ่มขีดความสามารถทางการคลัง และการบริหารจัดการ ให้ อบท. มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสาธารณูปโภคของท้องถิ่นในปี ๒๕๕๓ รัฐบาลจัดสรรเงินทุนให้ อบท. ๑๓๙,๘๙๕.๑๘ ล้านบาท และงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ๒๕๕๕ อีก ๓๘,๐๔๖.๔๘ ล้านบาท รวมเป็น ๑๗๗,๙๔๑.๖๖ ล้านบาท ทำให้ อบท. ได้รับเงินอุดหนุนเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ ๒๕๕๒ เป็นร้อยละ ๙.๑๒ ศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนากฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจและกฎหมายรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับคณะกรรมการกระจายอำนาจใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ รวมถึงขยายโอกาสทางการศึกษาด้วยระบบการศึกษาทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ตให้แก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนที่สนใจ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและศูนย์ข้อมูลการกระจายอำนาจให้มีความสะดวก รวดเร็วและประสิทธิภาพ

๕.๕ ภาคเอกชนมีความรู้ในการสร้างบรรษัทภิบาลในองค์กรอย่างกว้างขวาง ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ธุรกิจเอกชน ผู้บริหาร กรรมการ ผู้ถือหุ้น และประชาชนทั่วไปถึงประโยชน์ในการกำกับดูแลธุรกิจที่ดีให้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างธรรมาภิบาลในองค์กร และรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาทั้งในประเทศและต่างประเทศ และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยเข้าสู่ระบบการคุ้มครองสิทธิอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีแผนงานพัฒนากฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค แผนงานพัฒนามาตรฐานระบบการคุ้มครองผู้บริโภค แผนบริหารจัดการองค์กร และแผนงานการพัฒนาบุคลากร เพื่อพัฒนากฎหมายด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ระบบการทำงานในองค์กร และศักยภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านวิชาการให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพการณ์และเป็นไปตามหลักสากลเกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างบูรณาการ

๕.๖ การเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการประเทศมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ ด้วยการจัดประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน และสนับสนุนภารกิจรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในซูดาน พัฒนาขีดความสามารถของกองทัพให้มีประสิทธิภาพมีความพร้อมในการป้องกันประเทศและตอบสนองต่อภัยคุกคามในทุกรูปแบบอย่างฉับไว พัฒนาระบบป้องกันพื้นที่ชายแดนและเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ จัดทำระบบเครือข่ายการสื่อสารหลักด้วยเครือข่ายใยแก้วนำแสงพร้อมอุปกรณ์เชื่อมโยงความเร็วสูงที่ทันสมัยในภาคใต้ ภาคกลางบางส่วนและภาคเหนือ เผื่อระงับภัยคุกคามการกระทำผิดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในศูนย์ปฏิบัติการ โดยติดตามและประสานเพื่อยุติการใช้ระบบเครือข่ายที่เป็นภัยต่อประชาชนและความมั่นคงของชาติ และลดปัญหาการก่ออาชญากรรม ศูนย์สืบสวนและพิสูจน์หลักฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้บริการสืบสวนและพิสูจน์หลักฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศตามที่หน่วยงานภาครัฐร้องขอ จัดตั้งศูนย์กลางจัดวางระบบหมายเลขเพื่อแจ้งเหตุฉุกเฉิน รับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ หรือเบาะแส และเปิดศูนย์รับเรื่องร้องเรียนจังหวัดชายแดนภาคใต้ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแก้ปัญหาในพื้นที่ภาคใต้ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยภาคประชาสังคม และนักวิชาการ ทั้งชาวไทยพุทธและมุสลิม จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านความมั่นคงภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติที่สำคัญ ทั้งแผนงานรักษาความมั่นคงของรัฐ ให้ประเทศมีความปลอดภัยจากสาธารณภัย มีระบบเตือนภัยและระบบบริหารวิกฤตการณ์ที่มีประสิทธิภาพ แผนงานรักษาความมั่นคงแห่งรัฐใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีศูนย์ประสานงานเครือข่ายการวิจัยเพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และจัดตั้ง

กองพลพัฒนาและพิทักษ์ทรัพยากรขึ้นรองรับภารกิจแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดระบบการให้ความคุ้มครองแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ได้รับการผ่อนผันให้สามารถทำงาน และได้รับการคุ้มครองเมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน และควบคุมการทำงานของคนต่างด้าวให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย พร้อมทั้งจัดตั้งศูนย์บริการพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าวเพื่อแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง จัดทำร่างกฎหมายใหม่ที่มีบทบัญญัติที่มีความชัดเจนและส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทร่วมลงทุนในกิจการของรัฐที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ

๖

ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป

การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ภาพลักษณ์การคอร์รัปชันโดยรวมยังไม่ดีขึ้น ภาครัฐยังคงต้องปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ภาคประชาชนไทยมีความตื่นตัวทางการเมืองสูงขึ้นแต่ยังขาดการเคารพกฎ ระเบียบ และกติกาการอยู่ร่วมกันและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การใช้หลักนิติรัฐในสังคมไทยไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร ภาคเอกชนมีการพัฒนาให้มีบรรษัทภิบาลมากขึ้น รวมทั้งเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคมไทย ด้วยการเคารพในหลักสิทธิมนุษยชน การมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง ร่วมตรวจสอบการทำงานภาครัฐ ดังนั้น ในการพัฒนาระยะต่อไป ควรปรับปรุงการดำเนินงานในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๖.๑ เสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและวัฒนธรรมธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนไทยในทุกระดับ เพื่อสร้าง ทศนคติ ค่านิยม จิตสำนึก ในการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศให้มีเหตุผล ผล ยอมรับ กติกาการอยู่ร่วมกัน ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ตระหนักในสิทธิหน้าที่เสรีภาพ โดยสนับสนุนสถาบันการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียนให้มีหลักสูตรการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย วัฒนธรรมปลูกฝังจิตสำนึกประชาธิปไตยผ่านสื่อทุกประเภท และสร้างผู้นำประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

๖.๒ สร้างความสมานฉันท์ในสังคมภายใต้วัฒนธรรมประชาธิปไตย พัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี เป็นเครื่องมือและแนวทางให้พลเมืองของชาติปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันอย่างปรองดอง รู้รักสามัคคี ยอมรับความแตกต่างหลากหลายด้านเชื้อชาติ ความเชื่อ วัฒนธรรม และศาสนาของกลุ่มคนในสังคม เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

๖.๓ เสริมสร้างกระบวนการตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบให้มีพลัง มุ่งพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรเอกชน/ภาคประชาสังคมกับภาควิชาการ ให้เป็นเครือข่ายที่กว้างขวาง และสร้างเครือข่ายการทำงานกับภาคีการพัฒนาอื่นๆ ได้แก่ สื่อสารมวลชน และภาครัฐ สร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้สามารถศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกได้กว้างขวาง เป็นพลังตรวจสอบการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ

๖.๔ พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้เกิดการปฏิบัติงานแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงจากส่วนกลางสู่ภูมิภาคและพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ในส่วนกลางกับพื้นที่ ท้องถิ่น และชุมชนให้เกิดการบูรณาการงานพัฒนาในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปรับกระบวนการทำงานและบริหารงานด้านการเงิน การพัสดุ และการคลัง ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานแบบบูรณาการของภาค กลุ่มจังหวัด จังหวัด และพื้นที่ พร้อมทั้งพัฒนาระบบติดตามประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ในทุกระดับ

ตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ ด้วยการขยายฐานรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บ นำระบบภาษีทรัพย์สินมาใช้แทนภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องถิ่น เร่งรัดการประกาศใช้ร่าง พ.ร.บ.ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ..... ส่งเสริมให้ท้องถิ่นนำระบบการจัดบริการสาธารณะแบบคืนทุนมาใช้ และระบบการจัดเก็บค่าบริการตามหลักการผู้ให้บริการเป็นผู้จ่ายให้มากขึ้น ให้การบริหารงานมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพสามารถรองรับการถ่ายโอนภารกิจและเงินอุดหนุนแบบใหม่ได้

๖.๕ ส่งเสริมภาคเอกชนให้ใช้บรรษัทภิบาลในการดำเนินธุรกิจอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น มีมาตรการจูงใจแก่ธุรกิจเอกชนในตลาดหลักทรัพย์และภาคธุรกิจทั่วไปให้ได้รับการรับรองความเป็นบรรษัทภิบาล ให้องค์กรกำกับดูแลธุรกิจเอกชนมีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร เป็นกลไกควบคุมและตรวจสอบธุรกิจเอกชน และสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนและผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ในเรื่องความโปร่งใส มีความเที่ยงธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ รู้ถึงประโยชน์ในการ “กำกับดูแลธุรกิจที่ดี” ให้ได้ตามมาตรฐานสากล เพื่อให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่างๆ ในอนุภูมิภาค

ส่วนที่ ๔

ผลกระทบการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ปรับปรุง “ดัชนีอยู่ดีมีสุข” ที่ใช้เป็นเครื่องมือวัดผลกระทบของการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ และ ๙ มาเป็นตัวชี้วัด “ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” เพื่อประเมินผลกระทบของการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ที่มุ่งสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ครอบคลุมทุกมิติในวิถีการดำรงชีวิตของคนไทยที่บูรณาการเชื่อมโยงกันจนเกิดภาวะแห่งความสุข มีสุขภาวะที่ดี ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญาอย่างมีสมดุล ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการประกอบสัมมาชีพ นำมาซึ่งรายได้ที่พอเพียงกับการจัดหาปัจจัยสำหรับการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ และความมั่นคงของตนเองและครอบครัว ภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่มีคุณภาพและมีเสถียรภาพ กระบวนการพัฒนาอย่างเป็นธรรม ครอบครัวอยู่ร่วมกันด้วยความรักและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน อาศัยอยู่ในชุมชนที่เข้มแข็ง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัย มีระบบนิเวศที่สมดุลเอื้อต่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นคนเท่าเทียมกันในสังคมที่มีวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล ทำให้ทราบถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกระบวนการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการบริหารจัดการประเทศ

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เปลี่ยนแปลงในทิศทางดีขึ้นในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จากระดับต้องปรับปรุงเป็นระดับปานกลาง โดยปัจจัยหนุนเสริมให้ความอยู่เย็นเป็นสุขเพิ่มขึ้น ได้แก่ เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม เนื่องจากปัญหาความยากจนลดลง สัดส่วนการออมเพิ่มขึ้น และระดับราคาอยู่ภายใต้การควบคุม ชุมชนเข้มแข็งจากการที่คนในชุมชนมีการเรียนรู้และมีการจัดสวัสดิการในชุมชนเพิ่มขึ้น การมีสุขภาวะดีขึ้นจากคนไทยมีอายุยืนยาว อัตราการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ครอบครัวมีความอบอุ่นเนื่องจากครอบครัวสามารถพึ่งตนเอง มีรายได้และที่อยู่อาศัยมั่นคง การหย่าร้างลดลง สภาพสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลเพิ่มขึ้นจากพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น สัตว์น้ำเศรษฐกิจที่จับได้ในอ่าวไทยมีปริมาณมากขึ้น อีกทั้งสถานการณ์ด้านมลภาวะดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยบั่นทอนที่ไม่สามารถยกระดับความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยให้สูงขึ้น ได้แก่ การสร้างสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล จากความขัดแย้งอย่างรุนแรงภายในประเทศ และภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งมีการร้องเรียนทั้งในเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น

บทที่ ๘

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

๑ บทนำ

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ กำหนดวิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและความผันผวนของกระแสโลกาภิวัตน์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้ประเมินผลกระทบของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้ “ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” ที่พัฒนาขึ้นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง เป็นเครื่องชี้วัดที่สามารถสะท้อนเป้าประสงค์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ โดยประเมินสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทยทั้งภาพรวมและปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุขฯ เป็นแนวทางสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยต่อไป

๒ ผลกระทบการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

ในช่วงระยะเวลา ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ แม้ว่าสังคมไทยประสบกับความผันผวนทางเศรษฐกิจ สังคม และภัยพิบัติทางธรรมชาติ แต่การพัฒนาที่เน้นสร้างภูมิคุ้มกันอย่างต่อเนื่องในระยะที่ผ่านมา ทำให้สามารถปรับตัวรับมือกับภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นได้ในหลายด้าน สะท้อนจากความอยู่เย็นเป็นสุขโดยรวมของคนไทยมีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

๒.๑ ความอยู่เย็นเป็นสุขอยู่ในระดับปานกลางในที่สุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จากที่อยู่ในระดับต้องปรับปรุงร้อยละ ๖๖.๔๗ ในปี ๒๕๔๙ ในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๗๐.๒๕ ในปี ๒๕๕๔ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้สังคมไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ เพิ่มขึ้น เกิดจากเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและเป็นธรรมมากขึ้น ชุมชนเข้มแข็งและเกื้อกูลกัน คนไทยมีสุขภาพและความอบอุ่นในครอบครัวมากขึ้น ขณะที่สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย สำหรับปัจจัยลดรั้งความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน และความขัดแย้งรุนแรงในสังคม ทำให้ระดับของสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลลดลงอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ ๑ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี ๒๕๔๙ – ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

องค์ประกอบหลัก	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐				
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
๑. การมีสุขภาวะ	๗๑.๔๐	๗๑.๑๖	๗๒.๒๓	๗๐.๘๙	๗๐.๒๑	๗๒.๕๕
๒. ครอบครัวยุบอุ่น	๖๒.๒๔	๖๑.๖๕	๖๓.๙๗	๖๓.๑๘	๖๓.๐๘	๖๕.๑๗
๓. ชุมชนเข้มแข็ง	๓๓.๗๔	๔๖.๓๘	๕๕.๗๓	๖๐.๘๙	๖๖.๐๗	๗๖.๔๗
๔. เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	๗๐.๕๑	๗๔.๖๓	๗๑.๐๐	๗๒.๕๕	๗๘.๐๗	๗๗.๖๐
๕. สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศสมดุล	๖๙.๗๐	๖๔.๔๑	๖๖.๙๖	๖๔.๘๖	๖๓.๙๖	๗๐.๕๘
๖. สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	๗๕.๔๒	๗๐.๔๕	๗๔.๙๕	๖๐.๓๗	๕๕.๗๐	๕๓.๗๕
ภาพรวมดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข	๖๖.๔๗	๖๖.๐๓	๖๘.๐๕	๖๕.๗๙	๖๖.๘๙	๗๐.๒๕

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : ระดับดีมาก = ร้อยละ ๙๐.๐ - ๑๐๐

ระดับดี = ร้อยละ ๘๐.๐ - ๘๙.๙

ระดับปานกลาง = ร้อยละ ๗๐.๐ - ๗๙.๐

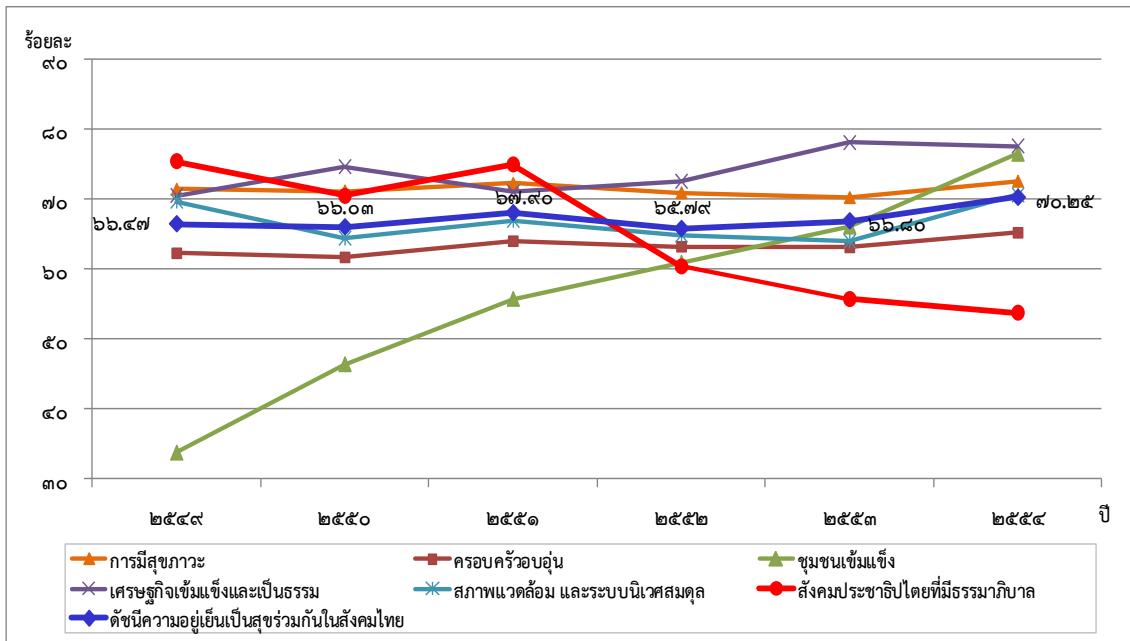
ระดับต้องปรับปรุง = ร้อยละ ๖๐.๐ - ๖๙.๙

ระดับเร่งแก้ไข ≤ ร้อยละ ๕๙.๙

๒.๒ เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ความเข้มแข็งของชุมชน การมีสุขภาวะ สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ และความอบอุ่นในครอบครัวเพิ่มขึ้น ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ชุมชนเข้มแข็ง การมีสุขภาวะและสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลเปลี่ยนแปลงในทิศทางดีขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมมีบทบาทนำในการสร้างสุขให้สังคมไทย ได้เพิ่มจากร้อยละ ๗๐.๕๑ ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๗๗.๖๐ ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เนื่องจากความยากจนลดลง การออมเพิ่มขึ้น และระดับราคาอยู่ภายใต้การควบคุม ดัชนีชุมชนเข้มแข็งปรับเพิ่มจากร้อยละ ๓๓.๗๔ เป็นร้อยละ ๗๖.๔๗ ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน จากการที่ชุมชนมีความมั่นคง คนในชุมชนมีการเรียนรู้และจัดสวัสดิการในชุมชนเพิ่มขึ้น ขณะที่การมีสุขภาวะของคนไทยมีการพัฒนาเพิ่มเป็นร้อยละ ๗๒.๕๕ จากการที่คนไทยมีอายุยืนยาว อัตราการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ส่วนสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๗๐.๕๘ จากการมีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น สัตว์น้ำเศรษฐกิจที่จับได้ในอ่าวไทยมีปริมาณมากขึ้น สถานการณ์ด้านมลภาวะดีขึ้น สำหรับครอบครัวแม้จะมีความอบอุ่นเพิ่มเป็นร้อยละ ๖๕.๑๗ จากความสามารถพึ่งตนเอง มีรายได้และที่อยู่อาศัยมั่นคง รวมทั้งการหย่าร้างลดลง แต่ระดับการพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

๒.๒ สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลเป็นเพียงปัจจัยเดียวที่ส่งผลให้ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยลดลง ดัชนีสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลลดลงจากระดับปานกลางที่ร้อยละ ๗๕.๔๒ ในระยะปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๕๓.๗๕ ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ทำให้การพัฒนาตกลงไปอยู่ระดับต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากสังคมไทยในช่วงปี ๒๕๕๒- ๒๕๕๓ มีความขัดแย้งอย่างรุนแรงภายในประเทศ และภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งมีการร้องเรียนทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองผู้บริโภคเพิ่มขึ้น

แผนภูมิที่ ๑ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓ สถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยพื้นฐานที่สร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย

๓.๑ ปัจจัยที่ส่งผลให้สังคมไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขเพิ่มขึ้นจากเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ความเข้มแข็งของชุมชน การมีสุขภาวะ สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ และความอบอุ่นในครอบครัวที่เพิ่มขึ้น

๓.๑.๑ เศรษฐกิจไทยมีความเข้มแข็งและเป็นธรรม เนื่องจากการมีสัมมาชีพและความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจดีขึ้น ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๗๐.๕๑ เมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๗๗.๖๐ ในปี ๒๕๕๔ เนื่องจากพื้นฐานเศรษฐกิจภายในประเทศด้านการจ้างงานและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจทั้งระดับราคาและความมีวินัยทางการคลังอยู่ในเกณฑ์ดีและมีความเข้มแข็ง รวมทั้งคนยากจนลดลงอย่างมากในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ซึ่งสนับสนุนการกระจายรายได้และความเป็นธรรมในสังคม

ตารางที่ ๒ ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

องค์ประกอบของดัชนี	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐				
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ภาพรวม	๗๐.๕๑	๗๔.๖๓	๗๑.๐๐	๗๒.๕๔	๗๘.๐๗	๗๗.๖๐
๑. การมีสัมมาชีพ	๘๒.๐๙	๘๒.๔๐	๘๒.๑๔	๘๑.๕๓	๘๒.๗๖	๘๒.๔๖
▪ การมีงานทำ	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
▪ มีหลักประกันและความปลอดภัยในการทำงาน	๖๔.๑๙	๖๔.๘๐	๖๔.๒๘	๖๓.๐๖	๖๕.๕๒	๖๔.๙๓
๒. เศรษฐกิจเข้มแข็ง	๗๒.๕๙	๗๗.๘๔	๖๘.๔๑	๖๗.๒๕	๘๑.๔๓	๖๙.๖๒
▪ พึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ	๗๑.๕๕	๘๒.๑๙	๗๑.๔๔	๗๖.๗๗	๗๓.๒๐	๖๙.๓๙
▪ เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพ	๖๔.๒๙	๖๔.๖๘	๕๕.๙๙	๔๙.๙๙	๗๕.๖๔	๔๙.๙๙
▪ เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ	๘๑.๙๑	๘๖.๖๖	๗๗.๗๘	๗๔.๙๙	๙๕.๕๕	๘๙.๔๗
๓. ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ	๕๖.๘๖	๖๓.๖๕	๖๒.๔๔	๖๘.๘๔	๗๐.๐๒	๘๐.๗๑
▪ การกระจายรายได้	๕๖.๘๖	๖๓.๖๕	๖๒.๔๔	๖๘.๘๔	๗๐.๐๒	๘๐.๗๑

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : ระดับดีมาก = ร้อยละ ๙๐.๐ - ๑๐๐

ระดับดี = ร้อยละ ๘๐.๐ - ๘๙.๙

ระดับปานกลาง = ร้อยละ ๗๐.๐ - ๗๙.๐

ระดับต้องปรับปรุง = ร้อยละ ๖๐.๐ - ๖๙.๙

ระดับเร่งแก้ไข ≤ ร้อยละ ๕๙.๙

๑) การมีสัมมาชีพของคนไทยอยู่ในระดับดี ตั้งแต่ปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ จากร้อยละ ๘๒.๐๙ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๘๒.๔๖ ในปี ๒๕๕๔ จากการมีงานทำในระดับสูง อาทิ การค้าส่ง ค้าปลีก การค้าและอสังหาริมทรัพย์ โรงแรมและภัตตาคาร และการก่อสร้างที่ขยายตัวได้ตามความต้องการแรงงานและความเข้มแข็งของพื้นฐานทางเศรษฐกิจภายในประเทศ ทำให้อัตราการว่างงานยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะปี ๒๕๕๔ การว่างงานมีเพียงร้อยละ ๐.๖๘ ของกำลังแรงงาน หรือมีผู้ว่างงานเพียง ๐.๒๖ ล้านคน ขณะที่แรงงานที่มีหลักประกันความมั่นคงและความปลอดภัยในการทำงานเฉลี่ยร้อยละ ๓๒.๒๖ ของกำลังแรงงานในช่วงปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการขยายหลักประกันทางสังคมให้ครอบคลุมแรงงานนอกระบบผ่านระบบประกันสังคมแบบสมัครใจตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ การทำงานต่ำระดับของแรงงานเริ่มดีขึ้น ผู้ที่ทำงานต่ำระดับลดลงจาก ๐.๕๘ ล้านคนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๐.๓๘ ล้านคนปี ๒๕๕๔ คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๐ ของกำลังแรงงาน

ตารางที่ ๓ ผู้มีงานทำ อัตราการทำงาน และการทำงานต่ำระดับ ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

การมีงานทำ	แผนฯ ๙			แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐		
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ผู้มีงานทำ (ล้านคน)	๓๕.๖๙	๓๖.๒๕	๓๗.๐๒	๓๗.๗๑	๓๘.๐๔	๓๘.๙๒
▪ ภาคเกษตรกรรม	๑๔.๑๗	๑๔.๓๑	๑๔.๗๐	๑๔.๖๙	๑๔.๕๕	๑๔.๘๘
▪ นอกภาคเกษตรกรรม	๒๑.๕๒	๒๑.๙๔	๒๒.๓๒	๒๓.๐๒	๒๓.๔๙	๒๓.๕๘
อัตราการทำงาน (ร้อยละ)	๑.๕๒	๑.๓๘	๑.๓๙	๑.๕๐	๑.๐๔	๐.๖๘
ผู้ว่างงาน (ล้านคน)	๐.๕๕	๐.๕๑	๐.๕๒	๐.๕๗	๐.๔๐	๐.๒๖
การทำงานต่ำระดับ (ร้อยละ)	๑.๖๒	๑.๖๕	๑.๓๗	๑.๖๐	๑.๓๗	๑.๐๐
ผู้ทำงานต่ำระดับ (ล้านคน)	๐.๕๘	๐.๖๐	๐.๕๑	๐.๖๑	๐.๕๒	๐.๓๘

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ : การทำงานต่ำระดับ หมายถึง การทำงานน้อยกว่า ๓๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และพร้อมที่จะทำงานเพิ่ม

๒) ความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจและการพึ่งพาตลาดในประเทศ

เริ่มลดลง แม้ว่าช่องว่างการออมและการลงทุนยังเกินดุลเฉลี่ย ๔๔๗,๔๔๘ ล้านบาทต่อปี ในช่วงปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๓ เนื่องจากการออมระดับครัวเรือน สถาบันไม่แสวงกำไร นิติบุคคลเอกชน สหกรณ์ และรัฐวิสาหกิจ เพิ่มขึ้น ขณะที่การลงทุนรวมมีแนวโน้มลดลงจากการเร่งระบายสินค้าคงคลังและการปรับลดลงของการลงทุนภาคเอกชน สะท้อนถึงความจำเป็นในการปรับปรุงความสามารถในการแข่งขันและศักยภาพการลงทุนภายในประเทศ

นอกจากนี้ ประเทศไทยพึ่งตลาดระหว่างประเทศสูงขึ้น อุปสงค์ในประเทศต่อภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศลดลงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จากร้อยละ ๖๙.๑๐ ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๖๑.๗๘ ในปี ๒๕๕๔ เนื่องจากภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศขยายตัวสูงกว่าอุปสงค์ในประเทศจากการส่งออกที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสินค้าส่งออกประเภทเครื่องคอมพิวเตอร์ รถยนต์ อัญมณีและเครื่องประดับ ยางพารา น้ำมันสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์ยาง เม็ดพลาสติก เคมีภัณฑ์ และข้าว

๓) เศรษฐกิจไทยต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกประเทศและปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เศรษฐกิจไทยขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒.๖ และผลิตภาพการผลิตรวมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๐.๒๓ เป็นผลมาจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกที่เกิดขึ้นในช่วงปี ๒๕๕๑ และส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและโครงสร้างการผลิตของประเทศพัฒนาแล้วทั้งสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปในระยะยาว และอุทกภัยปี ๒๕๕๔ ได้สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจคิดเป็นร้อยละ ๓.๗ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ทำให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวเพียงร้อยละ ๐.๑ ในปี ๒๕๕๔ บ่งบอกถึงความจำเป็นของการสร้างภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกทั้งปัจจัยที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ อาทิ การค้าการลงทุนระหว่างประเทศ

๔) เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ ในปี ๒๕๕๔ อัตราเงินเฟ้อเป็นร้อยละ ๓.๘ ลดลงเมื่อเทียบกับร้อยละ ๔.๗ ในปี ๒๕๔๙ เนื่องจากราคาสินค้าในหมวดที่ไม่ใช่อาหารและเครื่องดื่มชะลอตัวลงและรัฐบาลดำเนินโครงการและมาตรการต่างๆ ที่ช่วยเหลือประชาชน อาทิ การช่วยเหลือค่าครองชีพเจ้าหน้าที่ภาครัฐ การลดภาระค่าครองชีพของประชาชน การเรียนฟรี ๑๕ ปี ขณะที่หนี้สาธารณะอยู่ในระดับร้อยละ ๔๐.๓๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในปี ๒๕๕๔ ใกล้เคียงกับร้อยละ ๔๐.๔๘ ในปี ๒๕๔๙ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ รัฐบาลได้กำหนดภายในประเทศเพิ่มขึ้นเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณและการบริหารหนี้เงินกู้เพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ๒๕๕๕ แต่หนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้นจากการก่อหนี้ของภาครัฐอาจบั่นทอนเสถียรภาพของเศรษฐกิจในอนาคต

๕) ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของรายได้ลดลง ดัชนีความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจดีขึ้นจากระดับต้องเร่งแก้ไขร้อยละ ๕๖.๘๖ ในปี ๒๕๔๙ เป็นระดับดีร้อยละ ๘๐.๗๑ ในปี ๒๕๕๔ เป็นผลจากคนยากจนลดลงจากร้อยละ ๙.๕๕ ของจำนวนประชากรทั้งหมดในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๕.๔๘ ในปี ๒๕๕๔ ขณะที่ช่องว่างรายได้ระหว่างคนจนที่สุดกับคนรวยที่สุดมีแนวโน้มลดลงจาก ๑๓.๙๒ เท่าในปี ๒๕๔๙ เป็น ๑๑.๓๑ เท่าในปี ๒๕๕๒ เนื่องจากรัฐบาลดำเนินโครงการและมาตรการช่วยเหลือเพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายอย่างต่อเนื่อง อาทิ การจัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจพอเพียง การขับเคลื่อนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้สูงอายุ และคนพิการ

๓.๑.๒ ชุมชนมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ ๓๓.๗๔ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๗๖.๔๗ ในปี ๒๕๕๔ เนื่องจากชุมชนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันมากขึ้น ขณะเดียวกัน ชุมชนสามารถพึ่งตนเอง จากการเรียนรู้ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชน

ตารางที่ ๔ ดัชนีชุมชนเข้มแข็ง ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

องค์ประกอบของดัชนี	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐				
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ภาพรวม	๓๓.๗๔	๔๖.๓๖	๕๕.๗๓	๖๐.๘๙	๖๖.๐๗	๗๖.๔๗
๑. ชุมชนพึ่งตนเองได้	๕๔.๒๘	๗๑.๒๘	๗๐.๔๒	๖๔.๑๓	๖๙.๕๑	๖๑.๘๐
■ ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน	๕๑.๓๘	๗๔.๙๖	๗๓.๒๔	๔๖.๕๔	๕๗.๓๐	๓๘.๑๘
■ การเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง	๕๗.๑๘	๖๗.๖๐	๖๗.๖๐	๘๑.๗๒	๘๑.๗๒	๘๕.๔๒
๒. ชุมชนเกื้อกูลกัน	๑๓.๒๐	๒๑.๔๙	๔๑.๐๔	๕๗.๖๖	๖๒.๖๔	๙๑.๑๔
■ การมีสวัสดิการชุมชน	๑๓.๒๐	๒๑.๔๙	๔๑.๐๔	๕๗.๖๖	๖๒.๖๔	๙๑.๑๔

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช).

หมายเหตุ : ระดับดีมาก = ร้อยละ ๙๐.๐ - ๑๐๐

ระดับดี = ร้อยละ ๘๐.๐ - ๘๙.๙

ระดับปานกลาง = ร้อยละ ๗๐.๐ - ๗๙.๐

ระดับต้องปรับปรุง = ร้อยละ ๖๐.๐ - ๖๙.๙

ระดับเร่งแก้ไข ≤ ร้อยละ ๕๙.๙

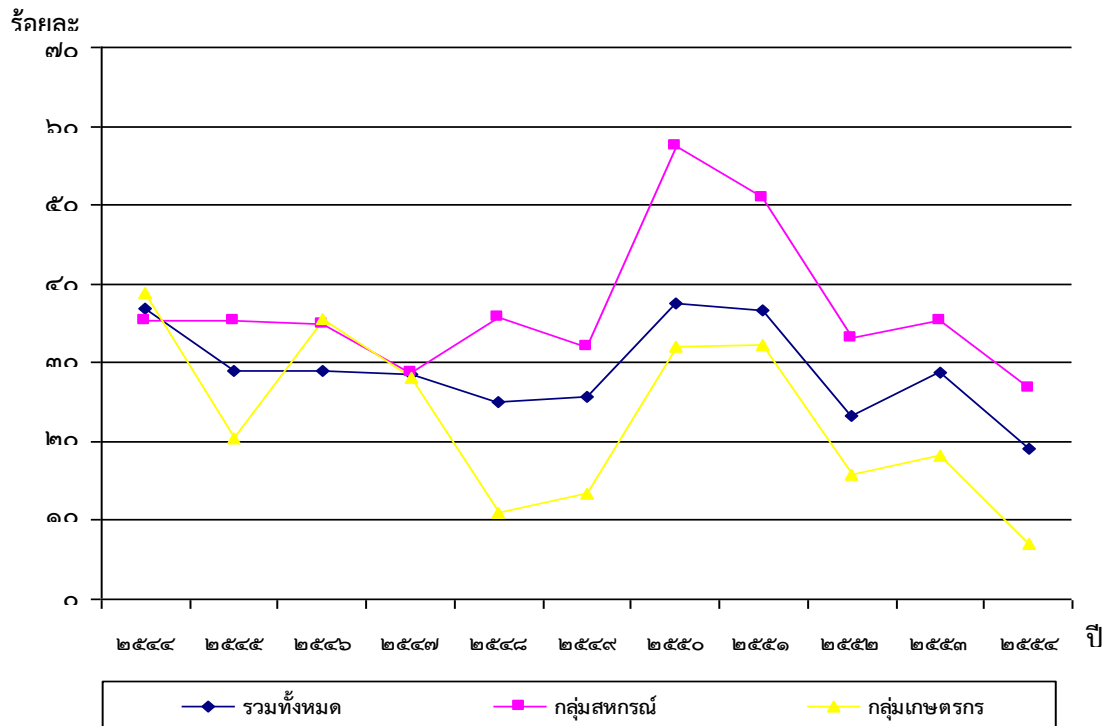
๑) ชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพิ่มขึ้น

ประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มเป็นองค์กรชุมชนเพิ่มจาก ๔๕,๖๗๕ แห่งในปี ๒๕๔๙ เป็น ๑๑๕,๐๗๖ แห่ง ในปี ๒๕๕๓ หรือเพิ่มร้อยละ ๙๖.๕๕ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มธุรกิจชุมชนและอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๗๖ ขององค์กรทั้งหมด รองลงมาเป็นองค์กรการเงิน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๓๘ การเป็นสมาชิกและเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มและองค์กรชุมชนต่างๆ เพิ่มจาก ๕.๖๓ ล้านคน ในปี ๒๕๔๙ เป็น ๒๘.๘๒ ล้านคน ในปี ๒๕๕๔ เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๓.๘๑ ล้านคนต่อปี ส่วนใหญ่ประชาชนเป็นสมาชิกในองค์กรการเงินถึง ๑๓.๘๖ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๑๐ ของสมาชิกองค์กรชุมชนทั้งหมด และมีเงินออมรวมกว่า ๔๙,๓๙๒ ล้านบาท แสดงให้เห็นว่าชุมชนมีการพึ่งตนเองในการเข้าถึงแหล่งทุนและการออม เป็นการเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชนในอนาคต

เมื่อพิจารณาสถานะทางการเงินขององค์กรชุมชนโดยเฉพาะสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พบว่า มีเสถียรภาพทางการเงินในระดับมั่นคงดีมากและมั่นคงดี^๑ ลดลงจากร้อยละ ๒๕.๖๙ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๑๙.๐๙ ในปี ๒๕๕๔ จากอุทกภัยที่เริ่มตั้งแต่ช่วงปลายเดือนกรกฎาคม ได้ขยายเป็นวงกว้าง สร้างความเสียหายต่อพื้นที่และผลผลิตสินค้าเกษตรหลายชนิด เกษตรกรที่เดือดร้อน ๑๕๐,๙๘๑ ราย มูลค่า ๗.๒ หมื่นล้านบาท และมีสหกรณ์ที่ประสบอุทกภัยทั่วประเทศ ๔๔๓ แห่ง จาก ๕๑ จังหวัด และมีสมาชิกที่ได้รับความเดือดร้อน ๘๘,๑๖๖ คน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อฐานะทางการเงินสมาชิกสหกรณ์และสหกรณ์

^๑ กลุ่มที่มีเสถียรภาพทางการเงินในระบบมั่นคงดีมาก หมายถึง สามารถรับผลกระทบจากความผันผวนของภาวะธุรกิจได้ดี ส่วนกลุ่มที่มีเสถียรภาพทางการเงินในระบบมั่นคงดี หมายถึง สามารถรับผลกระทบจากความผันผวนทางธุรกิจได้ แต่ไม่เต็มทุกด้าน ซึ่งต้องระมัดระวังความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในบางด้าน

แผนภูมิที่ ๒ กลุ่มสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่มีเสถียรภาพทางการเงินมั่นคงดีมากและมั่นคงดี

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒) ชุมชนมีการจัดการความรู้และร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ เพิ่มขึ้น การเรียนรู้ในชุมชนเพิ่มจากร้อยละ ๒๗.๘๐ ของหมู่บ้านทั้งหมด ในปี ๒๕๕๘ เป็นร้อยละ ๔๒.๗๐ ในปี ๒๕๕๙ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๔.๙๐ เป็นผลจากการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของภาคีต่างๆ ผ่านศูนย์การเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ของชุมชนหรือศูนย์สาธิตของหมู่บ้าน การจัดทำแผนชุมชนและการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ส่งผลให้ชุมชนพัฒนาในด้านต่างๆ อาทิ การพัฒนาอาชีพ การออมทรัพย์ การศึกษาเพื่อชุมชน การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเป็นต้นแบบให้ชุมชนอื่นๆ ได้เรียนรู้นำไปประยุกต์ใช้ในชุมชนของตนต่อไป นอกจากนี้ มีการรวมกลุ่มกับชุมชนใกล้เคียงในลักษณะเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านในปี ๒๕๕๔ มี ๑๕๑ แห่งและผู้เข้าร่วม ๑๓,๔๔๑ คน เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และลดค่าใช้จ่ายทั้งการซื้ออาหาร ของใช้ การซื้อปุ๋ยเคมี และสารเคมี รวมทั้งการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ชี้ให้เห็นว่าชุมชนมีความร่วมมือกันพัฒนาความรู้ วิถีคิด และวิธีแก้ปัญหาในชุมชนก่อให้เกิดความเข้มแข็ง

ตารางที่ ๕ หมู่บ้านที่มีการเรียนรู้โดยชุมชนและผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น /ชาวบ้าน

การเรียนรู้	๒๕๕๘	๒๕๖๐	๒๕๖๒	๒๕๖๔
หมู่บ้านที่มีการเรียนรู้โดยชุมชน (ร้อยละ)	๒๗.๘๐	๓๖.๒๖	๓๙.๘๐	๔๒.๗๐
ผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ^๒ เฉลี่ยต่อหมู่บ้าน (คน)	๓๓	๓๒	๓๓	๓๓
หมู่บ้านทั้งหมด	๖๙,๑๑๐	๖๙,๗๖๓	๗๔,๙๕๔	๗๔,๙๕๖

ที่มา : หมู่บ้านชนบทไทย (กช. ๒ ค.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

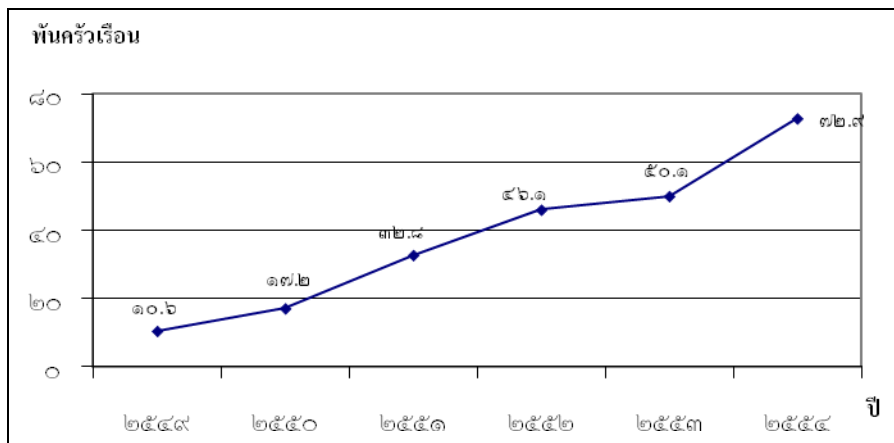
หมายเหตุ : ๑. จำนวนหมู่บ้านทั้งหมดจากข้อมูลทางการปกครองทั่วประเทศ กรมการปกครอง

๒. รายงานหมู่บ้านชนบทไทย (กช. ๒ ค.) จัดทำทุก ๒ ปี

^๒ จำนวนผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ครอบคลุมด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม แพทย์แผนไทย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองทุน/ธุรกิจชุมชน ศิลปกรรม ภาษา/วรรณกรรม ประเพณี /ศาสนา /ประเพณี และด้านโภชนาการ

๓) การจัดสวัสดิการของชุมชนเพิ่มขึ้น ในปี ๒๕๔๙ คร้วเรือนที่มีคนในครัวเรือนเป็นสมาชิกองค์กรชุมชนที่จัดสวัสดิการมี ๑๐.๕๖ ครัวเรือนต่อพันครัวเรือน และเพิ่มเป็น ๗๒.๙๑ ครัวเรือนหรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๙.๘๙ ครัวเรือนต่อปี องค์กรชุมชนที่จัดสวัสดิการและสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนได้ ๓,๔๔๓ แห่งในปี ๒๕๕๓ เพิ่มขึ้นจาก ๖๕๖ แห่ง ในปี ๒๕๕๐ และได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ อาทิ องค์กรปกครองท้องถิ่น และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จึงสามารถจัดบริการสมาชิกและผู้ด้อยโอกาสในชุมชนทั้งเด็ก ผู้สูงอายุ และคนพิการ ทำให้ชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้านต่างๆ ได้มากขึ้น

แผนภูมิที่ ๓ คร้วเรือนที่มีคนในครัวเรือนเป็นสมาชิกองค์กรชุมชนที่จัดสวัสดิการ

ที่มา : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

๔) คนในชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้อย่างต่อเนื่อง ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความยากจนอย่างเป็นรูปธรรม ได้สร้างโอกาสให้คนจนและผู้มีรายได้น้อยเข้าถึงแหล่งทุนในระบบเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ ผ่านกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีผลการดำเนินงานที่สำคัญในช่วงปี ๒๕๔๙- ๒๕๕๒ ที่สามารถจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้งสิ้น ๗๙,๒๕๕ กองทุน กองทุนที่มีความเข้มแข็งและสามารถบริหารจัดการได้ดียกระดับเป็นสถาบันการเงินชุมชนเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากร้อยละ ๐.๙๔ ของกองทุนหมู่บ้านทั้งหมดในปี ๒๕๕๑ เป็นร้อยละ ๒.๑๔ ในปี ๒๕๕๓ และร้อยละ ๒.๕๕ ในปี ๒๕๕๔ หรือ ๒,๐๔๔ กองทุน ทำหน้าที่เป็นธนาคารในชุมชน ทำให้คนในชุมชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจมากขึ้น ลดภาระการกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ และได้รับผลตอบแทนในรูปสวัสดิการชุมชนเพิ่มขึ้น

๓.๑.๓ คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม และได้รับสวัสดิการรักษายาบาลอย่างทั่วถึง แต่เจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ และมีความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา ดัชนีการมีสุขภาวะในภาพรวมดีขึ้นจากร้อยละ ๗๑.๔๐ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๗๒.๕๕ ในปี ๒๕๕๔ เนื่องจากคนไทยมีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีโอกาสทางการศึกษา

ตารางที่ ๖ ดัชนีการมีสุขภาพะ ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

องค์ประกอบย่อย	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐				
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ภาพรวม	๗๑.๔๐	๗๑.๑๖	๗๒.๒๓	๗๐.๘๙	๗๐.๒๑	๗๒.๕๕
๑. สุขภาพกายและจิตใจดี	๗๑.๓๘	๖๘.๒๒	๖๖.๘๐	๖๕.๘๖	๖๓.๙๔	๖๔.๓๑
▪ ร่างกายแข็งแรง	๗๙.๕๗	๗๒.๑๙	๖๗.๙๓	๖๒.๗๐	๕๘.๗๖	๕๘.๗๖
▪ อายุยืนยาว	๙๒.๐๗	๙๒.๐๗	๙๒.๐๗	๙๒.๐๗	๙๒.๐๗	๙๔.๔๕
▪ จิตใจดี	๔๒.๕๐	๔๐.๔๐	๔๐.๔๐	๔๒.๘๐	๔๑.๐๐	๓๙.๗๐
๒. การมีคุณธรรม และสติปัญญาและใฝ่รู้	๗๑.๔๒	๗๔.๑๑	๗๗.๖๖	๗๕.๙๒	๗๖.๔๗	๘๐.๘๐
▪ ยึดมั่นในศีลธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนมีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์	๗๗.๐๐	๘๐.๕๕	๘๙.๔๒	๙๕.๓๒	๑๐๐	๑๐๐
▪ มีความสามารถในการเรียนรู้	๖๘.๘๒	๗๐.๙๐	๗๒.๒๘	๗๓.๙๕	๗๖.๕๗	๗๗.๕๔
▪ มีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	๖๘.๔๔	๗๐.๘๗	๗๑.๒๗	๕๘.๔๙	๕๒.๘๔	๖๔.๘๕

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : ระดับดีมาก = ร้อยละ ๙๐.๐ - ๑๐๐

ระดับดี = ร้อยละ ๘๐.๐ - ๘๙.๙

ระดับปานกลาง = ร้อยละ ๗๐.๐ - ๗๙.๐

ระดับต้องปรับปรุง = ร้อยละ ๖๐.๐ - ๖๙.๙

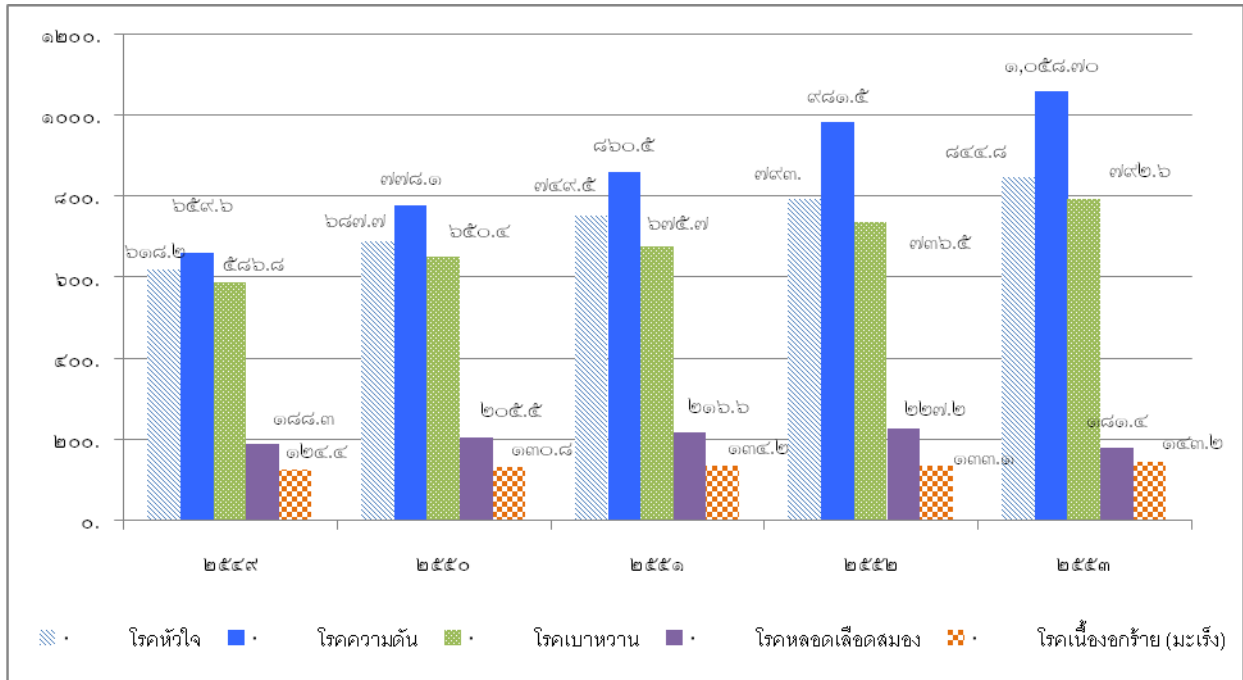
ระดับเร่งแก้ไข ≤ ร้อยละ ๕๙.๙

๑) คนไทยได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

(๑) คนไทยได้รับหลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึง แต่เจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้เพิ่มขึ้น ภาครัฐพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพเพื่อให้บริการแก่ประชาชน สามารถขยายบริการได้ครอบคลุมประชาชนอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ในหลายรูปแบบ อาทิ ประกันสังคม สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ประกันสุขภาพถ้วนหน้า ทำให้ปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ คนไทยร้อยละ ๙๙.๙๕ มีหลักประกันสุขภาพ ส่งผลให้คนไทยมีอายุคาดหมายเฉลี่ยสูงขึ้นจาก ๗๕.๖๔ ปีในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็น ๗๖.๙๕ ปี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของหลักประกันสุขภาพที่เน้นการป้องกันมากกว่าการรักษาพยาบาล เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่ยังเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะโรคที่ป้องกันได้ ๕ อันดับแรก ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หลอดเลือดในสมองตีบ หัวใจ และมะเร็ง เนื่องจากพฤติกรรมเสี่ยงที่ทำลายสุขภาพ ทั้งการละเลยการออกกำลังกาย การรับประทานอาหารที่ไม่ถูกหลักโภชนาการ ไขมันอิ่มตัว ภาวะทรวงศาธารณสุข รายงานว่า คนไทยติดหวาน บริโภคน้ำตาลเกินกว่ามาตรฐานกำหนดถึง ๓ เท่า บริโภคน้ำตาล ๒๙.๖ กิโลกรัมต่อปีต่อคน หรือเฉลี่ยวันละ ๒๐ ช้อนชา ขณะที่ค่ามาตรฐานกำหนดให้บริโภคได้ไม่เกินคนละ ๑๐ กิโลกรัมต่อปี หรือเฉลี่ยวันละ ๖ - ๘ ช้อนชา สอดคล้องกับรายงานการบริโภคน้ำตาลทรายในประเทศของสำนักงานนโยบายอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม คนไทยบริโภคน้ำตาลเพิ่มขึ้นจาก ๒.๒๘ ล้านตัน ๒๕๔๙ เป็น ๒.๕๗ ล้านตันในปี ๒๕๕๔ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๒.๘๕

แผนภูมิที่ ๔ การเจ็บป่วยของประชากรด้วยโรคที่ป้องกันได้ ๕ อันดับแรก ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๓

หน่วย : ต่อประชากรแสนคน

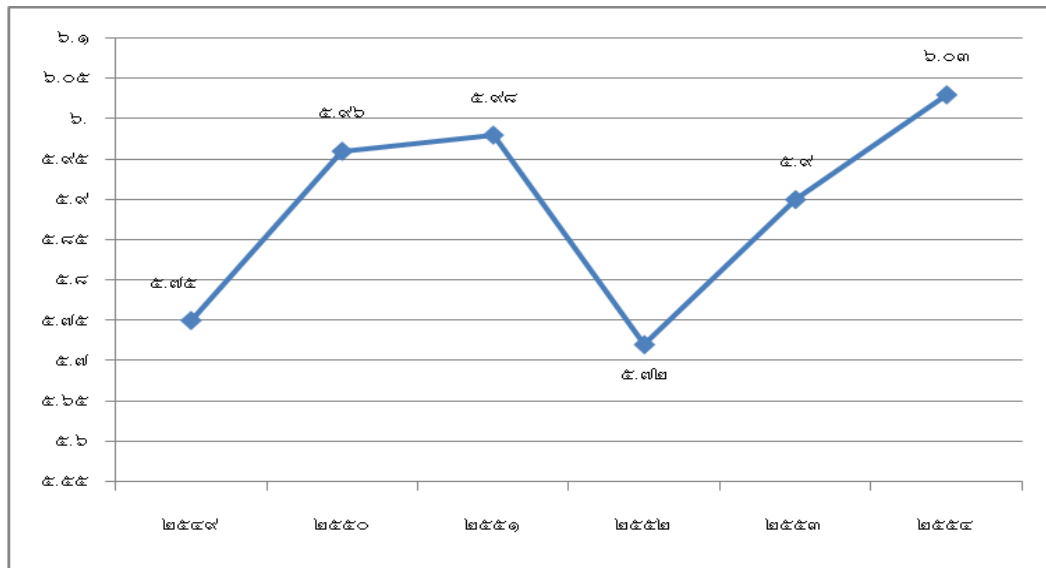

(๒) คนไทยมีความเครียดและฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น สภาพเศรษฐกิจที่บีบรัด

ปัญหาการเงิน การว่างงาน ความไม่สงบของบ้านเมือง และสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยความเร่งรีบ ทำให้หัวหน้าครอบครัวต้องหาเงินมาจุนเจือครอบครัว สิ่งเหล่านี้เป็นบ่อเกิดของความเครียด บางครั้งอาจแสดงออกโดยใช้ความรุนแรงทั้งร่างกาย และคำพูดต่อคนในครอบครัว ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวมีความเครียด คนไทยมีปัญหাসุขาภพจิตสูงขึ้น โดยเฉพาะโรคจิตและซึมเศร้าที่เป็นสาเหตุของการฆ่าตัวตาย ผู้ป่วยโรคจิตเพิ่มขึ้นจาก ๖๔๐.๖๑ คนต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๖๔๔.๙๐ คนในปี ๒๕๕๔ และป่วยด้วยโรคซึมเศร้าเพิ่มจาก ๑๘๕.๙๘ คนต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๒๙๐.๘๒ คนในปี ๒๕๕๔ ส่งผลให้อัตราการฆ่าตัวตายในภาพรวมมีแนวโน้มสูงขึ้นจากช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ จาก ๕.๗๕ คนต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๖.๐๓ คนในปี ๒๕๕๔ ผู้ที่ฆ่าตัวตายส่วนใหญ่เป็นวัยทำงานมีอายุระหว่าง ๓๐-๓๙ ปี อย่างไรก็ตาม อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จในปี ๒๕๕๒ ลดลงมากกว่าปีอื่นๆ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ อาจเนื่องจากการรณรงค์การป้องกันการฆ่าตัวตายอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนใช้ยาต้านซึมเศร้ารุ่นใหม่ที่มีผลข้างเคียงน้อยกว่า สามารถผลิตได้ในประเทศ และราคาถูก ขณะที่สังคมในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น การรณรงค์การป้องกันการฆ่าตัวตายแบบเดิม ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเสี่ยงได้ทันเวลา ส่งผลให้อัตราการฆ่าตัวตายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การเฝ้าระวังและร่วมกันจัดทำโครงการส่งเสริม ป้องกัน บำบัด และฟื้นฟูสุขภาพจิตให้แก่ประชาชน อาทิ โครงการ TO BE NUMBER ONE คลินิกซึมเศร้า ศูนย์สุขภาพจิต ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น บริการสายด่วนสุขภาพจิต ๑๖๖๗ และ ๑๓๒๓ ตลอด ๒๔ ชั่วโมงของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถลดจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคจิตกักขังจาก ๕๔๘.๘๓ คนต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๕๐๑.๖๐ คนในปี ๒๕๕๔

แผนภูมิที่ ๕ การฆ่าตัวตายสำเร็จ ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : คนต่อประชากรแสนคน

ที่มา: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ ๗ การฆ่าตัวตาย แยกตามช่วงอายุ ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๓

หน่วย : คน

พ.ศ.	ช่วงอายุ (ปี)										รวม
	๐-๙	๑๐-๑๙	๒๐-๒๙	๓๐-๓๙	๔๐-๔๙	๕๐-๕๙	๖๐-๖๙	๗๐-๗๙	๘๐ ปีขึ้นไป	ไม่ทราบ	
๒๕๔๙	๑	๒๓๓	๗๙๙	๙๑๗	๗๑๕	๔๕๕	๒๗๒	๑๗๔	๔๒	๔	๓,๖๑๒
๒๕๕๐	๒	๒๔๙	๘๓๑	๙๓๔	๗๔๓	๔๖๖	๒๙๘	๑๗๙	๕๒	๒	๓,๗๕๖
๒๕๕๑	๓	๒๒๕	๘๐๘	๙๓๕	๗๗๑	๔๙๖	๓๐๗	๑๗๙	๕๔	๐	๓,๗๗๘
๒๕๕๒	๒	๒๕๔	๗๒๘	๙๐๖	๗๙๓	๕๒๓	๓๓๕	๑๗๘	๖๘	๐	๓,๗๘๗
๒๕๕๓	๓	๒๖๕	๗๗๐	๘๘๕	๗๕๖	๕๐๘	๒๙๘	๒๐๗	๖๙	๐	๓,๗๖๑

ที่มา: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

๒) การพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กับการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน

(๑) คนไทยมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น จำนวนคดีอาญาต่อประชากรแสนคนลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นต้นมา ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๘.๒๑ ต่อปี หรือลดลงร้อยละ ๑๔.๖๑ โดยเฉพาะคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ และคดีชีวิต ร่างกายและเพศ เนื่องมาจากการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้อง อาทิ โครงการของหายได้คืน โครงการฝากบ้านไว้กับตำรวจ โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะ

ตารางที่ ๘ คดีอาญาประเภทต่างๆ ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : คดี

	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐				
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรแสนคน	๒๗๕.๕	๒๖๓.๓	๒๓๗.๒	๒๒๒.๕	๒๐๕.๙	๑๗๕.๒๘
คดีอาญาทั้งหมด	๑๗๓,๐๖๙	๑๖๖,๐๐๖	๑๕๐,๓๖๒	๑๔๑,๓๖๑	๑๓๑,๕๒๘	๑๑๒,๓๑๕
การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	๐.๑๓	-๔.๐๘	-๙.๔๒	-๕.๙๙	-๖.๙๖	-๑๔.๖๑
คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญทั้งหมด	๘,๗๓๘	๗,๙๙๗	๖,๖๓๗	๕,๙๒๗	๕,๕๓๐	๔,๖๕๒
คดีชีวิต ร่างกายและเพศ	๔๓,๕๓๑	๓๙,๕๖๑	๓๓,๔๘๓	๓๒,๖๗๑	๒๙,๒๕๓	๒๕,๔๗๘
คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	๗๖,๗๖๖	๗๔,๓๙๐	๖๗,๑๘๘	๕๙,๔๙๗	๕๖,๗๙๘	๕๐,๕๔๕
คดีที่น่าสนใจ อาทิ ปล้น โจรกรรม ฉ้อโกง และยักยอก	๔๔,๐๓๔	๔๔,๑๕๘	๔๓,๐๕๔	๔๓,๒๖๖	๓๙,๙๔๗	๓๑,๖๔๐

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(๒) ทศนคดีด้านคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชนไทยยังเป็นปัญหาที่ต้อง

เร่งแก้ไข สภาพสังคมในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ความเจริญทางวัตถุมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน บางส่วนมีโอกาสเติบโตมากับวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ขณะที่บางส่วนซึมซับวัฒนธรรมตะวันตกอย่างไม่ได้กลั่นกรอง เห็นได้จากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานของเยาวชนอายุไม่เกิน ๑๘ ปี^๓ สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น บางส่วนมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน อาทิ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การออกจากโรงเรียนกลางคัน การทำแท้ง ส่งผลต่อชนบทรณนิยม วัฒนธรรมอันดีของไทย จากการสำรวจนี้ พบว่า เยาวชนร้อยละ ๕๔.๔ อยากให้สังคมไทยยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน และร้อยละ ๓๖.๓ ไม่อยากให้อยอมรับ นอกจากนี้ เยาวชนร้อยละ ๓๗.๓ เห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเป็นเรื่องปกติ และร้อยละ ๓๒.๙ รู้สึกเฉยๆ กับเรื่องดังกล่าว มีเพียงร้อยละ ๒๙.๘ เห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่สมควร

ขณะที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต หรือสวนดุสิตโพล ได้สำรวจความคิดเห็นเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๑,๓๘๔ คน ระหว่างวันที่ ๒-๖ มีนาคม ๒๕๕๕ พบว่า เยาวชนร้อยละ ๔๗.๐๙ ให้ความสำคัญกับวันมาฆบูชามากกว่าวันวาเลนไทน์ เพราะเป็นวันสำคัญทางศาสนาพุทธ ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ร้อยละ ๓๐.๒๘ ให้ความสำคัญกับทั้ง ๒ วันเท่ากัน เพราะวันวาเลนไทน์ เป็นวันที่สามารถแสดงความรักได้กับทุกคน เป็นค่านิยมในกลุ่มวัยรุ่น ดังนั้น ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันปรับเปลี่ยนทัศนคติ ให้เด็กและเยาวชนไทยรู้จัก และดำเนินชีวิตตามครรลองชนบทรณนิยม ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของไทยตลอดไป

^๓ ศูนย์สำรวจความคิดเห็นบ้านสมเด็จโพลล์ สุ่มเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนอายุไม่เกิน ๑๘ ปี อาศัยในพื้นที่กรุงเทพมหานครจำนวนทั้งสิ้น ๑,๔๙๕ คน ตั้งแต่วันที่ ๒๐ - ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

(๓) การศึกษายังไม่สามารถเสริมสร้างเด็กและเยาวชนไทยให้มีความพร้อมสำหรับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศ

(๓.๑) คนไทยมีการเรียนรู้ค่อนข้างต่ำในระดับคิดเป็น ทำเป็น คนไทยน้อยกว่าร้อยละ ๕๐ มีความสามารถในการระดับคิดเป็น ทำเป็น^๔ แม้ว่าจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ๗.๘ ปี ในปี ๒๕๔๙ เป็น ๙.๐ ปี ในปี ๒๕๕๓ เนื่องจากนโยบายด้านการศึกษาของรัฐ อาทิ นโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปี การให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร/สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างไรก็ตาม ประชากรไทยที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หรือเทียบเท่า ซึ่งเป็นระดับที่สามารถอ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ และคำนวณ เป็นการปูพื้นฐานการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ร่วมเป็นพลังในการสร้างสังคมเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ ๔๑.๒๙ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๔๖.๕๒ ในปี ๒๕๕๔ สะท้อนว่าเด็กไทยยังไม่มีความพร้อมด้านความรู้และทักษะที่เพียงพอเป็นฐานรากในการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเป็นฐานการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ ยังมีความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาระหว่างเมืองและชนบท

ตารางที่ ๙ อัตราการเรียนรู้ ๒๕๔๙ – ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

พื้นที่	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐				
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
เขตเทศบาล	๕๗.๒๒	๕๘.๐๐	๕๘.๑๐	๕๘.๑๒	๕๘.๓๗	๕๙.๑๙
นอกเขตเทศบาล	๓๔.๐๘	๓๕.๔๙	๓๖.๗๑	๓๗.๙๔	๓๙.๓๙	๓๙.๘๐
ระดับประเทศ	๔๑.๒๙	๔๒.๕๔	๔๓.๓๗	๔๔.๓๗	๔๕.๙๔	๔๖.๕๒

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สศช. ประมวลจากรายงานการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

(๓.๒) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสทางการศึกษาทั่วถึง ขณะที่ประสบกับวิกฤตคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนลดลงจากร้อยละ ๓๗.๖๔ ในปี ๒๕๔๙ เหลือร้อยละ ๒๙.๐๖ ในปี ๒๕๕๓ แต่ก็เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๓๖.๕๗ ในปี ๒๕๕๔ ในทุกระดับชั้น อย่างไรก็ตาม คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีคะแนนต่ำที่สุด โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์

^๔ ความสามารถในการระดับคิดเป็นทำเป็น พิจารณาจากกรอบแนวคิดของ UNESCO ที่กำหนดว่าการเรียนรู้ (Functional Literacy) เป็นระดับการอ่านออกเขียนได้และการคิดคำนวณในเบื้องต้นที่จะทำให้เราสามารถปรับใช้ทักษะระดับดังกล่าว ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ว่า ช่วงชั้นที่ ๓ (ม.๑ – ม.๓) มุ่งพัฒนาความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน เริ่มให้ผู้เรียนเข้าใจการศึกษาสู่โลกของการทำงานตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม นวัตกรรมด้านการสอน ประสบการณ์การทำงาน และการเรียนภาษาที่เรียนรู้เพื่อเป็นช่องทางสู่โลกของการทำงาน

ตารางที่ ๑๐ ผลการทดสอบรายวิชา ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

คะแนนเฉลี่ย	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐				
ผลการทดสอบ	๒๕๕๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ป.๖	๓๙.๘๒	๔๓.๐๙	๔๔.๐๓	๓๖.๒๒	๓๒.๑๖	๔๕.๔๑
ไทย	๔๒.๗๔	๓๖.๕๘	๔๒.๐๒	๓๘.๕๘	๓๑.๒๒	๕๐.๐๔
อังกฤษ	๓๔.๕๑	๓๘.๖๗	๓๘.๖๗	๓๑.๗๕	๒๐.๙๙	๓๘.๓๗
คณิตศาสตร์	๓๘.๘๗	๔๗.๕๕	๔๓.๗๖	๓๕.๘๘	๓๔.๘๕	๕๒.๔๐
วิทยาศาสตร์	๔๓.๑๗	๔๙.๕๗	๕๑.๖๘	๓๘.๖๗	๔๑.๕๓	๔๐.๘๒
ม.๓	๓๖.๓๒	๓๖.๖๖	๓๖.๙๑	๒๘.๒๘	๒๘.๐๙	๓๕.๗๒
ไทย	๔๓.๙๔	๔๘.๐๕	๔๑.๐๔	๓๕.๓๕	๔๒.๘๐	๔๘.๑๑
อังกฤษ	๓๐.๘๓	๒๘.๖๘	๓๔.๕๖	๒๒.๕๔	๑๖.๑๙	๓๐.๔๙
คณิตศาสตร์	๓๑.๑๕	๓๔.๗	๓๒.๖๔	๒๖.๐๕	๒๔.๑๘	๓๒.๐๘
วิทยาศาสตร์	๓๙.๓๗	๓๕.๒๑	๓๙.๓๙	๒๙.๑๖	๒๙.๑๗	๓๒.๑๙
ม.๖	๓๖.๗๙	๓๗.๑๙	๓๖.๖๗	๓๒.๐๒	๒๖.๙๓	๒๘.๕๘
ไทย	๕๐.๓๓	๕๐.๗๐	๔๖.๔๒	๔๖.๔๗	๔๒.๖๑	๔๑.๘๘
อังกฤษ	๓๒.๓๗	๓๐.๙๓	๓๐.๖๔	๒๓.๙๘	๑๙.๒๒	๒๑.๘๐
คณิตศาสตร์	๒๙.๕๖	๓๒.๔๙	๓๕.๙๘	๒๘.๕๖	๑๔.๙๙	๒๒.๗๓
วิทยาศาสตร์	๓๔.๘๘	๓๔.๖๒	๓๓.๖๕	๒๙.๐๖	๓๐.๙๐	๒๗.๙๐
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	๓๗.๖๔	๓๘.๙๘	๓๙.๒๐	๓๒.๑๗	๒๙.๐๖	๓๖.๕๗

ที่มา : สถาบันทางการทดสอบแห่งชาติ (องค์กรมหาชน)

แม้ว่าเด็กและเยาวชนจะได้รับโอกาสทางการศึกษา แต่การศึกษาในโรงเรียนไม่สามารถตอบสนองความต้องการเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ทำให้ต้องพึ่งโรงเรียนกวดวิชา ปัจจุบันโรงเรียนกวดวิชากลายเป็นธุรกิจด้านการศึกษาที่ได้รับความนิยมอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ประเทศไทยมีโรงเรียนกวดวิชามากเป็นอันดับต้นของโลก สะท้อนให้เห็นว่าการศึกษาของไทยเน้นเทคนิคการทำข้อสอบ ส่งผลให้เด็กไทยในปัจจุบันขาดทักษะในกระบวนการคิดตามลำดับขั้นตอน เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ที่ไม่สมบูรณ์ ต่างจากหลายประเทศที่เน้นกระบวนการเรียนรู้และการนำไปใช้ในชีวิตจริง จากผลการสำรวจ Family Poll เรื่อง “ครอบครัวกับการก้าวสู่ปีที่ ๑๐ ปฏิรูปการศึกษาไทย” ในปี ๒๕๕๓ พบว่า นักเรียนที่เรียนพิเศษร้อยละ ๗๑.๙ อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เรียนเสริมวิชาภาษาอังกฤษร้อยละ ๖๙ คณิตศาสตร์ร้อยละ ๕๖.๙ ฟิสิกส์ร้อยละ ๓๓.๖ และภาษาไทยร้อยละ ๓๓ เมื่อพิจารณาด้านค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายต่อคนต่อเดือน ผู้ปกครองร้อยละ ๓๙.๖ จ่าย ๑,๐๐๑ - ๓,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๒๐.๗ จ่าย ๓,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท และมีถึงร้อยละ ๗ ที่ต้องจ่ายมากกว่า ๕,๐๐๐ บาท แม้ว่าบางครอบครัวจะมีรายได้ไม่มาก แต่ก็ดิ้นรนส่งลูกหลานเรียนพิเศษ เพราะอยากให้บุตรหลานสอบเข้าในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง นอกจากนี้ โรงเรียนกวดวิชายังชี้ให้เห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำ คนรวยหรือคนชั้นนำในสังคมสามารถส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถาบันกวดวิชา ทำให้มีโอกาสทางการศึกษาสูง และสามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง เมื่อจบแล้วก็มีโอกาสได้งานที่ดี กลายเป็นชนชั้นชั้นนำในสังคม ต่างจากลูกหลานของคนยากจนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา

(๓.๓) ระดับสติปัญญาหรือไอคิวของเด็กไทยต่ำกว่ามาตรฐานสากล

เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเด็กไทยให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ ระดับสติปัญญาหรือไอคิวของเด็กไทยต่ำกว่าค่ามาตรฐาน และต่ำกว่าประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฮองกง เกาหลี และมาเลเซีย ผลสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญาเด็กนักเรียนไทย โดยกรมสุขภาพจิต สำรวจค่าเฉลี่ยไอคิวเด็กนักเรียนไทย ๗๘๗ โรงเรียนทั่วประเทศ ๗๒,๗๘๐ คน ช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ – มกราคม ๒๕๕๔ พบว่าค่าเฉลี่ยของไอคิวนักเรียนไทยทั่วประเทศ อยู่ที่ ๙๘.๕๙ ต่ำกว่าค่ามาตรฐานสากลที่ต้องอยู่ที่ไอคิว ๑๐๐ เมื่อเปรียบเทียบระดับภาค เด็กนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยไอคิวสูงสุด ๑๐๔.๕๐ รองลงมาเป็นภาคกลาง ๑๐๑.๒๙ ภาคเหนือ ๑๐๐.๑๑ ภาคใต้ ๙๖.๘๕ และภาคอีสาน ๙๕.๙๙ เมื่อเปรียบเทียบระดับจังหวัด ค่าเฉลี่ยไอคิวสูงสุดใน นนทบุรี ๑๐๘.๙๑ ระยอง ๑๐๗.๕๒ ลำปาง ๑๐๖.๖๒ และกรุงเทพมหานคร ๑๐๔.๕๐ จังหวัดที่มีนักเรียนไอคิวเฉลี่ยต่ำกว่าปกติ ได้แก่ นครราชสีมา ๘๘.๐๗ ปีตตานี ๙๑.๐๖ ร้อยเอ็ด ๙๑.๖๕ และอุบลราชธานี ๙๓.๕๑ เป็นที่สังเกตว่า เด็กหญิงมีไอคิวสูงกว่าเด็กชาย และนักเรียนในเขตเมืองมีไอคิวสูงกว่านักเรียนในเขตอื่น ดังนั้น ภาครัฐและภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องต้องเร่งกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของการพัฒนาไอคิว โดยเพิ่มสารไอโอดีนในอาหารที่จำเป็น เพื่อสร้างโภชนาการที่ดี พัฒนาการความรู้ สร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การส่งเสริมการอ่าน และเล่นกีฬาออกกำลังกาย

๓.๑.๔ สภาพแวดล้อมและความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศสูงขึ้นจากปลายแผนพัฒนาฯ

ฉบับที่ ๙ ค่าดัชนีเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๖๙.๗๐ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๗๐.๕๘ ในปี ๒๕๕๔ เนื่องมาจากความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติของระบบนิเวศ พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น ทรัพยากรประมงมีความอุดมสมบูรณ์ ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่จับได้ในอ่าวไทยมีปริมาณสูง มลภาวะต่างๆ ได้รับการป้องกันและดูแลแก้ไขมากขึ้น แต่มีปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่อยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไขจากปัญหายาเสพติดที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ ๑๑ : ดัชนีสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล ปี ๒๕๔๙ – ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

องค์ประกอบของดัชนี	แผนฯ ๙	แผนฯ ๑๐				
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ภาพรวม	๖๙.๗๐	๖๙.๔๑	๖๖.๙๖	๖๔.๘๖	๖๓.๙๖	๗๐.๕๘
๑. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	๗๑.๘๒	๖๒.๘๑	๕๓.๔๔	๕๑.๑๐	๕๐.๗๖	๕๐.๙๕
๒. คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี	๖๑.๒๙	๕๕.๖๐	๖๒.๗๑	๖๔.๕๑	๖๐.๘๙	๖๘.๕๗
๓. ระบบนิเวศสมดุล	๗๕.๙๘	๗๔.๘๑	๘๔.๗๓	๗๘.๙๖	๘๐.๒๓	๙๒.๒๓

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

หมายเหตุ : ระดับดีมาก = ร้อยละ ๙๐.๐ – ๑๐๐ ระดับดี = ร้อยละ ๘๐.๐ – ๘๙.๙

ระดับปานกลาง = ร้อยละ ๗๐.๐ – ๗๙.๐ ระดับต้องปรับปรุง = ร้อยละ ๖๐.๐ – ๖๙.๙

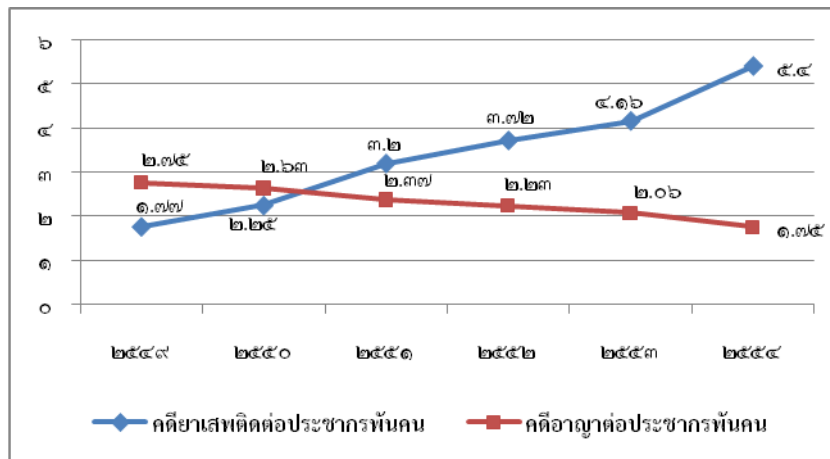
ระดับเร่งแก้ไข = ร้อยละ ๕๙.๙ – ๐

๑) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดลงมาอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข จากปัญหาเสพติดที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ค่าดัชนีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดลงตั้งแต่ปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ จากที่เคยอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ ๗๑.๘๒ ในปี ๒๕๔๙ มาอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข ร้อยละ ๕๐.๙๕ ในปี ๒๕๕๔ สาเหตุสำคัญมาจากปัญหาเสพติดที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ปี ๒๕๕๔ มีการจับกุมสูงถึง ๓๔๕,๙๕๐ ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๐.๕ จากปี ๒๕๕๓ ทั้งการผลิต การนำเข้าจากนอกประเทศ การแพร่ระบาดภายในประเทศ และการเสพติดมีความรุนแรงทั้งปริมาณและความรุนแรงในการต่อสู้จับกุม การปราบปรามผู้ค้ารายย่อยและขยายผลติดตามความเคลื่อนไหวกลุ่มขบวนการค้ายา ทั้งผ่านเส้นทางการโอนเงิน

สู่การจับกุมเครือข่ายรายใหญ่ที่มีของกลางจำนวนมาก การปิดล้อมตรวจค้นชุมชนที่เป็นแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติด และมีความพยายามในการตัดวงจรการค้ายาในเรือนจำ ช่วงปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๕ พบพื้นที่ลักลอบปลูกฝิ่น ๙๑๖.๑๓ ไร่ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย และน่าน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เดิมแต่มีการเคลื่อนย้ายไปปลูกในพื้นที่ทุรกันดารยากแก่การเข้าถึงของเจ้าหน้าที่

สำหรับคดีอาชญากรรมลดลงจาก ๒.๗๕ คดีต่อประชากรพันคน ในปี ๒๕๔๙ เหลือ ๑.๗๕ คดีในปี ๒๕๕๔ การกระทำผิดกฎหมายลดลงทุกประเภท ทั้งคดีอุกฉกรรจ์ สะเทือนขวัญ คดีทำร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน มีสถิติการจับกุมสูง สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ดำเนินการเร่งรัดการตรวจตราและมีความเข้มงวดมากขึ้น

แผนภูมิที่ ๖ คดียาเสพติดและคดีอาญาต่อประชากรพันคน ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

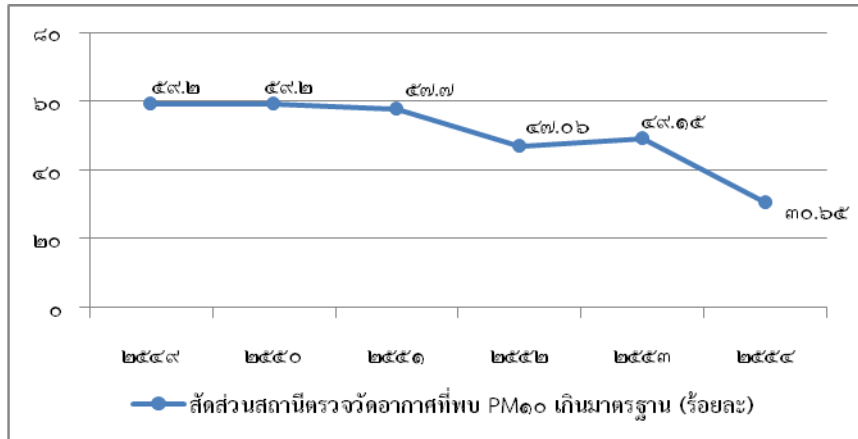
ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๒) **คุณภาพสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น** ค่าดัชนีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ปี ๒๕๕๐ เป็นต้นมา และในปี ๒๕๕๔ ค่าดัชนีสูงกว่าช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นร้อยละ ๖๘.๕๘ แสดงให้เห็นว่า มลภาวะได้รับการดูแลและแก้ไขมากขึ้น แต่อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง จากปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่สูงขึ้นในภาคอุตสาหกรรมการผลิต ที่อยู่อาศัย และธุรกิจการค้า ขณะที่การผลักดันให้มีการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่น้อย และขาดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง

(๑) **คุณภาพอากาศมีปัญหาจากฝุ่นละอองและการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์** การตรวจวัดคุณภาพอากาศจากสถานีตรวจวัดแบบอัตโนมัติ ๖๒ สถานี ใน ๒๙ จังหวัด ในปี ๒๕๕๔ ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน (PM_{๑๐}) และก๊าซโอโซนยังเป็นปัญหาหลัก เช่นเดียวกับปี ๒๕๕๓ แต่คุณภาพอากาศมีแนวโน้มดีขึ้น สถานีที่พบฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{๑๐}) ที่เกินมาตรฐานมีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ ๕๙.๒๐ ในปี ๒๕๔๙ เหลือเพียงร้อยละ ๓๐.๖๕ ในปี ๒๕๕๔ ทั้งเขตกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และต่างจังหวัด ค่าเฉลี่ยรายปีทั่วประเทศมีค่าลดลงจาก ๔๑.๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในปี ๒๕๕๓ เหลือ ๓๙.๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร พื้นที่ที่พบค่าเฉลี่ยเกินเกณฑ์มาตรฐานในบางเวลา ส่วนใหญ่เกิดจากยานพาหนะในเขตพื้นที่เมืองที่มีการจราจรหนาแน่น เช่น กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ จากสถานประกอบการต่างๆ เช่น สมุทรปราการ และสระบุรี และการเผาในที่โล่ง เช่น เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำปาง แพร่ และพะเยา เป็นต้น

สำหรับปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนที่เกิดจากหมอกควันและไฟป่าจากการเผาในที่โล่งมีระดับความรุนแรงลดลงจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากในปี ๒๕๕๔ ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากปรากฏการณ์ลานีญา ทำให้ปริมาณน้ำฝนสูงมากกว่าปกติ และกระจายในหลายพื้นที่ ส่งผลให้เกิดจุดความร้อน^๕ น้อยกว่าปีที่ผ่านมา ปริมาณฝุ่นละอองส่วนใหญ่จึงมีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

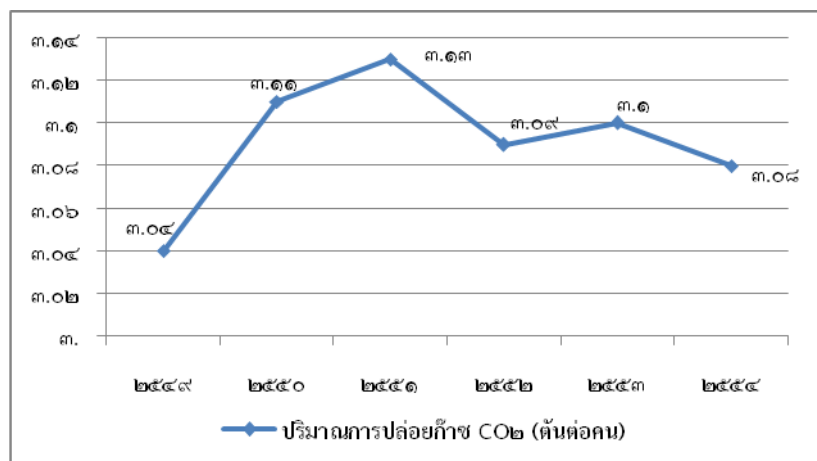
แผนภูมิที่ ๗ สถานีตรวจวัดอากาศที่พบ PM_{๑๐} เกินมาตรฐาน ในช่วงปี ๒๕๕๙ - ๒๕๕๔

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กรมพลังงานทดแทน

ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เป็นสาเหตุหลักของภาวะโลกร้อนเพิ่มจาก ๓.๐๔ ตันต่อคนในปี ๒๕๕๙ แต่ลดลงจาก ๓.๑๐ ในปี ๒๕๕๓ เป็น ๓.๐๘ ในปี ๒๕๕๔ ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นในภาคอุตสาหกรรมการผลิต ที่อยู่อาศัย และธุรกิจการค้า

แผนภูมิที่ ๘ การปล่อยก๊าซ CO_๒ ในช่วงปี ๒๕๕๙ - ๒๕๕๔

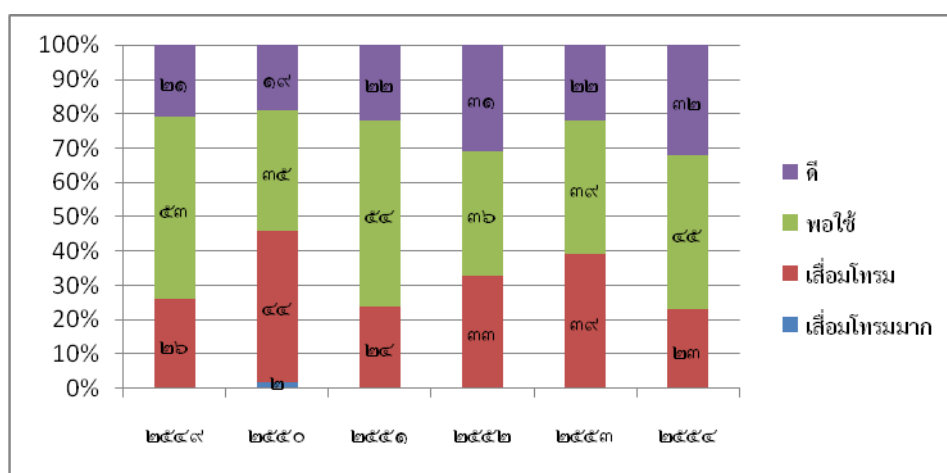

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กรมพลังงานทดแทน

^๕ จุดความร้อน (Hotspot) เป็นจุดที่ตรวจพบความร้อนมากผิดปกติของค่าความร้อนบนผิวโลก ซึ่งเกิดได้จากสาเหตุที่หลากหลาย ได้แก่ บริเวณที่เกิดไฟไหม้ ภูเขาไฟ บริเวณที่โล่งแจ้ง ลานหิน ผิวน้ำ กองขยะ ปล่องโรงงาน หลังกาสังกะสี เป็นต้น

(๒) คุณภาพของแหล่งน้ำสายหลักทั่วประเทศมีแนวโน้มดีขึ้น แหล่งน้ำสำคัญทั่วประเทศ ๕๒ แหล่งน้ำ แบ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญ ๔๘ สาย และแหล่งน้ำนิ่ง ๔ แห่ง ได้แก่ กว๊านพะเยา บึงบอระเพ็ด หนองหาร และทะเลสาบสงขลา การตรวจวัดคุณภาพน้ำ ๓๖๖ จุด พิจารณาจากแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมีแนวโน้มลดลง และไม่พบแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมากตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพน้ำเป็นปริมาณน้ำฝนที่สูงขึ้นในปี ๒๕๕๑ และ ๒๕๕๔ ขณะที่แหล่งน้ำเสื่อมโทรมลงจากสารอินทรีย์เพิ่มขึ้น ได้แก่ ระยองตอนบน พังราดตอนบน และปราจีนบุรี ส่วนแม่น้ำสายหลักที่มีคุณภาพเสื่อมโทรมลง ได้แก่ เจ้าพระยาตอนล่าง ท่าจีนตอนกลาง และท่าจีนตอนล่าง มีสาเหตุสำคัญจากน้ำทิ้งชุมชน และน้ำทิ้งจากกิจกรรมอื่น ได้แก่ อุตสาหกรรมและเกษตรกรรมที่ระบายน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำโดยไม่มีการบำบัด

แผนภูมิที่ ๙ แหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดี พอใช้ เสื่อมโทรม และเสื่อมโทรมมาก ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำหรับอุทกภัยในช่วงเดือนตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๔ คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก ในช่วงที่มีน้ำท่วมขัง และมีการระบายน้ำลงสู่แม่น้ำและลำคลอง ปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำลดลง ส่งผลกระทบให้ปลาตายในหลายพื้นที่

(๓) การลดปริมาณขยะมูลฝอยยังไม่ประสบผลสำเร็จ แต่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภคของคนไทย รวมทั้งความสามารถในการกำจัดขยะน้อยกว่าปริมาณที่เกิดขึ้น ปี ๒๕๕๔ มีปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ ๑๕.๙๘ ล้านตัน เฉลี่ย ๔๓,๗๘๑ ตันต่อวัน สามารถนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการได้เพียง ๕.๖๔ ล้านตัน หรือ ๑๕,๔๕๔ ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๐ การนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์มีเพียง ๔.๑๐ ล้านตัน หรือร้อยละ ๒๖ เป็นการคัดแยกและนำกลับคืนมูลฝอยรีไซเคิลประมาณ ๓.๓๙ ล้านตัน หรือร้อยละ ๘๓ ที่เหลือเป็นการนำมูลฝอยอินทรีย์มาหมักทำปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และผลิตก๊าซชีวภาพ ประมาณ ๐.๕๙ ล้านตัน หรือร้อยละ ๑๔ และการนำมูลฝอยมาผลิตพลังงานไฟฟ้าและเชื้อเพลิงทดแทน ประมาณ ๐.๑๒ ล้านตัน หรือร้อยละ ๓ สำหรับภาคอุตสาหกรรมมีของเสียอันตรายจำนวนมากที่ถูกนำไปฝังกลบหรือกำจัดด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐานและมีการลักลอบทิ้งของเสียอันตรายเป็นระยะ ในปี ๒๕๕๔ มีขยะของเสียประมาณ ๑๒.๘๒ ล้านตัน และมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์เพียง ๘.๕๘ ล้านตัน หรือร้อยละ ๖๗

ตารางที่ ๑๒ ขยะชุมชนและขยะที่ได้รับการบำบัดอย่างถูกวิธี ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

รายการ	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ขยะชุมชนในแต่ละปี (ล้านตัน/ปี)	๑๔.๖	๑๔.๗	๑๕.๐๔	๑๕.๑๑	๑๕.๑๘	๑๕.๙๘
ขยะอันตรายต่อขยะชุมชน (ร้อยละ)	๑๒.๕	๑๒.๑	๒๐.๘๑	๒๐.๓๒	๒๐.๔๒	๑๙.๙๖
ขยะที่ได้รับการบำบัดอย่างถูกวิธี (ร้อยละ)	๓๖.๐	๓๖.๐	๓๗.๐	๔๓.๐	๓๘.๐	๓๕.๐

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

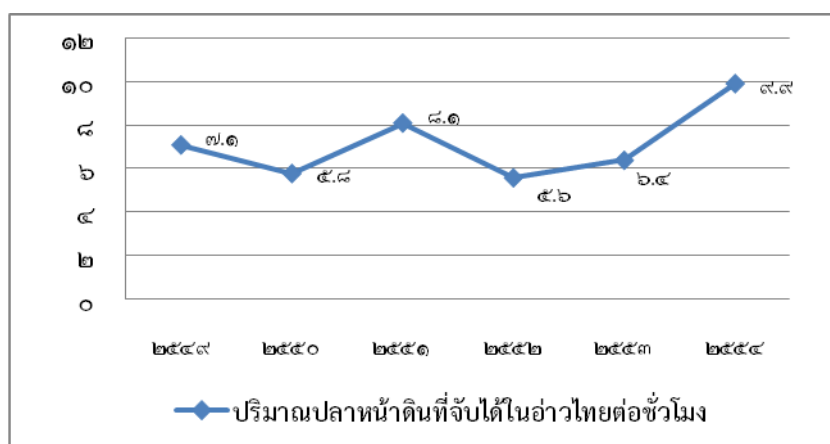
ในปี ๒๕๕๔ ปริมาณมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นทั้งหมด ๑๕.๙๘ ล้านตัน สำหรับอุทกภัยในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๕๔ ส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มขึ้น ช่วงปกติมีปริมาณมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ ๑๒.๗๓๒ ล้านตัน และที่เกิดในช่วงอุทกภัยประมาณ ๓.๒๔๗ ล้านตัน ส่งผลต่อการเก็บและนำไปกำจัดโดยเฉพาะในพื้นที่ได้รับผลกระทบ

๓) การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศมีมากขึ้น ค่าดัชนีเพิ่มจากระดับปานกลางร้อยละ ๗๕.๙๘ ในปี ๒๕๔๙ เป็นระดับดีมาก ร้อยละ ๙๒.๒๓ ในปี ๒๕๕๔ เนื่องมาจากการความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมงในอ่าวไทย และการฟื้นฟูพื้นที่ป่าอย่างต่อเนื่อง

(๑) การให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลให้พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น การเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนใช้ประโยชน์จากป่าไม้ทั้งทางตรงและทางอ้อมมากขึ้น ภาครัฐจึงได้ดำเนินการรณรงค์ให้มีการปลูกป่าประเภทต่างๆ อาทิ การปลูกป่าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ป่าชุมชน ปลูกป่าสาธิต สวนป่าของภาคเอกชน และการคุ้มครองป่าอนุรักษ์ ทำให้พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ ๓๒.๖๖ ของพื้นที่ประเทศ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๓๓.๕๖ ในปี ๒๕๕๓ รวมทั้งการมีนโยบายคุ้มครองป่าชายเลนอย่างจริงจัง ห้ามการใช้ประโยชน์และไม่อนุญาตการต่อสัมปทานตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ ทำให้ป่าชายเลนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ ที่มีพื้นที่ ๑.๐๘๖ ล้านไร่ เป็น ๑.๕๒๕ ล้านไร่ในปี ๒๕๕๒ นอกจากนี้ พื้นที่เกิดไฟป่ามีแนวโน้มลดลงจากสภาพภูมิอากาศ ประสิทธิภาพในการดูแลและควบคุมไฟป่าของหน่วยงานรัฐ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเฝ้าระวัง ปี ๒๕๕๔ มีพื้นที่เกิดไฟป่าทั่วประเทศเหลือเพียง ๒๕,๔๘๙ ไร่

(๒) ทรัพยากรประมงมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่จับได้ในอ่าวไทยมีปริมาณสูงขึ้น การประเมินผลผลิตการจับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติในปี ๒๕๕๔ ปริมาณการจับสัตว์น้ำต่อหน่วยประมงเฉลี่ยเป็น ๓๐.๕๔ กิโลกรัมต่อชั่วโมง ผังอ่าวไทยเป็น ๒๕.๐๒ กิโลกรัม/ชั่วโมง และฝั่งอันดามัน ๔๑.๒๖ กิโลกรัมต่อชั่วโมง เมื่อเทียบกับปริมาณการจับสัตว์น้ำต่อหน่วยประมงเฉลี่ยย้อนหลัง ๕ ปี (๒๕๔๘ – ๒๕๕๓) เป็น ๒๙.๕๒ กิโลกรัมต่อชั่วโมง พบว่าปริมาณการจับสัตว์น้ำเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๔๕ สำหรับปริมาณปลาหน้าดินที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมงเพิ่มขึ้นจาก ๗.๐๙ กิโลกรัมในปี ๒๕๔๙ เป็น ๙.๙๕ กิโลกรัม ในปี ๒๕๕๔

แผนภูมิที่ ๑๐ : ปริมาณปลาหน้าดินที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง

ที่มา : สำนักวิจัยและพัฒนาประมงทะเล กรมประมง

(๓) การใช้น้ำบาดาลลดลงอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐได้ดำเนินมาตรการแก้ปัญหาการใช้น้ำบาดาลอย่างจริงจังเพื่อควบคุมการใช้น้ำบาดาลให้อยู่ในระดับที่ไม่เกินกว่าปริมาณที่กำหนด ๑.๒๕ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน การพัฒนาระบบชลประทานและเพิ่มพื้นที่ชลประทานให้เพียงพอต่อการเกษตรสามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน ทำให้การใช้น้ำบาดาลมีแนวโน้มลดลง และในปี ๒๕๕๒ เขตพื้นที่กรุงเทพและปริมณฑลมีการใช้ปริมาณน้ำบาดาลลดลงอย่างมาก มีการขออนุญาต ๑.๑ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน การใช้จริงเพียง ๐.๒ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ปริมาณน้ำใต้ดินที่นำมาใช้ต่อปริมาณน้ำใต้ดินที่สามารถใช้งานได้มีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ ๓๒.๒ ในปี ๒๕๔๙ เหลือเพียงร้อยละ ๑๖.๐๔ ในปี ๒๕๕๒

สำหรับปี ๒๕๕๔ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้ประกาศให้กรุงเทพและทุกจังหวัดในประเทศไทยเป็นเขตน้ำบาดาล และให้น้ำใต้ดินที่อยู่ลึกจากผิวดินเกิน ๑๕ เมตรเป็นน้ำบาดาล เพื่อเข้าสู่ระบบการควบคุมกิจการน้ำบาดาลที่ต้องตามกฎหมาย และเพื่อประโยชน์ของประชาชนในการใช้ทรัพยากรน้ำบาดาลที่มีคุณภาพ สะอาดปลอดภัย ไม่มีสารปนเปื้อน รักษาสมดุลและป้องกันปัญหาหรือผลกระทบในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นกับชั้นน้ำบาดาล มีผลบังคับใช้สำหรับกรุงเทพและปริมณฑลตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๕ ส่วนพื้นที่อื่นทั่วประเทศมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๕

๓.๑.๕ ครอบครัวมีความสุขเพิ่มขึ้น จากการที่ครอบครัวมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสมาชิกในครอบครัวเอาใจใส่ดูแลกันเพิ่มขึ้น ดัชนีครอบครัวอบอุ่นเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๖๒.๒๔ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๖๕.๑๗ ในปี ๒๕๕๔ เนื่องจากครอบครัวมีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและมีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต และสมาชิกในครอบครัวรู้จักบทบาทหน้าที่ของตน มีความเอื้ออาทร และไม่ทอดทิ้งกัน

ตารางที่ ๑๓ ดัชนีครอบครัวอบอุ่น ปี ๒๕๔๙ – ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

องค์ประกอบของดัชนี	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐				
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ภาพรวม	๖๒.๒๔	๖๑.๖๕	๖๓.๙๗	๖๓.๑๘	๖๓.๐๘	๖๕.๑๗
๑. บทบาทหน้าที่ของครอบครัว	๖๒.๘๙	๖๑.๒๐	๖๒.๖๔	๖๑.๙๖	๖๑.๙๕	๖๖.๓๕
▪ เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม	๖๓.๐๑	๕๘.๙๕	๖๓.๓๕	๖๒.๙๗	๖๕.๐๓	๘๐.๓๐
▪ ผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากคนในครอบครัว	๕๓.๑๐	๕๑.๕๙	๕๐.๓๙	๔๙.๖๑	๔๕.๗๖	๔๕.๖๐
▪ วัยแรงงานทำงานหาเลี้ยงครอบครัว	๗๒.๕๘	๗๓.๐๕	๗๔.๑๘	๗๓.๓๑	๗๕.๐๖	๗๓.๑๔
๒. สัมพันธภาพในครอบครัว	๕๘.๐๖	๕๕.๗๘	๕๙.๗๓	๕๖.๙๖	๕๖.๖๘	๕๖.๔๐
▪ สมาชิกอยู่ร่วมกันแก้ปัญหาครอบครัว	๔๘.๓๒	๔๔.๑๗	๕๐.๒๖	๔๓.๗๓	๔๔.๓๖	๔๔.๖๑
▪ ครอบครัวอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวขยาย	๖๗.๘๐	๖๗.๔๐	๖๙.๒๐	๗๐.๒๐	๖๙.๐๐	๗๘.๒๐
๓. การพึ่งพิงตนเอง	๖๕.๗๗	๖๗.๙๖	๖๙.๕๓	๗๐.๖๐	๗๐.๖๒	๗๒.๗๖
▪ ครอบครัวมีรายได้เพียงพอ	๕๖.๒๐	๕๙.๖๐	๕๙.๖๐	๖๒.๖๙	๖๒.๖๙	๖๔.๒๘
▪ ครอบครัวมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย	๗๖.๐๐	๗๖.๑๙	๗๗.๕๕	๗๗.๑๕	๗๕.๙๑	๗๗.๖๒
▪ การมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต	๖๕.๑๐	๖๘.๑๐	๗๑.๔๕	๗๑.๙๔	๗๓.๒๗	๗๖.๗๔

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : ระดับดีมาก = ร้อยละ ๙๐.๐ – ๑๐๐

ระดับดี = ร้อยละ ๘๐.๐ – ๘๙.๙

ระดับปานกลาง = ร้อยละ ๗๐.๐ – ๗๙.๐

ระดับต้องปรับปรุง = ร้อยละ ๖๐.๐ – ๖๙.๙

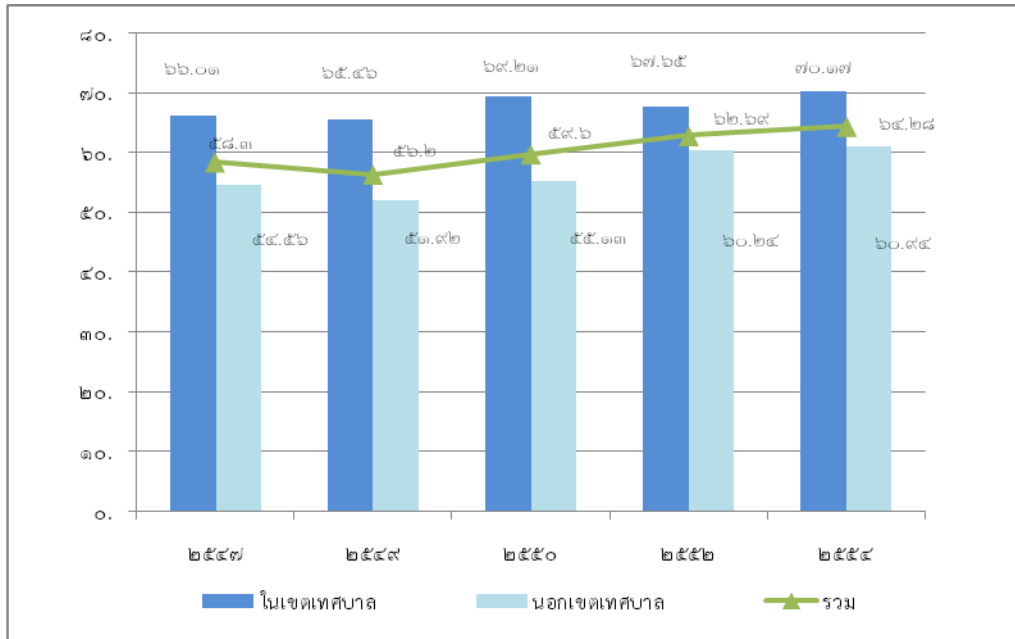
ระดับเร่งแก้ไข ≤ ร้อยละ ๕๙.๙

๑) ครอบครัวไทยส่วนใหญ่สามารถพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ ดัชนีการพึ่งพิงตนเองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ ๖๕.๗๗ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๗๒.๗๖ ในปี ๒๕๕๔ เนื่องจากครอบครัวมีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย มีบ้านเป็นของตนเองเพิ่มจากร้อยละ ๗๖.๐๐ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๗๗.๖๒ ในปี ๒๕๕๔ และเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ได้รับการน้ำประปาในครัวเรือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีอาชีพที่มั่นคงและรายได้เพิ่ม ครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่ารายจ่ายไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ มีเพิ่มจากร้อยละ ๕๖.๒๐ ของครัวเรือนทั้งหมด ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๖๔.๒๘ ในปี ๒๕๕๔ แต่ยังคงอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง นอกจากนี้ ครอบครัวไทยร้อยละ ๗๐ ยังคงมีหนี้สิน^๖ ความยากจนและภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้ครอบครัวจำนวนมากประสบความเดือดร้อนด้านเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบโดยตรงต่ออาชีพและรายได้ หากหัวหน้าครอบครัวว่างงาน ทำให้ขาดรายได้จนเดือดร้อนครอบครัว จึงต้องทำงานหนัก มีเวลาให้ครอบครัวน้อยลง ส่งผลให้ครอบครัวขาดความอบอุ่น พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลลูกอย่างเพียงพอ ภาระการดูแลเด็กจึงเป็นบทบาทของผู้อื่น อาทิ ผู้สูงอายุ โรงเรียน และศูนย์ดูแลเด็กเล็ก

^๖ สมาคมครอบครัวศึกษาแห่งประเทศไทย ร่วมกับนักวิชาการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดลศึกษาวิจัยสถานการณ์สุขภาพของครอบครัวไทยตั้งแต่ปี ๒๕๕๒-๒๕๕๔ โดยสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ๔,๐๐๐ ครอบครัวทั่วประเทศ

แผนภูมิที่ ๑๑ ครีวเรือนที่มีรายได้สูงกว่ารายจ่ายไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ปี ๒๕๔๗ – ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลผลจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

๒) ภาระทางเศรษฐกิจส่งผลให้ครอบครัวทำหน้าที่ของตนได้ไม่เต็มที่ ดัชนี

บทบาทหน้าที่ของครอบครัวเพิ่มจากร้อยละ ๖๒.๘๙ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๖๖.๓๕ ในปี ๒๕๕๔ การส่งเสริมครอบครัวให้มีโอกาสทำหน้าที่ของตนได้มากขึ้นเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของสังคม ทำหน้าที่หล่อหลอมและขัดเกลา ให้การอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ความเอื้ออาทร ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ครอบครัวไทยกำลังเผชิญความท้าทาย ทั้งความผันผวนทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม จึงมีความเปราะบางไม่สามารถต้านความรุนแรงของพฤติกรรมเสี่ยง ไม่ว่าจะเป็นการเสพติด การพนัน และการนอกใจคู่สมรส มุ่งแสวงหารายได้และการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ

(๑) ผู้สูงอายุต้องอยู่เพียงลำพังมากขึ้น และไม่ได้รับความสนใจดูแล

เท่าที่ควร ผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังเพิ่มจากร้อยละ ๗.๒ ของผู้สูงอายุทั้งหมด ในปี ๒๕๔๔ เป็นร้อยละ ๘.๔๐ ในปี ๒๕๕๔ อาจเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ทำให้ลูกหลานต้องเข้าไปทำงานต่างพื้นที่ กว่าจะได้พบหน้ากันก็ต้องเป็นช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์ ลูกหลานในยุคปัจจุบันจึงแสดงความรักความห่วงใยไปยังผู้สูงอายุผ่านเครื่องมือติดต่อสื่อสารสมัยใหม่ อาทิ โทรศัพท์มือถือ ไอแพด ไอโฟน นอกจากนี้ ผู้สูงอายุในเขตชนบทอาจต้องรับภาระเพิ่มขึ้นในการเลี้ยงดูหลาน แทนที่จะได้รับการพักผ่อนตามวัยอันควร ดังนั้น ภาครัฐ หน่วยงาน และภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันจัดระบบบริการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว เพิ่มบทบาทให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เร่งดำเนินการในการเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน เนื่องจากการเป็นองค์กรที่อยู่ในพื้นที่สามารถความเข้าใจและดูแลผู้สูงอายุได้ดี

ตารางที่ ๑๔ ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว จำแนกตามพื้นที่ ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

พื้นที่	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐				
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
เขตเทศบาล	๗.๒๕	๗.๔๙	๗.๕๑	๗.๙๑	๘.๔๑	๘.๑๐
นอกเขตเทศบาล	๗.๒๐	๗.๔๐	๗.๖๓	๗.๖๔	๘.๓๕	๘.๕๕
รวม	๗.๒๑	๗.๔๒	๗.๖๐	๗.๗๒	๘.๓๗	๘.๔๐

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลผลจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

(๒) เด็กและเยาวชนได้รับการดูแลเอาใจใส่มากขึ้น ในช่วงแผนพัฒนาฯ

ฉบับที่ ๑๐ เด็กและเยาวชนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครองขึ้น ด้วยการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและภาคีการพัฒนาในการสร้างครอบครัวอบอุ่น ส่งผลให้อัตราคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุมและดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนลดลงจาก ๕.๐๕ คดีต่อเด็กและเยาวชนพันคนในปี ๒๕๔๙ เหลือ ๓.๙๖ คดีในปี ๒๕๕๔ หรือลดลงร้อยละ ๕.๗๖ ต่อปี ขณะที่ยาเสพติดระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันแก้ไข ผลการสำรวจ การประมาณการเด็กและเยาวชนไทยใช้ยาเสพติด โดยมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ หรือเอแบคโพล ใช้กรณีศึกษาตัวอย่างอายุ ๑๒ - ๒๔ ปี จากกลุ่มเด็กและเยาวชนเป้าหมายในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้งสิ้น ๑,๖๐๖,๒๘๖ คน ดำเนินการระหว่างวันที่ ๑ - ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ พบว่า เด็กและเยาวชนใช้ยาเสพติดร้อยละ ๑๓.๔ สูบบุหรี่ร้อยละ ๒๔.๕ ดื่มสุราร้อยละ ๓๖.๐ เล่นการพนันร้อยละ ๒๕.๑ และมีกิริยาไม่เหมาะสม ใช้คำพูดหยาดคายกับคนในครอบครัวร้อยละ ๑๙.๙

ตารางที่ ๑๕ คดีเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำแนกตามฐานความผิดปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : คดี

ฐานความผิด	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐				
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
อัตราคดีที่เด็กและเยาวชนถูกจับกุมต่อเด็กและเยาวชนพันคน	๕.๐๕	๕.๓๙	๕.๐๒	๕.๐๕	๔.๘๙	๓.๙๖
▪ คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน	๑๔,๓๑๔	๑๔,๗๖๔	๑๒,๖๕๘	๑๐,๐๗๓	๙,๗๔๒	๗,๐๗๘
▪ คดีชีวิตและร่างกาย	๘,๒๘๔	๗,๗๘๔	๖,๖๖๑	๖,๓๘๘	๕,๔๗๔	๔,๐๕๑
▪ คดีเกี่ยวกับเพศ	๓,๖๖๒	๒,๑๕๔	๑,๙๑๖	๒,๕๓๘	๑,๘๑๒	๑,๔๘๒
▪ ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขเสรีภาพชื่อเสียงและการปกครอง	๑,๗๓๑	๓,๒๔๗	๒,๙๘๙	๒,๔๐๗	๒,๓๐๐	๑,๖๑๕
▪ คดียาเสพติด	๘,๘๐๓	๑๐,๒๗๙	๑๑,๒๐๗	๑๒,๓๕๒	๑๔,๖๙๕	๑๓,๘๔๕
▪ คดีอาวุธและวัตถุระเบิด	๓,๔๑๔	๓,๖๕๐	๓,๒๕๑	๓,๔๑๓	๒,๘๘๙	๒,๒๘๒
▪ คดีอื่นๆ	๘,๐๒๐	๙,๒๕๐	๘,๒๙๙	๙,๒๐๐	๗,๑๔๕	๔,๖๙๖
จำนวนคดีทั้งหมด	๔๘,๒๑๘	๕๑,๑๒๘	๔๖,๙๘๑	๔๖,๓๗๑	๔๔,๐๕๗	๓๕,๐๔๙
การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	๓๓.๖๔	๖.๐๔	-๘.๑๑	-๑.๓๐	-๔.๙๙	-๒๐.๔๕

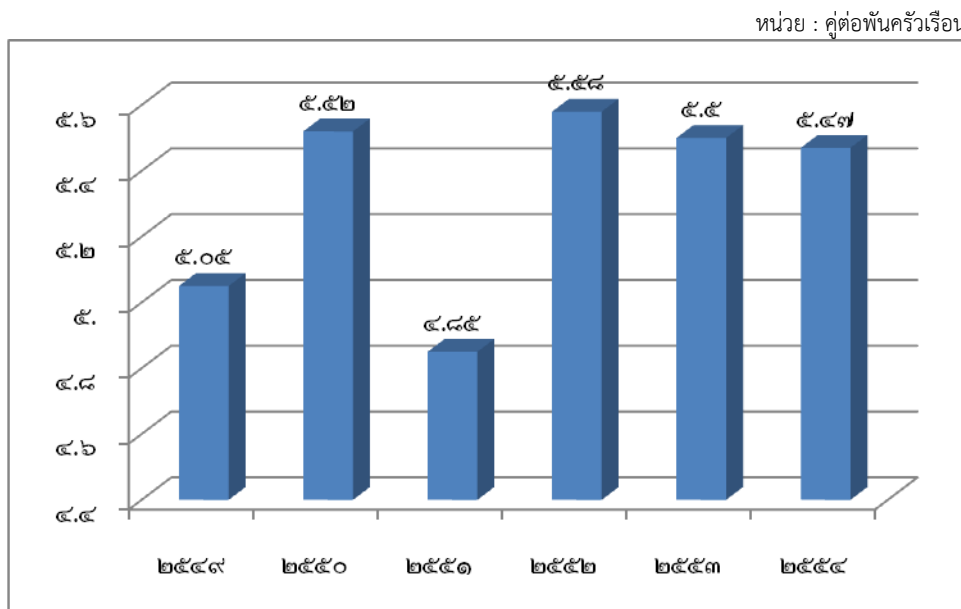
ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

หมายเหตุ : ๑. เด็กและเยาวชนหมายถึงบุคคลอายุเกินเจ็ดปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ (ตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔)

๒. ข้อมูลปี ๒๕๕๐ ได้มีการปรับเปลี่ยนให้ฐานความผิดเกี่ยวกับการพราดผู้เยาว์ ซึ่งเป็นฐานความผิดย่อยเดิมเคยรวมอยู่ในฐานความผิดหลัก ดังนั้น ฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ จำนวน ๑,๕๙๓ คดี ถูกรวมอยู่ในฐานความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพชื่อเสียงและการปกครอง ส่งผลให้ จำนวนคดีในฐานความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียง และการปกครองมีจำนวนสูงขึ้น

๓) **สัมพันธภาพในครอบครัวไทยมีความเปราะบาง** ดัชนีมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ ๕๘.๐๖ ในปี ๒๕๔๙ เหลือร้อยละ ๕๖.๘๐ ในปี ๒๕๕๔ เนื่องจากสภาพครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป เป็นผลมาจากปัจจัยภายในครอบครัว และปัจจัยแวดล้อมในชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง กระแสโลกาภิวัตน์ที่กระทบต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของครอบครัว ทำให้ครอบครัวไทยมีลักษณะหลากหลาย มีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากอดีต สถาบันครอบครัวเปราะบาง โดยเฉพาะโครงสร้างและความสัมพันธ์หรือพันธะระหว่างสมาชิกภายในครอบครัวที่มีต่อกันทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมและประเทศ ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ **การหย่าร้างลดลง ขณะที่เด็กและสตรีถูกกระทำความรุนแรงเพิ่มขึ้น** อัตราการหย่าร้างลดลงจาก ๕.๐๕ คู่ต่อพันครัวเรือน ในปี ๒๕๔๙ เป็น ๕.๔๗ คู่ ในปี ๒๕๕๔ เด็กและสตรีเป็นเหยื่อของการกระทำความรุนแรง เนื่องจากเป็นเพศที่อ่อนแอ ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเอง ข้อมูลจากศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุข พบว่า เด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงมีเพิ่มขึ้น ปี ๒๕๕๓ มีผู้หญิงถูกทำร้ายร่างกาย เข้ารักษาพยาบาลรวม ๑๒,๕๕๔ ราย เฉลี่ยวันละ ๓๔ ราย หรือทุก ๑ ชั่วโมง มีผู้หญิงถูกทำร้ายร่างกาย ๑ คน และกลุ่มอายุที่พบมากที่สุด เป็นกลุ่มอายุ ๒๕ - ๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๖ รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ ๑๘-๒๕ ปีคิดเป็นร้อยละ ๓๐ ผู้กระทำความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นคู่สมรส สาเหตุมาจากความสัมพันธ์ในครอบครัว เช่น นอกใจ หึงหวง ทะเลาะวิวาทถึงร้อยละ ๔๐ และร้อยละ ๓๐ ใช้สารกระตุ้น เช่น เมาสุรา เสพยาบ้า ในปี ๒๕๕๔ ก็พบว่า มีผู้หญิงถูกทำร้ายร่างกายเพิ่มเป็น ๒๗,๐๐๐ คน หรือเพิ่มขึ้นถึง ๑๔,๔๔๖ จากปี ๒๕๕๓ นอกจากนี้ เหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ยังส่งผลกระทบต่อเด็กและสตรี ในช่วง ๘ ปีของเหตุการณ์ความไม่สงบ ทำให้มีหญิงหม้ายกว่า ๒,๒๐๐ คน เด็กกำพร้ากว่า ๔,๗๐๐ คน และที่น่าเป็นห่วงว่า ผู้หญิงและเด็กตกเป็นเหยื่อความรุนแรงจากสถานการณ์ความไม่สงบโดยตรงเพิ่มขึ้น

แผนภูมิที่ ๑๒ การจดทะเบียนหย่า ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลผลจากข้อมูลสำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานสถิติแห่งชาติ

๒.๒ สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลทำให้ความอยู่เย็นเป็นสุขลดลง

๒.๒.๑ ความสมานฉันท์ในสังคมไทยต้องเร่งพัฒนา ดัชนีสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นต้นมา จากร้อยละ ๗๕.๔๒ ในปี ๒๕๔๙ เหลือร้อยละ ๕๓.๗๕ ในปี ๒๕๕๔ ซึ่งอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข ในภาพรวม สังคมไทยขาดความสามัคคี ประชาชนแบ่งเป็นฝักฝ่ายอย่างชัดเจนตามชั่วอำนาจทางการเมือง ขณะที่การทุจริตประพทุติมิชอบเพิ่มขึ้น และประชาชนบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจถึงการเป็นประชาธิปไตยอย่างจริงจัง

ตารางที่ ๑๖ ดัชนีสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

หน่วย : ร้อยละ

องค์ประกอบของดัชนี	แผนฯ ๙	แผนฯ ๑๐				
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
ภาพรวม	๗๕.๔๒	๗๐.๔๕	๗๔.๙๕	๖๐.๓๗	๕๕.๗๐	๕๓.๗๕
๑. การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย	๕๖.๗๐	๕๖.๗๐	๖๘.๑๐	๖๘.๑๐	๖๕.๕๐	๖๕.๕๐
๒. สังคมที่มีธรรมาภิบาล	๗๒.๐๐	๖๖.๐๐	๗๐.๐๐	๖๘.๐๐	๗๐.๐๐	๖๘.๐๐
๓. ความสมานฉันท์	๙๗.๕๗	๘๘.๖๕	๘๖.๗๔	๕๕.๐๑	๓๑.๕๙	๒๗.๗๕

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : ระดับดีมาก = ร้อยละ ๙๐.๐ - ๑๐๐

ระดับดี = ร้อยละ ๘๐.๐ - ๘๙.๙

ระดับปานกลาง = ร้อยละ ๗๐.๐ - ๗๙.๐

ระดับต้องปรับปรุง = ร้อยละ ๖๐.๐ - ๖๙.๙

ระดับเร่งแก้ไข ≤ ร้อยละ ๕๙.๙

๑) ความขัดแย้งทางการเมืองเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข แม้ว่าความขัดแย้งเกิดขึ้นในสังคมไทยในอดีต แต่ไม่รุนแรงเท่าความขัดแย้งทางการเมืองที่กำลังเป็นอยู่ในขณะนี้ ที่เริ่มต้นเมื่อปลายปี ๒๕๔๘ มีผลกระทบรุนแรง เกิดความแตกแยกในหลายระดับ ทั้งครอบครัว เพื่อน ประชาชนในภูมิภาคต่างๆ นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของรัฐบาล องค์กรอิสระ และความเชื่อมั่นของประชาคมโลก

การละเมิดสิทธิของประชาชนด้วยการร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีแนวโน้มเพิ่มจาก ๙.๐๖ คดีต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๑๑.๕๙ ในปี ๒๕๕๔ แม้ว่าการร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีแนวโน้มลดลงจาก ๑.๐๒ คดีต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๔๙ เป็น ๐.๙๕ คดี ในปี ๒๕๕๔

ตารางที่ ๑๗ การร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

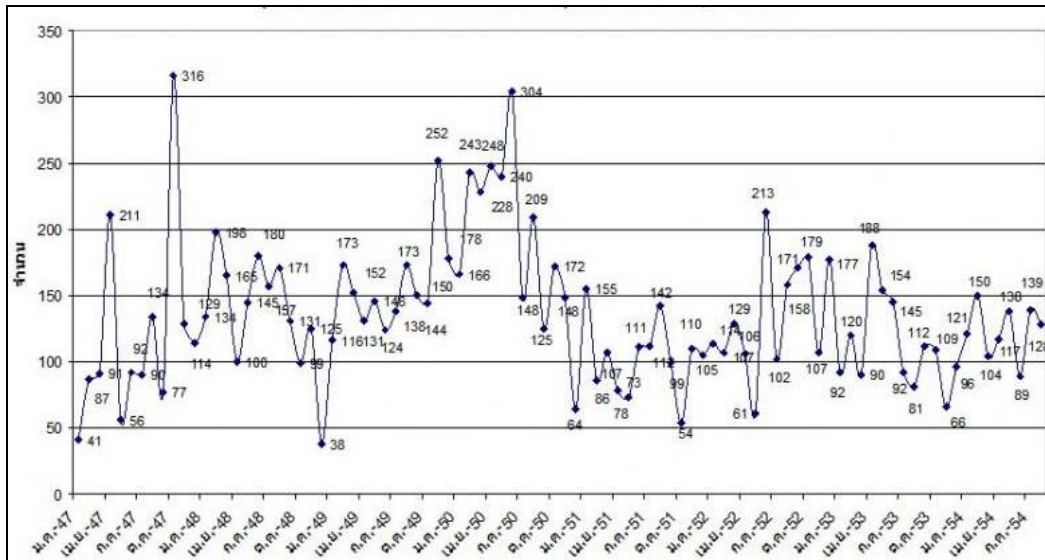
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔
๑. จำนวนเรื่องร้องเรียนของคณะกรรมการสิทธิ (ราย) (ปีปฏิทิน)	๖๔๒	๘๓๖	๖๑๓	๗๒๓	๗๔๘	๖๐๘
อัตราร้องเรียนต่อประชากรแสนคน	๑.๐๒	๑.๓๓	๐.๙๗	๑.๑๔	๑.๑๗	๐.๙๕
๒. จำนวนเรื่องร้องเรียนของ ส.ผู้บริโภค (ราย)	๕,๖๙๓	๕,๘๙๘	๔,๕๐๔	๖,๘๑๘	๖,๕๗๔	๗,๔๒๗
อัตราร้องเรียนต่อประชากรแสนคน	๙.๐๖	๙.๓๖	๗.๑๑	๑๐.๗๓	๑๐.๒๙	๑๑.๕๙

ที่มา : คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

ขณะที่สถานการณ์ความรุนแรงในภาคใต้ยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ข้อมูลของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๔๗ จนถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ พบว่า เกิดเหตุความไม่สงบรวมทั้งสิ้นประมาณ ๑๑,๐๗๔ เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิต ๔,๘๔๖ ราย และผู้บาดเจ็บ ๗,๙๙๕ ราย ผู้ที่เสียชีวิตทั้งหมด

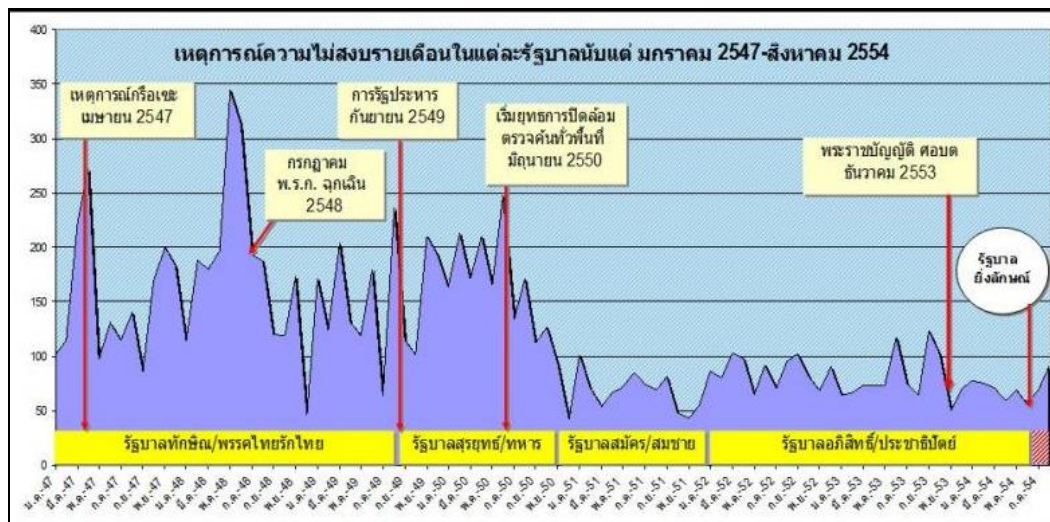
๔,๘๔๖ ราย ร้อยละ ๕๘.๙ เป็นชาวมุสลิม ชาวพุทธร้อยละ ๓๘.๓ ส่วนผู้บาดเจ็บร้อยละ ๖๐.๗ เป็นชาวพุทธ และร้อยละ ๓๒.๗ เป็นชาวมุสลิม

แผนภูมิที่ ๑๓ ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต ระหว่างมกราคม ๒๕๔๗ – สิงหาคม ๒๕๕๔

ที่มา : ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

แผนภูมิที่ ๑๔ เหตุการณ์ความไม่สงบรายเดือนในแต่ละรัฐบาล ระหว่างมกราคม ๒๕๔๗ – สิงหาคม ๒๕๕๔

ที่มา : ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

๒) การทุจริตประพฤติมิชอบจะยังคงมีอยู่ในสังคมไทย หากยังไม่มี การปราบปรามอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ปัจจุบัน คนไทยบางส่วนเห็นว่าการทุจริตเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นในสังคม การปราบปรามทำได้ยากขึ้น มีวิธีการที่ซับซ้อนมากขึ้น และรูปแบบเปลี่ยนไป ทำให้คะแนนภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจาก ๓.๖๐ คะแนนจาก ๑๐ คะแนน ในปี ๒๕๔๙ เหลือ ๓.๔๐ คะแนนในปี ๒๕๕๔ ต่ำกว่าสิงคโปร์ บรูไน และมาเลเซีย ดังนั้น ภาครัฐ และภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน รวมทั้งประชาชนทุกคนต้องร่วมมือกันจัดการทุจริตประพฤติมิชอบให้หมดไปจากสังคมไทยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพราะการทุจริตเป็นปัญหาสำคัญที่กระทบต่อความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของ

ประเทศ และไทยกำลังเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ มุ่งส่งเสริมการใช้หลักธรรมาภิบาล บรรษัทภิบาลในการบริหารจัดการของภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ ภาคธุรกิจเอกชน และทุกภาคส่วน โดยเฉพาะ ความโปร่งใสและความซื่อสัตย์สุจริต สร้างจิตสำนึกและเฝ้าระวังตรวจสอบการใช้อำนาจ หรือการดำเนินงาน ของภาครัฐ ขอบธรรม แจ้งข้อมูลเบาะแส ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการ รมรงค์ต่อต้านการทุจริตอย่างจริงจัง พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายต่อต้านการทุจริตให้เข้มแข็งและยั่งยืน

ตารางที่ ๑๘ ภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔

ประเทศ	แผนฯ ๙	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐					อันดับปี ๒๕๕๔
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	
สิงคโปร์	๙.๔	๙.๓	๙.๒	๙.๒	๙.๓	๙.๒	๕
บรูไน	n.a.	n.a.	n.a.	๕.๕	๕.๕	๕.๒	๔๔
มาเลเซีย	๕.๐	๕.๑	๕.๑	๔.๕	๔.๔	๔.๓	๖๐
ไทย	๓.๖	๓.๓	๓.๕	๓.๔	๓.๕	๓.๔	๘๐
อินโดนีเซีย	๒.๔	๒.๓	๒.๖	๒.๘	๒.๘	๓.๐	๑๐๐
เวียดนาม	๒.๖	๒.๖	๒.๗	๒.๗	๒.๗	๒.๙	๑๑๒
ฟิลิปปินส์	๒.๕	๒.๕	๒.๓	๒.๔	๒.๔	๒.๖	๑๒๙
ลาว	๒.๖	๑.๙	๒.๐	๒.๐	๒.๑	๒.๒	๑๕๔
กัมพูชา	๒.๑	๒.๐	n.a.	๒.๐	๒.๑	๒.๑	๑๖๔
เมียนมาร์	๑.๙	๑.๔	๑.๓	๑.๔	๑.๔	๑.๕	๑๘๐

ที่มา : Corruption Perception Index : CPI, Transparency International : TI www.Transparency.org (๒๐๐๖ - ๒๐๑๑)

หมายเหตุ : คะแนนมีค่า ๐ - ๑๐ ถ้าได้คะแนน ๑๐ หมายถึง การคอร์รัปชันต่ำหรือการบริหารงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างโปร่งใส

๓) คนไทยมีจิตสำนึกประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น จากการมีส่วนร่วมทางการเมือง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ผ่านสื่อทุกรูปแบบ ส่งผลให้ดัชนีประชาธิปไตยมีลำดับและค่าคะแนนดีขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ๕.๖๗ คะแนน และอยู่ในลำดับที่ ๙๐ ของโลก ในปี ๒๕๔๙ มาเป็น ๖.๕๕ คะแนนและขยับขึ้นมาเป็นลำดับที่ ๕๘ ในปี ๒๕๕๔ ซึ่งสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์

ตารางที่ ๑๙ ดัชนีประชาธิปไตยของไทยและกลุ่มประเทศอาเซียน

ประเทศ	๒๕๔๙		๒๕๕๑		๒๕๕๓		๒๕๕๔	
	ลำดับ	คะแนนรวม	ลำดับ	คะแนนรวม	ลำดับ	คะแนนรวม	ลำดับ	คะแนนรวม
ไทย	๙๐	๕.๖๗	๕๔	๖.๘๑	๕๗	๖.๕๕	๕๘	๖.๕๕
มาเลเซีย	๘๑	๕.๙๘	๖๘	๖.๓๖	๗๑	๖.๑๙	๗๑	๖.๑๙
อินโดนีเซีย	๖๕	๖.๔๑	๖๙	๖.๓๔	๖๐	๖.๕๓	๖๐	๖.๕๓
ฟิลิปปินส์	๖๓	๖.๔๘	๗๗	๖.๑๒	๗๔	๖.๑๒	๗๕	๖.๑๒
สิงคโปร์	๘๔	๕.๘๙	๘๒	๕.๘๙	๘๒	๕.๘๙	๘๑	๕.๘๙
เวียดนาม	๑๔๕	๒.๗๕	๑๔๙	๒.๕๓	๑๔๐	๒.๙๔	๑๔๓	๒.๙๖
ลาว	๑๕๕	๒.๑	๑๕๗	๒.๑	๑๕๖	๒.๑	๑๕๖	๒.๑

ที่มา : The Economist Intelligence Unit

หมายเหตุ : ประชาธิปไตยตามมาตรฐานสากล = ๘ - ๑๐ คะแนน เป็นประชาธิปไตยเฉพาะรูปแบบ = ๖ - ๗.๙ คะแนน
เพิ่งเริ่มต้นเป็นประชาธิปไตย = ๔ - ๕.๙ คะแนน เติบโต = ต่ำกว่า ๔ คะแนน

อย่างไรก็ตาม ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาจิตสำนึกประชาธิปไตย เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะยากจน การประกอบอาชีพเกษตรกรรมต้องพึ่งดินฟ้าอากาศ มีความเหลื่อมล้ำในด้านต่างๆ ดังนั้น การสร้างจิตสำนึกประชาธิปไตยต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนเข้าใจ การเป็นประชาธิปไตย ต้องเคารพกฎ กติกา และปฏิบัติตาม ด้วยการมีส่วนร่วม สร้างความรู้เรื่องสิทธิพลเมือง ระบบโครงสร้างเศรษฐกิจการเมือง และการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแบบทางเลือกที่เป็นธรรม มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๔ บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีพัฒนาการดีขึ้น จากระดับที่ต้องปรับปรุงมาอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยสำคัญที่เสริมให้ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเพิ่มขึ้น ได้แก่ เศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและเป็นธรรม ความยากจนลดลง การออมเพิ่มขึ้น ชุมชนมีความเข้มแข็งและเกื้อกูลกันมากขึ้น สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศดีขึ้น ขณะที่คนไทยมีสุขภาพและความอบอุ่นในครอบครัวมากขึ้น แต่ปัจจัยที่ส่งผลให้ความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยลดลง เป็นผลมาจากสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลที่ยังมีการทุจริตคอร์รัปชัน ความขัดแย้งรุนแรงในสังคม และการร้องเรียนเพิ่มขึ้น ดังนั้น การทำให้คนในสังคมสามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพได้อย่างเท่าเทียมกัน ทุกภาคส่วนจะต้องรวมพลังในการขับเคลื่อนให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข ดังนี้

๔.๑ การเสริมสร้างมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้ร่วมคิด ตัดสินใจ ดำเนินการ รับผิดชอบ และตรวจสอบในกระบวนการบริหารจัดการประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กลไกตรวจสอบจากองค์กรอิสระ ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และสื่อมวลชน

๔.๒ การพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ และการเตรียมคนไทยสู่ประชาคมอาเซียน พัฒนาคูณภาพมาตรฐานการศึกษาที่สามารถพัฒนา ยกระดับศักยภาพและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดแบบสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ควบคู่กับการเสริมสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา และแหล่งเรียนรู้ในระดับชุมชน

๔.๓ การพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสูงขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เตรียมพร้อมรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในด้านมาตรฐานฝีมือแรงงาน ทักษะภาษาทั้งภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน

๔.๔ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมให้ทั่วถึงและเพียงพอทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนวิจัยและพัฒนา พัฒนานวัตกรรมภาคเอกชน การประยุกต์ใช้ผลการวิจัยและพัฒนาสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พัฒนาศูนย์กลางวิจัยที่บูรณาการระหว่างการเรียนรู้กับการทำงานจริง และมีทักษะและกระบวนการคิดแบบวิทยาศาสตร์ เป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

๔.๕ การเตรียมความพร้อมในการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ให้ความสำคัญกับการวางแผนรองรับและจัดการปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัว การ

สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและท้องถิ่นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับกับภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคนิยม พัฒนากลไกและมาตรการลดก๊าซเรือนกระจกในประเทศที่สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนและตอบสนองต่อการปรับตัวของกลไกและมาตรการระหว่างประเทศด้านการลดก๊าซเรือนกระจกด้วยมาตรการทางด้านกฎหมาย มาตรการด้านเศรษฐศาสตร์ และเครื่องมือทางด้านสังคม การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคคมนาคมและขนส่ง การพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนการอยู่ร่วมกันของอุตสาหกรรมและชุมชนอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ ๕

การติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ได้นำมาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ เป็นต้นมา มุ่งสู่สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ๖ ยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นทิศทางในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติที่ต้องผลักดันให้ทุกภาคส่วนในสังคมเกิดการรับรู้ เข้าใจ ตระหนักถึงภารกิจและความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาประเทศ สามารถจัดทำแผนปฏิบัติการสอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาที่มีความสำคัญ ๔ ประเด็น สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นปีแรกของการประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ มีการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ สศช. ได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกลไกกำกับการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ พร้อมทั้งหน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินโครงการ/กิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ไปสู่การปฏิบัติ ภายใต้ประเด็นการพัฒนาสำคัญ อาทิ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์พกพา จัดทำแผนและปรับปรุงแผนการบริหารหนี้สาธารณะ พัฒนาและสร้างองค์ความรู้และยกระดับมาตรฐานบุคลากรด้านการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สนับสนุนการปลูกพืชอาหารและพืชทดแทนพลังงานบนที่ดินราชพัสดุ จัดฝึกอบรมเพื่อยกระดับฝีมือและพัฒนาศักยภาพแรงงาน จัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) พัฒนาระบบการคลังท้องถิ่น จัดตั้งคณะกรรมการฯ ศูนย์อำนวยการส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (ศพท.) จัดตั้งกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานของรัฐวิสาหกิจช่วยให้สามารถสร้างโครงสร้างพื้นฐานได้รวดเร็ว พัฒนาศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อรองรับการพัฒนาและขยายระบบขนส่งทางรางของประเทศไทย และจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษา ศึกษาและออกแบบเพื่อเตรียมการก่อสร้างโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อมต่อโครงข่ายกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาระบบราคาพลังงานทดแทนที่เหมาะสม ทันสมัย และเป็นธรรม พัฒนาทักษะและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตพลังงานทดแทน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านน้ำอุปโภคบริโภค พร้อมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติที่ดำเนินการอย่างบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมของภาคส่วนต่างๆ ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ อาทิ การบริหารจัดการสินค้า การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน การขยายตลาด และการพัฒนาทางด้านกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ

ส่วนแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ในระยะต่อไปนั้น สศช. ร่วมกับเครือข่าย/กลไกที่มีอยู่ทั้งระดับชาติ กระทรวง และพื้นที่ผลักดันแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ อย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน พร้อมทั้งการผลักดันให้การติดตามประเมินผลเป็นกระบวนการที่สามารถดำเนินการไปพร้อมกับการขับเคลื่อนทั้งระดับชาติและพื้นที่ และสร้างเครือข่ายฐานข้อมูลกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูล ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของและร่วมกันขับเคลื่อนตามบทบาทหน้าที่ของตน

บทที่ ๙

การติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ

๑ บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ที่ได้ประกาศใช้เมื่อ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ เป็นแผนยุทธศาสตร์ซึ่งนำทิศทางการพัฒนาประเทศระยะปานกลางที่ตระหนักถึงสถานการณ์และความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกและภายในประเทศ รวมทั้งผลการพัฒนาที่ผ่านมา พร้อมทั้งน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปณิธานทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘-๑๐ มีวิสัยทัศน์การพัฒนามุ่งสู่ "สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง" โดยกำหนดการพัฒนาภายใต้ ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม และยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การนำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ เป็นกระบวนการสำคัญต่อเนื่องจากการวางแผน ที่ต้องผลักดันให้ทุกภาคส่วนในสังคมเกิดการรับรู้ เข้าใจ ตระหนักถึงภารกิจและความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาประเทศ สามารถจัดทำแผนปฏิบัติการสอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ โดยมีแนวทางสำคัญ ดังนี้

๑.๑ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ไปสู่การปฏิบัติ จัดทำแนวทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนตระหนักและยอมรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สร้างความเข้าใจกับภาคการเมืองในเป้าประสงค์และแนวทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และผลักดันให้ภาคการเมืองนำประเด็นการพัฒนาสำคัญไปผสมผสานในการจัดทำนโยบาย รวมทั้งจัดทำคู่มือการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เผยแพร่ให้ภาคีการพัฒนาได้รับรู้และนำไปปฏิบัติ

๑.๒ การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ นโยบายรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน และแผนระดับอื่นๆ กำหนดประเด็นการพัฒนาสำคัญภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เสนอสู่สาธารณะอย่างชัดเจน บูรณาการประเด็นการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่มีความเชื่อมโยงกัน และจัดทำเป็นแผนการลงทุนหรือแผนพัฒนาเฉพาะด้านที่ตอบสนองการพัฒนาในหลายมิติ เชื่อมโยงแนวคิดพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ ประเด็นพัฒนาสำคัญ และแผนพัฒนาเฉพาะด้านภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ กับนโยบายรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน และแผนระดับต่างๆ จัดทำยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณแบบมีส่วนร่วม โดยบูรณาการสาระสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกัน รวมถึงกำหนดแนวทางจัดสรรงบประมาณสนับสนุนแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่ม

จังหวัด และแผนท้องถิ่นภายใต้แนวทางการพัฒนาภาคที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ รวมทั้งผลักดันให้ภาคเอกชนนำประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ พิจารณาประกอบการจัดทำแผนการลงทุนทางธุรกิจ

๑.๓ การสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนแผนของภาคีการพัฒนาต่างๆ ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนา ปรับปรุงกฎหมายต่างๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนา นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือการสื่อสาร จัดทำฐานข้อมูลที่ภาคส่วนต่างๆ เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ง่าย รวมทั้งสร้างช่องทางให้ประชาสังคมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและร่วมกิจกรรมการพัฒนา

๑.๔ การเพิ่มประสิทธิภาพกลไกรับผิดชอบการขับเคลื่อนแผนฯ ที่ชัดเจน สามารถขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ในระดับประเทศและระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้เชื่อมโยงคณะกรรมการระดับชาติที่มีอยู่ นำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ มาเป็นกรอบดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ให้จังหวัดเป็นจุดประสานการพัฒนาในระดับพื้นที่ รวมทั้งประสานและผลักดันกลไกนอกภาครัฐให้มีส่วนร่วมขับเคลื่อนแผนฯ มากขึ้น

๑.๕ การเสริมสร้างบทบาทของทุกภาคส่วนให้สามารถขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาศักยภาพประชาชนให้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการพัฒนา สร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลง เสริมสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ผลักดันให้สถาบันการศึกษาในพื้นที่เข้าร่วมพัฒนาชุมชนมากขึ้น สนับสนุนให้ภาคเอกชนมีบทบาทนำในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม และพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง

๑.๖ การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เป็นการประเมินผลสำเร็จและผลกระทบของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตามประเด็นการพัฒนายุทธศาสตร์และผลการพัฒนาในภาพรวม พัฒนากลไกการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ทั้งการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติในภาพรวม การพัฒนาระดับพื้นที่ และการตรวจสอบของภาคประชาชนให้เข้มแข็ง โดยสนับสนุนให้ภาคประชาชนรวมกลุ่มติดตามความก้าวหน้า ตรวจสอบความโปร่งใสและความสำเร็จของโครงการต่างๆ รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในทุกระดับ ทั้งฐานข้อมูลระดับภาพรวมและพื้นที่

๒ การดำเนินมาตรการ/โครงการสำคัญที่สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาสำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ไปสู่การปฏิบัติเป็นกระบวนการสำคัญ ที่ต้องผลักดันให้ทุกภาคส่วนในสังคมรับรู้ เข้าใจ ตระหนักถึงภารกิจและความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาที่มีความสำคัญทั้งที่เป็นผลการพัฒนาในระยะที่ผ่านมา โดยเฉพาะประเด็นสำคัญที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อาทิ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม และปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุล พร้อมทั้งปัจจัยสนับสนุนที่มุ่งการเพิ่มผลผลิตเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะการวิจัยและพัฒนาให้หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ ประเด็นเร่งด่วนที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อาทิ การเตรียมรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ต้องเผชิญในอนาคต ทั้งวิกฤตโลก

ร้อน ภัยธรรมชาติ การขาดแคลนอาหารและพลังงาน โดยปรับแนวคิดสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสีเขียว พร้อมไปกับเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยธรรมชาติ และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประเด็นการพัฒนาสำคัญ ๙ ประเด็น ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้แก่ ๑) การเตรียมคนไทยให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๒) การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทย ๓) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และส่งเสริมบทบาทภาคประชาสังคมและธุรกิจเอกชนให้เป็นพลังร่วมในการพัฒนาสังคมไทย ๔) การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและระบบการแข่งขันที่เป็นธรรม ๕) การส่งเสริมความร่วมมืออย่างเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาทั้งในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาค ๖) การเตรียมความพร้อมของไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ๗) การบริหารจัดการน้ำและที่ดินเพื่อสนับสนุนความมั่นคงด้านอาหารและการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ๘) การยกระดับขีดความสามารถในการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ และ ๙) การบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคมโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นปีแรกของการประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ มีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑ การดำเนินงานของ สศช. ได้จัดตั้งคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกลไกกำกับการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และเริ่มกระบวนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ มีกิจกรรมที่ดำเนินการ ได้แก่ ๑) จัดทำคู่มือการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ เป็นเครื่องมือสร้างความรู้ความเข้าใจให้ภาคีการพัฒนานำไปประยุกต์ใช้ ๒)หารือกับผู้แทนหน่วยงานกลาง อาทิ สำนักงานงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อร่วมบูรณาการแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ๓) ประสานกับผู้แทนภาคเอกชนในการกำหนดแนวทางการดำเนินการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญ ๔) จัดประชุมหารือร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อกำหนดแนวทางประชาสัมพันธ์การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ๕) เตรียมการจัดประชุมหารือกับภาคีต่างๆ ระดับภาค เพื่อร่วมกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญในพื้นที่ และ ๖) จัดการประชุมประจำปี ๒๕๕๕ เรื่อง อนาคตประเทศไทยบนเส้นทางสีเขียว นอกจากนี้ ได้จัดทำโครงการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและโครงการศึกษาปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

๒.๒ การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ได้มีการแปลงแผนสู่การปฏิบัติ โดยได้กำหนดแผนงาน/โครงการและจัดตั้งคณะกรรมการระดับต่างๆ เพื่อผลักดันประเด็นการพัฒนาสำคัญ ๙ ประเด็นในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานแผนงาน/โครงการบางส่วนเป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ รวมทั้งกลไกการขับเคลื่อนในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ และในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สรุปได้ดังนี้

๒.๒.๑ การพัฒนาคนเพื่อเสริมสร้างทุนทางปัญญาอย่างยั่งยืน

๑) พัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่เรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน พัฒนาฝีมือและศักยภาพแรงงานทั้งแรงงานเดิมในระบบและแรงงานใหม่ที่กำลังจะเข้าสู่การทำงานให้มีสมรรถนะเพิ่มขึ้น เพื่อยอมรับการแข่งขันและการขยายตัวของเศรษฐกิจ พัฒนาและส่งเสริมการ

ประกอบอาชีพอิสระ เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพใหม่ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เพื่อศึกษาและพัฒนายุทธศาสตร์การยกระดับศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่เชื่อมโยงการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งจัดระบบส่งต่อเด็กที่น่าจะมีพัฒนาการล่าช้า ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างครบวงจรระหว่างครอบครัว ชุมชน สถานบริการสาธารณสุขและศูนย์พัฒนาการเด็กเล็ก

๒) เสริมสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาและแหล่งเรียนรู้ในระดับชุมชน จัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์พกพา นักเรียนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสม พัฒนาศูนย์เลี้ยงเด็กบุตรผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ พัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลพัฒนาเด็กเล็ก สนับสนุนการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น หรือระยะยาวให้สอดคล้องกับศักยภาพและความพร้อมของแต่ละพื้นที่ สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโอกาสได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย จัดตั้งกองทุนหมุนเวียนและศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างธุรกิจใหม่ การจ้างงาน และสร้างอาชีพจากองค์ความรู้และเทคโนโลยีของสถาบันอุดมศึกษา จัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เพื่อให้กู้ยืมเงินแก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ผลิตรูปแบบใหม่ที่เป็นมืออาชีพ มีความรู้ทางวิชาการและมีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ จัดการศึกษาตามอัธยาศัยโดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย จัดตั้งศูนย์กลางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาวิจัยให้ครอบคลุมการศึกษาทุกระดับของกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการโครงการ ๑ อำเภอ ๑ ศูนย์ รุ่นที่ ๓ เพื่อให้เด็กที่เรียนดี ความประพฤติดี มีโอกาสรับทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในต่างประเทศตามความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น เพิ่มศักยภาพของเด็กยากจนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาให้มีความรู้ระดับอุดมศึกษาสามารถพัฒนาตนเองและยกระดับความสามารถในการประกอบอาชีพ

๒.๒.๒ การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทย มีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

๑) การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจที่มีคุณภาพและยั่งยืน บริหารจัดการหนี้สาธารณะ โดยจัดทำแผนและปรับปรุงแผนการบริหารหนี้สาธารณะ พัฒนาแบบจำลองประมาณการหนี้สาธารณะและภาระหนี้ต่อปีให้มีประสิทธิภาพและความแม่นยำมากขึ้น จัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจเอเปค เพื่อปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจในสาขาที่ไทยได้ประกาศไว้ในการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๑๙ ที่เมืองโฮโนลูลู สหรัฐอเมริกา อาทิ การพัฒนาระบบเพื่อเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ การปฏิรูประบบโครงข่ายรองรับทางสังคม เพิ่มความครอบคลุมหลักประกันความมั่นคงแก่แรงงาน โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ และส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

๒) การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ ดำเนินกิจกรรม อาทิ พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากชีวมวล เพื่อสร้างต้นแบบที่เหมาะสมของโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาด ๑ เมกกะวัตต์ ดำเนินงานภายใต้คณะกรรมการประสานความร่วมมือการพัฒนาพลังงานทดแทนด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สร้างความเป็นมืออาชีพด้านการจัดการโลจิสติกส์ในสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรม เพื่อบูรณาการงาน บุคลากร เครื่องมือ และเทคโนโลยี ในการบริหารจัดการวัสดุและข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ลดต้นทุนโลจิสติกส์ รวมทั้ง สร้างองค์ความรู้และยกระดับมาตรฐานบุคลากรด้านการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ภายใต้โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิง

วัฒนธรรม เพื่อสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านการออกแบบและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม สร้างเครือข่ายและจัดทำฐานข้อมูลบุคลากรด้านการสร้างสรรค์ ให้สามารถรองรับการยกระดับอุตสาหกรรมสู่อุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรมแนวสร้างสรรค์

๓) **การสร้างความเข้มแข็งภาคเกษตร และความมั่นคงด้านอาหาร** ดำเนินกิจกรรม อาทิ พัฒนาการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการผลไม้อย่างเป็นระบบ เพิ่มมูลค่าผลไม้ไทยและขยายการส่งออกให้มากขึ้น เพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นคงในอาชีพ รายได้ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สนับสนุนการปลูกพืชอาหารและพืชทดแทนพลังงานบนที่ดินราชพัสดุ และจัดให้เข้าที่ราชพัสดุให้เป็นที่อยู่อาศัยและทำกิน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของประชาชนในด้านที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้ได้รับการขึ้นพื้นฐานและคุณภาพชีวิตที่ดี กำหนดนโยบายและมาตรการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในการป้องกันควบคุม ลดและขจัดมลพิษเชื่อมโยงกับการพัฒนาประเทศในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยว การคมนาคมและขนส่ง การค้าและบริการ และการขยายตัวของชุมชน

๔) **การคุ้มครองและสวัสดิการแรงงาน** ยกระดับฝีมือและพัฒนาศักยภาพแรงงาน ฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้ ทักษะด้านอาชีพ บริหารจัดการ การสอนและเทคโนโลยี เพื่อรองรับการแข่งขันในภาคอุตสาหกรรมการผลิต ให้ความคุ้มครองทางประกันสังคมแก่ลูกจ้างผู้ประกันตนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ ตาย สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน รวมทั้งบริหารจัดการแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ เพื่อให้แรงงานนอกระบบได้รับการคุ้มครอง มีหลักประกันทางสังคม และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคแก่ประชาชน พัฒนามาตรฐานระบบการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อการคุ้มครองภายในประเทศและรองรับประชาคมอาเซียน รวมทั้ง เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ กระตุ้นให้ประชาชนหันมาสนใจรับรู้ข้อมูลข่าวสารและเกิดความตระหนักในการปกป้องสิทธิของตนตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งดำเนินการร้องเรียนต่อหน่วยงานรัฐเพื่อขอรับความเป็นธรรมหรือการเยียวยาชดใช้ความเสียหาย

๕) **การพัฒนาระบบการเงินฐานรากและการออม** จัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ให้มีช่องทางออมเพื่อการชราภาพสำหรับแรงงานนอกระบบสัญชาติไทยให้ได้รับความคุ้มครองด้านหลักประกันทางรายได้ยามชรา ศึกษาและปรับปรุงภาษีสรรพสามิตให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน นโยบายของรัฐบาล และเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จัดทำร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต พ.ศ. เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรม วิเคราะห์และเสนอแนะนโยบายการคลังภาคสาธารณะ เพื่อจัดทำคาดการณ์ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ประมาณการรายได้ปีงบประมาณ ๒๕๕๖ เสนอแนะกรอบและทิศทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖ ของรัฐบาล และติดตามและประเมินผลความคืบหน้าของมาตรการการคลังและผลการดำเนินงานของกระทรวงการคลัง พัฒนาระบบการคลังท้องถิ่น เพื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจให้แก่ อบท. โดยเฉพาะด้านการคลังท้องถิ่นในส่วนที่มีความเชื่อมโยงกับการคลังของรัฐบาล เพื่อประมาณการรายได้ของ อบท. และติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามเป้าหมาย และดำเนินการปฏิบัติงานและบำรุงรักษาระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Operation and Maintenance GFMS) เพื่อสร้างฐานข้อมูลกลางด้านการเงิน การคลังภาครัฐ มุ่งสู่การปฏิบัติงานเต็มรูปแบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

๒.๒.๓ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และส่งเสริมบทบาทภาคประชาสังคมและธุรกิจเอกชนให้เป็นพลังร่วมในการพัฒนาสังคมไทย มีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

๑) พัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบที่มีการบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการบริหารงานและพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการฯ ศูนย์อำนวยการส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (ศพท.)

๒) ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรชีวภาพระดับชุมชนและท้องถิ่นให้ชุมชนมีขีดความสามารถในการนำทรัพยากรชีวภาพในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน โดยบูรณาการเครือข่ายประสานงานโครงการ และบูรณาการงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของหน่วยงานราชการและเอกชนให้ส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จัดทำข้อตกลงความร่วมมือในการพัฒนาระบบและเครือข่ายฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพระดับประเทศ

๓) สนับสนุนให้เกษตรกร มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรับเปลี่ยนพัฒนาให้มีศักยภาพ สามารถพึ่งพาตนเอง นำพาตนเองและครอบครัวให้หลุดพ้นจากความยากจน รวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนอาชีพ พัฒนาภูมิปัญญาทางบัญชีต้นทุนอาชีพ การขายผลผลิตทางการเกษตรในแต่ละอาชีพอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มศักยภาพและพัฒนาการเรียนรู้ให้เกษตรกร เยาวชน และประชาชนทั่วไป มีแนวทางการบริหารจัดการเงินทุนและการเข้าถึงแหล่งทุนจากสถาบันการเงิน โดยใช้บัญชีต้นทุนอาชีพเป็นหลักฐานประกอบการกู้ยืม

๔) พัฒนาระบบการจัดการด้านยาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงานและการป้องกันเอดส์และโรคแก่กลุ่มผู้ใช้แรงงานให้ครอบคลุมทุกนิคมอุตสาหกรรม สภาองค์การนายจ้าง/ลูกจ้าง และกลุ่มผู้ประกอบการ

๒.๒.๔ การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและระบบการแข่งขันที่เป็นธรรม มีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

๑) พัฒนาและส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของไทย ทั้งด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ความมั่นคงทางพลังงาน และขยายโอกาสและคู่ทางการค้าและการลงทุน รวมถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจแก่ภาคเอกชนของไทย

๒) เตรียมความพร้อมสู่การนำมาตรฐานการบัญชีสากลมาใช้กับรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้สามารถกำหนดนโยบายให้รัฐวิสาหกิจถือปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป รวมทั้งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงการคลัง

๓) จัดตั้งกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานของรัฐวิสาหกิจช่วยให้สามารถสร้างโครงสร้างพื้นฐานได้รวดเร็ว แบ่งเบาภาระการเงินการคลังของภาครัฐ ลดการพึ่งพาภาษี และหนี้สาธารณะ เพิ่มความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการทำงานของรัฐวิสาหกิจด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน และจัดตั้งกองทุน FTA ให้ความช่วยเหลือแก่ภาคการผลิตและภาคบริการที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการ

ค้า หรือสามารถใช้สิทธิประโยชน์เพื่อการส่งออกภายใต้ความตกลงการค้าเสรีต่างๆ ให้สามารถปรับตัวหรือแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

๔) **การจัดทำยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศไทย** ความร่วมมือกับธนาคารพัฒนาเอเชีย เพื่อร่วมกันจัดทำยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาประเทศ มุ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รองรับการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจการเงินและสังคมอย่างยั่งยืน

๕) **ผลักดันนโยบาย แผน และมาตรการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมระดับชาติ** พัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อรองรับการพัฒนาและขยายระบบขนส่งทางรางของประเทศไทย สนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาพัฒนาผลิตภัณฑ์ ใช้งานวิจัยและนวัตกรรมใหม่ๆ ต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และการวิจัยด้านพืชและเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อให้ได้พันธุ์พืชที่ให้ผลผลิตสูงมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด และเทคโนโลยีในการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

๖) **พัฒนารัฐกิจบริการสู่มาตรฐานคุณภาพและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ** ให้มีองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การตลาดสมัยใหม่ เสริมสร้างนวัตกรรม สร้างเครือข่ายธุรกิจ และส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยให้มีความเข้มแข็งทันต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป และพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

๗) **ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยธุรกิจ** ในโซ่อุปทานของภาคอุตสาหกรรม และสนับสนุนให้เกิดปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของโซ่อุปทานของอุตสาหกรรม

๘) **ศึกษาประเมินศักยภาพและเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการระบบขนส่งของไทย** เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของประเทศ ได้แก่ การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานทางรางของการรถไฟแห่งประเทศไทย ดำเนินการศึกษาและออกแบบเพื่อเตรียมการก่อสร้างโครงการรถไฟความเร็วสูง ทางรถไฟสายใหม่ในจุดที่เป็น Missing link เพื่อเชื่อมต่อโครงข่ายกับประเทศเพื่อนบ้าน และการก่อสร้างและเปิดให้บริการโครงการรถไฟฟาส่วนต่อขยาย ๕ สายทาง การพัฒนาโครงข่ายทางหลวงเพื่อการท่องเที่ยว และการขยายทางหลวงสายประธานให้เป็น ๔ ช่องจราจร (ระยะที่ ๒) ให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกภาคของประเทศ โดยเฉพาะเส้นทางที่มีความสำคัญและมีปริมาณการจราจรสูง การก่อสร้างและพัฒนาศักยภาพของท่าเทียบเรือ เพื่อให้เกิดปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งที่มีต้นทุนต่ำและประหยัดพลังงาน และขยายขีดความสามารถในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ การก่อสร้างเพื่อขยายขีดความสามารถท่าอากาศยานระหว่างประเทศ และรักษาระดับคุณภาพบริการและความปลอดภัยให้เป็นมาตรฐานสากล เพิ่มศักยภาพการแข่งขันให้กับสายการบินแห่งชาติ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการบินอาเซียน รวมทั้ง ผลักดันการพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลการนำเข้า ส่งออกและโลจิสติกส์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ พัฒนาศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพผ่านหลักสูตรของสถาบันการศึกษาและการฝึกอบรมต่างๆ และให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่ผู้ประกอบการโลจิสติกส์ไทย สนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยเพิ่มศักยภาพการขยายการให้บริการในระดับภูมิภาค การปรับปรุงกฎระเบียบการขนส่งคนและสินค้าที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพื้นที่ชายแดนและเขตเศรษฐกิจชายแดน

๙) **การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน และพัฒนาแหล่งพลังงานสะอาด** ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการผลิตและการใช้พลังงานทดแทนในทุกระดับตั้งแต่

ระดับชุมชน องค์กร และประเทศ พัฒนาระบบราคาพลังงานทดแทนที่เหมาะสม ทันสมัย และเป็นธรรม ปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทดแทนที่ทันสมัย พัฒนาทักษะและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตพลังงานทดแทน รมรณงค์ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน ให้คำปรึกษาและดำเนินมาตรการจูงใจภาคครัวเรือน ธุรกิจเอกชน อุตสาหกรรม และภาครัฐในการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินมาตรการส่งเสริมการใช้วัสดุและอุปกรณ์เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พัฒนาบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมและภาคธุรกิจให้ใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง จัดหาแหล่งพลังงานเพิ่มเติม สํารองแหล่งพลังงานให้เพียงพอต่อความต้องการ กำหนดแนวทางการจัดตั้งสะพานเศรษฐกิจพลังงานให้เกิดการเชื่อมโยงกับธุรกิจพลังงานในภูมิภาคอื่น สนับสนุนแนวทางการลงทุนระบบท่อขนส่งน้ำมัน ระบบสำรองน้ำมันเตรียมพร้อมรองรับปัญหาการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง ก๊าซปิโตรเลียมเหลว พัฒนาแหล่งผลิตพลังงานไฟฟ้า ระบบส่งไฟฟ้า และระบบจำหน่ายไฟฟ้า

๑๐) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ การให้บริการอินเทอร์เน็ตไร้สายโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในที่สาธารณะ เพื่อเปิดให้บริการอินเทอร์เน็ตไร้สายที่ปลอดภัยและเชื่อถือได้ กำหนดเป้าหมายติดตั้งอุปกรณ์ Access Point จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ จุดทั่วประเทศ สร้างเครือข่ายอาสาสมัครให้มีจิตสำนึกในการร่วมมือปกป้องให้สังคมไทยเกิดความตระหนักรู้และใช้งานข้อมูลข่าวสารบนโลกออนไลน์อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ เพื่อติดตาม เฝ้าระวัง ตรวจสอบวิเคราะห์เว็บไซต์และข้อมูลอินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมหรือผิดกฎหมายตลอด ๒๔ ชั่วโมง จัดตั้งศูนย์ประสานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์ประเทศไทย จัดทำแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่เน้นเทคโนโลยีการเชื่อมต่อผ่านสายเคเบิลใยแก้วนำแสง เพื่อยกระดับประสิทธิภาพโครงข่ายเดิมให้มีความพร้อมในการรองรับการใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จัดทำแนวทางการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ และธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานภาครัฐ ผ่านโครงข่าย SMART NETWORK เพื่อให้บริการมีประสิทธิภาพ ทัวถึงและเป็นธรรมแก่ประชาชน นอกจากนี้ โครงการที่อยู่ในขั้นตอนการเตรียมความพร้อม ได้แก่ การลงทุนเพื่อปรับปรุงและขยายโครงข่ายโทรคมนาคมของประเทศให้มีประสิทธิภาพสามารถรองรับปริมาณการรับส่งข้อมูลขนาดใหญ่ที่ต้องการความเร็วสูง และขยายการให้บริการครอบคลุมพื้นที่มากขึ้น การจัดทำแผนแม่บทเพื่อผลักดันนโยบายบรรดแบนด์แห่งชาติ จำนวน ๔ แผน ได้แก่ แผนการดำเนินงานการใช้ประโยชน์โครงข่ายบรรดแบนด์แห่งชาติโดยภาครัฐ แผนบูรณาการงบประมาณของกระทรวงต่างๆ ในการใช้โครงข่ายบรรดแบนด์แห่งชาติ แนวทางรูปแบบธุรกิจของหน่วยงานบรรดแบนด์แห่งชาติ และแผนแม่บทด้าน Supply Side ของโครงการบรรดแบนด์แห่งชาติ

๒.๒.๕ การส่งเสริมความร่วมมืออย่างเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาทั้งในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาค มีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

๑) พัฒนาศักยภาพการค้าชายแดนและภูมิภาคให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป ด้วยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎ ระเบียบ มาตรการ โอกาส ช่องทางการค้า การอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ กับประเทศเพื่อนบ้าน สร้างเครือข่ายพันธมิตร และสนับสนุนบทบาทให้ไทยเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน

๒) ร่วมมือเพื่อการพัฒนา/ ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้กรอบอนุภูมิภาคเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศในภูมิภาค หรือแนวทางแก้ไขปัญหา/ข้อจำกัด/อุปสรรคทางการค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนพัฒนาความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน ณ พื้นที่

ชายแดน รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์และส่งเสริมการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านตามปฏิญญาพุกาม ตามยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS)

๒.๒.๖ การเตรียมความพร้อมของไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๑) **สร้างความตระหนักในความสำคัญของประชาคมอาเซียน และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น** เตรียมความพร้อมของภาคส่วนต่างๆ ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ทั้งด้านการบริหารจัดการสินค้า การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน การขยายตลาด และการพัฒนาทางด้านกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ โดยจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติที่ดำเนินการอย่างบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ได้กำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านการเงินการคลังอาเซียนเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน และให้มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของการดำเนินการต่างๆ และการกำหนดมาตรการรองรับที่เหมาะสม ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาการวางแผนยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านการเงินการคลังอาเซียนเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

๒) **พัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการให้สามารถแข่งขันได้และใช้ประโยชน์จากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน** ส่งเสริมการค้าเสรีใน AEC เพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาขีดความสามารถให้แก่ผู้ประกอบการไทยในการขยายการค้าเสรีสู่ภูมิภาคอาเซียน ให้บริการข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการขยายธุรกิจในต่างประเทศ พัฒนาบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับและทุกตำแหน่งให้มีความรู้ ทักษะสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานร่วมกับประเทศอาเซียน เตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความมั่นคง รวมทั้งศึกษาประเมินศักยภาพและเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการระบบขนส่งของไทย ให้สามารถรองรับการขนส่งคนและสินค้าภายในประเทศและเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ศึกษาวิจัยและพัฒนามาตรการด้านการเงินการคลังที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจประจักษ์ไทย สร้างความชัดเจนในบทบาทรัฐวิสาหกิจภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ให้สามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้สอดคล้องเหมาะสม นอกจากนี้ ได้พัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของด่านกักสัตว์ระหว่างประเทศในการตรวจสอบสินค้าปศุสัตว์นำเข้าประเทศไทย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการลักลอบนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ที่ไม่มีคุณภาพ และพัฒนาตรวจสอบสินค้าปศุสัตว์ส่งออกให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าระดับสากล

๓) **พัฒนาทักษะแรงงานให้มีความสามารถเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานอาเซียน** เพื่อศึกษาวิจัยความต้องการอุปสงค์และอุปทาน แรงงานในประเทศสมาชิกอาเซียน ปัจจุบัน และอุปสรรคต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเมื่อมีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี เพื่อเตรียมความพร้อมและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องแรงงานและการรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียน และเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมด้านแรงงานของประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศผู้ก่อตั้งประชาคมอาเซียน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ

๔) **ปรับกฎ ระเบียบ และการจัดการเชิงสถาบันให้สอดคล้องกับกติกาของอาเซียน** ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศของไทย และกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อปกป้องและแก้ไขปัญหาทางการค้าระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน การปรับปรุงกฎหมายการค้าระหว่างประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับกฎระเบียบทางการค้าของประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันในเชิงนโยบายเพื่อยกระดับศักยภาพและเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจของไทยระหว่างหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง (เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง สำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สภาหอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรม เป็นต้น) อาทิ การส่งเสริมและให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการส่วนภูมิภาคในด้านสิทธิประโยชน์ทางการค้า มาตรการทางการค้าของประเทศเพื่อนบ้าน การปลอมแปลงแหล่งกำเนิดสินค้า ปัญหา อุปสรรค

๒.๒.๗ การบริหารจัดการน้ำและที่ดินเพื่อสนับสนุนความมั่นคงด้านอาหารและการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ

๑) พัฒนา ปรับปรุง และฟื้นฟูแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน พัฒนาระบบโครงข่ายกระจายน้ำ และความมั่นคงด้านน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้น้ำ อาทิ การพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน เพื่ออนุรักษ์น้ำ เก็บเกี่ยวน้ำ และจัดการน้ำฝนให้ไหลซึมลงใต้ดิน เป็นประโยชน์ในรูปของความชื้นแก่พรรณพืช ไม่ให้ไหลป่าไปกัดเซาะดินในพื้นที่ตอนล่างให้เกิดความเสียหาย และใช้ในการเกษตร ให้เป็นต้นแบบการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชนที่มีการบริหารจัดการอย่างครบวงจร การเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำไว้ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทาน และในพื้นที่ที่ระบบส่งน้ำไปไม่ถึงเพื่อบรรเทาปัญหาภัยแล้ง เพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้แก่เกษตรกร นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการพัฒนาและรณรงค์การใช้น้ำอย่างประหยัดเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

๒) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านน้ำอุปโภคบริโภค เป็นปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และยกระดับคุณภาพชีวิตและสุขอนามัยของประชาชนให้ดีขึ้น พร้อมทั้งลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบท ในช่วงแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้วางกรอบแผนการลงทุนและดำเนินการก่อสร้างปรับปรุงขยายกำลังการผลิตน้ำและโครงข่ายการให้บริการน้ำอุปโภคบริโภคทั้งในเขตเมืองและภูมิภาคเพิ่มขึ้น รวมทั้งพัฒนาระบบประปาหมู่บ้านให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลมีโอกาสรับน้ำสะอาดในปริมาณที่เพียงพอกับความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีการดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ การก่อสร้างปรับปรุงขยายระบบประปาในส่วนภูมิภาค ๑๘ โครงการ การก่อสร้างปรับปรุงขยายระบบประปาในพื้นที่ท่องเที่ยว ๓ โครงการ การศึกษาวางท่อส่งน้ำดิบจากเขื่อนรัชชประภาไปจังหวัดภูเก็ต เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำดิบในระยะยาวให้แก่ประปาภูเก็ต ประปากระบี่ ประปาพังงา และประปาอ่าวลึก รวมทั้งสร้างความมั่นคงของระบบประปาให้สามารถรองรับความต้องการใช้น้ำของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต ก่อสร้างปรับปรุงระบบส่งน้ำดิบเพื่อป้องกันน้ำท่วมเป็นการถาวรในเขตนครหลวง สร้างระบบป้องกันน้ำท่วมตามแนวคลองประปาและที่อยู่อาศัยของประชาชนบริเวณริมคลองประปา รวมทั้งป้องกันมิให้น้ำไหลเข้าท่วมพื้นที่เศรษฐกิจใจกลางเมืองในช่วงเกิดอุทกภัย

๓) ฟื้นฟูและพัฒนาดินที่เสื่อมสภาพให้เหมาะสมกับการทำเกษตรกรรม แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินในเขตอนุรักษ์ ปรับปรุงการบริหารจัดการที่ดินทั้งระบบ กระจายการถือครองที่ดินให้เป็นธรรม และป้องกันการสูญเสียกรรมสิทธิ์ที่ดินของเกษตรกรรายย่อย อาทิ การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ เพื่อเมืองและชนบทให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่สมบูรณ์ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเต็มประสิทธิภาพ มีรูปแบบที่ดินที่สวยงาม เพิ่มมูลค่าในทรัพย์สินโดยให้เจ้าของที่ดินเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา การจัดการที่ดินชายฝั่งทะเลเพื่อจัดทำแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินชายฝั่งจังหวัดจันทบุรีและตราด ให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และแผนพัฒนาจังหวัด พร้อมทั้งกำหนดทิศทางการพัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรและที่ดินชายฝั่งให้ชัดเจนสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานการจัดการที่ดินชายฝั่ง เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งให้สมดุลและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งวางผังการใช้ประโยชน์ที่ดินและรูปแบบการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เสี่ยงภัยกัดเซาะชายฝั่งทะเลอ่าวไทย (๒ บริเวณ) เพื่อป้องกันพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พื้นที่

เศรษฐกิจ อนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่เสี่ยงภัยการกัดเซาะพื้นที่ชายฝั่ง และลดผลกระทบความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการเสี่ยงภัยกัดเซาะชายฝั่ง

๒.๒.๘ การยกระดับขีดความสามารถในการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ

๑) พัฒนานองค์ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบ และการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้ดำเนินการศึกษา และประเมินพื้นที่เสี่ยงและมีความเปราะบางต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของระบบนิเวศแหล่งน้ำ และระบบนิเวศเกษตร เพื่อจัดทำแนวทางเตรียมการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การป้องกันการเกิดผลกระทบรุนแรง และส่งเสริมการปรับตัวในระดับพื้นที่ รวมทั้งดำเนินการสำรวจและศึกษาธรณีสัณฐานชายฝั่งทะเลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อจัดทำแนวทางลดผลกระทบพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำทะเลท่วมจากการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำทะเล โดยเฉพาะบริเวณจังหวัดสมุทรสงคราม สมุทรสาคร กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา พัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งทะเลของประเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่เสี่ยงภัยจากการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเลสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อาทิ ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำทะเลบริเวณจังหวัดชลบุรี และชุมพรสำหรับอ้างอิงตรวจสอบประเมินผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การติดตามประเมินสถานภาพการเปลี่ยนแปลงธรณีสัณฐานชายฝั่งทะเลอ่าวไทยและทะเลอันดามัน ข้อมูลและแผนที่แสดงพื้นที่เสี่ยงต่อการกัดเซาะชายฝั่ง ที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการใช้ที่ดิน และแนวทางการลดผลกระทบของชุมชนชายฝั่งต่อการเปลี่ยนแปลงธรณีสัณฐานชายฝั่งทะเลที่เป็นพื้นที่วิกฤต

๒) พัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบการรายงานเกี่ยวกับข้อมูลการปล่อยและการลดก๊าซเรือนกระจก เช่น พัฒนาระบบการวิเคราะห์กักกันกรองและติดตามประเมินผลโครงการลดก๊าซเรือนกระจก โครงการจัดทำแผนงานการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ (NAMAs) และโครงการจัดตั้งระบบตรวจสอบ รายงาน และการทวนสอบระดับชาติ (National MRV) เพื่อรองรับกลไกการลดก๊าซเรือนกระจกระหว่างประเทศ

๓) ยกระดับขีดความสามารถของกลุ่มเสี่ยงในการปรับตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยดำเนินโครงการสาธิตชุมชนรวมใจ รมรงค์ลดโลกร้อน ด้วยการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากมลพิษและภาวะภัยพิบัติที่เกิดจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๔) การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง โดยการดำเนินกิจกรรม/โครงการที่หลากหลาย อาทิ จัดตั้งศูนย์บัญชาการสาธิตภัยแห่งชาติ เพื่อเป็นศูนย์สั่งการและตัดสินใจการจัดการสาธิตภัยระดับชาติแบบครบวงจร จัดตั้งคลังข้อมูลสาธิตภัยแห่งชาติ ประมวลผลข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อการสั่งการ อำนาจการ ประสาน และการบริหารจัดการสาธิตภัยให้เกิดประสิทธิภาพ ครอบคลุมทั้งด้านการแจ้งเตือนภัย รายงานสถานการณ์และช่วยเหลือผู้ประสบภัย สร้างระบบเครือข่ายวิทยุสื่อสาร สร้างระบบสั่งการอำนาจการแบบสองทางและหลายทาง ฝึกซ้อมจำลองสถานการณ์พร้อมทบทวนการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสาธิตภัยอย่างต่อเนื่อง จัดทำฐานข้อมูลหมู่บ้านเสี่ยงภัยน้ำท่วม น้ำป่าไหลหลาก และโคลนถล่ม จำนวน ๑๒,๐๒๐ หมู่บ้านใน ๕๑ จังหวัด เพื่อพัฒนาโครงสร้างขนาดเล็กที่เหมาะสมในหมู่บ้านเสี่ยงภัยสูงสุด ๓,๐๐๐ หมู่บ้าน การป้องกันและลดผลกระทบจากน้ำท่วม น้ำป่าไหลหลากและโคลนถล่ม โดยก่อสร้างโครงสร้างขนาดเล็กที่เหมาะสมทางด้าน

วิศวกรรม การวางแผนนโยบายพัฒนาพื้นที่กลุ่มอำเภอ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการควบคุมและจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ กำหนดพื้นที่เสี่ยงภัยต่างๆ หรือพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับการตั้งถิ่นฐานชุมชน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปใช้เป็นกรอบดำเนินการวางแผนและจัดทำผังเมืองในระดับชุมชน (อปท.) การจัดทำแผนผังโครงการพัฒนาท้องถิ่น การออกข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๒.๙ การบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม มีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

๑) การให้เงินอุดหนุนบริการสาธารณะของรัฐวิสาหกิจเพื่อให้การอุดหนุนบริการสาธารณะของรัฐวิสาหกิจมีระบบที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานได้ เพื่อให้รัฐวิสาหกิจสามารถให้บริการสาธารณะที่มีคุณภาพในราคาที่ประชาชนเข้าถึงได้ และได้รับบริการอย่างทั่วถึง โดยที่ไม่เป็นภาระต่อรัฐวิสาหกิจ และลดภาระดอกเบี้ยการกู้เงินของรัฐวิสาหกิจเพื่อนำมาใช้ในการให้บริการสาธารณะ

๒) การส่งเสริมธรรมาภิบาลภายในสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ เพื่อเป็นเครื่องมือกำกับความประพฤติของบุคลากร ที่สร้างความโปร่งใสและมีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็นสากล เพื่อเป็นแนวทางสำหรับยึดถือเป็นหลักการและแนวทางปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล และเป็นเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบการทำงานด้านต่างๆ ของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) และทำให้เกิดรูปแบบองค์กรอันเป็นที่ยอมรับ และเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการ ประชาชนทั่วไป และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๓) การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สำหรับรายการค่าจัดการเรียนการสอน หนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ภาครัฐให้การสนับสนุน

๔) การส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุก เพื่อส่งเสริมศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทั่วประเทศในการปฏิบัติงานเชิงรุก

๕) การสนับสนุนการเสริมสร้างสวัสดิการทางสังคมให้แก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนและการช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพอย่างทั่วถึง โดยส่งเสริม สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบุคลากรขององค์กรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการบริหารงานและพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนนำแนวคิดและหลักปฏิบัติไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมให้ประชาชนยึดหลักของเศรษฐกิจพอเพียงมาในการดำรงชีวิต

๓ กลไกการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

๓.๑ การขับเคลื่อนในรูปแบบของคณะกรรมการระดับชาติ

๓.๑.๑ คณะกรรมการระดับชาติขับเคลื่อนด้านเศรษฐกิจ อาทิ คณะกรรมการติดตามเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ คณะกรรมการกำกับและติดตามผลการปฏิบัติราชการ คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงการคลัง (ค.ต.ป) คณะกรรมการการกำกับนโยบายด้านรัฐวิสาหกิจ

คณะกรรมการ PPPs คณะทำงานจัดทำแผนการปรับปรุงวิชาชีพบุคลากรเพื่อเปิดเสรีทางการค้า (ผศค.) คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ คณะกรรมการอาเซียนด้านการเงินการคลัง คณะกรรมการนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะ คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานของรัฐวิสาหกิจ คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) คณะกรรมการการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี คณะกรรมการการพัฒนาแรงงานและประสานงานการฝึกอาชีพแห่งชาติ (NBVTC : National Board Vocational Training Coordination) คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ คณะกรรมการกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน คณะอนุกรรมการกำกับและติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตลาดทุนไทย คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบโลจิสติกส์อุตสาหกรรม ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ (กบส.)

๓.๑.๒ คณะกรรมการระดับชาติขับเคลื่อนด้านสังคม อาทิ คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ คณะกรรมการบริหารนโยบายเพื่อกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติ สำหรับนโยบายคอมพิวเตอร์พกพา (แท็บเล็ต) ต่อ ๑ นักเรียน คณะกรรมการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบระดับชาติ และการแต่งตั้งอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๓ คณะกรรมการระดับชาติขับเคลื่อนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิ คณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ คณะกรรมการพัฒนาที่ดิน คณะกรรมการควบคุมมลพิษ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

๓.๒ กลไกการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนา

๓.๒.๑ นโยบายคอมพิวเตอร์พกพา (แท็บเล็ต) ต่อ ๑ นักเรียน มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อรับผิดชอบดำเนินงานตามแผนงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง อาทิ คณะทำงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คณะทำงานด้านการจัดหาและส่งมอบเครื่องคอมพิวเตอร์พกพา คณะทำงานด้านการดูแลและบำรุงรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์พกพา คณะทำงานด้านแผนและงบประมาณ คณะทำงานด้านพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน คณะทำงานด้านพัฒนาบุคลากร คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจ และคณะทำงานด้านการวิจัย นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

๓.๒.๒ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นเจ้าภาพหลัก และแต่งตั้งคณะทำงานเครือข่ายการศึกษาแห่งชาติ มีผู้แทนจากทุกส่วนงานของกระทรวงศึกษาธิการร่วมเป็นคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนและดำเนินงานตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ

๓.๒.๓ การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ ให้กระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานหลักในร่วมกับหน่วยงาน/ภาคีที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนปฏิบัติการแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

๓.๒.๔ การพัฒนาระบบการเงินฐานรากและการออม นอกจากจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อช่วยในการขับเคลื่อนการทำงานโครงการติดตามเร่งรัดการใช้จ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายให้บรรลุผลสำเร็จ ได้กำหนดกลไก ให้ส่วนราชการ จังหวัด และรัฐวิสาหกิจแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานในการเร่งรัดการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีงบประมาณ พร้อมทั้งรายงานปัญหาอุปสรรคจากการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามแผน หรือการปรับแผนต่อคณะกรรมการ/คณะทำงานในการเร่งรัดการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และให้

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น รายงานผลการใช้จ่ายเงิน และปัญหาอุปสรรค พร้อมทั้งแนวทางแก้ไขให้คณะกรรมการติดตามเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐเป็นรายไตรมาส

๓.๒.๕ กรอบแนวทางการจัดการมลพิษในแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและบูรณาการทำงานร่วมกันและการติดตามประเมินผล โดยใช้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและการควบคุมและลดมลพิษของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ประกอบการจัดทำ

๓.๒.๖ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม ดำเนินงานตามกฎหมาย ระเบียบ อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวดที่ ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๓ แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา ๗๘ กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน การบังคับใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ และจัดตั้งศูนย์อำนวยการส่งเสริมบทบาท อปท. และประชาชนในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (ศพท.) มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย บูรณาการการทำงานด้านการส่งเสริมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.)

๓.๒.๗ การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ จัดตั้งศูนย์บัญชาการสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อเป็นศูนย์สั่งการ และตัดสินใจการจัดการสาธารณภัยระดับชาติแบบครบวงจร

๔ การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ในระยะต่อไป

สศช. กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ในระยะต่อไป ดังนี้

๔.๑ การผลักดันแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ อย่างต่อเนื่อง สศช. ดำเนินการร่วมกับเครือข่าย/กลไกที่มีอยู่ทั้งระดับชาติ กระทรวง และพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน การบูรณาการ การสร้างความเป็นเจ้าของและร่วมกันขับเคลื่อนตามบทบาทหน้าที่ของทุกภาคส่วนสอดคล้องกับการจัดสรรงบประมาณ ผลักดันให้หน่วยงานและภาคีร่วมกันขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และสร้างกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ให้ความสำคัญกับการสร้างกลไกขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ ที่ใช้จังหวัดเป็นจุดประสานการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

๔.๒ การผลักดันให้การติดตามประเมินผลเป็นกระบวนการที่สามารถดำเนินการไปพร้อมกับการขับเคลื่อนทั้งระดับชาติและพื้นที่ ทั้งการสร้างเครือข่ายฐานข้อมูลกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูล อาทิ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข ธนาคารแห่งประเทศไทย การพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยทั้งในระดับประเทศและจังหวัด โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน

ภาคผนวกที่ ๑ การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

ยุทธศาสตร์/เป้าหมาย	ปีสุดท้าย แผนฯ ๙	แผนฯ ๑๐					เป้าหมาย แผนฯ ๑๐
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	
๑. การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้							
๑.๑ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป (ปี)	๗.๘	๘.๗	๘.๘	๘.๙	๙.๐	-	๑๐ ปี
๑.๒ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับ (ร้อยละ)	๓๗.๖	๓๙.๐	๓๙.๒	๓๒.๒	๒๙.๑		สูงกว่าร้อยละ ๕๕
๑.๓ กำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพ (การศึกษา ระดับมัธยมต้นขึ้นไป (ร้อยละของกำลังแรงงานทั้งประเทศ)	๔๐.๓	๔๑.๖๕	๔๒.๙๐	๔๔.๗๑	๔๕.๓๖	๔๗.๔๕	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐
๑.๔ จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ ประชากร ๑๐,๐๐๐ คน (คน)	๕.๙๒	๖.๐๐	-	-	-	-	
๑.๔ อายุคาดหมายเฉลี่ยของคนไทย (ปี)	๗๕.๖	๗๕.๖	๗๕.๖	๗๕.๖		-	๘๐ ปี
๑.๕ อัตราการเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ ๕ อันดับแรก (ต่อประชากรแสนคน)							ลดลง
• โรคหัวใจ	๖๑๘.๒	๖๘๗.๗	๗๔๙.๕	๗๙๓.๐	-		
• โรคความดัน	๖๕๙.๖	๗๗๘.๑	๘๖๐.๕	๙๘๑.๕	-		
• โรคเบาหวาน	๕๘๖.๘	๖๕๐.๔	๖๗๕.๗	๗๓๖.๕	-		
• โรคหลอดเลือดสมอง	๑๘๘.๓	๒๐๕.๕	๒๑๖.๖	๒๒๗.๒	-		
• โรคเนื้องอกร้าย(มะเร็ง)	๑๒๔.๔	๑๓๐.๘	๑๓๔.๒	๑๓๓.๑	-		
๑.๕ อัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนคดีอาชญากรรม (ร้อยละ)	๐.๑	- ๔.๔	- ๙.๔	- ๑๔.๙	- ๒๐.๘		ลดลงร้อยละ ๑๐ เทียบ กับปีแรกแผนฯ ๑๐
๒. การพัฒนาการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ							
๒.๑ สัดส่วนองค์กรชุมชนที่มีการจัดสวัสดิการต่อหมู่บ้าน	๐.๐๕	๐.๐๖	๐.๑๖	๐.๒๓	๐.๒๖	๐.๓๕	ชุมชนมีกิจกรรม พัฒนาคุณภาพชีวิต และ จัดสวัสดิการชุมชน ทุกหมู่บ้านมีแผน ชุมชนแบบมีส่วนร่วม
๒.๒ สัดส่วนกองทุนสวัสดิการชุมชนต่อหมู่บ้าน	-	๐.๐๑	๐.๐๒	๐.๐๔	๐.๐๔	๐.๐๔	
๒.๓ หมู่บ้านที่มีแผนชุมชน (ร้อยละ)	๘๔.๖๐	๘๗.๔	๙๑.๔๒	๙๘.๑๑	๙๓.๙๙	๙๘.๕๐	
• หมู่บ้านที่มีแผนชุมชนในระดับดีมาก (ร้อยละ)	๒๗.๑๐	๔๓.๑๒	๔๓.๑๒	๗๑.๖๖	๗๑.๔๑	๗๖.๓๙	
๒.๔ องค์กรชุมชนรวมทุกประเภท (แห่ง)	๔๕,๖๗๕	๔๘,๗๗๔	๖๔,๙๕๒	๗๙,๑๘๔	๘๙,๗๗๕	๑๑๕,๐๔๙	ขยายโอกาสการ เข้าถึงแหล่งทุนที่ ชุมชนมีส่วนร่วม
๒.๕ สมาชิกองค์กรชุมชน (ล้านคน)	๕.๖๓	๙.๑๐	๑๖.๖๗	๒๐.๐๐	๒๐.๘๗	๒๘.๗๙	
๒.๖ เงินออมขององค์กรชุมชน (ล้านบาท)	๑๒,๓๕๕.๓	๑๓,๑๒๖.๔	๑๕,๗๔๘.๙	๑๕,๓๒๑.๒	๑๕,๓๖๖.๑	๔๙,๓๙๒.๘	
๒.๗ สัดส่วนของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่จัดตั้ง เป็นสถาบันการเงินชุมชน	-	๐.๐๑	๐.๐๑	๐.๐๒	๐.๐๒	๐.๐๒	

ยุทธศาสตร์/เป้าหมาย	ปีสุดท้าย แผนฯ ๙	แผนฯ ๑๐					เป้าหมาย แผนฯ ๑๐
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	
๓. การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน							
๓.๑ ผลิตภาพการผลิตรวม (%)	๒.๔๑	๒.๑๖	-๐.๒๘	-๔.๒๘	๕.๐๘	-๑.๖๗	เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓
๓.๒ สัดส่วนการส่งออกในตลาดโลก	๑๐.๐๘	๑๑.๑๑	๑๑.๑๒	๑๒.๒๔	๑๓.๓๐	๑๒.๒๖	เพิ่มขึ้น
๓.๓ การลงทุนเพื่อวิจัยและพัฒนาต่อ GDP (%)	๐.๒๔	๐.๒๑	-	๐.๒๔		na	ร้อยละ ๐.๕ ภายในปี ๒๕๕๔
๓.๔ ดัชนีด้านโลจิสติกส์ต่อ GDP (%)	๑๙.๐	๑๘.๘	๑๘.๖	๑๖.๘	๑๗.๙ (ประมาณการ)	๑๔.๕ (ประมาณการ)	ร้อยละ ๑๓ ภายในปี ๒๕๕๔
๓.๕ สัดส่วนอุปสงค์ในประเทศต่อภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	๖๙.๑๐	๖๖.๖๒	๖๓.๙๖	๗๔.๘๑	๖๗.๕๐	๖๑.๗๖	ร้อยละ ๗๕ ภายในปี ๒๕๕๔
๓.๖ สัดส่วนการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร	๑๒.๔	๑๒.๑	๑๒.๓	๑๒.๗	๑๑.๖	๑๒.๒	เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ ๑๕ ของ GDP ในปี ๒๕๕๔
๓.๗ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปโดยเฉลี่ย (%)	๔.๗๐	๒.๒๐	๕.๔๐	-๐.๙๐	๓.๓๐	๓.๘๐	เฉลี่ยร้อยละ ๓.๐-๓.๕ ต่อปี
๓.๘ อัตราว่างงานต่อกำลังแรงงาน (%)	๑.๕๐	๑.๔๐	๑.๔๐	๑.๕๐	๑.๐๐	๐.๖๘	ไม่เกินร้อยละ ๒
๓.๙ หนี้สาธารณะต่อ GDP (%)	๔๐.๔๘	๓๗.๙๖	๓๘.๑๓	๔๓.๘๕	๔๒.๔๙	๔๐.๗๘	ไม่เกินร้อยละ ๕๐
๓.๑๐ สัดส่วนการออมต่อ GDP (%)	๒๙.๓๘	๓๒.๗๖	๒๙.๘๗	๒๙.๕๙	-	-	ร้อยละ ๓๕ ภายในปี ๒๕๕๔
๓.๑๑ ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP (%)	๑.๑๐	๖.๓๐	๐.๘๐	๘.๓๐	๔.๖๐	๓.๔๕	ขาดดุลเฉลี่ยไม่เกิน ร้อยละ ๒ ต่อปี
๓.๑๒ ความยืดหยุ่นการใช้พลังงานเฉลี่ย	๐.๒๗	๐.๕๐	๐.๖๔	-๐.๒๙	๐.๗๖	๗.๘๓	ไม่เกิน ๑:๑
๓.๑๓ การใช้พลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานทั้งหมด (%)	๗.๖๑	๘.๔๔	๘.๘๘	๙.๔๘	๙.๐๖		เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ ๘
๓.๑๔ การใช้น้ำมันภาคขนส่งต่อการใช้พลังงานทั้งหมด (%)	๓๖.๓	๓๖.๔	๓๕.๑	๓๖.๒	๓๕.๒	๓๕.๗	เหลือร้อยละ ๓๐
๓.๑๕ ผลิตภัณฑ์และบริการของ SME ต่อ GDP (%)	๓๘.๙๐	๓๘.๗๐	๓๘.๑๐	๓๗.๘๐	๓๗.๑๐	๓๖.๖๐	ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๔๐
๓.๑๖ สัดส่วนรายได้ของกลุ่มรายได้สูงสุด ๒๐% แรก ต่อรายได้กลุ่มต่ำสุด ๒๐%	๑๓.๙๒	๑๒.๔๗	-	๑๑.๓๑	na	na	ไม่เกิน ๑๐ เท่า ภายในปี ๒๕๕๔
๔. การพัฒนาฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม							
๔.๑ สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศ (ร้อยละ)	๓๐.๙๒	-	๓๓.๔๔	-	๓๓.๕๖	-	ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๓ ของพื้นที่ ประเทศ
๔.๒ สัดส่วนพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ (ร้อยละ)	๑๘.๓๕	๑๘.๗๐	๑๙.๑๓	๑๙.๙๙	๒๐.๒๑	๒๐.๒๒	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๘ ของ พื้นที่ประเทศ
๔.๓ พื้นที่พื้นที่ดินที่มีปัญหา (ล้านไร่)	๑.๑๕	๐.๘๖	๑.๐๕	๐.๑๗	๐.๑๕	๐.๑๘	ไม่ต่ำกว่า ๑๐ ล้านไร่
๔.๔ พื้นที่พื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลาย (ล้านไร่)	๑.๒๐	๑.๒๓	๑.๐๔	๑.๐๕	๐.๙๓	๐.๔๙	ไม่ต่ำกว่า ๕ ล้านไร่
๔.๕ กรรมสิทธิ์ที่ดิน(ล้านไร่)	๘๗.๑๗	๙๑.๐๓	๙๖.๖๘	๙๙.๙๓	๙๘.๕๘	๑๐๒.๒๑	ออกกรรมสิทธิ์ที่ดิน ๑๐ ล้านไร่
๔.๖ พื้นที่ชลประทานที่เพิ่มขึ้น (ล้านไร่)	๐.๔๘	๐.๑๕	๐.๒๑	๐.๓๗	๐.๖๒	๐.๒๖	ไม่น้อยกว่า ๘ แสนไร่
๔.๗ สัดส่วนการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ต่อขยะ ทั้งหมด (ร้อยละ)	๒๒	๒๒	๒๓	๒๖	๒๖	๒๖	ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของปริมาณขยะ ทั่วประเทศ

ยุทธศาสตร์/เป้าหมาย	ปีสุดท้าย แผนฯ ๙	แผนฯ ๑๐					เป้าหมาย แผนฯ ๑๐
	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	
๔.๘ ปริมาณการนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตร (ล้านตัน)	๓.๖๓	๔.๔๗	๓.๙๑	๓.๙๗	๕.๒๙	๕.๘	นำเข้าไม่เกินปีละ ๓.๕ ล้านตัน
๔.๙ รักษาคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำต่างๆ (ร้อยละของคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไป)	๗๔	๕๓	๗๕	๖๖	๖๑	๗๗	แหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๕
๕. การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ							
๕.๑ คะแนนภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย	๓.๖๐	๓.๓๐	๓.๕๐	๓.๔๐	๓.๕๐	๓.๔๐	เป้าหมายไม่น้อยกว่า ๕ คะแนน ภายในปี ๒๕๕๔ เพิ่มขึ้น
๕.๒ ลำดับธรรมาภิบาลภาคเอกชนของไทย	๓๑	๓๔	๒๒	๒๒	๑๙	๒๒	
๕.๓ กำลังคนภาครัฐ (คน)	๑,๒๕๘,๙๑๙	๑,๒๗๕,๓๕๐	๑,๒๗๑,๖๒๐	๑,๒๘๐,๔๕๖	na	na	ลดกำลังคนภาครัฐให้ได้ร้อยละ ๑๐ ภายใน ๕ ปี
อัตราการเปลี่ยนแปลง	๓.๑	๑.๓	- ๐.๓	๐.๗	-	-	เพิ่มขึ้น
๕.๔ อัตราการเปลี่ยนแปลง รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	๗.๗๔	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	-๑๔.๘๖	-๒๔.๘๗	๓๓.๑๐	

ภาคผนวกที่ ๒ การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔

ด้านเศรษฐกิจ	สถานะกฎหมาย
(๑) กฎหมายที่ต้องเร่งผลักดันออกเป็นกฎหมายโดยเร็ว	
๑) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกำหนดมาตรการป้องกันการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น พ.ศ.	พระราชบัญญัติมาตรการปกป้องจากการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๖ เมษายน ๒๕๕๑
๒) ร่างพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.	พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๑
๓) ร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ...	พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๑
๔) ร่างพระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก พ.ศ. ...	พระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑
๕) ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ...	ผ่านการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว (ข้อมูล ณ สิงหาคม ๒๕๕๕) คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจจะจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ในวันพุธที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ โดยจะมีการอภิปรายในหัวข้อเรื่อง “ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.” ฉบับผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจ อยู่ระหว่างการนำความเห็นของส่วนราชการที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งมาให้คณะกรรมการกำหนดนโยบายและกำกับกิจการประกอบาแห่งชาติทราบและพิจารณา
๖) ร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการน้ำ พ.ศ. ...	ความเห็นว่าสมควรมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้พิจารณารวบรวมร่างพระราชบัญญัตินี้กับร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการประกอบา พ.ศ. หรือไม่ (ข้อมูล ณ ๒๕๕๑)
๗) ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแพกเตอรี่ริง พ.ศ. ...	
๘) ร่างพระราชบัญญัติเลตเตอร์ออฟเครดิต ทรัสตรีซีท และแสดนต์บายเครดิต พ.ศ. ...	
๙) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยอนุพันธ์ทางการเงิน พ.ศ. ...	
๑๐) ร่างพระราชบัญญัติแฟรนไชส์ พ.ศ. ...	กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้จัดทำ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ. ... เพื่อสร้างความเป็นธรรมทางการค้าระหว่างเจ้าของธุรกิจแฟรนไชส์ และ ผู้ซื้อแฟรนไชส์ ให้มีความเสมอภาคและได้ประโยชน์มากที่สุดในทุกภาคส่วน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น พร้อมรองรับการเปิดเสรีทางการค้า และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล (ข้อมูล ณ ๒๕๕๒)
๑๑) ร่างพระราชบัญญัติบรรษัทวิสาหกิจแห่งชาติ พ.ศ. ...	
๑๒) ร่างพระราชบัญญัติบริหารการขนส่ง พ.ศ.	
๑๓) ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการนครท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ พ.ศ.	
๑๔) ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาพลังงานทดแทนและ อนุรักษ์พลังงาน พ.ศ.	พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๐
๑๕) ร่างพระราชบัญญัติพัฒนาเมือง พ.ศ. ...	
๑๖) กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งของ ผู้ประกอบการทำเรือระหว่างประเทศ และการรับ จัดการขนส่งสินค้า	
๑๗) กฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแล กิจการไฟฟ้า	
๑๘) กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจและการกำกับ ดูแลกิจการก๊าซธรรมชาติ	

(๒) กฎหมายที่ต้องเร่งรัดปรับปรุง

๑) พระราชบัญญัติการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๒๒	พระราชบัญญัติการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๔ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๓
๒) ร่างพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	พระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒
๓) ร่างพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๓
ด้านเศรษฐกิจ	สถานะกฎหมาย
๔) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๔ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔
๕) ร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่...) พ.ศ. ...	พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๗ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗
๖) กฎหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ	
๖.๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐	มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐
๖.๒) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๑	มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๒
๖.๓) พระราชกฤษฎีกากำหนดประเภทธุรกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ที่ยกเว้นมิให้นำกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับ พ.ศ. ๒๕๔๙	มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๐
๖.๔) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ (ฉบับที่ ๒) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๑	มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑
๗) พระราชบัญญัติว่าด้วยการตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุนซึ่งสินค้าจากต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๒	
๘) ดำเนินโครงการปรับปรุงกฎ ระเบียบ และข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับโลจิสติกส์	ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ที่ ส.๓/๒๕๕๐ เรื่อง นโยบายส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจโลจิสติกส์ ประกาศ ณ วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๐
๙) กฎหมายเกี่ยวกับกิจการสนามกอล์ฟ และกิจการสปา	
๑๐) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘	มีผลบังคับใช้เมื่อ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ ขณะนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เห็นชอบร่างที่ขยายเวลาการบังคับใช้ผังเมืองรวม จาก ๕ ปี เป็น ๑๐ ปี

(๓) กฎหมายที่ต้องผลักดันให้มีผลบังคับใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒	พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ได้มีการยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมีบทบัญญัติทั้งในส่วนการกำหนดราคาสินค้าและการป้องกันการผูกขาดรวมอยู่ในฉบับเดียวกัน สมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาดและตราเป็นกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าขึ้นไว้โดยเฉพาะเพื่อให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำอันเป็นการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจอย่างเป็นระบบ อันจะเป็นการส่งเสริมให้การประกอบธุรกิจเป็นไปอย่างเสรีและป้องกันมิให้เกิดการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการประกอบธุรกิจ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้
๒) พระราชกฤษฎีกาการรองรับพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔	พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
๓) ร่างกฎกระทรวงการคลังว่าด้วยการออก การโอน การวางหลักประกัน และการจำนำตราสารหนี้	

ด้านสังคม	สถานะกฎหมาย
(๑) กฎหมายที่ควรเร่งผลักดันให้มีการประกาศใช้	
๑) ร่างพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๑.๑) พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓	พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๓
๒) ร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒.๑) พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔	พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๐
๓) ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๔) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๕) พระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ	พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๑ พระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์กรมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๔ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑ เมษายน ๒๕๕๔
๖) ร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระ พ.ศ.	ขณะนี้ อยู่ระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภา
ด้านสังคม	สถานะกฎหมาย
(๒) กฎหมายที่ควรปรับปรุง/แก้ไข	
๑) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒	มีการปรับปรุงเมื่อ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๙
๒) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕	พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐
๓) พระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒	พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓
๔) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. ...	
(๓) กฎหมายที่ควรมีการยกร่างใหม่	
๑) พระราชบัญญัติเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑
๒) กฎกระทรวงว่าด้วยคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเอกชน	
๓) พระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน	
ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	สถานะกฎหมาย
(๑) กฎหมายที่ต้องเร่งผลักดันออกเป็นกฎหมายโดยเร็ว	
๑) ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.	พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พ.ศ. ๒๕๓๒ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๕ มกราคม ๒๕๓๒ โดยยกเลิกข้อความในมาตรา ๓๐
๒) ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.	การยกร่าง พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำโดยกรมทรัพยากรน้ำ เสร็จสมบูรณ์และปรากฏบนเว็บไซต์ของกรมทรัพยากรน้ำมาตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘ จากนั้นยังไม่มีความก้าวหน้า จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่าง พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และได้เสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๖๐/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๐

ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	สถานะกฎหมาย
(๑) กฎหมายที่ต้องเร่งผลักดันออกเป็นกฎหมายโดยเร็ว	
๓) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดการของเสียอันตรายจากซากผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้ว พ.ศ.	ปี ๒๕๔๗ กรมควบคุมมลพิษได้ยกร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดการของเสียอันตรายจากซากผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้ว พ.ศ. เพื่อสร้างกลไกการบริหารและกองทุนสำหรับการจัดการของเสียอันตรายจากซากผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วโดยใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ รวมทั้งการใช้มาตรการทางสังคมในการรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน และการให้ความคุ้มครองแก่สิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนในระยะยาว และได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๘ โดยสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้เวียนร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้หน่วยงานต่างๆ พิจารณา (ข้อมูล ณ พฤษภาคม ๒๕๕๕)
๔) ร่างกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพของเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ พ.ศ. ... อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาโดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งมีการประชุมครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒
๕) ร่างกฎหมายควบคุมการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์จากการนำทรัพยากรพันธุกรรมไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาวิจัยและเพื่อการค้า	
(๒) กฎหมายที่ต้องเร่งรัดปรับปรุง	
๑) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่...) พ.ศ.	พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๕
๒) ร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.	พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๖
ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	สถานะกฎหมาย
๓) ร่างพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่...) พ.ศ.	พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๘ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๒ กันยายน ๒๕๒๘
๔) พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ.	หลังจากพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ พ.ศ. ๒๕๓๒
ด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	สถานะกฎหมาย
(๑) กฎหมายที่ต้องเร่งปรับปรุง	
๑) ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ (ฉบับที่ ...) พ.ศ.	พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๐
๒) ร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ ...) พ.ศ.	พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๓ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๓
๓) ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ...) พ.ศ.	พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๓ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓
๔) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่...) พ.ศ.	เดิมมีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ และมีการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๑ บังคับใช้คุ้มครองผู้บริโภคในการซื้อสินค้าหรือบริการจากผู้ประกอบการธุรกิจ หากผู้บริโภคได้รับความเสียหายจากการซื้อหรือเช่าหรือเช่าซื้อจากผู้ประกอบการธุรกิจ ต่อมาได้ออก พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๑

สำนักที่รับผิดชอบในการจัดทำรายงาน
การติดตามประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ และติดตามความก้าวหน้าปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

สรุปสำหรับผู้บริหาร

สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

ส่วนที่ ๑ ผลสำเร็จของการพัฒนาในระยะ ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

บทที่ ๑ ผลการพัฒนาในระยะ ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

ส่วนที่ ๒ การติดตามผลการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ ๒ การติดตามผลการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

ส่วนที่ ๓ การประเมินผลสำเร็จของยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

บทที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาทางสังคม

บทที่ ๔ ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ

สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม

สำนักยุทธศาสตร์ด้านนโยบายสาธารณะ

บทที่ ๕ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน

สำนักบัญชีประชาชาติ

สำนักพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค

สำนักวิเคราะห์โครงการลงทุนภาครัฐ

บทที่ ๖ ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของ
ฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

สำนักวางแผนการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่

บทที่ ๗ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ

สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

ส่วนที่ ๔ การประเมินผลกระทบการพัฒนาด้วยตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

บทที่ ๘ ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

ส่วนที่ ๕ การติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ

บทที่ ๙ การติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ

สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา